

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560

Vol.11 No.1 January – June 2017

วัตถุประสงค์ : เพื่อเผยแพร่ความรู้ ทักษะ แนวคิด นวัตกรรม ข้อค้นพบแก่คณาจารย์ นักศึกษา สมาชิก และผู้สนใจ
ในลักษณะของบทความวิชาการ บทความวิจัย และอื่นๆ

หน่วยงาน : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์พิเศษ นายแพทย์สมพร โพธินาม
อาจารย์ ดร.วิจิต กำมันตะคุณ
อาจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารีเคน
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ เบญจกาญจน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วโร เฟื่องสวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

Prof.Dr.William R. Barratt
Prof.Dr.Leslie B. Barratt
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ ภูมิพันธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์
อาจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ
อาจารย์ ดร.การุณ พงศ์ศาสตร์
อาจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี

คณะกรรมการบริหารวารสาร :	อาจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี อาจารย์ ดร.การุณ พงศ์ศาสตร์ อาจารย์ ดร.วิจิต กำมันตะคุณ อาจารย์ ดร.ธันยาภรณ์ นวลสิงห์ อาจารย์ ดร.ยุวธิดา ชาญปัญญา อาจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์ อาจารย์ ดร.สังจธรรม พรทวีกุล	ผศ.ดร.สมใจ ภูมิพันธุ์ อาจารย์ ดร.หทัย น้อยสมบัติ อาจารย์ชอบฟ้า จันทรเจริญ นางสาวชีวรัตน์ ศीलพันธุ์ นางสาวอ้อมขวัญ ฤกษ์เกษภาพ นางสาวพัฒนา สัจจาวาท
--------------------------	--	--

รายชื่อคณะกรรมการกลั่นกรองประจำฉบับ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สุขศรีงาม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ศรีปัดดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภู่อ่อน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ วิรัตน์ พงษ์ศิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ก้องพงษ์ พลโยธา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรงค์ เลี้ยงพานิช	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬามาศ จันทรศรีสุต	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ์ อายุวัฒน์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุภาภรณ์ พิริยศิลป์	ม.เทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ฝาระนัต	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขุม วสุนธราโสภิต	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา วีระกุลเทวัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ศรีพุทธรินทร์	มหาวิทยาลัยนครพนม
อาจารย์ ดร.กฤตวรรณ คำสม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ดาววรรณ ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาจารย์ ดร.พงษ์ธร สิงห์พันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.ศตายุ สองจันทร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.สุขวิทย์ โสภภาพ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.ไพศาล แนนอุดร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
อาจารย์ ดร.ธีรรัตน์ วงศ์ชนเอนก	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.นิตินันท์ พันทวี	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

หมายเหตุ : บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นทัศนะ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ เป็นวารที่จัดทำขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเผยแพร่บทความจากวิทยานิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ ของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ และงานวิจัยสาขาต่าง

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถผ่านการประเมินเป็นวารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ตามเกณฑ์คุณภาพของ TCI กลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและคณะกรรมการกลั่นกรองที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและบรรณาธิการอย่างดียิ่ง ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา งานวิจัย และงานวิชาการทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

A Smartphone-Assisted Instructional Model in English Reading for Thai Students at University Level <i>Poonsuk Jantasin, Suksan Suppasetserree</i>	1
Strategic Reading Tasks to Promote Higher Level of Comprehension of Thai Students <i>Nawaphorn Wannathong, Uthaivan Danvivath</i>	12
ปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคาพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี <i>กัญญาวดี แสงงาม, ไพโรจน์ เต็มเตชาตพิงค์, นีออน พิณประดิษฐ์</i>	31
อิทธิพลการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด <i>มงคล เอกพันธ์</i>	41
การพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ <i>มนชิตา ภูมิพิศม์, ทวี สระน้ำคำ, ไชยยศ เรืองสุวรรณ</i>	48
การพัฒนาชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 <i>อังคณา ขจร</i>	58
ผลของบทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีโครงสร้างกลุ่มต่างกันเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ <i>ปรมาภรณ์ เวียงวิเศษ, ทวี สระน้ำคำ</i>	67
การศึกษาผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา : ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุพราวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ <i>ณมน ธนินธญากร, อรรพรรณ แร่ทอง</i>	76
วิเคราะห์การใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยาม <i>อุไรวรรณ สิงห์ทอง, หนึ่งฤทัย ม่วงเย็น, ขวัญดาว บุญทอง</i>	83
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร <i>ศักดิ์นรินทร์ วงษ์ศรีแก้ว, วิจิต กำมันตะคุณ, ยุวธิดา ขาปัญญา</i>	89
การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ <i>ธนากร เชื้อจำรูญ</i>	99

	หน้า
ผลการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับการประเมิน โดยกลุ่มเพื่อนที่มีต่อความสามารถในการผลิตสื่อการสอนและการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชา วิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เฉลิมวุฒิ ศุภสุข, รุจิเรข บุญภาพิมพ์	108
พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นในเขตเทศบาลเมืองและอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ทิพย์ภารัตน์ ไชยชนะแสง	119
พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ปรีวัตร ปาโส, พนิดา ชูเวช, ธนะพัฒน์ ทักษิณทร์	123
การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สท้าน วารี	130
วัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ปิยะมาศ วงศ์แสน, ดาววรรณ ถวิลการ	140
ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิผลการดำเนินกิจกรรม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด อัมรินทร์ พลเยี่ยม, สุรศักดิ์ ชะมารัมย์, จิรายุ ทรัพย์สิน, วันชัย สุขตาม	149
การเปรียบเทียบบทพิสูจน์ความยับยั้งชั่งใจของนักบวชในเขตปกครองบวร.ธรรมภักดี สันติ ทิพนาว	158
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 อารมณีน นาก้อนทอง, ยุวธิดา หาญปัญญา, วิจิต กำนันตะคุณ	167
การประเมินการใช้หนังสือของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด แสงจันทร์ จันทโร, กันยารัตน์ เควียเซ่น	175
วิเคราะห์แนวทางการนำหลักคำสอนเรื่องสันโดษมาใช้ในสังคมไทย รุ่งทิวา ศรีวรรณะ, พระมหาทวี มหาปัญญา	179
การประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ในจังหวัดร้อยเอ็ด นัฐภัสสร จันทระ, ไพศาล แนนอุดร, จุริวัลย์ ภักดีวุฒิ	186

	หน้า
จริยธรรมของตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ สุภาพกรณ์ ประทุม, สังคม ศุภรัตน์กุล, จุริวัลย์ ภักดีวุฒิ	196
การสำรวจความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังการของชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ธนพล แก้ววงษ์, กฤษชัย สารกุล, อรทัยา ถนอมเมฆ	204
การพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เชี่ยวชาญ ภาระวงศ์	214
กระบวนการจัดทำแผน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด สราวุธ ไสยรส, รังสรรค์ อินทร์จันทร์, รัชนิดา ไสยรส	223
การพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคามโดยการประเมินเสริมพลัง สุรีย์พร พลเรืองทอง, อรุณข ศรีสะอาด	231
โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัย สายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภัทรวรรณ คำแปล, เฉลย ภูมิพันธุ์, เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ	240
การบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ชัยชนะ ทองเจริญ, ไพศาล แนนอุดร, กชพร นำนามล	252
กลยุทธ์การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น พิกุล มีมานะ, ลัญญา เคนาภูมิ, ภัคดี โพธิ์สิงห์, สนุก สิงห์มาตร	261
การประยุกต์ใช้สมรรถนะ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี, จินตกานต์ สุธรรมดี	270
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด พระวุฒไกร ศรีภพ, เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ	278

แบบจำลองการเรียนการสอนโดยใช้สมาร์ทโฟนในวิชาการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษา ไทยในระดับมหาวิทยาลัย

A Smartphone-Assisted Instructional Model in English Reading for Thai Students at University Level

Poonsuk Jantasin*

Suksan Suppasetseree **

บทคัดย่อ

ทักษะด้านภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้าน พบว่า ทักษะด้านการอ่านถือเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษ และทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสำคัญในบริบทของโลกยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากเป็นทักษะหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จทั้งในด้านการศึกษาและอาชีพ อย่างไรก็ตามเห็นได้ว่าระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยยังไม่เป็นที่น่าพอใจและจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง ปัจจุบันสมาร์ทโฟนกำลังกลายเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับที่จะใช้ในบริบทของวงการการศึกษา เนื่องจากสมาร์ทโฟนมีคุณสมบัติที่มีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาจากสมาร์ทโฟนได้ทุกที่ทุกเวลา นอกจากนี้สมาร์ทโฟน ยังมีศักยภาพสูงที่สุดในการรวมฮาร์ดแวร์สำหรับการเรียนรู้ภาษา

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้า ได้พัฒนาแบบจำลองการเรียนการสอนโดยใช้สมาร์ทโฟน (SAI Model) ในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (RERU) ประเทศไทย อย่างไรก็ตามในการออกแบบและพัฒนา แบบจำลองการเรียนการสอนโดยใช้สมาร์ทโฟน (SAI Model) ได้มีการศึกษาหลักการพื้นฐานในการออกแบบ แบบจำลองการเรียนการสอนแบบจำลองการเรียนการสอน 5 แบบ ทฤษฎีการเรียนรู้ และทฤษฎีการอ่าน ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา จะถูกนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบจำลองการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ หลังจากนั้นแบบจำลองการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น จะถูกประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบระบบการเรียนการสอนและการสอนภาษาอังกฤษจำนวน 3 คน

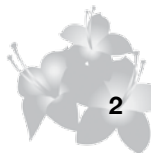
ผลการศึกษาพบว่า แบบจำลองการเรียนการสอนโดยใช้สมาร์ทโฟน (SAI Model) ได้ออกแบบและพัฒนาเป็น 8 ขั้นตอนหลักและ 9 ขั้นตอนรอง และได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญที่คะแนนเฉลี่ย 4.54 (SD = 0.000) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แบบจำลองการเรียนการสอนโดยใช้สมาร์ทโฟน (SAI Model) ความเหมาะสมมาก ในการเรียนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

Among the four skills of English language, reading is considered as the most important skill for English learners. The importance of reading skills in English has long been perceived as being crucial in the context of a globalized world as it is one of the imperative skills which play an important role for educational and professional success. However, it is demonstrated that the proficiency level of English reading among Thai students are unsatisfactory and needed to be improved. Today, smartphone is becoming an appropriate tool to be used in educational contexts. Because of its powerful features and services, learners can access to content from a smartphone anywhere and anytime. It also offers the greatest potential for integration of technological hardware into language learning. Accordingly, this study was conducted to develop a Smartphone-Assisted Instructional Model (SAI Model) on how to read in English for students at Roi Et Rajabhat University (RERU), Thailand. Nevertheless, to design

* Degree of Doctor of Philosophy in English Language Studies, Suranaree University of Technology

** Lecturer at Suranaree University of Technology

and develop the SAI Model, the fundamental principles of Instructional Systems Design (ISD), five instructional models, learning theories and reading theories were analyzed, synthesized and applied as guidance for developing the model step-by-step. When the model was designed and developed, it was evaluated by the three experts in instructional systems design and English language teaching field. The results of the study revealed that the SAI Model, designed and developed in eight major steps and nine sub-steps, was rated by the experts at a mean score of 4.54 (SD=0.000). This indicated that the model is very appropriate in English reading instruction.

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอน,
ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ,
สมาร์ทโฟน

Keywords : Instructional model,
English reading skill,
Smartphone

INTRODUCTION

It is believed that people with a high potential in reading skill are more likely to be successful in both education and professional achievement. However, English seems to be a recurring problem for Thai students at all educational levels and most students reading abilities are not good enough to understand what they read (Songyut. 2011, Wichadee. 2011). A number of research studies on reading in Thailand revealed that reading ability in English of Thai students were fairly poor (Laorun. 2013; Ponmanee and Sinsuwan. 2001, Wongsothorn. 2003, and Chawwang. 2008). Accordingly, language scholars and instructors are at present exploring teaching and learning methods which can effectively improve students' English reading ability. Some research studies have been carried out to develop new reading instructional models to enhance reading ability and create new materials to increase students' motivation.

To resolve this problem, technology which has a high potential for teaching and learning was

integrated in the teaching of reading. Based on a large number of research studies such as Abdous et al (2009), Alemi et al (2012), Azabdaftari and Mozaheb (2011), Begum (2011) and Lee et al (2014), it was revealed that technology could be effective when used in the teaching of the English language and has a great potential as a language instructional tool that enhances students' language skills in different aspects. However, in terms of technology, smartphones seem to be the most popular technology tool among young people. They are nowadays becoming more and more extensively used because of their user-friendly design and convenient multi-function. With respect to language learning, smartphones provide a personal and learner-centered learning opportunity that allows learners to access a large amount of language learning materials, information resources and language activity easily and quickly at anytime and anywhere.

Moreover, the instructional design which is a systematic procedure for instruction development was applied to construct a well-organized instructional model. It is believed that instructional design is a serious responsibility in the design of teaching and learning activities because in the instructional design process, there are a lot of factors which are closely related to each other and affect each other (Isman. 2011). Due to the reason that the logical steps play an important role on the outcomes of instruction, they should be seriously taken into consideration and designers should create a model that will help to keep a balance between them. An instructional design model gives methods and implications in the design instruction. During the instructional design process, instructional design models help educators to visualize the problem. If the instructional design model solves the problems in learning-teaching, it means that the instruction should be effective.

The purpose of the current study is to design and develop an effective instructional model for teaching students at Roi Et Rajabhat University

on how to read in English. It is intended to improve the students' English reading ability and increase students' interest in studying on a reading course. The instructional model was constructed based on mobile learning perspectives with the modern ideas of 'anywhere, anytime' learning and a wide variety of language inputs, activities, and materials were provided to enhance and arouse students' interest in learning. To achieve the research purpose, two research questions have been formulated:

1) What are the components and logical steps of developing a Smartphone-Assisted Instructional Model (SAI Model) in reading English as a foreign language?

2) What are the experts' opinions on Smartphone-Assisted Instructional Model (SAI Model) in reading English based on an evaluation form?

PURPOSE OF THE STUDY

To develop a Smartphone-Assisted Instructional Model (SAI Model) in how to read English for English major students at RERU

RESEARCH METHODOLOGY

This study consisted of two phases. At the first phase, A Smartphone-Assisted Instructional Model (SAI Model) in English Reading would be designed and developed. In this phase, the SAI Model was designed and developed following the seven steps in developing an instructional model (Brahmawong and Vate-U-Lan. 2009) step by step. At the second phase, to verify the efficiency of the model, an evaluation form was drawn up by the researcher together with the prototype of the SAI Model and submitted to three experts for their evaluation and recommendations. Based on the responses from the experts, the model was revised and improved.

DATA ANALYSIS

To evaluate the SAI Model, the data obtained from the evaluation form of SAI Model were calculated

for the arithmetic means. The criteria of means were adopted from Suppasetserree (2005).

RESULTS

After the study had been conducted, the two research questions which were demonstrated previously were answered as follows:

1. Design of the SAI Model in English Reading

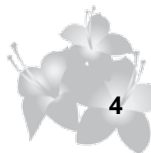
Based on the results of the evaluation and the recommendations from the three experts, the SAI Model has been carefully revised. Eventually, the SAI Model in English reading was developed in 8 major steps and 9 sub-steps in the process. Each step will be briefly described as following:

Step 1.0 : Analyze Instructional Context

Analysis is the first basic step in the design of the SAI Model. Before the instructional process is designed, the 4 different aspects were carefully analysed by the researcher: (1) analyse learners' needs and problems of first-year students majoring in English from the College of Education of Education at Roi Et Rajabhat University regarding learning how to read in English, and their characteristics; (2) analyse the learning context of Roi Et Rajabhat University; (3) analyse the teacher's roles and availability in using the smartphone-assisted learning courseware and, (4) analyse the instructional content of the reading I course used in Roi Et Rajabhat University. The information gained from this stage should contribute towards identifying the learning goals of the reading courseware in the second stage.

1.1 Analyse Learners

In this sub-step, the needs and problems of first-year students majoring in English from the College of Education at Roi Et Rajabhat University concerning how to learn to read in English and the students' characteristics were examined. The analysis emphasised their background knowledge and the learning problems they had encountered while they were studying how to read in English and their expectations of the program. It was possible to

entertain this information from on-site visits using interviews and observation. The findings of this analysis can contribute towards identifying the learning goals and determining the instructional strategies which help learners to make connections between the new information and what they already know.

1.2 Analyse Learning Context for the SAI Model

The next thing we need to look at is the learning context. This is the setting in which actual learning will take place. If we understand the setting in which instruction will take place then it will be easier to plan activities that will make the best use of the instructional environment. In this sub-step, the learning setting of Roi Et Rajabhat University will be examined by on-site visits using interviewing with instructors as well as observing the site in use for obtaining the necessary information. The purpose of this sub-step is to identify the availability of smartphone devices for English instruction provided by the university and to investigate any limitations of the setting that might affect the design of the instruction.

1.3 Analyse the Teacher's Roles and Availability for the use of the Reading Courseware

A study of teachers' roles online and their competencies are important as they provide information about how teachers might be trained and supported online, as well as factors that might affect the design of online learning environments. There are several aspects of the teacher's role that can influence how e-learning environments are developed and delivered. Thus, this sub-step examines the lecturer's roles and availability and then specifies what that the teacher needs to do while teaching the smartphone-assisted learning course. For example, the teacher will need to serve as a facilitator and a consultant, and to be available all the time whilst teaching this course.

1.4 Analyse the Instructional Content of the Reading Courseware

One of the important factors which can affect how the instruction is designed and developed is the different types of content used, which will require a variety of strategies. The content analysis focuses on the analysis of both the domain (type) and the level (sequence) of the content.

Step 2.0 : Identify Learning Goals of Reading Courseware

After the analysis, it was necessary to specify the learning goals of the reading courseware. The findings from step 1.0 can influence the goal statements. A clear statement of the instructional goals of the course will help determine the pathway to develop the smartphone-assisted learning courseware and reduce unsuitable or unnecessary elements during the development of the course. The learning goal is the backbone of a lesson, consequently whatever the instructors decide to do in the class will be considered in the light of the goals.

Step 3.0 : Design and Develop Smartphone-Assisted Learning Courseware

After identifying the learning goals of the reading courseware, the lessons, exercises and assessments which will be used for the instruction must be developed. To affirm that the lessons, exercises and assessments of the online instruction follow a holistic approach means that everything fits together in harmony.

Step 4.0 : Develop Instructional Strategies

Based on the plan of the online reading courseware from step 3.0, the instructional strategies will be developed following 3 sub-steps: 1) determine the instructional strategies 2) create the learning tasks and 3) select an online instructional platform.

4.1 Determine Instructional Strategies: Learner-Centered Approach

It is well-known that what children learn depends not only on what they are taught but also on how they are taught (Instructional strategies online. 2013), accordingly, to achieve the learning goals of the reading course, appropriate instructional strategies must be carefully chosen to maximize learning

effectiveness. Therefore the learner-centered approach was consequently selected as the main instructional strategy in the smartphone-assisted reading in English instruction. The following areas will now be considered : Pre-reading activities; During- Reading, and Post-reading activities.

4.2 Create Learning Tasks for Pre-Reading Activity, During-Reading Activity, and Post-Reading Activity

After the instructional strategy is determined, the learning tasks which will affect the accomplishment of the instruction of the smartphone-assisted reading in English courseware must be considered and created. The design of appropriate tasks will possibly have a significant influence on the success of the reading instruction.

4.3 Select Instructional Platform: Smartphones

Based on the results of the previous steps, the selection of a suitable online instructional platform will have to be carefully considered. In an online environment, the platforms should be selected in order to expand accessibility to educational opportunities, make use of multimedia capabilities, and provide effective management of the teaching and learning experience. As the online reading instruction focuses on self-organized learning and social networking, smartphone devices can also provide a platform which can serve the notion of learning anytime or anywhere.

Step 5.0 : Produce the SAI Lessons

Once the instructional platform has been selected, the actual reading courseware which will be used by teachers and students needs to be carefully developed. However, this step is somewhat time consuming because the proposed instructional material may possibly have to be changed or amended and new instructional material may have to be to adopted or added to make the courseware more effective.

Step 6.0 : Developmental Testing

To test the efficiency of the SAI Lessons, in this step the try-out and the trial run processes need to be carried out.

6.1 Try-Out

In this sub-step, to test the efficiency of the SAI Lessons, three steps of the try-out will be carried out: individual testing, small group testing and field testing.

6.1.1 Individual Testing

In this stage, three students will learn through the reading English lessons produced on the SAI Model. The time allotted for this step is ten weeks. The results of the try-out will be analyzed to find out the efficiency of the SAI Lessons based on the 80/80 efficiency criterion. Try-out data on the opinions of the students concerning the quality of the SAI Lessons will be utilized to improve the quality of the lessons.

6.1.2 Small Group Testing

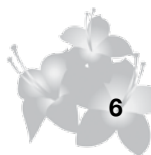
In the small group testing, 6-12 students will be asked to study the SAI Lessons which will be modified and revised following the individual testing stage. Results of the try-out will be analyzed to find out the efficiency of the lessons based on the 80/80 efficiency criterion. The lessons will be further improved based on the students' opinions of their quality.

6.1.3 Field Testing

Similar to the individual and the small group test, in this stage thirty students will be asked to learn via the SAI Lessons. After that, students' achievement scores from both the exercises and the tests from the three stages will be determined for the effectiveness of the SAI Lessons based on the criteria of the 80/80 standard level (Brahmawong, 1978).

6.2 Trial Run

In this step, the learning context where the actual learning will take place is conducted. The reading courseware will be given to thirty students. Before and after studying the SAI Lessons, all of the learners will be asked to do the pre-test and

post-test respectively. Results of the trial run will be analyzed to find out the efficiency of the lessons based on the 80/80 efficiency criterion. A comparison of the pre- and post achievement scores of the students who used the SAI Lessons will be investigated as well. Eventually, the lessons will be further improved based on the students' opinions of their quality.

Step 7.0 : Implementation of SAI Lessons

Once the SAI Lessons have been approved as efficient and satisfactory, they will be implemented to ensure that maximum efficiency and positive results will be obtained from the lessons. The evaluation should also be designed in the implementation step.

Step 8.0 : Conduct Evaluation

After the implementation step, the evaluation process is conducted in order to evaluate the learning processes and their outcomes. Accordingly, two types of instructional evaluation, namely, formative and summative evaluation will be conducted in this step. Formative evaluation is a method for judging the value of a program while the program activities are still in progress. Thus, formative evaluation focuses on the process. It provides the information needed to adjust the teaching and learning after they have been tried out. Summative evaluation is a method of judging the worth of a program at the end of the program activities. Thus, summative evaluation focuses on the outcome. The results of these evaluation enable course designers to decide whether a program should be adopted.

2. Results of the Development of the SAI Model in English Reading for English Major Students

After the SAI Model had been developed, it was sent to three experts in the field of Instructional Systems Design and English Language Teaching to be evaluated. The analysis used a five-point rating scale questionnaire (5 = very strongly agree, 4 = strongly agree, 3 = neutral, 2 = slightly agree, and 1 = least agree) for the calculation of the arithmetic means. The data from the evaluation form of the

SAI Model were analyzed for the arithmetic means by adopting the criteria of Suppasetserree (2005). The following criteria were used for interpretation: 3.68-5.00 = the model is very appropriate, 2.34-3.67 = the model is appropriate and 1.00-2.33 = the model is not appropriate. According to the results, as a whole, it can be seen that the SAI Model was rated by the three experts at the mean score of 4.54 (SD=0.000). This meant that the SAI Model was rated as very appropriate ($\bar{x} = 4.54$). When considering each aspect, it can be seen that the SAI Model was rated by the experts at the mean score ($\bar{x} = 4.67$, SD=0.577) for items 3, 6, 8, 9 and 10 and the mean score ($\bar{x} = 4.33$, SD=0.577) for items 1, 2, and 4 respectively. As a result, it was demonstrated that the mean score of all items is at ≥ 4.00 which means the model is very appropriate.

DISCUSSION

One of the purposes of the study was to develop a Smartphone-assisted Instructional model (SAI Model) in English reading for English major students at RERU. The model was developed in 8 major steps and 9 sub-steps and submitted to three experts in the field of Instructional Systems Design and English Teaching for evaluation and suggestions. After it was evaluated, the findings revealed that the SAI Model was rated as very appropriate for English reading instruction. This view was possibly due to the fact that the model was carefully designed and developed on the fundamental principles of Instructional System Design (ISD) step-by- step with insightful studies of various instructional models, learning theories and reading theories.

Based on the key principles of Instructional Systems Design (ISD), the SAI Model was developed systematically for each component of the model rather than as a random activity and all components were related to one another. Dick, Carey and Carey (2001) claim that the systematic approach of the model is an effective and successful approach

because there is a careful linkage between instructional strategies and desired learning outcomes. This is consistent with Molenda (2003) who claims that the process of designing instruction can be carried out more efficiently and effectively if the steps are followed in a logical order so that the output of each step provides the input to the next step. For that reason, the SAI Model created on the basis of systematic-oriented models was evaluated by the experts as very appropriate for English reading instruction.

After the SAI Model was rated by the experts, it was shown that it had particular strengths as follows. Firstly, the components of the model were connected appropriately. This was because the SAI Model was designed and developed on the basis of the principles of Instructional Systems Design (ISD) with insightful studies of various instructional models. As stated by Martin (2011), if the instructional components are properly allied with each other, the quality of the instructional design is high. The SAI Model was designed and developed using a systematic-oriented approach with a careful linkage between each component. For this reason, the components of the model were approved by the experts as the strong point of the model.

Secondly, a model that could offer learning activities with self-paced learning was declared to be a distinctive point of the model as well. This was due to the fact that the SAI Model was also designed and developed based on the theoretical perspective of constructivism. This view focuses on a learner-centered approach in the design step of the model for learning activities. Therefore, a model was designed and developed which allowed learners to review the content repeatedly at their own pace without the pressure that exists in virtual classrooms. With reference to Dunlosky and Theide (1998), it can be seen that self-regulated aspects of learning have important implications for the effectiveness of learners' learning efforts and their achievements in education. Accordingly, the model which focused

on designing self-paced learning activities was rated by the experts as one of the strengths of the model.

Thirdly, another strong point of the SAI Model was that it could offer learning paths based on learners' needs. This might be the result of the model being developed on the basis of a behavioristic perspective. According to this view, at the analysis step of the SAI Model, learners, learning context, teacher's roles, and instructional contents were all analyzed to serve the learners' needs. Learning should meet students' needs and interests. If the learning activities are based on students' educational needs and interests, they are more likely to succeed academically, emotionally, and behaviorally (Grant & Basye. 2014). The SAI Model carefully analyzed the learning needs and identified the instructional goals, then created delivery systems, materials, and evaluation tools to address those needs to ensure high quality instruction. Therefore, the learning paths which served the learners' needs were considered as a strong point in the SAI Model.

Fourthly, one more strong point in the SAI Model was the facility whereby students can study at any time or anywhere. This view is possibly the result of the model being designed and developed based on a mobile learning perspective which focused on learner-centered learning. From this perspective, it could be said that m-learning is any sort of learning that happens when the learner is not at a fixed, predetermined location, or able to use learning opportunities offered by mobile technologies (O'Malley et al, 2003 cited in KESKIN, 2011). For that reason, the SAI Model was developed to enable students to study at any time or anywhere through the use of smartphone devices was valued as one of the strong points of the SAI Model.

Finally, the SAI Model is suitable for current social conditions. This can be explained by the growing mobility and functional convergence of technologies, and the fact that mobile devices are progressively present in everyday life. According to Johnson (2011), it was reported that virtually 100% of university

students are now equipped with mobile devices. Students use their mobile devices to communicate with other people, create video/audio, take photos, receive or send text messages. As a result of the benefits of mobile devices for language learning, mobile technology is currently considered to have a promising future in teaching and learning. For that reason, the SAI Model adopted a smartphone technology to assist with instruction which would be appropriate for current social conditions. As a result, the suitability of the SAI Model for current social conditions was evaluated as a strong point of the model.

The results of the evaluation of the SAI Model were consistent with the studies of previous models such as Suppasetseree's (2005) SREO Model, Nutrapha BOLA model (2011), and Tian's (2012) OTIL Model which were rated as appropriate by the experts. These models include the SAI Model which was designed and developed using a systematically-oriented approach with a careful linkage between each component. In addition, the models showed the linear application of the design stage that made each component into clear steps which were easy to understand. Moreover, they placed importance on a learner-centered approach, which allows students to study online at their own pace and according to their interests. As a result, this model was approved by the experts as a very appropriate model for its learning objectives. In conclusion, the SAI Model was systematically developed based on the principles of Instructional Systems Design (ISD). Every step in designing and developing the model was evaluated by three experts. As a result of the comments and suggestions of the experts, the model was modified and revised and in the long run approved as very appropriate for English reading instruction for English major students at RERU.

IMPLICATIONS

Due to the findings of the present study, the implications of the study can be mentioned

as follows. First, the SAI Model which was developed for the present study was approved as appropriate for English reading instruction. Therefore, it can be used as a useful example or a guide to other instructors and instructional designers who are interested in the further development of the instructional model in which smartphone technology is integrated. Moreover, the findings of the study revealed that the SAI Model was effective in the teaching and learning of reading in English, future curriculum development or syllabus design should be shifted towards the integration of technology into reading instruction. Finally, the evaluation form used in the present study was verified by the experts and accepted as efficient. For that reason, it can be adopted or adapted as a guideline to further research in similar areas.

IMPLEMENTATION OF THE SAI MODEL

To implement the SAI Model effectively in any educational institution, it is highly recommended that the following factors should be taken into consideration.

1. Administrative Commitment Policy

One factor that plays an important role in the effective use or adoption of the SAI Model is the administrative commitment policy which supports the mobile learning system. For educational institutions, a supportive policy for mobile learning should be generated. To support mobile learning systems, the institutions should invest in high quality infrastructures and facilities. Moreover, institutes should recruit experienced staff in the field of online learning and occasionally set up in-house training and workshops on instructional systems design and mobile learning to develop both the technical staff and instructional designers who will be capable of dealing with the needs of the SAI Model with regard to course planning, production, delivery, and evaluation.

2. Infrastructures and Facilities Needed before Implementation

Another factor that plays an important role in the effective use or adoption of the SAI Model

concerns the quality of the infrastructures and the facilities provided by the institution. As the SAI Model requires the connection of smartphone technology to a wireless network through a deployed network platform or model, in order to employ the model effectively, it is imperative that the educational institution which is interested in implementing the SAI Model should be able to provide an internet connection with signal strength and availability and high-speed connections which students can log on to whenever they want to participate in the learning process at a convenient time or in any convenient place around the campus.

3. Conditions for Successful Implementation

Although the SAI Model is capable of offering an alternative way of learning which helps flexibility in delivering education by meeting learners' needs, and supporting learning activities without restrictions on physical locations or time, the successful implementation of the SAI Model might not be possible unless the following conditions are fulfilled: the first condition for the successful implementation of the SAI Model is an administrative commitment policy which supports mobile learning systems, the second condition for the successful implementation of the SAI Model is a high quality infrastructure and adequate facilities provided by the institution to support the use of a mobile learning system. Finally, the acceptance of

mobile learning by students is one of the critical conditions that needs to be met for the successful implementation of the SAI Model. If the students believe that learning through a smartphone will enhance or improve their learning performance, this belief will create a positive attitude toward mobile learning, thus increasing the students' motivation to learn via a smartphone and then to continue to use it.

Recommendations for Further Research

The present study has led to some useful results and conclusions on the use of smartphone technology in the teaching of reading in English, nonetheless it has also uncovered areas that need additional study.

Based on the findings of the study, it was revealed that the developed SAI Model was approved as appropriate for instruction in reading in English. As previously mentioned, the model was appropriate for instruction in reading in English, but this does not necessarily mean it would work equally well for other subjects. For example, Siemens (2002) and Ryder (2006) state that the application and value of instructional design models often depend on the instructional situation, problem or task. Therefore further research should be conducted in order to design and develop the instructional model for other specific areas or other subjects.

REFERENCES

- Abdous, M., Camarena, M., & Facer, B. (2009). **MALL technology: Use of academic podcasting in the foreign language classroom.** RECALL Journal, 21(1), 76–95. Retrieved September, 12, 2015, from <http://journals.cambridge.org>
- Alemi, M., Sarab, M., & Lari, Z. (2012). **Successful learning of academic word list via MALL: Mobile Assisted Language Learning.** International Education Studies, 5(6), 99–109. Retrieved September 14, 2015, from <http://www.ccsenet.org>.
- Azabdaftari, B., & Mozaheb, M. (2012). **Comparing vocabulary learning of EFL learners by using two different strategies: Mobile learning vs. flashcards.** The Eurocall Review, 20(2), 47–59. Retrieved October 10, 2015 from http://www.eurocall-languages.org/review/20_2/index.html
- Alessi, S. M. and Trollip, S. R. (2001). **Multimedia for learning: Methods and Development.** Massachusetts: Allyn & Bacon.

- Barrs, K. (2011). **Mobility in learning: The feasibility of encouraging language learning on smartphones.** Studies in Self-Access Learning Journal, 2(3), 228-233.
- Begum, R. (2011). **Prospect for cell phones as instructional tools in the EFL classroom: A case study of Jahangirnagar University, Bangladesh.** English Language Teaching, 4(1), 105–115. Retrieved September 17, 2025, from <http://www.ccsenet.org/journal>
- Brahmawong, C & Vate-U-Lan, P. (2009). **GUIDELINES FOR PH.D. RESEARCH ACTIONS.** Assumption University of Thailand.
- Bruner, J. S. (1966). **Toward a theory of instruction.** Cambridge, Mass.: Belkapp Press.
- Cedergren, S and Hellman, K. (2012). **Smartphone Applications The future tool for vocabulary learning?.** Royal Institute of Technology School of Computer Science and Communication.
- Chawwang, N. (2008). **An investigation of English reading problems of Thai 12th – Grade students in Nakhonratchasima Educational Regions 1,2,3 and 7.** Unpublished master's thesis, Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Driver, R., Asoko, H., Leach, J., Mortimer, E., & Scott, P. (1994). **Constructing scientific knowledge in the classroom.** Educational Researcher, 23(7), 5-12.
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. (2001). **The systematic design of instruction.** (5th ed). Allyn & Bacon.
- Dunlosky, J., & Theide, KW. (1998). **What makes people study more? An evaluation of factors that affect self-paced study.** Acta Psychologica. 98: 37–56.
- Good, Thomas L. and Jere E. Brophy. (1990). **Educational psychology: a realistic approach.** New York and London: Longman.
- Grant, P., & Basye, D. (2014). **Personalized Learning : A guide for engaging students with technology.** International Society for Technology in Education. EUGENE, OREGON • WASHINGTON, DC
- Isman, A. (2011). **Instructional Design in Education : New Model.** Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET, 10(1), 136-142.
- Johanson, L., Smith, R., Willis, H., Levine, A., & Haywood, K. (2011). **The 2011 Horizon Report.** Austin, Texas: The New Media Consortium.
- Keskin, N., & Metcalf, D. (2011). **The current perspectives, theories and practices of mobile learning.** The Turkish Online Journal of Educational Technology, 10 (2).
- Komiyama, R. (2009). **CAR: A means for motivating students to read.** English Teaching Forum, 47(3), 32-37.
- Kongpet Dennis, N. (2011). **Development of a blended online learning approach model for English for careers.** (Doctoral dissertation, Suranaree University of Technology, Nakhon Ratchasima, Thailand). Retrieved on July 26, 2015 From <http://sutir.sut.ac.th:8080/sutir/handle/123456789/3866>
- Laoarun, W. (2013). **Effects of Extensive Program Using Tales on Attitude and Motivation in Reading English of Undergraduate Students of Nakhonpathom Rajabhat University.** Nakhonpathom Rajabhat University.
- Lee, C., Hsu, K-C., & Shih, R-C. (2014). **Effects of implementing C&U-message through smartphones on English grammar learning for college students.** The Online Journal of Distance Education and e-Learning, 2(1), 13-19. Retrieved September 16, 2014, from www.tojdel.net.

- Martin, F. (2011). **INSTRUCTIONAL DESIGN AND THE IMPORTANCE OF INSTRUCTIONAL ALIGNMENT.** Community College Journal of Research and Practice, 35: 955–972.
- Molenda, M. (2003). The ADDIE Model, in, *Educational Technology: An Encyclopedia* (Eds. A. Kovalchick & K. Dawson) Retrieved on July 28, 2015 from <http://www.indiana.edu>
- Morrison, G. R., Ross, S. M., & Kemp, J. E. (2004). **Designing effective instruction (4th ed).** Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.
- Polmanee, S., & Sinsuwan, P. (2001). **Needs and problems in English usage of graduate students in teaching Thai and social science compared with students in teaching English.** Unpublished master's thesis, Chiang Mai University, Bangkok, Thailand.
- Rahman, Md. H. (2007). **An Evaluation of the Teaching of Reading Skills of English in Bangladesh.** A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of MA in English. Department of English University of Rajshahi, Rajshahi, Bangladesh.
- Sedighi, S., & Soyoo, A. (2013). **Smartphone application: A superior tool to learn a new language.** International Conference “ICT for Language Learning” 6th edition.
- Smith, P. L., & Ragan, T. J. (2005). **Instructional design (3rd ed.).** Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Songyut, A. (2011). **RAISING THE COMPREHENSION SKILLS OF THAI TERTIARY READERS OF ENGLISH THROUGH STRATEGIES-BASED INSTRUCTION.** The University of Otago, Dunedin, New Zealand.
- Suppasetseree, S. (2005). **The Development of an Internet-Based Instructional System for Teaching Remedial English for First-Year University Students.** Suranaree University of Technology, Thailand.
- Tian, X and Suppasetseree, S. (2013). **The Development of an Instructional Model for Online Task-Based Interactive Listening for EFL learners.** Canadian Center of Science and Education, 6(3).
- Tian, X. (2010). **The development of an instructional model for online task- based interactive listening for EFL learners.** Unpublished Doctoral Thesis, Suranaree University of Technology.
- Wichadee, S. (2011). **Development The Self-Directed Learning Instructional Model To Enhance English Reading Ability And Self-Directed Learning Of Undergraduate Students.** Bangkok University Thailand, 8(12), 43-52.
- Wongsothorn, A. (2003). **Levels of English skills of Thai students.** E-Journal for Researching Teachers.1(2). Retrieved from http://www.culi.ac.th/eJournal_02/research_10.htm

กิจกรรมการอ่านเชิงกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจขั้นสูงของนักศึกษาไทย Strategic Reading Tasks to Promote Higher Level of Comprehension of Thai Students

Nawaphorn Wannathong *

Uthaivan Danvivath **

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยแบบผสมผสานนี้ คือ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการอ่านเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจขั้นสูงของนักศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมการอ่านเพื่อการเขียนที่ส่งผลต่อความเข้าใจขั้นสูงของนักศึกษา กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษจำนวน 15 คน ได้มาจากการสุ่มจากประชากรจำนวนทั้งสิ้น 52 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ ในปีการศึกษา 2558 เครื่องมือวิจัย คือ กิจกรรมการอ่านเพื่อการเขียนการทดสอบก่อนและหลังเรียน แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงปริมาณจะนำมาวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนและหลังเรียน (t-test) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการใช้อภิปรายเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการอ่านเชิงกลยุทธ์สามารถพัฒนาความเข้าใจขั้นสูงของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) กิจกรรมการอ่านเพื่อการเขียนสามารถส่งเสริมความเข้าใจขั้นสูงของนักศึกษาในกลุ่มเก่ง และปานกลางในระดับสูง ($\bar{x}$ = 4.18, $\bar{x}$ = 3.56) ตามลำดับ นอกจากนี้ นักศึกษายังมีทัศนคติเชิงบวกกับกิจกรรมการอ่านเชิงกลยุทธ์ด้วย

ABSTRACT

ABSTRACT

The objectives of this mixed method study were: 1) to develop a strategic reading task to improve students' higher level of comprehension, and 2) to study the effectiveness of reading-to-writing task on higher level of comprehension. The 15 participants of the study were randomly selected from 52 third year English major students of the Faculty of Education in Academic Year 2015.

Reading-to-write task, pre-test and post-test, questionnaire, and interview were employed for data collection. The collected data were analyzed for t-test, means, and standard deviation in terms of quantitative data. Content analysis was used to analyze the qualitative data. The findings presented that 1) students' higher level of comprehension were developed through the strategic reading task with statistically significant at .01, and 2) the reading-to-write task promoted students' higher level of comprehension of good and fair groups of students at high level ($\bar{x}$ = 4.18, $\bar{x}$ = 3.56) respectively. The positive attitudes of students towards the strategic reading task were also revealed in this study.

คำสำคัญ : กิจกรรมการอ่านเชิงกลยุทธ์, ความเข้าใจขั้นสูง, กิจกรรมการอ่านเพื่อการเขียน

Keywords : Strategic Reading Tasks, Higher Level of Comprehension, Reading-to-write task

INTRODUCTION

In English as a Foreign Language (EFL) instruction recently, the courses, especially in reading, are planned to serve the learning outcomes by designing, instructing, and assessing the effective program. The main focus of the lesson is essentially based on four aspects: first, the objectives of reading are set by the students; second, the way of reading is guided as a process; the activities need to be designed to promote autonomous learning, and fourth, the reading ability of students in order to select third, to develop reading behavior

* Lecture of English Instruction Department, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

** Assistant Professor of Khon Kaen University

of students, the texts which are appropriate to learners' proficiencies (Danvivath. 1998). Therefore, the course objectives, process of reading instruction, and pedagogical assessment tasks should be an alignment.

According to the four aspects mentioned before, the readers as the learning outputs, are developed to be strategic readers. Effective readers are able to control and aware of their cognitive reading skills. On the contrary, the less effective readers demonstrate little awareness of using different strategies in reading different type of texts. To promote strategic reading, establishing reading goals, appropriate reading strategies, monitoring comprehension, and positive attitudes toward reading are essential to be instructed in classrooms (Brown and Briggs. 1989).

According to Brown and Briggs (1989), the prior studies were conducted by researcher. The first study was a survey of cognitive reading strategies instruction and reading comprehension competency of undergraduate students. The findings revealed that students who were instructed to utilize cognitive reading strategies read effectively in reading comprehension rather than students who had never experienced reading strategies before (Wannathong. 2015). Moreover, the second study conducted to investigate the results of strategies instruction to promote reading comprehension. The strategies used in this study were questioning, predicting, note taking and summarizing. The results of this study demonstrated that reading strategies training were able to enhance reading comprehension. Moreover, students provided positive attitudes toward reading.

From previous studies, it has been proved that strategic reading is able to enhance reading ability of readers. The strategies which were instructed are categorized as the surface level of comprehension. The present study tests the efficacy of module to promote reading comprehension for undergraduate students based on a cognitive science view of comprehension, related to reading-to-write tasks to have students synthesize, criticize, analyze, and reflect of information from multiple source texts. The view of comprehension used in this study is one of constructing an analyzing representation

of texts under the influence of instruction from reading-to-write tasks. Three sources texts in the same topic are used to create the situation for students to gather the information to the process of information mapping and restructuring. To reassure that text processing are from text analysis, note taking is used as the evidences as they read the texts.

Reading-to-write task

Reading-to-write is a task concerns with complex interaction happen when students read and create their own writing (Flower. 1990). In this type of task, students explore source texts collaboratively with peers and present reading-to-write task by demonstrating how they solve problems, negotiate, and discuss to make a group decision about authority of the text sources. They transmit the knowledge of reading texts to produce a new text of their own. From this type of reading, other scholars call this task as 'discourse synthesis task' (Spivey and King. 1989, Spivey. 1997).

From reading-to-write task, Danvivath (1998) proposed two important types of knowledge are able to draw on, which are 1) Knowledge encoded in the texts and 2) Knowledge of the rhetorical plans required to meet the writing requirement of the tasks. The outcome of reading-to-write task are known as the successful act of text synthesis are better knowledge structure, retention of new material, and appropriate problem solving (Danvivath. 1998). Though reading-to-write task, students are provided the opportunities to improve their abilities to process the information from multiple sources and use the information to write. Self-adjustment and problem-solving are additional skills students are able to achieve from reading-to-write task.

Note-taking

Note-taking is considered as a by-product of academic reading. The advantages of note-taking are to increase understanding, better recall, and improve organization of topic knowledge. During taking note students are selecting, organizing, and integrating information (Mayer. 1992) resulting in processes that increase the retention of the blended information (Loranger. 1994).

Also, learners engage with the input from the texts when they take notes. Notes can be used as the evidences of the interaction between the readers and the texts. Note-taking is relevant to a mental model approach to text processing and then tested predictions suggested by the theory (Danvivath. 1998).

According to Abraham and Vann (1996), they conducted a study of note taking with language and reading proficiency of the students. The results indicated that the students' notes could be reliably coded for evidence of depth of processing characteristics as surface and deep processing.

Higher level of comprehension assessment

In reading-to-write task, which writing is used as a product of the task, students need to demonstrate critical thinking in writing. Lo (2011) has adopted analytic scales analysis from previous studies (Condon and Kelly-Riley. 2004, Lo. 2011). Condon and Kelly-Riley (2004) employed seven-item analytic scale to measure the student's quality of critical thinking in writing. After applying the rubric score in the course, critical thinking scores of students were significantly improved. For Stapleton (2001), a five-element guide to measure forty-five Japanese college students' response to provocative essays, one was familiar topic and another was unfamiliar topic. The results revealed the arguments together with evidence and identified opposition, but weak refutation. The quality of critical thinking was correlated with familiar topic content. Lo (2011) modified Condon six-item analytic scale to measure 108 Taiwanese students' critical thinking in a reading-to-write task. The results showed that students were able to identifying problem and presenting perspectives as the strengths. However, recognizing other perspectives and consider evidence and fact were considered as weaknesses.

From the prior studies presented above, most of them focused on lower level of comprehension (Danvivath. 1998, Plakans. 2009, Tilfatlioglu. 2008,

Zhou. 2008). The results of these studies present the positive impacts reading-to-write tasks on reading comprehension. Moreover, there are some studies of reading-to-write tasks attempt to find the effects of the tasks on higher levels of comprehension. However, the studies provide only features of critical thinking in reading-to-write tasks (Lo. 2011) and contents of critical thinking are shown in the tasks production (Liaw. 2011). Interestingly, from prior studies presented, only one studies in reading-to-write task which was conducted by using note-taking to collect important information for further tasks (Danvivath. 1998). The gap of the prior studies is that less of the studies of reading-to-write tasks employed notes for assisting the readers to prepare for the further tasks. Moreover, none of the study using note-taking in reading-to-write tasks to promote higher level of comprehension of students were conducted.

From the gap of the prior studies mentioned above, reading-to-write tasks were mostly employed to assist students to improve the lower level of comprehension. However, the higher levels of comprehension are promoted to students in terms of the 21st century skills, which are found inadequate. The present research emphasizes on the students' improvement of higher level of thinking through reading-to write tasks using note-taking which is found untouched from the pervious studies.

RESEARCH OBJECTIVES

1. To develop the strategic reading task to improve students' reading comprehension.
2. To study the effectiveness of reading-to-write task on higher level of comprehension

RESEARCH QUESTIONS

1. Can strategic reading proficiency be developed through reading-to-write task to promote higher level of comprehension?

2. To what extents reading-to-write task develop higher level of comprehension?
3. What are students' attitudes toward reading-to-write task on students' higher level of comprehension?

RESEARCH METHODOLOGY

Participants

Fifteen of third year English major students of the Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University in Academic Year 2015 were randomly selected, from the population of 52 students, to participate in this study. Because of the time of the research conduction was the first semester, when the reading courses were not available, the third year students were asked to voluntarily participate in the present study and 15 students were randomly selected. Moreover, the participant have passed Reading 2 course in the previous semester.

To collect the qualitative data, nine of the participants were asked to join in the interview part of the research. The interview group of students was categorized into three groups, including good, fair, and poor performance in English reading comprehension test. The categories stemmed from the raw scores they received in the English Reading Course. Additionally, all of them passed the writing course which argumentative writing was previously taught.

Research Instruments

Pre-test and Post-test : were reading-to-write tests, which the expository reading passage from TOEIC test provided on the website were used as the sources texts.

Reading-to-write tasks : In the reading task, the participants were explicitly instructed questioning, evaluating, synthesizing, and analyzing in terms of reading strategies while they were assigned to read the expository texts. Three different expository texts in the same topic were selected from the participants through the internet. The individual

work and group work of oral summarization are assigned in order to check students' higher level of comprehension. For reliability checking to the task scores, an inter rater was trained to check according to the coding scheme designed by the researcher.

Interview : The interview was used to demonstrate the strategies used by students. The reason of employing the interview as one of the research instruments was to collect the data which a student stops at the certain points while solving problems. Thus, interview assisted the participants to recall the strategies use while reading. The interviews were tape recorded and transcribed word by word. Later, the transcriptions were analyzed qualitatively.

Questionnaire : The questionnaire consists of 11 items, and involved a 5-point rating scales (Likert Scale). The validity of the questionnaire was checked by an expert, who experienced in the field of reading and Applied Linguistics for more than ten years. In addition, the reliability was 0.89 which was tested with Cronbach's alpha.

Data collection

The data collection was conducted in 11 weeks. In week 1 the participants were asked to do the pre-test using the reading passage test from TOEIC provided online in the TOEIC website. During week 2-3, the participants were trained to utilized higher level of reading strategies included synthesizing, criticizing, analyzing, and reflecting with note-taking. Then the participants were taught to read strategically with reading-to-write tasks in week 4 and week 5, respectively. They were assigned to read three texts in the same topic and take some notes of important information and write the argumentative paragraph individually. Notes and argumentative writing were evaluated to show student comprehension. The individual assignment was held in the week 6 to week 7. For group assignment, the participants were asked to select 9 passages in the same topic, three

passages for one participant, and select one passage which was evaluated as a good passage to continue reading in group assignment. The participants did a group note by discussion and design a chart for note taking. As an output of the group assignment, each group wrote the argumentative paragraph to demonstrate the comprehension. The group assignment is held on week 8 and week 9. In week 10, the participants were asked to present the results of reading comprehension task gradually by oral presentation. For week 11, the post-test, interview and questionnaire were used to collect the data.

Data analysis

The data collected from pre-test and post-test were analyzed by one sample t-test, means, and standard deviation were used to analyzed the data from questionnaire, in terms of quantitative data. Also, content analysis was used to analyze the qualitative data

RESULTS

In this section, the findings according to the pre-test and post-test, questionnaire and interview were presented together with the reading test results.

Analysis of pre-test and post-test

The comparison of the mean score of pre-test and post-test was presented in table 1.

Table 1 Pre-scores and Post-score of the Students

Students	Pre-test scores (30)	Post-test scores (30)
S1	13	25
S2	15	24
S3	12	22
S4	10	20
S5	14	23
S6	15	25
S7	12	22
S8	14	24
S9	11	20
S10	13	22
S11	13	24
S12	11	23
S13	12	25
S14	11	26
S15	14	24
$\bar{X}$	12.66	23.26
S.D.	1.543	1.791
t-test	23.816	.000**

$P < .01$

Table 1 revealed the improvement of students' reading comprehension of students after the reading to write task. The data from the mean score of reading comprehension test with the full score of 30, the mean score of pre-test is 12.66 and the mean score of post-test is 23.26. The standard deviation of the pre-test is 1.54 and the standard deviation of the post-test is 1.79. The reading comprehension score of the students are improved after the reading to write task with the statistically significant at .01.

The results of critical thinking scores of students through reading-to-write task

The data of students' critical thinking scores of students through reading-to-write task were collected from students' presentation in week 10 revealed the scores of critical thinking through reading-to-write tasks as presented in table 2.

Table 2 Critical Thinking Scores of Students through Reading-to-Write Task

Critical thinking elements	Good $\bar{X}$	Fair $\bar{X}$	Poor $\bar{X}$
Identification of a problem or issue	5.00	4.56	3.67
Presentation of a clear perspective	4.32	4.12	3.45
Recognition of other perspective	2.44	1.57	1.54
Identification of the context(s)	4.54	4.67	4.37
Consideration of the context(s)	4.45	3.06	3.54
Identification of potential consequences	4.33	3.36	2.87
$\bar{X}$	4.18	3.56	3.24
S.D.	0.888	1.165	0.932

From table 2, the groups of good and fair students developed the critical thinking skill through trading-to-write task at high level ($\bar{x}$ = 4.18 and $\bar{x}$ = 3.56). The group of poor students were developed at moderate level ($\bar{x}$ = 3.24). All groups of students were able to identify a problem or issue with the highest mean from all critical thinking elements. The group of good students reached the highest mean of all (5.00). Identification of the context(s) element was also found in fair group of students as the highest mean scores (4.67) whereas the group of good students provides less mean scores (4.54). The least mean scores of all elements was found at Recognition of other perspective element among three groups of students.

The results were confirmed by content analysis of interview data. Students from three groups reported that they were able to identify problems from the texts after they were instructed through reading-to-write tasks.

G3 : "I feel really good after I can pick up the problems from the texts after I learned in this way."

F1 : "I found that it was easy to find the problems of the texts after the instruction."

P4 : "I have never thought that I can find some problems from texts. But I can do it now."

Moreover, some of the students from all groups reported that they were able to identify the contexts of the reading texts. This was because

they were instructed to promote higher level of comprehension from reading-to-write tasks.

G5 : "I can understand the contexts because I combines my background knowledge and new knowledge in reading. I learn this in class."

F4 : "I can see the contexts easily because in class I practiced a lot. This is my favorite part of learning."

P2 : "I understand the situations in the texts because I was guided to think both from teacher and friends."

8.3 The results from the students' attitudes toward reading-to-write tasks to promote higher level of comprehension

The responses of the students on the questionnaire to investigate the attitudes of students toward reading-to-write tasks to promote higher level of comprehension were presented in table 3.

Table 3 The Students' Attitudes toward Reading-to-Write Tasks to Promote Higher Level of Comprehension

attitude	$\bar{X}$	S.D.
I have gained thinking skill.	4.56	0.639
This way of instruction motivate me to learn English	4.33	0.723
I have the opportunities to think in class.	4.33	0.723
I want others subjects to use this way of instruction.	4.33	0.723
This way of instruction make English learning meaningful to me	4.33	0.817
I have gained English reading skill.	4.26	0.457
I want to share this knowledge to my friends.	4.26	0.703
I have more confidence in my English ability.	4.26	0.798
This way of instruction is interesting for me.	4.13	0.915
I have gained content area knowledge.	4.06	0.037
I want to be instructed in this way again.	4.06	0.703
	4.26	0.658

From table 3, the attitudes of the students were at high level ($\bar{x}$ = 4.26). Most of the students thought that they had gained thinking skill (4.56) as the highest attitude of students toward reading-to-write task. Also, they thought that reading-to-write task motivated them to learn English for they had the opportunities to think in class, and they wanted other subjects to use this way of instruction

(4.33). Moreover, they thought that they had gained English reading skill. They wanted to share this knowledge to their friends, and they had more confidence in their English abilities (4.26).

The data from interview confirmed of the quantitative results. Students from the three groups expressed the ideas to support that their thinking skills were developed through the tasks.

G1 : *"At first it was really difficult for me, but after practicing, I feel difference in the way I think. The tasks improve my thinking."*

F2 : *"I love the way I practice thinking. I feel like I am smarter than before."*

P5 : *"Thinking is difficult. But after I try, I can make it."*

Also, the reading-to-write tasks played the key role to motivate students in learning English.

G2 : *"I like English, but teacher makes me love it more."*

F3 : *"It would be better if I can learn English and feel like this all the time."*

P4 : *"I want to be good in English and thinking."*

DISCUSSION

In this section, the results of the reading-to-write tasks to promote higher level of comprehension were concluded and discussed according to the research questions.

1. Can strategic reading proficiency be developed through reading-to-write task to promote higher level of comprehension?

The results form pre-test and post-test revealed that the scores of post-test from all students were significantly higher than pre-test. Therefore, it can be confirmed that reading-to-write tasks instruction can highly improve students' reading comprehension. The results can be linked with the previous studies (Danvivath. 1998, Liaw. 2011, Lo. 2011, Plakans. 2009, Tilfatlioglu. 2008, Zhou. 2008). To consider the differences of using reading-to-write tasks to improve reading higher level of comprehension among students, the results showed that the mean scores of post-test (23.26) were not quite much

higher than of the pre-test (12.66). Even though all students had higher scores in post-test, this was the first time they were trained to use the reading strategies which promote higher level of comprehension.

2. To what extents reading-to-write task develop higher level of comprehension?

The results from reading-to-write tasks shows that students from all three groups were able to identify problems or issue(s) from the texts. This means that the higher level of comprehension was develop though the tasks. To discuss deeply in each group, the mean scores of the group of good students achieved the highest mean scores (5.00). This is might because in the practice time of practicing in class these students acted as the leaders to help their friends in their groups. Therefore, they practiced more both in thinking and explaining to their friends.

G1 : *"When I worked with my friends, I worked even harder to make myself understand and then help my friends to know what I mean."*

G3 : *"I know that I need to guide my friends in the tasks as we work in group. So I try so hard to think of the tasks and think to help my friends to understand. This means that I practice more than my friends in group."*

F2 : *"Good to have friends to help me. With his help I think I can slowly understand and do the tasks."*

P4 : *"It was difficult, but I think my skill is improved with my friends' helps."*

However, the recognition of other perspective(s) was the lowest mean scores of all elements. This may be because the perspectives need experiences or varieties of background knowledge to assist in thinking. As this was the first time the students were trained to use the strategies to promote higher level of comprehension, they had less experiences to think of other perspectives as two of students reported below.

F2 : *"I don't know how I can get another picture of the situation in the text. I feel like nothing in my head."*

P4 : “You know how hard it is to imagine of what you have no idea about.”

3. What are students’ attitudes toward reading-to-write task on students’ higher level of comprehension?

The results from the questionnaire and interview presented the quantitative and qualitative data to confirm that whether reading-to-write task could improve higher level of comprehension of students or not. The results from questionnaire showed that students thought that they improved their higher level of comprehension through reading-to-write tasks. Additionally, the data from interview also showed that motivation played the key role of learning. Students expressed the idea that they would continue practice the techniques they had learned in class as presented below.

G2 : “I will use the techniques from the training in the future as much as possible.”

F1 : “I will use the technique to help me in learning English with other skills.”

P1 : “I will use this technique when I study reading in the future.”

According to the interview, the data presented additional attitude of motivation in using reading-to-write tasks in further English learning, which supported the study of Liaw (2011) in term of motivation and enjoyment of learning with reading-to-write tasks. One unexpected positive expression the students reported from reading-to-write tasks was learning autonomy. As all students who participated in the interview presented that their expression to use reading-to-write tasks in the future could be interpreted that they had their autonomous learning ability, which could help them in learning in the future. Similar to Liaw

(2011), the autonomous learning was one of the research outcomes along with reading comprehension in using reading-to-write tasks. The research results present students’ autonomous learning similar to the present study.

LIMITATIONS

Although the present study provided the positive results of the study, limitations of the study occurred and needed to be discussed for further study.

1. The results of the study stemmed from a very small number of students. The larger number of the students might affect the results.

2. The time limited of the study was another factor which might affect the result of the study. To investigate the in-depth effects of reading-to-write tasks, longer duration of study might be appropriate. As learning language, especially reading, is a long-term process, it should be better to study the reading comprehension improvement in the longer time of study.

3. The participants of this study were English major students. As English is the most widely used and compulsory for higher education in Thailand, students of other fields of study should be include in order to be instructed by using reading-to-write tasks to improve higher level of comprehension.

As mentioned before that reading comprehension plays the key role in English learning, students require the advantage strategies instruction to help them enhance reading skills, which is considered as the basic skill of leaning.

REFERENCES

- Abraham, R. G. and Vann, R. J. (1996). Using task products to assess second language learning processes, *Applied Language Learning*. 7(1) : 61-89.
- Brown, D. L. and Brigg, L. D. (1989). Success in Reading: Four Characteristics of Strategic Readers. *Reading Horizons*. 30(1) : 28-37.

- Condon, W., and Kelly-Riley, D. (2004). Assessing and teaching what we value: The relationship between college-level writing and critical thinking abilities. **Assessing Writing**. 9 : 56-75.
- Danvivath, U. (1998). **Reading and Writing from Overlapping Texts**. Doctoral Dissertation, Victoria University of Wellington, Australia.
- Flower, L. (1990). Introduction: Studying cognition in context. In L. Flower, V. Stein, J. Ackerman, M. J. Kantz, K. McCormick, & W. C. Peck (Eds.), **Reading-to-write: Exploring a cognitive and social process** (pp. 3-31). New York: Oxford University Press.
- Foo, P. W., Mora, J. J., and Tkacz, S. (1994). Student study techniques and the generation effect. **Journal of Educational Psychology**. 86(4) : 567-576.
- Liaw, M. (2007). Content-based reading and writing for critical thinking skills in an EFL context. **English Teaching and Learning**. 31(2) : 45-87.
- Lo, Y. (2011). An analysis of Effective and Less Effective EFL Writers' Processes and Products for a Reading-to-Write Task. **Electronic Journal of Foreign Language Teaching**. 8(2) : 154-169.
- Loranger, A. L. (1994). The study strategies of successful and unsuccessful high school students. **Journal of Educational Psychology**. 88(1) : 347-360.
- Mayer, R. E. (1992). Guiding students' cognitive processing of scientific information in text. In M. Pressley, K. R. Harris, and J.T. Guthrie (Eds.), **Promoting academic competence and literacy in school**. 243-258.
- Mayer, R. E. (1996). Learners as information processors: Legacies and limitation of educational psychology's second metaphor. **Educational Psychologist**. 31 : 151-161.
- Plakans, L. (2009). The role of reading strategies in integrated L2 writing tasks. **Journal of English for Academic Purposes**. 1-15.
- Spivey, N. N. (1997). **The Constructivist metaphor: Reading writing and the making of meaning**. San Diego, CA : Academic press.
- Spivey, N. N. and King, J. R. (1989). Readers as writers composing from sources structure in professional reading. **Journal of Research in Reading**. 21(2) : 109-120.
- Tilfarlioglu, F. Y. (2007). Enhancing Reading Comprehension through Task-Based Writing Activities: An Experimental Study. **The Reading Matrix**. 7(3) : 134-152.
- Wannathong, N. (2015). Cognitive Reading Strategies and Thai EFL Learners. **Sakon Nakhon Graduate Studies Journal**. 61(13) : 93-100.
- Zhou, L. (2008). **Effects of Reading Tasks on Chinese EFL Students' Reading Comprehension**. Doctoral Dissertation, Suranaree University of Technology, Thailand.

ปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี Antecedents of Respectful Mind and Citizenship of Undergraduate Students

กัญญาวดี แสงงาม *

ไพโรจน์ เต็มเตชาติพงศ์ **

น็อน พิณประดิษฐ์ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี โดยมีพื้นฐานกรอบแนวคิดในการวิจัยจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม และทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 441 คน ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็นนักศึกษาชายจำนวน 153 คน และนักศึกษาหญิงจำนวน 288 คน ตัวแปรในงานวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) จิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน 2) ตัวแปรสถานการณ์ คือ แบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน ตัวแปรตาม คือ จิตเคารพนับถือ และความเป็นพลเมือง รวมทั้งลักษณะภูมิหลังของนักศึกษา ซึ่งได้แก่ เพศ คณะ และพื้นที่ตั้งมหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรหลัก 6 ตัวแปร มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ แต่ละฉบับมีความเชื่อมั่น .805 - .849 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่าสมการถดถอยพหุคูณเพื่อหาตัวทำนายจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษา ผลวิจัยพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกันทำนายจิตเคารพนับถือได้ร้อยละ 48.90 ส่วนตัวทำนายสำคัญของความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี คือ จิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 13.90

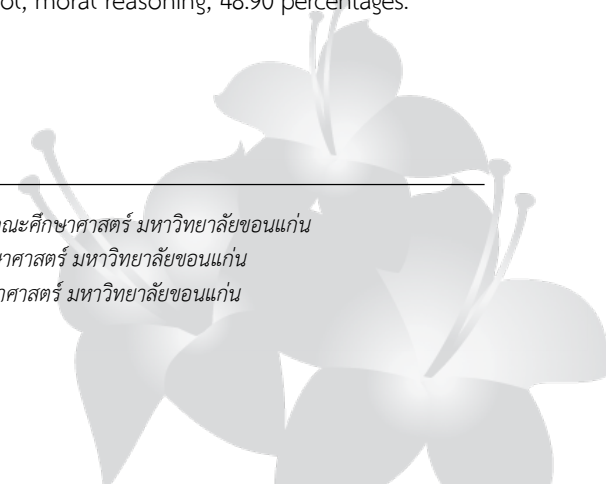
ABSTRACT

The purposes of this research were to investigate antecedents of undergraduate students' respectful mind and citizenship based on the interactionism approach and the psychological theory of moral as a conceptual framework. The 441 first year undergraduate students in academic year 2014 from Rajabhat University in Northeast, were sampled by using multi-stage sampling technique. There were 153 male students and 288 female students. The independent variables in this research were 1) psychological traits consisted of 3 variables : moral reasoning, future orientation and self control and belief in internal locus of control of reinforcement 2) situation variables included teacher's respect behavior modeling. The dependent variables were respectful mind and citizenship. Moreover, biosocial background variables of the students including gender, faculty, and location of university were also measured. The six important variables assessed in this research were in the form of six scale rating. The reliability of each questionnaire ranged from .805 to .849. Data were analyzed by percentage, mean and standard deviation. Multiple Regression Analysis was employed for hypothesis testing. The results were 1) the main predictor variables; the future orientation and self control, moral reasoning, 48.90 percentages.

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** รองศาสตราจารย์ อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

The main predictor variables that predict the citizenship of undergraduate student are the future orientation and self control, moral reasoning, and belief in internal locus of control of reinforcement co-predict the citizenship behavior for 13.90 %.

คำสำคัญ : จิตเคารพนับถือ, ความเป็นพลเมือง, ประชาธิปไตย

Keywords : *respectful mind, citizenship, democratic*

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าในการพัฒนาประเทศ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมนั้นๆ ต้องการ โดยการจัดการศึกษาของไทยมีนโยบายและหลักการที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี และกำหนดเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษามาโดยตลอด นับตั้งแต่เริ่มระยะก่อนทันสมัย (ก่อนปี 2413) มีวัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ จนกระทั่งมีการจัดการศึกษาตามระบบโรงเรียนเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (เนาวรัตน์ พลายน้อย. 2545, วิชัย ต้นศิริ. 2547, ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. 2548, สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2548) และในปี 2553 คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กปท.) กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ประกาศยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับเด็กและเยาวชน 2) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับผู้ใหญ่ ครอบครัว และชุมชน 3) การสร้างพลเมืองในวงกว้างและการสร้างความตระหนักในสังคมโดยใช้สื่อมวลชนและ 4) การเชื่อมประสานเครือข่ายภาครัฐและเอกชน

อย่างไรก็ตาม ผลการพัฒนาคนในประเทศไทยพบว่ามีคนจำนวนมาก มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไม่มีความสุข ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต และสร้างปัญหาให้สังคม ใช้สิทธิและเสรีภาพจนเกินขอบเขต ส่งผลกระทบด้านลบต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวม โดยปัญหาในสังคมไทยเกิดจากพฤติกรรมของคนในสังคมที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นผู้เรียนในระดับต่างๆ เด็กเยาวชน ตลอดจนผู้สำเร็จการศึกษาที่จะเข้าสู่การประกอบอาชีพ และผู้ประกอบการในสังคม ดังเช่น พฤติกรรมของเด็กไทย ที่ดำเนินชีวิตตามกระแสบริโภคนิยม ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การพนัน การเสี่ยงโชค

พฤติกรรมทางเพศ บริโภคของมีเงินมา และยาเสพติด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. มปป, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2555) ดังนั้น จึงเป็นปรากฏการณ์ที่ต้องยอมรับว่า ปัญหาพฤติกรรมที่เกิดจากคุณธรรมจริยธรรมต่ำ หรืออาจหมายถึง การไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรในการสร้างพลเมือง ฉะนั้น ทุกภาคส่วนในสังคมต้องตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง ทั้งนี้ คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือ ความเคารพนับถือ (Respect)

ความเคารพนับถือเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น ซึ่งมีรูปแบบสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ ความเคารพนับถือตนเอง ความเคารพนับถือคนอื่น และความเคารพนับถือชีวิตทุกรูปแบบ และสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่ ดังที่ Lickona (1991) กล่าวว่า ความเคารพนับถือและความรับผิดชอบ จัดว่าเป็นหัวใจของศีลธรรมของประชาชนที่เป็นสากล โดยมีจุดประสงค์ส่งเสริมความดีของปัจเจกชนและคุณความดีของชุมชนทั้งมวล คุณค่าของความเคารพนับถือและความรับผิดชอบมี 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์แบบด้านสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น ด้านมนุษยสัมพันธ์ในทางประชาธิปไตย และด้านส่งเสริมความเป็นธรรมเพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้น ความเคารพนับถือจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญและจำเป็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดังที่ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า พลเมืองของระบอบประชาธิปไตยตามกรอบกระทรวงศึกษาธิการปี 2553 ประกอบด้วย 1) รับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ 2) เห็นคุณค่าที่เหมือนกัน 3) เคารพความแตกต่าง 4) เคารพหลักความเสมอภาค 5) เคารพกติกา และ 6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม และลักษณะพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยที่เป็นสากลต้องอาศัยเงื่อนไขหลักอยู่ 3 ประการ คือ 1) การให้เกียรติผู้อื่น (Cogan, J. J.. 1997, อ้างถึงใน ทิพย์พาวร ดันติสุนทร. 2554) โดยการให้ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน (Respect for individuals) เป็นแก่นสำคัญของประชาธิปไตย (สาโรช บัวศรี. 2520 อ้างถึงในสมบุญ สุขสำราญ. 2541, ผ่องศรี จั่วห้าว และคณะ. 2546) นอกจากนี้ Mackenzie (1966. อ้างถึงใน วติน อินทสระ. 2544) ได้ให้ความสำคัญของพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของมนุษย์มี 6 ด้าน ดังนี้ 1) การยอมรับนับถือชีวิต ทั้งของตนเองและผู้อื่น 2) การยอมรับนับถือในเสรีภาพและบุคลิกภาพ 3) การยอมรับ

นับถือทรัพย์สินของผู้อื่น 4) การยอมรับนับถือระเบียบสังคม 5) การยอมรับนับถือความจริง และ 6) การยอมรับนับถือความก้าวหน้า

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความเคารพนับถือเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมที่พึงงามของมนุษย์และเป็นคุณลักษณะสำคัญของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น ทุกภาคส่วนในสังคมจึงต้องร่วมกันเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่สังคมคาดหวังให้เป็นแกนสำคัญในการพัฒนาประชาชนภายในประเทศ ทั้งนี้ การพัฒนาความเคารพนับถือซึ่งเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่าง ๆ อาทิ แนวทางของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยในการพัฒนาจำเป็นต้องเข้าใจปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรม ดังแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมเป็นผลมาจากสาเหตุทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล (ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2541, Magnusson & Endle. 1977 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2551) ดังนั้น ในการศึกษาตัวแปรหนึ่งๆ ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรเชิงเหตุหลายตัวแปร โดยทฤษฎีที่กล่าวถึงสาเหตุทางจิตใจของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนไทย คือ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2538) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง เพื่อนำปัจจัยเหล่านั้นมาพัฒนาจิตเคารพนับถือของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเริ่มเข้าสู่ผู้ใหญ่อ่อนวัยที่มีพัฒนาการของเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นสูงสุด และวัยนี้จำเป็นต้องพัฒนาเรื่องของความเคารพนับถือ ทั้งนี้ หากต้องการให้เกิดพฤติกรรมที่ยั่งยืน ต้องพัฒนาทั้งจิตและพฤติกรรม รวมไปถึงพัฒนาตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงเหตุ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญของพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่พึงงาม มีความเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเองผู้อื่น ตลอดจนเห็นคุณค่าในสิ่งแวดล้อมและสรรพสิ่งที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่ พฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นคุณลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศและสังคมโลกต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สำคัญในการทำนายจิตเคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรี
2. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สำคัญในการทำนายความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) แบบสหสัมพันธ์ (Correlation) โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ภาคปกติ จำนวน 49,401 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ภาคปกติ จำนวน 441 คน โดยมีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ความเชื่อมั่นระดับร้อยละ 95 และเพิ่มจำนวนจากที่คำนวณได้ 20% เพื่อป้องกันการสูญหายและความไม่สมบูรณ์ของข้อมูล รวมจำนวน 476 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ได้ 441 คน

การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ดังนี้

1. แบ่งพื้นที่ตั้งมหาวิทยาลัยเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากมากลุ่มละ 2 แห่ง รวมได้มหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. แต่ละมหาวิทยาลัย เลือกนักศึกษา 4 คณะ คือ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ
- 3) แต่ละคณะ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาตามจำนวนสัดส่วนที่คำนวณได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวัดตัวแปรมีทั้งหมด 6 ฉบับ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างเอง จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน แบบวัดจิตเคารพนับถือ และแบบวัดความเป็นพลเมือง ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่มีผู้สร้างไว้แล้ว จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน และแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน แต่ละฉบับมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ คือ จริงที่สุด จริงค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงที่สุด รายละเอียดดังนี้

2.1 แบบวัดการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน เป็นแบบวัดที่นักศึกษาประเมินว่าตนเองได้

เห็นพฤติกรรมของผู้สอนที่แสดงออก ถึงการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมต่างๆ มีจำนวน 18 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .849

2.2 แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นแบบวัดที่นักศึกษาประเมินเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจ การคาดหวัง หรือเจตนาของตนเองในการแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่อาจเป็นประโยชน์หรือหลีกเลี่ยงโทษที่เกิดขึ้นกับตน ผู้อื่น หรือส่วนรวม ลักษณะของแบบวัดประกอบด้วย เหตุการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรม 6 เรื่อง แต่ละเรื่องมีเหตุผลเชิงจริยธรรมที่ใช้ประกอบการเลือกกระทำหรือตัดสินใจให้ประเมิน 2 คำตอบ (2 ข้อ) มีค่าความเชื่อมั่น .840

2.3 แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นแบบวัดที่นักศึกษาประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถที่จะคาดการณ์ไกล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมการอดได้ร้อได้ โดยไม่ต้องอาศัยการควบคุมจากบุคคลอื่น มีจำนวน 15 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .805

2.4 แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน เป็นแบบวัดระดับความเชื่อของนักศึกษาต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของตน โดยเชื่อว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการลงมือปฏิบัติของตน มิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญหรืออิทธิพลจากคนอื่น มีจำนวน 15 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .818

2.5 แบบวัดจิตคารพนับถือ เป็นแบบวัดที่นักศึกษาประเมินตนเองเกี่ยวกับสภาพจิตที่มีความนับถือและเห็นคุณค่าของคนและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ส่งผลให้มีการแสดงพฤติกรรมที่เห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนชีวิต โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แต่ละข้อเป็นข้อความเกี่ยวกับความรู้สึกเคารพนับถือหรือเห็นคุณค่า ประกอบด้วย 1) เคารพนับถือตนเอง 2) เคารพนับถือผู้อื่น และ 3) เคารพนับถือสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 28 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .812

2.6 แบบวัดความเป็นพลเมือง เป็นแบบวัดพฤติกรรมของบุคคลที่มีความตระหนักในการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย โดยดำเนินชีวิตอย่างมีสำนึกตามสิทธิเสรีภาพ ตระหนักในคุณค่าของตนเองและผู้อื่น และยึดความเคารพนับถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิต แสดงพฤติกรรมที่มีความเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่นตลอดจนเห็นคุณค่าในสิ่งแวดล้อมและสรรพสิ่งที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่ มีจำนวน 33 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .842

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ชี้แจงกับผู้ประสานงานและกลุ่มตัวอย่าง โดยมีหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัดทั้งหมด และตรวจให้คะแนนแบบวัด ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้

3.3 นำข้อมูลไปวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

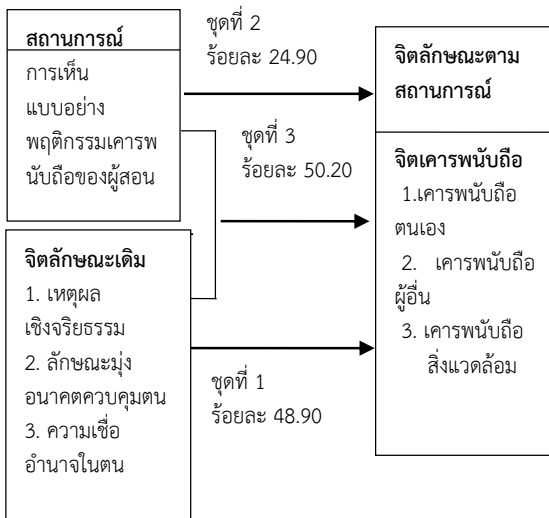
4.2 วิเคราะห์ค่าสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise) เพื่อหาตัวทำนายจิตคารพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

4.2.1 คะแนนจากแบบวัดที่ 1-4 ใช้เพื่อหาตัวทำนายจิตคารพนับถือ

4.2.2 คะแนนจากแบบวัดที่ 1-5 ใช้เพื่อหาตัวทำนายความเป็นพลเมือง

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงเหตุของจิตคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 จิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน สามารถทำนายจิตคารพนับถือในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 48.90 โดยมีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.57) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.18) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = 0.14) และเมื่อเพิ่มตัวแปรทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัว คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน สามารถทำนายจิตคารพได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.30 ผลการทำนายในกลุ่มรวมดังภาพประกอบ 1 เมื่อพิจารณาในกลุ่มย่อย พบว่า ตัวทำนายอันดับแรกในทุกกลุ่ม คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง 0.49-0.68) ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นตัวทำนายอันดับ 2 เฉพาะในทั้งกลุ่มเพศหญิงและเพศชาย กลุ่มนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ และกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง 0.15-0.29)

ภาพ 1 ผลการทำนายจิตเคารพนับถือ โดยใช้จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์เป็นตัวทำนายในกลุ่มรวม

ส่วนความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 3 ในกลุ่มนักศึกษาเพศชาย (ค่าเบต้า = 0.19) และเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 2 ในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ค่าเบต้า = 0.14)

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้สรุปจากผลการทำนายในกลุ่มรวมได้ว่า ตัวทำนายที่สำคัญของจิตเคารพนับถือได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน และความเชื่ออำนาจในตนตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรร่วมกันทำนายจิตเคารพนับถือได้ร้อยละ 50.20 แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง ร่วมกับการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอนสูง จะมีจิตเคารพนับถือสูงด้วย

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงเหตุของความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตนร่วมกับ ตัวแปรสถานการณ์ 1 ตัวแปร คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน รวม 4 ตัวแปร สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 10.10 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.23) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.19) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = -0.14) และการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.13)

และเมื่อรวมกับตัวทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัวแปร คือ จิตเคารพนับถือ สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 ผลการทำนายในกลุ่มรวมดังภาพ 2 เมื่อจำแนกตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มนักศึกษาเพศชายมีร้อยละของการทำนายความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาเพศหญิง โดยกลุ่มนักศึกษาเพศชายมีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.30) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.26) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = -0.19)

ภาพ 2 ผลการทำนายความเป็นพลเมือง โดยใช้จิตเคารพนับถือ จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์เป็นตัวทำนาย ในกลุ่มรวม

เมื่อจำแนกตามคณะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีร้อยละของการทำนายความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และวิทยาการจัดการ โดยกลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.39) และการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.18)

เมื่อจำแนกตามพื้นที่ตั้งมหาวิทยาลัยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีร้อยละของการทำนายความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

เฉียงเหนือตอนล่าง โดยมีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.31) และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.17)

เมื่อพิจารณาในทุกกลุ่มและรวมค่าน้ำหนักการทำนาย พบว่า จิตเคารพนับถือเป็นตัวทำนายสำคัญในทุกกลุ่ม และสรุปจากผลการทำนายในกลุ่มรวมได้ว่า ตัวทำนายที่สำคัญของความเป็นพลเมือง ได้แก่ จิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร ร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 13.90 แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีจิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง จะมีความเป็นพลเมืองสูงด้วย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ตัวทำนายชุดที่ 1 จำนวน

3 ตัว คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกับตัวทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัว คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน สามารถร่วมกันทำนายจิตเคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรีได้มากกว่าตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว

ผลการวิจัยพบว่า จิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน สามารถทำนายจิตเคารพนับถือในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 48.90 โดยมีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.57) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.18) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = 0.14) ตามลำดับ ส่วนตัวทำนายชุดที่ 2 คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน สามารถทำนายจิตเคารพได้ร้อยละ 24.90 (ค่าเบต้า = 0.50) และเมื่อรวมตัวแปรทำนายชุดที่ 1 และชุดที่ 2 พบว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร ร่วมกันทำนายจิตเคารพนับถือได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.30 สามารถทำนายได้เพิ่มเป็นร้อยละ 50.20 ตัวทำนายที่สำคัญของจิตเคารพนับถือ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.50) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.17) การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.14) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = 0.12) ตามลำดับ แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง ร่วมกันการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอนสูง จะมีจิตเคารพนับถือสูงด้วย

เมื่อพิจารณาผลต่างค่าร้อยละของการทำนาย เมื่อรวมตัวทำนายทั้ง 2 ชุด เข้าด้วยกัน พบว่า มีผลต่าง

ค่าร้อยละของการทำนายเพิ่มขึ้นเฉพาะในกลุ่มรวมกลุ่มนักศึกษาชาย กลุ่มนักศึกษาหญิง กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และตอนล่าง โดยมีผลต่างค่าร้อยละของการทำนายอยู่ระหว่าง 0.60-2.00 มีความแตกต่างน้อยกว่าร้อยละ 5 แสดงว่าผลวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยบางส่วน

ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า จิตลักษณะเดิม ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน รวมถึงสถานการณ์ คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน เป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญของจิตเคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรี ดังนั้น หากต้องการพัฒนาจิตเคารพนับถือ จำเป็นต้องพัฒนาให้บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ให้จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน

สมมติฐานข้อ 2 ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ ปัจจัยเชิงเหตุ

ของจิตเคารพนับถือ จำนวน 4 ตัว คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน และการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน ร่วมกับตัวทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัว คือ จิตเคารพนับถือ สามารถร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรีได้มากกว่าตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว

ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกับตัวแปรสถานการณ์ 1 ตัวแปร คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน รวม 4 ตัวแปร สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 10.10 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.23) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.19) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = -0.14) และการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.13) และเมื่อรวมกับตัวทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัวแปร คือ จิตเคารพนับถือ รวมเป็น 5 ตัวแปร สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ ได้แก่ จิตเคารพนับถือ (ค่าเบต้า = 0.36) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.15) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = -0.11) ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร ร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 13.90 แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีจิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง จะมีความเป็นพลเมืองสูงด้วย

เมื่อพิจารณาผลต่างค่าร้อยละของการทำนายของตัวทำนายชุดที่ 3 (การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพ

นับถือของผู้สอน เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน และจิตเคารพนับถือ) พบว่า มีผลต่างค่าร้อยละของการทำนายเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่ม ยกเว้นผลทำนายในกลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนกลุ่มที่มีผลต่างค่ากว่าร้อยละของการทำนายมากกว่าร้อยละ 5 มี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักศึกษา คณะครุศาสตร์ กลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและตอนล่าง โดยมีผลต่างค่าร้อยละของการทำนายอยู่ระหว่าง 5.70 - 10.30 แสดงว่าผลวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยบางส่วน

เมื่อพิจารณาในทุกกลุ่มและรวมค่าน้ำหนักการทำนาย พบว่า จิตเคารพนับถือเป็นตัวทำนายสำคัญในทุกกลุ่ม และสรุปจากผลการทำนายในกลุ่มรวมได้ว่า ตัวทำนายที่สำคัญของความเป็นพลเมือง ได้แก่ จิตเคารพ นับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร ร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 13.90 แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีจิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง จะมีความเป็นพลเมืองสูงด้วย ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาตนเอง เช่น พฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน ดังในงานวิจัยของพรชัย ผาดโสง (2555) วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนสูงสุด ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์เท่ากับ .698 รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์เท่ากับ .683 และเจตคติต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์เท่ากับ .255 ทั้งนี้ จิตลักษณะเดิม (ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) จิตลักษณะตามสถานการณ์ (เจตคติต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน การรับรู้ความสามารถของตนเอง) และสถานการณ์ (การสนับสนุนทางสังคม) รวม 5 ตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 54.80 ตัวทำนายที่สำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม และชวนชัย เชื้อสาธุน (2552) วิจัยเรื่องปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวกับการใฝ่เรียนรู้ความดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง ชั้นปีที่ 2-4 ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 1,999 คน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนมากกว่านักศึกษาในกลุ่มตรงข้าม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพรรณ อุทัยวิ (2544) ศึกษาตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนในนักศึกษาครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2543 ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 240 คน และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 80 คน ผลการศึกษพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนในนักศึกษาครู เมื่อพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่า เป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 2 ของจิตเคารพนับถือในกลุ่มรวม กลุ่มนักศึกษาเพศหญิง กลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ และกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 3 ในกลุ่มนักศึกษาเพศชาย และกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ส่วนการทำนายความเป็นพลเมือง พบว่า เป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 2 ของความเป็นพลเมืองในกลุ่มรวม และกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับแรกในกลุ่มนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในกลุ่มนักศึกษาชาย เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 4 ผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมสามารถทำนายจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมืองได้สอดคล้องกับงานวิจัยของชวนชัย เชื้อสาธุน (2546) ศึกษาตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นตัวทำนายอันดับแรกของพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ โดยร่วมกับตัวแปรการมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และสุขภาพจิตสามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดเวลาได้ร้อยละ 38 ทำนายพฤติกรรมประหยัดพลังงานและวัสดุสำนักงานได้ร้อยละ 31 และทำนายพฤติกรรมประหยัดในการใช้จ่ายได้ร้อยละ 33 และเบญจมาภรณ์ ช้อยเครือ (2543) วิจัยเรื่องปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อวิชาชีพครู และพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2543 จำนวน 320 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมีเจตคติต่อวิชาชีพครูและพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ ดีกว่านักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประพทธิพิทย์ คุณากรพิทักษ์

(2547) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมวินัยในตนเองของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 304 คน ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมวินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง มีพฤติกรรมวินัยในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสมวาสนาธเมธิกุล (2546) ศึกษาเรื่องจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2545 จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นตัวแปรทำนายสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาส่วนความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวทำนายสำคัญของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของอารมย์ สนานภู (2545) ที่ศึกษาตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัทรัพยากรของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ 3 ด้าน คือ ด้านการประหยัดเวลา พลังงานและวัสดุ และการประหยัดการใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาศรีอยุธยา ชั้นปีที่ 4 ในสถาบันราชภัฏ ปีการศึกษา 2543 จำนวน 2,645 คน ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนส่งผลต่อพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรในทางบวก และจริยศาสตร์ ตรีเมธสุนทร และไพฑูรย์ พิมพ์ (2554) ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตภาคกลางตอนบนในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าความเชื่ออำนาจภายในตนเป็นตัวทำนายอันดับแรกของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษา ส่วนการศึกษาในกลุ่มผู้ใหญ่พบในงานวิจัยของชลายุทธ์ ครุฑเมือง (2555) ที่ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของครูพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นตัวทำนายอันดับสองของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของครู และชวนชัย เชื้อสาธุน (2546) ได้วิจัยตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่าความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมประหยัทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ

ส่วนของจิตเคารพ สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้ในทุกกลุ่มทั้งกลุ่มรวมและในกลุ่มย่อย โดยมีค่าร้อยละของการทำนายอยู่ระหว่าง 4.00-12.60 แต่เมื่อนำไปรวมกับตัวแปรจิตลักษณะและตัวแปรสถานการณ์พบว่า จิตเคารพนับถือเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับแรกและอันดับที่ 2 ยกเว้นในกลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า จิตเคารพนับถือหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เจตคติต่อความเคารพนับถือส่งผลให้เกิดความเป็นพลเมืองได้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของชวนชัย เชื้อสาธุน (2552) วิจัยเรื่องปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวกับการใฝ่เรียนรู้คู่ความคิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยถือว่าพฤติกรรมเคารพตนเองเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมการเป็นคนดี ผลการวิจัยพบว่าตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมเคารพตนเอง คือ เจตคติที่ดีต่อการทำความดี ซึ่งเป็นตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์การเป็นคนดี เจตคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่แสดงถึงการเคารพนับถือในตนเอง ดังเช่นงานวิจัยของจินตนา ต้นสุวรรณนนท์ และปิยะนุช เพ็ญรัตน์พิมล (2552) ศึกษาปัจจัยทางจิตลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ผลการศึกษาพบว่า เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และร่วมกับตัวแปรอื่นในการทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ร้อยละ 59.5

ผลการวิจัยในครั้งนี้ และผลการวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า การจะพัฒนาคุณลักษณะใดๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเชิงเหตุของคุณลักษณะดังกล่าว ทั้งปัจจัยภายนอกและภายในตัวบุคคล ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดจิตลักษณะตามสถานการณ์ นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในที่สุด ซึ่งเป็นไปตามกรอบรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ดังนั้นหากจะพัฒนาความเป็นพลเมือง จึงจำเป็นต้องพัฒนาจิตเคารพนับถือ ซึ่งเป็นจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคล ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลได้เห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน รวมถึงการฝึกจิตลักษณะที่เป็นปัจจัยเชิงเหตุ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า จิตลักษณะเดิม ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน รวมถึงสถานการณ์ คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน เป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญของจิตเคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรี ดังนั้น หากต้องการพัฒนาจิตเคารพนับถือ จำเป็นต้องพัฒนาให้บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ให้จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน

1.2 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของความเป็นพลเมือง พบว่า จิตเคารพนับถือเป็นตัวทำนายสำคัญ

ดังนั้น หากจะพัฒนาความเป็นพลเมืองของนักศึกษาจะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตเคารพนับถือก่อน

1.3 ผลการวิจัยพบว่า การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน เป็นตัวทำนายสำคัญของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง ดังนั้น สถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้ผู้สอนแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างในเรื่องดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเพื่อออกแบบการพัฒนาจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง โดยนำปัจจัยเชิงเหตุมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมในการพัฒนาทั้งในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รายการอ้างอิง

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). **ทฤษฎีต้นไม้งานจริยธรรม: การวิจัยและพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2541). รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมและการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์. **วารสารทันตภิบาล**. 10(2) : 105-108.
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2551). **หลักและวิธีการประมวลเอกสารเพื่อความเป็นเลิศในการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. (ม.ป.ท.) : เอ.ที. พรินตติ้ง.
- จินตนา ต้นสุวรรณนนท์ และปิยะนุช เพ็ญรัตน์พิมล. (2552). **ปัจจัยทางจิตลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- จิระเสกข์ ตรีเมธสุนทร และไพฑูรย์ พิมพ์ดี. (2554). จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตภาคกลางตอนบนในประเทศไทย. **วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. 21(2) : 436-446.
- ชลายุทธ์ ครุฑเมือง. (2555). **พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของครู : ปัจจัยและ การพัฒนา**. วิทยานิพนธ์ ปรัช.ด. (หลักสูตรและการเรียนการสอน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชวนชัย เชื้อสาธุน. (2546). **ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- _____. (2552). **ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับการใฝ่เรียนรู้คู่ความดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- ทิพย์พาพร ต้นตุลสุนทร. (2554). **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง**. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- เนาวรัตน์ พลายน้อย. (2545). “บทบาทของนักการศึกษาในการร่วมสร้างการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 26(2) : 11-17.
- เบญจมาภรณ์ ช้อยเครือ. (2543). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อวิชาชีพครูและพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ประพริทธิ์ คุณการพิทักษ์. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมวินัยในตนเองของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์.
- ผ่องศรี จันทาว และคณะ. (2546). หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน “หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม” กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พรชัย ผาดโรสง. (2555). การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ป.ด. (หลักสูตรและการเรียนการสอน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรพรรณ อุทัยวี. (2544). ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมใฝ่รู้ในนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วศิน อินทสระ. (2544). จริยศาสตร์ (ศาสตร์ที่ว่าด้วยความดี และศิลปะในการตัดสินใจ). กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991.
- วิชัย ต้นศิริ. (2547). วัฒนธรรมการเมืองและการปฏิรูป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- ศักดิ์ชัย นิธิภูวี่. (2548). รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2555). การศึกษากับปัญหาของเยาวชนไทย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.nidapoll.nida.ac.th/main/index.php/en/2012-08-06-13-57-45/349-124-2555>
- สมบุรณ์ สุขสำราญ. (2541). แนวความคิดในการพัฒนาวินัยและอุดมการณ์ประชาธิปไตยในเยาวชน. ในคำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมวาสนา ธนเมธิกุล. (2546). จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2548). พลเมืองศึกษาของไทย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.research.chula.ac.th/cu_online/2548/march13_2.htm
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พรินทวนกราฟฟิค.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (มปป). เยาวชนคนกลุ่มเสี่ยง. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/citizen/news/news_youth.jsp
- อารมณ สนานภู. (2545). “ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัดของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ,” วารสารวิชาการสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. 5(2545) : 1 - 23.
- Lickona, T. (1991). Educating for Character: How our Schools Can Teach Respect and Responsibility. NY : Bantam Book.

ปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี Antecedents of Respectful Mind and Citizenship of Undergraduate Students

กัญญาวดี แสงงาม *

ไพโรจน์ เตมเตชาติพงศ์ **

นီออน พิณประดิษฐ์ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี โดยมีพื้นฐานกรอบแนวคิดในการวิจัยจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม และทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 441 คน ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็นนักศึกษาชายจำนวน 153 คน และนักศึกษาหญิงจำนวน 288 คน ตัวแปรในงานวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) จิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน 2) ตัวแปรสถานการณ์ คือ แบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน ตัวแปรตาม คือ จิตเคารพนับถือ และความเป็นพลเมือง รวมทั้งลักษณะภูมิหลังของนักศึกษา ซึ่งได้แก่ เพศ คณะ และพื้นที่ตั้งมหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรหลัก 6 ตัวแปร มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ แต่ละฉบับมีความเชื่อมั่น .805 - .849 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่าสมการถดถอยพหุคูณเพื่อหาตัวทำนายจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษา ผลวิจัยพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกันทำนายจิตเคารพนับถือได้ร้อยละ 48.90 ส่วนตัวทำนายสำคัญของความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี คือ จิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 13.90

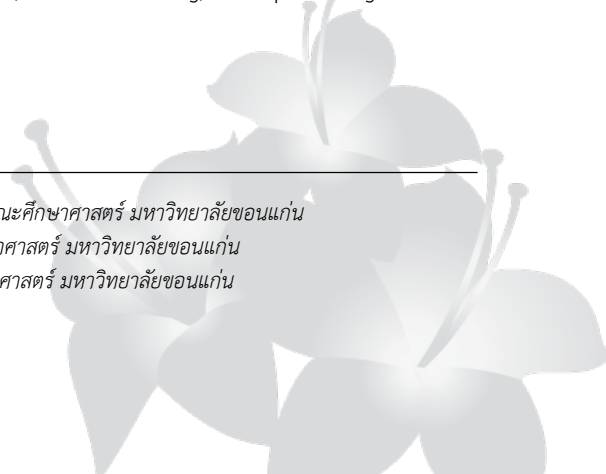
ABSTRACT

The purposes of this research were to investigate antecedents of undergraduate students' respectful mind and citizenship based on the interactionism approach and the psychological theory of moral as a conceptual framework. The 441 first year undergraduate students in academic year 2014 from Rajabhat University in Northeast, were sampled by using multi-stage sampling technique. There were 153 male students and 288 female students. The independent variables in this research were 1) psychological traits consisted of 3 variables : moral reasoning, future orientation and self control and belief in internal locus of control of reinforcement 2) situation variables included teacher's respect behavior modeling. The dependent variables were respectful mind and citizenship. Moreover, biosocial background variables of the students including gender, faculty, and location of university were also measured. The six important variables assessed in this research were in the form of six scale rating. The reliability of each questionnaire ranged from .805 to .849. Data were analyzed by percentage, mean and standard deviation. Multiple Regression Analysis was employed for hypothesis testing. The results were 1) the main predictor variables; the future orientation and self control, moral reasoning, 48.90 percentages.

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** รองศาสตราจารย์ อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

The main predictor variables that predict the citizenship of undergraduate student are the future orientation and self control, moral reasoning, and belief in internal locus of control of reinforcement co-predict the citizenship behavior for 13.90 %.

คำสำคัญ : จิตเคารพนับถือ, ความเป็นพลเมือง, ประชาธิปไตย

Keywords : respectful mind, citizenship, democratic

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าในการพัฒนาประเทศ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมนั้นๆ ต้องการ โดยการจัดการศึกษาของไทยมีนโยบายและหลักการที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี และกำหนดเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษามาโดยตลอด นับตั้งแต่เริ่มระยะก่อนทันสมัย (ก่อนปี 2413) มีวัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ จนกระทั่งมีการจัดการศึกษาตามระบบโรงเรียนเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (เนาวรัตน์ พลายน้อย. 2545, วิชัย ต้นศิริ. 2547, ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. 2548, สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2548) และในปี 2553 คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กปท.) กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ประกาศยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับเด็กและเยาวชน 2) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับผู้ใหญ่ ครอบครัว และชุมชน 3) การสร้างพลเมืองในวงกว้างและการสร้างความตระหนักในสังคมโดยใช้สื่อมวลชนและ 4) การเชื่อมประสานเครือข่ายภาครัฐและเอกชน

อย่างไรก็ตาม ผลการพัฒนาคนในประเทศไทยพบว่ามีคนจำนวนมาก มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไม่มีความสุข ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต และสร้างปัญหาให้สังคม ใช้สิทธิและเสรีภาพจนเกินขอบเขต ส่งผลกระทบด้านลบต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวม โดยปัญหาในสังคมไทยเกิดจากพฤติกรรมของคนในสังคมที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นผู้เรียนในระดับต่างๆ เด็กเยาวชน ตลอดจนผู้สำเร็จการศึกษาที่จะเข้าสู่การประกอบอาชีพ และผู้ประกอบการในสังคม ดังเช่น พฤติกรรมของเด็กไทย ที่ดำเนินชีวิตตามกระแสบริโภคนิยม ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การพนัน การเสี่ยงโชค

พฤติกรรมทางเพศ บริโภคของมีนเมา และยาเสพติด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. มปป, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2555) ดังนั้น จึงเป็นปรากฏการณ์ที่ต้องยอมรับว่า ปัญหาพฤติกรรมที่เกิดจากคุณธรรมจริยธรรมต่ำ หรืออาจหมายถึง การไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรในการสร้างพลเมือง ฉะนั้น ทุกภาคส่วนในสังคมต้องตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง ทั้งนี้ คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือ ความเคารพนับถือ (Respect)

ความเคารพนับถือเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น ซึ่งมีรูปแบบสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ ความเคารพนับถือตนเอง ความเคารพนับถือคนอื่น และความเคารพนับถือชีวิตทุกรูปแบบ และสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่ ดังที่ Lickona (1991) กล่าวว่า ความเคารพนับถือและความรับผิดชอบ จัดว่าเป็นหัวใจของศีลธรรมของประชาชนที่เป็นสากล โดยมีจุดประสงค์ส่งเสริมความดีของปัจเจกชนและคุณความดีของชุมชนทั้งมวล คุณค่าของความเคารพนับถือและความรับผิดชอบมี 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์แบบด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ด้านมนุษยสัมพันธ์ในทางประชาธิปไตย และด้านส่งเสริมความเป็นธรรมเพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้น ความเคารพนับถือจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญและจำเป็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดังที่ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า พลเมืองของระบอบประชาธิปไตยตามกรอบกระทรวงศึกษาธิการปี 2553 ประกอบด้วย 1) รับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ 2) เห็นคุณค่าของผู้อื่น 3) เคารพความแตกต่าง 4) เคารพหลักความเสมอภาค 5) เคารพกติกา และ 6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม และลักษณะพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยที่เป็นสากลต้องอาศัยเงื่อนไขหลักอยู่ที่การให้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ (Cogan, J. J.. 1997, อ้างถึงใน ทิพย์พาพร ตันติสุนทร. 2554) โดยการให้ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน (Respect for individuals) เป็นแก่นสำคัญของประชาธิปไตย (สำโรช บัวศรี. 2520 อ้างถึงในสมบุญ สุขสำราญ. 2541, ผ่องศรี จั่วห้าว และคณะ. 2546) นอกจากนี้ Mackenzie (1966. อ้างถึงใน วศิณ อินทสระ. 2544) ได้ให้ความสำคัญของพฤติกรรมเคารพนับถือผู้อื่น ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของมนุษย์มี 6 ด้าน ดังนี้ 1) การยอมรับนับถือชีวิต ทั้งของตนเองและผู้อื่น 2) การยอมรับนับถือในเสรีภาพและบุคลิกภาพ 3) การยอมรับ

นับถือทรัพย์สินของผู้อื่น 4) การยอมรับนับถือระเบียบสังคม 5) การยอมรับนับถือความจริง และ 6) การยอมรับนับถือความก้าวหน้า

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความเคารพนับถือเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมที่พึงงามของมนุษย์และเป็นคุณลักษณะสำคัญของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น ทุกภาคส่วนในสังคมจึงต้องร่วมกันเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่สังคมคาดหวังให้เป็นแกนสำคัญในการพัฒนาประชาชนภายในประเทศ ทั้งนี้ การพัฒนาความเคารพนับถือซึ่งเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่างๆ อาทิ แนวทางของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยในการพัฒนาจำเป็นต้องเข้าใจปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรม ดังแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมเป็นผลมาจากสาเหตุทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล (ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2541, Magnusson & Endle. 1977 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2551) ดังนั้น ในการศึกษาตัวแปรหนึ่งๆ ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรเชิงเหตุหลายตัวแปร โดยทฤษฎีที่กล่าวถึงสาเหตุทางจิตใจของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนไทย คือ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2538) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง เพื่อนำปัจจัยเหล่านั้นมาพัฒนาจิตเคารพนับถือของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเริ่มเข้าสู่ผู้ใหญ่อ่อนวัยที่มีพัฒนาการของเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นสูงสุด และวัยนี้จำเป็นต้องพัฒนาเรื่องของความเคารพนับถือ ทั้งนี้ หากต้องการให้เกิดพฤติกรรมที่ยั่งยืน ต้องพัฒนาทั้งจิตและพฤติกรรม รวมไปถึงพัฒนาตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงเหตุ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญของพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่พึงงาม มีความเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเองผู้อื่น ตลอดจนเห็นคุณค่าในสิ่งแวดล้อมและสรรพสิ่งที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่ พฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นคุณลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศและสังคมโลกต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สำคัญในการทำนายจิตเคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรี
2. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สำคัญในการทำนายความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) แบบสหสัมพันธ์ (Correlation) โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ภาคปกติ จำนวน 49,401 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ภาคปกติ จำนวน 441 คน โดยมีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ความเชื่อมั่นระดับร้อยละ 95 และเพิ่มจำนวนจากที่คำนวณได้ 20% เพื่อป้องกันการสูญหายและความไม่สมบูรณ์ของข้อมูล รวมจำนวน 476 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ได้ 441 คน

การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ดังนี้

1. แบ่งพื้นที่ตั้งมหาวิทยาลัยเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากมากลุ่มละ 2 แห่ง รวมได้มหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย และมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. แต่ละมหาวิทยาลัย เลือกนักศึกษา 4 คณะ คือ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ
- 3) แต่ละคณะ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาตามจำนวนสัดส่วนที่คำนวณได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวัดตัวแปรมีทั้งหมด 6 ฉบับ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างเอง จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน แบบวัดจิตเคารพนับถือ และแบบวัดความเป็นพลเมือง ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่มีผู้สร้างไว้แล้ว จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน และแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน แต่ละฉบับมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 6 ระดับ คือ จริ่งที่สุด จริ่งค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงที่สุด รายละเอียดดังนี้

2.1 แบบวัดการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน เป็นแบบวัดที่นักศึกษาประเมินว่าตนเองได้

เห็นพฤติกรรมของผู้สอนที่แสดงออก ถึงการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมต่างๆ มีจำนวน 18 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .849

2.2 แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นแบบวัดที่นักศึกษาประเมินเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจ การคาดหวัง หรือเจตนาของตนเองในการแสดงหรือไม่แสดง พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่อาจเป็นประโยชน์หรือหลีกเลี่ยงโทษที่เกิดขึ้นกับตน ผู้อื่น หรือส่วนรวม ลักษณะของแบบวัดประกอบด้วย เหตุการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรม 6 เรื่อง แต่ละเรื่องมีเหตุผลเชิงจริยธรรมที่ใช้ประกอบการเลือกกระทำหรือตัดสินใจให้ประเมิน 2 คำตอบ (2 ข้อ) มีค่าความเชื่อมั่น .840

2.3 แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นแบบวัดที่นักศึกษาประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถที่จะคาดการณ์ไกล ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมการอดได้ร้อได้ โดยไม่ต้องอาศัยการควบคุมจากบุคคลอื่น มีจำนวน 15 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .805

2.4 แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน เป็นแบบวัดระดับความเชื่อของนักศึกษาต่อเหตุการณ์หรือการกระทำของตน โดยเชื่อว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการลงมือปฏิบัติของตน มิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญหรืออิทธิพลจากคนอื่น มีจำนวน 15 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .818

2.5 แบบวัดจิตคารพนับถือ เป็นแบบวัดที่นักศึกษาประเมินตนเองเกี่ยวกับสภาพจิตที่มีความนับถือ และเห็นคุณค่าของคนและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ส่งผลให้มีการแสดงพฤติกรรมที่เห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนชีวิต โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แต่ละข้อเป็นข้อความเกี่ยวกับความรู้สึกเคารพนับถือหรือเห็นคุณค่า ประกอบด้วย 1) เคารพนับถือตนเอง 2) เคารพนับถือผู้อื่น และ 3) เคารพนับถือสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 28 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .812

2.6 แบบวัดความเป็นพลเมือง เป็นแบบวัดพฤติกรรมของบุคคลที่มีความตระหนักในการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย โดยดำเนินชีวิตอย่างมีธรรมาภิบาล สิทธิเสรีภาพ ตระหนักในคุณค่าของตนเองและผู้อื่น และยึดความเคารพนับถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิต แสดงพฤติกรรมที่มีความเคารพนับถือและเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น ตลอดจนเห็นคุณค่าในสิ่งแวดล้อมและสรรพสิ่งที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่ มีจำนวน 33 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น .842

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งแจ้งกับผู้ประสานงานและกลุ่มตัวอย่าง โดยมีหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัดทั้งหมด และตรวจให้คะแนนแบบวัด ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้

3.3 นำข้อมูลไปวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

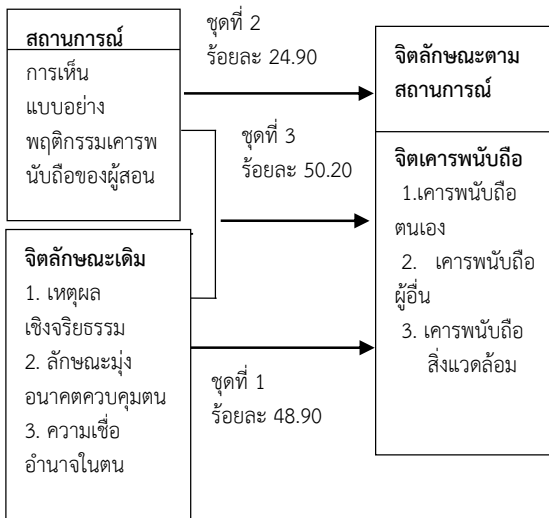
4.2 วิเคราะห์ค่าสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise) เพื่อหาตัวทำนายจิตคารพนับถือและความเป็นพลเมืองของนักศึกษา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

4.2.1 คะแนนจากแบบวัดที่ 1-4 ใช้เพื่อหาตัวทำนายจิตคารพนับถือ

4.2.2 คะแนนจากแบบวัดที่ 1-5 ใช้เพื่อหาตัวทำนายความเป็นพลเมือง

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงเหตุของจิตคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 จิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน สามารถทำนายจิตคารพนับถือในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 48.90 โดยมีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.57) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.18) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = 0.14) และเมื่อเพิ่มตัวแปรทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัว คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน สามารถทำนายจิตคารพนับถือได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.30 ผลการทำนายในกลุ่มรวมดังภาพประกอบ 1 เมื่อพิจารณาในกลุ่มย่อย พบว่า ตัวทำนายอันดับแรกในทุกกลุ่ม คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง 0.49-0.68) ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นตัวทำนายอันดับ 2 เฉพาะในทั้งกลุ่มเพศหญิงและเพศชาย กลุ่มนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ และกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง 0.15-0.29)

ภาพ 1 ผลการทำนายจิตเคารพนับถือ โดยใช้จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์เป็นตัวทำนายในกลุ่มรวม

ส่วนความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 3 ในกลุ่มนักศึกษาเพศชาย (ค่าเบต้า = 0.19) และเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 2 ในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ค่าเบต้า = 0.14)

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้สรุปจากผลการทำนายในกลุ่มรวมได้ว่า ตัวทำนายที่สำคัญของจิตเคารพนับถือได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน และความเชื่ออำนาจในตนตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรร่วมกันทำนายจิตเคารพนับถือได้ร้อยละ 50.20 แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง ร่วมกับการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอนสูง จะมีจิตเคารพนับถือสูงด้วย

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงเหตุของความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตนร่วมกับ ตัวแปรสถานการณ์ 1 ตัวแปร คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน รวม 4 ตัวแปร สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 10.10 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.23) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.19) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = -0.14) และการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.13)

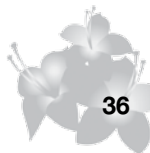
และเมื่อรวมกับตัวทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัวแปร คือ จิตเคารพนับถือ สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 ผลการทำนายในกลุ่มรวมดังภาพ 2 เมื่อจำแนกตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มนักศึกษาเพศชายมีร้อยละของการทำนายความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาเพศหญิง โดยกลุ่มนักศึกษาเพศชายมีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.30) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.26) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = -0.19)

ภาพ 2 ผลการทำนายความเป็นพลเมือง โดยใช้จิตเคารพนับถือ จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์เป็นตัวทำนาย ในกลุ่มรวม

เมื่อจำแนกตามคณะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีร้อยละของการทำนายความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครุศาสตร์ และวิทยาการ จัดการ โดยกลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.39) และการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.18)

เมื่อจำแนกตามพื้นที่ตั้งมหาวิทยาลัยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีร้อยละของการทำนายความเป็นพลเมืองสูงกว่ากลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

เสียงเหนือตอนล่าง โดยมีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.31) และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.17)

เมื่อพิจารณาในทุกกลุ่มและรวมค่าน้ำหนักการทำนาย พบว่า จิตเคารพนับถือเป็นตัวทำนายสำคัญในทุกกลุ่ม และสรุปจากผลการทำนายในกลุ่มรวมได้ว่า ตัวทำนายที่สำคัญของความเป็นพลเมือง ได้แก่ จิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร ร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 13.90 แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีจิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง จะมีความเป็นพลเมืองสูงด้วย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้
สมมติฐานข้อที่ 1 ตัวทำนายชุดที่ 1 จำนวน 3 ตัว คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกับตัวทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัว คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน สามารถร่วมกันทำนายจิตเคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรีได้มากกว่าตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว

ผลการวิจัยพบว่า จิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน สามารถทำนายจิตเคารพนับถือในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 48.90 โดยมีตัวแปรทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.57) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.18) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = 0.14) ตามลำดับ ส่วนตัวทำนายชุดที่ 2 คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน สามารถทำนายจิตเคารพได้ร้อยละ 24.90 (ค่าเบต้า = 0.50) และเมื่อรวมตัวแปรทำนายชุดที่ 1 และชุดที่ 2 พบว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร ร่วมทำนายจิตเคารพนับถือได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.30 สามารถทำนายได้เพิ่มเป็นร้อยละ 50.20 ตัวทำนายที่สำคัญของจิตเคารพนับถือ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.50) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.17) การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.14) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = 0.12) ตามลำดับ แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง ร่วมกันการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอนสูง จะมีจิตเคารพนับถือสูงด้วย

เมื่อพิจารณาผลต่างค่าร้อยละของการทำนาย เมื่อรวมตัวทำนายทั้ง 2 ชุด เข้าด้วยกัน พบว่า มีผลต่าง

ค่าร้อยละของการทำนายเพิ่มขึ้นเฉพาะในกลุ่มรวมกลุ่มนักศึกษาชาย กลุ่มนักศึกษาหญิง กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และตอนล่าง โดยมีผลต่างค่าร้อยละของการทำนายอยู่ระหว่าง 0.60-2.00 มีความแตกต่างน้อยกว่าร้อยละ 5 แสดงว่าผลวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยบางส่วน

ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า จิตลักษณะเดิม ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน รวมถึงสถานการณ์ คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน เป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญของจิตเคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรี ดังนั้น หากต้องการพัฒนาจิตเคารพนับถือ จำเป็นต้องพัฒนาให้บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ให้จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน

สมมติฐานข้อ 2 ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ ปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือ จำนวน 4 ตัว คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน และการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน ร่วมกับตัวทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัว คือ จิตเคารพนับถือ สามารถร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองของนักศึกษาปริญญาตรีได้มากกว่าตัวทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว

ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ จิตลักษณะเดิม จำนวน 3 ตัวแปร คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตน ร่วมกับตัวแปรสถานการณ์ 1 ตัวแปร คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน รวม 4 ตัวแปร สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 10.10 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าเบต้า = 0.23) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.19) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = -0.14) และการเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน (ค่าเบต้า = 0.13) และเมื่อรวมกับตัวทำนายชุดที่ 2 จำนวน 1 ตัวแปร คือ จิตเคารพนับถือ รวมเป็น 5 ตัวแปร สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ ได้แก่ จิตเคารพนับถือ (ค่าเบต้า = 0.36) เหตุผลเชิงจริยธรรม (ค่าเบต้า = 0.15) และความเชื่ออำนาจในตน (ค่าเบต้า = -0.11) ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร ร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 13.90 แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีจิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง จะมีความเป็นพลเมืองสูงด้วย

เมื่อพิจารณาผลต่างค่าร้อยละของการทำนายของตัวทำนายชุดที่ 3 (การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพ

นับถือของผู้สอน เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน และจิตเคารพนับถือ) พบว่า มีผลต่างค่าร้อยละของการทำนายเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่ม ยกเว้นผลทำนายในกลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนกลุ่มที่มีผลต่างค่ากว่าร้อยละของการทำนายมากกว่าร้อยละ 5 มี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักศึกษา คณะครุศาสตร์ กลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนและตอนล่าง โดยมีผลต่างค่าร้อยละของการทำนายอยู่ระหว่าง 5.70 - 10.30 แสดงว่าผลวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยบางส่วน

เมื่อพิจารณาในทุกกลุ่มและรวมค่าน้ำหนักการทำนาย พบว่า จิตเคารพนับถือเป็นตัวทำนายสำคัญในทุกกลุ่ม และสรุปจากผลการทำนายในกลุ่มรวมได้ว่า ตัวทำนายที่สำคัญของความเป็นพลเมือง ได้แก่ จิตเคารพ นับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ตามลำดับ ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร ร่วมกันทำนายความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 13.90 แปลผลได้ว่า นักศึกษาที่มีจิตเคารพนับถือ เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตนสูง จะมีความเป็นพลเมืองสูงด้วย ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาตนเอง เช่น พฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน ดังในงานวิจัยของพรชัย ผาดโสง (2555) วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนสูงสุด ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์เท่ากับ .698 รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์เท่ากับ .683 และเจตคติต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์เท่ากับ .255 ทั้งนี้ จิตลักษณะเดิม (ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) จิตลักษณะตามสถานการณ์ (เจตคติต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน การรับรู้ความสามารถของตนเอง) และสถานการณ์ (การสนับสนุนทางสังคม) รวม 5 ตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 54.80 ตัวทำนายที่สำคัญ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม และชวนชัย เชื้อสาธุน (2552) วิจัยเรื่องปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวกับการใฝ่เรียนรู้อย่างดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง ชั้นปีที่ 2-4 ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 1,999 คน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนมากกว่านักศึกษาในกลุ่มตรงข้าม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพรรณ อุทัยวิ (2544) ศึกษาตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนในนักศึกษาครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2543 ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 240 คน และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 80 คน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญของพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนในนักศึกษาครู เมื่อพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่า เป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 2 ของจิตเคารพนับถือในกลุ่มรวม กลุ่มนักศึกษาเพศหญิง กลุ่มนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ และกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 3 ในกลุ่มนักศึกษาเพศชาย และกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ส่วนการทำนายความเป็นพลเมือง พบว่า เป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 2 ของความเป็นพลเมืองในกลุ่มรวม และกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับแรกในกลุ่มนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในกลุ่มนักศึกษาชาย เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับ 4 ผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมสามารถทำนายจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมืองได้สอดคล้องกับงานวิจัยของชวนชัย เชื้อสาธุน (2546) ศึกษาตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นตัวทำนายอันดับแรกของพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ โดยร่วมกับตัวแปรการมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และสุขภาพจิตสามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดเวลาได้ร้อยละ 38 ทำนายพฤติกรรมประหยัดพลังงานและวัสดุสำนักงานได้ร้อยละ 31 และทำนายพฤติกรรมประหยัดในการใช้จ่ายได้ร้อยละ 33 และเบญจมาภรณ์ ช้อยเครือ (2543) วิจัยเรื่องปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อวิชาชีพครู และพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2543 จำนวน 320 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงมีเจตคติต่อวิชาชีพครูและพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ ดีกว่านักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประพทธิพิทย์ คุณากรพิทักษ์

(2547) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมวินัยในตนเองของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 304 คน ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมวินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง มีพฤติกรรมวินัยในตนเองสูงกว่านักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสมวาสนาธนเมธีกุล (2546) ศึกษาเรื่องจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2545 จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาส่วนความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวทำนายสำคัญของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของอารมย์ สนานภู (2545) ที่ศึกษาตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัทรัพยากรของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ 3 ด้าน คือ ด้านการประหยัดเวลา พลังงานและวัสดุ และการประหยัดค่าใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาศรีอยุธยา ชั้นปีที่ 4 ในสถาบันราชภัฏ ปีการศึกษา 2543 จำนวน 2,645 คน ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนส่งผลต่อพฤติกรรมการประหยัทรัพยากรในทางบวก และจริยศาสตร์ ตรีเมธสุนทร และไพฑูรย์ พิมพ์ (2554) ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตภาคกลางตอนบนในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวทำนายอันดับแรกของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษา ส่วนการศึกษาในกลุ่มผู้ใหญ่พบในงานวิจัยของชลาฤทธิ์ ครุฑเมือง (2555) ที่ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของครูพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นตัวทำนายอันดับสองของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของครู และชวนชัย เชื้อสาธุน (2546) ได้วิจัยตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่าความเชื่ออำนาจในตนเป็นตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมประหยัทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ

ส่วนของจิตเคารพ สามารถทำนายความเป็นพลเมืองได้ในทุกกลุ่มทั้งกลุ่มรวมและในกลุ่มย่อย โดยมีค่าร้อยละของการทำนายอยู่ระหว่าง 4.00-12.60 แต่เมื่อนำไปรวมกับตัวแปรจิตลักษณะและตัวแปรสถานการณ์พบว่า จิตเคารพนับถือเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับแรกและอันดับที่ 2 ยกเว้นในกลุ่มนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า จิตเคารพนับถือหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เจตคติต่อความเคารพนับถือส่งผลให้เกิดความเป็นพลเมืองได้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของชวนชัย เชื้อสาธุน (2552) วิจัยเรื่องปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวกับการใฝ่เรียนรู้คู่ความดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยถือว่าพฤติกรรมเคารพตนเองเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมการเป็นคนดี ผลการวิจัยพบว่าตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมเคารพตนเอง คือ เจตคติที่ดีต่อการทำความดี ซึ่งเป็นตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์การเป็นคนดี เจตคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่แสดงถึงการเคารพนับถือในตนเอง ดังเช่นงานวิจัยของจินตนา ต้นสุวรรณนนท์ และปิยะนุช เพ็ญรัตน์พิมล (2552) ศึกษาปัจจัยทางจิตลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ผลการศึกษาพบว่า เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และร่วมกับตัวแปรอื่นในการทำนายการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ร้อยละ 59.5

ผลการวิจัยในครั้งนี้ และผลการวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า การจะพัฒนาคุณลักษณะใดๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเชิงเหตุของคุณลักษณะดังกล่าว ทั้งปัจจัยภายนอกและภายในตัวบุคคล ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดจิตลักษณะตามสถานการณ์ นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในที่สุด ซึ่งเป็นไปตามกรอบรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ดังนั้นหากจะพัฒนาความเป็นพลเมือง จึงจำเป็นต้องพัฒนาจิตเคารพนับถือ ซึ่งเป็นจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคล ทั้งนี้ ต้องให้บุคคลได้เห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน รวมถึงการฝึกจิตลักษณะที่เป็นปัจจัยเชิงเหตุ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงเหตุของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า จิตลักษณะเดิม ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน รวมถึงสถานการณ์ คือ การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน เป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญของจิตเคารพนับถือของนักศึกษาปริญญาตรี ดังนั้น หากต้องการพัฒนาจิตเคารพนับถือ จำเป็นต้องพัฒนาให้บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเชื่ออำนาจในตน ให้จิตสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน

1.2 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุของความเป็นพลเมือง พบว่า จิตเคารพนับถือเป็นตัวทำนายสำคัญ

ดังนั้น หากจะพัฒนาความเป็นพลเมืองของนักศึกษาจะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตเคารพนับถือก่อน

1.3 ผลการวิจัยพบว่า การเห็นแบบอย่างพฤติกรรมเคารพนับถือของผู้สอน เป็นตัวทำนายสำคัญของจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง ดังนั้น สถานศึกษาคควรสร้างความตระหนักให้ผู้สอนแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างในเรื่องดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเพื่อออกแบบการพัฒนาจิตเคารพนับถือและความเป็นพลเมือง โดยนำปัจจัยเชิงเหตุมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมในการพัฒนาทั้งในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

รายการอ้างอิง

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). **ทฤษฎีต้นไม้งจริยธรรม: การวิจัยและพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2541). รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมและการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์. **วารสารทันตภิบาล**. 10(2) : 105-108.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2551). **หลักและวิธีการประมวลเอกสารเพื่อความเป็นเลิศในการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. (ม.ป.ท.) : เอ.ที. พรินตติ้ง.
- จินตนา ต้นสุวรรณนนท์ และปิยะนุช เพียรรัตน์พิมล. (2552). **ปัจจัยทางจิตลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- จิระเสกข์ ตรีเมธสุนทร และไพฑูรย์ พิมพ์ดี. (2554). จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตภาคกลางตอนบนในประเทศไทย. **วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. 21(2) : 436-446.
- ชลายุทธ์ ครุฑเมือง. (2555). **พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของครู : ปัจจัยและ การพัฒนา**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (หลักสูตรและการเรียนการสอน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชวนชัย เชื้อสาธุชน. (2546). **ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัลดทรัพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- _____. (2552). **ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวกับการใฝ่เรียนรู้คู่ความดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- ทิพย์พาร ดันติสุนทร. (2554). **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง**. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- เนาวรัตน์ พลายน้อย. (2545). “บทบาทของนักศึกษาในการร่วมสร้างการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 26(2) : 11-17.
- เบญจมาภรณ์ ช้อยเครือ. (2543). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อวิชาชีพครูและพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมวินัยในตนเองของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์.
- ผ่องศรี จันทาว และคณะ. (2546). หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน “หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ในสังคม” กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พรชัย ผาดโสง. (2555). การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (หลักสูตรและการเรียนการสอน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรพรรณ อุทัยวี. (2544). ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมใฝ่รู้ในนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วศิน อินทสระ. (2544). จริยศาสตร์ (ศาสตร์ที่ว่าด้วยความดี และศิลปะในการตัดสินใจ). กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991.
- วิชัย ต้นศิริ. (2547). วัฒนธรรมการเมืองและการปฏิรูป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- ศักดิ์ชัย นิธิภูว. (2548). รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2555). การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเยาวชนไทย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.nidapoll.nida.ac.th/main/index.php/en/2012-08-06-13-57-45/349-124-2555>
- สมบุญ สุธาสารณ. (2541). แนวความคิดในการพัฒนาวินัยและอุดมการณ์ประชาธิปไตยในเยาวชน. ในคำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมวาสนา ธนเมธิกุล. (2546). จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2548). พลเมืองศึกษาของไทย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.research.chula.ac.th/cu_online/2548/march13_2.htm
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (มปป). เยาวชนคนกลุ่มเสี่ยง. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/citizen/news/news_youth.jsp
- อารมณ สนานภู. (2545). “ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการประหยัดของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ.” วารสารวิชาการสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. 5(2545) : 1 - 23.
- Lickona, T. (1991). Educating for Character: How our Schools Can Teach Respect and Responsibility. NY : Bantam Book.

อิทธิพลการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจ ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

The Influence of Perceptions of Advertising in Online Social Network towards Decision
Making Process of Undergraduates at Faculty of Business and Accountancy,
Roi Et Rajabhat University

มงคล เอกพันธ์ *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์และกระบวนการตัดสินใจ 2) ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลเพศ และอายุ 3) ศึกษาอิทธิพลการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยในครั้งนี้คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติวิเคราะห์ด้วยค่า t-test และ ค่า F-test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

1. ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีพฤติกรรมการใช้สื่อในเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุ๊คมากที่สุด มีระดับการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำแนกตามเพศและอายุ พบว่า

2.1 เพศที่ต่างกันมีการรับรู้สื่อโฆษณาจากการสร้างกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ และโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 อายุที่ต่างกันมีการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ในทุกๆ ด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นพบว่ามีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพบว่าการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถทำนายกระบวนการตัดสินใจได้ร้อยละ 57.4

ABSTRACT

The purposes of this research were

1) to study the level of perceptions of advertising in online social network and decision making process 2) to compare the influence of perceptions of advertising in online social network classified by gender and age 3) to investigate the influence of perceptions of advertising in online social network towards decision making process. The samples used in this research were 260 undergraduates at Faculty of Business and Accountancy, Roi Et Rajabhat University.

The questionnaire was used to collect data. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Independent sample t-test, One-Way Analysis of Variance and Multiple Regression Analysis. The results were as follows:

1. It was found that most of online social network users were female using Facebook at the highest level. The level of their perceptions of direct advertising in online social network was at a very high level both in overall and in each aspect.

2. The comparison of perceptions of advertising in online social network towards decision of undergraduates classified by gender and age showed as follows:

2.1 The gender differences showed differences in perceptions created by different groups of users at a significant level of .05. Also, they showed different opinions on the others aspects both in overall and in each aspect at a significant level of .01

* อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

2.2 It was found that the different level of age did not cause any differences in opinions towards all the aspects of the perception of advertising in online social network.

3. The perceptions of advertising in online social network was positive correlated with decision making process at a statistically significant level of 0.01 and these predictors accounted for 57.4 % ($R^2 = .574$).

คำสำคัญ : การรับรู้, กระบวนการตัดสินใจ, สื่อโฆษณาออนไลน์

Keywords : Perception, Decision Making Process, Online Advertising

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว พฤติกรรมการสื่อสารการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของคนโดยทั่วไปสามารถติดต่อสื่อสารกันอย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เทคโนโลยีสารสนเทศนับว่ามีบทบาท และมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของประชาชนมากขึ้น จนกลายเป็นการสื่อสารสมัยใหม่ที่เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน โดยมีส่วนช่วยทั้งในเรื่องการศึกษา การทำงาน การติดต่อสื่อสาร ความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ ทำให้อินเทอร์เน็ตมีความเติบโตและมีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นทุกวัน มีการพัฒนาช่องทางใหม่ๆ บนอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นมากมาย ดังเช่นเว็บไซต์ในรูปแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online Social Networking) ในปัจจุบันนี้มีผู้ใช้งานทั่วโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งเฟสบุ๊ค (Facebook) เป็นหนึ่งในเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่างๆ ที่มีผู้ใช้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีผู้ใช้งานไม่ต่ำกว่า 400 ล้านคนต่อเดือน และกลายเป็นเว็บไซต์ Social Networking ที่ใหญ่ที่สุดในโลก (พรพรพล มังกรพิศม. 2553)

จากผลสำรวจ Thailand Internet User Profile 2015 (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. 2558) พบว่าปัจจุบันคนไทยมีพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยตอนนี้แนวโน้มเริ่มเพิ่มไปอยู่ที่ 42-76.9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และยังพบว่าพฤติกรรมโดยส่วนใหญ่ คือการใช้ Social Network ที่ออนไลน์กันผ่าน Mobile Device เป็นหลักสูงถึงร้อยละ 82.7 ตามมาด้วยการค้นหาข้อมูล ร้อยละ 56.6 และการอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 52.2 ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเว็บไซต์

เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นที่นิยมและมีอิทธิพลอย่างมากต่อชีวิตประจำวันในกลุ่มคนที่ใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งจะทำให้เครือข่ายขยายวงกว้างออกไปเรื่อยๆ ซึ่งผลที่ดีต่อวงการอุตสาหกรรมสื่อและบันเทิงและจากผลสำรวจทิศทางอุตสาหกรรมสื่อและบันเทิงทั่วโลกระหว่างปี 2558-2562 (ณัฐพร พันธุ์อุม. 2558) ว่าโฆษณาออนไลน์ (Internet Advertising) เป็นธุรกิจที่เติบโตมากที่สุดในอุตสาหกรรมสื่อและบันเทิงของไทย โดยคาดการณ์มูลค่าการใช้จ่ายผ่านโฆษณาออนไลน์ในปี 2562 จะอยู่ที่ 2,182 ล้านบาท เติบโต 91% จากคาดการณ์ปี 2558 ที่ 1,141 ล้านบาท ขณะที่อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของตลาดโฆษณาออนไลน์ไทยในช่วง 5 ปีข้างหน้า (2557-2562) อยู่ที่ 18.9% ทั้งนี้ จำนวนผู้ใช้งานโทรศัพท์มือถือในไทยที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และความหลงใหลสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคไทยเอง ไม่ว่าจะเป็นเฟสบุ๊คหรือไลน์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตลาดโฆษณาออนไลน์ในบ้านเราเติบโตอย่างก้าวกระโดดในช่วงเวลาเพียง 4 ปี

ดังนั้น นักการตลาดจึงมีแนวโน้มในการเลือกใช้สื่อรูปแบบนี้เพิ่ม เพื่อเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีการดำรงชีวิตของคนที่เปลี่ยนไป เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงเป็นปรากฏการณ์ของการเชื่อมต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลในโลกอินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้สามารถที่จะแลกเปลี่ยน แบ่งปันข้อมูลตามประโยชน์ กิจกรรม หรือความสนใจเฉพาะเรื่องซึ่งกันและกันจนกลายเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์มีแนวโน้มจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ การดำเนินธุรกิจจึงหันมาใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ จากความสำคัญของการใช้สื่อสังคมออนไลน์รวมถึงอิทธิพลของสื่อออนไลน์ที่มีมากขึ้นทำให้บุคคลมีการรับรู้มีการเปรียบเทียบข้อมูลต่างๆ ก่อนการตัดสินใจ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อโฆษณาสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางและเพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจแก่ผู้ประกอบการสำหรับวางแผนพัฒนากลยุทธ์การเลือกใช้สื่อทางการสื่อสารการตลาดในเครือข่ายสังคมออนไลน์ของธุรกิจให้เหมาะสมและมีประโยชน์สูงสุด เพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์และกระบวนการตัดสินใจซื้อ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ และอายุ
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการ ศึกษาจากประชากรซึ่งเป็นนักศึกษาบริหารธุรกิจและการ บัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 788 คน กลุ่ม ตัวอย่าง คือ นักศึกษาบริหารธุรกิจและการบัญชี
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้กำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การกำหนดจากตารางสำเร็จรูป ของเครืงซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 40) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 260 คน โดยทำการสุ่มแบบ แบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตำแหน่ง ของประชากรเป็นเกณฑ์จัดชั้น แล้วจับฉลากให้ได้จำนวน ครบสัดส่วนตามที่กำหนดไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออก เป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา เกรดเฉลี่ยสะสม ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับของการ รับรู้รูปแบบสื่อโฆษณาเครือข่ายสังคมออนไลน์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปแบบโฆษณาโดยตรงจากเครือข่ายเพื่อน ด้านรูปแบบสื่อโฆษณาโดยตรงบนพื้นที่เครือข่ายสังคมออนไลน์ และด้านรูปแบบโฆษณาโดยจากการสร้างกลุ่ม และตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของกระบวนการตัดสินใจ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ปัญหา ด้านค้นหา ข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก และด้านการตัดสินใจซื้อ และลักษณะแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบ มาตราประมาณค่า (Rating Scale) ของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต

(Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยรายละเอียด ของวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

- 2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจ
- 2.2 จัดทำแบบสอบถามฉบับร่างให้มีเนื้อหา สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และ สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของ แบบสอบถาม (IOC)

2.3 วิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหา และหา ค่า IOC ของแบบสอบถามรายข้อซึ่งแต่ละข้อ ตรงตามเกณฑ์ ที่ยอมรับได้ คือ มีค่าระหว่าง 0.80-1.00 พร้อมปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัย ราชภัฏร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มา ไปทำการตรวจสอบความ เชื่อมั่น(Reliability) ของแบบสอบถาม และความเที่ยง (Validity) ในครั้งนี้ได้ทดสอบ 2 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้สื่อ โฆษณาออนไลน์ และกระบวนการตัดสินใจ พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.892-0.924 โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.6 (Hair and others. 2006) และความเที่ยงในระดับที่ยอมรับได้ อยู่ระหว่าง 0.575-0.908 และ Factor loading มีค่าไม่ต่ำ กว่า 0.4 (Nunnally & Bernstein. 1994)

2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำไปเก็บ รวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษานักศึกษา คณะ บริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 260 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อประสานงานกับ หัวหน้านักศึกษาของแต่ละสาขา ของคณะบริหารธุรกิจ และการบัญชี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวม เก็บข้อมูล พร้อมแนบแบบสอบถาม (เครื่องมือวิจัย)

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามให้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี จำนวน 260 ฉบับ ด้วยการส่งมอบด้วยตนเอง และเก็บคืน ในทันที

3.3 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง เพื่อเตรียมวิเคราะห์ และตรวจสอบความเรียบร้อย

3.4 ผู้วิจัยนำ แบบสอบถามที่รวบรวมได้มาพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมกลับคืนมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของการตอบ โดยนำมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนในแบบรหัส (Coding Form) แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับฐานข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชาเกรดเฉลี่ยสะสมของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ และกระบวนการตัดสินใจโดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อกับปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามตัวแปรเพศและสาขาวิชา โดยใช้ทดสอบค่าที และการทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว (F-test หรือ One-way ANOVA) ซึ่งถ้ากลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต้องทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเซฟเฟ (Seheffe)

4.4 การศึกษาอิทธิพลการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์กับกระบวนการตัดสินใจซื้อสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบง่าย (Simple Regression Analyses) เพื่อศึกษาอิทธิพลการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการที่ 1 กระบวนการตัดสินใจซื้อ = $\alpha_0 + \beta_1$
การรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ + ϵ_1

สรุปผล

การวิจัยศึกษาเรื่องการรับรู้สื่อโฆษณาออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอยู่ในช่วงอายุ 18-19 ปี และกำลังศึกษาในชั้นปีที่ 2 ส่วนใหญ่ศึกษาในสาขาวิชาการบัญชี และมีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.51 - 3.00 นอกจากนี้พฤติกรรมการใช้สื่อในเครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่ใช้เฟสบุ๊ค (Facebook)

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

4. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำแนกตามเพศและอายุ พบว่า

4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยจากการสร้างกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ และโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ในทุกๆ ด้านไม่แตกต่างกัน

5. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการตัดสินใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อโฆษณาในสังคมออนไลน์ จำแนกตามเพศและอายุ พบว่า

5.1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจที่มีต่อสื่อโฆษณาในสังคมออนไลน์ในทุกๆ ด้านไม่แตกต่างกัน

5.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันมีกระบวนการตัดสินใจที่มีต่อสื่อโฆษณาในสังคมออนไลน์ ในทุกๆ ด้านไม่แตกต่างกัน

6. ผลการศึกษาอิทธิพลของการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจตัวแปรอิสระได้แก่ การรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งมีอิทธิพลเชิงบวกต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ ($\beta = 0.68$, $P < 0.01$ และ $R^2 = 0.574$) โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มากจะมีกระบวนการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด สามารถสรุปอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และอยู่ในช่วงอายุ 18-19 ปี ส่วนใหญ่เลือกใช้งานเครือข่ายออนไลน์เฟสบุ๊ค (Facebook) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย นุชจรินทร์ ขอบดำรงธรรม และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษารื่อง อิทธิพลของสื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตอบสนองของผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์กลุ่มใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ระหว่าง 16-25 ปี และเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้และใช้งานบ่อยที่สุดคือ เฟสบุ๊ค (Facebook) และสอดคล้องกับงานวิจัย ขวัญวิทย์ ตาน้อย (2553) ได้ทำการศึกษารื่อง พฤติกรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุ๊ค (Facebook) บ่อยที่สุด

2. ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้สื่อโฆษณาในสังคมออนไลน์ ที่เป็นรูปแบบสื่อโฆษณาโดยตรงจากเครือข่ายเพื่อนมากที่สุด รองลงมา รูปแบบสื่อโฆษณาโดยตรงบนพื้นที่เครือข่ายสังคมออนไลน์ และลำดับสุดท้าย การรับรู้สื่อโฆษณาโดยอ้อมจากการสร้างกลุ่มตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย นุชจรินทร์ ขอบดำรงธรรม และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษารื่อง อิทธิพลของสื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตอบสนองของผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้สื่อโฆษณาในสังคมออนไลน์ที่เป็นรูปแบบสื่อโฆษณาโดยตรงจากเครือข่ายเพื่อนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รูปแบบสื่อโฆษณาโดยตรงบนพื้นที่เครือข่ายสังคมออนไลน์ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และลำดับสุดท้าย การรับรู้สื่อโฆษณาโดยอ้อมจากการสร้างกลุ่มภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภาษิตา ตันธนวิกรัย (2551) ศึกษาทัศนคติ และพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อเว็บไซต์เครือข่ายสังคม ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคจำนวนมาก

เคยมีการรับรู้และการใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายสังคมที่หลากหลายลักษณะด้วยกัน เช่น การดูรูปและความเห็นของเพื่อน แสดงความคิดเห็น หรือเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และพบว่างานวิจัยของสิรินันท์ ไทยเจริญ (2543) กล่าวถึงชุดตัวแปรความต้องการที่ผู้รับสารต้องการจากสื่อมวลชน พบว่าการเปิดรับสารต่างๆ นั้นมีปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การเปิดรับสารของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ประสบการณ์ ความรู้ ความสนใจ และอื่นๆ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งทำให้การเปิดรับสารและตีความหมายแตกต่างกันที่มาจากจิตวิทยาด้วยเช่นกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำแนกตามเพศและอายุ

3.1 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ในภาพรวมที่แตกต่างกัน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชจรินทร์ ขอบดำรงธรรม และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษารื่อง อิทธิพลของสื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตอบสนองของผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีกระบวนการรับรู้ข่าวสารและการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงจะมีความอ่อนไหวกับข้อมูล และมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ได้ง่ายกว่าเพศชาย และยังพบว่าเพศชายมีกระบวนการตอบสนองน้อยกว่าเพศหญิงด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัย ประมะ สตะเวทิน (2546) ที่พบว่าเพศที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร ที่แตกต่างกัน กล่าวคือเพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งและรับสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดจากการรับข่าวสารนั้นด้วย

3.2 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำแนกตามอายุ ผลวิจัยพบว่า จำแนกตามอายุ พบว่านักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันมีการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัย ศิริรักษ์ จันทระ (2555) ที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการเปิดรับสื่อโฆษณาออนไลน์ในรูปแบบ Viral Marketing ซึ่งการศึกษาได้พบว่าอายุของลักษณะประชากรที่ต่างกันไม่มีผลต่อสื่อออนไลน์ในรูปแบบ Viral Marketing ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ทศพล มงคลถาวร

(2550) นั่นคือ นักศึกษาที่มีอายุต่างกันจะไม่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการเปิดรับสื่อโฆษณาออนไลน์ที่แตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาอิทธิพลของการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ การรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ สอดคล้องกับงานวิจัย Lee and others (2006) ที่กล่าวว่า ทศนคติที่ไปทางการรับรู้สื่อโฆษณาทางโทรศัพท์เคลื่อนที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการกระทำและพฤติกรรมการแสดงออก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Soroa-Koury & Yang (2010), Tsang and others (2004) และ Xu (2006-2007) ที่แสดงให้เห็นว่าทศนคติที่ได้รับจากการรับรู้สื่อทางสังคมออนไลน์จากโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้น มีความสัมพันธ์ทางตรงกับความตั้งใจและพฤติกรรมทางบวก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชจรีนทร์ ขอบดำรงธรรม และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตอบสนองของผู้บริโภค ผลการศึกษพบว่า การรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตอบสนองของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคม

ออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่างได้รับการยอมรับและสนใจอยู่ในระดับมาก ทำให้เห็นว่าปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่าสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ประเภทอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสื่อสารสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ และทุกเพศ ทุกวัยเข้าถึงได้ง่าย และสื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้มีบทบาทมากขึ้นและมีผู้ที่สนใจมากขึ้นกว่าเดิม และอาจทำให้ทำการโฆษณานั้นหันมาให้ความสำคัญกับสื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้นกว่าเดิม

1.2 การรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจพบว่า กลุ่มตัวอย่าง

มีการรับรู้สื่อโฆษณาในสังคมออนไลน์ ที่เป็นรูปแบบสื่อโฆษณาโดยตรงจากเครือข่ายเพื่อนมากที่สุด รองลงมา รูปแบบสื่อโฆษณาโดยตรงบนพื้นที่เครือข่ายสังคมออนไลน์ และการรับรู้สื่อโฆษณาโดยอ้อมจากการสร้างกลุ่มตามลำดับนั้นหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจกับโฆษณาโดยตรงจากเครือข่ายเพื่อนเพื่อเป็นประโยชน์โดยตรงกับผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการควรมีการพัฒนา รูปแบบการโฆษณาจากเครือข่ายเพื่อน โดยเน้นการแลกเปลี่ยนทัศนคติ การแชร์ประสบการณ์ การบอกถึงคุณสมบัติของสินค้าหรือบริการ ซึ่งรูปแบบโฆษณาโดยตรงจากเครือข่ายเพื่อนทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในตัวสินค้าหรือบริการ และผู้บริโภคนั้นได้รับข้อมูลข่าวสารจากคนใกล้ชิดและได้รับความน่าเชื่อถือจากบุคคลใกล้ชิดไม่ว่ากลุ่มเพื่อนหรือญาติมิตร

1.3 ระดับการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ และกระบวนการตัดสินใจ พบว่าผลการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการเติบโต การโฆษณาสื่อต่างๆ ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน สูงมากขึ้น จะเห็นได้ว่าการรับรู้สื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์มีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจ ดังนั้น หากผู้บริโภคมีระดับการรับรู้ต่อสื่อโฆษณาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มาก จะส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าและบริการมากตามไปด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิจัยที่ได้มีเนื้อหาก็ยังไม่เชิงลึกมากพอในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กันไปด้วย ไปกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดและรับความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อโฆษณาในเครือข่ายเนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด รวมทั้งปรับปรุงแนวความคิดให้มีความสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

รายการอ้างอิง

ขวัญวิทย์ ดาน้อย. (2553). พฤติกรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ณัฐพร พันธุ์อุดม. (2558). PWC in the News. (Search on 10 June, 2016). From <http://www.pwc.com/th/en/press-room/press-release/2015/new-release-19-06-2015-th.html>

- ทศพล มงคลถาวร. (2550). ความพึงพอใจต่อการเปิดรับสื่อโฆษณาออนไลน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นุชจรินทร์ ขอบดำรงธรรม และคณะ. (2554). อิทธิพลของสื่อโฆษณาออนไลน์ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการตอบสนองของผู้บริโภค. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา. 3(6) : 12-26.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรเม สตะเวทิน. (2546). การสื่อสารมวลชน : กระบวนการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชัยพล มังกรพิศม์. (2553). Blackberry Social Network. Device master. กรุงเทพฯ : BrandAge.
- ภาชีตา ดันธนวิกรัย. (2551). ทศนคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อเว็บไซต์เครือข่ายสังคม. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริรักษ์ จันทระ. (2555). ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อการเปิดรับสื่อโฆษณาออนไลน์ในรูปแบบ Viral Marketing. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2558). คลังความรู้. (ออนไลน์ 10 มิถุนายน, 2559). แหล่งที่มา : <https://www.etda.or.th/articles.html>
- สิรินันท์ ไทยเจริญ. (2543). การเปิดรับข่าวสารสื่อสารการตลาดโครงการสร้างภาพลักษณ์ประเทศและสินค้าไทยกับความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าไทยของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ นักศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- Hair, J.F.I., and others. (2006). **Multivariate Data Analysis**. 6th Ed. New Jersey : Pearson.
- Lee, S.-F., and others. (2006). An Empirical Examination of Customer Perceptions of Mobile Advertising. **Information Resource Management Journal**. 19(4): 39–55.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). **Psychometric Theory**. New York : McGraw-Hill Publishing.
- Soroa-Koury, S., & Yang, K.C.C. (2010). Factors Affecting Consumers' Responses to Mobile Advertising from a Social Norm Theoretical Perspective. **Journal Telematics and Informatics**. 27(1): 103–113.
- Tsang, M.M., and others. (2004). Consumer Attitudes toward Mobile Advertising : An Empirical Study. **International Journal Electronics Commerce**. 8(3): 65–78.
- Xu, D.J. (2006-2007). The Influence of Personalization in Affecting Consumer Attitudes toward Mobile Advertising in China. **Journal Computer Information Systems**. 47(2): 9–19.

การพัฒนาแบบการเรียนรู้บนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

The Development of Blended Learning Model with Learning Together Technique to Develop Critical Thinking skills of Rajabhat University student

มนชิตา ภูมิพยัคฆ์ *

ทวี สระน้ำคำ **

ไชยยศ เรืองสุวรรณ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) หาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ 3) เปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ก่อนเรียนและหลังเรียน 4) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ 5) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 32 คน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การทดสอบที (t-test Dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและแนวคิด (2) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ (3) กระบวนการเรียนรู้ (4) กิจกรรมการเรียนรู้ และ (5) การประเมินผลการเรียนรู้ 2) รูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.04/82.86 และค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.56 3) ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในระดับมาก

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to develop the Blended Learning Model with Learning Together Technique to develop critical thinking skills of Rajabhat University students 2) to study the efficiency of Blended Learning Model with Learning Together Technique to develop critical thinking skills of Rajabhat University student 3) to study the students' critical thinking before and after using the Blended Learning Model with Learning Together Technique to develop student's critical thinking of Rajabhat University 4) to study the students' academic achievement before and after using Blended Learning Model with Learning Together Technique

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** รองศาสตราจารย์ อาจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

with Learning Together Technique to develop student's critical thinking of Rajabhat University 5) to study the students' satisfaction toward the Blended Learning Model with Learning Together Technique to develop student's critical thinking of Rajabhat University. The samples used in this study consisted of 32 students of Roi Et Rajabhat University. T-test Dependent was employed for evaluating the hypothesis. The results of this study were as follows; 1) The components of the development of Blended Learning Model with Learning Together Technique to develop student's critical thinking of Rajabhat University included 5 factors: (1) principles (2) objectives (3) process (4) activities and (5) evaluation. 2) The Blended Learning Model with Learning Together Technique to Develop Student's critical thinking of Rajabhat University was found the efficiency of 80.04/82.86 and had an effectiveness index of 0.56 3) The students' critical thinking after using the Blended Learning Model with Learning Together Technique to develop student's critical thinking of Rajabhat University was higher than before using with the statically significant at the level of .05 4) The students' achievement after using the Blended Learning Model with Learning Together Technique to develop student's critical thinking of Rajabhat University was higher than before using with the statically significant at the level of .05 5) The student's satisfaction towards the Blended Learning Model with Learning Together Technique to develop student's critical thinking of Rajabhat University was at a high level.

คำสำคัญ : การเรียนบนเว็บ, การเรียนแบบผสมผสาน, เทคนิคการเรียนร่วมกัน,

Keywords : Web-based instruction, Blended Learning, Learning together technique

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ด้านการจัดการศึกษามาตราที่ 22 ระบุว่าการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา

ตนเองได้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตราที่ 24 ผู้สอนจะต้องจัดสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาส่งเสริมสนับสนุนผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยตรง

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนและการผลิตบัณฑิตในระดับอุดมศึกษามีส่วนสำคัญ ที่จะเน้นผู้เรียนในด้านกระบวนการคิดการส่งเสริมการคิดให้กับผู้เรียนที่จะมีบทบาทสำคัญ ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้ ซึ่งจะส่งผลกระทบให้กับการศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับประมวล วส (2542) กล่าวว่า การสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิด เป็นการค้นพบทางการศึกษาที่ยิ่งใหญ่ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการสอนที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น โดยที่ผู้เรียนต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย สิ่งที่ได้รับจากการถ่ายทอดจากครูนั้น อาจจะล้าหลังใช้การไม่ได้ แต่การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถทางการคิด การแสวงหาความรู้ ความกล้าคิด กล้าทำ จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ ในทำนองเดียวกัน ผู้เรียนที่จะประสบความสำเร็จในวิทยาลัย หรือในโรงเรียนพวกเขาต้องสามารถที่จะเรียนรู้ เพื่อที่จะไปปรับใช้ได้ในทุกวิชาซึ่งความพร้อมในศตวรรษที่ 21 คือการเข้าถึงของผู้เรียนในด้านทักษะการคิดขั้นสูง ที่จะต้องประกอบไปด้วยทักษะการคิด วิเคราะห์และทักษะการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving) ทักษะการสื่อสาร (Communication) ทักษะการทำงานร่วมกัน(Collaboration) และทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) (Partnership for 21st century skill. 2010)

แม้ว่าสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย จะมีนโยบายการจัดการศึกษาตั้งแต่อดีต

ถึงปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักศึกษาเป็นผู้มีปัญญา คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ด้วยตัวเอง สามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) พบว่าคุณภาพการจัดการศึกษาของไทยเป็นสิ่งที่ค่อนข้างวิกฤต การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา นักศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยมีความรู้ความสามารถโดยเฉลี่ยอ่อนลง ทั้งในกระบวนการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาตลอดจนลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านลักษณะนิสัยต่างๆ จึงเป็นที่มาของการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เน้นการปฏิรูป การเรียนรู้ หรือการเรียนการสอน โดยพึงให้นักศึกษามีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้พัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ สภาพปัจจุบันผู้เรียนต้องเผชิญกับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ที่รวดเร็ว หน้าที่ของครูคือพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน การจัด กระบวนการเรียนรู้ต้องจัดให้มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์จริง (สิทธิพล อาจอินทร์. 2550)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เป็นหน่วยงานกำกับ และส่งเสริมการดำเนินการของ สถาบันอุดมศึกษา มีโครงการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) เพื่อเป็นเครื่องมือในการ นำนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ของมาตรฐาน การอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษา อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง จำเป็นต้องดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานดังกล่าว โดยในการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร และการจัด การเรียนการสอน เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีผลการเรียนรู้ อย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ทศนา ขัมมณี. 2553)

กระบวนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ จัดการศึกษานั้น สามารถทำได้หลายรูปแบบตั้งแต่ นำคอมพิวเตอร์ มาใช้เป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน การบริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รูปแบบการพัฒนา

สื่อการสอนในหลายระดับการศึกษา ซึ่งในการพัฒนาและ การนำมาใช้จัดการศึกษานั้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ และเป็นการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ข่าวสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว สร้างความเสมอภาค ให้แก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้เรียน ต้องเป็นผู้คิด ตัดสินใจในการจัดลำดับการเรียนรู้ การควบคุมเส้นทางการเรียน การเลือกเนื้อหาในการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน หรือผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งเป็นของในรูปแบบของสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ระหว่างกัน (Bonk and Graham. 2006)

การเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นกิจกรรม การเรียนการสอน ที่เน้นความยืดหยุ่น มุ่งเน้นการสอน โดยการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีการผสมผสาน ยุทธวิธีในการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน มีรูปแบบการ ปฏิสัมพันธ์ ทั้งผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียน กับเนื้อหา ซึ่งมีทั้งการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และ การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อรองรับความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของผู้เรียน (Johnson, Mchugo and Hall. 2006) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่นำมาใช้ในการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่าเป็นการนำ เนื้อหาวิชา เครื่องมือที่ใช้สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน (CSCL) งานที่ได้รับมอบหมาย และการประเมินออนไลน์ร่วมกับ กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมเป็นเนื้อหา บทเรียนแบบออนไลน์ และพบว่า การเรียนการสอนบนเว็บ แบบผสมผสาน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจ ที่ลึกซึ้งในองค์ความรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนมากกว่าการเรียน ออนไลน์แบบดั้งเดิม

การเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน ยังสามารถ พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายโดยใช้ สิ่งแวดล้อมแบบออนไลน์ และสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน ส่วนการจัดการด้านเนื้อหาผู้สอนสามารถจัดเนื้อหาที่ง่าย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากเว็บ ส่วนเนื้อหาที่ยาก ให้ผู้เรียนได้เรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม ทำให้ผู้เรียนที่มี ความสามารถต่างกัน สามารถประสบความสำเร็จทางการเรียน ได้อย่างเท่าเทียมกัน การปฏิสัมพันธ์จากการเรียนแบบร่วมมือ บนเครือข่ายสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความร่วมมือ ในการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดวิเคราะห์ และความคิดอย่างมีวิจารณญาณได้เป็น อย่างดี (ปณิตา วรรณพิรุณ. 2555)

นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอน

ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเพื่อให้เกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together : LT) เป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมที่ให้สมาชิกในกลุ่มได้รับผิดชอบ มีบทบาทหน้าที่ทุกคน เช่น เป็นผู้อ่าน เป็นผู้จัดบันทึก เป็นผู้รายงานและเป็นผู้นำเสนอ โดยทุกคนช่วยกันทำงานจนได้ผลสำเร็จของงานและนำเสนอให้ผู้สอน ผู้เรียนจะแบ่งหน้าที่กันทำงานกลุ่มซึ่งจะได้ผลงานที่เกิดจากการทำงานของทุกคน (Slavin. 1995)

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการคิดที่สามารถพัฒนาได้ในการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งกลุ่มผู้เรียนอยู่ในขั้นสามารถเข้าใจสิ่งที่เขื่อนามธรรมชาติได้อย่างดี มีการคิดอย่างสมเหตุสมผลในการแก้ปัญหา สามารถคิดสร้างสรรค์ทฤษฎีและตรวจสอบแบบวิทยาศาสตร์ได้ การคิดไม่ยึดติดอยู่กับข้อมูลที่ไดจากการสังเกตเท่านั้น แต่เป็นการคิดที่เป็นการตั้งสมมติฐานในสถานการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น จึงสมควรที่จะได้รับการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์. 2537)

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนแนวทางการพัฒนาผู้เรียนเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) แนวทางการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการพัฒนาการคิดของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรีและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำเป็นที่ต้องผลิตบัณฑิต ให้เป็นผู้มีกระบวนการคิดที่รอบคอบ พิจารณาไตร่ตรอง ตัดสินใจโดยอาศัยหลักฐานที่เชื่อถือได้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้เรียนที่ต้องมีในยุคแห่งสังคมการเรียนรู้ ตามนโยบายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำรูปแบบการเรียนบนเว็บไซต์แบบผสมผสาน กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน การคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน มาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการบูรณาการระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า (face to face) หรือห้องเรียนปกติ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนบนเว็บไซต์และ e-learning เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน และเน้นจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียน เรียนรู้ ทำกิจกรรม สร้างความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและถ่ายทอดการเรียนรู้แบบร่วมมือให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ อีกทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถ

สร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเองเนื่องจากผู้วิจัยเชื่อว่าการบูรณาการการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความสามารถของตนเองได้เต็มศักยภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและเพิ่มประสิทธิภาพให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้ก้าวทันต่อความเจริญก้าวหน้าในยุคของโลกที่ไร้พรมแดนที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บไซต์แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนบนเว็บไซต์แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บไซต์แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บไซต์แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันก่อนและหลังเรียน
5. ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บไซต์แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษาคณะครุศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำนวน 8 มหาวิทยาลัย

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ภาคต้นปีการศึกษา 2558 จำนวน 32 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แบบสำรวจสภาพปัจจุบัน และแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนบนเว็บไซต์แบบผสมผสาน
- 2.2 แบบสัมภาษณ์อาจารย์
- 2.3 แบบสัมภาษณ์นักศึกษา

2.4 รูปแบบการเรียนบนเว็บ แบบผสมผสาน ด้วยเทคนิคการเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ

2.5 แบบประเมินรูปแบบการเรียนบนเว็บ แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.6 แบบประเมินสื่อด้านเนื้อหา

2.7 แบบประเมินสื่อด้านการออกแบบ การเรียนบนเว็บ

2.8 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.9 แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บ แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ ดังนี้

1. พัฒนารอบแนวคิดของรูปแบบการเรียน บนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. พัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บที่ใช้ รูปการเรียนแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนบน เว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. นำรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน ด้วยเทคนิคการเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียน การสอน การเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน การเรียนด้วย เทคนิคการเรียนร่วมกัน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 5 ท่าน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นผู้มี ประสบการณ์ในการสอนระดับอุดมศึกษา อย่างน้อย 5 ปี เพื่อพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา องค์ประกอบ ขั้นตอน และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน โดยวิธีการสัมภาษณ์ ใช้เกณฑ์พิจารณาความถูกต้อง โดยใช้ ความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เทียบกับ

แนวคิดจากการสังเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 ประเมินความเหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้

2. การทดสอบหาประสิทธิภาพของรูปแบบ การเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ 3 ขั้นตอน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2556) ดังนี้

2.1 การทดสอบหนึ่งต่อหนึ่ง (One-to-One testing) โดยทดสอบกับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 1 กลุ่ม 4 คน

2.2 การทดสอบกลุ่มเล็ก (Small group testing) โดยทดสอบกับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 3 กลุ่มๆ ละ 4 คน รวม 12 คน

2.3 การทดสอบภาคสนาม (Field testing) โดยทดสอบกับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ร้อยเอ็ด จำนวน 8 กลุ่มๆ ละ 4 คน รวม 32 คน มีขั้นตอน การเรียน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย การปฐมนิเทศ การจัดกลุ่มผู้เรียน การฝึกปฏิบัติ และการวัดทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน 2) ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ ทำความเข้าใจปัญหาร่วมกัน, แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน, วิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน, ค้นหาคำตอบร่วมกัน, สรุปและประเมินผลร่วมกัน 3) ขั้นการวัด และประเมินผล ได้แก่การวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียน

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียน บนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการนำรูปแบบการเรียนบนเว็บ แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปใช้จริง กับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่ลงทะเบียน รายวิชาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ (Computer based learning) จำนวน 32 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test

สรุปผล

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้รูปแบบที่มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ขั้นตอนการเรียนการสอน ได้แก่ ขั้นตอนทำความเข้าใจปัญหา ร่วมกัน ขั้นตอนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน ขั้นตอนวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน ขั้นตอนหาคำตอบร่วมกัน ขั้นสรุปและประเมินผลร่วมกัน

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.04./82.86

3. ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนบนเว็บ การเรียนแบบผสมผสาน การเรียนด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอน การสัมภาษณ์อาจารย์และนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานฯ โดยผ่านการตรวจประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

การเรียนบนเว็บแบบผสมผสานจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานฯ ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นตอนการเรียนการสอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการประกอบด้วย การปฐมนิเทศ การแบ่งกลุ่มผู้เรียน เก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน อ่อน 1 คน การฝึกปฏิบัติ วัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนก่อนเรียน วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียน

ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ขั้นตอนทำความเข้าใจปัญหาร่วมกัน ขั้นตอนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน ขั้นวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน ขั้นตอนหาคำตอบร่วมกัน ขั้นสรุปและประเมินผลร่วมกัน

ขั้นวัดและประเมินผล ได้แก่ การวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนก่อนเรียน และการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียน

การเรียนการสอนบนเว็บ เป็นการจัดกิจกรรมสำหรับการเตรียมตัวของผู้เรียน (learner preparation) เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้และ มีกิจกรรมที่หลากหลายให้กับผู้เรียน (learner activities) นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ในการเรียน และสร้างแรงจูงใจในการเรียนและสิ่งแปลกใหม่ ใช้การเรียนรู้อย่างมีความหมายในบริบทจริง จัดการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่หลากหลาย ใช้กลยุทธ์การเรียนแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ร่วมกันเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยขั้นตอนและวิธีการเรียนการสอนจะผ่านการพิจารณาความเหมาะสมในการนำไปใช้จริงจากผู้ทรงวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานการเรียนด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าขั้นตอน กิจกรรม และวิธีการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้ และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริงได้ (Ally. 2005, Toporski and Foley. 2004 อ้างถึงในปณิดา วรรณพิรุณ. 2551) นอกจากนี้ ความหลากหลายของเพศ วัฒนธรรมและบุคลิกภาพ ที่แตกต่างกันในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัย ได้ทำให้การเรียนการสอนเป็นงานที่ท้าทายมากขึ้น รูปแบบการเรียนและความต้องการก็แตกต่างกันไป การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นแรงผลักดันที่จะสร้าง

รูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา จึงควรมีแนวคิดในการที่สร้างรูปแบบการเรียนรู้ที่มีลักษณะมีปฏิสัมพันธ์และเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่าเป็นการเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างการเรียนแบบออนไลน์และการเรียนแบบดั้งเดิม (Abeer Ali Okaz. 2014) ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้สร้างรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยสนับสนุน การเรียนรู้ด้วยตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็ยังสามารถที่จะเรียนรู้แบบกลุ่มรองรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้เป็นอย่างดี และยังทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนคนอื่นๆ มีการทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนบนเว็บ

แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.04./82.86

การเรียนแบบผสมผสานเป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนแบบออนไลน์และการเรียนแบบเผชิญหน้า ที่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของผู้เรียน โดยพบว่า ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนแบบผสมผสานได้แก่ ความสามารถในการเรียนด้วยตนเอง โดยมีความเป็นอิสระในการเรียนรู้ มีความยืดหยุ่นในการเลือกกระหว่างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ต่างๆ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในรูปแบบการเรียนที่แตกต่างกัน (Barbara & Kate. 2014) สอดคล้องกับสอดคล้องกับ (Nick Van Dam. 2012) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นส่วนผสมของกลยุทธ์การเรียนรู้ วิธีการ สื่อ และการนำเสนอ ที่เป็นการสนับสนุนวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเพิ่ม ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนรู้ การออกแบบ การเรียนรู้ที่ดีต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและมีวิธีการที่เหมาะสมกับระดับของการเรียนนั้นๆ ซึ่งสามารถพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายโดยใช้ กระบวนการเรียนรู้ด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการอำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนรู้และการใช้ วิธีการเรียนเป็นศูนย์กลาง ในการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา นอกจากนี้ผู้สอนต้องช่วยกระตุ้นและส่งเสริม การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนและความร่วมมือในรูปแบบ การเรียนแบบผสมผสาน ต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนแสดง ความคิดเห็นกิจกรรมการเรียนรู้ได้ และผลจากความพึงพอใจ

ของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการสอนและการเรียนนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อบทบาท ผู้สอนการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การทำกิจกรรมการเรียนการสอน (Min Jou, Yen-Ting Lin & Din-Wu Wu. 2014)

3. ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บ

แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รูปแบบการเรียนบนเว็บ แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีการพิจารณาความเหมาะสม และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบระบบบริหารจัดการ การเรียนการสอน ผลการประเมินพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า กิจกรรมการเรียน การสอนที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้สอนได้จริง และมีความ สามารถในการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้ นอกจากนี้รูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิค การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่พัฒนาขึ้น ตามหลักการที่ได้สังเคราะห์มาจากหลักการเรียน บนเว็บแบบผสมผสานการเรียนด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เมื่อผู้เรียนทำการเรียนตาม แบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นผู้เรียนจึงมีคะแนนการคิด อย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (Elisa & Keith. 2014) ที่ศึกษาผลของการเรียนร่วมกันแบบผสมผสาน เป็นไปในทิศทางบวก ผลจากการสนทนาในกระดานสนทนา แสดงให้เห็นถึงความพยายามและการเรียนรู้ของกลุ่มความเป็น อิสระในการเรียน การสร้างแรงจูงใจ การมีส่วนร่วมของ ผู้เรียนที่เพิ่มมากขึ้นคุณภาพของการเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น เกิดความคิดอย่างลึกซึ้ง เกิดการเรียนรู้ร่วมกันผู้อื่น และการ เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเอง เป็นการเปิดจิตใจของผู้เรียน และช่วยให้ ผู้เรียนมองสถานการณ์ต่างๆ ได้หลายมุมมองมากขึ้น ใช้เวลา ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและพัฒนาทักษะของการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการสะท้อนผล และการปรับปรุง ทักษะการให้เหตุผล จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหา และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุเทพ ศิริพิพัฒนกุล. 2553) ที่พบว่านิสิตปริญญาบัณฑิตที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียน แบบผสมผสานที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันด้วยกรณีศึกษา และเทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต่างกันมีความสามารถ ในการแก้ปัญหาหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

4. ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมณฑลสมุทรปราการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีค่าคะแนนของการเรียนหลังเรียนเพิ่มสูงขึ้นจากคะแนนก่อนเรียน สอดคล้อง (ศิริพันธ์ ธนัตถ์. 2555) ที่กล่าวถึงกลยุทธ์ในการเรียนการสอน LT (Learning Together) การจัดการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผลรูปแบบผลการวิจัยพบว่าบทเรียนบนเว็บที่สร้างขึ้นช่วยเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน และสร้างเสริมกระบวนการทางการเรียนรู้และอภิปรายได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเป็นผลว่าผู้เรียนที่ได้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่นำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนแล้ว จะเป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน มีลักษณะในการแสดงความกระตือรือร้นในการเรียน การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เพื่อเป้าหมายความสำเร็จในการทำงานของกลุ่ม

5. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมณฑลสมุทรปราการมีความพึงพอใจในระดับมาก รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความเหมาะสมในการพัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มีปรัชญาที่มุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่นและสังคม ดังนั้นนักศึกษาจึงมีคุณลักษณะ และคุณสมบัติที่หลากหลาย จึงเหมาะกับการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เนื่องจากเป็นการเน้นเรื่องการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ การระดมสมอง การให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ผู้สอนมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม ซึ่งผู้เรียนมีหน้าที่ต้องศึกษาตามหัวข้อหรือเรื่องที่ได้รับมอบหมายกับสมาชิกในกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หาคำความรู้ร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเรียนของกลุ่ม ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปราย ซักถามปัญหา ติดต่อสื่อสารดังกล่าวจะทำให้เกิดการคิดในระดับสูง (Kagan. 1992, Slavin. 1995, Johnson and Johnson. 1994, ทิศนา ขมมณี. 2550, วราภรณ์ สินถาวร. 2553) สอดคล้องกับ (Slavin. 1995) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัด

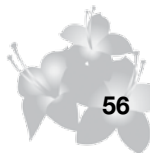
การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเพื่อให้เกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together : LT) ซึ่งเป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมที่ให้สมาชิกในกลุ่มได้รับผิดชอบมีบทบาทหน้าที่ทุกคน ช่วยกันทำงานจนได้ผลสำเร็จของงานและนำเสนอต่อผู้สอน ผู้เรียนจะแบ่งหน้าที่กันทำงานกลุ่มซึ่งจะได้ผลงานที่เกิดจากการทำงานของทุกคน การใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือมีประสิทธิภาพกว่าวิธีการสอนแบบดั้งเดิม (Nesrin. 2004; ณมน จีรังสุวรรณ และคณะ. 2553, ไพฑูรย์ กานต์ธัญลักษณ์. 2553) นอกจากนี้ ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น มีความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทำให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณมากที่สุด เนื่องจากรูปแบบกิจกรรมเป็นการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เป็นรูปแบบที่รองรับกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบกลุ่มที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี รองลงมาด้านกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดการช่วยเหลือกันในการเรียน ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านการออกแบบบทเรียนบนเว็บมากที่สุด รองลงมา คือการเข้าถึงข้อมูลและภาพบทเรียนบนเว็บ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและแบบออนไลน์ ซึ่งผู้สอนจะต้องมีการสร้างบรรยากาศในการเรียน การส่งเสริมให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน สภาพห้องเรียน ห้องปฏิบัติการให้มีความพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

1.2 อาจารย์ผู้สอนต้องทำความเข้าใจขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน ด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อจะได้ทราบว่าต้องเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ เช่นด้านเนื้อหาหลักสูตรด้านกิจกรรมการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ รูปแบบการเรียนรู้ รูปแบบการประเมินผล บทบาทการเป็นผู้คอยชี้แนะ และกระตุ้นให้กำลังใจกับผู้เรียน

1.3 ควรมีการประชุมชี้แจง เกี่ยวกับวิธีการ และการนำประโยชน์จากรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานฯ ไปใช้ เพื่อให้ผู้ใช้รูปแบบฯ สามารถนำวิธีการดังกล่าวไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียนสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน ที่พัฒนาขึ้นมุ่งพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยเทคนิคการเรียนร่วมกัน ในการวิจัย

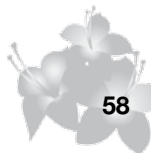
ครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาและพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ทักษะ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิเคราะห เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้น โดยทำการศึกษา การรูปแบบการเรียนแบบอื่นๆ เช่น การเรียนโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก การเรียนแบบ โครงงาน เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- ณมน จีรังสุวรรณ. (2553). รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้กรณีศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นทีมสำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ทศนา แหมมณี. (2553). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา : กลยุทธ์การสอน. เอกสารประกอบการประชุม สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสถาน : วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553.
- ปณิดา วรรณพิรุณ. (2551). การพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2555). การพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เครื่องมือทางปัญญาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. วารสารวิทยบริการ. ปีที่23 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2555.
- ประเวศ วะสี. (2542). แนวคิดเกี่ยวกับระบบพัฒนาการเรียนรู้. สานปฏิรูป. ม.ป.ป.
- ไพฑูริย์ กานต์ธัญลักษณ์. (2553). การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมกันเรื่อง ทฤษฎีจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบคอมพิวเตอร์ มัลติมีเดีย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- เพ็ญทิศุทธิ์ เนคนานุรักษ์. (2537). การพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษา ครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรารณ สีนถาวร. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียน แบบผสมผสานแบบร่วมมือโดยใช้แหล่งข้อมูลเป็นหลักในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการรู้สารสนเทศและทักษะการเรียนรู้เป็นทีมของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิรินันท์ ถนอดคำ. (2555). การพัฒนาโมเดลการเรียนการสอนแบบร่วมมือร่วมใจบนเว็บเพื่อส่งเสริมการรู้คิดสำหรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สิทธิพล อาจันท์. (2550). รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับครูวิทยาศาสตร์ประถมศึกษา. วารสารวิจัย มข. ฉบับบัณฑิตศึกษา 7, 3 (กรกฎาคม- กันยายน 2550) : 118-128
- สุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล. (2553). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้เป็นทีมของนิสิตปริญญาบัณฑิตด้วยรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ใช้เทคนิคการเรียนร่วมกันด้วยกรณีศึกษาและเทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2542-2544).
- กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี.

- Abeer Ali Okaz. (2014). **Integrating Blended Learning in Higher Education** 5th World Conference on Learning. Teaching and Educational Leadership. WCLTA
- Ally, M. (2005). **Foundation of Education Theory for Online Learning**. Athabasca University.
- Bacon Thorne, K. (2003). **Blended learning : how to integrate online and traditional learning**. London : Kogan Page.
- Barbara Waha & Kate Davis. (2014). **University students' perspective on Blended learning**. Journal of Higher Education Policy and Management.
- Bonk, C.J and Graham, C.R. (2006). **Handbook of Blended Learning : Global Perspectives, Local Designs**. San Francisco: Pfeiffer.
- Elisa Monteiro & Keith Morrison. (2014). **Challenges for collaborative blended learning in undergraduate students, Educational Research and Evaluation**, Available from:
<http://dx.doi.org/10.1080/13803611.2014.997126>
- Johnson, K., McHugo, C., and Hall, T. (2006). **Analysing the efficacy of blended Learning using Technology Enhanced Learning (TEL) and m-learning delivery technologies**.
- Min Jou, Yen-Ting Lin & Din-Wu Wu. (2014). **Effect of a blended learning Environment on student critical thinking and knowledge transformation**. Available from:
<http://dx.doi.org/10.1080/10494820.2014.961485>
- Nick Van Dam. (2012). **Designing Learning for a 21st Century Workforce**.
.Available from: <https://www.td.org/Publications/Magazines/TD/TD-Archive/2012/04/Designing-Learning-for-a-21St-Century-Workforce>
- Partnership for 21st Century Skills. (2010). **Framework for 21st century learning**,
http://www.p21.org/documents/P21_Framework_Definitions.pdf
- Rovai, A. and Jordan, M. (2004). **Blended Learning and Sense of Community: A Comparative Analysis with Traditional and Fully Online Graduate Course**. (Online). Available from:
<http://www.irrodl.org/content/v5.2/rovai-jordan.html>, January 23, 2012.
- Slavin, R. E. (1995). **Cooperative learning: Theory, research and practice**. 2nd ed Boston: Allyn and Bacon

การพัฒนาชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

The Development of Instructional Packages to Support Learning Management of
Co-operative Learning on the Topic “Lilittalengpai”, of the Thai Language Department
for Matayom Suksa 5 Students

อังคณา ขจร *

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้โดยชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/9 โรงเรียนบัวขาว ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 1) ชุดการสอน เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย จำนวน 7 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ รายวิชา ท32101 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 7 แผน 3) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 7 ชุด ชุดละ 10 ข้อ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาไทย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และค่า t-test (Dependent Samples) ผลการศึกษาพบว่า ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 86.14/82.29 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจของนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The purposes of this study were : 1) to develop instructional packages to support learning management of co-operative learning on the topic “Lilittalengpai” of Thai Language Department for Matayom Suksa 5 students with the efficiency criteria of 80/80 2) to compare students’ learning achievement before and after learning by using the instructional packages and 3) to find out the satisfaction of the students who studied with the instructional packages.

The sampling groups were 30 Matayom Suksa 5/9 students in the first semester of academic year 2015 by using cluster random sampling. The tools used in the study were : 1) 7 volumes of the instructional packages 2) 7 lesson plans of co-operative learning in THA32101 of the Thai Language Department 3) 7 volumes of pre- and post test with 10 numbers in each volume 4) the satisfaction questionnaires of students towards Thai learning. The statistics used to analyze data were: mean, standard deviation, percentage and t-test. (Dependent Samples). The results of study found the efficiency of the instructional packages to support learning management of co-operative learning on the topic “Lilittalengpai”, of the Thai Language Department for Matayom Suksa 5 students was 86.14/82.29 which was higher than the settled

* ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

criteria (80/80). The learning achievement of post learning of students who studied with the packages was higher than pre learning with significant statistics at the level of .01. The satisfaction of the students towards the instructional packages was at a high level in overall.

คำสำคัญ : ชุดการสอน, การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน
เรียนรู้

Keywords : Instructional Packages,
Co-operative Learning

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ด้วยความสำคัญดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ธรรมชาติของภาษาไทยเป็นเรื่องทักษะ จะแยกเนื้อหาสาระของทักษะแต่ละขั้นปีโดยเด็ดขาดไม่จำเป็นจะต้องมีกระบวนการฝึกทักษะต่างๆ ให้ต่อเนื่องกันไป เนื้อหา เช่น การอ่านและการเขียนสะกดคำ การอ่านจับใจความ การ

เลือกใช้คำให้ตรงตามความหมาย การเขียนแสดงความรู้สึก ความคิด ประสบการณ์ ความต้องการ จินตนาการ การนำความรู้จากการอ่านไปใช้ในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องสอนทุกขั้นในเรื่องของทักษะภาษา และแต่ละขั้นจะมีเนื้อหาในการฝึกทักษะที่เพิ่มความซับซ้อนและยากมากขึ้น เช่น จำนวนคำเพิ่มมากขึ้น ประโยคที่ซับซ้อนและซับซ้อนขึ้น เรื่องที่นำมาอ่านยาวขึ้น (กรมวิชาการ. 2544 : 22) จากข้อความที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรได้ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องอย่างชัดเจน ซึ่งการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องถือเป็นวิธีการสำคัญในการอนุรักษ์ภาษาไทย การที่ชาติไทย มีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ยังเป็นเครื่องแสดงถึงความฉลาดปราดเปรื่องของบรรพบุรุษไทย แสดงถึงความเป็นเอกภาพทางวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ที่สืบทอดมาช้านานหลายศตวรรษ ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติล้ำค่าของชาติ เป็นสมบัติของทุกคนในชาติ สมควรที่คนไทยทุกคนจะต้องสงวนรักษาให้คงอยู่ตลอดไป โดยอย่างน้อยคนไทยแต่ละคนควรใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง ทั้งในภาษาพูดและเขียน ต้องศึกษาระบบระเบียบของภาษา ควรใช้คำให้ตรงกับความหมายที่ต้องการจัดหรือสร้างประโยค วลี ให้ถ้อยคำเรียงถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ วางคำให้ถูกต้องตามหน้าที่ของคำ ใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับผู้ฟังและเหมาะสมกับสถานการณ์ คนไทยควรรักภาษาไทยใช้ภาษาด้วยความรักและหวงแหนระมัดระวัง เพื่อให้ภาษาที่ใช้ถูกต้อง

แม้ว่าภาษาไทยจะมีความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาแล้วและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญและพยายามจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ แต่ปรากฏว่า ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำไม่ถึงเป้าหมายที่คาดหวัง ก็ยังคงมีอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังปรากฏในรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า ผลการประเมินคุณภาพกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยยังไม่น่าพอใจ ซึ่งจากผลการวิจัยของกรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา (2541 : 27-28) ได้สรุปตรงกันว่าสาเหตุที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ พบว่า เด็กส่วนใหญ่ไม่ชอบวิชาภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นวิชาเรียงความ วิชาเขียนไทย วิชาหลักภาษาไทย ตลอดจนวิชาวรรณคดีไทย ผลก็คือ เด็กเรียนวิชาเหล่านี้เพราะมีในหลักสูตร และเพื่อต้องการสอบได้คะแนนผ่านไปแต่ละครั้งเท่านั้น ในที่สุดจึงเกิดความเบื่อหน่ายในวิชานี้ อีกทั้งพฤติกรรมการสอนของครูส่วนใหญ่ยังคงเน้น

การถ่ายทอดความรู้และเนื้อหาวิชามากกว่าการเรียนการสอนตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตัวผู้สอนเองไม่มีเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน จึงเกิดความรู้สึกท้อว่าวิชานี้ไม่มีวิธีใด ที่จะสอนให้สนุก ครูชอบสอนวิชาการคณิตมากกว่าวิชาหลักภาษาไทย ขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถทั้งด้านเนื้อหา เทคนิควิธีการสอนที่ดี ขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและขาดทักษะการสอน การสอนของครูเป็นแบบเดิม คืออธิบายแล้วให้นักเรียนจด ปัญหาการสอนภาษาไทยส่วนมากคือขาดอุปกรณ์ประกอบการสอนและไม่ทราบวิธีการสอนที่ดี นอกจากนี้ครูผู้สอนยังมีการะงานมาก เช่นบางคนต้องสอนทุกวิชา/ทุกกลุ่มประสบการณ์ สอนคนเดียวทุกชั้นหรือทำหน้าที่อื่นๆ นอกเหนือจากการสอนอีกด้วย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 เป็นต้นมา จากการสำรวจและรวบรวมสภาพปัญหาปัจจุบัน สรุปได้ว่าด้านนักเรียน นักเรียนไม่มีนิสัยรักการอ่าน ขาดทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนบางคนไม่ชอบเรียนภาษาไทย และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ไม่เป็นที่น่าพอใจ ด้านครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ครูขาดประสบการณ์ และเทคนิคบางประการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ด้านสื่อและอุปกรณ์ ขาดแคลนหนังสือประกอบการเรียนการสอนภาษาไทย ขาดแบบฝึกเสริมทักษะ ขาดสื่อและเครื่องมือในการวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ ขาดแบบทดสอบวัด และการประเมินผลที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และด้านขาดการนิเทศติดตาม กำกับและส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จากปัญหาดังกล่าวทำให้รู้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยยังไม่เป็นไปตามหลักการ และจุดมุ่งหมาย รวมทั้งส่งผลให้มีความสำคัญและภาพพจน์ ของวิชานี้ลดลงเสื่อมลง จำเป็นต้องปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบัวขาว ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประโยชน์ที่จะเกิดกับนักเรียนดังกล่าว จึงสนใจที่จะทำการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมกับวัยของนักเรียน โดยจัดกิจกรรม การเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสมบูรณ์ที่สุด ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนการศึกษาหลายๆ ท่าน พบว่า ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่มีลักษณะเป็นสื่อประสม ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อเนื้อหาที่ต้องการจะให้นักเรียนได้รับ ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ พร้อมทั้งจะสอน และช่วยให้ผู้เรียนกับผู้สอนมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนตามความสามารถและความสนใจ โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือ (บุญเกื้อ ควหาเวช. 2542 : 91-93) ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นขั้นตอน ใช้เหตุผลในการวางแผนอย่างมีระบบได้อย่างเหมาะสม จากบัตรความรู้ บัตรกิจกรรม แบบฝึกหัด และแบบทดสอบ ตลอดจนสื่อต่างๆ ที่ครูผู้สอนเตรียมไว้ อย่างมีระบบ แล้วยังทำให้นักเรียนสามารถทราบผลการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ได้อย่างรวดเร็วไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2545 : 51) ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่นักการศึกษาหลายท่านยอมรับกันว่าสามารถเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น โดยที่ครูไม่จำเป็นต้องสอนด้วยการพูดเองหมดทุกอย่าง แต่ครูควรเป็นส่วนหนึ่งของสื่อการสอนที่จะเชื่อมโยงประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังเช่น ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 121) ลัดดา สุขปรีดี (2524 : 31) สมศักดิ์ ภิบาลสุข และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข (2528 : 90) ได้กล่าวถึงคุณค่าหรือประโยชน์ของชุดการสอน สรุปได้ดังนี้ 1) ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนและมีลักษณะเป็นนามธรรมสูง ซึ่งผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ดี 2) ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเองและสังคม 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและการมีความรับผิดชอบตนเองและสังคม 4) ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถหยิบไปใช้ได้ทันที โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ค่อยมีเวลาในการเตรียมการสอนล่วงหน้า 5) ผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอนชุดการสอนทำให้เรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าอาจารย์ผู้สอนจะมีสภาพหรือความขัดข้องทางอารมณ์มากนักน้อยเพียงใดก็ตาม 6) ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของครูผู้สอน เนื่องจาก

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบัวขาวอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เรียนรายวิชา ท32101 ภาษาไทย จำนวน 4 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 129 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/9 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบัวขาวอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนนักเรียน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยทางโรงเรียนได้จัดห้องเรียนแบบคละความสามารถของผู้เรียน ระหว่างเด็กเก่ง เด็กปานกลาง และเด็กอ่อน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 7 ชุด

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สอดคล้องกับชุดการสอนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย รายวิชา ท32101 ภาษาไทย จัดทำขึ้นเพื่อทดสอบก่อนและหลังเรียนรายวิชาภาษาไทยในแต่ละเรื่อง

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.5 แบบประเมินการใช้ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้สอบถามความคิดเห็นของครูที่นำชุดการสอนไปใช้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ การเรียนโดยใช้ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

2. ตัวแปรตาม คือ

2.1 ประสิทธิภาพของชุดการสอน

2.2 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในทุกขั้นตอนดังนี้

3.1 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ท32101 ภาษาไทย ก่อนเรียน (Pre-test)

3.2 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย รายวิชา ท32101 ภาษาไทย

3.3 บันทึกผลการทำชุดการสอนหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย รายวิชา ท32101 ภาษาไทยของนักเรียนเป็นรายบุคคล

3.4 ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบ ชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

3.5 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนภาษาไทย

3.6 เผยแพร่ชุดการสอน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

4.1 วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

4.1.1 หาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1.2 หาค่าความยากง่ายและหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 5 โดยใช้ t-test (Dependent Sample) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 109-111)

4.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทย ของนักเรียน โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน

4.5 วิเคราะห์ผลการเผยแพร่ชุดการสอนที่ เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

1. ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 86.14/82.29 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน ที่เรียน โดยใช้ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ การเรียนโดยใช้ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อรายการที่มีคะแนนเฉลี่ย สูงสุดสามลำดับแรก คือ สือและอุปกรณ์การเรียนตรงกับเรื่อง ที่เรียน ลำดับที่สอง การเรียนภาษาไทยเป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าชอบ และลำดับที่สาม ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ สนุกเมื่อได้เรียนเป็นกลุ่ม

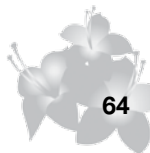
4. ครูผู้สอนที่นำชุดการสอนที่เสริมการจัดการ เรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้มีความเห็นว่าชุดการสอนมีความสมบูรณ์เหมาะสมใน ระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการค้นพบของการศึกษาการค้นคว้าเรื่องผล การพัฒนาชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ กันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ กันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 86.14/82.29 ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมระหว่างเรียนในชุด การสอนทั้ง 7 ชุด ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 86.14 และผู้เรียน สามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.29 นั่นคือ ชุดการสอนที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผลการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณรัตน์ อุดมศักดิ์ (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการสร้างชุดการสอนการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านศาลาลำดวน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนการอ่าน จับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.67/86.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ ณัฐกานต์ บุญสาส์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ได้ศึกษา การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง ชนิดของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพ ชุดการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 เรื่อง ชนิดของคำตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน บ้านชาด (มงคลวิทยา) อำเภอโนนนารายณ์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอน 2) ชุดการสอนจำนวน 8 ชุด 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 เรื่อง ชนิดของคำ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่พัฒนา ขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 85.90/87.56 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมัย จันทรังษี (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน สาระ การเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และความพึงพอใจ ของนักเรียน โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 1 วัดศรีเมือง จังหวัดนครนายก จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน เรื่อง คำ จำนวน 5 ชุด 2) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 3) แบบทดสอบ ความพึงพอใจของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอน

ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 88/80 และสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และภินดา เกสรเจริญกุล (2552 : บทคัดย่อ) ทั้งนี้เนื่องจากจากการสอนทั้ง 7 ชุดที่สร้างขึ้น ได้รับการตรวจสอบจากคณะที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้รายงานได้ปรับปรุงแก้ไขชุดการสอน ตามข้อเสนอแนะจนทำให้ชุดการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา และวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ตลอดจนได้มีการนำไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในสภาพการสอนจริง ส่งผลให้ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ท32101 ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการสอนที่ใช้ชุดการสอนทั้ง 7 ชุด ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากจากการสอนทั้ง 7 ชุด มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของภินดา เกสรเจริญกุล (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ชนิดของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ชนิดของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หาดัชนีประสิทธิผลและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และความพึงพอใจของนักเรียน โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านมหาชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 47 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน 2) ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 7 ชุด 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.95/84.57 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.624 หมายความว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 62.40 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยได้นำหลักการและทฤษฎีแนวการสอนแบบธรรมชาติ ที่เน้นการสอนสิ่งที่มีความหมายแก่นักเรียน โดยใช้วัสดุของจริง

ที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อม หรือการใช้สิ่งทดแทนของจริง เช่น รูปภาพ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความหมายของสิ่งต่างๆ เหล่านั้น ได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าการสอนโดยใช้ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้รายงานสร้างขึ้น สร้างความพึงพอใจที่ดีแก่ผู้เรียน ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากเหตุผลดังนี้

3.1 การจัดการเรียนการสอน รายวิชา ท32101 ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลำดับขั้นตอนการสอนอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการที่ชัดเจน และแต่ละขั้นนักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติทั้งกิจกรรมกลุ่มและรายบุคคล ผู้เรียนมีโอกาสทราบความก้าวหน้าของตนเองจากข้อมูลย้อนกลับทันที จึงเป็นแรงจูงใจในการตั้งใจเรียน เมื่อรู้สีกว่าตัวเองประสบความสำเร็จ เจตคติที่แสดงออกมาในลักษณะพึงพอใจหรือชอบใจ ส่งผลต่อการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน

3.2 ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นเป็นสื่อการเรียนที่เป็นส่วนเพิ่มเติม หรือเสริมหนังสือเรียนให้แก่ให้นักเรียนได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการให้นักเรียนได้ทำชุดการสอน ที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ การที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจากชุดการสอน ที่มีประสิทธิภาพจึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน

4. ครูผู้สอนที่นำชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้มีความเห็นว่าชุดการสอนมีความสมบูรณ์เหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้รายงานได้สร้างขึ้นตามกระบวนการและขั้นตอนในการสร้างชุดการสอน ได้รับการตรวจพิจารณาแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาตลอดจนได้นำไปทดลองใช้ในสภาพการสอนจริงในลักษณะสอนไปและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องไปพร้อมๆ กัน จึงมีผลให้ชุดการสอนชุดนี้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่เชื่อถือได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ควรนำชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทย มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ควรส่งเสริมให้ ครูผู้สอนนำเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ มาใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยใช้ชุดการสอนที่เสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เรียนรู้ เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยกำหนดเนื้อหาและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับท้องถิ่นของตนเอง

2.2 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุด การสอน สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ หรือเนื้อหาอื่นๆ เพื่อจะได้ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจะสอดคล้อง หรือไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

2.3 ควรทำการศึกษาการจัดกิจกรรมการสอน ช่อมเสริม สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนวิชาภาษาไทย

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กองวิจัยทางการศึกษา. (ปปป.). **รายงานวิจัยเรื่อง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่เสริมสร้างคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
- กองวิจัยทางการศึกษา. (2544). **รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพความคาดหวัง สภาพปัจจุบันและปัญหาของ กระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในวิชาภาษาไทยภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2523). “การปรับปรุงการสอนในระบบมหาวิทยาลัยด้วยระบบการสอน” ใน **เอกสารการสอนชุดวิชา สื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15**. นนทบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐกานต์ บุญสาส์. (2552). **การพัฒนาชุดการสอน เรื่องชนิดของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2542). **นวัตกรรมการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : เจริญวิทยการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2528). **เทคโนโลยีทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : เจริญรัตน์การพิมพ์.
- ปราณี จงศรี. (2545). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์ปัญหาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนด้วยวิธีแบบร่วมมือกัน วิธีสอนแบบ Missouri และวิธีสอนตามคู่มือครู”. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภนิดา เกสรเจริญกุล. (2552). **การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ชนิดของคำ กลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลัดดา ศุขปรีดี. (2524). **เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : พิชฌเนศ.
- ศลใจ วิบูลกิจ. (2529). **ความสัมพันธ์ระหว่างเทคนิคการประสานงานของศึกษาธิการอำเภอกับความพึงพอใจ ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 3**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- สมศักดิ์ ภิบาลสุข และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข. (2528). **การใช้สื่อการสอน**. กรุงเทพฯ : พิระพัธนาการพิมพ์.
- สมนึก ภัทธิยธนี. (2537). **การประเมินผลการสร้างแบบทดสอบ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์. 2537.

- สมโภช ภู่อุสรณ์. (2546). การพัฒนาชุดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครสวรรค์ : สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- สมัย จันทังชี. (2550). การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครนายก : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตนครนายก.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). วิธีการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและการเรียนรู้โดยแสวงหาความรู้ตนเอง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- อรุณรัตน์ อุดมศักดิ์. (2548). การสร้างชุดการสอนการอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านศาลาลำดวน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Scott, Myers M. (1970). *Every Employer a Manager : Meaningful Work Through Job Environment*. New York : McGraw Hill Book Company.
- Slavin, R.E. (1990). *Cooperative Learning : Theory, Research, and Practice*. New Jersey : Prentice Hall.

ผลของบทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีโครงสร้างกลุ่มต่างกันเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

The Effects of Blended Learning Lessons Using Learning Together Technique of Grade VII Students with Different Group Structures to Enhance Analytical Thinking

ปรมาภรณ์ เวียงวิเศษ *

ทวี สระน้ำคำ **

บทคัดย่อ

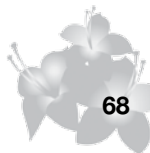
การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและทดลองใช้บทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน แบบวัดการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง Pronouns สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนทดลองและหลังการทดลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test dependent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนแบบผสมผสานมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.25/80.42 2) คะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) คะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน เมื่อใช้โครงสร้างกลุ่มต่างกัน ไม่แตกต่างกัน และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานอยู่ในระดับ “มาก”

ABSTRACT

This research aimed to construct and tryout an efficient Blended Learning Lessons using Learning Together technique to compare the analytical thinking ability scores between pre and post tests and to study the learners' satisfaction. 100 Grade VII students of Kanlayanawat School were selected as a sample group. The research instruments were the Blended Learning Lessons using Learning Together technique, the analytical thinking evaluation test of 'Pronouns' for Grade VII students, and the questionnaire of students' satisfaction towards the Blended Learning Lessons using Learning Together technique. This research was one group pre-test/post-test design. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, the dependent t-test, and One-way Analysis of Variance. The findings revealed that 1) the Blended Learning Lessons using Learning Together technique had an efficiency of 80.42/83.25, 2) the scores from the post-test of analytical thinking were higher than the pre-test's with statistical significance at the level of .05., 3) the scores from the post-test of analytical thinking of students who studied the Blended Learning

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Lessons in different group structures were found no differences, and 4) students were satisfied with Blended Learning Lessons using Learning Together technique at a high level.

คำสำคัญ : บทเรียนแบบผสมผสาน, เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน, การคิดวิเคราะห์

Keywords : Blended Learning Lessons, Learning Together technique, analytical thinking

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 66 สารสำคัญคือ ผู้เรียนต้องมีโอกาสได้เข้าถึงเทคโนโลยี และเรียนรู้ที่จะประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับการแสวงหาความรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม และมาตราที่ 67 กล่าวถึงการส่งเสริมและพัฒนาในด้านเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในวงการศึกษานั้นเป็นเรื่องสำคัญในยุคปัจจุบัน บุคลากรด้านการศึกษายุคใหม่จึงต้องเล็งเห็นความสำคัญของการผลิตและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความก้าวหน้าและมีรูปแบบเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สูงขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ. 2546) การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการผสมผสานการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมหรือการสอนในชั้นเรียนแบบปกติ โดยจะจัดการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอและฝึกปฏิบัติ และการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (E-learning) ผ่านระบบบริหารจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) ผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกันเป็นอย่างดี (นวลพรรณ ไชยมา. 2554) โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและปฏิบัติจริง ซึ่งประกอบด้วย ได้รับความสนใจ แรงจูงใจประสงค์ การทบทวนเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหาใหม่ แนะนำการเรียน ให้ผู้เรียนตอบสนองมีการฝึกปฏิบัติ มีการทดสอบ และมีการบูรณาการใช้โดยอาศัยการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม (Gagne. 1985) รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) มีการกำหนดเงื่อนไขให้นักเรียนทำผลงานเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันความรู้ การแบ่งหน้าที่สมาชิกให้เหมาะสมซึ่งรูปแบบนี้จะแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละความสามารถ เน้นการสร้างกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมและเน้นการอภิปรายในกลุ่มว่าสมาชิกทำงานช่วยกันได้ดีเพียงใด (สุกัญญา ปุสุรินทร์คำ. 2549) สมาชิก

แต่ละคนในทีมมีปฏิสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้และสมาชิกทุกคนจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจที่จะช่วยเหลือและเพิ่มพูนการเรียนรู้ของสมาชิกในทีม (สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ. 2554)

จากผลการวิจัยระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาของไทย พบว่า นักเรียนไทยไม่ได้ใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการท่องจำเพียงอย่างเดียว แต่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ในระดับหนึ่ง (ชาลีสา โพธิ์นิ่มแดง. 2550) การเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นเรื่องของรู้จักคิดและพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสามารถคาดคะเน ใช้เหตุผล ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ได้ (สุมาลี หมวตโสสง. 2554)

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเอง และผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมทั้งเข้าใจองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่าย และกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552) ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์วิชาวาภาษาอังกฤษ จากการสร้างบทเรียนแบบผสมผสาน โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีโครงสร้างกลุ่มต่างกันเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และนำมาทดลองใช้เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ในระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างบทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเมื่อใช้โครงสร้างกลุ่มต่างกัน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนกัลยาณวัตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 100 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้เพื่อทดลองหาประสิทธิภาพบทเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 52 คน และเพื่อเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 48 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ บทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง Pronouns

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง Pronouns สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน

2.1 สร้างและหาประสิทธิภาพบทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง Pronouns มีกระบวนการ ดังนี้

2.1.1 ขั้นวิเคราะห์และวางแผน (Analyze and Planning) การวิเคราะห์เพื่อการสร้างบทเรียนแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา หนังสือตำราและเอกสารที่ประกอบการเรียนการสอน เพื่อทำความเข้าใจกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขอบข่ายเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง วิธีการสอน การวัดและประเมินผล แล้วทำการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อคาดหวังให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเชิงรูปธรรม วัตถุประสงค์มีความสำคัญที่สุดของบทเรียนปกติจะเขียนเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดหรือสังเกตได้ โดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเนื้อหา นำเนื้อหาที่ได้ วิเคราะห์แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาประเมินความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง วิเคราะห์เนื้อหา

และกิจกรรม ยึดตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเชิงพฤติกรรม โดยผู้วิจัยค้นคว้าได้กำหนดเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้และแนวคิดที่คาดหวังว่าจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ผู้วิจัยค้นคว้าได้กำหนดเนื้อหารายวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Pronouns พร้อมกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามเนื้อหาที่เขียนขึ้น ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา นำเนื้อหาที่วิเคราะห์แล้วจัดทำเป็นแผนโครงสร้างการเรียนรู้ลำดับเนื้อหา แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.1.2 ขั้นการออกแบบ (Design) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบ 9 ขั้นของกาเย่ ที่สอดคล้องกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและเนื้อหาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบเมื่อได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จึงนำมาเขียนเป็นผังงาน (Flowchart) เพื่อกำหนดช่องทางสื่อสารภายในบทเรียนแบบผสมผสาน แล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการสอนตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม เมื่อได้รับข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วจึงเขียนบทเรียน (Storyboard) ตามเนื้อหาและแผนผังที่สร้างไว้ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการสอนและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม เมื่อได้รับข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วดำเนินการขั้นต่อไป

2.1.3 ขั้นการพัฒนา (Development) สร้างบทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้โปรแกรมประยุกต์ที่ใช้กับคอมพิวเตอร์ และนำบทเรียนแบบผสมผสานที่พัฒนาแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข

2.1.4 ขั้นการนำไปใช้ (Implementation) นำบทเรียนแบบผสมผสานที่พัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ด้านไปทดลองใช้ โดยเริ่มจากทดสอบแบบ 1:1 (One to One Testing) นำบทเรียนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน คละความสามารถ ได้ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนแบบผสมผสาน (E1/E2) เท่ากับ 58.50/68.75 ไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นจะต้องปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องของบทเรียนแบบผสมผสาน และวิธีดำเนินการเรียนการสอน หลังจากนั้น

นำไปทดสอบแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) โดยนำบทเรียนแบบผสมผสานที่พัฒนาจากผลลัพธ์จากการทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่งมาทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน ได้ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนแบบผสมผสาน (E1/E2) เท่ากับ 64.58/71.25

2.1.5 ขั้นตอนประเมินผล (Evaluation)

นำบทเรียนแบบผสมผสานที่ผ่านการที่พัฒนาจากผลลัพธ์จากการทดลองแบบกลุ่มเล็กมาทดลองแบบภาคสนาม (Field Testing) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน ได้ประสิทธิภาพของบทเรียนแบบผสมผสาน (E1/E2) เท่ากับ 83.25/80.42 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นสามารถนำบทเรียนแบบผสมผสานไปทดลองตามวัตถุประสงค์ได้

2.2 สร้างแบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง Pronouns สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 กำหนดจุดมุ่งหมาย และจุดประสงค์ของการวัดความสามารถทาง การคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Pronouns ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2.2 ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ประกอบทักษะการคิดวิเคราะห์ของบลูม 3 องค์ประกอบ คือ การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ (Analysis of Element) การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) และการคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational Principle) (Bloom, 1956)

2.2.3 สร้างผังข้อสอบสำหรับเนื้อหาเรื่อง Pronouns จากหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 4 หน่วย ประกอบด้วยหน่วยที่ 1 Personal Pronouns หน่วยที่ 2 Possessive Pronouns and Reflexive Pronouns หน่วยที่ 3 Indefinite Pronouns และหน่วยที่ 4 Demonstrative Pronouns โดยกำหนดจำนวนข้อในแต่ละองค์ประกอบทักษะการคิดวิเคราะห์ของบลูม 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ

2.2.4 สร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์เรื่อง Pronouns โดยเป็นข้อสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ แต่ละข้อ มีคำตอบ ที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 ตัวเลือก

2.2.5 นำแบบวัดการคิดวิเคราะห์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้องและเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและประเมินคุณภาพบทเรียนแบบผสมผสาน โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 แล้วนำแบบวัดการคิดวิเคราะห์ที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดสอบกับกลุ่มใกล้เคียง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกัลยาณวัตร จำนวน 54 คน นำผลมาวิเคราะห์หาค่าระดับความยากง่ายมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.45-0.69 และอำนาจการจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.40-0.66 โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับจากสูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 เท่ากับ 0.92

2.2.6 นำแบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ไปใช้จริง

2.3 สร้างแบบวัดความพึงพอใจ มีขั้นตอนดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลบทเรียนแบบผสมผสาน และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ

2.3.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจจากการเรียนการสอนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ

2.3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณา โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง

2.3.4 จัดทำแบบวัดความพึงพอใจเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนกัลยาณวัตร ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 เตรียมสถานที่และเครื่องมือในการทดลอง โดยสถานที่ในการทดลองครั้งนี้ คือ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ โรงเรียนกัลยาณวัตร ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้

3.2 ในสัปดาห์แรกเป็นการประชุมนิเทศและทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้วิจัยแจกชื่อผู้ใช้ (Username) ให้แก่นักเรียนแต่ละคนและให้นักเรียนลงชื่อเข้าใช้เพื่อทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3.3 ผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ของการทดลอง และอธิบายขั้นตอนวิธีการเรียนจากบทเรียนแบบผสมผสาน โดยแบ่งนักเรียน จำนวน 48 คน โดยผู้วิจัยแบ่งนักเรียนตามผลคะแนน O-Net (Ordinary National Education Test) เฉพาะวิชาภาษาอังกฤษจากการสอบครั้งล่าสุดของนักเรียน โดยใช้เทคนิค 27% ดังนี้

นักเรียนที่มีผลคะแนนสอบอยู่ระหว่าง
72.50-100.00 จัดเป็น กลุ่มเก่ง
นักเรียนที่มีผลคะแนนสอบอยู่ระหว่าง
35.50-72.00 จัดเป็น กลุ่มปานกลาง
นักเรียนที่มีผลคะแนนสอบต่ำกว่า
35.00 จัดเป็นกลุ่มอ่อน
แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย จำนวน
12 กลุ่ม ตาม โครงสร้าง 3 โครงสร้าง ดังนี้
โครงสร้างที่ 1 (1:2:1) ประกอบด้วย
นักเรียนเก่ง 1 คน กลาง 2 คน และอ่อน 1 คน
โครงสร้างที่ 2 (1:1:2) ประกอบด้วย
นักเรียนเก่ง 1 คน กลาง 1 คน และอ่อน 2 คน
โครงสร้างที่ 3 (2:1:1) ประกอบด้วย
นักเรียนเก่ง 2 คน กลาง 1 คน และอ่อน 1 คน

3.4 อธิบายการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค
การเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together : LT) ให้นักเรียน
เข้าใจ แล้วให้นักเรียนลงชื่อเข้าใช้บทเรียนนักเรียนและ
ศึกษาเนื้อหาไปที่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยแต่ละหน่วย
เมื่อนักเรียนศึกษาเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว จะมีใบกิจกรรม
เพื่อให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้ช่วยเหลือร่วมมือกันในการทำ
กิจกรรมให้สำเร็จ สมาชิกในแต่ละกลุ่มจะใช้วิธีสื่อสารกัน
จากห้องสนทนา และผลงานที่ส่งมาจะเป็นคะแนนของกลุ่ม
สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียน
ให้มากที่สุดเพราะหลังจากการทำกิจกรรมกลุ่มจะมีการทดสอบ
ย่อยรายบุคคลในทุกๆ หน่วยการเรียนรู้

3.5 ทำการทดสอบหลังเรียนแบบออนไลน์
ด้วยข้อสอบชุดเดียวกันกับก่อนเรียน และให้นักเรียนทำ
แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการใช้บทเรียนแบบผสมผสาน

3.6 นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน
หลังเรียน และแบบวัดความพึงพอใจไปเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล
ทางสถิติในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผลการหาประสิทธิภาพบทเรียนแบบ
ผสมผสาน

ตาราง 1 สรุปผลการทดลองหาประสิทธิภาพบทเรียน
แบบผสมผสาน

การทดลอง	จำนวนกลุ่ม ทดลอง(กลุ่ม)(คน)	ประสิทธิภาพของ บทเรียน(E1/E2)
1:1 (One to One)	1 (4)	58.50/68.75
แบบกลุ่มเล็ก (Small Group)	3 (12)	64.58/71.25
แบบภาคสนาม (Field Testing)	9 (36)	83.25/80.42

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าการศึกษาแบบหนึ่ง
ต่อหนึ่ง ผู้ศึกษาได้ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 58.50/68.75
การศึกษาแบบกลุ่มเล็กได้ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ
64.58/71.25 และการศึกษาภาคสนามได้ค่าประสิทธิภาพ
(E_1/E_2) เท่ากับ 83.25/80.42

4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์
หลังเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน

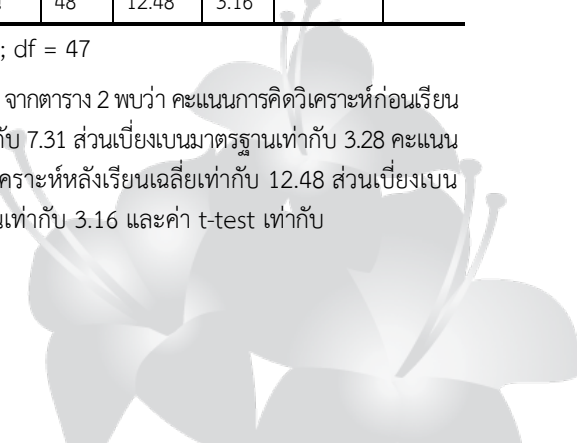
การเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน
กับคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วย
บทเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เรื่อง Pronouns
จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 48 คน โดยใช้การทดสอบที (t-test
Dependent) นำมาวิเคราะห์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ตาราง 2 การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบ
คะแนนการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนกับคะแนน
การคิดวิเคราะห์หลังเรียนของผู้เรียนที่เรียน
ด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน

คะแนน การคิด วิเคราะห์	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	48	7.31	3.28	-18.676	.000*
หลังเรียน	48	12.48	3.16		

* $p < .05$; $df = 47$

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน
เฉลี่ยเท่ากับ 7.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.28 คะแนน
การคิดวิเคราะห์หลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 12.48 ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานเท่ากับ 3.16 และค่า t-test เท่ากับ

-18.676 แสดงว่า คะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานฯ สูงกว่าคะแนนการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน เมื่อใช้โครงสร้างกลุ่มต่างกัน

การเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน เมื่อใช้โครงสร้างกลุ่มต่างกัน 3 โครงสร้าง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) นำมาวิเคราะห์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ตาราง 3 การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนเมื่อใช้โครงสร้างกลุ่มต่างกัน ของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	F	p
โครงสร้างที่ 1	16	12.75	3.02	3.078	.056
โครงสร้างที่ 2	16	10.81	3.02		
โครงสร้างที่ 3	16	13.44	3.27		

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนเฉลี่ยของโครงสร้างที่ 1 เท่ากับ 12.75 โครงสร้างที่ 2 เท่ากับ 10.81 และโครงสร้างที่ 3 เท่ากับ 13.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโครงสร้างที่ 1 เท่ากับ 3.02 โครงสร้างที่ 2 เท่ากับ 3.02 และโครงสร้างที่ 3 เท่ากับ 3.27 และค่า F-test เท่ากับ 3.078 แสดงว่า คะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน เมื่อใช้โครงสร้างกลุ่มต่างกัน 3 โครงสร้าง มีคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนไม่แตกต่างกันที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ผลของความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนแบบผสมผสาน

เมื่อผู้เรียนได้เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครบทบทเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนตอบแบบวัดความพึงพอใจในการเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานโดยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันด้วยโครงสร้างกลุ่มต่างกันที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบหน้าบทเรียน การใช้ตัวอักษรและสี ด้านการออกแบบภาพประกอบ

บทเรียน ด้านเนื้อหาของบทเรียน และด้านการเชื่อมโยงและเข้าถึงข้อมูล

ตาราง 4 ผลการวัดระดับความพึงพอใจในการเรียนโดยสรุปเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน

รายการ	ผลการวิเคราะห์		
	$\bar{X}$	(S.D)	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการออกแบบหน้าบทเรียน	3.85	0.72	มาก
การใช้ตัวอักษรและสี	3.72	0.60	มาก
ด้านการออกแบบภาพประกอบบทเรียน	3.56	0.51	มาก
ด้านเนื้อหาของบทเรียน	4.11	0.67	มาก
ด้านการเชื่อมโยงและเข้าถึงข้อมูล	4.16	0.65	มาก
รวม	3.88	0.63	มาก

จากตาราง 4 ผลการวัดระดับความพึงพอใจในการเรียนโดยสรุปเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนแบบผสมผสาน พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในมากที่สุดในการเชื่อมโยงและเข้าถึงข้อมูลอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ ด้านเนื้อหาของบทเรียน อยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.67) และผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนน้อยที่สุดในด้านการออกแบบภาพประกอบบทเรียนอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}$ = 3.56, S.D.=0.51) ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยรวมในระดับ “มาก” ($\bar{X}$ = 3.88, S.D.=0.63)

สรุปผล

การเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากสัปดาห์การเรียนรู้แบบปกติร้อยละ 30 และแบบออนไลน์ ร้อยละ 70 โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together : LT) สามารถเพิ่มความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้ ซึ่งในการเรียนการสอนแบบผสมผสานนั้น จะไม่เน้นการสอนจากครูผู้สอนในชั้นเรียน (Face-to-Face) เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ผู้สอนได้นำบทเรียนออนไลน์ (Online) เข้ามาช่วยให้นักเรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อการเรียนรู้ และเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้นักเรียนนั้นได้สามารถศึกษาเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ทุกสถานที่และทุกเวลา และการจัดโครงสร้างกลุ่มแบบที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในการวิจัย

ครั้งนี้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีผลคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และการจัดกลุ่มทั้ง 3 โครงสร้างมีผลคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลเฉลี่ยแล้วไม่แตกต่างกัน และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพบทเรียนแบบผสมผสาน

จากการทดลองหาประสิทธิภาพบทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง Pronouns ได้ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.25/80.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 บทเรียนแบบผสมผสานได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนต่างๆ ในการสร้างและมีการทดลองเพื่อให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับการศึกษาของ อิตีรัตน์ รุ่งเจริญเกียรติ (2557) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีความสามารถทางปัญญาต่างกัน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (QSCCA Model) ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.70/86.84 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ พัทธนี สหสิทธิวัฒน์ (2557) ทำการศึกษาการสอนผ่านเว็บแบบผสมผสาน เรื่อง คำสั่งพื้นฐานโปรแกรมภาษาโลโก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนการสอนผ่านเว็บแบบผสมผสาน เรื่อง คำสั่งพื้นฐานโปรแกรมภาษาโลโก มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (ด้านเนื้อหา $\bar{x} = 4.78$, ด้านเทคนิค $\bar{x} = 4.68$) พร้อมทั้งมีประสิทธิภาพ 87.76/86.88 ซึ่งเป็นไปตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 85/85

2. การคิดวิเคราะห์หลังเรียน

เมื่อนำบทเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าคะแนนการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อนำคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูลจากโครงสร้างกลุ่มที่แตกต่างกันทั้ง 3 โครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้างที่ 1 นักเรียนเก่ง 1 คน กลาง 2 คน อ่อน 1 คน โครงสร้างที่ 2 นักเรียนเก่ง 1 คน

กลาง 1 คน อ่อน 2 คน และโครงสร้างที่ 3 นักเรียนเก่ง 2 คน กลาง 1 คน อ่อน 1 คน พบว่า ทั้ง 3 โครงสร้างมีค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้มีกิจกรรมที่ได้ฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และทักษะต่างๆ ที่หลากหลายโดยให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มช่วยเหลือกันคิดค้นหาคำตอบจากการสืบค้นการเพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิประภา มิ่งขุนทด (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบผสมผสานกับการเรียนแบบปกติ เรื่อง ข้อมูลและคอมพิวเตอร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบผสมผสานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจ

ผลการวัดระดับความพึงพอใจในการเรียนของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันด้วยโครงสร้างกลุ่มต่างๆ ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 3.88 ซึ่งอยู่ในระดับ “มาก” เนื่องจากการเป็นนักเรียนที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ได้เรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหา ด้านเทคโนโลยี และการทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ ชไมพร อินทร์แก้ว (2559) ได้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสาน รายวิชาเทคโนโลยีทางภาพถ่ายในการศึกษาของนักเรียนระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสาน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ศุภลักษณ์ ปรีสุทธิโกศล (2557) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบผสมผสาน เรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และความคิดเห็นในการเรียนรู้ของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีการนาค้นเองในการเรียนรู้ต่างกัน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบผสมผสานโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้สร้างบทเรียนต้องศึกษาบทเรียนแบบผสมผสานให้เข้าใจก่อน เพื่อให้สามารถเข้าใจและประยุกต์โปรแกรมให้มีความสอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีที่จะใช้กับเนื้อหาอื่นๆ

1.2 ผู้วิจัยควรศึกษาและจัดเตรียมทรัพยากรทางการศึกษาให้พร้อม เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อให้การศึกษาดำเนินไปได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.3 ความเหมาะสมของการใช้บทเรียนแบบผสมผสาน จะเป็นไปโดยราบรื่นนั้นขึ้นอยู่กับทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้เรียน ก่อนทำการเรียนจึงควรมีการฝึกฝนทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้นให้แก่ผู้เรียนเพื่อไม่ให้มีปัญหาต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีนี้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนเมื่อเรียนด้วยบทเรียนแบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน มีคะแนนการคิดวิเคราะห์หลังเรียน สูงกว่าคะแนนการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและมีความพึงพอใจในการเรียนของผู้เรียนที่มีต่ออยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 สร้างบทเรียนแบบผสมผสานที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกัน ที่ส่งเสริมทักษะอื่นๆ เช่น การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

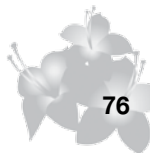
2.2 สร้างบทเรียนแบบผสมผสานที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคอื่นๆ เช่น เทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI: Group Investigation) เทคนิคแบ่งปันความสำเร็จ (STAD: Student Teams Achievement) เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ชไมพร อินทร์แก้ว. (2559). ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานรายวิชาเทคโนโลยีทางภาพถ่ายในการศึกษาสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 27(2), 29-36.
- ชาลีสา โพธิ์นิมิต. (2550). ระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาของไทย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 30(1), 98-106.
- อิติรัตน์ รุ่งเจริญเกียรติ. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีความสามารถทางปัญญาต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ปรัช. (เทคโนโลยีการศึกษา). เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นวลพรรณ ไชยมา. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสถาบันพลศึกษาวิทยาเขตเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ ปรัช. (เทคโนโลยีการศึกษา). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พจน์ สหสิทธิวัฒน์. (2557). การสอนผ่านเว็บแบบผสมผสาน เรื่อง คำสั่งพื้นฐานโปรแกรมภาษาโลโก้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชินี. วารสารเทคโนโลยีการศึกษาและมีเดีย คอนเวอร์เจนซ์, 1(1), 97-107.
- สมศักดิ์ ภูวิศาจารย์. (2554). การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- สุมาลี หมวดไธสง. (2554). ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นอกห้องเรียน. ปริญญาโท ค.ม. (ปฐมวัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ. (2549). การพัฒนารูปแบบการแบ่งปันความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความเป็นชุมชนนักปฏิบัติ ของครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งโรงเรียนในฝันของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิประภา มั่งขุนทด. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบผสมผสานกับการเรียนแบบปกติ เรื่อง ข้อมูลและคอมพิวเตอร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 8(2), 111-119.
- ศุภลักษณ์ ปริสุทธิโกศล. (2557). ผลการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบผสมผสาน เรื่องการใช้อินเทอร์เน็ต ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิจารณ์ญาณ และความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีการนำตนเองในการเรียนรู้ต่างกัน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 9(2), 191-200.
- Bloom, Benjamin S. and others. (1956). **Taxonomy of Educational Objectives: Handbook 1 cognitive Domain.** New York: McKay.
- Gagne', R.M., Briggs, L.J. and Wager. W.W. (1985). **Principles of Instructional Design.** Ed. New York: Holt Rinehart & Winston, Inc.

การศึกษาผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา : ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุณฑลราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

A Study of an Operating Result in Community Enterprise: a Case Study of Rice
Community Center at Nong-Room-Pook Village, Lue Subdistrict, Pathum-Ratchawongsa
District, Amnat Charoen Province.

ณมน ธนินธยางกูร *

อรรธรณ แร่ทอง **

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก 2) ศึกษาผลการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้มีจำนวนทั้งสิ้น 53 คน แบ่งเป็น ประธานและกรรมการ 13 คน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 40 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า 3 ระดับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก มีสมาชิกจำนวน 53 คน โดย คณะกรรมการบริหาร 3 ชุด คือ 1. คณะกรรมการบริหารศูนย์ข้าวชุมชน 2. คณะกรรมการบริหารกองทุน และ 3. คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบพันธุ์ข้าว เป้าหมายเพื่อการผลิตพันธุ์ข้าวให้กับชุมชน โดยมีกำลังการผลิต 30 ตัน/ปี ปัจจุบันมีเงินหมุนเวียนในกองทุนประมาณ 4 แสนบาท มีการจ่ายปันผลให้กับสมาชิกรายละกว่า 10,000 บาท ซึ่งที่ผ่านมาเคยได้รับรางวัลชนะเลิศ ศูนย์ข้าวดีเด่นแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2552 2) ผลการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองลุมพุก พบว่า ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณาประเด็นพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำมีการเปิดเผยข้อมูลให้สมาชิกรับทราบทั่วกัน /ด้านสมาชิก มีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณาประเด็นพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกได้มีการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้ และสมาชิกมีส่วนร่วม ในการวางแผนการดำเนินงาน ในทุกขั้นตอน/ ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณาประเด็น พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

สมาชิกมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคัดเลือก แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกลุ่มและ ร่วมตรวจสอบการทำงานของกลุ่ม รองลงมาคือ เข้าร่วมการประชุมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the generality operation of the Rice Community Center at Nong-Room-Pook Village, and 2) to examine an operating results of the Rice Community Center. The samples used in this study were 53 people consisted of 13 chairmen and boards, and 40 members of the small and micro community enterprise. The research tool used in this research was a three- rating scale questionnaire. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research results demonstrated that 1) the generality operation of the Rice Community Center at Nong-Room-Pook Village, there were 53 members divided into 3 groups, which were 1. Board of the Rice Community Center 2. Fund Board and 3. Quality Control Board of paddy seeds. The objective was to produce paddy seeds for the community that production capacity was 30 tons per year. Currently, there are a circulating fund around 400,000 bath and a dividend payment to each member about 10,000 baths.

* อาจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** นักศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Moreover, it used to win the Rice Community Excellence Center Award of the nation in 2550 B.E. and 2550 B.E. 2) the operating results of the Rice Community Center at Nong-Room-Pook Village demonstrated the mean in terms of leadership was 2.90. When considering in each aspect, it was found that the highest mean was that the leader had disclosed the information to all members. The mean of member aspect was 2.90. When considering in each aspect, it was found that the highest mean was the members operated as planned and involved in every process of an operate planning. The participation aspect was 2.90. When considering in each aspect, it was found that the highest mean was that the members had participated in making decision for the selection of board of committee, a determination of rules or regulations including group operation plan and group audit. Secondly, the members attended group meetings regularly.

คำสำคัญ : วิสาหกิจชุมชน, การดำเนินงาน,

Keywords : Community enterprise, Operation

บทนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการ มีผลทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันการค้าในอนาคตรวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่มีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของชนส่วนใหญ่ของประเทศเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานของการพัฒนาที่สำคัญของประเทศโดยให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมและมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียง

ภายในชุมชนและพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพของกลุ่มต่างๆ ให้สอดคล้องกับความหลากหลายของชุมชนเพื่อลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการพัฒนากิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548)

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าวเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน วิสาหกิจชุมชน คือ การประกอบการขนาดย่อมและขนาดเล็กของชุมชนเพื่อการจัดการ “ทุน” ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งพาตนเอง (SMCE-Small and Micro Community Enterprise) วิสาหกิจชุมชน คือกิจการที่ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการอื่นๆ เพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน (อานันท์ ตะนัยศรี. 2555)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานถือเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและมีปริมาณผลผลิตข้าวสูงสุดเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นๆ ซึ่งหากพิจารณาปริมาณผลผลิตข้าวปริมาณผลผลิตข้าวในปีตามประเภทข้าวในปี 2555 พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนผลผลิตข้าวเจ้า คิดเป็นร้อยละ 57.8 และมีสัดส่วนผลผลิตข้าวเหนียวกว่าร้อยละ 42.2 และในปัจจุบันการปลูกข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยมีพื้นที่ปลูกข้าว คิดเป็นร้อยละ 45 % ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ ส่วนใหญ่ปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ซึ่งเป็นข้าวคุณภาพดีที่สุดในโลก ข้าวที่ปลูกในพื้นที่แถบนี้จึงมักปลูกไว้เพื่อขาย (กรมการข้าว. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2556) และตามยุทธศาสตร์ข้าว ฉบับที่ 2 ปี 2555-2559 ประเทศไทยผลิตข้าวเปลือกได้ทั้งหมด 35.58 ล้านตันแยกเป็นผลผลิตข้าวในปี 2553/54 ปริมาณ 25.44 ล้านตันและฤดูนาปรังปี 2554 ปริมาณ 10.14 ล้านตัน โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีผลผลิตข้าวมากที่สุดและจังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีผลผลิตข้าวมากที่สุด 1.22 ล้านตัน (กรมการข้าว. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2556) ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีการผลิตและข้าวที่มีคุณภาพสูงที่สุดและประเทศไทยสามารถเป็นแหล่งปลูกข้าวที่ผลิตออกสู่ตลาดโลกมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุเมธ ตันติเวชกุล (2536) ได้อธิบายไว้ว่า ประชาชนนั้นแหละคือผู้มีความรู้เขาทำงานมาหลายชั่วอายุคนแล้ว โดยเขาทำงานอย่างดีมีความเฉลียว

ฉลาดและรู้ว่าตรงไหนควรทำกิจกรรมที่ไหนควรเก็บรักษาไว้ และ Khamanarong (2000) ได้อธิบายว่า ประเทศไทยจะพัฒนาได้นั้นการพัฒนาได้การพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชนซึ่งมากกว่า 80 % ดังนั้นเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาข้าวไทยในด้านของการผลิต การแปรรูปและการตลาดเป็นไปอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ เข้มแข็งและยั่งยืน มีทิศทาง การดำเนินระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวอย่างชัดเจน โดยกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีนโยบายในการจัดทำ ยุทธศาสตร์ข้าวไทยและที่สำคัญเพื่อให้ชาวนามีรายได้ และความเป็นอยู่ดีขึ้น รวมทั้งเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเติบโตอย่างมั่นคงโดยกระทรวงพาณิชย์ได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2550 แต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างยุทธศาสตร์ข้าวไทยเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำร่าง ยุทธศาสตร์หลักข้าวไทยและได้นำเสนอให้ที่ประชุมสัมมนา “ยุทธศาสตร์ข้าวไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” (กรมการค้าภายใน. 2555)

บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุพราวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรทำนาปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก ซึ่งบ้านหนองลุมพุก เป็นพื้นที่ที่สามารถทำนาได้เพียงปีละ 1 ครั้ง และเมื่อว่างจากฤดูทำนาประชากรจะว่างงาน และประชากรส่วนใหญ่อยากมีรายได้เสริมก็ต้องออกไปทำงานตามหัวเมืองใหญ่ๆ และเมื่อถึงฤดูทำงานก็จะกลับมาทำนาเป็นเช่นนี้ทุกปี ประกอบกับเมื่อมีข้าวที่ผลิตออกมาเป็นจำนวนมากจนข้าว ล้นตลาดทำให้ราคาตกต่ำ ด้วยเหตุนี้นายแสนยา พิมงคล ผู้ใหญ่บ้านหนองลุมพุกได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับ ชุมชน ประกอบกับต้องการแก้ปัญหาการค้าข้าวตกต่ำและ ต้องการพัฒนาข้าวซึ่งเป็นสินค้าหลักของชุมชนให้เพิ่มมูลค่า จึงมีการส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชนเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน และได้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนที่ต้องการผลิตข้าวที่มีคุณภาพสูงโดยอาศัยทุนที่อยู่ใน ชุมชนและภูมิปัญญา โดยการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิต ข้าวเน้น 3 ประเด็นได้แก่ 1) การใช้เมล็ดข้าวพันธุ์ดี วิเคราะห์ดิน 2) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์และการป้องกัน และกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีการผสมผสาน 3) ศูนย์ผลิตพันธุ์ ข้าวยังทำหน้าที่ปรับปรุงพัฒนาพัฒนาพันธุ์ข้าว นอกจากนั้น ยังต้องการพัฒนาพันธุ์ข้าว การอนุรักษ์พันธุ์ข้าวการคุ้มครอง พันธุ์ข้าว การผลิตพันธุ์ตรวจสอบรับรองมาตรฐาน เพื่อเพิ่ม มูลค่าข้าวรวมทั้งการตลาดและการส่งเสริมวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับข้าว

ดังนั้น จึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่องการศึกษาผล การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา : ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุพราวงศา จังหวัด อำนาจเจริญ สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนช่วยลดปัญหา การว่างงานและการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน รวมทั้งการเพิ่ม มูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของการดำเนินงานของศูนย์ข้าว ชุมชนบ้านหนองลุมพุก
2. ศึกษาศึกษาผลการการดำเนินงานของศูนย์ข้าว ชุมชนบ้านหนองลุมพุก

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. พื้นที่ในการดำเนินงานวิจัย

ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุพราวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ สมาชิกของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองลุมพุก จำนวนทั้งสิ้น 53 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม จำแนกได้ดังนี้

ประธานและคณะกรรมการ 13 คน

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 40 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณได้ทำการศึกษาจากผู้นำและ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 53 คน โดยทำ การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งแบบสอบถามและการวัดผลตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปความเป็นมาและการดำเนินงาน ของศูนย์ข้าวชุมชน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 ประกอบไปด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวกับการศึกษา ผลการดำเนินงานด้านภาวะผู้นำ ด้านสมาชิก ด้านการมีส่วนร่วม ของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศูนย์ข้าวชุมชนเพื่อเก็บข้อมูล พื้นที่ทั่วไปและเป็นการแนะนำตนเองให้ผู้นำคณะกรรมการ ศูนย์ฯ ได้รู้จัก

4.2 ในการเก็บข้อมูลได้มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความยินยอมก่อนเก็บข้อมูล

4.3 ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของแบบสอบถามเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้านี้ โดยการหาค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การแบ่งคะแนนเฉลี่ยเพื่อแปลผลและอธิบายตัวแปรจาก 3 คะแนนเต็ม ต่ำสุด 1 คะแนน แบ่งเป็น 3 Scale โดยแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย (Class Interval) จากสูตรดังนี้ (สำเร็จ จันทรสวรรณ. 2542)

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{3 - 1}{3}$$

สรุปผล

จากการศึกษาการผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษา : ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ตำบลสี้อ อำเภอบุณฑลราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ สรุปผลการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปความเป็นมาและผลการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน

ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้มีจำนวนทั้งสิ้น 53 คน แบ่งเป็น ประธานและกรรมการ 13 คน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 40 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก มีสมาชิกจำนวน 53 คน โดยคณะกรรมการบริหาร 3 ชุด คือ 1. คณะกรรมการบริหารศูนย์ข้าวชุมชน 2. คณะกรรมการบริการกองทุนและ 3. คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบพันธุ์ข้าว เป้าหมายเพื่อการผลิตพันธุ์ข้าวให้กับชุมชน โดยมีกำลังการผลิต 30 ตัน/ปี ปัจจุบันมีเงินหมุนเวียนในกองทุนประมาณ 4 แสนบาท มีการจ่ายปันผลให้กับสมาชิกรายละกว่า 10,000 บาท ซึ่งปีที่ผ่านมาได้รับรางวัลชนะเลิศศูนย์ข้าวดีเด่นแห่งชาติ ในปีพ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2552

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 56.6 มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็น

ร้อยละ 62.2 มีสถานภาพสมรส จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 71.6 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 75.4 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีรายได้ต่อเดือน ไม่เกิน 3,000 บาท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9

ส่วนที่ 3 ประกอบไปด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวกับการศึกษาผลการดำเนินงานด้านภาวะผู้นำ ด้านสมาชิกด้านการมีส่วนร่วม ของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก

ตาราง 1 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านภาวะผู้นำ

ข้อความ	ร้อยละระดับความสำคัญ			$\bar{X}$	S.D
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1. ผู้นำมีความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี	47 (88.7)	6 (11.3)	-	2.89	.32
2. ผู้นำสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้	49 (92.5)	4 (7.5)	-	2.92	.27
3. ผู้นำมีการปรึกษาหารือกับสมาชิกในเรื่องกฎระเบียบที่ชัดเจน	50 (94.4)	3 (5.6)	-	2.94	.23
4. ผู้นำมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่	48 (90.6)	5 (9.4)	-	2.91	.30
5. ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น	50 (94.4)	3 (5.6)	-	2.94	.23
6. ผู้นำมีการเปิดเผยข้อมูลให้สมาชิกรับทราบทั่วกัน	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	.14
เฉลี่ยรวม				2.90	.20

จากตาราง 1 พบว่า โดยภาพรวมด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ด้านภาวะผู้นำ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำมีการเปิดเผยข้อมูลให้สมาชิกรับทราบทั่วกัน รองลงมาคือ ผู้นำมีการปรึกษาหารือกับสมาชิกในเรื่องกฎระเบียบที่ชัดเจนและผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น

ตาราง 2 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสมาชิก

ข้อความ	ร้อยละระดับความสำคัญ			X	S.D
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1. สมาชิกได้รับการพัฒนาศักยภาพ (ศึกษาดูงาน,อบรม)	50 (94.4)	3 (5.6)	-	2.94	.23
2. สมาชิกได้มีการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	.14
3. สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอน	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	.14
4. สมาชิกได้รับการจัดสรรผลประโยชน์และได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม	51 (96.2)	2 (3.8)	-	2.96	.19
5. สมาชิกทุกคนรับบทบาทหน้าที่ของตนเองภายในศูนย์	50 (94.4)	3 (5.6)	-	2.94	.23
6. สมาชิกสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในศูนย์ได้	45 (84.9)	8 (15.1)	-	2.85	.36
7. สมาชิกมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้น	49 (92.5)	4 (7.5)	-	2.92	.27
เฉลี่ยรวม				2.90	.20

จากตาราง 2 พบว่า โดยภาพรวมด้านสมาชิกมีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ด้านสมาชิก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกได้มีการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้และสมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอน รองลงมาคือ สมาชิกได้รับการจัดสรรผลประโยชน์และได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม

ตาราง 3 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการมีส่วนร่วม

ข้อความ	ร้อยละระดับความสำคัญ			X	S.D
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
1. ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคัดเลือกแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	.14
2. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับและความคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	.14
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกลุ่ม	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	.14
4. ท่านได้เข้าร่วมการประชุมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ	50 (94.4)	3 (5.6)	-	2.94	.23
5. ท่านได้ร่วมตรวจสอบการทำงานของกลุ่ม	52 (98.1)	1 (1.7)	-	2.98	.14
เฉลี่ยรวม				2.90	.10

จากตาราง 3 พบว่า โดยภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจ

ในการคัดเลือกแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับและความคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกลุ่มและท่านได้ร่วมตรวจสอบการทำงานของกลุ่ม รองลงมาคือ ท่านได้เข้าร่วมการประชุมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา : ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ

1. สภาพทั่วไปความเป็นมาและการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน จัดตั้งขึ้นโดยการตระหนักถึงภาวะการณ์ว่างงานและราคาผลผลิตตกต่ำ ให้ผู้นำชุมชนและคนในชุมชน เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนและเพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงานในชุมชน ซึ่งมีผลสอดคล้องกับแนวคิดของเสรี พงศ์พิศ (2545) กล่าวว่า แนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติหรือการสร้างผลิตภัณฑ์โดยคนในชุมชนเพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนโดยมีหลักคิดที่สำคัญ คือ การสร้างความหลากหลายของผลผลิตในชุมชนเพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัวและความสอดคล้องกับแนวคิดของ นิพนธ์ เทียนนิหาร, นิธิ เอียวศรีวงศ์, ไพบุลย์ วัฒนธรรมศิริ (2547) กล่าวว่า ชุมชนมีวัฒนธรรมของตนเองอยู่แล้ว มีระบบคุณค่าที่รวบรวมมาได้จากประวัติศาสตร์เป็นบทสรุปของความคิดและการปฏิบัติของชุมชนนั้น นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น

2. ผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ด้านภาวะผู้นำ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำมีการเปิดเผยข้อมูลให้สมาชิกรับทราบทั่วกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทัศนะของบาส และ อวลิโอ (Bass & Avoli. 1994) ที่กล่าวถึงการกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation-Is) เป็นกระบวนการที่ผู้นำกระตุ้นผู้ตามให้เห็นวิธีการ หรือแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาโดยการกระทำให้ผู้ตามมีความพอใจและมีความตั้งใจด้วยการใช้สัญลักษณ์จินตนาการและภาษาที่เข้าใจง่ายส่งเสริมให้ผู้ตามเข้าใจในบทบาทและยอมรับในบทบาทการกระตุ้นเชิงปัญญา เป็นการใช้การจูงใจโดยให้ข้อเท็จจริง ความรู้ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ รวมทั้งกิจกรรม กลวิธี โครงการข้อเสนอแนะ โดยเสนอความคิดอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา มีการสนับสนุนและ

คัดค้านได้แย่งพยายามเน้นจุดอ่อนของวัฒนธรรมดั้งเดิม และเน้นจุดแข็งของวัฒนธรรมในองค์การ

ด้านสมาชิก มีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ด้านสมาชิก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกได้มีการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้และสมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2537; อ้างถึงใน วรนาถ แสงมณี. 2544) องค์การ หมายถึง กลุ่ม บุคคลที่ได้มีการรวมกันเข้าและร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน โดยกิจกรรมเหล่านั้น ได้มีการจัดประสาน ให้เข้ากันอย่างดี เพื่อที่จะสามารถทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันหรือหลายๆ วัตถุประสงค์พร้อมกันได้ และสอดคล้องกับลูธานส์ (Luthans. 1992 : 124) ได้ให้ความหมายของความผูกพันองค์การว่าเป็นเรื่องของทัศนคติที่พนักงานรู้สึกจงรักภักดีต่อองค์การ และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อให้องค์การ บรรลุผลสำเร็จและมีความเจริญรุ่งเรือง

ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 2.90 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ด้านภาวะผู้นำ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคัดเลือกแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ และความคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์ ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกลุ่มและท่านได้ร่วมตรวจสอบการทำงานของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญา เวสารัชช์ (2538) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการ ซึ่งประชาชนเข้าเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมของส่วนรวมซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการ พัฒนาชนบท โดยในการเข้ามาเกี่ยวข้องนี้ ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามและเสียสละทรัพยากร อย่าง เช่น ความคิดเห็น วัตถุ แรงกายและเวลา และสอดคล้องกับ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542) ในกิจกรรมทุกอย่างควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้เขาได้เป็นผู้ตัดสินใจทำงานได้ตามที่เขาได้ตัดสินใจไปแล้วด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เขาได้ปฏิบัติตามความสนใจและความต้องการของเขา ซึ่งจะทำให้เขาได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง

รายการอ้างอิง

กรมการข้าว. (2556). การลดต้นทุนการผลิตข้าว. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว.

กรมการข้าว. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). การเพาะปลูกข้าว. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://kanchanapisek.or.th/kp6/BOOK3/chapter1/3t-1-12>.

กรมการค้าภายใน. (2555). หลักเกณฑ์การดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2555. กรุงเทพฯ : กระทรวงพาณิชย์.

ธงชัย สันติวงษ์. (2537). ทฤษฎีองค์การและการออกแบบ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา : ศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุพผราสงคราม จังหวัดอำนาจเจริญ จึงได้จำแนกข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยนี้ออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านงบประมาณที่สนับสนุนของภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุกนั้น ไม่เพียงพอและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในแง่ของการจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม

1.2 ควรมีประชาสัมพันธ์สินค้าผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายและจัดหาตลาดในการกระจายสินค้าเพิ่มเติมให้กับกลุ่ม

1.3 ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุกให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม

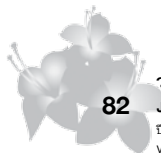
1.4 ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกของศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองลุมพุกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในเรื่องของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย และในเรื่องของบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงามและทันสมัย

1.5 ควรมีการจัดการระบบของการขนส่งสินค้าของศูนย์ข้าวชุมชน บ้านหนองลุมพุก ให้มีช่องทางในการขนส่งสินค้าไปสู่ผู้บริโภคหลายหลายช่องทางเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการเจาะลึกภายในกลุ่ม

2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่องการต้องการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกของศูนย์ข้าวชุมชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม

- นิพนธ์ เทียนวิหาร, นิธิ เอียวศรีวงศ์, ไพบุลย์ วัฒนธรรมศิริ. (2547). **ความรู้ ท้องถิ่น : การจัดการความรู้สู่การจัดการทางสังคม**. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.
- ปรีชาญา เวสารัชช์. (2538). **รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรนาถ แสงมณี. (2544). **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ระเบียบของการพิมพ์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2542). **ทฤษฎีสังคมวิทยา : การสร้างการประเมินค่าและการใช้ประโยชน์**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำเร็จ จันทรสวรรณ. (2542). **คู่มือการใช้สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคม**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2536). **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาชนบทในภูมิปัญญากับการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิปัญญาและมูลนิธิหมู่บ้าน.
- เสรี พงศ์พิศ. (2545). **วิสาหกิจชุมชนไม่ใช่ธุรกิจชุมชน**. บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- อานันท์ ตะนัยศรี. (2555). **วิสาหกิจชุมชน**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://ophbgo.blogspot.com>.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). **Transformational Leadership Development**. PlllaAllto, CA : Consulting Psychologists Press.
- Khamanarong, S. (2000). **The Role of SMEs and Development Administration in Thailand**. Paper presented at the International Conference on The Role of SMEs and Development in Asia, Nagoya, Japan.
- Luthans, F. (1992). **Organizational Behavior**. 6th ed. New York : McGraw-Hill.

วิเคราะห์การใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยาม An Analysis of Language Use in Thai Country Songs of Baitoe R-Siam

อุไรวรรณ สิงห์ทอง *
หนึ่งฤทัย ม่วงเย็น **
ขวัญดาว บุญทอง ***

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยาม โดยศึกษาการใช้คำสื่ออารมณ์ การใช้คำสัมผัส การใช้คำซ้ำ การใช้คำภาษาต่างประเทศและการใช้คำสแลง ผลการศึกษาพบว่า ด้านการใช้คำสื่ออารมณ์มี 5 อารมณ์ คือ 1) อารมณ์โศกเศร้า เสียใจ และว่าเหว่ 2) อารมณ์ประชดประชัน เสียดสีเยาะเย้ย 3) อารมณ์สุขสดชื่น 4) อารมณ์ขบขัน สนุกสนาน และ 5) อารมณ์เสียใจอาวรณ์ ด้านการใช้คำสัมผัส มีการใช้คำสัมผัส 2 ลักษณะ คือ สัมผัสอักษรและสัมผัสสระ ด้านการใช้คำซ้ำมี 5 ลักษณะ ได้แก่ การซ้ำคำตำแหน่ง การซ้ำคำชิดกัน การซ้ำคำห่างกัน การซ้ำคำโดยมีคำอื่นคั่นและการซ้ำคำโดยทันที ด้านการใช้คำภาษาต่างประเทศพบว่า มีการใช้ภาษาต่างประเทศ 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ 49 คำ และภาษาจีน 1 คำ ด้านการใช้คำสแลง ผลการวิจัยพบว่า มี 3 ลักษณะ ได้แก่ คำสแลงที่สร้างขึ้นใหม่พบว่ามี 5 คำ คำสแลงที่ดัดแปลงจากคำเดิม พบว่ามี 8 คำ และคำสแลงที่มาจากภาษาต่างประเทศ มี 1 คำ

ABSTRACT

This study aimed to analyze the language used in Thai country songs of Baitoe R-Siam focusing on emotional words, rhyming, reduplications, foreign loanwords, and slangs. The results found that five emotional words were used in the songs included 1) sadness and loneliness, 2) sarcasm, and satire, 3) happiness, 4) amusement and enjoyment, and 5) regret and concern. Two types of rhyming were found; alliteration and assonance. Five reduplications in the songs were position reduplications, doubling reduplications, separated reduplications, between-word reduplication, and spontaneous reduplications. The composers used foreign loanwords from two languages included forty-nine English words and one Chinese word. Moreover, three types of slangs were used in the songs; five new slangs, eight adapted-word slangs, and one foreign - loanword slang.

คำสำคัญ : การใช้ภาษา, วรรณกรรม, เพลงลูกทุ่ง
ไบเตยอาร์สยาม

Keywords : Language used, Literature,
Thai country songs Baitoe R-Siam

* , ** อาจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

*** นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

บทนำ

ปัจจุบันนี้มีผู้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่มุ่งให้ความเพลิดเพลินหลังจากเสร็จสิ้นจากหน้าที่การทำงานที่เคร่งเครียด หรือเพื่อพักผ่อนกายและใจจากกิจกรรมหนักๆ นอกจากการออกกำลังกาย การไปท่องเที่ยว การเสพวรรณกรรม สักประเภททั้งที่เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะและวรรณกรรมที่เป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ โดย“วรรณกรรมเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่ง” (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. 2539 : 56) โดยมีผู้ส่งสารคือ ผู้ประพันธ์ ผู้รับสารคือผู้เสพงานประพันธ์ สารคือความรู้สึนึกคิดและทัศนะของผู้ประพันธ์ ในอีกแง่หนึ่งวรรณกรรมคือศิลปกรรมซึ่งมีภาษาเป็นวัสดุ และมีภารกิจหลักคือ การตอบสนองความต้องการทางสุนทรียะเช่นเดียวกับศิลปประเภทอื่น ประสิทธิ์ กาศย์กลอน (2518 : 8) กล่าวว่า ผู้รับสารต้องพยายามตีความหมายของบทประพันธ์โดยอาศัยถ้อยคำเป็นเครื่องนำทางและใช้จินตนาการประกอบ และดังที่ เจตนา นาควัชระ (2542 : 2-4) กล่าวว่า บทเพลงเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่ผู้ประพันธ์สรรค์สร้างขึ้นให้ประสานกับทำนองดนตรี วรรณกรรมเพลงเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมไม่แพ้วรรณกรรมประเภทอื่นๆ และยังมีลักษณะเฉพาะต่างจากวรรณกรรมลายลักษณ์ในแง่ที่เสพด้วยการฟัง ผู้ประพันธ์เพลงต้องเลือกสรรถ้อยคำให้สามารถเร้าอารมณ์ผู้รับสารและยังสามารถสื่อเนื้อหาหลากหลายเชื่อมโยงกับชีวิต ดังที่ บุญยงค์ เกตเทศ (2525 : 97) กล่าวว่า ยิ่งนับวันวรรณกรรมเพลงก็จะมีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากผู้ประพันธ์ได้ พยายามหยิบยกปัญหาชีวิต ความเป็นอยู่ของคนทุกระดับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การประกอบอาชีพ ตลอดจนในวงธุรกิจ ออกมาตีแผ่ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ผู้ฟังก็จดจำได้ง่าย อาจเป็นเพราะมีเสียงดนตรีประกอบให้เกิดความสนุกสนาน คลายเคร่งเครียดจากสภาพชีวิตประจำวัน

การที่วรรณกรรมเพลงมีภาษาเป็นวัสดุเช่นเดียวกับวรรณกรรมประเภทอื่น ทำให้ผู้แต่งต้องอาศัยถ้อยคำเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความงามทางวรรณศิลป์ที่ประสานเข้ากับคีตศิลป์ ดังที่บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2525 : 61-62) กล่าวว่า การเสพบทเพลงซึ่งมีที่มาจากวรรณคดีแบบฉบับว่า “สิ่งที่ติดใจนักร้องนักดนตรีก็คือ น้ำคำที่กระทบให้เกิดอารมณ์ ทุกข์และสุข ซึ่งเหมาะที่จะอาศัยประสานกับทำนองเพลงดนตรี เป็นเครื่องสำราญอารมณ์ทางหู” (อาภาพร พันธุ์ฤกษ์. 2547 : 2)

“...จะเข้าถึงประชาชนได้ดีกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น โดยไม่ต้องไปพะวงอ่าน เพียงผ่านโสตประสาทหูที่เกิดสุนทรียะ มีรสชาติ และเกิดความสะเทือนอารมณ์ได้

บทเพลงมีบทบาทมากขึ้นในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากผู้แต่งเพลงได้พยายามหยิบยกปัญหาชีวิตความเป็นอยู่ของคนในทุกระดับสังคม สะท้อนสภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง การประกอบอาชีพ ตลอดจนในวงธุรกิจต่างๆ ออกมาตีแผ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ฟังก็จดจำได้ง่าย อาจเป็นเพราะเสียงดนตรีประกอบ ทำให้เกิดความสนุกสนาน ไม่เคร่งเครียดเหมือนความเป็นอยู่จริงๆ ที่ประสบในชีวิตประจำวัน...”

การศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงไทย ลูกทุ่งมีลักษณะภาษาที่เรียบง่าย สื่อความหมายได้ชัดเจน และง่ายต่อการทำความเข้าใจ ดังเช่น การศึกษาการเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงไทยลูกทุ่งยุคนิยมในช่วง พ.ศ. 2498-2535 ของ ศุภยง พันธุ์โมล (2537 : 167) พบว่า ลักษณะการใช้ภาษาของเพลงไทยลูกทุ่งจะใช้ภาษาง่าย ตรงไปตรงมา บอกถึงความรู้สึกจากใจ และบรรยายให้เห็นถึงความเป็นธรรมชาติ (ปรีชาติ วินิจ. 2542 : 2)

นอกจากนี้ลักษณะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงไทยลูกทุ่งในปัจจุบันยังมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ในเรื่องของเนื้อหา แนวคิดและรวมไปถึงการใช้ภาษา มีการนำคำบางคำมาใช้ในการประพันธ์เพลงเพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึก เน้นในเรื่องการใช้อารมณ์ บางครั้งการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงมักได้รับการกล่าวถึงในแง่ของการทำลายภาษาอยู่เสมอหรือทำให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางไม่เหมาะสมไม่ควร เป็นต้นว่า ใช้ภาษาไม่ประณีต ไม่มีสุนทรียภาพ “หากจะหาความสวยงามในบทเพลงสมัยนี้ เห็นที่จะหาได้ยาก” (สัจภูมิ ละออ. 2540 : 12)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการใช้ภาษาในเพลงลูกทุ่ง ในประเด็นการใช้คำ สื่ออารมณ์ การใช้คำซ้ำ การใช้คำสัมผัส การใช้คำภาษาต่างประเทศและการใช้สแลง ซึ่งผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิเคราะห์การใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของ ไบเตย อาร์สยาม ซึ่งได้รับรางวัลนักร้องดีเด่นระดับประเทศ ในปี พ.ศ. 2547 ก่อนมีอัลบั้มเดี่ยวของตนเอง ในปี พ.ศ. 2554 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจวิเคราะห์การใช้ภาษา การใช้คำ สื่ออารมณ์ การใช้คำสัมผัส การใช้คำซ้ำ การใช้คำภาษาต่างประเทศ และการใช้คำสแลง

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยาม โดยศึกษาการใช้คำสื่ออารมณ์ การใช้คำสัมผัส การใช้คำซ้ำ การใช้คำภาษาต่างประเทศ และการใช้คำสแลง

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมบทเพลงลูกทุ่งของไพบุเตยอาร์สยาม จากเว็บไซต์ โดยจะศึกษาเพลงของไพบุเตย อาร์สยาม ทั้งอัลบั้มพิเศษและร้องร่วมกับศิลปินคนอื่นๆ จำนวน 22 เพลง 1 อัลบั้ม และอัลบั้มพิเศษชุดต่างๆ ซึ่งสังกัดค่ายอาร์สยามทั้งหมด ได้แก่

1.1.1 อัลบั้มชุดที่ 1 เซ็ครตตั้ง พ.ศ. 2554

ได้แก่

- 1.1.1.1 เซ็ครตตั้ง
- 1.1.1.2 ได้เพียงสิทธิ์คบ ไม่มีสิทธิ์คิด
- 1.1.1.3 สักดาวยั่ว
- 1.1.1.4 ปากไม่...ใจคิดถึง
- 1.1.1.5 ตัดออกจากกองมรดก
- 1.1.1.6 ไม่หวงแต่หึง
- 1.1.1.7 มาก่อนเจ็บก่อน
- 1.1.1.8 โคโยตี้ค่ะพี่
- 1.1.1.9 เธอไม่จบฉันก็เจ็บ
- 1.1.1.10 ไพบุเตยเหงา

1.1.2 อัลบั้มพิเศษ ไพบุเตย Born to be

(บอรัญ ทุ ปี) พ.ศ. 2555

- 1.1.2.1 เซ็ตแล้วทิ้ง
- 1.1.2.2 ยังมีอยู่ไหมผู้ชายแบบนั้น
- 1.1.2.3 เซ็ครตตั้ง
- 1.1.2.4 ได้เพียงสิทธิ์คบไม่มีสิทธิ์คิด
- 1.1.2.5 สักดาวยั่ว
- 1.1.2.6 ปากไม่...ใจคิดถึง
- 1.1.2.7 ตัดออกจากกองมรดก
- 1.1.2.8 ไม่หวงแต่หึง
- 1.1.2.9 มาก่อนเจ็บก่อน
- 1.1.2.10 โคโยตี้ค่ะพี่
- 1.1.2.11 เธอไม่จบ ฉันก็เจ็บ
- 1.1.2.12 ไพบุเตยเหงา

1.1.3 Single พ.ศ. 2556

- 1.1.3.1 โป้ (ใจมันเพียว)
- 1.1.3.2 ไม่อยากรับสายคนหลายใจ

1.1.4 Single พ.ศ. 2558

- 1.1.4.1 ติดหนึบ (Sticky)

1.1.5 อัลบั้ม/ซิงเกิ้ลพิเศษ

1.1.5.1 ร้องร่วมกับ สโมสรมิ 2

พ.ศ. 2554 ได้แก่

- 1) เพลงคึกคัก น่ารักอะ (ร่วมกับ กระแต, กระต่าย, บลูเบอร์รี่ (โบว์, หนูเล็ก, ออม), ลูกตาล และ อลิซ อาร์สยาม)
- 2) เพลงดีใจที่ได้เป็นเพื่อนเธอ (ร่วมกับ กระแต, กระต่าย, บลูเบอร์รี่ (โบว์, หนูเล็ก, ออม), ลูกตาล และ อลิซ อาร์สยาม)

1.1.5.2 ร้องร่วมกับ สโมสรมิ 3 พ.ศ.

2555 ได้แก่

- 1) เพลงไปน่ารักไกลๆ หน่อย (ร่วมกับ กระแต, ลูกตาล, อลิซ, เพียวเพียว และอ้อม อาร์สยาม)
- 2) เพลงผู้ชายห้ามเข้า (ร่วมกับ กระแต, ลูกตาล, อลิซ, เพียวเพียว และ อ้อม อาร์สยาม)

1.1.5.3 ร้องร่วมกับ สโมสรมิ 4

พ.ศ. 2556 ได้แก่

- 1) เพลงเห็นแฟนฉันไหม (ร่วมกับ กระแต, ลูกตาล, อลิซ, เพียวเพียว, อ้อม และ บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม (หนูเล็ก, ออม))
- 2) เพลงโยน (ร่วมกับ กระแต, ลูกตาล, อลิซ, เพียวเพียว, อ้อม และบลูเบอร์รี่ อาร์สยาม (หนูเล็ก, ออม))

1.5.1.4 ร้องร่วมกับ Gybyz พ.ศ.

2557 เพลง “อย่ามโน (Don't Cha)”

- 1.2 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา
- 1.3 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม

เพลง

- 1.4 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม

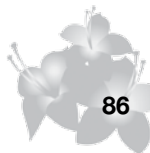
เพลงลูกทุ่ง

- 1.5 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติ และผลงานของไพบุเตย อาร์สยาม

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์วรรณกรรมเพลงไทยลูกทุ่งของไพบุเตย อาร์สยาม โดยศึกษาวิเคราะห์ 5 ด้าน ดังนี้

- 2.1 การใช้คำส่ออารมณ์
- 2.2 การใช้คำสัมผัส
- 2.3 การใช้คำซ้ำ
- 2.4 การใช้คำภาษาต่างประเทศ
- 2.5 การใช้คำสแลง

ในการศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาในวรรณกรรม เพลงลูกทุ่งของไพบุเตย อาร์สยาม ผู้วิจัยเริ่มการวิเคราะห์ การใช้ภาษาด้านการใช้คำส่ออารมณ์ การใช้คำสัมผัส การใช้คำ ภาษาต่างประเทศ และการใช้คำสแลงตามลำดับ อภิปรายผล การวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การใช้ภาษา ในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไพบุเตย อาร์สยาม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงไทยลูกทุ่งของ ไพบุเตย อาร์สยาม โดยศึกษาการใช้คำส่ออารมณ์ การใช้คำ สัมผัส การใช้คำซ้ำ การใช้คำภาษาต่างประเทศและการใช้ คำสแลง ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การใช้คำส่ออารมณ์ ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้ คำส่ออารมณ์ของมนุษย์ได้อย่างชัดเจน เช่น คำส่ออารมณ์ โศกเศร้า เสียใจ เหงา ว้าเหว่ ซึ่งเกิดจากอารมณ์ผิดหวัง ในเรื่องความรักเป็นต้นเหตุ ในเพลงลูกทุ่งของไพบุเตย อาร์สยาม พบว่ามีการใช้คำส่ออารมณ์โศกเศร้า เสียใจ เหงา ว้าเหว่ 3 คำ คือ ความเหงา ซ้ำ และปวดร้าว ซึ่งพบในเพลง มาก่อนเจ็บก่อน มีการใช้คำส่ออารมณ์ประชดประชัน เสียสละ เยาะเย้ย ผู้ชายที่ขอมองผู้หญิงที่แต่งตัวโป๊ หรือผู้ชายที่ไม่ควรค่าแก่การเก็บรักษาไว้ก็เปรียบกับพืชที่เหี่ยวแห้งครึ่ง สอง ครั้งก็ทิ้ง ในเพลง เชื้อเครือตัง ประชดประชันผู้ชายที่ขอบุ๊จี้ จุกจิกเรื่องการแต่งกายของผู้หญิงที่เน้นความเป็นตัวตนของ หล่อน ในเพลง รกอก และสุดท้ายประชดประชันเรื่องของ คนที่ขอบินทา กล่าวหาว่าแต่งตัวโป๊ แต่กลับยังมอง เพราะอิจฉา จึงเป็นที่มาของเพลง โป๊ (ใจมันเปรี้ยว) มีการ ใช้คำส่ออารมณ์สุข สดชื่น ซึ่งปรากฏความรักความห่วงใย ของเพื่อนที่มีให้กันทำให้เกิดมิตรภาพที่ดีงาม ในเพลง ดีใจที่ได้เป็นเพื่อเธอ มีการใช้คำส่ออารมณ์ขบขัน สนุกสนาน ของคนที่แอบรักหรือคนที่กำลังอยากจะมีคนรัก จึงพยายาม สร้างกำลังใจให้กับตนเองในเพลง คึกคักน่ารักอะและเพลง ไปน่ารักไกล ๆ หน่อย มีการใช้คำส่ออารมณ์เสียสละ อาลัย อารมณ์ ถึงความรักที่เสียไป เผื่อแต่คอยคิดถึงเหตุการณ์ ความหลังที่เคยทำผิดพลาด ในเพลง ปากไม่ใจคิดถึง และ อาลัยอารมณ์ความรักที่ต้องพลัดพรากในเพลงเห็นแฟนฉันใหม่

2. การใช้คำสัมผัส ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้คำ สัมผัส 2 ลักษณะคือ สัมผัสอักษรและสัมผัสสระ โดยคำ สัมผัสอักษรเป็นคำสัมผัสพยัญชนะสองคำที่ติดกัน เช่นคำว่า

ลวดลาย ส่วนสัมผัสสระปรากฏมีหลากหลายเพลง เช่น เพลง เชื้อเครือตัง เป็นต้น

3. การใช้คำซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า มี 5 ลักษณะ ได้แก่ การซ้ำคำตำแหน่ง การซ้ำคำชิดกัน การซ้ำคำห่างกัน การซ้ำคำโดยมีคำอื่นคั่นและการซ้ำคำโดยทันที

4. การใช้คำภาษาต่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้ภาษาต่างประเทศ 2 ภาษาคือภาษาอังกฤษ 49 คำ และภาษาจีน 1 ข้อความ คือ หว่อ อ้าย หนี่

5. การใช้คำสแลง ผลการวิจัยพบว่า มี 3 ลักษณะ ได้แก่ คำสแลงที่สร้างขึ้นใหม่พบว่ามี 5 คำ คำสแลงที่ ดัดแปลงจากคำเดิมพบว่ามี 8 คำ และคำสแลงที่มาจาก ภาษาต่างประเทศ มี 1 คำ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงไทย ลูกทุ่งของไพบุเตย อาร์สยาม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การใช้คำส่ออารมณ์ มีการใช้คำส่ออารมณ์ ของมนุษย์ได้อย่างชัดเจน ทั้งอารมณ์โศกเศร้า เสียใจ เหงา ว้าเหว่ ประชดประชัน เสียสละ เมื่อมีคนมาวิจารณ์การแต่ง กายของหญิงสาวในเพลง รวมถึงชายหนุ่มที่จริงจังจริงจัง ไม่เป็นดังใจของหญิงสาว อารมณ์สุข สดชื่น สนุกสนาน ในมิตรภาพความรักของเพื่อนที่มีให้กัน และหญิงสาวที่กำลัง ต้องการมีคนรัก และอารมณ์เสียสละ อาลัย อารมณ์ที่ต้อง พลัดพรากจากคนรัก ความรัก ซึ่งสอดคล้องกับ ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522 : 7) ที่กล่าวว่า “การใช้คำอาจก่อให้เกิด ความรู้สึกกระทบกระเทือนอารมณ์ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้ทั้ง ความรู้สึกสุข สดชื่น เศร้า สะเทือนใจ”

2. การใช้คำสัมผัส มีการใช้คำสัมผัส 2 ลักษณะ คือ สัมผัสอักษรและสัมผัสสระ โดยคำสัมผัสอักษรเป็น คำสัมผัสพยัญชนะสองคำที่ติดกัน เช่นคำว่า ลวดลาย ส่วนสัมผัสสระปรากฏมีหลากหลายเพลง เช่น เพลง เชื้อเครือตัง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับอลิสรา เลี้ยงรินรมย์ (2549) ที่กล่าวว่า “การใช้คำสัมผัสทั้งสัมผัสพยัญชนะและสัมผัสสระช่วยให้ บทเพลงมีความไพเราะเพราะพริ้ง และยังสร้างอารมณ์ ความรู้สึกให้แก่ผู้ฟังได้อย่างชัดเจน”

3. การใช้คำซ้ำ มี 5 ลักษณะ ได้แก่ การซ้ำคำ ตำแหน่ง การซ้ำคำชิดกัน การซ้ำคำห่างกัน การซ้ำคำโดยมี คำอื่นคั่นและการซ้ำคำโดยทันที พบว่าการซ้ำคำในที่นี้ มีความหลากหลายมาก เพราะส่วนมากแล้วเพลงลูกทุ่ง

ของไบเตยจะมีลีลา ท่วงทำนองที่เร็ว มีการซ้ำคำเพื่อเน้นค่านั้นๆ ให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ ความรู้สึกคล้อยตาม สอดคล้องกับบรรพต ศิริชัย (2547 : 74-75) ได้กล่าวถึงกวีโวหารไว้ว่า “คือศิลปะแห่งการใช้ถ้อยคำเพื่อให้เกิดภาพในใจหรือทรงใดสามารถเสนอภาพให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพได้อย่างเด่นชัด บทหรือทรงนั้นจัดว่าทรงคุณค่าทางวรรณศิลป์”

4. การใช้คำภาษาต่างประเทศ มีการใช้คำภาษาต่างประเทศทั้ง ภาษาอังกฤษและภาษาจีน ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นคำที่ใช้กันทั่วไปในชีวิตประจำวัน

5. การใช้คำสแลง มี 3 ลักษณะ ได้แก่ คำสแลงที่สร้างขึ้นใหม่ คำสแลงที่ดัดแปลงจากคำเดิม และคำสแลงที่มาจากภาษาต่างประเทศ เป็นคำที่สมัยนี้กำลังเป็นที่นิยม ซึ่งเป็นการนำสิ่งที่กำลังเป็นกระแสในปัจจุบัณมาผสมผสานกับวรรณกรรมเพลงที่คนชื่นชอบได้อย่างลงตัว ทั้งยังเป็นการเลือกคำสแลงที่วัยรุ่นหรือกลุ่มคนบางกลุ่มใช้นำมาประพันธ์เพลงได้อย่างลงตัวกับเนื้อหาของเพลงที่เน้นความสนุกสนานมากกว่าจะเน้นการให้คุณค่าด้านใดด้านหนึ่ง

สรุปว่า การศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงไทย ลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยามนั้น พบว่ามีลักษณะการเลือกใช้ภาษาที่หลากหลายทั้งคำที่ใช้สื่ออารมณ์ให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกร่วมกับเพลง หรือเมื่อฟังแล้วเกิดความสุข สนุกเพลิดเพลิน การใช้คำสัมผัส แสดงถึงความงดงามของภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของภาษาไทยที่จะมีค่าคล้องจอง การใช้คำซ้ำในที่นี้ส่วนมากจะซ้ำเพื่อเสียง เน้นคำๆ นั้นให้กระทบกระเทือนอารมณ์ผู้ฟัง การใช้คำภาษาต่างประเทศ เป็นการนำคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันมาใช้ในเนื้อหาของเพลงได้อย่างลงตัว และการใช้คำสแลงที่ผู้แต่งเลือกใช้คำที่กำลังเป็นกระแสนิยมในปัจจุบัณมาใช้ ซึ่งหลากหลายที่มาของคำสแลง เพราะฉะนั้นแล้ววรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยามนั้น ส่วนมากเน้นเพื่อความสนุกสนานจึงปรากฏเพลงที่มีลีลา

ท่วงทำนองเร้าใจ สนุกสนาน จึงมีการเลือกใช้คำที่เร้าความรู้สึกให้เกิดแก่ผู้ฟังนั่นเอง อีกทั้งเส้นท่อนหรือเอกลักษณ์ของเพลงลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยามยังปรากฏในเรื่องของการแต่งกาย ส่วนมาในเพลงจะมีถ้อยคำที่กล่าวถึงการแต่งกายของไบเตยเอาไว้ และผู้ประพันธ์ยังมีการเลือกเอาคำที่เป็นสมัยปัจจุบันมาใช้ในเนื้อความของเพลงของไบเตย อาร์สยามอีกด้วย ทำให้ในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยามมีลักษณะของเพลงลูกทุ่งสมัยใหม่ ที่เน้นการสื่ออารมณ์ให้กระทบต่อผู้ฟังมากกว่าจะเน้นความงดงามของถ้อยคำหรือสุนทรียภาพทางภาษา

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์การใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยาม ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยาม มีผู้ฟังเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ในเนื้อหาของเพลงจะปรากฏการใช้คำสื่ออารมณ์ การใช้คำสัมผัส การใช้คำซ้ำ การใช้คำภาษาต่างประเทศ และการใช้คำสแลง ดังนั้นผู้ฟังควรพิจารณาความถูกต้องของการใช้ภาษาที่มุ่งถ่ายทอดเพื่อความเพลิดเพลิน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

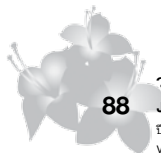
จากการศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยาม มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรศึกษาคำอุปมาอุปไทยที่ปรากฏในเพลงของไบเตย อาร์สยาม

2.2 ควรศึกษาบทบาทของสตรีในปัจจุบันที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของไบเตย อาร์สยาม

รายการอ้างอิง

- เจตนา นาควัชระ. (2542). **ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศยาม.
 ชำนาญ รอดเหตุภัย. (2523). **การใช้ภาษาไทยในปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
 บรรพต ศิริชัย. (2547). **การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
 บุญยงค์ เกตเทศ. (2525). **วรรณกรรมวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
 บุญเหลือ เทพยสุวรรณ,ม.ล. (2539). **วรรณกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์.
 ปาริชาติ วินิจ. (2542). **รูปแบบและลักษณะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงยอดนิยม**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย).
 มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. (2518). ภาษากรวี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ศุภยง พันธุ์โถมล. (2537). การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมในช่วง พ.ศ. 2498- 2535. วิทยานิพนธ์
นศ.ม. (นิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัจภูมิ ละออ. (2540). ครอบครัว ชัยวสุ ศิลปินแห่งชาติอารมณ์ขันอมตะ ผู้เคร่งครัดต่อการใช้ภาษาไทย. วัฒนธรรมไทย.
2540 (2) : 18-19

อลิสรา เลี้ยงรื่นรมย์. (2549). ลีลาภาษาในเพลงลูกทุ่งของสลา คุณวุฒิ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ม.ป.ป.) กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อภาพร พันธุ์พุกษ์. (2547). วิจารณ์ลีลาในวรรณกรรมเพลงเพื่อชีวิตของสุริชัย จันทิมาธร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชา
ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร). สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร

Factors affecting the Efficiency of Private Schools' Administration under Basic Education in Yasothon Province

ศักดิ์นรินทร์ วงษ์ศรีแก้ว *

วิจิต กำนันตะคุณ **

ยุวธิดา ขาปัญญา ***

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร 2) ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร 3) สร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 180 คน ประกอบด้วย ผู้จัดการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูและบุคลากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการถดถอยพหุคูณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธรโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธรประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยด้านสารสนเทศ(x_5) ด้านแผนกลยุทธ์(x_4) ด้านครูและบุคลากร(x_2) และด้านการเงิน(x_7) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนได้ร้อยละ 35.80 โดยมีปัจจัยด้านสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่พยากรณ์ได้ดีที่สุด และสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.736 + .171x_5 + .142x_4 + .145x_2 + .097x_7$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .229 + .208 + .184 + .158$$

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study factors affecting efficiency of private schools administration under basic education in Yasothon province; 2) to investigate the efficiency of private schools' administration under basic education in Yasothon province; under basic education in Yasothon province 3) to create prediction equation of the efficiency of private schools' administration under basic education in Yasothon province. The sample of this study consisted of 180 people including school managers, school directors, vice- school directors, teachers and personals. The research instrument was five- point rating scale questionnaire. Percentage, means, standard deviation, correlation and multiple regression were utilized for data analysis. The research findings were as follows:

1. The factors affecting the efficiency of private schools' administration under basic education level in Yasothon province in overall was at a high level.

2. The efficiency of private schools' administration under basic education in Yasothon province in overall was at a high level.

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

, * อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

3. There was a correlation among factors concerning information technology, strategic plan, teachers and personnel, and motivation with the efficiency of private schools' administration under basic education in Yasothon province at a statistical significance level of .01. These factors could predict the efficiency of private schools' administration under basic education level in Yasothon province at 35.80%. It revealed that the factor concerning information technology was at the highest level. The equation were as follows:

Equation of raw score

$$\hat{Y} = 1.736 + .171x_5 + .142x_4 + .145x_2 + .097x_7$$

Equation of standard score

$$Z = .229 + .208 + .184 + .158$$

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การบริหาร,
การศึกษาเอกชน

Keywords : Efficiency, Administration,
Private School

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และดำเนินชีวิตได้อย่างสันติสุขและพัฒนาประเทศให้เหมาะสมสอดคล้องกับความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่มีที่สิ้นสุดทำให้ผู้คนเรียนรู่มากขึ้นช่วยทำให้คนเป็นคนที่มีคุณภาพ การศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญในฐานะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข การศึกษาเป็นเทคนิคหรือเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมเจตคติ และวัฒนธรรมในสังคมทุกระดับซึ่งวัฒนธรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทุกอย่างทางด้านการศึกษาก็ได้ถูกดำเนินการโดยสถาบันและองค์กรต่างๆ โดยแนวทางและยุทธวิธีที่แตกต่างกันหรืออาจกล่าวได้ว่าบรรดากิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพย่อมเกิดจากการบริหารการศึกษาซึ่งเป็นความพยายามที่จะดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา ได้แก่ สถานศึกษา หลักสูตร กระบวนการ ครู อาจารย์ นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ ตำราเรียน และอาคารสถานที่ ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพโดยมีผลผลิต คือ นักเรียนให้มีคุณภาพสูงสุด (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. 2551 : 1)

สำหรับประเทศไทยนั้นรัฐบาลได้มีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ทำให้ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของไทยอย่างชัดเจนโดยเฉพาะในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา ทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปจากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งถือว่าเป็นสถาบันทางสังคมที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่สร้าง และพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นคือเป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจึงต้องเผชิญกับภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่ซับซ้อนแปลกใหม่และท้าทายต่อการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ มาใช้ในการบริหารงาน บริหารคนตลอดจนการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีศิลป์ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในที่สุด (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. 2551 : 2) และจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม 2545 ส่งผลให้สถานศึกษาทุกระดับดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยมีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั้นจำเป็นต้องกระจายอำนาจให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการที่สำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการบริหารจัดการจะต้องครอบคลุมงานทั้ง 4 งาน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลรวมไปถึงบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดในการบริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการโดยผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อความมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงมีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรมจริยธรรมมีความเพียร

มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : 23)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวเบื้องต้นรัฐจึงเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้าร่วมในการลงทุนจัดการด้านการศึกษาในระดับเอกชนที่มีศักยภาพ การศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญในฐานะเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ที่จะทำให้นักขุย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท โดยรัฐจะคำนึงถึงการจัดการศึกษาเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานของเอกชน โดยรัฐจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาของเอกชนจนเกินความจำเป็นแต่เอกชน ต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานโดยที่รัฐจะเป็น ผู้ประเมินคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาเอกชน (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. 2554 : 206) การจัดการศึกษา เอกชนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้ช่วยเสริมในส่วนที่ภาครัฐดำเนินการไม่ทั่วถึงช่วยสร้างความหลากหลายในการจัดการศึกษาด้านรูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาทำให้เกิดการศึกษาทางเลือกต่างๆ ที่ภาคเอกชนช่วยเติมเต็มการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน ดังนั้นการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน จึงเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง เพื่อศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลกเนื่องจากการพัฒนา สถาบันการศึกษานั้นว่า มีความสัมพันธ์โดยตรงกับ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพราะถ้าสถาบัน การศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานย่อมส่งผลให้ ผลผลิตของสถาบันการศึกษามีคุณภาพตามไปด้วย

ซึ่งการจัดการศึกษาของไทยได้มีความพยายาม ในการส่งเสริมสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เช่น โครงการ หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน โครงการโรงเรียนดีประจำ ตำบล โครงการโรงเรียนต้นแบบ โครงการโรงเรียนดีเด่น รางวัลพระราชทาน เป็นต้น สถานศึกษาคุณภาพดังกล่าว มุ่งให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่ความมีคุณภาพของการจัดการศึกษาดังเช่น ช่วงโชติ พันธุเวช (2552 : 56) ที่กล่าวว่าการศึกษา ที่มีคุณภาพนั้นเป็นการให้ความสำคัญต่อกระบวนการ จัดการศึกษาโดยเน้นบูรณาการใน 7 ด้าน ประกอบด้วย การนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นลูกค้าและตลาด การวัดการวิเคราะห์จัดการ

ความรู้การมุ่งเน้นบุคลากร การจัดการกระบวนการ และผลลัพธ์ กระบวนการทั้ง 7 ต้องบูรณาการและ ผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ และทำให้เกิด การเชื่อมโยงทุกกระบวนการเพื่อให้การจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพโดยใน 7 ด้าน ที่กล่าวมาจะต้องมีกำกับ ติดตามผลซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ 2557 Thailand Quality Award : (TQA) ที่ให้ความสำคัญ ต่อกระบวนการเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพใน ภาพรวม 7 ด้าน ได้แก่ การนำองค์กรการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นลูกค้า การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นการปฏิบัติการผลลัพธ์เพื่อ การขับเคลื่อนไปสู่การบริหารที่มีประสิทธิภาพ หลักการ แนวคิดเหล่านี้จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษามี ประสิทธิภาพภายใต้กรอบความคิดที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เพื่อสร้าง เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานและการให้ข้อมูลย้อนกลับ

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษสถานศึกษา เอกชนในจังหวัดยโสธร ในรอบสาม พ.ศ. 2554-2558 โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา(องคฺกรมหาชน) ที่ผ่านมาปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ และมีบางสถานศึกษาระดับคุณภาพต้องปรับปรุงเร่งด่วน โดยได้คะแนนไม่ถึงครึ่งของคะแนนการประเมินและผล การประเมินตัวบ่งชี้ การส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อ ยกระดับมาตรฐานรักษามาตรฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ที่สอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษาระดับคุณภาพอยู่ในระดับ พอใช้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา. 2558 : ออนไลน์)

ด้วยความสำคัญของการจัดการศึกษาที่มี ประสิทธิภาพซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษาของไทย ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษาจึงสนใจที่จะวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา เอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร ซึ่งจะทำให้ ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงหรือส่งเสริม การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดยโสธร ได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับสภาพจริงและนำไปสู่การกำหนด แนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนให้มี ประสิทธิภาพเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้จัดการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธรจำนวน 298 คน จากสถานศึกษา 18 สถานศึกษาประกอบด้วย ผู้จัดการสถานศึกษา 18 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา 18 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 24 คน ครูและบุคลากร 238 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร. 2557 : 7)

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้จัดการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธรจำนวน 180 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างประกอบ ด้วยผู้จัดการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเอกชนจำนวน 180 คน ผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจงสำหรับ ผู้จัดการสถานศึกษา 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน จำนวน 18 สถานศึกษา รวม 54 คน ส่วนครูและบุคลากรผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามอำเภอได้กลุ่มตัวอย่าง รวม 126 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 180 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร เพื่อติดต่อประสานและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

2.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตัวเองภายใน 7 วัน โดยโทรนัดหมายล่วงหน้าก่อนเดินทางไปขอรับแบบสอบถาม

2.3 แบบสอบถามที่ได้รับกลับมานำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 180 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อตรวจสอบความครบถ้วนในการตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ ผู้วิจัยนำมาลงรหัสและบันทึกข้อมูลนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป นำเสนอในรูปของตารางพร้อมกับอธิบายซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่และร้อยละ

3.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร จากแบบสอบถามในตอนที่ 2 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

3.3 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร จากแบบสอบถามในตอนที่ 3 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

3.4 ทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร สรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธรสรุปผลการวิจัยดังนี้

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกระบวนการบริหาร รองลงมาคือด้านภาวะผู้นำ ด้านครูและบุคลากรตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการจูงใจ

1.1.1 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และสถานศึกษามีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นลายลักษณ์อักษร ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน

1.1.2 ปัจจัยด้านครูและบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูและบุคลากรถ่ายทอดความรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้กับนักเรียน ให้มีทักษะ และความรู้ความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร รองลงมา คือ ครูและบุคลากรมีการพัฒนาทัศนคติให้มีความพร้อมด้านวิชาการต่อการทำหน้าที่การสอน ครูและบุคลากรมีการปฏิบัติหน้าที่การสอนที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตน ครูและบุคลากรมีการพัฒนาการทำงานหรือสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูและบุคลากรจัดการศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

1.1.3 ปัจจัยด้านด้านบรรยากาศสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการทำงานของครูและบุคลากรและสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาคือ สถานศึกษาจัดวัสดุอุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้งานสำเร็จ และสถานศึกษาจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากร

1.1.4 ปัจจัยด้านแผนกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับแผนกลยุทธ์ที่มีความถูกต้องเป็นปัจจุบันและ

สถานศึกษามีกระบวนการประเมินติดตามแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์

1.1.5 ปัจจัยด้านสารสนเทศที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีสารสนเทศที่สะดวกต่อการนำไปใช้ประโยชน์รองลงมา คือ สถานศึกษามีการนำสารสนเทศมาใช้ในการบริหารและการตัดสินใจสถานศึกษามีการตรวจสอบสารสนเทศที่ได้มาให้มีความถูกต้องและสถานศึกษามีการปรับปรุงสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือสถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

1.1.6 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการนิเทศและติดตามผลการทำงานของครูและบุคลากรรองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความก้าวหน้าในการทำงาน และผู้บริหารมีความสามารถในการกระตุ้นหรือชี้แนะครูและบุคลากรให้แสดงพฤติกรรมที่ตนเองต้องการ และผู้บริหารมีการบริหารงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และผู้บริหารมีกระบวนการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในการดำเนินงานตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการชักจูงให้ครูและบุคลากรคล้อยตามได้

1.1.7 ปัจจัยด้านการจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนเรื่องสวัสดิการครูและบุคลากร รองลงมา คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรกระตือรือร้นในการใช้พลังความรู้ความสามารถที่จะทำให้งานไปสู่จุดหมายที่กำหนดและสถานศึกษามีการให้รางวัลเมื่อครูและบุคลากรมีการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ สถานศึกษามีเกณฑ์การให้รางวัลที่ชัดเจน

1.2 ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงาน

ทั่วไป ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคลากร

1.2.1 ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา เอกชน ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครู จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมา คือ สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดสถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ และสถานศึกษามีเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน การสอนที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียนตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

1.2.2 ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา เอกชน ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการกำกับตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณ รองลงมา คือ สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการพัสดุ และสินทรัพย์ที่ดีและสามารถตรวจสอบได้สถานศึกษาได้ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อจัดสรรงบประมาณ โดยขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และสถานศึกษามีการจัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพย์สินทรัพย์ ของสถานศึกษาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษามีการจัดหาเงินงบประมาณ และการระดมทุน เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

1.2.3 ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา เอกชน ด้านการบริหารงานบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการสรรหาบุคคลเข้าทำงานให้เหมาะกับภาระงาน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งครูและบุคลากร ในการปฏิบัติงานต่างๆ ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และสถานศึกษามีการวิเคราะห์และวางแผนอัตรากำลังคน ให้เหมาะสมกับภารกิจของสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการพิจารณาค่าตอบแทน ตามผลการปฏิบัติงาน

1.2.4 ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา เอกชน การบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษา จัดระบบบริหารอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม ให้มี

ความเหมาะสม และเอื้อประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชน รองลงมา คือ สถานศึกษาพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศที่ทันสมัย และสถานศึกษาจัดทำข้อมูลนักเรียน และระบบข้อมูลสารสนเทศจากสำมะโนผู้เรียนเพื่อให้สามารถ นำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามลำดับ ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดระบบข้อมูลข่าวสาร ของสถานศึกษาเพื่อให้บริการแก่สาธารณชน

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายประสิทธิภาพ การบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดยโสธร สรุปผลการวิจัยดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรพยากรณ์มีค่า อยู่ระหว่าง .254 ถึง .664 ซึ่งมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 21 คู่ โดยตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านบรรยากาศสถานศึกษา (X_5) กับด้านแผนกลยุทธ์ (X_4) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .664 และตัวแปร ที่มีค่าความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ ด้านครูและบุคลากร (X_2) กับด้านการจูงใจ (X_7) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .254

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พยากรณ์กับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน มีความสัมพันธ์ทางบวกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 7 คู่เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้าน สารสนเทศ (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .516 ด้านแผนกลยุทธ์ (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .481 ด้านบรรยากาศสถานศึกษา (X_3) สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เท่ากับ .450 ด้านครูและบุคลากร (X_2) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .438 ด้านภาวะผู้นำ (X_6) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .373 ด้านการจูงใจ (X_7) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .372 และด้านกระบวนการ บริหาร (X_1) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .344 ตามลำดับ

2.3 เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารสถานศึกษาเอกชน จึงได้วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เพื่อทำนายประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน ได้แก่ ด้านสารสนเทศด้านแผนกลยุทธ์ ด้านครูและบุคลากร และด้านการจูงใจ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .598 สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหาร สถานศึกษาเอกชนได้ร้อยละ 35.80 ($R^2 = .358$)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.736 + .171x_5 + .142x_4 + .145x_2 + .097x_7$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .229 + .208 + .184 + .158$$

3. จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta Weight) มากที่สุดคือ ด้านสารสนเทศ (.171) รองลงมา คือ ด้านครูและบุคลากร (.142) ด้านแผนกลยุทธ์ (.145) และด้านการจูงใจ (.097) ตามลำดับ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านสารสนเทศ ด้านครูและบุคลากร ด้านแผนกลยุทธ์ และด้านการจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นสำคัญและเป็นประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร อภิปรายผลดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร ปัจจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องดำเนินการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ของสถานศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจกระบวนการบริหารอย่างชัดเจนจึงจะสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทราณี สงวนนาม (2551 : 23) ที่กล่าวว่า กระบวนการบริหารเป็นหัวใจที่สำคัญของการบริหาร เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิราภรณ์ ช่วยบำรุง (2556 : 81) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร มีความสัมพันธ์กันใน

ระดับสูงแสดงว่าปัจจัยด้านกระบวนการบริหารเป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาฏฤดี จิตรรังสรรค์ (2550 : 91-92) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเอกชน โดยใช้แนวคิดการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดสมุทรปราการและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ด้านการจัดการกระบวนการผู้บริหารให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก แสดงว่าการจัดการกระบวนการเป็นตัวแปรที่ส่งผลการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเอกชน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร ปัจจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านการจูงใจ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาเอกชนมีกระบวนการบริหารที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามระเบียบมุ่งเน้นที่ผลผลิตของสถานศึกษาเป็นหลัก ตลอดจนไม่ได้ให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานที่มากพอและสถานศึกษาไม่ได้คำนึงถึงความสำคัญในการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากนัก เนื่องจากสถานศึกษาเอกชน มุ่งเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นและมั่นใจในการส่งนักเรียนเข้าศึกษาในสถานศึกษาเอกชน แต่เนื่องจากปัจจัยด้านการจูงใจเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการจูงใจ เพราะการทำงานให้มีประสิทธิภาพนั้น การจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ครูและบุคลากรทำงานได้เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับ ภารดี อนันต์นวี (2553 : 112) ที่กล่าวว่า การจูงใจเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับ จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555 : 217) ที่กล่าวว่า การจูงใจเป็นแรงผลักดันให้แสดงพฤติกรรมส่งเสริมให้การทำงานสำเร็จที่และกำหนดแนวทางพฤติกรรมให้ตรงกับทิศทางเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถาวร เสงี่ยมดี (2550 : 228-231) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การจูงใจเป็นตัวแปรที่บ่งชี้ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

2. ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร อภิปรายผลดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาเอกชนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งต้องบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ และยังต้องบริหารงบประมาณให้บรรลุตามวัตถุประสงค์วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ธร สุนทรายุทธ (2551 : 66) ที่กล่าวว่า การบริหารงบประมาณเป็นเครื่องมือที่ช่วยการบริหารจัดการ เพราะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม และงบประมาณยังช่วยให้เกิดมาตรฐานเชิงปริมาณในการควบคุม และใช้ในการวัดผลที่เกิดขึ้นจริง และสอดคล้องกับ ภารดี อนันต์นาวี (2553 : 286) ที่กล่าวว่า การบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใสคล่องตัวตรวจสอบได้ จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคลากร ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาเอกชนมีจุดเด่นในเรื่องความคล่องตัวและรวดเร็วในการตัดสินใจ โดยผู้บริหารสถานศึกษา และดำเนินการในเชิงธุรกิจไม่ยึดติดอยู่กับกฎระเบียบขั้นตอนเหมือนสถานศึกษาของรัฐมากนัก ซึ่งในการทำงานของสถานศึกษาเอกชนนั้น ผู้บริหารต้องคำนึงถึงความสำเร็จ และความอยู่รอดของกิจการทำให้ไม่คำนึงถึงงานด้านการบริหารงานบุคลากรที่มากพอ แต่เนื่องจากการบริหารงานบุคลากรเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคลากร เพราะการทำงานให้มีประสิทธิภาพนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ สมิต (Smith. 1982 : 65) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านบุคลากรมีความสำคัญช่วยเพิ่มระดับประสิทธิภาพขององค์กร และสอดคล้องกับ จันทราณี สงวนนาม (2551 : 200-201) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษามีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพประสบผลสำเร็จในการดำเนินการด้านการบริหารงานบุคลากรที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ ช่วงโชติ พันธุเวช (2552 : 56) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

การจัดทรัพยากรบุคคลเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาฎฤดี จิตรรังสรรค์ (2550 : 91-92) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเอกชน โดยใช้แนวคิดการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ในจังหวัดสมุทรปราการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่พบว่า การบริหารงานด้านบุคลากรมีความสำคัญมากที่สุด ที่จะเป็แนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเอกชน

3. จากสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร พบว่า ปัจจัยที่ทำนายประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร พบว่า ปัจจัยด้านสารสนเทศ ด้านแผนกลยุทธ์ ด้านครูและบุคลากร และด้านการจูงใจ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนได้ร้อยละ 35.80 ซึ่งสอดคล้องกับ ธร สุนทรายุทธ (2551 : 18) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพนั้นการจัดระบบสารสนเทศให้มีความเหมาะสมนั้นเป็นปัจจัยสำคัญ และสอดคล้องกับ พลพฐ ปิยวรรณ (2552) ที่กล่าวว่า การดำเนินการขององค์กรต้องมีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน และสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารในการแก้ปัญหา และแสวงหาโอกาสที่ดีให้กับองค์กร และนำไปใช้เป็นกลยุทธ์เพื่อนำพาให้องค์กรมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta Weight) มากที่สุด คือ ด้านสารสนเทศ ด้านแผนกลยุทธ์ ด้านครูและบุคลากร และด้านการจูงใจ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธรมีจุดเด่นในเรื่องความคล่องตัว และรวดเร็วในการตัดสินใจโดยผู้บริหารที่มีความรู้ไม่ยึดติดอยู่กับกฎระเบียบขั้นตอนเหมือนสถานศึกษาของรัฐมากนัก ซึ่งในการทำงานของสถานศึกษาเอกชนนั้น ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จ และเพื่อความอยู่รอดได้ของกิจการ ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาเอกชนจะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลคุ้มค่าต่อการลงทุน อีกทั้งจะต้องสร้างภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อสร้างชื่อเสียงเรื่องคุณภาพการศึกษาสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาและความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ เช่น นักเรียน

ผู้ปกครอง และชุมชน ดังนั้นเพื่อให้บรรลุจุดหมายดังกล่าว การบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดยโสธร จึงต้องมีระบบสารสนเทศที่ดีทันสมัย เพื่อให้การประชาสัมพันธ์สถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมีแผนกลยุทธ์ที่ดี

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาปัจจัยที่ทำนายประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารด้านบรรยากาศสถานศึกษา และด้านภาวะผู้นำ ไม่ใช่ปัจจัยทำนายประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ อีระ รุญเจริญ (2550 : 7) ที่กล่าวว่าการใช้ความรู้ทางการบริหารจะนำไปให้สถานศึกษาบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาฎฤดี จิตรรังสรรค์ (2550 : 91-92) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเอกชนโดยใช้แนวคิดการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดสมุทรปราการ และผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการกระบวนการผู้บริหารให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร ผู้บริหารไม่ค่อยคำนึงถึงกระบวนการบริหารที่เป็นขั้นตอนมากนัก โดยมุ่งเน้นในเรื่องความคล่องตัวและรวดเร็วในการตัดสินใจด้านบรรยากาศสถานศึกษา พบว่า ไม่ใช่ปัจจัยทำนายประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กษมาพร ทองเอื้อ (2555 : 55) ที่กล่าวว่าบรรยากาศขององค์กรที่ดีจะทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรเกิดประสิทธิภาพบรรลุจุดหมายตามต้องการ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551 : 119) ที่กล่าวว่าบรรยากาศของสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาเอกชนนั้นเป็นผู้ลงทุนเองการปรับปรุงต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการ ดังนั้น สถานศึกษาเอกชนซึ่งคำนึงถึงผลตอบแทนทางธุรกิจจึงไม่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านบรรยากาศสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ไม่ใช่ปัจจัยทำนายประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร ซึ่งไม่สอดคล้องกับ วิเชียร วิทย์อุดม (2550 : 2) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำนั้นมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารซึ่งจะส่งผลต่อการประสบความสำเร็จหรือบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา เพราะคนที่มีความ

จะสามารถใช้อิทธิพลให้คนอื่นทำงานเต็มความสามารถ และไม่สอดคล้องกับการตี อยนัตน์วี่ (2553 : 77) ที่กล่าวว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนทำให้องค์กรปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมาย และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาฎฤดี จิตรรังสรรค์ (2550 : 91-92) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเอกชน โดยใช้แนวคิดการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดสมุทรปราการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า ด้านภาวะผู้นำมีความสำคัญมากที่สุดเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าบริหารงานใช้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานจากการที่ผู้บริหารใช้การออกคำสั่งเพียงอย่างเดียวทำให้ครูรู้สึกว่าคุณบริหารห่างเหินจากครูมากผู้บริหารมุ่งเน้นผลงานมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร พบว่า ปัจจัยด้านสารสนเทศด้านแผนกลยุทธ์ ด้านครูและบุคลากร และด้านการมุ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรควรนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดยโสธร เพื่อจะสามารถพัฒนาสถานศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการบริหารงานบุคลากรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่เนื่องจากบุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาเอกชนควรพัฒนาและให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรในถ่ายทอดความรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้กับนักเรียน ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีการพัฒนาการทำงานหรือสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ทำการวิจัยเชิงคุณภาพในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านประสิทธิภาพของสถานศึกษาเอกชน เพื่อให้ทราบทั้งลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนตามปรากฏการณ์จริง

รายการอ้างอิง

- เกษมพร ทองเอื้อ. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกษศิริ กมล. (2557). การวิเคราะห์การบริหารโรงเรียนเอกชนที่มีความเป็นเลิศในประเทศไทยตามเกณฑ์มาตรฐานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ มัลคอล์ม บอลดริจ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทวีพรินท์.
- จันทรานี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บึก พอยท์.
- ช่วงโชติ พันธุเวช. (2552). การจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ SIPPO. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ถาวร เล็งเอียด. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : แอลทีเพรส.
- นาฏฤดี จิตรรังสรรค์. (2550). แนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเอกชนโดยใช้แนวคิดการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดสมุทรปราการและผู้ทรงคุณวุฒิ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- พลพฐ ปิยวรรณ. (2552). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ : วิทย์พัฒนา.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2553). หลักการแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี : มนตรี.
- รุ่งชัชดาพร เวระชาติ. (2554). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา : นำศิลป์.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2550). ภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม.
- ศิริภรณ์ ช่วยบำรุง. (2556). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1”. ศรีวนาลัยวิจัย. 3(6) : 70.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2551). ปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของตัวแบบ. ปรินญาณินพนธ์ ศษ.ด. (บริหารการศึกษา). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. (2557). ข้อมูลสถานศึกษาเอกชน สพป. ยโสธร เขต 1. ยโสธร : กลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2. (2557). ข้อมูลสถานศึกษาเอกชน สพป. ยโสธร เขต 2. ยโสธร : กลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2558). ระบบสารสนเทศเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://aqa.onesqa.or.th>
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities,” Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607-610.
- Smith, A.W. (1982). Management System : Analysis and Application. New York : Dryden.

การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

Improving the Participation of Basic Educational School Committees in Educational Management of Schools under Kalasin Provincial Administrative Organization

ธนกร เชื้อจำรูญ *

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 174 คน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีจำนวน 13 คน ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบบันทึกข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็น และแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1) กิจกรรมประชุมสัมมนา ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้

2) กิจกรรมการพัฒนาบริบทสถานศึกษา ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และทำให้มีความภาคภูมิใจ และ

3) กิจกรรมการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความยินดีตั้งใจ และจริงจังในการช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรม

ABSTRACT

This action research was to improve the participation in educational management of basic education institution committees of schools under Kalasin Provincial Administrative Organization. The sample of the study consisted of 174 basic education institution committees from 12 schools under Kalasin Provincial Administrative Organization, 13 co-researchers, 100 teachers and parents. The instruments used were questionnaires, an interview recording form, observation form, data recording form, and descriptive analysis form.

The results of this research indicated that:

1) The seminar activity could help the basic education institution committees perceived in their roles and be able to apply their knowledge in educational management's participation.

2) Activities concerning developing school context helped encourage the basic education school committees in developing their school environment as a learning resource center.

3) Resources mobilization for educational development motivated the committees to create positive attitudes , be willing, and sincerely contribute to educational management concretely.

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Keywords : Participation, Basic Education Institution Committees

* หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) ระบุว่า “ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนองค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และมาตรา 9 ระบุว่า “การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น หมวด 5 ว่าด้วยการบริหารและจัดการศึกษา มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” และมาตรา 40 ระบุว่า “ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครองผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการ และเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา”

การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการโดยคณะกรรมการ

สถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษาและจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทน ศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิและให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษายุคใหม่ การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกรับอำนาจและมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ นำไปสู่การดำเนินงานด้านการพัฒนาการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม แม้จะมีนโยบายส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รัฐยังคงผูกขาดการจัดระบบการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาขาดอำนาจในการตัดสินใจ ชุมชนและท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นตน ทำให้การศึกษาไม่เป็นหนึ่งเดียวกับชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 3)

ดังนั้นในปี พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษามีหน้าที่ตามระเบียบที่กำหนดไว้ในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนทุกขั้นตอน อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีระเบียบกฎหมายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการกระจายอำนาจ แต่ในสภาพที่เป็นจริง สถานศึกษาและชุมชนยังคงประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาอยู่ตลอดมา รุ่ง แก้วแดง (2540 : 245) ได้กล่าวถึงปัญหาการบริหารสถานศึกษาของไทยว่า ปัญหาเกิดจากการรวมอำนาจสู่ส่วนกลาง ทำให้สถานศึกษาไม่มีอำนาจในการบริหารตนเองทั้งด้านวิชาการงบประมาณและบุคลากร ส่งผลให้ชุมชนและผู้ปกครอง ไม่มีบทบาทในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะงบประมาณเกือบทั้งหมดไปจากส่วนกลาง สถานศึกษาจึงไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับการถ่ายโอนสถานศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 จนถึงปัจจุบัน

(พ.ศ. 2553) มีสถานศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบหนึ่งประเภทคือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนโรงเรียน 12 โรงเรียน มาบริหารจัดการการศึกษาตามภารกิจจัดการศึกษาตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559 จำนวน 12 ด้าน คือ ด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา ด้านครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการส่งเสริมกีฬานันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน ด้านการส่งเสริมอาชีพและด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ได้มีการบริหารจัดการการศึกษาตามแนวนโยบายมาตรฐานการจัดการศึกษาของท้องถิ่น จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียน และนักเรียนที่เป็นผลผลิตหลักให้มีคุณภาพและศักยภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ชุมชนและท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และจากการสรุปผลการดำเนินการจัดการศึกษาประจำปีการศึกษา 2551 โดยคณะกรรมการและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเมื่อสิ้นปีการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ได้ร่วมกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ยังคงมอบภาระการการกำกับ ติดตาม การดำเนินงาน ตามแผนของสถานศึกษาให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วให้ผู้บริหารสถานศึกษานำเสนอผลการดำเนินงานนำเสนอต่อที่ประชุมเป็นคราวๆ ไป ซึ่งในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัย ผู้บริหาร คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงมีความสนใจศึกษา “การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์แก่สถานศึกษา สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามบทบาทหน้าที่ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากประชากรทั้งหมด ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน จำนวน 174 คน จากจำนวน 12 โรงเรียน

กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research participants) มีจำนวน 13 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย คือ หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา 1 คน ผู้ร่วมวิจัย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 12 คน กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 174 คน และ ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 100 คน

กรอบการวิจัย

กรอบเนื้อหาที่จะวิจัยในครั้งนี้เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา

กิจกรรมการประชุมสัมมนา กิจกรรมพัฒนาบริหารสถานศึกษา กิจกรรมการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา และกิจกรรมการแข่งขันกีฬภายใน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามสภาพปัญหาและอุปสรรค การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 ด้าน คือ บทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ เพื่อสัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

2.3 แบบบันทึก เป็นการทำบันทึกส่วนตัวของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และกลุ่มเป้าหมาย หลังจากการปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยบันทึกเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) แบบสอบถาม

ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามของบุญชม ศรีสะอาด (2543 : 100-101) แล้วกำหนดโครงสร้างแบบสอบถามตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2543 : 164-165)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญการวิจัย จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ให้สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา และนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จากนั้นนำผลไปวิเคราะห์หาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 0.90 และทำการปรับปรุงในเรื่องความชัดเจนของข้อคำถามและภาษาที่ใช้ นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2) แบบสัมภาษณ์

ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องและงาน

วิจัยของ สมพงษ์ อัยแก้ว (2547 : 86) แล้วกำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ สร้างแบบสัมภาษณ์ ตามโครงสร้างที่กำหนด นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา รูปแบบและการใช้ภาษา จากนั้นจึงเสนอแบบสัมภาษณ์ ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของคำถาม ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3) แบบบันทึก

ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบบันทึกตามกรอบงานที่กำหนด สร้างแบบบันทึกตามโครงสร้างที่กำหนด นำแบบบันทึกที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญการวิจัย จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ให้สอดคล้อง ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปใช้เพื่อแก้ไขข้อมูลสำหรับสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

4) แบบประเมินความพึงพอใจ

ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของ บุญชม ศรีสะอาด (2543 : 103) แล้วกำหนดโครงสร้างแบบสอบถามสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ ตามโครงสร้างที่กำหนดและนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญการวิจัยตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา รูปแบบและการใช้ภาษา จากนั้นนำแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง ชุดเดิม เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของคำถาม ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ประชุมคณะครู ซึ่งแจ้งเหตุผลและความจำเป็นในการดำเนินงาน แล้วส่งแบบสอบถามให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสอบถามสภาพปัญหาและอุปสรรค การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนดำเนินงาน

3.2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสอบถามใน ระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อวางแผนการพัฒนา

3.3 จากนั้นนำข้อมูลจากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับสภาพปัญหา และอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับผลการพัฒนาในระยะที่ 2 ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ และครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจในการพัฒนาการมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ซึ่งนำไปสู่การสรุปผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดการทำข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม
จากกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล นำมาจัดแยกตาม
บทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมที่ต้องการพัฒนาการมีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงาน
บุคคล และด้านการบริหารงานแล้วหาทางแก้ไขปรับปรุง และ
พัฒนาให้ดีขึ้น

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

4.2.1 ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการ
สอบถามสภาพปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขั้นตอนดังนี้

4.2.1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปล
ความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 100)

4.2.1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ทำการวิเคราะห์เอกสารและ
หลักฐานเชิงประจักษ์ และวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้การวิเคราะห์
เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่ค้นหา (Probe)

4.2.2 ระยะที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขั้นตอนดังนี้

4.2.2.1 ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย
(บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 100)

4.2.2.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) ตาม
ประเด็นที่ค้นหา (Probe)

สรุปผล

การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปได้ดังนี้

1. สภาพก่อนดำเนินการพัฒนาการมีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์จากการ
สอบถามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนมากขาด
ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และยังไม่มี
ส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับสถานศึกษา ทำให้การบริหาร
จัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่ราบรื่นไปด้วย และผลจาก
การศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรค ในระยะที่ 1 พบว่า
สภาพปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามสภาพความเป็นจริงในภาพรวม
มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.52$) ส่วนแนวทางการ
พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละด้านตามบทบาทหน้าที่ของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน พบว่า ด้านบริหาร
วิชาการ มีข้อเสนอแนะคือ เสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ
แหล่งเรียนรู้ และจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ เช่น
จัดทำสวนสมุนไพรในโรงเรียน ด้านบริหารงบประมาณ
มีข้อเสนอแนะ คือ จัดหางบประมาณช่วยเหลือนักเรียนขาด
แคลนอาหารกลางวัน ทุนการศึกษา เสื้อผ้า และอุปกรณ์กีฬา
ด้านการบริหารงานบุคคล มีข้อเสนอแนะคือ แต่งตั้งบุคลากร
เป็นผู้ประสานงานกับทางโรงเรียนให้ชัดเจนและกำหนดเป็น
โครงสร้างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และด้านการบริหาร
งานทั่วไป มีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน
ในการดูแล ปรับปรุงภูมิทัศน์โรงเรียน และอาคารสถานที่ให้เกิด
ประโยชน์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้ร่วมวิจัย
กำหนดกลยุทธ์ 3 กิจกรรม ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
คือ กิจกรรมประชุมสัมมนากิจกรรมการพัฒนาบริบทสถานศึกษา
และกิจกรรมการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา

2. ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา วงรอบที่ 1

2.1.1 กลยุทธ์การจัดกิจกรรมประชุม สัมมนา

1) ขึ้นวางแผน ดำเนินการประชุมคณะครู เพื่อรับทราบสภาพปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ขึ้นการปฏิบัติและขึ้นสังเกตดำเนินการจัดกิจกรรมประชุมสัมมนา ในวันที่ 12 พฤษภาคม 2559 เป็นเวลา 1 วัน วิทยากรให้ความรู้เรื่องบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากนั้นแบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันตามบทบาทหน้าที่

3) ขึ้นการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการประชุมสัมมนา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มเป้าหมายทุกคนมีความตั้งใจให้ความสนใจร่วมกิจกรรมต่างๆ

ผลการดำเนินกิจกรรม พบว่า ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้

2.1.2 กลยุทธ์การพัฒนาบริบทสถานศึกษา

1) ขึ้นวางแผน ดำเนินการประชุมวางแผนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาบริบทสถานศึกษาที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสรุปความเป็นไปได้ของกิจกรรม จัดทำปฏิทินการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมายระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบและคณะทำงาน

2) ขึ้นการปฏิบัติและขึ้นสังเกตดำเนินการจัดกิจกรรมการปรับปรุงภูมิทัศน์และแหล่งเรียนรู้ระหว่างวันที่ 15-30 พฤษภาคม 2559 ณ ห้องประชุมโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 12 โรงเรียน

3) ขึ้นการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมโรงเรียนได้จัดทำแปลงสวนหย่อมและแหล่งเรียนรู้สวนสมุนไพรเสร็จเรียบร้อยภายใน กำหนดเวลา 1 วัน โดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินกิจกรรม พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และทำให้มีความภาคภูมิใจ

2.1.3 กิจกรรมการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา

1) ขึ้นวางแผน ดำเนินการร่วมกันระดมความคิดเห็น ระดมพลังสมองระหว่างดำเนินการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อกำหนดกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมในการระดมทุนเพื่อการจัดการศึกษาร่วมกันกำหนดวิธีการในการพัฒนา ร่วมกันวางแผน ดำเนินกิจกรรมในการ

ระดมทุนเพื่อการจัดการศึกษา

2) ขึ้นการปฏิบัติและขึ้นสังเกตดำเนินการจัดกิจกรรมการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในวันที่ 2-3 มิถุนายน 2559 โดยการเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาตามกรอบข้างต้น

3) ขึ้นการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีมติร่วมกันในการจัดงานผ้าป่าเพื่อการศึกษาและช่วยกันระดมทุนในการจัดหางบประมาณซื้อคอมพิวเตอร์และวัสดุอุปกรณ์การศึกษา

ผลการดำเนินกิจกรรม พบว่า ระหว่างการดำเนินกิจกรรมทางโรงเรียนได้รับเงินสนับสนุนและได้รับการสนับสนุนบริจาคคอมพิวเตอร์ โต๊ะอาหาร เก้าอี้พลาสติก รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนหลายประการ

สรุปผลจากการพัฒนาระยะที่ 1 ยังพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบางส่วนไม่ค่อยกล้าที่จะเสนอความคิดเห็นในการดำเนินงาน จึงควรได้รับการปรับปรุงพัฒนาต่อไป ที่ประชุมจึงมีมติให้พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา คือ กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน

1) ขึ้นวางแผน ดำเนินการจัดประชุมคณะครู เพื่อรับทราบสภาพปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ขึ้นการปฏิบัติและขึ้นสังเกตดำเนินการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน ระหว่างวันที่ 15-17 ตุลาคม 2559 ณ สนามโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

3) ขึ้นการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มีความตั้งใจให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ผลการดำเนินกิจกรรม พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความมั่นใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยการสนับสนุนงบประมาณและเข้าร่วมการจัดการแข่งขันกีฬาภายใน ซึ่งถือเป็นการพัฒนาสุขภาพพลานามัยแก่เยาวชนในวัยเรียน ถือเป็นนโยบายหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาของชาติ

อภิปรายผล

ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้หลักการวิจัยเชิง ปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติการสังเกต และการสะท้อนผล ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กล ยุทธ์ 4 กลยุทธ์ คือ กิจกรรมประชุมสัมมนา กิจกรรมการพัฒนา บริบทสถานศึกษา กิจกรรมการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนา การศึกษา และกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน ดำเนินการ 2 วนรอบ มีผลการดำเนินการ ดังนี้

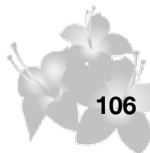
1. ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธ์กิจกรรม ประชุมสัมมนา หลังการดำเนินการพัฒนาตามกลยุทธ์ พบว่า ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของตนเองและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชร ผาณิต (2549 : 110-111) ได้ทำการพัฒนาการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านโนนเค็ง อำเภอ อุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการ พัฒนาชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่และ การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาตามกรอบงานทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ การบริหาร งานด้านงบประมาณ การบริหารงานด้านบุคคล และการมี ส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป และมีความเข้าใจว่าเป็นบทบาท หน้าที่ของสถานศึกษาฝ่ายเดียว หรือหน่วยงานของรัฐเท่านั้น เมื่อดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ครบทั้ง 4 ขั้นตอนจนครบ 2 วนรอบ พบว่า กลุ่มเป้าหมาย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 6 คน มีความรู้ ความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ของตนในการมีส่วนร่วมในการ บริหารงานทั้ง 4 ด้านและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุศิษฐ์ โปยประโคน (2545 : 121-129) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาได้เผยแพร่การดำเนินงานของ สถานศึกษาและทุกฝ่ายให้ความร่วมมือกันดำเนินงาน

2. ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธ์กิจกรรม การปรับปรุงภูมิทัศน์และแหล่งเรียนรู้ หลังการดำเนินการ พัฒนาตามกลยุทธ์ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น

พื้นฐาน มีความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อ การเรียนรู้ และทำให้มีความภาคภูมิใจ สอดคล้องกับงานวิจัย ของนุศิษฐ์ โปยประโคน (2545 : 121-129) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในด้านบริหาร ทั่วไป คือ ร่วมมือกันพัฒนา ปรับปรุง อาคารสถานที่ให้สวยงาม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย อารีราษฎร์ (2546 : 105-115) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมพัฒนา แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่าง หลากหลาย

3. ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธ์ กิจกรรมการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาหลังการดำเนินการ พัฒนาตามกลยุทธ์ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน มีความยินดี ตั้งใจ และจริงจังในการช่วยเหลืออย่าง เป็นรูปธรรมโดยในระหว่างการดำเนินกิจกรรมนี้ทาง โรงเรียนได้รับเงินสนับสนุนและได้รับการสนับสนุนบริจาค คอมพิวเตอร์ โต๊ะอาหาร เก้าอี้พลาสติก รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอนหลายประการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรเสริญ แก้วมูล (2549 : 68-69) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีความมั่นใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมระดมทรัพยากร ร่วมกันวางแผนเพื่อหาวิธีการจัดหาเงิน จัดหาวัสดุครุภัณฑ์ ในรูปของผ้าป่าการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชร ผาณิต (2549 : 110-111) ได้ทำการพัฒนาการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านโนนเค็ง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีส่วนร่วมในการ ระดมทุนเพื่อจัดหาจัดซื้ออุปกรณ์สำหรับให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการ

4. ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธ์กิจกรรมการแข่งขัน กีฬาภายใน หลังการดำเนินการพัฒนาตามกลยุทธ์ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็สามารถมีส่วนร่วม

สนับสนุนการจัดการแข่งขันกีฬายานใน ซึ่งเป็นการพัฒนาสุขภาพพลานามัยแก่เยาวชนในวัยเรียน ถือเป็นนโยบายหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของนุศิษฐ์ โปยประโคน (2545 : 121-129) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาอยากให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมพัฒนาสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย อารีราษฎร์ (2546 : 105-115) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เชิญชวนให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม การดำเนินงานเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดผลดี

ข้อเสนอแนะ

ควรนำเอากลยุทธ์การพัฒนา คือ 1) กิจกรรมการประชุมสัมมนา กิจกรรมการพัฒนาบริหารสถานศึกษา กิจกรรมการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา และกิจกรรมการแข่งขันกีฬายานใน มาใช้ในการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง 2) การพัฒนาการมีส่วนร่วมควรเปิดโอกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน 3) ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ปฏิบัติหน้าที่ในด้านอื่นๆ ด้วยและควรสร้างศรัทธาต่อชุมชน เพื่อคงสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อยเดือนละครั้งอย่างต่อเนื่อง 5) ผู้บริหารควรใช้กลยุทธ์การพัฒนาในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างหลากหลาย เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญอย่างแท้จริง 6) ผู้บริหารการศึกษาควรนำวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาการบริหารโรงเรียนในสังกัดต้องการบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ทั้งระบบ

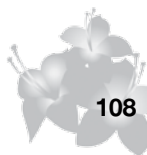
รายการอ้างอิง

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). การทดลองนำร่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยภูมิปัญญาชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). คู่มือการสรรหาและการเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- นุศิษฐ์ โปยประโคน. (2545). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนบ้านหนองแดง อำเภอเลิงสา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เพชร ผามณี. (2549). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านโนนคัง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). “การศึกษาในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ : ความหวังของเด็กไทยในยุคโลกาภิวัตน์.” วารสารวิทยาจารย์. ปีที่ 96. ครั้งที่ 6 (พฤษภาคม 2540) : 3.
- วันชัย อารีราษฎร์. (2546). การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. (2546). ระเบียบคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

- สมพงษ์ อัยแก้ว. (2547). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านป่าหวาย
วิทยาสรรพ์ อำเภอสหัสขันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สรเสรีญ แก้วมูล. (2549). การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดบุรีรัมย์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ผลการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับ การประเมินโดยกลุ่มเพื่อนที่มีต่อความสามารถในการผลิตสื่อการสอน และการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Effects of Science Instruction Using Inquiry-based Approach and Peer-Assessment
towards Ability in Creating and Using Science Teaching Materials of Students Majoring in
General Science Education, Faculty of Education at Roi Et Rajabhat University

เฉลิมวุฒิ ศุภสุข *

รุจิเรข บุญภาพิมพ์ **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน และ 2) ศึกษาความสามารถในการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 131 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์ และ 2) แบบวัดความสามารถในการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเฉลี่ยร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษามีคะแนนความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์ เท่ากับร้อยละ 77.08 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 75 และจัดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี 2) นักศึกษามีคะแนนความสามารถในการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์ เท่ากับร้อยละ 76.04 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 75 และจัดอยู่ในเกณฑ์ระดับ ดี

ABSTRACT

The purposes of this study were to study 1) the students' ability in creating science instructional materials using inquiry based approach and peer-assessment; and 2) the ability in using science instructional materials. The sample was 131 fourth-year students majoring in General Science Education from Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University using purposive sampling. The research instruments were an evaluation form of students' ability in creating science instructional materials with analytic rubrics and 2) an evaluation form of students' ability in using science instructional materials with analytic rubrics. The statistic used for data analysis were mean, percentage, and standard deviation.

The research findings indicated that 1) Students' ability in creating science instructional material was 77.08 % higher than the set criteria of 75% and was rated at a high level; and 2) Students' ability in using science instructional material was 76.04% and was rated at a high level.

*,** อาจารย์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

คำสำคัญ : แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบ
สืบสอบ,การประเมินโดยกลุ่มเพื่อน,
ความสามารถในการสร้างสื่อการสอน
วิทยาศาสตร์

Keywords : *Inquiry-based Approach Instruction,
Peer-Assessment, Ability in
Creating Science Instructional
Material*

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังปรากฏในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะรัฐมนตรีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่มุ่งสร้างคนให้มีทักษะสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ต่อยอดไปสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ และปลูกฝังการรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น โดยสามารถใช้สื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ และสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554 : 11) จากยุทธศาสตร์ข้างต้นตอบสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2555 ที่กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การประยุกต์ความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการเกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาจากประสบการณ์จริง การฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา. 2553, 2542 : 7-8)

โลกต้องการครูที่มีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หรือสิ่งที่ครูควรรู้ กล่าวคือ ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจที่แม่นยำ และลึกซึ้งในเนื้อหาสาระที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน (Academic Contents) และความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างสติปัญญาของผู้เรียน 2) ด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Domain) หรือกระบวนการที่ครูควรมี กล่าวคือ ครูต้องมีทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน รวมไปถึงจิตวิทยาสำหรับครู เพื่อใช้จัดบรรยากาศชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นครูจำเป็นต้องเรียนรู้ ฝึกฝนพัฒนา และนำทักษะต่างๆ รวมทั้งจิตวิทยาสำหรับครูมาประยุกต์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่เสมอ เช่น ทักษะในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสืบสอบ 3) ด้าน

การมีปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal Domain) หรือครูต้องคำนึงถึงการเชื่อมโยงความรู้เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของความรู้ที่ได้เรียนและปฏิบัติให้ได้รับประสบการณ์จริง อีกทั้งครูควรประยุกต์แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการเรียนการสอน และ 4) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Instructional Domain) หรือสิ่งที่ครูควรทำ กล่าวคือ ครูต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองในเรื่องของเทคนิคการสอน (Pedagogical Technique) ให้มีความหลากหลาย และใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย (Council of State Science Supervisors. 2001 : 6-7) นอกจากนี้ครูต้อง

1) วิเคราะห์สิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน และ 2) ประยุกต์แนวทางการสอนให้เหมาะสม โดยครูต้องมีการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างเรียน แล้วมีการสะท้อนกลับผลการประเมินระหว่างครูกับนักเรียน และควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Goss & Hunter. 2015 : 6-8) แต่ในปี พ.ศ. 2555 การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำที่สุดของประเทศ ทั้งนี้พบว่า การจัดการเรียนการสอนสภาพแวดล้อม และบรรยากาศของห้องเรียนยังไม่สอดคล้องและสัมพันธ์กับพัฒนาการของผู้เรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนควรใช้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย อีกทั้งควรใช้สื่อหรือนวัตกรรมในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553 : 49-52) ดังนั้นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) และทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้เสนอให้ควรปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ประยุกต์ความรู้สร้างสรรค์ผลงาน และการสื่อสารร่วมกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในสมองของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553 : 83, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2558 : 4-5)

เมื่อย้อนพิจารณาถึงเป้าหมายของการจัดการศึกษาของโลกให้เป็นการศึกษาที่มีความหมาย (Meaningful Learning) พบว่า โลกต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีความชัดเจน ซึ่งรวมไปถึงการวัดการรู้หนังสือ (Literacy) การใช้ตัวเลข

(Numeracy) และทักษะชีวิต (Essential Life Skills) (Tawil. 2013 : 2-4) การรู้หนังสือหรือการรู้วิทยาศาสตร์ (Science Literacy) ได้รับการนิยามความหมายว่า “เป็นการมีความรู้และใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการระบุคำถาม การเรียนรู้ความรู้ใหม่ การอธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และการสรุปประเด็นทางวิทยาศาสตร์จากหลักฐานเชิงประจักษ์” (OECD. 2010 : 137) UNESCO ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การวัดผลของการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ต้องสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของท้องถิ่นซึ่งอิงมาตรฐานการศึกษาของประเศนั้นๆ โดยมุ่งความสนใจไปที่การวัดความรู้วิทยาศาสตร์ในด้านความรู้ (Cognitive Domain) เพียงอย่างเดียวอาจไม่พอ ควรเพิ่มความสนใจในส่วนของ 1) ระดับความสามารถหรือการเรียนรู้ของผู้เรียน และทักษะหรือความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่างๆ และ 2) การใช้ข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ด้วยกลยุทธ์ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มหรือพัฒนาระดับความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้น (Tawil. 2013 : 5)

จากการที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต้องการให้ครูปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนจากการสอนแบบเดิมที่เน้นการบรรยายและใช้กระดานเป็นหลัก มาเป็นการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย บูรณาการความรู้สู่ชีวิตประจำวัน และเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการทางการศึกษาของโลกที่ต้องการพัฒนาคุณภาพของการศึกษามากยิ่งขึ้นโดยการยกระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน ประยุกต์ความรู้ และเลือกใช้สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อเป็นกลยุทธ์เพิ่มเติมสำหรับการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ แต่จากรายงานการสะท้อนผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 ของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า 1) นักศึกษานิยมใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบบรรยายโดยอ่านจากหนังสือแล้วเขียนบนกระดาน 2) นักศึกษาขาดความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่สอนและ 3) การถ่ายทอดความรู้ในเรื่องที่สอนยังไม่ดีพอขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ให้น่าสนใจ (คณะกรรมการสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป. 2556 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ UNESCO ที่ได้ศึกษาปัญหาทางการศึกษาของโลกซึ่งพบประเด็นปัญหาเช่นเดียวกันและได้เสนอแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับอนาคตไว้ว่า “ครูควรประยุกต์ข้อมูลหรือความรู้ใหม่และใช้การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนหรือสังคมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ความรู้ที่หลากหลาย โดยครูต้องให้ความสำคัญกับ 1) What

to Teach (สอนอะไร) กล่าวคือ ครูต้องให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่สอน (Teaching Content) และ 2) How to Teach (สอนอย่างไร) กล่าวคือ ครูควรเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม (Teaching/Learning Method)” (UNESCO. 2010 : 6) เมื่อพิจารณาข้อเสนอของ UNESCO แล้ว พบว่าสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสืบสอบ (Inquiry-based Approach) ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะและความสามารถในการสืบสอบหาความรู้หรือคำตอบที่ต้องการ โดยการใช้สถานการณ์ปัญหากระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้ดำเนินการแสวงหาข้อมูล ทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสรุปหาคำตอบ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2551 : 25)’

การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสืบสอบเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน (Pedagogical Approach) ที่กระตุ้นผู้เรียนในการค้นหาความรู้ การสำรวจคำตอบ การลงมือปฏิบัติ เพื่อตอบคำถามด้วยตัวผู้เรียนเอง ซึ่งความรู้ที่ได้จะเป็นความรู้ที่มาจากความเข้าใจที่ลุ่มลึก (Center of Inspired Teacher. 2008 : 1) ผู้เรียนถูกกระตุ้นด้วยบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และการคิดผ่านการใช้คำถามที่หลากหลาย การตั้งสมมติฐานการออกแบบและวางแผนเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน รวมถึงการสำรวจ การทดลอง หรือการสร้างสิ่งประดิษฐ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์เพื่อสรุปผล (Jarret. 1997 : 4) การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบได้รับการศึกษาจากทั้งนักจิตวิทยาและนักการศึกษาจำนวนมาก จึงทำให้มีทฤษฎีการเรียนรู้สนับสนุนมากมาย การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เน้นให้ผู้เรียนท่องจำ แต่มุ่งเน้นความเข้าใจที่ลุ่มลึกผ่านการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ตามทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful Learning) ของ Ausubel นอกจากนี้การเรียนการสอนแบบสืบสอบยังเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับปัญหาหรือคำถามเพื่อให้นักเรียนออกแบบ วางแผน และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยอาศัยความรู้เดิมเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบหรือความรู้ใหม่ ซึ่งผู้เรียนจะได้รับความรู้ผ่านการค้นหา (Exploring) การจัดกระทำข้อมูล (Manipulating) การค้นหาความรู้โดยใช้คำถาม (Wrestling with Question) การควบคุม (Controversies) และการปฏิบัติ (Performing Experiment) โดยผู้เรียนได้ทั้งมโนทัศน์ (Concept) และความรู้ (Knowledge) ผ่านการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบค้นพบ (Discovery Learning) ของ Bruner อีกทั้งการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบยังเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนโดยการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มีเพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างความรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีสรคณนิยม

(Constructivism Theory) ของ Piaget (Opara & Oguzor. 2011 : 189-190)

การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการสอนวิทยาศาสตร์ เพราะสามารถเลือกใช้ประเภทของการสืบสอบให้เหมาะสมกับบริบทของการจัดการเรียนการสอนได้ การสืบสอบสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) Guided Inquiry เป็นการสอนที่ครูเป็นผู้กำหนดปัญหา วางแผนการทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูล เตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือไว้ให้เรียบร้อยแล้ว นักเรียนมีหน้าที่ปฏิบัติการทดลองและกิจกรรมที่กำหนดไว้ให้ 2) Modified Inquiry หรือ Less Guided Inquiry เป็นการสอนที่ครูเป็นผู้กำหนดปัญหาร่วมกับนักเรียน แต่ผู้เรียนเป็นผู้หาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง และ 3) Free Inquiry หรือ Unguided Inquiry เป็นการสอนที่ผู้เรียนกำหนดปัญหายด้วยตนเอง วางแผนทดลองเอง เก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการทดลอง ตลอดจนสรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งให้อิสระแก่ผู้เรียนในการศึกษาตามความสนใจ การจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบทั้ง 3 ประเภทนี้ ครูผู้สอนควรพิจารณาและเลือกใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของเนื้อหาต่างๆ นอกจากประเภทของการสืบสอบที่คนส่วนใหญ่เข้าใจแล้ว ยังต้องคำนึงถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบไปใช้ในบริบทอื่นได้ เช่น 1) การสืบสอบผ่านการใช้คำถาม (Inquiry through Questioning) เป็นการที่ครูใช้คำถามเพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้กระตือรือร้นในการคิดและแสวงหาคำตอบด้วยตัวผู้เรียนเอง 2) การสืบสอบผ่านการสาธิต (Inquiry through Demonstration) เป็นการที่ครูกำหนดโมเดลแล้วใช้วิธีการสาธิตเพื่อให้ผู้เรียนสังเกตแล้วเกิดข้อสงสัย เพื่อนำสู่การตั้งคำถามแล้วหาคำตอบด้วยตนเอง 3) การสืบสอบผ่านการอภิปราย (Inquiry through Discussion) การสอนที่มีการอภิปรายในชั้นเรียนระหว่างผู้เรียน จากประเด็นปัญหา หรือการทำกิจกรรมในชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้สะท้อนผลเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถและเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และ 4) การสืบสอบผ่านการทดลองหรือการปฏิบัติ (Inquiry through Laboratory Work) เป็นการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถของผู้เรียนจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน (Opara & Oguzor. 2011 : 189-190)

การเรียนรู้ในห้องเรียนวิทยาศาสตร์มีลักษณะเป็นลำดับของการสืบสอบหาความรู้ โดยเริ่มจากการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจผ่านสถานการณ์หรือการใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย (Conflict of Idea or Perception) จากนั้นผู้เรียนจะสืบสอบหาข้อมูล ทำการทดลองเพื่อรวบรวม

ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ประเมินผล แล้วนำข้อมูลมาสรุปเป็นองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนวิทยาศาสตร์ใช้ในการแสวงหาความรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มหรือภายในห้องเรียน การได้เรียนรู้ทัศนคติของผู้อื่น และการเรียนรู้ที่มีความหมาย อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ องค์ความรู้ และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้เรียน แต่การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบนั้นยังพบประเด็นปัญหาที่ควรพิจารณาเพิ่มเติม ได้แก่ 1) ผู้เรียนควรมีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ เพื่อใช้ให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายในบริบทจริงที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของผู้เรียน 2) ครูควรมีกลยุทธ์ในการกระตุ้นและสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิกคนอื่นๆ ระหว่างเรียน และ 3) ผู้เรียนควรได้รับโอกาสในการปรับปรุงผลงานโดยได้รับคำชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง มีเกณฑ์การประเมินผลการทำงานที่ชัดเจน และการสะท้อนผลการทำงานทั้งจากครูผู้สอนและจากเพื่อนสมาชิกด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงทั้งการเรียนรู้และการทำงานได้ดียิ่งขึ้น (Opara & Oguzor. 2011 : 189-190)

Peace, Mulder & Baik (2009 : 3) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาและประเมินคุณค่า ประเมินคุณภาพ รวมถึงความสำเร็จในการทำงานผ่านการประเมินสะท้อนผลจากเพื่อนสมาชิกคนอื่นๆ ในชั้นเรียน ควรใช้การจัดการเรียนรู้แบบการทบทวนโดยเพื่อน (Peer Review) ซึ่งรวมถึงการให้และการรับฟังการสะท้อนผลจากเพื่อนนักเรียนคนอื่น เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการทำงานผ่านการประเมินจากเพื่อน (Peer Assessment) การประเมินค่า (Peer Evaluate) หรือการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน (Peer Respond) โดยการจัดการเรียนรู้แบบการทบทวนโดยเพื่อนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการประเมินตนเอง (Self-assessment) การทบทวนตนเอง (Self-review) และการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) ซึ่งการประเมินมีครอบคลุมไปถึงการมอบหมายภาระงาน (Assignment) การนำเสนอด้วยวาจา (Oral Presentation) การออกแบบการทำงาน (Design Work) และการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับผู้อื่น (Team Work)

การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาและประเมินคุณภาพงานของเพื่อนสมาชิกประกอบสองส่วน คือ การประเมินตนเอง (Self-assessment) และการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) (Peace, Mulder & Baik. 2009 : 3) Spiller (2012 : 3) ให้ความหมายของการประเมินตนเองเป็นกระบวนการประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Assessment) ระหว่างการให้ผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้

บนพื้นฐานของคุณภาพงาน การทำงาน หรือการเรียนรู้ ที่ต้องมีความชัดเจนในคุณภาพของงาน เป้าหมาย รวมถึง การพิจารณาจุดเด่นและจุดด้อยของงานที่ทำ โดยทั้งนี้ การประเมินตนเองประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานของความสามารถ (Performance Standard) หรือเกณฑ์ในการให้คะแนน และ 2) การประเมิน ผลคุณภาพการทำงานหรือความสามารถภายใต้เกณฑ์ ที่กำหนด ส่วนการประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) Spiller ได้ให้ความหมายว่า การประเมินโดยเพื่อนเป็น การสะท้อนผลการทำงานหรือความสามารถ และ/หรือ การประเมินให้คะแนนแก่เพื่อนร่วมชั้น บนพื้นฐานของ เกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำผล การสะท้อนกลับไปปรับปรุงผลการทำงานของตนเอง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วในข้างต้น จึงได้ศึกษาผลการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบ สืบสอบร่วมกับการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อนที่มีต่อความสามารถ ในการผลิตสื่อการสอนและการนำสื่อการสอนวิทยาศาสตร์ ไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการสอนที่ร่วมประเด็นปัญหาสำคัญ ที่ควรพัฒนาทั้ง 2 ประเด็น คือ การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียน สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีความหมายผ่าน การสร้างสื่อการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่าน การเรียนรู้แบบการทบทวนโดยกลุ่มเพื่อน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการผลิตสื่อ การสอนวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับ
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้สื่อการสอน วิทยาศาสตร์ที่ผลิตของของนักศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับการ ประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experiment Research) โดยมีการวิจัยแบบ One-group Posttest Design มีกลุ่มการทดลอง 1 กลุ่ม คือ กลุ่มของ นักศึกษาที่เรียนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอน แบบสืบสอบร่วมกับการประเมินโดยกลุ่มเพื่อน มีการเก็บ รวบรวมข้อมูลระหว่างเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษา ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป จำนวน 131 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2558 รายวิชา SED 4134 การผลิตอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็น รายวิชาเลือกเสรี ของสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยผู้วิจัยเลือก กลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เครื่องมือซึ่งประเมินโดยครูและ เพื่อนมี 2 รายการ คือ 1) แบบวัดความสามารถในการผลิตสื่อ ใช้วัดความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนรู้อัตโนมัติ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกประเด็น (Analytic Rubric) ซึ่งมีระดับคะแนน 3 ระดับ ประเมินพฤติกรรมย่อย 9 รายการ และนำคะแนนมาแปลผลในส่วนของความสามารถ ในการผลิตสื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพของ กรมวิชาการ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ (IOC) เท่ากับ 0.83 และค่าความสอดคล้องภายใน (Inter-rater Reliability) เท่ากับ 0.91 และ 2) แบบวัด ความสามารถในการใช้สื่อการเรียนรู้อัตโนมัติโดยวัด ระหว่างเรียน และการนำสื่อการเรียนรู้อัตโนมัติไปใช้ในสถานศึกษา พิจารณาโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกประเด็น ประเมินพฤติกรรมย่อย 4 พฤติกรรม โดยมีระดับคะแนน 3 ระดับ ประเมินระหว่างเรียน 6 ครั้ง และประเมินจาก การนำสื่อไปใช้ในสถานศึกษา 1 ครั้ง นำคะแนนมาแปลผล ในส่วนของความสามารถในการใช้สื่อการเรียนรู้อัตโนมัติ เทียบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพของกรมวิชาการ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เป็นเครื่องมือ ที่ใช้ในการดำเนินการ และการกำกับติดตามเพื่อให้การทำ วิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ใน การทดลอง 2 รายการ ดังนี้

2.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบ ร่วมกับการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน ผู้วิจัยปรับขั้นตอน การสอนจากการสอน 5E ของ BSCS (BSCS. 2006 : 2) ซึ่งมี

ขั้นตอนการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิม : ทบทวนความรู้เดิมและกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นในหัวข้อที่สอน โดยใช้ผังกราฟิกร่วมกับการตั้งคำถาม พร้อมทั้งกำหนดหัวข้อในการผลิตสื่อการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ : ผู้เรียนวิเคราะห์เนื้อหาจากหัวข้อที่ได้รับมอบหมายในการผลิตสื่อเทียบกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำเนื้อหาสาระไปใช้ในการออกแบบและวางแผนการผลิตสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา

ขั้นที่ 3 อธิบายและสรุปผล : ผู้เรียนนำเสนอผลการผลิตสื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น พร้อมทั้งสาธิตและ/หรือทดลองใช้สื่อ แล้วประเมินคุณภาพสื่อและการนำเสนอการใช้สื่อโดยเพื่อน จากนั้นผู้เรียนประเมินตนเอง (ครูประเมินการนำเสนอการใช้สื่อการเรียนรู้และคุณภาพของสื่อ)

ขั้นที่ 4 ขยายความรู้ : ผู้เรียนนำเสนอที่ได้รับจากการประเมินโดยเพื่อนร่วมชั้นและจากอาจารย์ไปปรับปรุงคุณภาพของสื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมในการนำเสนอไปจัดนิทรรศการและนำไปใช้ในสถานศึกษา

ขั้นที่ 5 ประเมินผล : ครูประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ และการนำสื่อไปใช้ในขั้นที่ 3 (ประเมินระหว่างเรียน) และการนำสื่อไปใช้ (จากการนำไปใช้ในสถานศึกษา)

2.22 แบบประเมินผลงานโดยกลุ่มเพื่อนเป็นเครื่องมือกำกับการทำงานประเมินผลงานและการนำเสนอสื่อการเรียนรู้โดยเพื่อน ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกประเด็น 3 ระดับคะแนน ประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ 1) เนื้อหาสาระประกอบสื่อ 2) คุณภาพของสื่อ และ 3) การนำเสนอสื่อ มีรายการประเมิน 8 รายการ ใช้ในการสะท้อนผลการดำเนินการผลิตสื่อในทั้ง 3 ด้าน เพื่อให้ผู้เรียนนำเสนอประเด็นที่ได้รับการสะท้อนไปปรับปรุงแก้ไขผลงานต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเตรียมความพร้อมก่อนเรียนโดยแนะนำรายละเอียดของรายวิชา SED4134 การผลิตอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์วัดอุปสงค์รายวิชา และการวัดประเมินผลผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบร่วมกับการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน จำนวน 6 แผน เป็นระยะเวลา 9 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 36 คาบ ระหว่างวันที่ 26 มกราคม – 26 มีนาคม 2559 ผู้วิจัยใช้แบบประเมินผลงานโดยกลุ่มเพื่อนเป็นเครื่องมือกำกับคุณภาพและการนำเสนอผลการผลิตและใช้สื่อ ผู้วิจัยใช้แบบวัดความสามารถในการผลิตสื่อประเมินผล

การผลิตอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ซึ่งประเมินโดยครูและเพื่อน นำคะแนนมาแปลผลในส่วนความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์ และใช้แบบวัดความสามารถในการใช้สื่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ประเมินการใช้สื่อซึ่งประเมินโดยครูและเพื่อน นำคะแนนมาเป็นส่วนหนึ่งของการแปลผลความสามารถในการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง ผู้เรียนนำสื่อที่ปรับปรุงแล้วจากการสะท้อนผลโดยเพื่อนและผู้วิจัยระหว่างเรียนมาจัดนิทรรศการ “ผลงานการสร้างสื่อการสอนวิทยาศาสตร์” ในวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2559 ณ ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพราชภัฏร้อยเอ็ด โดยผู้เข้าชมนิทรรศการ ได้แก่ อาจารย์จากโรงเรียนและสถานศึกษาต่างๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ด นักศึกษา และนักเรียนที่ให้ความสนใจ ผู้เข้าชมนิทรรศการประเมินคุณภาพและการนำเสนอสื่อเพื่อสะท้อนผลแก่นักศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบวัดความสามารถในการใช้สื่อโดยประเมินจากวิดิทัศน์บันทึกภาพการนำเสนอสื่อการสอนไปใช้ในสถานศึกษา ประเมินผลและนำคะแนนมาแปลผลในส่วนความสามารถในการใช้สื่อการสอน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ผลความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์ นำคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการผลิตสื่อการสอนที่ประเมินพฤติกรรมย่อย 9 รายการ คะแนนรายการย่อยละ 3 คะแนน รวมเป็นคะแนนเต็ม 27 คะแนน นำคะแนนมาเฉลี่ย และหาค่าเฉลี่ยร้อยละทั้งในส่วน of คะแนนรวมทั้งหมด และในส่วน of คะแนนแยกตามพฤติกรรมย่อย จากนั้นเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อใช้แปลผลในส่วน of ความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์

4.2 การวิเคราะห์ผลความสามารถในการใช้สื่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ นำคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการใช้สื่อที่ประเมินพฤติกรรมย่อย 4 พฤติกรรม คะแนนพฤติกรรมละ 3 คะแนน โดยประเมินระหว่างเรียน 6 ครั้ง และประเมินจากการนำเสนอไปใช้ในสถานศึกษา 1 ครั้ง นำคะแนนทั้งหมดมารวม จากนั้นนำมาเฉลี่ย และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ทั้งในส่วน of คะแนนรวม และคะแนนพฤติกรรมย่อย แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อใช้ในการแปลผลในส่วน of ความสามารถในการใช้สื่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

สรุปผล

หลังการทดลองพบว่า

1. นักศึกษาที่เรียนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน มีคะแนนความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์ เท่ากับร้อยละ 77.08 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 75 และจัดอยู่ในเกณฑ์ระดับ ดี เมื่อพิจารณาคะแนนความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์ตามพฤติกรรมย่อยของรายการประเมิน พบว่า 1) นักศึกษาได้คะแนนพฤติกรรมย่อยการผลิตสื่อฯ สูงกว่าร้อยละ 80 ซึ่งจัดอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 3 รายการ ได้แก่ สื่อสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สื่อแสดงให้เห็นถึงจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ และสื่อแสดงออกถึงความคิดที่มีประโยชน์ 2) นักศึกษามีพฤติกรรมย่อยได้คะแนนสูงกว่าร้อยละ 75 แต่ไม่ถึงร้อยละ 80 จัดอยู่ในระดับดี จำนวน 4 รายการ คือ ความถูกต้องของการเรียงลำดับเนื้อหา/มโนทัศน์ ความสอดคล้องของเนื้อหา/มโนทัศน์กับสื่อฯ ความชัดเจนของเนื้อหา/มโนทัศน์ที่สื่อต้องการนำเสนอ และความแข็งแรงและคงทนของสื่อฯ และ 3) พฤติกรรมที่นักศึกษามีได้คะแนนร้อยละ 72.92 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 รายการ คือ ความครบถ้วนของเนื้อหา/มโนทัศน์ที่สื่อควรมี และความถูกต้องของเนื้อหา/มโนทัศน์

2. นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์เท่ากับร้อยละ 76.04 จัดอยู่ในระดับดี ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อพิจารณาแยกประเภทของรายการประเมินย่อยทั้ง 4 รายการ พบว่ามี 2 รายการที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 75 ได้แก่ การอธิบายและ/หรือสาธิตสื่อตรงตามเนื้อหา/มโนทัศน์ และความครบถ้วนในการอธิบายและ/หรือสาธิตสื่อฯ ตรงตามเนื้อหา ทั้งนี้มี 2 รายการย่อยที่มีคะแนนน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด โดยได้คะแนนร้อยละ 70.83 ได้แก่ การอธิบายเนื้อหาประกอบสื่ออย่างสื่อความหมาย และการตอบข้อสงสัยภายใต้ความรู้ประกอบสื่อ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเด็น

1. ความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์

การวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษากลุ่มที่เรียนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อนมีคะแนนความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 77.08 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ร้อยละ 75 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 เนื่องจากการเรียนรู้โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อนมีขั้นตอนการสอนที่ให้ผู้เรียนวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเพื่อนำเนื้อหาออกมาออกแบบและวางแผนในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์ จากนั้นดำเนินการผลิตสื่อฯ ตามที่ออกแบบไว้ แล้วนำเสนอสื่อและวิธีใช้พร้อมทั้งสาธิตการสอนโดยใช้สื่อเพื่อให้เพื่อนและครูเป็นผู้ประเมินคุณภาพของสื่อและการใช้สื่อ ซึ่งผู้เรียนจะได้รับข้อซักถามโต้แย้งและการสะท้อนกลับ เพื่อนำประเด็นไปปรับปรุงและพัฒนาสื่อของตนเองให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เป็นการท้าทายความสามารถของผู้เรียนและส่งผลให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้และผลิตสื่อให้ได้คุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงทำให้สื่อการเรียนรู้อิทธิพลศาสตร์ที่ผลิตขึ้นจัดอยู่ในระดับดี และเป็นไปตามที่สมมติฐานกำหนด สอดคล้องกับ Landes, Powell & Short (2004 : 43) พบว่า การผลิตสื่อการเรียนรู้ควรเริ่มจากการพิจารณาหลักสูตรและมาตรฐาน เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ต้องการผลิตสื่อเสียก่อน ซึ่งเป็นส่วนที่ยากที่สุดและสำคัญที่สุด เพราะเป็นจุดเชื่อมโยงความสมบูรณ์ของมโนทัศน์กับสื่อที่ต้องการผลิต นอกจากนี้ครูที่ผลิตสื่อการสอนด้วยตนเองจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งของเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ที่สอน อีกทั้งยังเชื่อมโยงเนื้อหาสาระ สื่อที่ผลิต กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบการใช้สื่อ และเกณฑ์ที่ใช้ในการผลิตสื่อได้อย่างเข้าใจและมีประสิทธิภาพ จึงทำให้การสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้นด้วย สอดคล้องกับ Opara & Oguzor (2011 : 189-190) การที่ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งผ่านการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งระหว่างกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะสร้างข้อสงสัยหรือตั้งคำถาม และแสวงหาคำตอบหรือความรู้ด้วยตนเองผ่านการค้นหา จัดกระทำข้อมูล และลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนจะได้รับทั้งความรู้และมโนทัศน์ที่เป็นคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งเป็น

ความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิม สอดคล้องกับ Council of State Science Supervisors (2001 : 1-2) พบว่า การเรียนรู้แบบสืบสอบช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความเข้าใจผ่านการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมายมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน (Investigate) ผ่านกระบวนการต่างๆ อีกทั้งยังพัฒนาความสามารถในการกำกับควบคุมการสืบสวนสอบสวนทั้งต่อตนเองและการทำงานเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาผู้เรียนในส่วนของอุปนิสัยในการคิด (Habit of Mind) แบบวิทยาศาสตร์ แต่หากพิจารณาพฤติกรรมย่อยของความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์ที่ยังไม่บรรลุเกณฑ์ที่กำหนด คือ ความครบถ้วนของเนื้อหา/มโนทัศน์ที่สื่อควรมีและความถูกต้องของเนื้อหา/มโนทัศน์ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากความยากและความลุ่มลึกในการเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร และเนื้อหาเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบและวางแผนการผลิตสื่อฯ และผู้เรียนยังขาดประสบการณ์ในการสอนในสถานศึกษาจริง จึงไม่สามารถนึกถึงบริบทในการใช้งานของสื่อในเรื่องนั้นๆ จึงทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์เนื้อหาที่สื่อ นั้นยังมีได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของ Landes, Powell & Short (2004 : 43) ที่ว่า กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่ยาก แต่เป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุด

จากเหตุผลดังกล่าว เป็นที่สนับสนุนว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มด้วยการลงมือปฏิบัติ และสะท้อนผลการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของสื่อผ่านการประเมินตนเองและประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน จึงเป็นการปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนไปในทางที่ดีตามทฤษฎีสรณนิคม ที่ว่า “การเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดขึ้นภายในสมองของแต่ละคน และการเรียนรู้เป็นกระบวนการเรียนที่กระตือรือร้นในการสร้างความรู้ภายในสมองที่เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมภายนอก นอกจากนี้ความรู้ใหม่ของผู้เรียนมีการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม ทำให้เกิดการบันทึกการเชื่อมโยงนั้นในโครงสร้างทางความคิด” (Swan. 2005 : 3) ยังสอดคล้องกับ Spiller (2012 : 3-4) ที่ว่าการจัดการเรียนการสอนที่มีการประเมินตนเองและการประเมินโดยกลุ่มเพื่อนเป็นการประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Assessment) ซึ่งเป็นการประเมินตามสภาพจริงที่ครูสามารถติดตามพัฒนาการของผู้เรียนและปรับกระบวนการทัศน์และทัศนคติต่อเรื่องที่เรียน เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

ด้วยการสะท้อนผลกลับและประเมินผลคุณภาพของงานตนเองและเพื่อน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นเมื่อผู้เรียนรู้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนต้องรู้และจำเป็นต้องรู้ อีกทั้งการประเมินตนเองและการประเมินเพื่อนจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เพราะการได้รับผลการสะท้อนกลับและการโต้แย้งระหว่างการทำงานเป็นกลุ่มหรือการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการที่ผู้เรียนต้องสืบสวนสอบสวนความรู้อย่างเข้มข้น และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานที่ดีความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงาน และการตัดสินใจต่างๆ ที่เป็นทักษะจำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ความสามารถในการใช้สื่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

การวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อนมีคะแนนความสามารถในการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 76.04 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ใช้การประเมินตนเองและการประเมินโดยกลุ่มเพื่อนช่วยให้ผู้เรียนได้มีกรอภิปรายโต้แย้ง และการสะท้อนกลับผลการเรียนรู้อยู่เสมอ ส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะของการใช้สื่อการสอนเป็นประจำ จึงมีคะแนนความสามารถของการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด สอดคล้องกับ Gravoso and others (2008 : 116-117) ที่ว่า การเรียนรู้ด้วยวิธีสืบสอบและใช้วิธีการประเมินโดยกลุ่มเพื่อนจะมีความคงเส้นคงวา และมีนัยสำคัญ (Consistently and Significantly) มากกว่าการสอนแบบดั้งเดิม ซึ่งมีสาเหตุมาจากการบรรยากาศและธรรมชาติของการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้ด้วยวิธีสืบสอบช่วยกระตุ้นผู้เรียน 1) สร้างคำถามและหาคำตอบด้วยตนเองระหว่างแสวงหาความรู้หรือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ 2) กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างลุ่มลึกและมีความหมายผ่านกิจกรรมการโต้แย้ง (Argumentation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) และ 3) พัฒนาและ/หรือปรับแก้ความรู้ของผู้เรียนให้ถูกต้องเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่คลาดเคลื่อน (misconception) นอกจากนี้การเรียนรู้แบบสืบสอบยังทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Collaborative Learning) ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายโต้แย้ง วิเคราะห์ด้วยเหตุและผล และเกิดการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ระหว่างเพื่อน สอดคล้องกับ Hernandez (2011) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ใช้การประเมินโดยกลุ่มเพื่อนเป็นการเรียนรู้ที่เพิ่มความรับผิดชอบและ

กำกับควบคุมตนเองในการเรียนรู้ อีกทั้งยังลดความเครียด แต่เพิ่มความมั่นใจ (Reduce Stress but Increase Confidence) ในการเผชิญกับสถานการณ์เดียวกันในครั้งถัดไป เช่นเดียวกับ Spiller (2012 : 11) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ใช้การประเมิน โดยกลุ่มเพื่อนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเหตุและผลที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจกับสิ่งที่กำลังเรียนรู้ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระได้ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการอภิปรายหรือการสนทนาระหว่างการประเมินโดยเพื่อนเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะการสะท้อนผลโดยเพื่อน (Peer Feedback) จะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาและปรับปรุงทั้งความคิดและทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ในทุกๆ ด้าน

จากเหตุผลข้างต้นเป็นการสนับสนุนว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเสริมสร้างความสามารถในการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์ให้แก่ผู้เรียนได้ และเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรม การอภิปราย การโต้แย้ง และการประเมินโดยกลุ่มเพื่อนสอดคล้องกับงานวิจัยของ Willey & Gardner (2009 : 8) พบว่า การกีดกีดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การประเมินตนเอง และการประเมินโดยกลุ่มเพื่อนถึงแม้จะมีความแตกต่างกันไปตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้แต่ล้วนประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในการช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งร้อยละ 69 ของกลุ่มทดลองสามารถพัฒนาความสามารถของตนเองในด้านต่างๆ ของการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ในรายวิชานั้นๆ แต่อาจต้องระมัดระวังเรื่องของความละเอียดและความครอบคลุมของเกณฑ์การประเมินหากมีการประเมินโดยใช้ความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้องอาจส่งผลในเชิงลบมากกว่าเชิงบวก แต่ร้อยละ 10 ของผู้เรียนเชื่อว่า การได้ประเมินตนเอง การประเมินเพื่อน และการถูกประเมินโดยเพื่อนถือเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความยุติธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนต้องมีความรู้ในเนื้อหาสาระที่จะใช้ในการจัดทำสื่ออย่างลุ่มลึก และสามารถให้คำแนะนำแก่นักเรียน/นักศึกษาในการปรับปรุงแก้ไขผลงานหรือสื่อการสอนให้ตรงประเด็นกับเนื้อหาสาระที่ต้องการสอนได้

1.2 ครูผู้สอนควรวิเคราะห์และศึกษากิจกรรมของการประเมินโดยกลุ่มเพื่อน เพื่อให้สามารถปรับใช้กับเนื้อหาวิชาได้สอดคล้องและเหมาะสม

1.3 กิจกรรมการประเมินโดยกลุ่มเพื่อน และการประเมินตนเอง ควรมีการวิเคราะห์เกณฑ์การประเมินอย่างละเอียด และเหมาะสม โดยต้องพิจารณาร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน และเพื่อป้องกันการพิพาทระหว่างผู้เรียน ซึ่งการประเมินโดยกลุ่มเพื่อนจะต้องมีครูเป็นผู้กำกับและพิจารณาความเป็นเหตุผลในทุกครั้งที่มีการประเมิน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสามารถในการผลิตสื่อการสอนวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์ ดังนั้นหากมีการวิจัยครั้งต่อไป อาจมีการศึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมย่อยที่มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ของความสามารถในการผลิตสื่อการสอน เช่น ความครบถ้วนของเนื้อหา/มโนทัศน์ที่สื่อควรมี และความถูกต้องของเนื้อหา/มโนทัศน์ของสื่อ และในส่วนของความสามารถในการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์ เช่น การอธิบายเนื้อหาประกอบสื่อการสอนอย่างสื่อความหมาย และการตอบข้อสงสัยภายใต้ความรู้ประกอบสื่อ

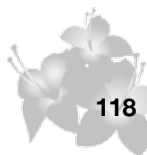
2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาตัวแปรตามที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนผลิตสื่อการสอนและใช้สื่อการสอนทางวิทยาศาสตร์ในส่วนของเนื้อหาวิชาชีววิทยา และฟิสิกส์ ดังนั้นหากมีการวิจัยในครั้งต่อไปอาจมีการศึกษาในส่วนของเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมทั้ง 4 เนื้อหาของรายวิชาวิทยาศาสตร์ ทั้งฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และดาราศาสตร์

2.3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบร่วมกับการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อนในเนื้อหาสาระหรือมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นหากมีการวิจัยครั้งต่อไป อาจมีการศึกษาในส่วนของเนื้อหาสาระหรือในกลุ่มรายวิชาอื่นๆ ที่แตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้

2.4 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาตัวแปรตามที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาผลิตสื่อการสอนตามหลักสูตรฯ ในระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสามารถนำสื่อที่สร้างแล้วไปใช้ในสถานศึกษาได้จริง หากมีการวิจัยครั้งถัดไปอาจมีการศึกษาโดยแยกประเด็นเนื้อหาตามแต่ละระดับชั้น เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้เกิดความเหมาะสมของสื่อ และเนื้อหาสาระตามแต่ละระดับชั้นของผู้วิจัยที่สนใจการศึกษา

รายการอ้างอิง

- คณะกรรมการสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป. (2556). รายงานการสะท้อนผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 ของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษา : อักษร A-L ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : [http://www.moe.go.th/edtechfund/fund/images/stories/laws/prb_study\(final\).pdf](http://www.moe.go.th/edtechfund/fund/images/stories/laws/prb_study(final).pdf).
- _____. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://kormor.obec.go.th/act/act081.pdf>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf>.
- _____. (2558). **ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://rtpstrategy.police.go.th/web2013/wp-content/uploads/2016/09/NationalEconomicAndSocialDevelopmentPlan_12.pdf.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) : ฉบับสรุป**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.kruchiangrai.net/wp-content/uploads/2012/11/แผนการศึกษาแห่งชาติ-ฉบับปรับปรุง-พ.ศ.-2552-2559.pdf>.
- BSCS. (2006). **The BSCS 5E Instructional Model: Origins and Effectiveness**. (Online). Available : https://bscs.org/sites/default/files/_media/about/downloads/BSCS_5E_Full_Report.pdf.
- Center of Inspired Teacher. (2008). **Inspired issue brief: Inquiry-based teaching**. (Online). Available : <http://inspiredteaching.org/wp-content/uploads/impact-research-briefs-inquiry-based-teaching.pdf>.
- Council of State Science Supervisors. (2001). **Rubric for Evaluating Essential Features of Classroom Inquiry in Instructional Material**. (Online). Available : <http://www.csss-science.org/downloads/NLIST/2IMRubric.pdf>.
- Goss & Hunter. (2015). **Targeted teaching : How better use of data can improve student learning**. (Online). Available : <https://grattan.edu.au/wp-content/uploads/2015/07/827-Targeted-Teaching.pdf>.
- Gravoso and others. (2008). **Design and Use of Instructional Material for Student-Centered Learning: A case in learning ecological concepts**. (Online). Available : <http://www.dlsu.edu.ph/research/journals/taper/pdf/200808/8gravoso.pdf>.
- Hernandez. (2011). **Assessment: Benefits and Challenges of using self and peer assessment**. (Online). Available : <https://www.ucd.ie/t4cms/UCDTLA0033-1.pdf>.
- Jarret. (1997). **Inquiry Strategies for Science and Mathematics Learning: It's Just Good Teaching**. (Online). Available : http://centroedumatematica.com/ciaem/articulos/universitario/aprendizaje/Inquiry%20Strategies%20for%20Science%20and%20Mathematics%20Learning.%20It%E2%80%99s%20Just%20Good%20Teaching,%201997*Jarrett,%20D.%20*Jarrett,%20D.%20Inquiry%20Strategies.1997.pdf.
- Landes, Powell, & Short. (2004). **How one method for evaluating and selecting instructional materials helps teacher improves their understanding of standard-based teaching and learning**. (Online). Available : http://science.nsta.org/enewsletter/2004-12/sc0402_40.pdf.
- OECD. (2009). **PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do**. (Online). Available : http://www.oecd-ilibrary.org/education/pisa_19963777.

- _____. (2010). **PISA 2009 Results: Learning Trends.** (Online). Available : http://www.oecd-ilibrary.org/education/pisa_19963777.
- Opara & Oguzor. (2011). “Instructional Technologies and School Curriculum in Nigeria: Innovations and Challenges,” **Perspectives of Innovations, Economics & Business.** (Online). Available : https://academicpublishingplatforms.com/downloads/pdfs/pieb/volume7/201103202145_17_PIEB_V7_Spain_Nigeria_Opara_and_Oguzor_School_Cirriculum.pdf.
- Peace, Mulder, & Baik. (2009). **Involving Students in Peer Review: Case Studies and Practical Strategies for University Teaching.** (Online). Available : http://melbourne-cshe.unimelb.edu.au/__data/assets/pdf_file/0011/1761518/Student_Peer_Review.pdf.
- Spiller. (2012). **Assessment Matters: Self-Assessment and Peer Assessment.** (Online). Available : <https://kennslumidstod.hi.is/wp-content/uploads/2016/03/assessment-matters-self-assessment-and-peer-assessment.pdf>.
- Swan. (2005). **A Constructivist Model Learning Online.** (Online). Available : http://www.rcet.org/research/publications/constructivist_theory.pdf.
- Tawil. (2013). **Education for “Global Citizenship”: A Framework for Discussion.** (Online). Available : <http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/ED/pdf/PaperN7EducforGlobalCitizenship.pdf>.
- UNESCO. (2010). **Current Challenges in Basic Science Education.** (Online). Available : <http://unesdoc.unesco.org/images/0019/001914/191425e.pdf>.
- Wiley & Gardner. (2009). **Changing Student’s Perceptions of Self and Peer Assessment.** (Online). Proceeding of Research Engineering Education Symposium 2009, Palm Cove, QLD. Available : http://rees2009.pbworks.com/f/rees2009_submission_75.pdf.

พฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นในเขตเทศบาลเมืองและอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

Food Consumption Behaviors of Adolescents in Municipality and Muang Roi-Et District, Roi Et Province

ทิพย์ภารัตน์ ไชยชนะแสง *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะโภชนาการของวัยรุ่น 2) พฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่น 3) ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีต่อระดับภาวะโภชนาการของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างได้แก่ วัยรุ่นในเขตเทศบาลเมืองและอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 380 คน ซึ่งประมาณค่าจากตารางเครชีและมอร์แกน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage-Random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.86 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับภาวะโภชนาการของวัยรุ่นในเขตเทศบาลเมืองและอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ อยู่ในระดับตามเกณฑ์ ร้อยละ 92.63 น้ำหนักตามเกณฑ์อายุ อยู่ในระดับตามเกณฑ์ ร้อยละ 91.31 และมีน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง ในระดับตามเกณฑ์หรือสมส่วน ร้อยละ 81.83

2) ในด้านพฤติกรรมของการบริโภคอาหารของวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นดื่มนมวันละ 1-2 แก้ว ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ รับประทานอาหารเช้า 5 หมู่ อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ รับประทานอาหารเช้าที่มีรสจัด

3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการและพฤติกรรมการบริโภคอาหารกับระดับภาวะโภชนาการ พบว่า เพศ เงินที่ได้รับจากผู้ปกครองต่อวันและพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้คือควรให้ความรู้และความเข้าใจกับวัยรุ่นเรื่องโภชนาการการเลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสม

ABSTRACT

The purposes of this quantitative research were to study 1) level of nutrition status, 2) food consumption behaviors, and (3) the relation between factors and level of nutrition status of adolescents in the area of Roi Et Municipality and Muang Roi-Et District, Roi Et Province. The samples of this study consisted of 380 adolescents in the area of Roi Et Municipality and Muang Roi-Et District, Roi Et Province according to R.V. Krejcie & D.W. Morgan table using Multi-stage Random sampling. The instruments used for collecting data were the constructed questionnaire with the Cronbach's alpha coefficient of 0.86. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, Chi-square test.

Results revealed as follows:

1) There were 92.63% of the adolescents in the area of Roi Et Municipality and Muang Roi-Et District, Roi Et Province reached the normal level of nutrition status regarding height for age. In terms of weight for age, it showed 91.31% of them reached the normal level of nutrition status. Also, 81.83% of them were found at the normal level of nutrition status regarding weight for height.

2) In terms of food consumption behaviors of the adolescents in the area of Roi Et Municipality and Muang Roi-Et District, Roi Et Province, the average means rated from the highest to the lowest were drinking 1-2 cups of milk per day, eating five food groups and eating tasteless food respectively.

3) In terms of the correlation among other factors and, food consumption behaviors and the level of nutrition status of the adolescents in the areas of Roi Et Municipality and Muang Roi-Et District, Roi Et Province, there was no correlation among gender, their daily living expenses received from their parents and their food consumption behaviors.

The recommendations of this study is food consumption knowledge and consuming appropriate nutrition food should be promoted to adolescents.

คำสำคัญ : การบริโภคอาหาร, พฤติกรรมวัยรุ่น, ภาวะโภชนาการ

Keywords : Food Consumption, Behavior Adolescent, Nutritional Status

บทนำ

อาหารและโภชนาการเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับการเจริญเติบโตและพัฒนาการ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา การบริโภคอาหารถูกหลักโภชนาการจะทำให้ร่างกายเจริญเติบโตอย่างเหมาะสม ภาวะโภชนาการเกินจัดเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญและผู้ที่อาศัยในเขตเมือง มีฐานะความเป็นอยู่ดี สะดวกสบายมากขึ้น ไม่มีการออกกำลังกาย รูปแบบการรับประทานอาหารเปลี่ยนแปลงไป นิยมรับประทานอาหารฟาสฟู๊ดส์ (Fast Food) ทำให้เกิดโรคอ้วนตามมา (พรจิตา ชัยอำนวนย. 2550) จากสถิติคนไทยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังปี 2557 (สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. 2558) พบว่า โรคไม่ติดต่อ 5 อันดับแรก คือ โรคหัวใจและหลอดเลือดเป็น อันดับหนึ่ง (ร้อยละ 90.34) โรคหลอดเลือดในสมอง (ร้อยละ 38.66) โรคหัวใจขาดเลือด (ร้อยละ 27.83) โรคเบาหวาน (ร้อยละ 17.53) และโรคความดันโลหิตสูง (ร้อยละ 10.95) จากการศึกษาของ เมลดา อภัยรัตน์ (2550) พบว่าแบบแผน การบริโภคเครื่องดื่มของวัยรุ่น บริโภคเครื่องดื่มทุกช่วงเวลา โดยมีมือเช้าบริโภคนม มือกลางวันบริโภคน้ำอัดลม มือเย็นบริโภคนม และน้ำอัดลม

ช่วงอายุที่น่ากังวลในการบริโภค คือกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาเนื่องจากกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่จะเติบโตออกสู่วัยการทำงาน หากมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีความเสี่ยง อาจก่อเกิดการสะสมของสารพิษเข้าสู่ร่างกายที่ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจส่งผลต่อผลผลิตภาพในการผลิตของชาติในอนาคตได้ จากรายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทย พบว่าเด็กที่มีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์มีอัตราสูงเพิ่ม ขึ้นพบว่าจากเด็ก

จำนวน 4-5 คนจะพบเด็กที่มีน้ำหนักมากกว่าเกณฑ์ 1 คน และเห็นได้ชัดเจนในโรงเรียนที่อยู่ในเขตเมือง จากการสำรวจภาวะโภชนาการเด็กอายุ 4-12 ปี ในกรุงเทพฯ (สมาคมโภชนาการแห่งประเทศไทยและศูนย์วิจัย. 2553)

จากสถิติจำนวนผู้ป่วยนอก จำแนกตามกลุ่มสาเหตุป่วย 21 โรค จากสถานบริการสาธารณสุขของกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2558 พบว่า โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการ และเมตาบอลิซึม อยู่ในอันดับ 1 ใน 3 ของสาเหตุการเจ็บป่วยที่ผู้ป่วยเข้ามารับการรักษาในแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลร้อยเอ็ด (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2559) นับได้ว่าจังหวัดร้อยเอ็ดมีประชากรที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากพฤติกรรมการบริโภค ทั้งนี้ประชากรกลุ่มวัยรุ่นในเขตเทศบาลเมืองและอำเภอเมืองร้อยเอ็ดนั้นอาศัยในบริบทของพื้นที่รายล้อมด้วยร้านอาหารประเภทฟาสฟู๊ดส์ ซึ่งมีระยะห่างจากโรงเรียนประมาณ 1 กิโลเมตร ซึ่งเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่เอื้อต่อการมีพฤติกรรมการบริโภค ประกอบกับจังหวัดมีความเจริญที่เติบโตอย่างรวดเร็วในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีห้างสรรพสินค้าหลายแห่ง และทรัพยากรด้านการบริโภคอาหารที่หลากหลาย อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อการบริโภคอาหารของวัยรุ่นไม่เหมาะสม ปัญหาพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้องของวัยรุ่นเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของวัยรุ่นและมีแนวโน้มเป็นผู้ใหญ่ที่มีภาวะอ้วนต่อไปในอนาคต ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตภาพในการผลิตของชาติในอนาคตได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญ จึงได้โดยศึกษาว่าวัยรุ่นในเขตชุมชนเมืองมีพฤติกรรมในการบริโภคอาหารอย่างไรบ้าง และมีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลทำให้เกิดพฤติกรรมเช่นนั้น ทั้งจะเป็นผลในการวางแผนให้ความรู้ที่ถูกต้อง เพื่อเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดีของประเทศในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะโภชนาการของวัยรุ่นในเขตเทศบาลเมืองและอำเภอเมืองร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่นในเขตเทศบาลเมืองและอำเภอเมืองร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยบางประการที่มีต่อระดับภาวะโภชนาการของวัยรุ่นในเขตเทศบาลเมืองและอำเภอเมืองร้อยเอ็ด

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ วัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองและเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ทั้งหมด จำนวน 22,100 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นตอนต้น ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมในเขตเทศบาลเมืองและอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 380 คน ประกอบด้วยโรงเรียนเทศบาลวัดหนองหญ้าม้า จำนวน 70 คน โรงเรียนเทศบาลวัดสระทองจำนวน 90 คน โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย 100 คน และโรงเรียนสตรีศึกษา 100 คน คำนวณจากตารางสุ่มตัวอย่างของเครซี มอร์แกนโดยกำหนดให้มีความผิดพลาด 0.5

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1) เครื่องชั่งน้ำหนัก 2) แถบวัดส่วนสูง 3) กราฟการเจริญเติบโตตามเกณฑ์ส่วนสูงของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

2.2 แบบประเมินพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยมีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่เก็บข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเองตามวันและเวลาที่แจ้งไว้กับหน่วยงาน และลงพื้นที่ครั้งละ 1 โรงเรียน จนกระทั่งครบจำนวน 4 โรงเรียน

3.3 ผู้วิจัยขอพบกลุ่มตัวอย่างและชี้แจงวิธีการเก็บข้อมูลโดยละเอียด และทำการประเมินภาวะโภชนาการโดยการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ที่ละรายบุคคล พร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ในกรณีกลุ่มตัวอย่างมีข้อสงสัย ผู้วิจัยจะเป็นผู้ตอบคำถามและอำนวยความสะดวกจนกว่าการตอบแบบสอบถามเสร็จและเสร็จสิ้น ผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามหากพบว่าไม่สมบูรณ์จะให้กลุ่มตัวอย่างตอบให้สมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อาจจากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และค่าไครส์แคสส์

สรุปผล

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นในเขตเทศบาลเมืองและอำเภอเมืองร้อยเอ็ด พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.85 อายุ 14 ปี ร้อยละ 49.48 พักอาศัยกับบิดา มารดา ร้อยละ 83.47 และได้รับเงินจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองต่อวัน 51-100 บาท ร้อยละ 37.10

2. ผลการศึกษาข้อมูลภาวะโภชนาการ

2.1 ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ (Height for Age) พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับตามเกณฑ์ ร้อยละ 92.63 รองลงมา คือ ส่วนสูงเกินเกณฑ์ ร้อยละ 6.05 และส่วนสูงน้อยกว่าเกณฑ์ หรือเตี้ย ร้อยละ 1.57 ตามลำดับ

2.2 น้ำหนักตามเกณฑ์อายุ (Weigh for Age) พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับตามเกณฑ์หรือสมส่วน ร้อยละ 91.31 รองลงมา น้ำหนักเกินเกณฑ์หรืออ้วน ร้อยละ 6.05 และน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์หรือผอม ร้อยละ 2.36 ตามลำดับ

2.3 น้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง (Weigh for Height) พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับตามเกณฑ์หรือสมส่วน ร้อยละ 81.83 รองลงมา คือ เกินเกณฑ์หรืออ้วน ร้อยละ 9.47 และน้อยกว่าเกณฑ์หรือผอม ร้อยละ 8.67 ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่น พบว่า ดื่มนมวันละ 1-2 แก้ว ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.41 รองลงมา คือ รับประทานอาหารเช้า 5 หมู่ ค่าเฉลี่ย 4.37 อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ รับประทานอาหารเช้าที่มีรสจืด ไม่เติมน้ำปลาและเกลือ ค่าเฉลี่ย 2.00

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการและพฤติกรรมการบริโภคอาหารกับระดับภาวะโภชนาการ พบว่า เพศ เงินที่ได้รับจากผู้ปกครองต่อวัน และพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ไม่มีความสัมพันธ์กัน

อภิปรายผล

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภาวะโภชนาการสมส่วน ร้อยละ 81.83 รองลงมาคือมีภาวะโภชนาการระดับผอม ร้อยละ 9.47 และน้อยที่สุด ระดับอ้วน ร้อยละ 8.67 และพฤติกรรมการบริโภคอาหารของวัยรุ่น พบว่า ดื่มนมวันละ 1-2 แก้ว ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ รับประทานอาหารเช้า 5 หมู่ และรับประทานอาหารเช้าที่มีรสจืด ไม่เติมน้ำปลาและเกลือ ระดับน้อยที่สุดสอดคล้องกับ บังอร กล้าสุวรรณ (2554) ทำการศึกษา เรื่อง ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะ สุขภาพของเด็กวัยรุ่น และการสุขาภิบาลอาหารและน้ำในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เจริญเติบโตตามเกณฑ์ ส่วนสูง

ตามเกณฑ์ ขึ้นไป ร้อยละ 91.7 โดยมีรูปร่างสมส่วนร้อยละ 78.0 พบปัญหาท้วมเริ่มอ้วนและอ้วน ร้อยละ 14.4 ผอมและค่อนข้างผอม ร้อยละ 7.6 และปรีชา นิพนพานนท์ และคณะ (2555) พบว่า เด็กวัยเรียนของเขตเทศบาลเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีภาวะน้ำหนักเกิน เนื่องจากการเลียนแบบพฤติกรรมกรรมการบริโภคจากเพื่อนที่ไม่เหมาะสมกับโภชนาการ นอกจากนี้สามารถอธิบายได้ว่าในกลุ่มวัยรุ่นส่วนใหญ่ที่มีภาวะโภชนาการสมส่วน อาจเป็นเพราะมีพฤติกรรมมารับประทานอาหารอิมพอร์ตีและมีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และจากการสังเกตสิ่งแวดล้อมและสอบถามเพิ่มเติมจากครู พบว่าโรงเรียนมีนโยบายลดการกินหวาน ขนมกรุบกรอบ และโรงเรียนมีนโยบายที่เอื้อต่อการภาวะโภชนาการดี ส่งเสริมให้นักเรียนมีการออกกำลังกายในช่วงเวลาว่างจากการเรียน เช่น การเล่นฟุตบอล บาสเกตบอล และส่วนใหญ่มีการออกกำลังกายโดยการวิ่งในช่วงเย็นหลัง

เลิกเรียน และวัยรุ่นมีพฤติกรรมของการบริโภคอาหารที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ควรนำผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ไปจัดทำโครงการบริการวิชาการในการส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น ได้แก่การประเมินโภชนาการต่อเนื่องทุก 4-6 เดือน และจัดกลุ่มที่มีปัญหาโภชนาการขาดหรือเกินมาให้ความรู้เพื่อปฏิบัติตนให้มีภาวะโภชนาการที่เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะโภชนาการของวัยรุ่นเขตเมืองและชนบท

2.2 ควรศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อภาวะทุพโภชนาการของเด็กวัยรุ่น

รายการอ้างอิง

- บังอร กล้าสุวรรณ. (2554). ภาวะสุขภาพเด็กวัยเรียนและการสุขาภิบาลอาหารและน้ำในโรงเรียนพื้นที่รับผิดชอบ ศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น. ขอนแก่น : กลุ่มพัฒนาการส่งเสริม สุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น.
- ปรีชา นิพนพานนท์ และคณะ. (2555). “ผลของการปรับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร เพื่อป้องกันภาวะน้ำหนักตัวเกินของเด็กร้อยเอ็ด ณ โรงเรียนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดนครราชสีมา”. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ฉบับพิเศษ : 103-114.
- เมตตา อภัยรัตน์. (2550). แบบแผนการบริโภคเครื่องดื่มของวัยรุ่นที่เป็นนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกโภชนาการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรทิศา ชัยอำนวย. (2550). แนวทางการป้องกันและรักษาโรคอ้วนในประชากรไทย. กรุงเทพฯ : คอมพิวเตอร์สมาคมโภชนาการแห่งประเทศไทยและศูนย์วิจัย. (2553). สร้างเด็กไทยให้เต็มศักยภาพด้วยอาหารและโภชนาการ. กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี.
- สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. (2559). รายงานประจำปี2558. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2559). สถิติสาธารณสุข พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามเจริญพานิช (กรุงเทพฯ) จำกัด.

พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Smoking Behaviors among Athletes of Roi Et Rajabhat University

ปรีวัตร ปาโส *

พนิดา ชูเวช **

ธนะพัฒน์ ทักขิณทร์ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาระดับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ยของนักกีฬา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการพฤติกรรมการสูบบุหรี่ เก็บข้อมูลกับนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่ร่วมกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 39 มีจำนวนทั้งสิ้น 254 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 155 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

นักกีฬาส่วนใหญ่เป็นผู้ไม่สูบบุหรี่ จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 89.03 มีผู้สูบบุหรี่จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 10.97 เริ่มสูบบุหรี่เนื่องจากอยากทดลองสูบบุหรี่ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 โอกาสที่จะเกิดการสูบบุหรี่ มักเกิดในระหว่างการเที่ยวกลางคืน/ดื่มสุรา คิดเป็นร้อยละ 44.45 ด้านความรู้และทัศนคติต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่านักกีฬาส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ อยู่ในระดับสูง ด้านทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ อยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เกี่ยวกับการจัดการพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ดังนี้ มหาวิทยาลัยควรมีการจัดโครงการเชิงรุกเพื่อลดพฤติกรรมสูบบุหรี่ ควรมีการจัดการความรู้และให้ความร่วมมือกับครอบครัวของนักกีฬาเกี่ยวกับบุหรี่ และมีวิจัยหรือโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาย่อยมีส่วนร่วมร่วมกับนักศึกษาเพื่อการหยุดพฤติกรรมการสูบบุหรี่

This survey research aimed to 1) investigate smoking behaviors of athletes of Roi Et Rajabhat University, 2) study their levels of knowledge and attitudes towards smoking behaviors and 3) find out recommendations for the solution of smoking behavior problems. The samples were 155 athletes of Roi Et Rajabhat University who participated in the 39th Northeastern Rajabhat Universities Sport Game, determining by Krejcie and Morgan. A questionnaire was used as a research instrument. The statistic used for data analysis were means, percentage and standard deviation.

Regarding smoking behaviors of 155 samples, there were 132 non smokers (89.03%), 17 smokers (10.97%). 11 smokers smoked because of initiation (66.67%) Occasions for smoking was during nightlife (44.45%). Regarding knowledge about and attitude towards smoking behaviors, the findings indicated that the majority of athletes have knowledge about cigarettes at a high level as well as their attitudes toward smoking behaviors.

Policy recommendations on management of smoking behaviors among athletes of Roi Et Rajabhat University are as follows: Firstly, the university should initiate the campaign in order to reduce smoking behaviors. Secondly, knowledge management, family participation regarding cigarette smoking should be promoted. Lastly, a research or a project for the solution related to the participation of students in smoking cessation.

* , ** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

*** นักวิชาการสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

คำสำคัญ : พฤติกรรม, การสูบบุหรี่, นักกีฬา

Keywords : Behavior, Smoking, Athlete

บทนำ

การสูบบุหรี่เป็นปัญหาที่เรื้อรังยากแก่การแก้ไข และเป็นปัญหาที่แพร่กระจายทั่วทุกระดับสังคม ซึ่งผลของการสูบบุหรี่เป็นประจักษ์นัยก่อให้เกิดโทษต่อร่างกายและจิตใจของผู้สูบโดยตรง กล่าวคือ บุหรี่สามารถทำให้เกิดความผิดปกติต่อระบบต่างๆ เช่น ระบบทางเดินหายใจ ระบบการไหลเวียนของโลหิต เป็นต้น เมื่อสูบบุหรี่ติดต่อกันเป็นเวลาหลายปี โดยไม่สามารถจะหยุดสูบได้ ในที่สุดจะเกิดอาการติดบุหรี่และกลายเป็นโรคมะเร็งปอด พวกเขาที่สูบบุหรี่ มีโอกาสเสียชีวิตจากโรคมะเร็งปอดมากกว่าผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ 8-15 เท่า พวกที่สูบบุหรี่วันละ 1-2 ซอง มีอัตราการเสี่ยงของการเป็นโรคมะเร็งปอดมากเป็น 10 เท่าของพวกที่ไม่สูบบุหรี่ (มูลนิธิณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่. 2553)

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เมื่อศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของคนไทย พบว่าในประเทศไทยจำนวนผู้สูบบุหรี่และอัตราการสูบบุหรี่จำแนกตามภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้สูบบุหรี่มากที่สุดคือ ร้อยละ 35 จากจำนวน 3,344,556 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2557) ทั้งนี้โอกาสที่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จะมีพฤติกรรมที่นักศึกษาสูบบุหรี่มากขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มนักกีฬาที่มีความเชื่อมั่นในความแข็งแรงของร่างกายตนเอง และมีพฤติกรรมเสี่ยงในการสูบบุหรี่ โดยพื้นฐานแล้วความเชื่อเรื่องการสูบบุหรี่ที่เป็นการแสดงออกถึงการให้ความยอมรับจากเพื่อน สภาสังคม มีความเครียดและความกดดัน ทั้งจากการเรียน ครอบครัว การเงิน ซึ่งจะส่งผลทำให้คนส่วนใหญ่เกิดความเครียดและหาวิธีคลายเครียด และหนึ่งในวิธีที่ผู้คนส่วนหนึ่งนิยม คือ การสูบบุหรี่และอาจมีหลายประการที่วัยรุ่นปัจจุบันหันมาพึ่งพาการสูบบุหรี่

บุหรี่ยังเป็นสารเสพติดการสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมที่ปลูกฝังอยู่ในวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่างๆ ทั่วโลกมาเป็นเวลานาน มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้และการปรับแต่งชนิดใหม่ๆ ออกมาตลอดเวลาเพื่อสนองความต้องการของผู้สูบที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการสูบบุหรี่เป็นการติดสารเสพติดอย่างหนึ่ง การเลิกสูบบุหรี่จึงเป็นเรื่องยากทั้งที่มีผลการศึกษาถึงโทษและพิษภัยของการสูบบุหรี่ที่มีการทดลองใช้โครงการสุขศึกษารูปแบบต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้สูบหรี่ เลิกบุหรี่มานานหลายปี แต่ก็ยังมีผู้สูบหรี่อยู่

เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ไม่สามารถเลิกบุหรี่ได้ ถึงแม้จะพยายามแล้วก็ตามและทั้งที่ไม่พยายามเลิกก็ตาม

เพื่อเป็นการหาแนวทางการจัดการกับปัญหานี้ คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬา รวมทั้งระดับความรู้และทัศนคติ รวมทั้งผลกระทบจากพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อนำเสนอเป็นฐานข้อมูลและเสนอแนะแนวทางในการจัดการกับปัญหาจากพฤติกรรมการสูบบุหรี่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
4. เพื่อนำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการปัญหาการสูบบุหรี่ในนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ได้กำหนดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักกีฬาที่ได้เข้าร่วมแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 39 ขุนศรีนครินทร์เกมส์ มีจำนวนทั้งสิ้น 254 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 155 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการสูบบุหรี่ แบบสอบถามฟาเกอร์สตรอมเพื่อวัดระดับการติดสารนิโคติน ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่โดย แบบสอบถามแบ่งออกเป็นทั้งสิ้น 5 ตอน ได้แก่

2.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ

น้ำหนัก ส่วนสูง โรคประจำตัว สังกัดที่กำลังศึกษา ชั้นปีที่ กำลังศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะที่พัก

2.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ โดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) โดยมีข้อความ จำนวน 14 ข้อ จะเป็นการกล่าวถึงพฤติกรรม การสูบบุหรี่ หากผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่จะต้องทำแบบสอบถามในแบบสอบถามตอนนี้ (ทำ เฉพาะผู้ที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่)

2.3 ตอนที่ 3 แบบทดสอบการติดบุหรี่ (แบบทดสอบฟาเกอร์สตรอม) โดยมีลักษณะเป็นข้อความ ทั้งหมด 6 ข้อ (ทำเฉพาะผู้ที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่)

2.4 ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อความรู้ เกี่ยวกับบุหรี่ มีข้อความทั้งหมด 10 ข้อ แบ่งเป็นข้อความ ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมสูบบุหรี่ จำนวน 5 ข้อ และความรู้ที่ผิดเกี่ยวกับการสูบบุหรี่จำนวน 5 ข้อ

2.5 ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติ ต่อพฤติกรรมสูบบุหรี่ โดยจะเป็นข้อความวัดระดับ ทัศนคติแบบประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย จำนวน 10 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ทำหนังสือขออนุญาตให้ข้อมูลในการติดต่อ ผู้จัดการทีม ผู้ฝึกสอน และผู้ช่วยผู้ฝึกสอนของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.2 ชี้แจงและอธิบายแบบสอบถามก่อนเก็บ ข้อมูลเพื่อให้ผู้กรอกแบบสอบถามมีความเข้าใจเกี่ยวกับคำถามและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3.3 แจกแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด จำนวน 155 ชุด ให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามเสร็จ และรอรับกลับคืนมา ทั้งสิ้นจำนวน 155 ชุด

3.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับเพื่อให้ได้ข้อมูลครบ 100%

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อ วิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ตอน ตามแบบสอบถาม ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และพฤติกรรมสูบบุหรี่ใช้การวิเคราะห์

แบบพรรณนาสถิติ ได้แก่ การหาค่าร้อยละ และการแจกแจงความถี่

4.2 ข้อมูลจากตอนที่ 3 แบบทดสอบการติด บุหรี่ (แบบทดสอบฟาเกอร์สตรอม) โดยแปลผลคะแนน 0-3 คะแนน คือ ไม่นับว่าติดสารนิโคติน 4-5 คะแนน คือติดสารนิโคตินระดับปานกลาง 6-7 คะแนน คือติดสารนิโคตินระดับปานกลาง และมีแนวโน้มอย่างมากในการพัฒนาไปเป็นการติดนิโคตินระดับสูง

8-9 คะแนน คือติดสารนิโคตินในระดับสูง 10 คะแนน คือติดสารนิโคตินในระดับสูงมาก

4.3 ตอนที่ 4 แบบสอบถามความรู้และ ทัศนคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ แบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ถูก ผิด เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าตอบ “ถูก” ให้ 1 คะแนน ถ้าตอบ “ผิด” ให้ 0 คะแนน มีคำถามทั้งหมด 10 ข้อ โดยเกณฑ์ ในการแปลผลคะแนนใช้การพิจารณาแบ่งระดับคะแนนแบบอิงเกณฑ์ โดยประยุกต์จากหลักเกณฑ์ของ Bloom (1971) มีเกณฑ์แบ่งคะแนนความรู้ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับสูง ได้ตั้งแต่ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ระดับปานกลาง ได้ตั้งแต่ ร้อยละ 60-79.99

ระดับต่ำ ได้ ต่ำกว่าร้อยละ 60

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ โดยการตั้งคำถามเชิงบวกและเชิงลบ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ใช่ ไม่เห็นใจ หรือไม่ใช่ มีคำถามทั้งหมด 10 ข้อ โดยให้คะแนนดังนี้

ข้อความเชิงบวก ข้อความเชิงลบ

ใช่ 3 คะแนน 1 คะแนน

ไม่เห็นใจ 2 คะแนน 2 คะแนน

ไม่ใช่ 1 คะแนน 3 คะแนน

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวจึงแบ่งระดับทัศนคติ เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ แบ่งออกเป็นดังนี้

2.35-3.00 หมายถึง ทัศนคติในระดับสูง

1.68-2.34 หมายถึง ทัศนคติในระดับปานกลาง

1.00-1.67 หมายถึง ทัศนคติในระดับต่ำ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติ ดังนี้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

จากการศึกษาวิจัยความรู้และทัศนคติ เกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดพบว่า ระดับความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ด้านข้อมูลทั่วไป นักกีฬาของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 39 ชุนศกรินทร์เกมส์ ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีนักกีฬาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเข้าร่วมการแข่งขันทั้งสิ้น จำนวน 254 คน เมื่อทำการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเปิดตารางหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่กับมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 155 คน ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ พบว่า

1.1 นักกีฬาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20-21 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 45.78 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 61.45 ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 44.58 สังกัดคณะครุศาสตร์ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 80.64 และพักอาศัยอยู่หอพักเอกชนนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 68.67

1.2 ด้านพฤติกรรมการสูบบุหรี่ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 155 คน ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 89.03 มีผู้สูบบุหรี่ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 10.97 เริ่มสูบบุหรี่เนื่องจากอยากทดลองสูบบุหรี่ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 มี 15 คนที่คนในครอบครัว สูบบุหรี่ ส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่แบบวันเว้นวัน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 44.45 และส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายบุหรี่น้อยกว่า 100 บาท ต่อเดือน โดยโอกาสที่จะเกิดการสูบบุหรี่มักเกิดในระหว่างการแข่งขัน/ดื่มสุรา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 44.45 มักจะสูบบุหรี่ที่มีโอกาส จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 44.45 และยี่ห้อบุหรี่ที่สูบเป็นประจำ คือ กรองทิพย์และวันเดอร์ ร้อยละ 44.45 และส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่ที่ทำสำเร็จรูป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และจะซื้อบุหรี่จากร้านสะดวกซื้อ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 มักจะซื้อเป็นซอง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ประเภทของบุหรี่ มักจะเป็นบุหรี่ในประเทศที่มีราคาสูง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 และส่วนใหญ่เคยอ่านคำเตือนที่มีอยู่บนซองบุหรี่ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนใหญ่คิดว่าไม่สามารถเลิกบุหรี่ได้ในอนาคต จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44

1.3 การวิเคราะห์ระดับการติดบุหรี่ด้วยแบบทดสอบฟาเกอร์สตรอมเพื่อวัดระดับการติดสารนิโคตินพบว่า ผู้สูบบุหรี่ทั้ง 17 คน นั้น มีจำนวน 15 คน ที่สูบบุหรี่อย่างน้อย 10 มวน คิดเป็นร้อยละ 88.89 และต้องการสูบบุหรี่มวนแรกหลังตื่นนอนทันที ภายใน 5 นาที จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และสูบบุหรี่จัดในมวนแรก ตอนเช้ามากที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 อีกทั้งไม่ยอมเลิกสูบบุหรี่มวนแรกในตอนเช้า จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และไม่รู้สึกว่า “เซตปลอดบุหรี่” เช่น ในโรงพยาบาล รดโดยสารร้านอาหาร ทำให้ลำบากหรือยุ่งยาก จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 และยังต้องสูบบุหรี่แม้ต้องนอนพักตลอดในโรงพยาบาล จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 และเมื่อพิจารณาระดับการติด มีผู้ที่ได้คะแนน ระดับ 6 คะแนน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 ที่ติดสารนิโคตินในระดับปานกลาง และมีแนวโน้มอย่างมากในการพัฒนาไปเป็นการติดนิโคตินระดับสูง

1.4 ด้านระดับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า นักกีฬามีความรู้มากที่สุด คือ การสูบบุหรี่ทำให้กลืนตัวแรงขึ้นกว่าปกติ และการสูบบุหรี่จะทำให้ผิวหนังเหี่ยวย่น แกร่ง คิดเป็นร้อยละ 90.36 รองลงมา คือ ในควันบุหรี่มีสารตะกั่วซึ่งเป็นสารที่ยับยั้งการเจริญเติบโตของร่างกาย และทำลายเนื้อเยื่อ สมอง คิดเป็นร้อยละ 89.16 และอัตราการเต้นของหัวใจสำหรับคนที่สูบบุหรี่นั้นจะเต้นเร็วกว่าคนที่ไม่ได้สูบบุหรี่ประมาณ 30% (หัวใจยิ่งเต้นเร็วแปลว่ายิ่งเหนื่อยง่ายและ ยิ่งอ่อนแอ) คิดเป็นร้อยละ 87.95 น้อยที่สุด คือ สารนิโคติน (Nicotine) ที่อยู่ในบุหรี่เป็นตัวช่วยในการลดความอยากอาหาร และเผาผลาญไขมันได้ คิดเป็นร้อยละ 49.40 ด้านการสูบบุหรี่ของนักกีฬามีความรู้อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 71.08 ระดับความรู้ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 20.48 และระดับความรู้ต่ำ คิดเป็นร้อยละ 8.43 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยของด้านความรู้เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ เท่ากับ 8.00 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.67

1.5 ด้านระดับทัศนคติต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า นักกีฬามีทัศนคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ทัศนคติระดับสูง คือ ถ้าท่านอยู่ในกลุ่มที่สูบบุหรี่ ท่านจำเป็นต้องสูบบุหรี่ ($\bar{x}=2.64$) รองลงมา คือ การสูบบุหรี่ช่วยให้มีสมาธิหนักแน่น รอบคอบมากขึ้น ($\bar{x}=2.60$) และทัศนคติระดับปานกลาง คือ การสูบบุหรี่ทำให้เพื่อนหรือคนรอบข้างรังเกียจ ($\bar{x}=2.35$) และท่านคิดว่าคนที่สูบบุหรี่จะเข้าสู่สังคมได้ง่าย และมีเพื่อนมาก ($\bar{x}=2.34$) เมื่อดูค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ สูงที่สุด

คือ ถ้าท่านอยู่ในกลุ่มที่สูบบุหรี่ ท่านจำเป็นต้องสูบบุหรี่ด้วย ($\bar{x}=2.64$) และต่ำที่สุด คือ การเลิกสูบบุหรี่จะทำให้หายจากการเจ็บป่วยจากโรคทางเดินหายใจ เช่น โรคปอดโรคมะเร็ง ($\bar{x}=2.11$) เมื่อพิจารณาระดับทัศนคติด้านการสูบบุหรี่ของนักกีฬา พบว่า มีทัศนคติอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 66.27 รองลงมา คือ มีทัศนคติอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 31.33 ($\bar{x}=2.64$, S.D.=0.531)

อภิปรายผล

จากการศึกษาความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือนักกีฬาของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 155 คน มีอายุอยู่ในช่วง 20-21 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 45.78 เพศชาย จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 61.45 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 44.58 สังกัดคณะครุศาสตร์ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 80.64 และพักอาศัยอยู่หอพักเอกชนนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 68.67 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุมลาย ประสมศักดิ์ (2551) ศึกษาเรื่องปัจจัยและผลที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่และพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีช่วงอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชนิษฐา บุญเสริม ผกามาศ, สุธิตวินิช และวรชา ภิธานนท์ (2552) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ที่สูบบุหรี่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.90 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณัฐพัฒน์ ขยาวีพัฒน์ (2553) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชาย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 66.00 และพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 52.9 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพัฒน์ ขยาวีพัฒน์ (2553) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชาย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชาย ร้อยละ 100.00

โดยสรุป พบว่า ช่วงอายุและเพศมีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของกลุ่มนักศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ทั้งนี้อาจจะมิสาเหตุ และมีหลายปัจจัยที่ส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ไม่ว่าจะเป็น

พฤติกรรมเลียนแบบจากเพื่อนและครอบครัวซึ่งจากการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีครอบครัวที่สูบบุหรี่

ด้านพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า มีผู้สูบบุหรี่ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 10.97 เริ่มสูบบุหรี่เนื่องจากอยากทดลองสูบบุหรี่ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีจำนวน 15 คน ที่คนในครอบครัวสูบบุหรี่ ส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่แบบวันเว้นวัน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 44.45 และส่วนใหญ่ มีค่าใช้จ่ายในการซื้อบุหรี่น้อยกว่า 100 บาท ต่อเดือน

โดยโอกาสที่จะเกิดการสูบบุหรี่ มักเกิดในระหว่างการเที่ยวกลางคืน/ดื่มสุรา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 44.45 มักจะสูบทุกที่มีโอกาส จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 44.45 และยี่ห้อบุหรี่ที่สูบเป็นประจำ คือ กรองทิพย์ และวินเดอร์คิดเป็นร้อยละ 44.45 และส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่ที่ทำสำเร็จรูป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และจะซื้อบุหรี่จากร้านสะดวกซื้อ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 มักจะซื้อเป็นซอง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ประเภทของบุหรี่ มักจะเป็นบุหรี่ในประเทศที่มีราคาสูง จำนวน 13 คน ร้อยละ 77.78 และส่วนใหญ่เคยอ่านคำเตือนที่มีอยู่บนซองบุหรี่ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนใหญ่คิดว่าไม่สามารถเลิกบุหรี่ได้ในอนาคต จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา บุญเสริม, ผกามาศ, สุธิตวินิช และวรชา ภิธานนท์ (2552) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 16-18 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.30 กำลังศึกษาในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 47.10 เยาวชนเคยลอง สูบบุหรี่ ร้อยละ 30.3 และยังคงสูบบุหรี่ ในปัจจุบัน ร้อยละ 24.01 ซึ่งจะสูบบุหรี่ทุกวัน ร้อยละ 36.4 สูบวันละ 6-10 มวน ร้อยละ 34.70 และซื้อจากร้านสะดวกซื้อ ร้อยละ 33.10 ส่วนใหญ่สถานที่ที่สูบบุหรี่ คือ บ้านเพื่อน ร้อยละ 28.90 และพบว่า ร้อยละ 13.60 มีการใช้ยาสูบรูปแบบอื่นสำหรับผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุมลาย ประสมศักดิ์ (2551) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยและผลที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่และพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาที่สูบบุหรี่เรียนอยู่คณะบริหารธุรกิจมากที่สุด ร้อยละ 28.10 อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 33.20 มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.01-3.00 ส่วนใหญ่ปีศาจจะสูบบุหรี่ทุกวัน มีบ้างที่มารดา สูบเป็นบางครั้ง แต่มีนักศึกษาส่วนใหญ่ที่มารดา

ไม่สูบบุหรี่ อย่างไรก็ตามนักศึกษที่สูบบุหรี่ก็มีเพื่อนสนิทที่สูบบุหรี่ 2 คน โดยสรุป พบว่า ยังมีนักกีฬาส่วนหนึ่งที่สูบบุหรี่และเริ่มสูบบุหรี่เนื่องจากอยากทดลองสูบบุหรี่และมีปัจจัยทางครอบครัว โดยมีครอบครัวที่มีสมาชิกที่สูบบุหรี่ภายในบ้านและมีแนวโน้มในการติดบุหรี่ได้เนื่องจากมีพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่แบบวันเว้นวัน และเมื่อมีปริมาณนิโคตินสะสมในร่างกายมากขึ้น ก็มีความต้องการนิโคตินจากการสูบบุหรี่มากขึ้นและส่งผลไปสู่การเสพติดนิโคติน ทั้งนี้พบว่า กลุ่มนักกีฬามีปริมาณการสูบบุหรี่ในปริมาณที่น้อยอยู่ควรจะต้องได้รับคำแนะนำและให้คำปรึกษาในการลด ละ เลิกบุหรี่ต่อไป

ด้านระดับความรู้ที่เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ พบว่าอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 71.08 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารัตน์ อิงคภากร (2557) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตชาย ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชาย คิดเป็นร้อยละ 100.00 ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่อยู่ในระดับที่สูง มีทัศนคติที่ดีและปานกลางต่อการสูบบุหรี่ในจำนวนที่เท่าๆ กัน และนิสิตส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ดีต่อการสูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 64.00 โดยสรุปพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ในระดับสูงแต่ยังคงมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของกลุ่มนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาจมีสาเหตุเนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจถึงโทษและพิษภัยของการสูบบุหรี่ แต่เกิดการเสพติดนิโคติน จากการทดลองสูบบุหรี่ และขาดความตั้งใจความพยายามในการเลิกบุหรี่ ซึ่งในเชิงนโยบายทางมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ควรจะดำเนินการช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการเลิกบุหรี่

ด้านระดับทัศนคติที่เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ พบว่าระดับทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด นักกีฬามีทัศนคติที่เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ทัศนคติระดับสูง เมื่อพิจารณาระดับทัศนคติ ด้านการสูบบุหรี่ของนักกีฬา พบว่ามีทัศนคติอยู่ในระดับสูงสอดคล้องผลงานวิจัยของ นนทรี สัจจาธรรม (2555) ศึกษาเรื่อง ทัศนคติและความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ของนักศึกษาวิทยาลัยราชภัฏฯ ผลการวิจัยพบว่านักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารัตน์ อิงคภากร (2557) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตชาย ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่า

นักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีทัศนคติที่ดีและปานกลางต่อการสูบบุหรี่ในจำนวนที่เท่าๆ กัน โดยสรุประดับทัศนคติมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ ของนักกีฬา แต่ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่จำนวนร้อยละ 10.97 ซึ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างนโยบายและสนับสนุนการเลิกบุหรี่ให้กับกลุ่มนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเล่นกีฬาและส่งเสริมในการจัดการสุขภาพตนเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของกลุ่มนักกีฬา เพื่อให้เกิดการลด ละ เลิก บุหรี่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความรู้และทัศนคติ เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 มหาวิทยาลัยควรมีการจัดโครงการเชิงรุกเกี่ยวกับการให้ความรู้และทัศนคติต่อการลดพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่อย่างมีส่วนร่วม เช่น การจัดประชาสัมพันธ์ สัปดาห์รณรงค์ผ่านพับ ประภาศเกี่ยวกับพิษภัยร้ายจากบุหรี่ การจัดโครงการเชิงรุกเกี่ยวกับการให้ความรู้และทัศนคติต่อการลดพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่อย่างมีส่วนร่วม เช่น การจัดประชาสัมพันธ์ สัปดาห์รณรงค์ผ่านพับ ประภาศ เกี่ยวกับพิษภัยร้ายจากบุหรี่ โดยนักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมและมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องในการจัดการแก้ไขปัญหการสูบบุหรี่

1.2 นักกีฬาที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ จะมีคนในครอบครัวที่สูบบุหรี่ด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นการจัดการในมหาวิทยาลัยเพียงทางเดียวนั้นคงไม่เพียงพอ ควรมีการจัดการให้ความรู้และความร่วมมือกับครอบครัวของนักกีฬาเกี่ยวกับบุหรี่ด้วย

1.3 ดำเนินการจัดการวิจัยหรือโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีส่วนร่วมกับนักศึกษาหรือนักกีฬามีแนวโน้มอยากเลิกและไม่อยากเลิกบุหรี่ เพื่อสนับสนุนการลด ละ เลิกพฤติกรรมการสูบบุหรี่

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและจัดทำกรวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่ในกลุ่มนักกีฬาผู้ที่สูบบุหรี่ และแก้ไขปัญหการสูบบุหรี่อย่างมีส่วนร่วม

2.2 ควรมีการวิจัยและสนับสนุนการเลิกบุหรี่
ของกลุ่มนักกีฬามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่มีความประสงค์
ต้องการเลิกบุหรี่ ในรูปแบบเชิงวิจัยการทดลองเชิงคลินิก

หรือรูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง เพื่อเป็นการสนับสนุน
ในกระบวนการเลิกบุหรี่ และเพื่อพัฒนารูปแบบของการจัดการ
เลิกบุหรี่ภายในองค์กรต่อไป

รายการอ้างอิง

- ชนิษฐ์ชา บุญเสริม, ผกามาศ สฐิตินิช และวรา ภิวิสานนท์. (2552). “การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของเยาวชน
ในจังหวัดชัยภูมิ,” วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ. 3(2) , 6-14 .
- ณัฐพัฒน์ ชยาวิวัฒน์วงศ์. (2553). พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาชาย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศ
เพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการทั่วไป). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นนทรี สัจจาธรรม. (2555). **ทัศนคติ และความตั้งใจในการเลิกสูบบุหรี่ของนักศึกษา** วิทยาลัยราชพฤกษ์. รายงาน
การวิจัย. วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่. (2553). **รวมบทความจากคอลัมน์ "แซ่กับเชิญ" ใน SMART เนื่องในโอกาสครบรอบ
10 ปี.** กรุงเทพฯ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). **สรุปผลที่สำคัญ การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.
2557.** กรุงเทพฯ : ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา.
- สุขุมลาย ประสมศักดิ์. (2551). **ปัจจัยและผลที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ และพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร.** รายงานการวิจัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- อาภารัตน์ อิงคภากร. (2557). **ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตชาย ระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Bloom, B.S. (1971). **Handbook on Formative and Summative of Student Learning.** New York : Mc
Graw Hill.

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Development of Information Technology Leadership Indications of School Administrators under The Basic Education Commission

สท้าน วารี *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การดำเนินการวิจัย มี 3 ระยะ ประกอบด้วยระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ด้วยเทคนิคเดลฟาย และระยะที่ 3 การตรวจสอบเพื่อยืนยันตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 520 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย 104 ตัวบ่งชี้ 2) โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 83.12$, $df = 70$, $P = 0.135$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.99$, $RMSEA = 0.019$, $CN = 589.91$) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยเป็นดังนี้ การมีสมรรถนะการปฏิบัติงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (0.99) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา (0.96) การมีจริยธรรมและการปฏิบัติตามกฎหมายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (0.93) การมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (0.93) และการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน (0.89) ตามลำดับ

ABSTRACT

The purposes of this study were to develop the indicators and to test the theoretical model of the Information technology leadership indicators with the empirical data of school administrators under the Basic Education Commission. Four phases of study were : Phase1-formulating a conceptual framework through synthesis of documents, research, and interviews with 9 experts; Phase 2-developing indicators using Modified Delphi Technique with 19 experts; Phase 3 – confirmatory test of Information technology leadership indicators of 520 school administrators under the Basic Education Commission against the empirical data. The findings were as follows:

1) information technology leadership indicators of school administrators under the Basic Education Commission consisted of 5 primary factors, 17 secondary factors, and 104 indicators. 2) Confirmatory factors analysis model of information technology leadership indicators of school administrators under the Basic Education Commission had goodness-of fit with the empirical data ($\chi^2 = 83.12$, $df = 70$, $P = 0.135$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.99$, $RMSEA = 0.019$, $CN = 589.91$). The factor loadings ranking from the highest to the lowest were : operational performance of information technology (0.99), the use of information technology in school administration (0.96), the ethical and legal practice in the use of information technology (0.93), the vision of information technology (0.93), and information technology usage to support teaching and learning (0.89).

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, เทคโนโลยีสารสนเทศ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Keywords : Leadership, Information Technology, Educational Manager

บทนำ

การเรียนรู้ยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ผ่านสื่อไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้สอนและผู้เรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญมากขึ้น และในการเรียนการสอนยุคใหม่ บทบาท หน้าที่ของครู และกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากห้องเรียนสู่โลกกว้าง การเรียนยุคใหม่จะมีกิจกรรมเชิงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวผู้เรียน ตลอดจนใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มากขึ้น (ไพฑูริย์ ศรีฟ้า. 2556 : 52)

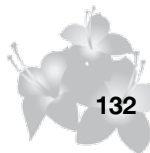
การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนั้น สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำที่จะสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการก้าวสู่ยุคแห่งข้อมูล ข่าวสาร Fullan, M. (2002 : 16) กล่าวว่า ผู้นำโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพเป็นกุญแจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาอย่างยั่งยืน ขวลิต เกิดทิพย์ (2553 : 179) ระบุว่าผู้บริหารซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาสิ่งต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนไทย จำเป็นต้องตื่นตัวด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสามารถด้านเทคโนโลยี และเป็นผู้อำนวยความสะดวกด้านเทคโนโลยีแก่ผู้อื่น ผู้บริหารที่มีลักษณะข้างต้นนั้น จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาที่สามารถใช้ และเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างต่อเนื่อง และรู้จักนำความรู้เหล่านั้นไปบูรณาการร่วมกับการจัดการศึกษาให้เป็นหนึ่งเดียวอย่างมีความหมาย ตลอดจนใช้อิทธิพลอำนาจ และจูงใจครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ตระหนักเห็นประโยชน์ของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการจัดการศึกษา มุ่งให้เกิดความคุ้มค่า ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพที่สูงขึ้น Anderson & Dexter (2005 : 49-82) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางด้านเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้

จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา (Byrom and Bingham. 2001 : 296) ดังนั้น การที่จะปฏิรูปสถานศึกษาให้มีความพร้อม และมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคดิจิทัลซึ่งเป็นยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารควรจะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Ross and Bailey. 1996 : 298) และเป็นบุคคลที่สามารถรวบรวมสิ่งต่างๆ ทั้งหมดในสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยี (Campbell, T. 2003 : 94 - 107)

ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี ได้กลายเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ Anderson and Dexter (2005 : 74) กล่าวว่า แม้ว่าเทคโนโลยีจะเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญ แต่ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีการยกระดับให้สูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีจะแตกต่างจากภาวะผู้นำตามทฤษฎีผู้นำแบบดั้งเดิมที่มุ่งเน้นไปที่ลักษณะหรือการกระทำของผู้นำ แต่เน้นไปที่การพัฒนาการบริหารจัดการ การแสวงหาแนวทางในการบริหารจัดการ และการใช้เทคโนโลยีขององค์กรที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ฉะนั้นภาวะผู้นำทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นไปสู่การปฏิบัติงาน (Chang. 2013 : 328) ตามที่ Mehlinger and Powers (2002 : 218) กล่าวว่า “โรงเรียนที่ผู้บริหารไม่ตระหนักในความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ จะไม่สามารถเป็นโรงเรียนชั้นนำได้”

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาในปัจจุบัน พบว่าผู้บริหารในโรงเรียนต่างๆ มีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน (Akbaba-Altun. 2008 : 151-173) ผู้บริหารโรงเรียนไม่มั่นใจในความรู้ด้านเทคโนโลยีของตนเอง จึงไม่สามารถวางแผนด้านเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ Seferoglu (2009 : 228-230) ได้อธิบายเหตุผลนี้ว่าเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนไม่มีความตระหนักในความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาใช้ จึงทำให้ครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของเทคโนโลยีทางการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศจะเสริมสร้างให้ผู้นำเป็นผู้ที่เห็นผลกระทบของเทคโนโลยี มีความสามารถในการบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว มีความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับ

ภาระงานของสถานศึกษา ซึ่งพฤติกรรมของผู้นำที่มีภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะแสดงออกด้วยการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี การมีสมรรถนะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา การมีจริยธรรม และการปฏิบัติตามกฎหมายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

จากความสำคัญของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะค้นหาคำตอบว่าภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีคุณลักษณะเช่นไร และมีตัวบ่งชี้ใดที่จะบ่งบอกถึงความเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ในลักษณะของพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และมีความสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการต่อไป

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) และ 2) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน (Expert Interview)

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วนำผลที่ได้ไปประกอบ การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ประกอบด้วย เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ โดยสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบเห็นด้วย – ไม่เห็นด้วยพร้อมคำถามแบบปลายเปิด แบบสอบถามในรอบที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในแบบสอบถามรอบที่ 3 ได้ระบุตำแหน่งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากรอบที่ 2 ไว้ด้วย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน โดยสอบถามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้โดยเทคนิคเดลฟายปรับปรุง 3 รอบ ด้วยวิธีการนำเสนอด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ รอบที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ เลือกข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยร้อยละ 80 ขึ้นไป มาสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 วิเคราะห์ความสอดคล้องของความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter-Quartile Range) ตั้งแต่ 1.50 ลงมา เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมแล้วนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 3

ระยะที่ 3 ทดสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2559 จำนวน 520 คน โดยใช้อัตราส่วนระหว่างขนาดกลุ่มตัวอย่างกับพารามิเตอร์

ที่ต้องประมาณค่าในโมเดลประมาณ 20 : 1 และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม พร้อมแบบสอบถามถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 2 สัปดาห์โดยทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และยืนยันตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL)

สรุปผล

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ประกอบด้วย เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง จำนวน 3 รอบ และระยะที่ 3 การทดสอบเพื่อยืนยันตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 17 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 104 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ มีการสร้างวิสัยทัศน์ มีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ รวมจำนวน 19 ตัวบ่งชี้

2. องค์ประกอบการมีสมรรถนะการปฏิบัติงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ มีทัศนคติต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมจำนวน 20 ตัวบ่งชี้

3. องค์ประกอบการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ มีการจัดหลักสูตรทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการจัดกระบวนการเรียน การสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการวัดผล และประเมินผลทางเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมจำนวน 13 ตัวบ่งชี้

4. องค์ประกอบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป รวมจำนวน 37 ตัวบ่งชี้

5. องค์ประกอบด้านการมีจริยธรรม และการปฏิบัติตามกฎหมายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นส่วนตัว ความถูกต้อง ความเป็นเจ้าของ การเข้ามาใช้ข้อมูล รวมจำนวน 15 ตัวบ่งชี้

ระยะที่ 2 การพัฒนาองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ โดยสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง จำนวน 3 รอบ พบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = .56) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า มี 2 องค์ประกอบ ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = .31) รองลงมาคือ การมีจริยธรรมและการปฏิบัติตามกฎหมายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = .60) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = .60) การมีสมรรถนะการปฏิบัติงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = .73) การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = .58) ตามลำดับ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการสอบถาม

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2559 จำนวน 520 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) โดยใช้เกณฑ์ในการตรวจสอบความกลมกลืนดังนี้

ตาราง 1 เกณฑ์ในการตรวจสอบความกลมกลืน

สถิติที่ใช้	ระดับการยอมรับ
X^2	3.51 ขึ้นไป
GFI	มากกว่าหรือเท่ากับ 0.30
AGFI	0.90 ขึ้นไป
RMSEA	ต่ำกว่า 0.05
CN	0.90

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. ผลการทดสอบเพื่อยืนยันโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 5 โมเดล มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ทั้ง 5 ด้าน จำนวน 104 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญขององค์ประกอบย่อยทั้ง 17 องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละโมเดล ปรากฏดังต่อไปนี้

1.1 โมเดลการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า เมื่อปรับโมเดลแล้วมีค่าสถิติไค-สแควร์ เท่ากับ 84.10 ที่ขึ้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) เท่ากับ 118 มีค่าความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 1 ($p = 0.9922$) ไม่มีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์คือ ค่าไค-สแควร์/df มีค่า 0.712 ซึ่งต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.96 และค่าดัชนีแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะยอมรับดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (CN) เท่ากับ 918.25 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบ

1.2 โมเดลการมีสมรรถนะการปฏิบัติงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า เมื่อปรับโมเดลแล้วมีค่าสถิติไค-สแควร์ เท่ากับ 118.22 ที่ขึ้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) เท่ากับ 144

มีค่าความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 1 ($p = 0.94299$) ไม่มีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์คือ ค่าไค-สแควร์/df มีค่า 0.8209 ซึ่งต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.97 และค่าดัชนีแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะยอมรับดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (CN) เท่ากับ 776.93 เป็นไปตามหลักการพิจารณาความกลมกลืนแสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบ

1.3 โมเดลการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า มีค่าสถิติไค-สแควร์ เท่ากับ 35.25 ที่ขึ้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) เท่ากับ 46 มีค่าความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 1 ($p = 0.87510$) ไม่มีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์คือ ค่าไค-สแควร์/df มีค่า 0.7663 ซึ่งต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 และค่าดัชนีแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะยอมรับดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (CN) เท่ากับ 983.31 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบ

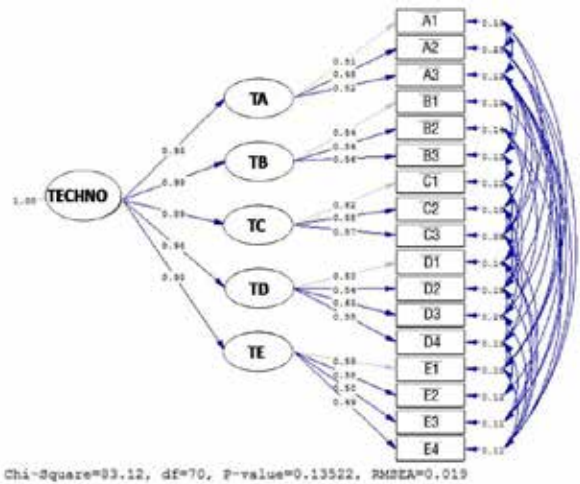
1.4 โมเดลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา พบว่า มีค่าสถิติไค-สแควร์ เท่ากับ 512.80 ที่ขึ้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) เท่ากับ 564 มีค่าความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 1 ($p=0.8782$) ไม่มีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์คือ ค่าไค-สแควร์/df มีค่า 0.9092 ซึ่งต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.95 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.93 และค่าดัชนีแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะยอมรับดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (CN) เท่ากับ 599.66 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยทั้ง 4 องค์ประกอบ

1.5 โมเดลการมีจริยธรรม และการปฏิบัติตามกฎหมายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลด้านการมี

จริยธรรมและการปฏิบัติตามกฎหมายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า มีค่าสถิติไค-สแควร์ เท่ากับ 49.40 ที่ขึ้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) เท่ากับ 70 มีค่าความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 1 ($p = 0.8782$) ไม่นัยสำคัญ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์คือ ค่าไค-สแควร์/df มีค่า 0.7057 ซึ่งต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 และค่าดัชนีแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะยอมรับดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (CN) เท่ากับ 998.82 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า เมื่อปรับโมเดลแล้วมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติไค-สแควร์ เท่ากับ 83.12, df มีค่า 70 มีค่าความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 1 ($p=0.1352$) ไม่นัยสำคัญ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์คือ ค่าไค-สแควร์/df มีค่า 1.1874 ซึ่งต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีแสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะยอมรับดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (CN) เท่ากับ 589.91 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย พบว่า น้ำหนักขององค์ประกอบย่อยทั้ง 17 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวกและมีค่าตั้งแต่ .45 ถึง .63 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p<.01$) ทุกค่า เรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริหารงานบุคคล ($b=.63$) มีการจัดหลักสูตรทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ($b=.62$) ความเป็นส่วนตัว ($b=.59$) ความถูกต้อง ($b=.58$) มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ($b=.58$) มีการวัดผลและประเมินผลทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ($b=.57$) มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($b=.56$) ด้านการบริหารทั่วไป ($b=.55$) มีทัศนคติต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ($b=.54$) มีการจัดหลักสูตรทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ($b=.54$) การบริหารงบประมาณ ($b=.54$) มีการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ($b=.52$) มีการสร้างวิสัยทัศน์ ($b=.51$) การบริหารวิชาการ ($b=.50$) ความเป็นเจ้าของ ($b=.50$) ความเป็นเจ้าของ ($b=.49$) มีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ($b=.45$) ดังภาพประกอบ 1

ภาพ 1 น้ำหนักขององค์ประกอบย่อย ทั้ง 17 องค์ประกอบ

ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ 104 ตัวบ่งชี้ สามารถใช้วัดภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ และตัวบ่งชี้แต่ละตัวมีค่าความคลาดเคลื่อนรวมอยู่ด้วย ผู้วิจัยได้คัดสรรกำหนดไว้ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างขององค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบคือ การมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การมีสมรรถนะการปฏิบัติงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา การมีจริยธรรม และการปฏิบัติตามกฎหมายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย รวมทั้งแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้วิจัยได้ดำเนินการหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง จำนวน 3 รอบ แล้วนำมาวิเคราะห์ หาระดับความเหมาะสมของการเป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งปรากฏว่าตัวบ่งชี้โดยรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ใน

ระดับมากถึงมากที่สุด จึงถือว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ และการพัฒนาตัวบ่งชี้ในครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยการอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ นำมาวิเคราะห์แล้วจัดกลุ่มตัวแปร คือ 1) การใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและระบุใหม่ในรูปขององค์ประกอบย่อย 2) การใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบทฤษฎี เพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบ และเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างตัวแปรใหม่ และการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ ตรวจสอบโดยหาความเที่ยงตรง (Validity) ซึ่งประกอบด้วย 1) ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความตรงเชิงเปรียบเทียบ (Convergent Validity) 2) ความเชื่อมั่น (Reliability) 3) ความเหมาะสมในเชิงปฏิบัติ (Johnstone, 1981 : 60-153) นับได้ว่าการพัฒนาองค์ประกอบที่ผู้วิจัยดำเนินการนั้น มีความเที่ยงตรง และน่าเชื่อถือจึงทำให้องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ การมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การมีสมรรถนะการปฏิบัติงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา การมีจริยธรรมและการปฏิบัติตามกฎหมาย ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบประเด็นสำคัญ ดังนี้

2.1 โมเดลองค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลด้านการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า เมื่อปรับโมเดลแล้วมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ มีการสร้างวิสัยทัศน์ มีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และมีการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ จากผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารให้ความสำคัญกับการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี

สารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kozloski (2006) กล่าวว่า ภาวะผู้นำและความมีวิสัยทัศน์ ของครูใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาและเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 โดยวิสัยทัศน์นั้นจะแสดงออกถึงภาพอนาคต การวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ และสอดคล้องกับ Rock (2009) กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์ (visioning) จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนรู้ว่าจะนำพาโรงเรียนไปสู่จุดใดในอนาคต สามารถแยกเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) มีการสร้างวิสัยทัศน์ (formulating) 2) มีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ (articulating) 3) มีการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (implementing) 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี (role model) นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องมีการสื่อสารที่ขยายความคิด ความเชื่อของตนให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าใจ เป็นที่ยอมรับของทุกคน และนำไปสู่การปฏิบัติ การสื่อสารอาจอยู่ในรูปของการพูด การเขียน การกระทำ การใช้สัญลักษณ์ และการให้รางวัล ซึ่งต้องทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ประการสำคัญคือ จะต้องมีการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ กล่าวคือ จะต้องนำวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นสู่การปฏิบัติโดยการหลอมรวมวิสัยทัศน์นั้นลงไปในปรัชญา นโยบาย เป้าหมาย และกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษากำหนดบทบาท หน้าที่ สร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิก เพื่อให้สมาชิกเต็มใจปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้น

2.2 โมเดลองค์ประกอบการมีสมรรถนะการปฏิบัติงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า เมื่อปรับโมเดลแล้วมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ มีทัศนคติต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นเป็นองค์ประกอบที่มีความเหมาะสม เนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษามาใช้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีทั้งแนวความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกที่ดี และมีความโน้มเอียงในการที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ทันไปสู่การปฏิบัติ อาจจะเป็นความรู้ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า การเรียนรู้ร่วมกัน หรือประสบการณ์ นอกจากนั้นผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มีความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะ แสดงออกถึงความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม ทั้งด้านฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ เพื่อให้เทคโนโลยีสารสนเทศถูกนำไปใช้ตอบสนองความต้องการของสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น การมีสมรรถนะทางเทคโนโลยี

สารสนเทศ ของผู้บริหารจึงเป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็น และมีความเหมาะสม

2.3 โมเดลองค์ประกอบการสนับสนุนการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า เมื่อปรับโมเดลแล้วมีความ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าโมเดลการวิจัย สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เพราะใน ปัจจุบันนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ คือการเน้น ความสำคัญของครูในการออกแบบการเรียนรู้ การผลิตและ พัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีการศึกษาโดยใช้ระบบ ทางไกล ซึ่งมีกรมการเทคโนโลยีเข้าในการเรียนการสอน Sorensen (2007) ได้ศึกษาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ในห้องเรียน ผลการศึกษา พบว่า การใช้เทคโนโลยีช่วยให้ครู ประสบความสำเร็จในการปรับปรุงการเรียนการสอนสอดคล้องกับ Hughes & Norris (2004) ให้ทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของ การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน คลอบคลุม 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักสูตร (curriculum) 2) การเรียนการสอน (instruction) และ 3) การประเมินผล (assessment) จึงนับได้ว่าองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม

2.4 โมเดลองค์ประกอบการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้อง กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็น ตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อยทั้ง 4 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นงานตามภารกิจของการบริหารจัดการสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสอง และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ได้ระบุ วิธีการพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจและการบริหาร การจัดการศึกษา ระดับเขตพื้นที่ และระดับสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานไว้ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ 17 ข้อ 2) ด้านงบประมาณ 22 ข้อ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 20 ข้อ 4) ด้านการบริหาร งานทั่วไป 22 ข้อ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานทุกสังกัด ต้องดำเนินงานตามภารกิจตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง กำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการการกระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 โดยละเอียดและรอบคอบซึ่ง องค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่ได้พัฒนาขึ้นตามความ คิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มองว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี สารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญใน การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหาร

จัดการตามภารกิจหลักของสถานศึกษาตามกฎกระทรวง มากกว่าการให้ความสำคัญกับทักษะหรือเทคนิคในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับปฏิบัติการ จึงได้กำหนดเป็น กรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ และเป็นองค์ประกอบที่มี ตัวบ่งชี้ตามภารกิจสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม

2.5 โมเดลองค์ประกอบการมีจริยธรรม และการปฏิบัติตามกฎหมายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลด้านการมี จริยธรรมและการปฏิบัติตามกฎหมายในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ พบว่า โมเดลแล้วมีความสอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์ ทั้งนี้เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สารสนเทศในปัจจุบัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลและมีอิทธิพลอย่างมากในเรื่องของ ความเป็นส่วนตัว การกระจายอำนาจ ทรัพย์สิน ลิขสิทธิ์ สิทธิ และความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สารสนเทศทำให้เกิดผู้แพ้ ผู้ชนะ ผู้ได้ประโยชน์ จากภาวะ เช่นนี้ทำให้เกิดการกระทำที่เป็นความรับผิดชอบด้าน จริยธรรมและด้านสังคมขึ้น และจากการที่พระราชบัญญัติว่า ด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ได้มีการประกาศใช้ในวันที่ 19 กรกฎาคม 2550 ผู้บริหาร สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ และเข้าใจจริยธรรม และกฎหมายทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และมี ความรอบคอบในการทำงานและระมัดระวังมากขึ้น โดยเฉพาะ ในเรื่องของการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก จะต้อง คำนึงถึงจริยธรรม ความถูกต้องเป็นสำคัญ และผู้บริหาร จำเป็นต้องรู้กฎหมาย และมีความรอบคอบในการทำงาน และระมัดระวังมากขึ้น จึงทำให้องค์ประกอบย่อยที่ประกอบด้วย ความเป็นส่วนตัว (Privacy) ความถูกต้อง (Accuracy) ความเป็นเจ้าของ (Property) การเข้ามาใช้ข้อมูล (Access) มีความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผล การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ ในการพัฒนาตนเองตามลำดับความสำคัญของน้ำหนัก องค์ประกอบจากมากไปหาน้อย

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารและสร้างแบบประเมินภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง

2.2 ควรทำการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) รูปแบบการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียน

ที่ร่วมอยู่ในโครงการตามนโยบายต่างๆ เช่น โครงการโรงเรียนประชารัฐ โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนโรงเรียนดีใกล้บ้าน โครงการเรียนรู้ทางไกลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

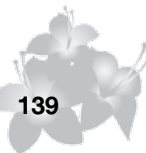
2.4 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การบริหาร แตกต่างกัน

2.5 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

2.6 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ เช่น การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาทีมงาน คุณภาพและปริมาณของเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา จริยธรรมของผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

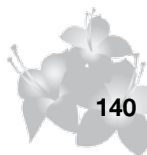
รายการอ้างอิง

- ชวลิต เกิดทิพย์. (2553). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารเพื่อการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (2552 - 2561). วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี. 21(2) ก.ค.- ธ.ค., 72.
- ไพฑูริย์ ศรีฟ้า. (2556). การจัดการศึกษาที่เหมาะสมในยุคศตวรรษที่ 21. วารสารเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยประสานมิตร. กรุงเทพฯ : 20 (1) ประจำปีการศึกษา 2556, 52.
- Anderson, R. E., & Dexter, S. L. (2005). *School technology leadership : An empirical investigation of prevalence and effect*. Educational Administration Quarterly, 41(1),
- Akbaba-Altun, S. (2008). Technology leadership in schools. D. Deryakulu (Eds.). *Information technologies in teaching socio-in psychological variables (151-173)*. Ankara: Maya Academy Publications.
- Byrom, E., & Bingham, M. (2001). *Factors influencing the effective use of technology for teaching and learning: Lessons learnt from the SEIR/TEC intensive site schools (2Nd Ed.)*. Greensboro, NC:University of North Carolina.
- Campbell, T. (2003). Plenty of secondary school administrator leadership competencies. *Te Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2 (3), 94-107.
- Chang, I. (2013). Assessing the dimensions of principals' effective technology leadership: An application of structural equation modelling. Educational Policy Forum, 6(1), 111-141.
- Fullan, M. (2002). *The change leader*. Educational Leadership, 59(8), 16-20.
- Hughes, M., & Zachariah, S. (2001). An investigation into the relationship between effective administrative leadership styles and the use of technology. *International Electronic Journal For Leadership in Learning*, 5(5) : 25-36.
- Kozloski, K. C. (2006). *Principal leadership for technology integration: A study of principal technology leadership*. Doctoral dissertation, Drexel University.

- Mehlinger, H. D., & Powers, S. M. (2002). **Technology and teacher education: A guide for educators and policymakers**. Boston: Houghton Mifflin.
- Rock, M. (2009). **The 7 Pillars of Visionary Leadership, Mentoring**. Form <http://www.canadaone.com/ezone/may99/leadership6.html%20Retrieved%20March%2011>
- Ross, T. W., & Bailey, G. D. (1996). **Technology-based learning: A handbook for teachers and technology leaders** (Rev. ed.). Arlington Heights, IL: IRI/Skylight.
- Seferoglu, S. S. (2009). **Technology in primary schools managers' perspectives**. Academy of use and Informatics The papers presented in 2009. Harran University, Elazig, Turkey.
- Sorensen, C. A. (2007). **Examining a professional development process for increasing classroom implementation of WEdGate**. Doctoral dissertation, University of Wyoming.

วัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน

มาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

Quality Culture Affecting Professional Learning Communities in World-Class Standard

Schools Under the Secondary Educational Service Area Office 25

ปิยะมาศ วงศ์แสน *

ดาวรุตพรณ ถวิลการ **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับวัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ 25 2) ศึกษากระบวนการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 และ 4) ศึกษาปัจจัยวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 329 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Coefficient และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดลำดับแรก คือ ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม

2) ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากลโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดลำดับแรก คือ ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม รองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การร่วมมือรวมพลัง

3) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมคุณภาพกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า มีความสัมพันธ์ “สูง” ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4) วัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่ามีวัฒนธรรมคุณภาพ 3 ด้านร่วมกันพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล คือ

1) ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ 2) ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ และ 3) ด้านการทำงานเป็นทีมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.828 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรือค่าอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 68.5 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

* นักศึกษาลัทธิศรัทธาธรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** อาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

(Unstandardized Score)

$$\hat{Y} = 0.785 + 0.399(X_8) + 0.223(X_5) + 0.180(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

(Standardized Score)

$$\hat{Z}_Y = 0.433(Zx_8) + 0.261(Zx_5) + 0.221(Zx_3)$$

ABSTARCT

This research aimed to investigate 1) the level of quality culture in world-class standard schools under the Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 25, 2) existing level of being an professional learning community among world-class standard schools, 3) the quality culture and its relationship with the professional learning community in world-class standard schools, 4) quality cultures and their influences on the development of the occupational learning community in world-class standard schools. The participants were 329 teachers and administrators from world-class standard schools. Questionnaires were used for data collection. The data was analyzed via mean, percentage, standard deviation, the Pearson Product Coefficient, and the stepwise multiple regression. The following results were observed.

1) The level of the quality culture in world-class standard schools was at a “high” level. The itemized study of the quality culture showed that most items were also at a “high” level. The first two factors rated with the highest scores were valuing the service recipients, and leadership qualities. The item with the lowest score was team work.

2) The existing level of being a professional learning community among the schools was at a “high” level. The first two factors with the highest

scores were values and visions of organization and professional learning and development. The item rated with the lowest score was collaboration.

3) The relationship between the quality culture and the level of being an professional learning community in world-class standard schools was rated at a “high” level in all items. All pairs of relationship possessed positive relationships with a statistical significance at the level of 0.01.

4) It was observed that there were three quality cultures of the world-class standard schools that enhanced the development of the professional learning community including; 1) valuing the service recipients, 2) empowerment and 3) team work. The multiple correlation equal to 0.828, a predictive coefficient or the predictive power of 68.5 percent, with statistical significant level at 0.01. Accordingly, the prediction equation can be presented via forms of unstandardized and standardized scores as follows:

Prediction equation with unstandardized score

$$\hat{Y} = 0.785 + 0.399(X_8) + 0.223(X_5) + 0.180(X_3)$$

Prediction equation with standardized score

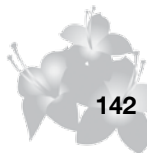
$$\hat{Z}_Y = 0.433(Zx_8) + 0.261(Zx_5) + 0.221(Zx_3)$$

คำสำคัญ : วัฒนธรรมคุณภาพ, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, โรงเรียนมาตรฐานสากล

Keywords : Quality Culture, Professional Learning Community, World-Class Standard School

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 47 ได้บัญญัติให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย

ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอกและมาตรา 48 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีศักยภาพสามารถนำความรู้และทักษะมาพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนระดับพื้นฐานการทำงานและผลกระทบต่อวิธีการทำงานในระบบเดิมเพื่อเสริมสร้างพลังขับเคลื่อนสู่เป้าหมายคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการการศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจึงมีบทบาทสำคัญที่ต้องแสวงหาวิธีที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 2558)

การจัดการศึกษาที่ดีคือพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับให้เหมาะสมกับสังคมในยุคปัจจุบันที่ระบบเศรษฐกิจเริ่มเข้าสู่สังคมความรู้คือการใช้ความรู้เป็นฐานสร้างนวัตกรรมและเน้นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนและผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพสามารถแข่งขันกับนานาชาติทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี เมื่อสังคมเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีต่างๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลในทุกๆ ด้าน (วิจารณ์ พานิช. 2555) นวัตกรรมที่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่อัดแน่นเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนมากเกินความจำเป็นของผู้เรียนมาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เองแทนการท่องจำ ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ครูยังเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเนื้อหาสาระมาเป็นการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความท้าทายทำให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ผลิตสิ่งใหม่ๆ สามารถนำไปปรับใช้ในดำเนินชีวิตได้ในศตวรรษที่ 21 (DuFour. 2006)

บรรยากาศในองค์กรหรือวัฒนธรรมองค์การมีส่วนช่วยขับเคลื่อนให้องค์การหรือสถานศึกษาประสบความสำเร็จ เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน (ธัญพร บุณยรัชชา. 2553) วัฒนธรรมคุณภาพเป็นแนวทางการปฏิบัติของคนในองค์กรที่ยึดถือปฏิบัติตามพันธกิจเพื่อนำไปสู่การมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าตนจะรับผิดชอบงานหรือปฏิบัติงาน

ในการกิจใดๆ ก็ตาม จะต้องคำนึงถึงผลของงานเสมอ วัฒนธรรมคุณภาพองค์การนั้นต้องจะประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำคุณภาพ สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้บุคลากรร่วมกันปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากร อยู่เสมอ การทำงานเป็นทีม การมอบอำนาจ การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง และ การยกย่องและให้รางวัล (Batten. 1992) จากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมคุณภาพเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ ชาญณรงค์ พรุ่งรุ่งโรจน์ (2557) วัฒนธรรมที่มีคุณภาพสามารถการพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันสร้างบรรยากาศให้การดำเนินงานของสถานศึกษาจนสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

โรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นสถานศึกษาที่พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสามารถเทียบเคียงกับนานาชาติที่มีการบริหารจัดการศึกษาด้วยระบบที่มีคุณภาพสามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่ดีและมีศักยภาพเป็นพลโลก มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพเยาวชนสำหรับศตวรรษที่ 21 เกิดการเรียนรู้ร่วมกันสามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้ วัลลักษณ์ ชูกำเนิด (2557) ได้เสนอวิธีการพัฒนาองค์กรให้เป็นวิถีสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเปลี่ยนผ่านให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ในศตวรรษที่ 21 ทั้งในกรณีศึกษา lesson study ในประเทศญี่ปุ่น problem-Saling Group ของ ฟินแลนด์ หรือจะเป็น Teach Less, Learn More ในสิงคโปร์ ล้วนมุ่งเน้นการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้งนั้น ซึ่งเกิดจาก 1) มีภาวะผู้นำร่วม 2) ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม 3) โครงสร้างเงื่อนไขสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียน 4) การร่วมมือร่วมพลังของบุคลากร 5) การเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ ชุลีพร เกลี้ยงสง (2558) ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมองค์การเพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าปัจจัยวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นั่นคือ สมาชิกในสถานศึกษาต้องมีการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนให้การสนับสนุนการจัดการประสานความร่วมมือกัน ติดต่อสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศในการสื่อสาร และ ความรับผิดชอบของสมาชิก
ในสถานศึกษา

ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยใด
ในวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ข้อค้นพบที่ได้จะเป็น
แนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา
เพื่อพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน
มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 25

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียน
มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 25
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม
คุณภาพกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน
มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 25
4. เพื่อศึกษาปัจจัยของวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผล
ต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน
มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 25

สมมติฐานการวิจัย

1. วัฒนธรรมคุณภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ
การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐาน
สากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
2. ปัจจัยของวัฒนธรรมคุณภาพอย่างน้อย 1 ด้าน
ที่สามารถพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 25

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู
ในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 25 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2,230 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู
ในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 25 ปีการศึกษา 2558 โดยมีผู้บริหาร
สถานศึกษา จำนวน 12 คน และครู จำนวน 317 คน
รวมเป็นจำนวน 329 คน โดยได้จากการเปิดตารางกำหนด
ขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan แล้วทำการสุ่ม
แบบหลายขั้นตอน โดยขั้นที่ 1 สุ่มตามขนาดของสถานศึกษา
และขั้นที่ 2 สุ่มตามการจำแนกตำแหน่งงาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ (Checklist)

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมคุณภาพ
ในโรงเรียนมาตรฐานสากล มีลักษณะของเครื่องมือแบบ
มาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ

2.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่ง
การเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล มีลักษณะ
ของเครื่องมือแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
จำนวน 30 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์
ข้อมูลทางสถิติ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละของข้อมูลสถานภาพ
ของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนของข้อมูล
วัฒนธรรมคุณภาพและระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพ สถิติอ้างอิงใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์
สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
(Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter เพื่อดู
ความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกตัวที่ส่งผลต่อตัวแปรตามอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ และ ใช้วิธี Stepwise เพื่อพิจารณารูปแบบ
ที่ดีที่สุดในการนำตัวแปรที่มีนัยไปสร้างสมการพยากรณ์

สรุปผล

1. วัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมาตรฐานสากล มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึง การวางแผนกลยุทธ์ ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ เสริมสร้างพลังอำนาจ เน้นการทำงานเป็นทีม การยกย่องชมเชย ให้รางวัลแก่บุคลากรที่ทำงาน กระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี และให้ความสำคัญกับผลที่เกิดต่อผู้เรียน และจากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล มีวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาพรวม และรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดลำดับแรก คือ ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู การบริหารจัดการ และดำเนินการ เพื่อตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้รับบริการ คำนึงถึงผลประโยชน์ของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นเป้าหมายสูงสุดรองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ การวางแผนกลยุทธ์ด้านคุณภาพ การเสริมสร้างพลังอำนาจ การปรับปรุงคุณภาพพัฒนางาน อย่างต่อเนื่อง และบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีการร่วมกันปฏิบัติหน้าที่และ รับผิดชอบในการทำงานเข้าใจวัตถุประสงค์ของโรงเรียน การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพัฒนางานให้ดีขึ้นร่วมกัน การประชุม ปรึกษา การตัดสินใจแก้ปัญหา และ แลกเปลี่ยนแนวทางการแก้ปัญหา ร่วมกัน อย่างเป็นระบบ เพื่อให้งานบรรลุ วัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพใน โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกของครู ในโรงเรียนมาตรฐานสากล การร่วมตัวกันทางวิชาชีพ สร้าง ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม การมีภาวะผู้นำร่วมกัน ร่วมมือ ร่วมพลังกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร ก่อให้เกิดการเรียนรู้และ พัฒนาวិชาชีพ ภายใต้โครงสร้างเงื่อนไขการสนับสนุนจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความสำเร็จของผู้เรียน จากการวิจัย พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน มาตรฐานสากลโดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติ อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดลำดับแรก คือ ค่านิยมและวิสัยทัศน์ ร่วม ผู้บริหารและครู ร่วมตัวกันเพื่อกำหนดเป้าหมายที่ เหมาะสมสำหรับผู้เรียน ดำเนินการร่วมกันเชิงอุดมการณ์ มุ่งมั่นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ รองลงมาคือ การจัดการเรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพ ครูที่มีการสืบเสาะแสวงหา สะท้อนผล การเรียนรู้ การสร้างมนทัศน์ ริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เรียนรู้และพัฒนาตนเองจากข้างใน จิตวิญญาณความเป็นครู และพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การร่วมมือร่วมพลัง ครู ร่วมมือกันสืบเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ๆ สะท้อนผลการเรียนรู้ ร่วมกัน พัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน

3. ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมคุณภาพกับการ เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐาน สากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรวัฒนธรรม คุณภาพด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการการเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก เป็นอันดับแรก ($r = 0.774$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รองลงมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีมกับการเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และวัฒนธรรมคุณภาพด้านการ ยกย่องชมเชยและให้รางวัลกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันเป็นอันดับสุดท้าย ผลปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมคุณภาพ กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน มาตรฐานฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	Y
X ₁	1								
X ₂	0.789**	1							
X ₃	0.732**	0.709**	1						
X ₄	0.721**	0.716**	0.851**	1					
X ₅	0.739**	0.688**	0.741**	0.793**	1				
X ₆	0.621**	0.629**	0.649**	0.683**	0.786**	1			
X ₇	0.701**	0.703**	0.719**	0.805**	0.771**	0.766**	1		
X ₈	0.653**	0.709**	0.725**	0.748**	0.692**	0.669**	0.808**	1	
Y	0.660**	0.675**	0.728**	0.707**	0.725**	0.645**	0.725**	0.774**	1

**p<0.01

4. สรุปผลการวิจัยวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.828 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มากที่สุดคือ ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ (X_6) รองลงมาคือ ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ (X_5) และด้านการทำงานเป็นทีม (X_3) ตามลำดับ ดังปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ(b) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β)

ตัวแปรพยากรณ์	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	P - values
	b	S.E.	β		
ค่าคงที่(Constant)	0.785	0.125	-	6.302	0.000
ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ (X_6)	0.399	0.044	0.433	9.023	0.000
ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ (X_5)	0.223	0.042	0.261	5.305	0.000
ด้านการทำงานเป็นทีม (X_3)	0.180	0.042	0.221	4.292	0.000
R = 0.828, R^2 = 0.685, Adjusted R^2 = 0.682, S.E. = 0.293, F = 18.422					

โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามวิธี Stepwise ได้ดังต่อไปนี้
สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$\hat{Y} = 0.785 + 0.399(X_6) + 0.223(X_5) + 0.180(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$\hat{Z}_Y = 0.433(Z_{X_6}) + 0.261(Z_{X_5}) + 0.221(Z_{X_3})$$

อภิปรายผล

1. วัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึง การวางแผนกลยุทธ์

ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ เสริมสร้างพลังอำนาจ เน้นการทำงานเป็นทีม การยกย่องชมเชย ให้รางวัลแก่บุคลากรที่ทำงานกระทำให้เป็นแบบอย่างที่ดี และให้ความสำคัญกับผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และจากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลมีวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” ซึ่งสอดคล้องกับ มารยาท แซฮั้ง และเอกชัย กี่สุขพันธ์ (2552) ได้ศึกษา การบริหารงานวัฒนธรรมคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2549-2553 การบริหารงานวัฒนธรรมคุณภาพมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” นั่นคือผู้บริหารมีภาวะผู้นำคุณภาพการทำงานเป็นทีม การมอบอำนาจการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การยกย่องและการให้รางวัล และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับภาวนา กิตติวิมลชัย และกนกอร สมปราชญ์ (2556) ซึ่งศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา ในเครือข่ายอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนอยู่ในระดับ “มาก” ซึ่งมีวัฒนธรรมการปรับปรุงคุณภาพ และการให้ความสำคัญกับลูกค้า นั้นแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมาตรฐานสากลมีวัฒนธรรมคุณภาพและให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ

2. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล การร่วมกันทางวิชาชีพ สร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม การมีภาวะผู้นำร่วมกัน ร่วมมือรวมพลังกันอย่างเป็นกัลยาณมิตรก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ภายใต้โครงสร้างเงื่อนไขการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อความสำเร็จของผู้เรียน จากการวิจัย พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากลโดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐิกา นครสูงเนิน (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน พบว่า การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน

ของบุคลากรมีอยู่ระดับการปฏิบัติในระดับมาก ซึ่งมีส่วนช่วยให้ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้มากขึ้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมคุณภาพกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จากผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาวัฒนธรรมคุณภาพด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการมีความสัมพันธ์กันในทางบวกสูงเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับ วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557) ศึกษาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย พบว่า วัฒนธรรมในองค์การเป็นชุมชนกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน มองเห็นทิศทางการทำงานวางเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข ยังสอดคล้องกับชูลิพร เกลี้ยงสง (2556) ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมองค์การเพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู ดูแลเอาใจใส่ผู้รับบริการให้ผู้รับบริการมีความผูกพัน สามารถเกิดการเรียนรู้ร่วมกันได้และมีความสุข

4. วัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.828 มีค่าการทํานายร้อยละ 68.5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยอันดับแรก คือ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ รองลงมา คือ ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ และด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ สอดคล้องกับ มินตรา ลายสนิทเสรีกุล (2557) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม และพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยา

เขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็น โดยด้านที่เป็นจุดแข็ง คือ การวัดและประเมินผล และด้านที่เป็นจุดอ่อน คือ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน นั้นแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาควรตระหนักถึงการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและสอดคล้อง วรลักษณ์ ชูกำเนิด(2557) ศึกษาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย พบว่า การเปิดระบบฝึกกำลังหรือการจัดบรรยากาศการทำงานในสถานศึกษาที่มีลักษณะอยู่ร่วมกันแบบชุมชนกัลยาณมิตรมีความไว้วางใจกัน ให้การยอมรับรับฟังข้อคิดเห็น รวมถึงแสดงความสามารถทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจทำให้ครูมีอำนาจทางวิชาชีพอย่างเต็มที่ ไม่มีการแทรกแซง ทั้งในรูปแบบนโยบายหรือความไม่ชัดเจนของรูปแบบที่เกิดจากส่วนกลางทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการสอนมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับชูลิพร เกลี้ยงสง (2556) ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมองค์การเพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู กำหนดทิศทางที่ชัดเจนให้การสนับสนุนจัดการ บุคลากรประสานความร่วมมือกัน การติดต่อสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร และความรับผิดชอบของสมาชิกในสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 วัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยน้อย ผู้บริหารควรชี้แจงมาตรฐานการปฏิบัติงาน

ให้ครูได้ทราบอย่างทั่วถึงเพื่อพัฒนาคุณภาพ นอกจากนี้บุคลากรในโรงเรียนควรร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานทั้งในทีมและระหว่างทีมเพื่อบรรลุเป้าหมายความสำเร็จให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องเนื่องจากประเด็นด้านการดำเนินงานเป็นทีมมีระดับการปฏิบัติค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

1.2 วัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มากที่สุดคือ ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ความไว้วางใจ และให้ความเป็นกันเองแก่ครูและบุคลากร เมื่อครูมีปัญหา ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาหรือให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นกันเอง รวมไปถึงการสนับสนุนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและเปิดโอกาสให้ครูได้มีอิสระในการคิดเพื่อผลการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานกันเป็นทีม เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้แนวคิดและแนวปฏิบัติในการดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนมีวัฒนธรรมคุณภาพที่ดีขึ้น เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งเสริมให้ครู

เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน และมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรร่วมมือกับโรงเรียนในการนิเทศกำกับ ติดตาม หรือกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียน เพื่อเอื้อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน ได้แก่ การจัดอบรม สัมมนาทางวิชาการเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานอื่นๆ หรือโรงเรียนมีลักษณะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เช่นโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนทั่วไปหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อให้ได้สารสนเทศเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระดับการศึกษาต่อไป

2.2 การศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพ และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในเชิงผสมผสานวิธีหรือการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และได้ข้อมูลเชิงลึกมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยเชิงปริมาณเป็นการสนับสนุนหรือปรับเปลี่ยนสิ่งที่ได้ค้นพบมาแล้ว

รายการอ้างอิง

- ชาญณรงค์ พรุ่งรุ่งโรจน์. (2557). เอกสารการบรรยาย เรื่อง วัฒนธรรมคุณภาพ :สร้างคน สร้างชาติ. ค้นเมื่อ วันที่ 19 กันยายน 2558 จาก <http://www.onesqa.or.th/th/contentdownload-view/929/1155/>
- ชลีพร เกตุสง. (2558). กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร เพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-เมษายน 2558. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
- ธัญพร บุญรักษา. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ภาวนา กิตติวิมลชัย และกนกพร สมปราชญ์. (2556). วัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา : ในเครือข่ายอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน . ค้นจาก <https://qm.kku.ac.th/files/14-255788134815-phanch-1.pdf>.
- มารยาท แซ่อึ้ง และเอกชัย กีสุขพันธ์. (2552). การศึกษาการบริหารงานวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล: วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา Vol.5, 2 พฤศจิกายน 2552 : 986-1000
- ณัฐิกา นครสูงเนิน. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต1. ค้นเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2558 ค้นจากเว็บ http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/article_detail.php?ArticleID=168919

- มินตรา ลายสินทรีกุล. (2557). วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร. ค้นเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2558 จาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V93/v93d0032.pdf>
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). โรงเรียนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2557. หน้า 93 – 102.
- สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว. (2558). การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. ค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2558 จาก <https://candmbsri.wordpress.com/category/plc/> .
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- Batten, Joe D. (1992). **Building a Total Quality Culture**. Menlo Park, CA: Crisp Publication.
- DuFour, R., Eakey, R., & Many, T. (2006). **Learning by Doing A Handbook for Professional Learning Communities at Work**. Bloomington, IN: Solution Tree Press.

ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด

The Relationship between Human Resources Development and the Effectiveness in the Management on Corporate Social Responsibility of Banks for Agriculture and Cooperatives in Roi Et Province

อัมรินทร์ พลเยี่ยม *

สุรศักดิ์ ชะมารัมย์ **

จิรายุ ทรัพย์สิน ***

วันชัย สุขตาม ***

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม 2) ศึกษากระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3) ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และ 4) ศึกษาวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และสิ่งคุกคามในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 219 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรหาไคร่ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ คือ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ SWOT

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง ($r=0.74$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านจุดแข็งคือ มีสาขาครอบคลุมทุกอำเภอสามารถดำเนินงานได้ทั่วถึงทุกอำเภอ ด้านจุดอ่อนคือ การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงทุกพื้นที่ ด้านโอกาสคือ สามารถจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้ทุกโอกาส และมีสาขาอำเภอครอบคลุมทุกอำเภอสามารถดำเนินงานได้ง่าย และด้านอุปสรรคคือ การปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาลทำให้ธนาคารมีปริมาณงานมากเกินจำนวนบุคลากรและขาดบุคลากรนักปฏิบัติโดยตรง

ABSTRACT

This survey research aimed at 1) studying the level of the effectiveness in the management on corporate social responsibility; 2) studying the level

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** อาจารย์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

, ** อาจารย์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

of human resources development; 3) studying the relationship between human resources development and the effectiveness in the management on corporate social responsibility, and 4) studying strength, weakness, opportunity and threat of the management on corporate social responsibility of Banks for Agriculture and Cooperatives in Roi Et Province. The sample used in the research was 219 officers of Banks for Agriculture and Cooperatives in Roi Et Province which calculated by Taro Yamane's formula at the confident level at 95%. The instrument used in the research was a questionnaire. The statistics employed in this study were frequency, percentage, mean, standard deviation, One Sample t-test, Pearson Product Moment Correlation and SWOT analysis to analyze qualitative data.

The main research findings revealed that:

1. The level of effectiveness in the management on corporate social responsibility of Banks for Agriculture and Cooperatives in Roi Et Province was higher than 70% with the statistical significance level of .05.

2. The level of human resources development of Banks for Agriculture and Cooperatives in Roi Et Province was higher than 70% with the statistical significance level of .05.

3. The relationship between human resources development and the effectiveness in the management on corporate social responsibility of Banks for Agriculture and Cooperatives in Roi Et Province was positive at a high level ($r = .74$) which was statistically significant at the .01 level.

4. The strengths of the management on corporate social responsibility of Banks for Agriculture and Cooperatives in Roi Et Province were that the banks had branches covering and were able to carry out activities across all districts. The weakness was that the public relation did not cover all areas. The opportunity were activities were organized with the community at every opportunity and with the district branches in all districts, and were easily carried out. The threat was in accordance with the policies of the government and that the banks have excess

workload and lack of personnel and practitioners in the right areas.

คำสำคัญ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์,
ความรับผิดชอบต่อสังคมและ
สิ่งแวดล้อม

Keywords : Human Resources Development,
Corporate Social Responsibility,

บทนำ

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในการกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในปี พ.ศ. 2509 มีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตร สำหรับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรืออาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เพื่อเพิ่มรายได้หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรหรือครอบครัวของเกษตรกร ซึ่งในปัจจุบันนับเข้าสู่ทศวรรษที่ 5 (พ.ศ. 2550-ปัจจุบัน) ธนาคารยังคงมุ่งมั่นกับภารกิจพัฒนาชนบทภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรรายย่อย อีกทั้งขยายการให้บริการสินเชื่อไปสู่บุคคล กลุ่มบุคคล ผู้ประกอบการ กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้อง และสหกรณ์ทุกประเภทให้สามารถเข้าถึงแหล่งทุนในระบบ พร้อมทั้งสนับสนุนสินเชื่อเพื่อสร้างรายได้เพิ่ม เพื่อให้เกษตรกรลูกค้ามีฐานะและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทุกช่วงเวลาที่ผ่านมาได้มุ่งมั่นต่อพันธกิจที่มีต่อเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนเกษตรกร และเศรษฐกิจภาคเกษตรในชนบทให้เติบโตได้อย่างมั่นคงยั่งยืน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ยังให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจการตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีและหลักจรรยาบรรณทางธุรกิจ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานปีบัญชี 2558-2562 ธนาคารได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance) ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social Responsibility) มาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนภารกิจองค์กรอย่างบูรณาการภายใต้วิสัยทัศน์และพันธกิจเพื่อพัฒนาภาคการเกษตรและภาคชนบทให้เป็นสังคมอุดมปัญญาเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยประสานงานอย่างใกล้ชิดกับเครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อีกทั้งยังเป็น

การปรับตัวขององค์กรกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อีกทางหนึ่งด้วย

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น พัฒนาผลิตภัณฑ์บริการที่เกื้อกูลโดยการคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งปัจจัยนำเข้ากระบวนการตลอดจนผลลัพธ์ เพิ่มผลิตภาพขององค์กรและเครือข่าย มุ่งเน้นให้เป็น Green Bank (ธนาคารสีเขียว) โดยการจัดให้มี Green Place/Green Building (สถานที่/อาคารสีเขียว) เพื่อประหยัดพลังงานรักษาสิ่งแวดล้อมมีความสะดวกและปลอดภัย/เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการ (Green Process) พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนโครงการรักษา รักษา น้ำ รักษาดิน และรักษาอากาศ เช่น โครงการธนาคารต้นไม้ ฝายชะลอน้ำ เกษตรปลอดการเผา เป็นต้น เพื่อบูรณาการสิ่งแวดล้อมชุมชน สร้างเครือข่ายชุมชนน่ายุติเสริมสร้างการมีส่วนร่วม และดูแลสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนต่อไป ซึ่งการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จย่อมต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ ตลอดจนมีประสบการณ์เป็นอย่างดี หน่วยงานจึงได้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการและเป็นปัจจัยหนึ่งที่ต้องคัดกรองต่างๆ กำลังให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการที่องค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้น ล้วนต้องเกิดจากบุคลากรทั้งหลายที่เป็นส่วนสำคัญในการทำงานทุกระบบให้มีประสิทธิภาพได้ องค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนจึงให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพิ่มมากขึ้น โดยจำเป็นต้องใช้กระบวนการเริ่มตั้งแต่ การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุ การพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการให้ออกจากงาน แต่มีได้หมายความว่ากำลังคนเหล่านี้จะเป็นบุคคลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุดตลอดไป จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรเหล่านี้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถเพิ่มพูนความรู้ ทักษะในการทำงานและสามารถปรับตัวให้เปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับความเร็วทางวิทยาการ เครื่องใช้อุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนลักษณะหน้าที่การทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปในวิถีทางที่ก้าวหน้าขึ้น (สุนันทา มิ่งเจริญพร. 2556 : 159) ด้วยเหตุผลนี้จึงส่งผลให้องค์กรต่างๆ พยายามที่จะแสวงหากลยุทธ์หรือเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เช่น การบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance management) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลโดยใช้ทักษะเป็นพื้นฐาน

(Skill based human resource management) การบริหารจัดการผู้มีความสามารถสูง (Talent management) เป็นต้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาว่ามีการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับใด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของหน่วยงานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับใด และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และในทิศทางใด นอกจากนี้จะดำเนินการวิเคราะห์หา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และสิ่งคุกคามในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย โดยการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาดำเนินการปรับปรุงด้านการวางยุทธศาสตร์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด
4. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และสิ่งคุกคามในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการดำเนินงานกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 70

2. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 70

3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคลากรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด 26 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 482 คน (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จังหวัดร้อยเอ็ด ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2558) ทั้งนี้ ดำเนินการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาร์โยยามเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อน .05 ได้จำนวน 219 คน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อหาสัดส่วนที่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรที่เป็นบุคลากรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแต่ละแห่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อความจำนวน 8 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีข้อความจำนวน 27 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากร

ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีข้อความจำนวน 33 ข้อ และตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และสิ่งคุกคามในการดำเนินงานกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended) มีข้อความจำนวน 4 ข้อ

ทั้งนี้ ได้ดำเนินการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยหาค่าดัชนีความพึงพอใจระหว่างข้อคำถามนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ในแบบสอบถามมีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ในส่วนของความเชื่อมั่น (Reliability) ได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับบุคลากรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาอำเภอในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 จำนวน 68 ข้อ เท่ากับ .98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยดำเนินการโดยขอหนังสือจากคณบดีคณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบุคลากรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอแก่บุคลากรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ดำเนินการจัดส่งหนังสือ พร้อมแบบสอบถามไปให้กับกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ โดยส่งแบบสอบถามตามที่อยู่ของสำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) แต่ละแห่งโดยแนบซองจดหมายตอบกลับไปด้วยพร้อมกับแบบสอบถาม และทำการติดตามทวงถามทางโทรศัพท์ เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับมาครบจำนวน และรวบรวม

แบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 219 ชุด (คิดเป็นร้อยละ 100) ทำการตรวจสอบความถูกต้อง และนำแบบสอบถาม (เฉพาะที่มีข้อคำถามแบบปลายปิด) มาลงรหัสเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และแปลผล และนำเสนอผลในรูปของค่าสถิติ พร้อมทั้งคำบรรยาย ส่วนแบบสอบถามแบบปลายเปิดนำมาจัดระเบียบข้อมูลแยกตามตัวแปรที่ศึกษาและนำไปวิเคราะห์ในรูปแบบการพรรณนาบรรยาย (Descriptive Data Analysis) ต่อไป

ในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลดังกล่าวจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ หนังสือรายงานการวิจัย Internet เป็นต้น จากนั้นนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประมวลเพื่อใช้สร้างเป็นเครื่องมือสำหรับ การวิจัย และการอภิปรายผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อพรรณนาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่าง และใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม และ 2) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยดังนี้คือ

สมมติฐานข้อที่ 1 “ประสิทธิผลการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 70” โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบ One Simple

สมมติฐานข้อที่ 2 “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 70” โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบ One Simple

สมมติฐานข้อที่ 3 “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิผลการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก” โดยใช้การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีเกณฑ์ดังนี้ (Hinkle D. E., 1998: 118)

r มีค่า .90 - 1.00 เท่ากับ มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
r มีค่า .70 - .90 เท่ากับ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
r มีค่า .50 - .70 เท่ากับ มีความสัมพันธ์กันในระดับ

ปานกลาง

r มีค่า .30 - .50 เท่ากับ มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
r มีค่า .00 - .30 เท่ากับ มีความสัมพันธ์กันในระดับ

ต่ำมาก

และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์ SWOT

สรุปผล

1. บุคลากรกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.36 มีอายุโดยเฉลี่ย 25-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.40 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 58 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.71 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.64 โดยสังกัดสายงานพัฒนาธุรกิจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.90 ดำรงตำแหน่งพนักงานระดับปฏิบัติการ 4-7 คิดเป็นร้อยละ 58.45 และส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.92

2. ความคิดเห็นของบุคลากรต่อประสิทธิผลการดำเนินงานกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาอำเภอในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงานกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม

ข้อ	ประสิทธิผลการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
		Σ	S.D.	การแปลผล
1.	ด้านหลักการกำกับดูแลกิจการ	4.58	.51	มากที่สุด
2.	ด้านหลักสิทธิมนุษยชน	4.54	.49	มากที่สุด
3.	ด้านหลักการปฏิบัติงานด้านแรงงาน	4.33	.54	มากที่สุด
4.	ด้านหลักการดูแลสิ่งแวดล้อม	4.40	.56	มากที่สุด
5.	ด้านการดำเนินงานอย่างโปร่งใส	4.48	.53	มากที่สุด
6.	ด้านหลักความใส่ใจต่อผู้บริโภค	4.57	.54	มากที่สุด
7.	ด้านหลักการพัฒนาและมีส่วนร่วมของชุมชน	4.49	.50	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.50	.43	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรต่อประสิทธิผลการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาอำเภอในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดโดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านหลักการกำกับดูแลองค์กรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.58$) รองลงมาได้แก่ ด้านหลักความใส่ใจต่อผู้บริโภค ($\bar{X}=4.57$) ด้านหลักสิทธิมนุษยชน ($\bar{X}=4.54$) ด้านหลักการพัฒนาและมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X}=4.49$) ด้านการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม ($\bar{X}=4.48$) ด้านหลักการดูแลสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=4.40$) และด้านหลักการปฏิบัติงานด้านแรงงาน ($\bar{X}=4.33$) ตามลำดับ

3. ความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม

ข้อ	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวม	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.	ด้านการปฐมนิเทศ	4.31	.62	มากที่สุด
2.	ด้านการฝึกอบรม	4.26	.63	มากที่สุด
3.	ด้านการระดมทุน	4.20	.63	มากที่สุด
4.	ด้านการหมุนเวียนสับเปลี่ยนตำแหน่ง	4.17	.64	มาก
5.	ด้านการให้การเรียนรู้	4.23	.69	มากที่สุด
6.	ด้านการศึกษาดูงาน	4.01	.78	มาก
7.	ด้านการเพิ่มความรับผิดชอบ	4.22	.63	มากที่สุด
8.	ด้านการทำกิจกรรมทางสังคม	4.48	.54	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.24	.53	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาอำเภอในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.24$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการทำให้กิจกรรมทางสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.48$) รองลงมาได้แก่ ด้านการปฐมนิเทศ ($\bar{X}=4.31$) ด้านการฝึกอบรม ($\bar{X}=4.26$) ด้านการให้การเรียนรู้ ($\bar{X}=4.23$) ด้านการเพิ่มความรับผิดชอบ ($\bar{X}=4.22$) ด้านการระดมทุน ($\bar{X}=4.20$) ด้านการหมุนเวียนสับเปลี่ยนตำแหน่ง ($\bar{X}=4.17$) และด้านการศึกษา ($\bar{X}=4.01$) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย มีดังนี้

4.1 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1 “ประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขต

พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 70” โดยใช้ One Sample t-test มีรายละเอียดตามตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S.D.	Std. Error Mean	t	Sig. (2-tailed)	Sig. (1-tailed)
ประสิทธิภาพ	219	4.49	0.42	.028	157.222	.000*	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 3 พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าของ t เท่ากับ 157.222 มีค่า Significance ของการทดสอบทางเดียวเท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.2 สมมติฐานการวิจัยข้อ 2 “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 70” โดยใช้ One Sample t-test มีรายละเอียดตามตาราง 4

ตาราง 4 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S.D.	Std. Error Mean	t	Sig. (2-tailed)	Sig. (1-tailed)
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	219	4.24	.539	.036	116.367	.000*	.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 4 พบว่า พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าของ t เท่ากับ 116.367 มีค่า Significance ของการทดสอบทางเดียวเท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.3 สมมติฐานการวิจัยข้อ 3 “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก” โดยใช้การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

ตาราง 5 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

ตัวแปร	R	S.D.	การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์	ประสิทธิภาพการ ดำเนินงานด้าน ความรับผิดชอบต่อ สังคมและ สิ่งแวดล้อม
1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	4.24	0.54	1	0.74**
2. ประสิทธิภาพการดำเนินงานด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคมและ สิ่งแวดล้อม	4.69	0.42	0.74**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
กับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อ
สังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดมีความสัมพันธ์กัน
เชิงบวกในระดับสูง ($r=0.74$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. ผลการวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ
สิ่งคุกคามในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
และสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดสามารถแบ่งออกได้เป็น
4 ด้านดังนี้

5.1 ด้านจุดแข็ง ได้แก่ 1) มีความใกล้ชิดกับ
ลูกค้า 2) ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนทุกโครงการที่
ธนาคารได้จัดทำกิจกรรมขึ้น 3) พนักงานมีความรู้ความเข้าใจ
มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้พนักงาน และ 4) มีสาขา
ครอบคลุมทุกอำเภอทำให้ดำเนินการกิจกรรมได้ทั่วถึง

5.2 ด้านจุดอ่อน ได้แก่ 1) มีปริมาณงานมาก
บุคลากรไม่เพียงพอ 2) ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และ
3) งบประมาณน้อยไม่เพียงพอ

5.3 ด้านโอกาส ได้แก่ 1) สามารถจัดกิจกรรม
ร่วมกับชุมชนได้ทุกโอกาส และ 2) มีสาขาอำเภอครอบคลุม
ทุกอำเภอสามารถดำเนินการกิจกรรมได้ง่าย

5.4 ด้านอุปสรรค ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล
ทำให้ธนาคารมีปริมาณงานมากเกินจำนวนบุคลากร

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมา
อภิปรายไว้ในที่นี้ 3 ประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงาน
กิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของ
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่
จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไป
ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ

การพัฒนาชนบท ความรับผิดชอบต่อสังคมที่อยู่ในกระบวนการ
ดำเนินงานหลัก (in Process) ซึ่งเป็นไปตามหลักการกำกับ
ดูแลกิจการที่ดี โดยในปัจจุบันธนาคารมีการตระหนักถึง
ความสำคัญของการดำเนินงานตามหลักการกำกับดูแลกิจการ
ที่ดีเพื่อสะท้อนถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้
ส่วนเสีย การใส่ใจในผลกระทบที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
ถือเป็นปัจจัยหลักในการสร้างความโปร่งใสเป็นความรับผิดชอบต่อ
และเป็นที่ยอมรับเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคม
ส่วนรวม เพื่อช่วยเสริมสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพโดย
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

ได้กำหนดเป็นพันธกิจที่สำคัญขององค์กรให้บุคลากรทุกคน
ถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ตลอดจนธนาคารได้กำหนดให้
เป็นหลักเกณฑ์ในการประเมินผลงานเพื่อใช้ประเมินผลงาน
ของแต่ละสาขา ส่งผลให้ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนของหน่วยงาน
มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายมีทัศนคติ
ที่ดีและให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมและ
สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานให้สอดคล้องกับ
นโยบายของหน่วยงานในปัจจุบันได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาดา
วีระสัมฤทธิ์ (2553) ที่ทำการวิจัยเรื่องความรับผิดชอบต่อ
สังคมขององค์กร (CSR) ที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้า
ของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าบริษัทแอดวานซ์ อิน โฟร์
เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ AIS มีความรับผิดชอบต่อ
สังคมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ
รัตนา รัตนะ (2551) ที่ทำการวิจัยเรื่องความรับผิดชอบต่อ
สังคมและสิ่งแวดล้อมของบมจ.ธนาคารกรุงไทย: กรณีศึกษา
โครงการกรุงไทยยุวอาณิชน พบว่า การดำเนินการของ
ธนาคารในการช่วยเหลือสังคมและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนอยู่ใน
ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรใน
เขตพื้นที่จังหวัดอยู่ในระดับมากกว่าร้อยละ 70 ซึ่งเป็นไป
ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ให้ความสำคัญกับการ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเน้นในเรื่องด้านการทำกิจกรรม
ทางสังคม ด้านการปฐมนิเทศ และด้านการฝึกอบรม ซึ่งทำ
ให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธนาคารมีผลสำเร็จอยู่ใน
ระดับเป็นที่น่าพอใจ เช่น บุคลากรในองค์กรในด้านการ
เรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้จากธนาคาร
จัดตั้งส่วนงานสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อดำเนินการ
ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยตรง โดยส่วนงานนี้จะ

ดำเนินการวางแผน กำหนดโครงการอบรมและหลักสูตรอบรมต่างๆ ให้แก่บุคลากรในหน่วยงานเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถสามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สร้างพนักงานให้เป็นมืออาชีพ การพัฒนาขีดความสามารถเฉพาะให้มีความมาตรฐานและมุ่งเน้นการสร้างความรู้ในงานและมีการบริหารจัดการความรู้ขององค์กร ตลอดจนส่งเสริมบรรยากาศในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อมุ่งเน้นความแตกต่างและความเป็นเลิศ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณพร จูมณา และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์ (2558) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทุนมนุษย์กับผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันทา มิ่งเจริญพร (2556) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กรณีที่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว อาจเนื่องจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้กำหนดค่านิยมของหน่วยงานโดยยึดหลัก SPARK ในการบริหารงานเพื่อช่วยสะท้อนความรับผิดชอบต่อองค์กรที่มีต่อประชาชน สังคม และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งเป็นตัวขับเคลื่อนในการดำเนินการตามพันธกิจให้บรรลุวิสัยทัศน์ การกำหนดวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้บุคลากรของหน่วยงานประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนเก่งคนดีและมีความสุขในการทำงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยสำนึกรับผิดชอบต่อการบริการลูกค้า ให้ได้รับบริการที่ถูกต้องรวดเร็วและเสมอภาค สร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าและผู้ให้บริการ เป็นต้น จึงทำให้พบความสัมพันธ์ดังกล่าว

ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มากขึ้นกว่าเดิม กล่าวคือ ถ้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ให้ความสำคัญในการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ในด้านการทำกิจกรรมทางสังคม ด้านการปฐมนิเทศ และด้านการฝึกอบรมมากขึ้นเท่าใดก็จะยิ่งทำให้การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยสามารถแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ประเด็นคือ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำรายงานความชัดเจนทางผลประโยชน์ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นประจำทุกปี โดยการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคลากรในหน่วยงานให้ทราบถึงความสำคัญและกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบโดยตรง

1.2 หน่วยงานควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการบริการอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ ที่มาติดต่อใช้บริการ นอกจากนี้หน่วยงานควรตระหนักและให้สิทธิแก่ชุมชนผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจโดยมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว อาทิ เช่น การจัดโครงการส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกร การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อที่องค์กรจะได้นำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

1.3 หน่วยงานควรส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดระบบสวัสดิการและผลตอบแทนที่เหมาะสมตามค่างานเทียบเคียงกับตลาด โดยควรปรับระบบสวัสดิการให้เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีค่าใช้จ่ายในการครองชีพสูงขึ้นมาก และทำอย่างเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน

1.4 หน่วยงานควรส่งเสริมและสนับสนุนการให้สินเชื่อการผลิตรายการปลอดภาษีและเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรในพื้นที่การดำเนินงาน โดยหน่วยงานควรส่งเสริมให้การสนับสนุนการให้สินเชื่อที่ส่งผลกระทบบางอย่างต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดภาวะโลกร้อนและฟื้นฟูพื้นที่สีเขียว

1.5 หน่วยงานควรส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยการกำหนดให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน

และคณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานทุกครั้งที่มี การจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อแสดงถึงความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน

1.6 หน่วยงานควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีส่วนงานรับผิดชอบซื้อร้องเรียนของลูกค้าอย่างชัดเจน โดยการกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนของลูกค้า ตลอดจนการดำเนินการเร่งแก้ไขและยุติเรื่องร้องเรียน ทั้งนี้ ต้องยึดหลักความโปร่งใสและเป็นธรรม

1.7 หน่วยงานควรส่งเสริมและสนับสนุนในการปรับปรุงกระบวนการสินเชื่อให้ครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำ จนถึงปลายน้ำ โดยสนับสนุนสินเชื่อโดยขับเคลื่อนผ่านศูนย์ ธุรกิจสินเชื่อ สินเชื่อวิสาหกิจชุมชน สินเชื่อเกษตรรูปแบบใหม่ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถขายผลผลิตได้ในราคาที่ยุติธรรมและไม่ผ่านมือพ่อค้าคนกลาง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรตลอดจนเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน เป็นต้น

1.8 หน่วยงานควรส่งเสริมและสนับสนุน การกำหนดและควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ที่ธนาคารได้กำหนดไว้ในด้านการทำกิจกรรมทางสังคม โดยการกำหนดเป้าหมายและเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรซึ่งจะส่งผล ในด้านบวกต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่อการดำเนิน กิจกรรมทางสังคมให้บรรลุผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

1.9 หน่วยงานควรส่งเสริมและสนับสนุนการ สอนงานสำหรับพนักงานบรรจุใหม่ โดยการกำหนดให้มีส่วนงาน

รับผิดชอบและกำหนดบทบาทความรับผิดชอบให้ชัดเจน พร้อมทั้งแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเป็นพี่เลี้ยง ฝึกสอนให้แก่พนักงานที่บรรจุใหม่ ตลอดจนการกำหนดเกณฑ์ การประเมินผล เพื่อให้หน่วยงานมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและเหมาะสมกับตำแหน่งงานเข้ามาปฏิบัติงาน ในองค์กรที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

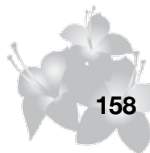
ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจที่มีความปรารถนา จะทำวิจัยในเรื่องนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรขยายพื้นที่ในการศึกษาเกี่ยวกับการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ในระดับฝ่าย กิจกรรมสาขาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ผอบ.) เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรคของหน่วยงานแต่ละแห่ง เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ของหน่วยงานให้บรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้น

2.2 ควรปัจจัยอื่นๆที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพ การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและ สิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร (ธ.ก.ส.) ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด เช่น กลยุทธ์ของ องค์กร โครงสร้างองค์กร ระบบงาน เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- รัตนารัตนะ. (2551). ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบมจ.ธนาคารกรุงไทย : กรณีศึกษาโครงการกรุงไทย ยูววนิช. สารนิพนธ์ รม. (การบริหารรัฐกิจ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิภาดา วีระสัมฤทธิ์. (2553). ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน). สารนิพนธ์ บธ. (การตลาด). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนันทา มิ่งเจริญพร. (2556) “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับผลการดำเนินงานขององค์กรของธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่,” วารสารวิทยบริการ. 24(2) : 157-167.
- อรอุรินทร์ จูมนา และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2558). “การพัฒนาทุนมนุษย์กับผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงาน ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,” วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 9(2) : 101-111.
- Hinkle, D.E, William ,W. and Stephen G. J.. (1998). Applied Statistics for the Behavior Sciences. New York : Houghton Mifflin.

การเปรียบเทียบบทสวดขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี Comparison of Spirit Retrieving Scriptures for Buffalo between the Version of Bhamaha Dot Com and the Version of Thammapakdee

สันติ ทิพนาว *

บทคัดย่อ

การสวดขวัญเป็นพิธีกรรมที่กำลังจะหายไปจากสังคมอีสาน การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทสวดขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี ในด้านการนำเสนอ ด้านเนื้อหา และด้านวรรณศิลป์ ซึ่ง นำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบบทสวดขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี ด้านการนำเสนอ ด้านเนื้อหา ด้านวรรณศิลป์ และยังพบว่าควายมีบทบาทต่อสังคมอีสานและเป็นสัตว์ที่อยู่กับสังคมและวัฒนธรรมทางด้านเกษตรกรรมของไทยมาช้านาน เนื่องจากวิถีการผลิตแบบเกษตรกรรมที่จำเป็นต้องพึ่งแรงงานจากควายของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ABSTRACT

The spirit retrieving ceremony for buffalo is disappearing from E-Sarn society. This qualitative research aimed to compare the spirit retrieving scripture for buffalo between the version of Banmaha Dot Dom and the version of So Thammapakdee. in The findings were presented by descriptive analysis.

The research results revealed the differences and similarities in terms of the patterns of the content, the content itself and the art of literature between the two versions of the spirit retrieving scriptures for buffalo. It was also found that buffaloes have played important roles in E-sarn society and Thai agricultural culture for a long time as they have been used as labor in subsistence agriculture production of the Northeast people's ways of life.

คำสำคัญ

: การเปรียบเทียบ, บทสวดขวัญควาย, ฉบับบ้านมหาตคคอม, ฉบับ ส.ธรรมภักดี

Keywords

: comparison, spirit retrieving scriptures for buffalo, Banmahakon Dot Com , o-Thammapakdee

บทนำ

การสวดขวัญเป็นพิธีกรรมสำคัญที่ผูกพันอย่างแนบแน่นกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และเป็นพิธีกรรมที่กระทำสืบเนื่องกันมาช้านานตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งเกี่ยวกับมนุษย์ทุกเพศทุกวัยตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ชาวอีสานมีความเชื่อว่าขวัญเป็นสิ่งที่ไม่มิตัวตนและเป็นพลังหรือกำลังแฝงอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล การประกอบพิธีเรียกขวัญเพื่อให้ขวัญกลับเข้ามาสู่เจ้าของขวัญ (ประคอง นิมมานเหมินท์. 2520 : 31-36) ปรีชา พิณทอง (2549 : 285) ได้ให้ความหมายเรื่องขวัญ หมายถึง ผมหหรือเวียนเป็นกันหอย อย่างหนึ่งหมายถึงสิ่งที่ไม่มิตัวตนนิยมเรียกกันว่าผีประจำคนและชีวิตและสัตว์ จึงต้องมีการเรียกขวัญหรือสวดขวัญ สอดคล้องกับ เบญจมาศ แพทอง (2540 : 5) กล่าวถึง ความเชื่อการเรียกขวัญเป็นการกระทำที่ทำให้ขวัญกลับมาสู่ร่างเจ้าของขวัญ แม้กระทั่งหลอกล่อให้หลงเชื่อกลับมาอยู่กับเจ้าของขวัญตลอดไป

ในบทสวดขวัญจำแนกตามลักษณะเนื้อหาและโอกาสที่ใช้ได้แก่บทสวดขวัญบายศรีคนธรรมดาหรือบทสวดขวัญทั่วไป เช่น สวดขวัญนา สวดขวัญข้าว และสวดขวัญควาย สอดคล้องกับ จารุบุตร เรื่องสุวรรณ (2530 : 70) กล่าวถึง พิธีการสวดขวัญของชาวอีสานว่าเป็นการพัฒนาจากพิธีของพราหมณ์ คำสูตรขวัญเป็นวรรณกรรมแบบร้อยกรองประเภทร่าย ดังนั้นวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตแทบทุกอย่างจึงมักมีการสวดขวัญควบคู่กันไปด้วยเสมอ นอกจากจะให้เกิดหรืออุดมการณ์ตามมาตรฐานของค่านิยมในสังคมแต่ละยุคสมัย เช่น สวดขวัญเรือน สวดขวัญนา สวดขวัญข้าว สวดขวัญลาน สวดขวัญควาย วัว ม้า ช้าง เป็นต้น

* อาจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ยกย่องควายเป็นสัตว์ที่เกิดมาเพื่อช่วยคนทำไร่ไถนาและเป็นอาหารของคน เพราะควายเป็นเครื่องทุ่นแรงที่ช่วยชาวนาไถนาคราดนา ขนและอดทน เป็นสัตว์ที่มีคุณประโยชน์ตั้งแต่มีชีวิตจนตัวตาย ต่างช่วยต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับบทเพลง คนกับควาย ขับร้องโดย วงคาราวาน ที่มีเนื้อหาส่วนหนึ่งว่า

“คนกับคนทำนาประสาน
คนกับควายทำนาประสานควาย
คนกับควายความหมายมันลึกล้ำ
ลึกล้ำทำนามาเนิ่นนาน
แข่งขันการงานมาเนิ่นนาน
สำราญเรื่อยมาพอสุขใจ”

จากเนื้อหาของบทเพลงข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงคนกับควายนอกจากเคยพึ่งพาอาศัยกันแล้ว ยังคงมีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง จนยากที่จะแยกจากกันได้

ควายเป็นสัตว์ที่มีคุณ ควรที่มนุษย์จะยกย่องสรรเสริญ ประเพณีโบราณบางถิ่นนิยมสู่ขวัญควายกันประจำปี เพื่อให้เป็นสิริมงคลแก่สัตว์ การสู่ขวัญบางคนก็สู่ขวัญตอนจะลงทำนาครั้งแรก คือทำก่อนวันแรกนา (แสกนา) บางคนทำเวลาเลิกจากการทำนาเสร็จแล้ว สองอย่างนี้เป็นการดีทั้งสิ้น (ทวี เชื้อนกแก้ว. 2541 : 181)

การที่คนอีสานทำพิธีสู่ขวัญควายเป็นการแสดงให้เห็นว่า **ควายเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีบุญคุณมาก** ชาวทุกเผ่าที่เรารู้ได้ก็เกิดจากการกำลังของควาย และอีกอย่างหนึ่งเป็นการประกาศให้ชาวโลกรับรู้ว่า ควายมีประโยชน์ต่อคนและชาวโลก เพราะควายได้ทำคุณประโยชน์ให้กับมนุษย์มากมาย เว็บไซต์บ้านมหาดอทคอม <http://www.baanmaha.com> ได้ชื่อว่าเป็นเว็บไซต์อีสานเว็บไซต์หนึ่งที่มีคนนิยมเข้ามาแวะชมในแต่ละวัน เป็นแหล่งสืบค้นของนักเรียนนักศึกษาที่จะเข้ามาหาข้อมูลประกอบ ในการศึกษาเป็นจำนวนมาก ส่วนหนังสือประเพณีอีสาน ฉบับ ส. ธรรมภักดี (ฉบับอีสาน) ได้รวบรวมหนังสือประเพณีอีสานโบราณเป็นที่รวมความรู้ทางคัมภีร์พราหมณ์ บทสู่ขวัญต่างๆ และคัมภีร์พุทธศาสนาไว้ได้เป็นอย่างดี มีผู้สนใจศึกษาหาข้อมูลที่แพร่หลาย และเป็นที่นิยมของผู้ใฝ่ศึกษาการประกอบพิธีกรรมต่างๆ โดยทุกวันนี้หนังสือดังกล่าวได้หายากและไม่มีการพิมพ์ในแผงหนังสือแล้ว ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงเห็นความสำคัญของบทสู่ขวัญควายฉบับของบ้านมหาดอทคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง ประกอบกับการทำนาสมัยโบราณนั้นใช้แรงงานจากวัวควาย แต่สมัยปัจจุบันการทำนาได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเลิกใช้ควายในการไถนา

หันมาใช้เครื่องจักรแทน ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงเลือกศึกษาบทสู่ขวัญควายจากเว็บไซต์บ้านมหาดอทคอม และหนังสือประเพณีอีสาน ฉบับของ ส.ธรรมภักดี (ฉบับอีสาน) ต่างมีข้อมูลบทสู่ขวัญควาย ที่ใช้จริงในชุมชนชาวอีสานที่ถูกเลือกไปนำเสนอในสื่อออนไลน์และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในหนังสือ จึงเป็นสิ่งที่น่าใจที่จะศึกษาบทสู่ขวัญควาย ทั้งสองฉบับถูกเลือกไปนำเสนอเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของคนอีสานที่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตตามยุคสมัยต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอ เนื้อหา และด้านวรรณศิลป์ของบทสู่ขวัญควายฉบับของบ้านมหาดอทคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ศึกษาบทสู่ขวัญควาย จากเว็บไซต์บ้านมหาดอทคอม <http://www.baanmaha.com/> เท่านั้น ศึกษาบทสู่ขวัญควาย ในหนังสือประเพณีอีสาน ฉบับของ ส.ธรรมภักดี โดย สำนักงาน ส.ธรรมภักดี เท่านั้น

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ด้วยวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยเก็บข้อมูลจากเว็บไซต์ และเอกสาร เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในรูปแบบการนำเสนอ เนื้อหา และด้านวรรณศิลป์

ด้านการนำเสนอบทสู่ขวัญควาย

ฉบับบ้านมหาดอทคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี

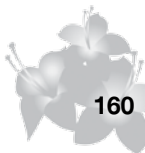
1. รูปแบบการประพันธ์

บทสู่ขวัญควายฉบับบ้านมหาดอทคอมกับบทสู่ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี มีลักษณะการนำเสนอเหมือนกันคือเป็นรูปแบบของร้อยสุภาพ ดังตัวอย่างดังนี้

“ศรี ศรี มื่อนี้เป็นวันดี วันเศรษฐี วันขัตติยะราช
มีอำนาจพลังเหลือหลาย มีความหมายเหลือหลากหลาย บ่ทุกข์
ยากอันใด สมดังใจมวลหมู่ จังได้สุ่เอาขวัญ จังได้ชวนทั้งทวย
เทพเมืองแมน พระยาเถาผู้ป็นหล่อ

(บทสู่ขวัญควาย, ฉบับบ้านมหาดอทคอม : ออนไลน์)

“โอกาสฯ ถึงกาลฤดูปีใหม่ เจ้าผู้ใหญ่ถ้ายราสี
ถึงกำหนดฤดูหกลฝนตกฟ้าฮ้องฮ้ำ คำทำนาเขาจึง เอามา

มหิงสา พ่อโคและแม่โค ควายแก้วมาฮอดแล้วแฮกไฮ้ไถนา เขาจึงเอาไม้ลักรักมาใส่คอเอาเชือกบอเข้าผูกบ่าเชือกพาดผ่ากลางหลัง (บทสູ່ขวัญควาย, ฉบับ ส.ธรรมภักดี : 232)

จากบทสູ່ขวัญควายทั้งสองบทข้างต้น พบว่ารูปแบบการแต่งเหมือนกัน คือ เป็นรูปแบบของร่ายสุภาพ โดยบทหนึ่งๆ มีตั้งแต่ 5 บรรทัดขึ้นไป จัดเป็นวรรคละ 5 คำ หรือจะเกิน 5 คำบ้างก็ได้ แต่ไม่ควรเกิน 5 จังหวะในการอ่าน จะแต่งยาวก็วรรคก็ได้ แต่ตอนจบจะต้องเป็นโคลงสองสุภาพเสมอ การสัมผัสโดย คำสุดท้ายของวรรคหน้า ต้องสัมผัสคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 เป็นวรรคถัดไปทุกวรรค ซึ่งสอดคล้องกับ พิณทิพย์ พุทธิพงษ์ (2524 : 48) ได้ศึกษาการแปลจากอำเภอพานทองเป็นแหล่งขวัญที่ใช้คำประพันธ์ 2 ประเภท คือ ร่ายยาวและกลอนสุภาพ ลักษณะคำประพันธ์ทั้งสอง ส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ทางฉันทลักษณ์ของคณะและสัมผัส และยังสอดคล้องกับ รำเผย ไชยสินธุ์ (2553) ได้อธิบายรูปแบบฉันทลักษณ์วรรณกรรมร้อยกรองอีสานไว้ว่า รูปแบบฉันทลักษณ์ของร้อยกรองอีสานมีทั้งโคลง กาพย์ กลอน และร่าย เป็นต้น

2. คำขึ้นต้น

บทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตอทคอมกับบทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี มีลักษณะแตกต่างกันในด้านคำขึ้นต้นที่ไม่เหมือนกัน ดังตัวอย่างดังนี้

บทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตอทคอม

“ศรี ศรี มื่อนี้เป็นวันดี วันเศรษฐี วันขัตติยราช มีอำนาจพลึงเหลือหลาย มีความหมายเหลือลากบทุกขยาอันใด สมดังใจมวลหมู่ จังได้ลู่เอาขวัญ จังได้ชวนทั้งทวยเทพเมืองแมน พระยาแสนผู้บั่นหล่อผู้เค่าก่อไถนา จังเอามาข่มมหิงสาตัวอาว ตัวสามารถมีพลึง”

(บทสູ່ขวัญควาย, ฉบับบ้านมหาตอทคอม : ออนไลน์)

จากบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตอทคอมข้างต้นพบว่า ขึ้นต้นด้วยการกล่าวถึงวันนี้เป็นวันดีเป็นสิริมงคลอย่างยิ่งที่จะทำพิธีเรียกขวัญ ถึงวันที่ทำพิธีสູ່ขวัญควายเป็นวันที่ดี กล่าวถึงพระเจ้าแผ่นดินผู้มีอำนาจและพลึงจึงได้เชิญเทวทูต เทวดา พระยาแสนผู้สร้างที่นาขอเชิญลมาเป็นสักขีพยานในการประกอบพิธีการสູ່ขวัญควายในวันนี้ จึงได้เอามหิงสา (ควาย) มาเข้าพิธีกรรมด้วย

บทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี

“นะโม ตัสสะ ะกะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

“อิติปิ โส ะกะวา”

(บทสູ່ขวัญควาย, ฉบับ ส.ธรรมภักดี : 232)

จากบทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี ข้างต้นพบว่า ขึ้นต้นด้วยการกล่าว “นะโม ตัสสะ” 3 จบ และตามด้วยบท “อิติปิโส” เพื่อเป็นบูชาพระรัตนตรัย สรรเสริญพระรัตนตรัย สอดคล้องกับ ประคอง นิมนานเหมินท์ (2520 : 31-36) กล่าวว่า บทสູ່ขวัญมักขึ้นต้นเป็นภาษาบาลีต่อด้วยภาษาไทยสำเนียงท้องถิ่นที่อาจมีภาษาบาลีแทรกเป็นตอนๆ คำเรียกขวัญแต่ละบทเป็นวรรณกรรมสั้นๆ

จากบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตอทคอมกับบทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี มีลักษณะแตกต่างกันในด้านคำขึ้นต้นที่ไม่เหมือนกัน แต่เนื้อหา ยังคงเน้นความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรมที่ประกอบขึ้นโดยกล่าวถึงคุณงามความดีของเทวดา พระยาแสน ผู้ปกครองรักษาที่นา และกล่าวคุณพระคุณของพระรัตนตรัยที่ชาวอีสานให้ความเคารพนับถือ

3. คำลงท้าย

บทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตอทคอมกับบทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี มีลักษณะเหมือนกัน คือ มีลงท้ายด้วยคาถาภาษาบาลี ดังตัวอย่างดังนี้

“เอहि มะหิสะ สะกะมะเร ปะติฏฐาहि สาธุ”

(บทสູ່ขวัญควาย, ฉบับบ้านมหาตอทคอม : ออนไลน์)

“ยะถา วาวิระโห บรูโรสัพพะถาลัง นะชิยะติ ดั่งนี้ข้าเทอญ”

(บทสູ່ขวัญควาย, ฉบับ ส.ธรรมภักดี : 233)

จากบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตอทคอมกับบทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี มีลักษณะเหมือนกัน คือ มีลงท้ายด้วยคาถาภาษาบาลี แสดงออกถึงการเพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ของบทสູ່ขวัญดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับ สุปิยะ สุติสดี (2545) กล่าวว่า บทสູ່ขวัญมี 4 ประเภท ได้แก่ บทสູ່ขวัญคน บทสູ່ขวัญสัตว์ บทสູ່ขวัญสิ่งของ และบทสູ່ขวัญพืช บทสູ່ขวัญจะแต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทร่ายและกลอน การใช้ภาษาในบทสູ່ขวัญมีวรรณศิลป์ใช้คำที่มีความหมายที่เป็นมงคล

ด้านเนื้อหาบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตอทคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี

1. การตั้งชื่อควายให้เป็นสิริมงคล

การตั้งชื่อควายนั้น ชาวเป็นผู้เป็นเจ้าของควายจะมีการตั้งชื่อควายของตนเอง ในเวลาที่ใช้ควายไถนาต้องมีการเอ่ยชื่อเพื่อให้ควายนั่นเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าของได้อย่างคล่องแคล่ว ดังปรากฏในบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตอทคอม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“มาอยู่หน้าบักเขาแก้ว ให้ชื่อแล้วว่าบักคุณ เอามาหนุนเกือกก่อ มาเป็นหน่อทองคำ”

จากบทสวดขุขัตติยคัมภีร์ ผู้ประกอบพิธีได้เตรียมเครื่องสังเวยในการประกอบพิธี เช่น ดอกไม้ ข้าวตอกสุรา ไก่ต้ม อาหารคาวหวาน ข้าวต้ม เผือกมัน ถั่วลันเตา เพื่อนำมาประกอบพิธีสวดขุขัตติยคัมภีร์

ส่วนในบทสุ่ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม ไม่ปรากฏการนำเครื่องสังเวเข้ามายุในบทสุ่ขวัญควาย ดังกล่าว

4.2 การเรียกขวัญควาย (เอ็นขวัญควาย)

การประกอบพิธีสุ่ขวัญควาย จะมีการกล่าวเรียกขวัญควาย (เอ็นขวัญควาย) ให้มาอยู่กับตัวควาย ซึ่งคล้ายกับการเรียกขวัญของคน โดยบทสุ่ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับบทสุ่ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี มีลักษณะการเรียกขวัญควาย (เอ็นขวัญควาย) เหมือนกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“วามาเออขวัญเอย ถึงยามค่ำให้เจ้าเข้ามาเฮือนเดือนด้ามดมิดข้าวล้าว ให้เจ้าฟ้ามมา เฮือนหา เข้าชายคาอยู่ในคอก ฟังข่อยบอกจ้อจำเสียง”

(บทสุ่ขวัญควาย, ฉบับบ้านมหาตคคอม : ออนไลน์)

“มาเออขวัญเอย ขวัญเจ้าไปกินหญ้าอยู่เหล่าหัวนา ก็ให้มาสำมนัสนี้”

(บทสุ่ขวัญควาย, ฉบับ ส.ธรรมภักดี : 233)

จากบทสุ่ขวัญควายทั้งสองบทข้างต้นได้มีการเรียกขวัญควาย (เอ็นขวัญควาย) ด้วยคำว่า มาเออขวัญเอย หากไปอยู่ที่ไหนหรือที่ใด เช่น อยู่ตัวหัวไร่ปลายนา ขวัญอยู่กลางนาอยู่ตามถ้ำ ขอให้ขวัญควายเข้ามาอยู่ในตัวเจ้า เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ตัวควายตัวนั้นๆ

ด้านวรรณศิลป์ในบทสุ่ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี

1. ด้านการเล่นสัมผัสพยัญชนะและสัมผัสสระ

1.1 เล่นสัมผัสพยัญชนะ

ในบทสุ่ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี มีการใช้วรรณศิลป์ในการเล่นสัมผัสพยัญชนะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“โอภาสาฯ ถึงกาลฤดูปีใหม่ เจ้าผู้ใหญ่ถ้ายราศีถึงกำหนดฤดูหูกฝนตกฟ้าฮ้องฮ้ำ คนทำนาเขา จึงเอามายังมหิงสา พ่อโคและแม่โค ควายแก้วมาฮอดแล้วแฮกไ้ไ้หนา”

(บทสุ่ขวัญควาย, ฉบับ ส.ธรรมภักดี : 232)

จากบทสุ่ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี พบว่ามีการเล่นสัมผัสพยัญชนะ ได้แก่ ฮ้อง-ฮ้ำ ฮอด-แฮก โดยการเล่นสัมผัสพยัญชนะนั้น

“ศรี ศรี มื่อนี้เป็นวันดี วันเศรษฐี วันขัตติยราชมีอำนาจพลังเหลือหลาย จึงได้สุ่เอาขวัญ จึงได้ชวนทั้งทวยเทพเมืองแมน พระยาแถมผู้ปั้นหล่อ ผู้เค้าก่อไ้หนา”

(บทสุ่ขวัญควาย, ฉบับบ้านมหาตคคอม : ออนไลน์)

จากบทสุ่ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมพบว่า มีการเล่นสัมผัสพยัญชนะ ได้แก่ เหลือ-หลาย เหลือ-หลาก ทั้ง-ทวย-เทพ เมือง-แมน โดยการเล่นสัมผัสพยัญชนะนั้น

1.2 เล่นสัมผัสสระ

ในบทสุ่ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี มีการใช้วรรณศิลป์ในการเล่นสัมผัสสระ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ลูกของพ่อกาสร ตาออนซอนเจ้าไ้ไ้คราด เจ้าฉลาดพอปานคน เจ้าอดทนเหลือหลาก หญ้าเต็มปากนำคันทนา ไปเอามาให้เจ้าอยู่ เอามาสุ่เต็มกะทอ กินให้พ่อย่าอืดหยาก มีหลายหลาก ในนามหิงสา ลากแก้วข้าวจะแผ่เป็นฮวง”

(บทสุ่ขวัญควาย, ฉบับบ้านมหาตคคอม : ออนไลน์)

“โอกาสต่างๆ ถึงกาลฤดูปีใหม่ เจ้าผู้ใหญ่ถ้ายราศีถึงกำหนดฤดูหูกฝนตกฟ้าฮ้องฮ้ำ คนทำนาเขา จึงเอามายังมหิงสา พ่อโคและแม่โค ควายแก้วมาฮอดแล้วแฮกไ้ไ้หนา เขาจึงเอามาไม้ลักงักมาใส่คอ เอาเชือกปอ เข้าผูกบ่า เชือกพาดผ่ากลางหลัง” (บทสุ่ขวัญควาย, ฉบับ ส.ธรรมภักดี : 232)

จากบทสุ่ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม พบว่ามีการเล่นสัมผัสสระ ได้แก่ กาสร-ออนซอน ใหม่-ใหญ่ คราด-ฉลาด คน-ทน หลาก-ปาก นา-มา อยู่-สุ่ ทอ-พอยาก-หลาก

จากบทสุ่ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี พบว่ามีการเล่นสัมผัสสระ ได้แก่ ใหม่-ใหญ่ หก-ตก ฮ้ำ-ทำ นา-มา-สา แก้ว-แล้ว ไ้-ไ้ ลัก-งัก ไ้-ใส่ คอ-ปอ

2. ด้านการใช้คำโวจน์

ในบทสุ่ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี มีการใช้วรรณศิลป์ ด้านการใช้คำโวจน์เหมือนกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บทสุ่ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม มีการใช้คำโวจน์แทนคำว่า ควาย ได้แก่ มหิงสา หมายถึง ควาย กาสร หมายถึง ควาย ดังตัวอย่าง

“เขาไ้ไ้ไ้คง ปลอยลงทงอยู่ กลางนา งามแต่หางฮอดสั้นหน่อง เกินงานคองเจ้ามหิงสา ยามไ้ไ้ไ้มีชาด ยามเฮาคลาดมีกำลัง บ่ถอยหลังตกต่ำ ฮอดยามคำขี่เข้าไปเฮือน ไ้ไ้เป็นเดือนกะบ่จ่อย เก่งบ่ค้อยกาสร”

(บทสุ่ขวัญควาย, ฉบับบ้านมหาตคคอม : ออนไลน์)

บทสุ่ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี การใช้คำโวจน์แทนคำว่า ควาย ได้แก่ มหิงสา หมายถึง ควาย ดังตัวอย่าง

“โอกาสต่างๆ ถึงกาลฤดูใบไม้ผลิ เจ้าผู้ใหญ่อายุราศี ถึงกำหนดฤดูหูกฝนตกฟ้าฮ้องฮ้ำ คนทำนาเขาจึงเอามายัง มหิงสา พ่อโคและแม่โค ควายแก้วมาฮอดแล้วแฮกไธไธนา”

(บทสวดวิญควาย, ฉบับ ส.ธรรมภักดี : 232)

บทสวดวิญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี การใช้คำ ไวพจน์แทนคำว่า ดอกไม้ ได้แก่ บุปผา หมายถึงดอกไม้งดงาม

“เขาจึงเอามาที่คาสะวะลาบุผา ข้าวดอกและ ดอกไม้บุผาทั้งสุราและไก่ต้ม ทั้งหวานส้มข้าวต้มและ เผือกมัน สัพพะสรรพมีทุกสิ่ง กล้วยอ้อยยี่งนานนมะมีสูอัน สพาส”

(บทสวดวิญควาย, ฉบับ ส.ธรรมภักดี : 233)

จากบทสวดวิญควายทั้งสองบท พบว่า มีการใช้คำ ไวพจน์ ทั้งหมด 3 คำ คือ มหิงสา กาสระ และบุผา ซึ่งเป็นการใช้คำเพื่อให้เกิดความหลากหลายแต่มีความหมายเดียวกัน

3. การใช้โวหารภาพพจน์

ในบทสวดวิญควายฉบับบ้านมหาตอหอคอม มีการใช้วรรณศิลป์ด้านการใช้โวหารภาพพจน์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.1 อุปมา บทสวดวิญควายฉบับบ้านมหา

ตอหอคอม มีการใช้โวหารภาพพจน์ ได้แก่ คำอุปมา หมายถึง การเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเหมือนกับสิ่งหนึ่งโดยใช้คำเชื่อมที่มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “เหมือน” ได้แก่

ดุง ดั่ง ราว รวบ เปรียบ ประดุง แฉก เล่ห์ ปาน ประหนึ่ง เพียง เพียง พ่าง ปูน หนัด ละม้าย เสมอ กล ย่าง ฯลฯ ดังตัวอย่าง

“บิกบินแข็ง งามงาม พอปานนาคราชดั่งเขาพระสุเมรุ”

“พอปานคนเจ้าองอาจ เอาใส่คราดบ่มีถอย”

“เจ้าฉลาดพอปานคน เจ้าอดทนเหลือหลาก”

(บทสวดวิญควาย, ฉบับบ้านมหาตอหอคอม : ออนไลน์)

จากบทสวดวิญควายฉบับบ้านมหาตอหอคอม ข้างต้น พบว่า มีการใช้โวหารภาพพจน์ ประเภทอุปมา โดยใช้คำว่า ปาน เพื่อใช้เปรียบเทียบ เช่น “พอปานนาคราชดั่งเขาพระสุเมรุ” หมายถึง แรงที่ควายลากไถเปรียบเทียบกับพญานาคดั่งเขาพระสุเมรุ ซึ่งถ้าเป็นเหมือนกับคำเปรียบ แรงที่ควายลากไถคงมีมากมายมหาศาล “พอปานคนเจ้าองอาจ เอาใส่คราดบ่มีถอย” หมายถึง ควายที่ลากไถมีความสง่างามองอาจคล้ายกับคน “เจ้าฉลาดพอปานคน เจ้าอดทนเหลือหลาก” หมายถึง ควายที่ลากไถมีความฉลาดคล้ายกับคน

บทสวดวิญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี มีการใช้วรรณศิลป์ด้านการใช้โวหารภาพพจน์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ความจ้งโฮอย่าบังเกิด ให้ประเสริฐเป็นดั่งแก้วไพฑูรย์ ให้เจ้าคำคุณเฮือน เป็นดั่งแก้วธรรมราช”

(บทสวดวิญควาย, ฉบับ ส.ธรรมภักดี : 233)

จากบทสวดวิญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี ข้างต้น พบว่า มีการใช้โวหารภาพพจน์ ประเภทอุปมา โดยใช้คำว่า ดั่ง เพื่อใช้เปรียบเทียบ เช่น “ให้ประเสริฐเป็นดั่งแก้วไพฑูรย์” หมายถึง ให้ควาย มีความประเสริฐเป็นดั่งแก้วไพฑูรย์ที่มีค่าอย่างยิ่ง “ให้เจ้าคำคุณเฮือนเป็นดั่งแก้วธรรมราช” หมายถึง ให้ควายมีคุณงามความดีอยู่กับบ้านเรือนและให้เป็นดั่งแก้วของพระราชามีคุณค่ามากมายมหาศาล

3.2 อุปลักษณ์ บทสวดวิญควายฉบับบ้าน

มหาตอหอคอม มีการใช้โวหารภาพพจน์ ได้แก่ อุปลักษณ์ก็คล้ายกับอุปมาโวหารคือเป็นการเปรียบเทียบเหมือนกัน มักจะมีคำว่า เป็น และคำว่า คือ ดังตัวอย่าง

“ให้ชื่อแล้วว่าบั๊กคุณ เอามาหนุนเกือกก่อ มาเป็นหน่อทองคำ ไธนาตำแลนาหวาน ตัวเคยผ่านไธนา เป็นพระยาฤทธิ์เดช อยู่ในเขตปฐพี เป็นควายดีมีอำนาจ”

(บทสวดวิญควาย, ฉบับบ้านมหาตอหอคอม : ออนไลน์)

จากบทสวดวิญควายข้างต้น พบว่า การใช้โวหารภาพพจน์ ได้แก่ อุปลักษณ์ คือ คำว่า เป็น เพื่อใช้เปรียบเทียบ เช่น “เป็นพระยาฤทธิ์เดช” หมายถึง เปรียบควายเป็นพระยาผู้มีฤทธิ์เดชมาก ในเขตปฐพีนี้ “เป็นควายดีมีอำนาจ” หมายถึง เปรียบควายเป็นผู้มีความ

“บ่มีหมอนให้เอาโล้งโค้ง คือกะดั่งมาหมุน”

(บทสวดวิญควาย, ฉบับบ้านมหาตอหอคอม : ออนไลน์)

จากบทสวดวิญควายข้างต้น พบว่า การใช้โวหารภาพพจน์ ได้แก่ อุปลักษณ์ คือคำว่า คือ เพื่อใช้เปรียบเทียบ เช่น “บ่มีหมอนให้เอาโล้งโค้ง คือกะดั่งมาหมุน” หมายถึง ถ้าไม่มีหมอนหนุนก็ให้เอาเขาควายที่สาวงามคดโค้ง คล้ายกระดั่งมาหมุนนอน

ส่วนบทสวดวิญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี ไม่ปรากฏการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทอุปลักษณ์

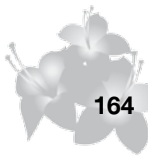
3.3 อติพจน์ บทสวดวิญควายฉบับบ้านมหา

ตอหอคอม มีการใช้โวหารภาพพจน์ ได้แก่ อติพจน์หรืออติพจน์ คือโวหารที่กล่าวเกินความจริง ดังตัวอย่าง

“ยามไธนาบ่มีขาด ยามเฮาฉลาดมีกำลัง บ่ถอยหลังตกต่ำ ไถเป็นเดือนกะบ่ถอย”

(บทสวดวิญควาย, ฉบับบ้านมหาตอหอคอม : ออนไลน์)

จากบทสวดวิญควายฉบับบ้านมหาตอหอคอม ข้างต้น พบว่า การใช้โวหารภาพพจน์ ประเภทอติพจน์ (การกล่าวเกินจริง)

บทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม มีการใช้โวหารภาพพจน์ ได้แก่ อติพจน์ หรือ อธิพจน์ คือโวหารที่กล่าวเกินความจริง ดังตัวอย่าง

“ข้าวแตกหน่อ ปานคนก้อแบ่งเอา เขียวปานเทา บ่อเหลืองหล้า ได้พันตำแสนกระบุง กินเต็มพุงบ่อดอยาก บ่ทุกช่ยกอันใด”

(บทสູ່ขวัญควาย, ฉบับบ้านมหาตคคอม : ออนไลน์)

จากบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม ชำงต้นพบว่า การใช้โวหารภาพพจน์ ประเภทอติพจน์ (การกล่าวเกินจริง) คือ “ได้พันตำแสนกระบุง” หมายถึง เมื่อข้าวออกรวงและมีการเก็บเกี่ยวข้าวขึ้นยั้งฉาง ในบทสູ່ขวัญมีการกล่าวถึงการได้ช้างพันตะกร้าแสนกระบุง ซึ่งเป็นการกล่าวเกินจริง ส่วนบทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี ไม่ปรากฏโวหารประเภทอติพจน์

จากการศึกษาด้านวรรณศิลป์ในบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ภาษาที่มีความไพเราะ มีการเล่นสัมผัสมีการใช้คำโวหาร ได้อย่างลงตัว สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ สุปิยะสุติสดี (2545) กล่าวว่า การใช้ภาษาในบทส่ູงขวัญมีวรรณศิลป์ใช้คำที่มีความหมายที่เป็นมงคลมีการใช้คำคำสรรพนาม คำศัพท์ภาษาบาลี คำซ้ำ คำซ้อน คำภาษาถิ่น ใช้เสียงสัมผัส การใช้คำซ้ำ การพรรณนาหรือบรรยายได้ชัดเจนเห็นภาพพจน์

สรุปผล

1. ด้านการนำเสนอบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้าน

มหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี มีรูปแบบการนำเสนอเหมือนกัน โดยนำเสนอในรูปแบบการประพันธ์ที่เป็นร้อยสุภาพ ในการกล่าวคำขึ้นต้นของบทส่ູงขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับบทส่ູงขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี มีลักษณะแตกต่างกัน ในด้านคำขึ้นต้นที่ไม่เหมือนกันโดยคำขึ้นต้นบทส่ູงขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี ขึ้นต้นด้วยบทนะโมตัสสะ 3 จบ และตามด้วยบทอิติปิโส ฯลฯ ส่วนบทส่ູงขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม ขึ้นต้นด้วยการกล่าวถึงว่าวันนี้เป็นวันที่เป็นสิริมงคลอย่างยิ่งที่จะทำพิธีเรียกขวัญถึงวันที่ทำพิธีส่ູงขวัญควายเป็นวันที่ดี กล่าวถึงพระเจ้าแผ่นดินผู้มีอำนาจและพลังมาก จึงได้อัญเชิญทวยเทพยดา เทวดา พระยาแถนผู้สร้างที่นา ขอเชิญลงมาเป็นสักขีพยานในการประกอบพิธีการส่ູงขวัญควาย ด้านคำลงท้ายบทส่ູงขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับบทส่ູงขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี มีลักษณะเหมือนกัน คือ มีลงท้ายด้วยคาถาภาษาบาลี ดังนั้นผู้ศึกษาสรุปได้ว่า บทส่ູงขวัญควายทั้งสองฉบับจึง

สะท้อนให้เห็นถึงสังคมอีสานยังรับเอาพิธีกรรม ทางศาสนาพราหมณ์และพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ มาผสมผสานกลมกลืนได้อย่างลงตัว

2. ด้านเนื้อหาบทส่ູงขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี พบว่า มีการตั้งชื่อควายในบทส่ູงขวัญเหมือนกัน เพื่อให้เป็นสิริมงคล ชาวนาผู้เป็นเจ้าของควายจะมีการตั้งชื่อควายของตนเองอีกประการหนึ่งพบว่า มีการกล่าวยกย่องคุณความดีของควาย มีการเปรียบในเชิงโวหารภาพพจน์ คือ อุปลักษณ์ กล่าวคือ เปรียบควายเป็นพระยาฤทธิ์เดช ผู้มีฤทธิ์สูง เปรียบควายเป็นผู้มีอำนาจ ประการที่สองได้อธิบายกระบวนการไถนา เพื่อให้ควายปฏิบัติตามคำสั่งของชาวนา จึงต้องมีการประกอบพิธีส่ູงขวัญควาย เพื่อเป็นการขอมาโทษต่อควายผู้ที่มีพระคุณต่อชาวนา ประการสุดท้ายในการประกอบพิธีส่ູงขวัญควาย จะต้องมีการเลี้ยงควาย โดยในบทส่ູงขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี พบว่า ผู้ประกอบพิธีได้เตรียมเครื่องสังเวยในการประกอบพิธี เช่น ดอกไม้ ข้าวตอกสุรา ไก่ต้ม อาหารคาวหวาน ข้าวต้ม เผือกมัน ถั่วลันเตา เพื่อนำมาประกอบพิธีส่ູงขวัญควาย ส่วนในบทส่ູงขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม ไม่ปรากฏการนำเครื่องสังเวยเข้ามาอยู่ในบทส่ູงขวัญควายดังกล่าว ดังนั้นจึงสะท้อนให้เห็นถึงความรักความผูกพันระหว่างคนกับควายที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งสอดคล้องกับ เนื้อหาของเพลง เขมรไล่ควาย ขับร้องโดยคุณสุชาติ สมบัติเจริญ ที่มีเนื้อหาส่วนหนึ่งว่า

“เราชาวนาอยู่กับควาย พอหมดงานไถ

เราจูงฝูงควายเข้าบ้าน พออาบน้ำควายสำราญ

แล้วเสร็จจากงาน เปิกบานร้องเพลงร่ำว

เราชาวนาสุสบาย คินคำเคื่อนหงาย ”

การประกอบพิธีส่ູงขวัญควาย จะมีการกล่าวเรียกขวัญควาย (เอ็นขวัญควาย) ให้มาอยู่กับตัวควาย ซึ่งคล้ายกับการเรียกขวัญของคน โดยบทส่ູงขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับบทส่ູงขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดีมีลักษณะการเรียกขวัญควาย (เอ็นขวัญควาย) เหมือนกัน สอดคล้องกับ ธวัช ปุณโณทก (2522 : 24-30) กล่าวถึง บทส่ູงขวัญควายกล่าวถึงบุญคุณควายที่ช่วยทำนาและขอมาควายที่ทพบดี แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของคนอีสานที่สำนึกในบุญคุณแม้จะเป็นคนหรือสัตว์ก็ตาม

3. ด้านวรรณศิลป์ในบทส่ູงขวัญควายฉบับบ้าน

มหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี ในบทส่ູงขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี มีการใช้วรรณศิลป์ในการเล่นเสียงสัมผัสพยางค์และเล่นสัมผัสสระเหมือนกัน การใช้วรรณศิลป์ด้านการใช้คำโวพจน์เหมือนกัน มีการใช้วรรณศิลป์ด้านการใช้โวหารภาพพจน์ ประเภท

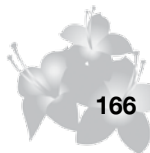
อุปมาเหมือนกัน บทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม มีการใช้โวหารภาพพจน์ ประเภทอุปลักษณ์ แต่บทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี ไม่ปรากฏโวหารประเภทอุปลักษณ์ บทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม มีการใช้โวหารภาพพจน์ ประเภทติพจน์ หรืออติพจน์ คือโวหารที่กล่าวเกินความจริง แต่บทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี ไม่ปรากฏโวหารภาพพจน์ ประเภทติพจน์

4. บทบาทของควายที่มีต่อสังคมอีสาน ควายเป็นสัตว์ที่อยู่กับสังคมและวัฒนธรรมทางด้านเกษตรกรรมของไทยมาช้านาน คนอีสานแต่ก่อนผูกพันกับควายชนิดแยกกันไม่ออก นั่นเป็นเพราะวิถีการผลิตแบบเกษตรกรรมจำเป็นต้องพึ่งแรงงานจากควาย

อภิปรายผล

ด้านการนำเสนอบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี มีรูปแบบการประพันธ์ที่เป็นร้อยสุภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ชาคริต อนันทรวัน (2525 : 68) ในบทสູ່ขวัญจังหวัดเลยจำแนกตามลักษณะเนื้อหาและโอกาสที่ใช้ ได้แก่บทสູ່ขวัญบายศรีคนธรรมาหรือบทสູ່ขวัญทั่วไป บ่าวสาวหรือแต่งงาน ขึ้นเรือนใหม่ทหารใหม่ นาค คำประพันธ์ที่ใช้ในบทสູ່ขวัญเป็นร้อยโบราณหรือร้อยสุภาพ ในการกล่าวคำขึ้นต้นของบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับบทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี มีลักษณะแตกต่างกัน ในด้านคำขึ้นต้นที่ไม่เหมือนกัน โดยคำขึ้นต้นบทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี ขึ้นต้นด้วยบท นะโมตัสสะ 3 จบ และตามด้วยบทอิติ ปิโส ฯลฯ ส่วนบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม ขึ้นต้นด้วยการกล่าวถึงว่าวันนี้เป็นวันดีเป็นสิริมงคลอย่างยิ่งที่จะทำพิธีเรียกขวัญ ถึงวันที่ทำพิธีสູ່ขวัญควายเป็นวันที่ดี กล่าวถึงพระเจ้าแผ่นดินผู้มีอำนาจและพลเมืองได้อยู่เฉยหายเทพยดา เทวดา พระยาแสนผู้สร้างที่นา ขอเชิญลงมาเป็นสักขีพยานในการประกอบพิธีการ สູ່ขวัญควาย ด้านคำลงท้ายบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับบทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี มีลักษณะเหมือนกัน คือ มีลงท้ายด้วยคาถาภาษาบาลี และยังสอดคล้องกับ คึกฤทธิ์ พันธุ์ไธ (2527 : 247) ได้กล่าวว่า บทสູ່ขวัญนอกจากจะมีความมุ่งหมายเพื่อเพิ่มกำลังใจให้บังเกิดความอุ่นใจสบายใจ ด้านเนื้อหาบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี พบว่า มีการตั้งชื่อควายในบทสູ່ขวัญเหมือนกัน เพื่อให้เป็นสิริมงคล การตั้งชื่อควายนั้น ชาวนาผู้เป็นเจ้าของควายจะมีการตั้งชื่อควายของตนเอง เพื่อให้ควายนั่นเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าของได้อย่างคล่องแคล่ว อีกประการหนึ่งพบว่า มีการกล่าวยกย่องคุณความดี

ของควาย สอดคล้องกับ คึกฤทธิ์ พันธุ์ไธ (2527 : 248-249) ได้กล่าวถึง บทสູ່ขวัญควาย บทสູ່ขวัญประเภทนี้มีใจความสำคัญกล่าวถึง การสำนึกถึงบุญคุณและการขอโทษต่อควาย มีการเปรียบในเชิงโวหารภาพพจน์ คือ อุปลักษณ์ กล่าวคือ เปรียบควายเป็นพระยาฤทธิ์เดช ผู้มีฤทธิ์สูง เปรียบควายเป็นผู้มีอำนาจมีความดงามสมกับมิ่งมิ่งสา ที่แปลว่าควาย ประการที่สอง ได้อธิบายกระบวนการไถนา ซึ่งควายต้องทำหน้าที่ไถไปข้างหน้า โดยมีชาวนาเป็นผู้ควบคุมให้เป็นไปตามคำสั่งของชาวนา หากควายไม่ทำตาม ชาวนาอาจจะเขี่ยนตีหรือส่งเสียงดังตวาด เสียงไล่ควาย เพื่อให้ควายปฏิบัติตามคำสั่งของชาวนา จึงต้องมีการประกอบพิธีสູ່ขวัญควาย เพื่อเป็นการขอขมาราโทษต่อควายผู้มีพระคุณต่อชาวนา ประการสุดท้าย ในการประกอบพิธีสູ່ขวัญควายจะต้องมีเครื่องสังเวย โดยในบทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดีพบว่า ผู้ประกอบพิธีได้เตรียมเครื่องสังเวยในการประกอบพิธี เช่น ดอกไม้ ข้าวตอก สุรา ไก่ต้ม อาหารคาวหวาน ข้าวต้มเผือกมัน กล้วยอ้อย เพื่อนำมาประกอบพิธีสູ່ขวัญควายส่วนในบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม ไม่ปรากฏการนำเครื่องสังเวยเข้ามาอยู่ในบทสູ່ขวัญควายดังกล่าว การประกอบพิธีสູ່ขวัญควาย จะมีการกล่าวเรียกขวัญควาย (เอ็นขวัญควาย) ให้มาอยู่กับตัวควาย ซึ่งคล้ายกับการเรียกขวัญของคน โดยบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับบทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี มีลักษณะการเรียกขวัญควาย (เอ็นขวัญควาย) เหมือนกัน สอดคล้องกับ ประภาส ทิปยมาศ (2552 : 25) มุลเหตุแห่งความเชื่อของชาวอีสานถือว่าธรรมชาติทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นแผ่นดิน ผืนน้ำ พืช สัตว์ มนุษย์ อุบัติขึ้นในโลกด้วยอำนาจแห่งผีฟ้าหรือผีแถน ชาวอีสานเชื่อว่าขวัญ คือพลังแฝงอยู่ในจิตใจของมนุษย์ มนุษย์มีขวัญประจำตัว 32 ขวัญ ด้านวรรณศิลป์ในบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี ในบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอมกับฉบับ ส.ธรรมภักดี มีการใช้วรรณศิลป์ในการเล่นเสียงพยัญชนะและเล่นเสียงสัมผัสสระเหมือนกัน การใช้วรรณศิลป์ด้านการใช้คำโวจน์เหมือนกัน มีการใช้วรรณศิลป์ด้านการใช้โวหารภาพพจน์ ประเภทอุปมาเหมือนกันบทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม มีการใช้โวหารภาพพจน์ ประเภทอุปลักษณ์ แต่บทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี ไม่ปรากฏโวหารประเภทอุปลักษณ์ บทสູ່ขวัญควายฉบับบ้านมหาตคคอม มีการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทติพจน์หรืออติพจน์ คือโวหารที่กล่าวเกินความจริง แต่บทสູ່ขวัญควายฉบับ ส.ธรรมภักดี ไม่ปรากฏโวหารประเภทติพจน์ สอดคล้องกับ ชาคริต อนันทรวัน (2525 : 68) ได้ศึกษาบทสູ່ขวัญเป็นร้อยโบราณ การใช้ภาษาขอใช้คำซ้ำ คำซ้อน

และสำนวนโวหารหลายประการ บทสູ່ขวัญความฉบับ้านมหาตมทอมกับบทสູ່ขวัญควายฉบั ส.ธรรมภักดีได้สะท้อนวิถีวัฒนธรรมการทำนาของคนอีสานที่ต้องพึ่งพาควายในการไถนา โดยใช้แรงงานควาย เป็นความผูกพันกันไปทั้งสองฝ่าย สอดคล้องกับจารุบุตร เรื่องสุวรรณ (2520 : 62) กล่าวว่า ชาวอีสานให้ความสำคัญเกี่ยวกับจิตใจมาก ดังนั้นวิธีการดำเนินชีวิตแทบทุกอย่างจึงมักมีการสູ່ขวัญควบคู่กันไป

บทสູ່ขวัญควาย บทสູ່ขวัญประเภทนี้มีใจความสำคัญกล่าวถึงการสำนึกถึงบุญคุณและการขอโทษต่อควายควายเป็นสัตว์เลี้ยงที่ควบคู่กับเกษตรกรไทยในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ควายไม่ได้มีบทบาทเพียงแค่ให้คนใช้เป็นแรงงานเท่านั้น หากแต่เป็นเพื่อนตายในการต่อสู้เพื่อรักษาไว้ซึ่งเอกราชของชาติไทย ดังเช่นวีรกรรมของนายทองเหม็นที่ขี่ควายสู้รบกับพม่าจนตัวตายในศึกขาบงระจัน เมื่อปี พ.ศ. 2309 อันแสดงถึงความกล้าหาญ บทสູ່ขวัญควายยังสะท้อนวัฒนธรรม

ด้านความกตัญญูรู้คุณของคนอีสานที่มีต่อควาย คนอีสานถือว่าควายเป็นสัตว์ใหญ่ และมีบุญคุณแก่ตนจากการเปรียบเทียบบทสູ່ขวัญควายฉบับ้านมหาตมทอมกับฉบั ส.ธรรมภักดีพิธีกรรมที่กำลังจะหายไปจากสังคมอีสาน ผู้ศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์บทสູ່ขวัญควายของชาวอีสานที่กำลังจะหายไปจากสังคมอีสานและสังคมไทย เนื่องจากวิถีการทำนาของชาวอีสานเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพราะมีเครื่องจักรเข้ามาทำงานแทนควาย จนทำให้ควายซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงคู่ชาวนาหมดความสำคัญกลายเป็นสินค้าส่งออกหรือไม่ก็ตกเป็นอาหารของคนในสังคม อีกทั้งการประกอบพิธีสູ່ขวัญควายก็จะหายไปจากสังคมอีสาน หากเราไม่ช่วยกันอนุรักษ์และวางแผนภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีการพึ่งพาอาศัยกันนอกจากนี้บทสູ່ขวัญควายยังสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมอีสานโดยแท้จริง สามารถบรรยายขั้นตอนการทำนาของชาวอีสาน สะท้อนความรักความผูกพันระหว่างคนกับควายในการดำรงชีวิตของชาวอีสาน มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

รายการอ้างอิง

- ศีกฤทธิ์ พันธุ์วิไล. (2527). **บทสູ່ขวัญจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จารุบุตร เรื่องสุวรรณ. (2530). **ของดีอีสาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ชาคริต อนันทรวัน. (2525). **บทสູ່ขวัญจังหวัดเลย**. เลย : ม.ป.พ.,.
- ทวี เชื้อนแก้ว. (2541). **ประเพณีเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง.
- ธวัช ปุณโณทก. (2522). **วรรณกรรมอีสาน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- บ้านมหาตมทอม. (ม.ป.ป.). (Online). <http://www.baanmaha.com/>. (สืบค้นวันที่ 15 ธันวาคม 2559)
- เบญจมาศ แพทอง. (2540). **บายศรี : สัญลักษณ์ของพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิต**. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร
- ประคอง นิยมมานเหมินท์. (2520). “ คำเรียกขวัญเมืองเหนือ ” **วัฒนธรรมไทย**. 6 : 31-36 ; มิถุนายน.,.
- ประภาส ทิพยมาศ. (2552). **วรรณศิลป์ในบทสູ່ขวัญของหมอสุดจำเริญร พันทวี**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีชา พิณทอง. (2549). **ประเพณีโบราณไทยอีสาน**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- พิณทิพย์ พงษ์พิงษ์. (2524). **วรรณกรรมแหล่งจากอำเภอฟานทอง จังหวัดชลบุรี**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ร่ำเผย ไชยสินธ์. (2553). **วรรณศิลป์อีสาน**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). เลย : รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์.
- ส.ธรรมภักดี. (ม.ป.ป.). **ประเพณีอีสาน**. ฉบั ส.ธรรมภักดี : สำนักงาน ส.ธรรมภักดี.
- สุปิยะ สุกิสดี. (2545). **การศึกษาวิเคราะห์บทสູ່ขวัญ บ้านไร่ หมู่ 1 ตำบลบ้านไร่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

The Relationship Between Administrators' Instructional Leadership And Teaching Efficiency Of Schools Under The Office Of Roi-Et Primary Education Service Area 3

อารมณีนาก่อนทอง *

ยุวธิดา ขาปัญญา **

วิจิต กำนันตะคุณ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายคือ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3, 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษาของรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถามตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครู ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และ 0.90 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ และด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน

2. ประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความกระตือรือร้นในการสอน ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน ด้านกลวิธีการสอน และด้านความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

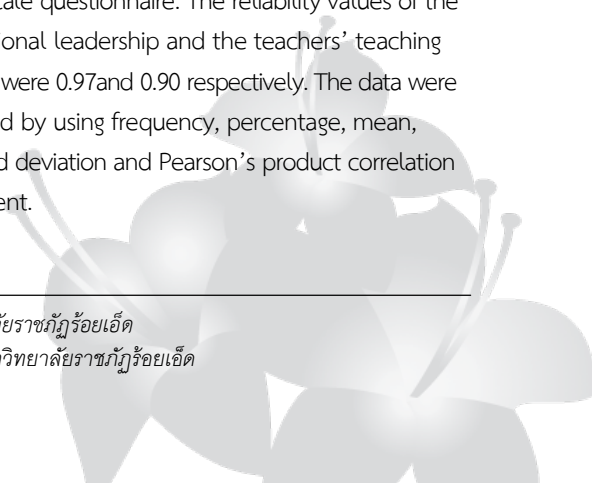
ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the instructional leadership level of the school administrators under Roi Et Primary Education Service Area Office 3, 2) to study the teaching efficiency of teachers under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3, and 3) to study the relationship between school administrators' instructional leadership and teachers' teaching efficiency level

The samples of this study were 322 public school teachers under Roi Et Primary Education Service Area Office 3. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire. The reliability values of the instructional leadership and the teachers' teaching efficacy were 0.97 and 0.90 respectively. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product correlation coefficient.

* นักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** , *** อาจารย์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

The research results were as follows:

1) The level of instructional leadership of the administrators given at a high level in both overall and each aspect. They were ranked according to their average scores from the highest to the lowest as follows: monitoring student progress, encouraging learning environment, managing the instructional program, promoting professional development, and managing curriculum and instruction.

2) The level of the teaching efficiency of teachers under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3 was given at a high level in both overall and individual aspect. They were ranked according to their average scores from the highest to the lowest as follows: interaction with enthusiasm for measurement and evaluation, instructional strategies, and clear instructions.

3) There was a positive relationship between the school administrators' instructional leadership and teacher's teaching efficiency under Roi Et Primary Educational Service Area Office 3 with a statistical significance at the level of .01.

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ประสิทธิภาพการสอนของครู, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

Keywords: Instructional Leadership, Teaching Efficiency, the Office of Roi-Et Primary Education Service Area 3

บทนำ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกมีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ตลอดทั้งการพัฒนาประเทศซึ่งยังคงต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการแข่งขันอย่างรุนแรง การพัฒนาประเทศให้ดำรงความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีความสุขจึงทวีความสำคัญมากขึ้น ดังนั้นประเทศไทยจึงควรต้องมีการเตรียมการสร้างภูมิคุ้มกันให้ประเทศพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554 : 1-31)

การที่จะพัฒนาประเทศชาติให้ยั่งยืนเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองนั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ ประการด้วยกัน ปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นประการหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ เพราะเป็นปัจจัยในการบริหารที่สำคัญที่ทำให้กระบวนการบริหารประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ทำให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพสามารถนำความรู้ที่มีไปใช้พัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ ดังคำขวัญที่ว่า "การศึกษาสร้างคน สร้างงาน และสร้างชาติ" การที่จะทำให้ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีคุณภาพ เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้านได้ เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญประการหนึ่งคือการศึกษา (วิโรจน์ สารัตนะ. 2548: 342)

การจะปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความคาดหวังของสังคม ซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงให้ทันกับกระแสความเจริญก้าวหน้าของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง และเป็นไปอย่างรวดเร็ว ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะดำเนินงานให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กล่าวคือ ครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ จะสามารถใช้หลักสูตรและสิ่งเอื้ออำนวยที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพในตัวผู้เรียนให้สูงขึ้น (บุษลี อุภักย์. 2554 : 43-44)

การพัฒนาศักยภาพในตัวผู้เรียนให้สูงขึ้น มีความเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนของครูเนื่องจากครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนทำให้ผู้เรียนได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ การที่ครูจะมีประสิทธิภาพการสอนที่ดีได้นั้น ควรต้องมีลักษณะความเป็นครูที่ดี เช่น มีการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ มีความกระตือรือร้นใส่ใจในการสอนและมีมนุษยสัมพันธ์ มีความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้กลวิธีการสอน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาเหมาะสมกับวัยยิ่งขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน (นาวา สุขธมย์. 2550: 71) มีความกระตือรือร้นในการสอนต้นตัวอย่างเสมอและที่สำคัญยังการสอนที่ดีครูต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน แจ้งผลการสอบหรือข้อบกพร่องให้นักเรียนทราบทันทีและช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ของนักเรียนให้บรรลุเป้าหมาย คุณภาพการศึกษาและมาตรฐานของสถานศึกษา (Bloom. 1976 : 115-127)

ในการจัดการศึกษานั้นสถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่จัดการศึกษาโดยการสร้างและพัฒนาคนให้มีคุณภาพพระราชนิพนธ์การศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับสถานศึกษามากเพราะเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่ช่วยสร้างคนให้เกิดคุณภาพตามที่ชาติต้องการโดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องอาศัยองค์กรปฏิบัติ คือ สถานศึกษา ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการตามแนวทางการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ (ธีระ รุญเจริญ. 2546 : 2) และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสำเร็จในองค์กร ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำโดยเฉพาะผู้นำทางวิชาการ (อุษณีย์ รักซ้อน. 2543 : 3) เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จความสามารถของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานของสถานศึกษา การที่ครูผู้สอนจะมีพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องมีการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนในสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2552 : 4) จากการศึกษาของนาวา สุขรมย์ (2550 : 71) ได้ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูในทางบวกอยู่ในระดับสูง จึงทำให้ครูเกิดความกระตือรือร้น ที่จะปฏิบัติงานหรือพัฒนาตนเองตามไปด้วย ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็น

แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานวิชาการควบคู่ไปกับการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 1,970 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. 2559 : ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางของ Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด และคนอื่นๆ. 2553 : 34-35) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 322 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการจับสลากรายชื่อครูแต่ละขนาดแบบไม่ใส่คืนจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการทำงาน อันดับ และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครู ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน ด้านกลวิธีการสอน ด้านความกระตือรือร้นในการสอน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านและ คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการเท่ากับ 0.93 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 3 ประสิทธิภาพโรงเรียนเท่ากับ 0.91 นำแบบสอบถามที่มีคุณภาพของเครื่องมือผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไปใช้เก็บข้อมูลจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทั้งส่งด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์พร้อมซองปิดแสตมป์ที่มีชื่อที่อยู่ของผู้วิจัยพร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยถึงกลุ่มตัวอย่างและให้ส่งกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์โดยนัดหมายวันและเวลาในการส่ง-รับแบบสอบถามคืนภายในเวลา 10 วัน หากไม่ได้รับตามกำหนด ผู้วิจัยได้โทรประสานงานและไปพบด้วยตนเอง เพื่อติดตามทวงถาม

3.3 นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้จำนวน 322 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ทุกชุดเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพการสอนของครู

หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพการสอนของครู ใช้ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยมีค่า IOC แต่ละข้อเท่ากับ 0.6-1.0 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา โดยค่าความเชื่อมั่นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารการศึกษา เท่ากับ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นประสิทธิภาพการสอนของครู เท่ากับ 0.90

5.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ และด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน

2. ประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความกระตือรือร้นในการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านกลวิธีการสอน และด้านความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r=0.60$) กับประสิทธิภาพการสอนของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ใน

ระดับปานกลางกับประสิทธิภาพการสอนของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ($r=0.59$) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($r=0.55$) ด้านการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ ($r=0.54$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ($r=0.52$) และด้านกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($r=0.51$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยผู้วิจัยนำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาและเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 15) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการให้เกิดขึ้น พร้อมทั้งการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ มีการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ทั้งนี้เพราะในการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีความรู้ที่มุ่งเน้นการบริหารงานด้านวิชาการเป็นหลัก ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของรุ่งแก้วแดง (2543 : 5) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษา และเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของครู ดังนั้นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของชญาภาญจน์ เจริญชนม์ (2553 : 40) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อการดำเนินงานวิชาการ สามารถใช้กลยุทธ์ทั้งการเป็นผู้นำและการบริหารและนำกลุ่มให้ทำกิจกรรมทางด้านวิชาการ ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียรทองคลี (2554 : 119-122) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของละอองดาว ปะโพธิ์ (2554 : 81-82) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ด้านกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการร่วมกับคณะครูกำหนดปฏิทินการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน กำหนดแนวทาง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งติดตาม กำกับครู ให้มีการวัดผลตามหลักเกณฑ์และระเบียบการวัดผลประเมินผล ของกระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนงบประมาณจัดทำเอกสาร แบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดและการรายงานผลการประเมินนักเรียนแก่ผู้ปกครองแล้วให้ครูรายงานผลการเรียนและผลการวัดตามความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน และครูนำผลการประเมินนักเรียนไปปรับปรุงการเรียนการสอนในครั้งต่อไปซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนพwana วิภักดิ์ (2551 : 16) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการต้องแสดงออกถึงความสามารถในการพัฒนางานด้านการเรียนการสอนร่วมกับครูหรือการดำเนินการกำกับติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนของโรงเรียน บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดของ Krug (1992 : 8-10) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพนั้นคือการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

2. ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากในยุคของการปฏิรูปการศึกษา ครูซึ่งเป็นหัวใจสำคัญทางการศึกษาได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีคุณภาพและมาตรฐานให้เหมาะกับวิชาชีพ

ขั้นสูงตลอดจนการประกันคุณภาพการศึกษาที่โรงเรียนต้องผ่านการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา จึงทำให้ครูตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน มีความกระตือรือร้นในการสอนมีความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนพร้อมทั้งใฝ่หากลวิธีการสอนที่เหมาะสมกับกิจกรรมครูทุกคนให้ความรักความเอาใจใส่มีความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้จัดทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการจัดค่ายวิชาการระดับกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการออกเยี่ยมค่าย กำกับ ติดตาม นิเทศครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของยุวธิดา ชาญปัญญา (2554 : 3-4) กล่าวว่า ในการพัฒนาศักยภาพของครูให้มีประสิทธิภาพในการสอนนั้นครูจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนหรือกระตุ้นเพื่อให้ครูได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในด้านการยอมรับ ครูจึงเกิดความพอใจในการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีความมุ่งมั่นตั้งใจกระตือรือร้นในการสอนและการทำงานนั้นให้บรรลุเป้าหมายได้ ผลวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนางา สุขมย์ (2550 : 120-127) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ สนับสนุนในด้านจัดการเรียนการสอน พัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ กำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารหลักสูตรและการสอน ใ้ทั้งงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เพียงพอสำหรับให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาย่อมทำให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามไปด้วยทั้งในแง่ของความกระตือรือร้นในการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การพัฒนาวิธีการสอน ความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน และรวมไปถึงคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสุวิทย์ มูลคำ (2544 : 54-55) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องมีการสนทนากับครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

ในการทำงาน ใช้วิธีถามคณะครูและขอคำแนะนำจากครูถึงวิธีการสอน เนื้อหาหลักสูตร การให้ความสำคัญ ในการเน้น การศึกษาด้านการเรียนการสอน จนบรรลุผล ตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพผล วิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนางา วิภาณี (2551 : 80) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย พบว่า ภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาและพัฒนาศักยภาพด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นนอกจากการสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องแล้วผู้บริหารสถานศึกษาและฝ่ายงานวิชาการของสถานศึกษา ควรจัดการนิเทศการสอนและเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานของครู ประเมินผล การสอนของครูและให้ข้อมูลย้อนกลับ มอบหมายการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตรงกับสาขาวิชาและความถนัดของครู เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกร่วมด้วย

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูมีความสัมพันธ์ในทางบวก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ ในการพัฒนางานภาวะผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำกับ นิเทศ ติดตามงานอย่างต่อเนื่อง กำหนดแผนงานพัฒนาอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบาย ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องสร้างบรรยากาศเชิงบวกด้านการเรียนรู้ร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู ดังนั้นจึงควรวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปเพื่อให้ได้คำตอบวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู และแต่ละด้านมีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) เท่าใด เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูไม่เพียงแต่ตัวแปรด้านภาวะผู้นำ

ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู อย่างรอบด้านมากขึ้น

2.3 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดกลุ่มสนทนา เป็นต้น ในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพการสอนของครูในระดับสูงเพื่อนำเสนอสารสนเทศได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ของประสิทธิภาพการสอนของครูและเพื่อให้ทราบปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จากปรากฏการณ์จริง ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนอื่นๆต่อไป

รายการอ้างอิง

- ชญากาญจน์ เจริญชนม์. (2553). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. การศึกษาอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นพwana วิภักดิ์. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นาวา สุขรมย์. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นุชลี อุปภัย. (2554). ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- บุญชม ศรีสะอาด และคนอื่นๆ. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ยุวธิดา ขาปัญญา. (2554). การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในโรงเรียนประถมศึกษา: การวิจัยฐานราก. วิทยานิพนธ์ ป.ด. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). การปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ละอองดาว ประโพธิง. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผลของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิเชียร ทองคลี. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2548). โรงเรียนองค์กรแห่งการเรียนรู้รอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. (2559). ข้อมูลสารสนเทศ : กลุ่มนโยบายและแผน. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. จังหวัดร้อยเอ็ด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). เอกสารประกอบการประชุมประจำปี : ทิศทางแผนพัฒนาฉบับที่ 11 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์ บอลรูมศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค. 6 สิงหาคม 2553. หน้า 1 - 31.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2554). **เทคนิคแห่งความสำเร็จ เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- Bloom, B.S. (1976). **Organization Behavior Structure Process**. 9th ed. New York : McGraw-Hill.
- Krug, S. (1992). "Instructional Leadership : A Constructivist Perspective." **Educational Administration Quarterly**. 28(3) : 8-10.

การประเมินการใช้หนังสือของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

An Evaluation of the Usage of Books in Academic Resources Center at Roi Et Rajabhat University

แสงจันทร์ จันทรโท *

กันยารัตน์ เครือเย็น **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้หนังสือของผู้ใช้บริการศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถิติการใช้หนังสือในระหว่างเดือนมกราคม – ธันวาคม 2559 ซึ่งได้ทำการศึกษาการใช้หนังสือทั้งที่ใช้ภายในห้องสมุดและการยืมออกนอกห้องสมุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ

ผลการศึกษา พบว่า 1) ศูนย์วิทยบริการมีหนังสือในหมวดทั่วไป (000-900) จำนวน 41,284 เล่ม เป็นหนังสือที่ถูกใช้ จำนวน 26,593 และเป็นหนังสือที่ไม่เคยถูกใช้งานจำนวน 14,691 หนังสือที่มีการใช้มากที่สุด คือ หมวด 400 (ภาษา) และ 2) ในส่วนของการประเมินการใช้หนังสือพบว่า หนังสือมีค่าการใช้ Overused จำนวน 6 หมวด และ Underused จำนวน 4 หมวด โดยใน 4 หมวดนี้ มีเฉพาะหนังสือในหมวด 300 (สังคมศาสตร์) ที่มีค่าใกล้เคียงกับ 1

ABSTRACT

This study aimed to investigate the usage of books at the Academic Resources Center, Roi-et Rajabhat University. Data was collected regarding the average number of book usages during January – December 2016 both inside and outside the Academic Resources Center. The statistics used for data analysis were percentage.

The results of this research revealed that 1) there were 41,284 books in Academic Resources Center at Roi et Rajabhat University. 26,593 titles were used inside the Academic Resources Center and were checked out. 14,691 titles were never used. The books in class 400 (Languages) were used at the highest level. 2) the evaluation revealed that 6 classes of books

were overused and 4 classes were underused.

Only the books in class 300 (Social science) had the value of book evaluation was close to level 1.

คำสำคัญ : การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ, การประเมินการใช้, ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

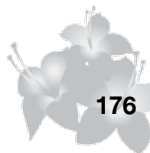
Keywords : Information Resources, An Evaluation of books Using, Roi-Et Rajabhat University

บทนำ

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย กล่าวคือ ทรัพยากรสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา หากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ครอบคลุม และมีความเพียงพอต่อความต้องการของทุกสาขาวิชาที่เปิดทำการเรียนการสอน ก็จะมีผลเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งส่งผลไปยังการยกระดับสถาบันอุดมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน เป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป (สุเพ็ญ ทาเกิด และคณะ. 2543) ซึ่งการดำเนินการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดได้มีการดำเนินการจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการมากขึ้น โดยพิจารณาจากผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ (ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. 2557) เกี่ยวกับประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ ขอบเขต เนื้อหาและเกี่ยวกับสาขาวิชาที่เปิดสอน รวมทั้งให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดหา ทรัพยากรสารสนเทศโดยการเปิดโอกาสให้ผู้ใช้ได้เสนอผ่านระบบการจัดซื้อจัดจ้างของระบบ

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ สาขาวิชาสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ห้องสมุดอัตโนมัติ การคัดเลือกจากการจัดงาน สัปดาห์หนังสือ เพื่อได้ทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับความ ต้องการของผู้ใช้บริการ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ ห้องสมุดควรมีการประเมินทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหามา ว่ามีความเพียงพอ หรือ ตรงกับความต้องการของผู้ใช้หรือไม่ เนื่องจากความต้องการของผู้ใช้อาจมีการเปลี่ยนแปลงไป หรือทรัพยากรสารสนเทศบางส่วนอาจมีการชำรุด หรือล้าสมัย ไม่ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจจะมีการคัดเลือก ทรัพยากรสารสนเทศเหล่านี้ออก โดยการประเมินทรัพยากร สารสนเทศของห้องสมุดจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในการ จัดหา คัดออก และเป็นข้อมูลพื้นฐานต่อการวางแผนพัฒนา ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดให้มีความสมบูรณ์อยู่อย่าง ต่อเนื่องและในด้านการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ราชภัฏร้อยเอ็ด ได้เปิดทำการเรียนการสอนในระดับปริญญา ตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก ซึ่งมีทั้งหมด 7 คณะ จำนวน 38 สาขาวิชา ซึ่งมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนอยู่ เป็นประจำทุกปีจึงมีผลต่อการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ ต้องปรับให้ทันสมัยต่อหลักสูตรอยู่เสมอ (สำนักวิชาการและ ประมวลผล. 2559)

จากการสำรวจหนังสือของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏร้อยเอ็ด ประจำปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านมพบว่า หนังสือ ประเภทตำราที่ให้บริการในศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏร้อยเอ็ด มีทั้งหมด 41,284 เล่ม ส่วนใหญ่เป็นหนังสือ หมวด 300 สังคมศาสตร์ รองลงมาเป็นหนังสือหมวด 600 เทคโนโลยี (วิทยาศาสตร์ประยุกต์) และหมวดหมู่ที่มีหนังสือ น้อยที่สุดคือหมวด 800 วรรณคดี จากการสำรวจดังกล่าว ทำให้ทราบปริมาณหนังสือที่มีให้บริการในห้องสมุด แต่ไม่ ทราบว่าหนังสือมีการใช้งานมากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับ ความต้องการใช้งานของผู้ใช้มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะศึกษาการใช้หนังสือของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อตรวจสอบว่าหนังสือที่มีให้บริการมีความ สอดคล้องกับหลักสูตรสาขาวิชาที่เปิดทำการเรียนการสอน ใน หรือไม่ โดยพิจารณาจากสถิติการใช้หนังสือทั้งภายใน ห้องสมุดและภายนอกห้องสมุด ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลให้ห้องสมุดได้ทราบว่าหนังสือที่มีให้บริการนั้น มีคุณภาพมากน้อยเพียงใดและสามารถตอบสนองความ ต้องการของผู้ใช้บริการมากน้อยเพียงใด รวมทั้งช่วยสนับสนุน การเรียนการสอนของหลักสูตรที่เปิดทำการเรียนการสอน ของคณะและสาขาต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุ ตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ ค่าการใช้หนังสือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลการกำหนดนโยบาย การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้มีความเหมาะสม คุ่มค่า

และสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดซื้อจัดหา ทรัพยากรสารสนเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการใช้หนังสือหมวดทั่วไป (000-900) ของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยประเมิน การใช้จากข้อมูลสถิติการยืม

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการประเมินการใช้หนังสือหมวดทั่วไป (000-900) ของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยศึกษา จากสถิติการยืมหนังสือทั้งที่ใช้ภายในและยืมขึ้นนอกห้องสมุด ผ่านระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ALIST

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

หนังสือหมวดทั่วไป (000-900) ที่ให้บริการในศูนย์ วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสำรวจ โดยรวบรวมข้อมูลสถิติจากระบบห้องสมุด อัตโนมัติ ALIST

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมี รายละเอียด ดังนี้

3.1 ขอความอนุเคราะห์หัวหน้าศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูล การใช้หนังสือในหมวดทั่วไป (000-900) แบบลงรายละเอียด ถึงหมวดย่อย

3.2 ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ดูแลระบบ ห้องสมุดอัตโนมัติ ALIST เกี่ยวกับการดึงข้อมูลการใช้หนังสือ ในปี พ.ศ. 2558 (มกราคม-ธันวาคม) ทั้งที่เป็นข้อมูลการใช้ หนังสือภายในห้องสมุดและข้อมูลการยืมหนังสือออกไปใช้ นอกห้องสมุด โดยแบ่งตามหมวดหมู่ย่อยในระบบการจัด หมวดหมู่แบบทศนิยมดิวอี้ (DC)

3.3 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลสถิติการใช้หนังสือของ ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลการใช้หนังสือผ่าน Microsoft Excel เพื่อรายงานผล ค่าสถิติการใช้หนังสือ โดยการดึงข้อมูลสถิติการใช้หนังสือ ออกจากระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ALIST

3.4 นำข้อมูลการใช้และการยืมหนังสือมา วิเคราะห์เพื่อหาค่าการใช้หนังสือของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาวิเคราะห์ค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยการหาค่าร้อยละ โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลการใช้หนังสือหมวดทั่วไป (000-900) ในด้านสถิติการยืมและจำนวนหนังสือที่ไม่ถูกยืม คำนวณโดยการหาค่าร้อยละ

4.2 การประเมินการใช้หนังสือหมวดทั่วไป (000-900) คำนวณโดยใช้สูตร คือ

$$\text{การใช้หนังสือ} = \frac{\text{ค่าการใช้จริง}}{\text{ค่าความคาดหวัง}}$$

ซึ่งค่าความคาดหวัง คือ ร้อยละของจำนวนหนังสือค่าการใช้จริง คือ ร้อยละของจำนวนหนังสือที่ถูกยืม

4.3 การแปลความหมายของค่าที่ได้จากการประเมิน จะถือว่าค่าที่เท่ากับหนึ่ง 1 คือ ค่าของความสมดุลของการใช้หนังสือ ค่าที่อยู่สูงกว่า 1 ถือว่าเป็นค่า Overused และค่าที่อยู่ต่ำกว่า 1 ถือว่าเป็นค่า Underused (Jain, 1969)

4.2 ค่า Overused $\geq$ หมายความว่าหนังสือหมวดนั้นมีการใช้มาก โดยค่าที่เท่ากับ 1 ถือว่าหนังสือในหมวดนั้นมีการจัดหาทรัพยากรที่สมดุล การจัดหาลดคล่องกับการใช้ ส่วนค่า Overused ที่มากกว่า 1 ถือว่ามีการใช้มากแต่อาจจะไม่สอดคล้องกับการจัดหา เนื่องจากมีการใช้มากกว่าทรัพยากรที่มี ห้องสมุดต้องพิจารณาจัดหาเพิ่ม

4.3 ค่า Underused < 1 หมายความว่าหนังสือหมวดนั้นมีการใช้น้อย ถือว่าหนังสือในหมวดนั้นมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศไม่สอดคล้องกับการใช้ เนื่องจากมีการใช้น้อย หรืออาจเกิดจากความสนใจของผู้ใช้ที่เปลี่ยนไปตามระยะเวลา ห้องสมุดอาจมีการพิจารณาคัดออก

สรุปผล

1. การใช้หนังสือหมวดทั่วไป (000-900) โดยภาพรวม พบว่าศูนย์วิทยบริการมีหนังสือในหมวดทั่วไป (000-900) จำนวน 41,284 เล่ม เป็นหนังสือที่ถูกยืมใช้หรือถูกยืมออกมีจำนวน 26,593 เล่ม (ร้อยละ 64.41) และเป็นหนังสือที่ไม่เคยถูกใช้งาน จำนวน 14,691 เล่ม (ร้อยละ 35.59) หนังสือที่มีการยืมการใช้มากที่สุด คือ หมวด 300 (สังคมศาสตร์) โดยมีหนังสือในหมวด 300 (สังคมศาสตร์) ทั้งหมด 12,923 เล่ม ที่มีการยืมและการใช้ จำนวน 8,763 เล่ม (67.80) และมีหนังสือที่ไม่เคยมีการใช้งาน จำนวน 4,163 เล่ม (ร้อยละ 32.20) รองลงมาเป็นหนังสือ หมวด 500 (วิทยาศาสตร์ธรรมชาติและคณิตศาสตร์) ซึ่งมีหนังสือทั้งหมด จำนวน 3,195 เล่ม ที่มีการยืม การใช้หนังสือ จำนวน 2,512 เล่ม

(ร้อยละ 78.62) และมีหนังสือที่ไม่เคยถูกใช้งาน จำนวน 683 เล่ม (ร้อยละ 21.38) และหมวดที่มีการใช้หนังสือน้อยที่สุดคือหมวด 800 (วรรณคดี) ซึ่งมีหนังสือทั้งหมด จำนวน 872 เล่ม หนังสือที่มีการยืม การใช้ จำนวน 635 เล่ม (ร้อยละ 72.8) และหนังสือที่ไม่ถูกใช้งาน จำนวน 237 เล่ม (ร้อยละ 27.2)

2. การประเมินค่าการใช้หนังสือ พบว่าหนังสือในหมวดใหญ่ที่มีค่าการใช้มากกว่าค่าความคาดหวัง Overused จำนวน 6 หมวด ได้แก่ หมวด 500 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติและคณิตศาสตร์ (2.20) รองลงมาคือ หมวด 100 ปรัชญา (1.72) หมวด 400 ภาษา (1.09) หมวด 200 ศาสนา (1.27) หมวด 900 ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้อง (1.25) และหมวด 800 วรรณคดี (1.23) หนังสือในหมวดใหญ่ที่มีค่าการใช้น้อยกว่าค่าความคาดหวัง Underused จำนวน 4 หมวด โดยใน 4 หมวดนี้ มีหนังสือในหมวด 300 ซึ่งเป็นหมวดเกี่ยวข้องกับการศึกษา ที่มีค่าใกล้เคียงกับ 1 เพียงหมวดเดียว

เมื่อพิจารณาตามหมวดย่อยในแต่ละหมวดย่อยปรากฏผล ดังนี้

1. หนังสือที่มีค่าการใช้มากกว่าค่าความคาดหวัง 5 ลำดับแรก ได้แก่ หมวด 940 ประวัติศาสตร์ทวีปยุโรป (3.66) รองลงมาหมวด 640 คหกรรมศาสตร์และชีวิตครอบครัว (3.09) หมวด 390 ขนบธรรมเนียมประเพณีคติชนวิทยา (2.71) หมวด 900 ภูมิศาสตร์ (2.71) และหมวด 930 ประวัติศาสตร์โลกโบราณ (2.58) ตามลำดับ

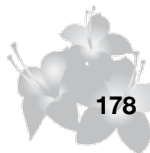
2. หนังสือที่มีค่าการใช้ต่ำกว่าค่าความคาดหวัง 5 ลำดับแรกจากน้อยที่สุด ได้แก่ หมวด 810 วรรณคดีอเมริกัน (0.07) รองลงมาหมวด 070 วารสารศาสตร์ การพิมพ์ (0.07) หมวด 010 บรรณานุกรมและบัญชีรายการ (0.13) หมวด 680 โรงงานผลิตสิ่งของเพื่อประโยชน์เฉพาะอย่าง (0.19) และหมวด 310 สถิติทั่วไป (0.19) ตามลำดับ

3. หนังสือที่มีค่าการใช้ใกล้เคียง 1 มากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ หมวด 550 การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับโลก (0.98) รองลงมา หมวด 760 เลขคณิตหรือศิลปะกราฟฟิก (0.96) หมวด 730 ประติกรรมและศิลปะทรงตัว (0.96) หมวด 840 วรรณคดีฝรั่งเศส (0.96) และหมวด 910 ภูมิศาสตร์ (0.94) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. จากการศึกษาการใช้หนังสือ พบว่าเมื่อพิจารณาตามหมวดใหญ่ หมวด 300 (สังคมศาสตร์) มีการยืมหนังสือ

มากที่สุด เนื่องจากเป็นหมวดที่มีการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ที่เน้นการเรียนการสอนทางด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษากับพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดที่เน้นผลิตบัณฑิตทางด้านสาขาครุ (คณะครุศาสตร์) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิกขชนม์ กวนชัยภูมิ (2551) ที่พบว่า หนังสือภาษาอังกฤษของห้องสารสนเทศ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่นซึ่งหนังสือในหมวด H สาขาสังคมศาสตร์มีจำนวนเล่มหนังสือมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากเป็นหมวดที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนของคณะ

2. จากการศึกษาการประเมินค่าการใช้หนังสือพบว่าหนังสือในหมวดใหญ่ที่มีค่าการใช้มากกว่าค่าความคาดหวัง Overused คือ หมวด 500 (วิทยาศาสตร์ธรรมชาติและคณิตศาสตร์) เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเปิดหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์ซึ่งสังกัดในคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ แขนงวิทยาศาสตร์ มีเนื้อหาครอบคลุมกับสาขาวิชาต่างๆ ที่เปิดสอน ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป เคมี ชีววิทยา วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งหนังสือในหมวด 500 สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรในมหาวิทยาลัย

ส่วนหมวดใหญ่ที่มีค่าการใช้หนังสือน้อยกว่าค่าความคาดหวัง Underused คือ หมวด 600 (เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ประยุกต์) เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดไม่มีการจัดการเรียนการสอนทางด้าน แพทย์ศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ จึงทำให้การใช้หนังสือมีจำนวนน้อย

ส่วนหมวดใหญ่ที่มีค่าการใช้ใกล้เคียงกับ 1 มากที่สุด คือ หมวด 300 (สังคมศาสตร์) เนื่องจากหนังสือในหมวดนี้ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยที่มุ่งผลิตบัณฑิตในด้านสาขาครุ (คณะครุศาสตร์)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการศึกษา พบว่า หนังสือที่มีค่าการใช้มากกว่าความคาดหวัง Overused มากที่สุดคือ หมวด 500 (วิทยาศาสตร์ธรรมชาติและคณิตศาสตร์) หนังสือที่มีค่าการใช้ต่ำกว่าความคาดหวัง Underused น้อยที่สุด คือ หมวด 600 (เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ประยุกต์) และหมวดที่มีค่าการใช้ใกล้เคียงกับค่าความคาดหวังมากที่สุด Overused ค่าการใช้เท่ากับ 1 คือ หมวด 300 (สังคมศาสตร์) แสดงให้เห็นว่าค่าการใช้หนังสือของศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีค่าการใช้หนังสือที่แตกต่างกันมาก ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 หนังสือในหมวดที่มีการใช้มาก เช่น หมวด 500, 400, 000 และหมวด 700 ควรมีการจัดหาหรือคัดเลือกเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรสาขาที่เปิดทำการเรียนการสอน

1.2 หนังสือในหมวดที่มีการยืมน้อยหรือไม่มีการยืม เช่น หมวด 600 และหมวด 900 ควรมีการประชาสัมพันธ์การใช้ แนะนำหนังสือใหม่ หรือจัดหาหนังสือในหมวดที่มีการใช้น้อยเพิ่มเติม

1.3 ศูนย์วิทยบริการควรมีการจัดการประชาสัมพันธ์ในการใช้หนังสือที่หลากหลายรูปแบบและดึงดูดใจผู้ใช้บริการ เพื่อส่งเสริมการใช้หนังสือเพิ่มขึ้น

1.4 การประเมินการใช้หนังสือหมวดทั่วไป (000-900) ทำให้ทราบว่าหนังสือในหมวดใดมีค่าการใช้มาก ใช้น้อย และไม่มีการใช้ ผลการประเมินจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดหาและคัดออกของศูนย์วิทยบริการ เพื่อให้ห้องสมุดมีทรัพยากรที่มีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่นๆ ภายในห้องสมุด เช่น วารสาร วิทยุ วิทยานิพนธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

2.2 ศึกษาความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หนังสือของผู้ใช้

รายการอ้างอิง

- ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. (2557). **แผนปฏิบัติการ**. ร้อยเอ็ด : มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- สำนักวิชาการและประมวลผล. (2559). **คู่มือโครงสร้างหลักสูตร**. ร้อยเอ็ด : มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
- สิกขชนม์ กวนชัยภูมิ. (2551). การใช้หนังสือภาษาอังกฤษ ในห้องสารสนเทศ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. 26(1/3), 46-59
- สุเทัญ ทาเกิด และคณะ. (2543). **เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : คณะทำงานฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดอุดมศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย

วิเคราะห์แนวทางการนำหลักคำสอนเรื่องสันโดษมาใช้ในสังคมไทย

An Analytical Study of the Way of the Santosa Principle using in Thai Society

รุ่งทิวา ศรีวรรณะ *

พระมหาทวี มหาปัญญา **

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาหลักคำสอนเรื่องสันโดษที่มีในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท 2) ศึกษาคำสอน รวมถึงแนวปฏิบัติของพระเถระและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และ 3) วิเคราะห์แนวทางการนำหลักคำสอนเรื่องสันโดษมาใช้ในสังคมไทย

ผลการศึกษาพบว่า ความสันโดษ คือ ความสุข ความยินดี ความพอใจของคนเรา ความสันโดษมีความโลภ เป็นหลักธรรมที่ตรงกันข้าม มีความเพียรและความไม่ประมาท เป็นธรรมที่สนับสนุน ประโยชน์ของสันโดษนั้นส่งเสริมให้มนุษย์ มีจิตใจที่ดี สามารถป้องกันความโลภได้ โดยหลักคำสอนเรื่องสันโดษที่มีในคัมภีร์พระพุทธศาสนานั้น คำว่าสันโดษ มาจากภาษาบาลี ว่า สันตุฏฐิ แปลว่า ความยินดี หรือพอใจด้วยของของตน ซึ่งความสันโดษนี้แบ่งออกเป็น ความสันโดษของบรรพชิต เป็นธรรมที่เป็นพื้นฐานให้บรรลุธรรม ส่วนสันโดษสำหรับฆราวาส เป็นธรรมที่ใช้ดำเนินชีวิตการครองเรือนและครองตน

จากการศึกษาคำสอน รวมถึงแนวปฏิบัติในเรื่องความสันโดษ ที่มีอยู่ในพระเถระ และในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระเถระทั้ง 5 ท่านมีวิธีการอธิบายหลักคำสอนในเรื่องสันโดษที่แตกต่างกันไป ซึ่งล้วนมีความสอดคล้องตามหลักคำสอนในพระไตรปิฎก ส่วนลักษณะความสันโดษที่ทุกท่านมีเหมือนกันคือ การเป็นผู้ที่มีความยินดีในตนเอง

การวิเคราะห์แนวทางการนำหลักสันโดษมาใช้ในสังคมไทย พบว่า หลักสันโดษเป็นหลักธรรมที่มีเป็นการแก้ปัญหาจากภายในจิตใจ สู่การแก้ปัญหาภายนอกแบ่งออกเป็น แนวทางการแก้ปัญหาครอบครัว ประการสำคัญคือควรปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัวมีความสันโดษในส่วนแนวทางการแก้ปัญหา

เศรษฐกิจ ควรใช้หลักสันโดษประกอบด้วยหลักธรรมข้ออื่น รวมถึงใช้วิธีเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพของตนตามความเหมาะสม และแนวทางการแก้ไขปัญหาการเมือง ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งนักการเมือง ควรมีความยินดีพอใจ พิจารณาเลือกผู้แทนที่มีลักษณะความสันโดษ

ABSTRACT

The main objectives of this thesis are to 1) study the contentment from Tipitaka and the other Theravada Books, 2) study the doctrine of the contentment and the way of Bra Thera and King Rama IV, 3) analyze the application of the mentioned doctrine in Thai Society.

From the study, it was found that Santosa is happiness and satisfaction in people's minds. It is the opposite way to the greediness, and its supporting moral principles are effort and carefulness. The Santosa results in the great heart and prevents one's mind from greediness. From the study Tipitaka and the other Theravada Books found that Santosa roots from a Pali word "Suntutthi" which means "the satisfaction in what one possesses".

For monks, the Santosa is used as the fundamental practice for spiritual development. For layman, it is the principle for peaceful household affair and self-regulation. From the study in the way of Bra Thera and King Rama 9 is found that even

* นักศึกษาหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

though they have different ways of teaching, all are in accordance with the doctrines in Tipitaka. One thing in common for Bra Thera and King Rama 9 is self-satisfaction. The analytical study in application of The Santosa in Thai Societies stated that it can promote problem solving from within as follows; Family members should be cultivated how to solve problem with Santosa. Santosa together with other moral principles should be taken into account including the Principle of Sufficiency Economy to solve economic problems. In terms of political solution, people who are legal to vote should be content with the representatives who take Santosa as their moral principles.

คำสำคัญ : หลักคำสอนเรื่องสันโดษ, สังคมไทย,
แนวปฏิบัติตามหลักคำสอน

Keywords : The doctrine of Santosa,
The Thai society,
The way of the doctrine

บทนำ

ในบรรดาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีอยู่เป็นจำนวนมากนั้นหลัก คำสอนข้อสันโดษ เป็นหลักธรรมที่ถูกนำมาตีความเปี่ยมเบนจากความหมายที่แท้จริงมากที่สุดข้อหนึ่ง และยังมีผู้ไม่เข้าใจในความหมายมากนัก

1) ยถาลาภสันโดษ คือ ความยินดีตามที่ได้ไม่ว่าหยาบหรือประณีต พอใจของตน ไม่เพ่งเล็งปรารถนาของที่คนอื่นได้ไม่ริษยาเขา

2) ยถาลพสันโดษ คือ ความยินดีตามกำลังร่างกาย หรือสุขภาพของตน ไม่เกินกำลังเช่น ภิกษุออกบิณฑบาตได้อาหารแสดงต่อโรคของตน ก็สละอาหารนั้นให้ผู้อื่นที่สามารถใช้ประโยชน์ได้

3) ยถาสารูปสันโดษ คือ ยินดีตามสมควรตามความเหมาะสมกับตน แก่ฐานะและแนวทางดำเนินชีวิตของตน (พระพรหมคุณาภรณ์. 2551 : 106) เช่น พระโมฆราชเถระ เสด็จตระเวนจีวรเศร้าหมอง แม้มีผู้สละจีวรที่สีสดใส่ให้ก็ยอมสละ เพราะเห็นว่าไม่ควรแก่สมณะภาวะของตน (พระครูกลียุทธิวิวัฒน์. มปป : 90)

ในส่วนของการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเข้าใจหลักธรรม

(พระธรรมสิงหบุราจารย์. 247 : 28) เช่น ในสมัยหนึ่งจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งเป็นผู้นำรัฐบาลปฏิบัติ ต้องการจะเร่งพัฒนาประเทศไทยให้เท่าทันนานาประเทศจึงได้มีหนังสือนิมนต์พระสงฆ์ทั่วประเทศไม่ให้สอนเรื่องความสันโดษแก่ประชาชน เพราะเห็นว่า ขัดต่อการพัฒนา หรือความเจริญของประเทศ (พระมหาวิมลชัย วชิรเมธี. 2552 : 25) จากเหตุการณ์ดังกล่าวนี้เห็นได้ชัดเจนว่า จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้นำที่มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความหมายของหลักคำสอนเรื่องสันโดษ ทำให้มีการปลูกฝังความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนเรื่องสันโดษ ในสังคมในวงกว้าง ผิดเพี้ยนจากความหมายที่แท้จริงในทางพระพุทธศาสนา

ไม่เพียงแต่ความเข้าใจผิดในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เท่านั้น แม้ในสมัยปัจจุบันผู้คนในสังคมมักเข้าใจว่าสันโดษ หมายถึง การอยู่คนเดียว ไม่สูงส่ง ไม่กระตือรือร้น การที่ไม่เข้าใจหลักธรรมนี้จึงส่งผลกระทบต่อการใช้ในชีวิต (พระไพศาล วิสาโล. 2553 : 43-51) ความไม่เข้าใจหลักคำสอนเรื่องสันโดษดังกล่าวนี้ จึงมีคนจำนวนมากแสดงคำแนะนำว่าควรแสดงเรื่องสันโดษให้ทราบทั่วกัน (คณะกรรมการฝ่ายจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกในคณะกรรมการอำนวยการงานเฉลิมฉลองครบรอบ 100 ปีวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี. 2543 : 123)

ในทางพระพุทธศาสนา ให้ความหมายของสันโดษว่าหมายถึง ความยินดี พอใจ ด้วยของ ของตน ซึ่งได้มาโดยเรี่ยวแรงความเพียรโดยชอบธรรม ความยินดีด้วยปัจจัย 4 ตามมีตามได้ โดยรู้จักอ้อม รู้จักพอ (พระพรหมคุณาภรณ์. 2551 : 105) ซึ่งแบ่งออกเป็น

ผิพเพียรนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การเข้าใจสันโดษที่ไม่ถูกต้องนี้ถือเป็นการผิดที่ควรให้ความสนใจเร่งศึกษาให้ถูกต้อง เพื่อให้ได้ความกระจ่างปรากฏต่อสังคมไทย และเพื่อนำหลักคำสอนดังกล่าวนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสังคมไทยด้วย ซึ่งแม้พระพุทธเจ้าก็ทรงให้ความสำคัญในหลักคำสอนข้อสันโดษ โดยได้ตรัสไว้ในมงคลสูตรว่า “ความสันโดษ เป็นมงคลอันสูงสุด” (พ.ุ. (ไทย) 25/9/8) (พ.ุ. (ไทย) 25/268/562) อีกทั้งพระองค์ก็ได้ทรงอาศัย อปปัญาชาธรรม 2 ได้แก่ กุสเลสุ อัมเมสุ สันตุฏฐิตา คือ ความไม่สันโดษในกุศลธรรมทั้งหลาย และปรานสมิง อปปฏิวานิตา คือ ความไม่ท้อถอยในการบำเพ็ญเพียร โดยพระองค์อาศัยธรรม 2 ประการนี้เอง เป็นพื้นฐานดำเนินอริยมรรคจนบรรลุจุดหมายสูงสุดคือสัมมาสัมโพธิญาณ นอกจากนี้ พระพุทธองค์ได้สรรเสริญผู้สันโดษไว้ในอังกุตตรนิกาย จตุกกนิบาตว่า “ภิกษุเป็นผู้สันโดษด้วยปัจจัยที่มีค่า

น้อยและหาได้ง่ายนี้ เราจึงกล่าวว่าเป็นองค์ประกอบแห่งความเป็นสมณะอย่างหนึ่ง” (อง.จตุกก. (ไทย) 21/27/42) จากหลักคำสอนของพระพุทธองค์ในข้อนี้ ทำให้ทราบว่า แนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อความสันโดษถือเป็นความเรียบง่าย เป็นส่วนประกอบหนึ่งของผู้ที่ขึ้นชื่อว่าเป็นสมณะ

นอกจากความสันโดษในบรรพชิตแล้ว พระพุทธองค์ยังตรัสไว้ในชาดกวิสาณสูตร เกี่ยวกับความสันโดษในฆราวาส (ขุ.สุ. (ไทย) 25/44/509) (บาลี) 13/241-242/284-288. อีกทั้งในสูตรอื่นๆ และในชาดกที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสันโดษเป็นอย่างมาก ดังพุทธพจน์ที่ว่า สนตุฏฐิปรมี ธนินันโดชนิเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง (ขุ.ธ. (ไทย) 25/ 204/96)

อนึ่ง เนื่องจากการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยยุคปัจจุบันนี้ หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเผชิญต่อการไหลเข้าของกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งสังคมไทยอาจไม่มีความพร้อมในการรับมือในการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม รวมถึงปัญหายุทธศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ปัญหาดังกล่าวนี้นับสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ในส่วนของปัญหาสังคม คือ ปัญหาความสัมพันธ์ของมนุษย์ ที่เกิดจากความโลภที่มากเกินไป รวมถึงการที่ไม่ได้นำหลักคำสอนเรื่องสันโดษมาเป็นแนวทางดำเนินชีวิต กลายเป็นปัญหาความโลภ คุกคามสังคมอย่างรุนแรง ซึ่งในทางสังคมวิทยาถือว่าเป็นภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่แม้จะมีการพยายามจัดระเบียบทางสังคม เช่น การใช้กฎหมาย เพื่อขจัดปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ทางสังคม แต่ในทางปฏิบัติก็ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างไรก็ดี นักสังคมวิทยาเชื่อว่า การจัดระเบียบสังคมโดยใช้สถาบันต่างๆ โดยเฉพาะสถาบันศาสนา จะสามารถโน้มน้าวจิตใจคนในสังคมให้เข้าใจ และสนใจในคุณธรรมจนสามารถนำมาใช้ในสังคมไทยได้ (อานนท์ อาภาภิรม. 2515 : 195-199)

ดังนี้ เมื่อกล่าวถึงหลักคำสอนเรื่องสันโดษที่ปรากฏในสังคมไทย ในส่วนของสถาบันทางพระพุทธศาสนา ซึ่งจะมีบทบาทในการสั่งสอนพุทธศาสนิกชน โดยเฉพาะหลักคำสอนเรื่องสันโดษ ให้ปรากฏความเข้าใจอย่างถ่องแท้ขึ้น พระเถระผู้ซึ่งถือเป็นผู้นำพุทธบริษัท 4 เป็นพระเถระที่สังคมไทย และต่างชาติให้ความเคารพนับถือ ด้วยเป็นแบบอย่างในวัตรปฏิบัติและยังมีผลงานทั้งด้านวิชาการ หนังสือธรรมะ หรือแม้แต่เทศนาของพระเถระดังที่ได้ยกตัวอย่างพระสงฆ์ 5 รูป เพื่อการศึกษาในหลักคำสอนเรื่องสันโดษนี้ได้แก่ พระธรรมโกศาจารย์ (ท่านพุทธทาสภิกขุ) และพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า

ควรค่าอย่างยิ่งในการศึกษาผลงานทั้งปปฏิบัติให้ปรากฏต่อสังคมไทย เพื่อเป็นแนวทางในการใช้หลักคำสอนเรื่องสันโดษต่อบรรพชิต และฆราวาสได้ โดยท่านทั้งสองถือว่าเป็นเมล็ดพันธุ์แห่งความดี ที่องค์การยูเนสโกยกย่องให้เป็นบุคคลดีเด่นของโลก (พระมหาภูติชัย วชิรเมธี. 2552 : 52)

ในส่วนของพระโพธิญาณเถร (หลวงพ่ocha สุภัทโท) และพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสัมปันโน) ลูกศิษย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระป่าที่มีความเคร่งครัดทั้งด้านวินัย และปฏิบัติ โดยเมื่อทั้งสองท่านออกธุดงค์จะนำบริขารเท่าที่จำเป็นสำหรับพระภิกษุสงฆ์ 4 อย่าง ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงความสันโดษไว้ในอริยวิงาสสูตร มีใจความสรุปว่า “อริยวงศ์ 4 ประการนี้ นักปราชญ์สรรเสริญว่าเป็นเลิศ มีมานานเป็นเชื้อสายแห่งพระอริยะ ได้แก่ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมเป็นผู้สันโดษด้วยจีวร เป็นผู้สันโดษด้วยบิณฑบาต เป็นผู้สันโดษด้วยเสนาสนะ และเป็นผู้สันโดษในภาวณา” (ที.ปา. (ไทย) 11/309/282),(อง.จตุกก. (ไทย) 21/28/43-45) จึงถือว่าท่านเป็นแบบอย่างแห่งความสันโดษที่นำศึกษา

ส่วนพระไพศาล วิสาโล ท่านเป็นพระภิกษุยุคใหม่ ที่ผู้คนในสังคมไทยต่างให้การยอมรับ ในความสามารถทั้งในเรื่องการเผยแผ่ธรรมะ ในฐานะพระนักพัฒนา นักอนุรักษ์ป่า และเป็นผู้มีประสบการณ์ที่ได้เคยผ่านปัญหาทางการเมืองในสังคมไทย ซึ่งนับว่าเป็นตัวอย่างหลักคำสอน และแนวคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องความสันโดษได้เช่นกัน

เมื่อได้ศึกษาหลักคำสอนเรื่องสันโดษที่ปรากฏในสังคมไทย ปรากฏว่านอกจากพระสงฆ์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บรรพชิตดังที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว ในส่วนของฆราวาส พระมหากษัตริย์ของไทย คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงเป็นต้นแบบในการนำหลักสันโดษมาประยุกต์ใช้ ทั้งในพระราชจริยาวัตร และในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในโครงการพระราชดำริ ดังปรากฏได้จากพระราชกรณียกิจ และพระบรมราโชวาทในโอกาสต่างๆ เช่น ครั้งหนึ่ง พระองค์มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสันโดษ ในโอกาสที่คณะบุคคลเข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคล ในวโรกาสเฉลิมฉลองพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541 ความว่า

“ความสันโดษความพอใจ ทำให้มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนผู้อื่นน้อย พอจึงขอให้ลูกมีความพอเพียง เพื่อความสุขของลูก แต่มีอยู่สิ่งหนึ่งที่พระบรมศาสดาตรัสว่ามีให้สันโดษในภรรมนั้น คือ กุศลกรรม หมายความว่า ความดียังมีมากยิ่งดี ขอให้ลูกตั้งใจและพากเพียร

ในการทำความดีตลอดไป” (ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม. 2549 : 64)

จากพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสันโดษ ตรงกับพระพุทธเจ้าที่ตรัสสอนว่าให้สันโดษในวัตถุเสขปริโภคที่บำรุงบำเรอตัวเอง แต่กล่าวไม่ให้สันโดษในกุศลกรรม (อง.ทก. (บาลี) 20/178/91) กุศลกรรมดังกล่าว คือ การทำความดี การทำสิ่งสร้างสรรค์ ในประเด็นนี้เป็นที่ปรากฏอย่างชัดเจนว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนเรื่องสันโดษอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ความสันโดษในพระองค์ ปรากฏเห็นได้อย่างเด่นชัดทั้งในพระราชจริยวัตรในพระบรมราโชวาท และในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ควรค่าแก่ศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อชี้ให้เห็นเพื่อเป็นแบบอย่างในแนวคิดและแนวปฏิบัติแก่คนในสังคมไทย เพื่อบรรลุถึงความสุขได้อย่างแท้จริง ดังที่พระพุทธองค์ตรัสถึงข้อธรรมนี้ว่า สันโดษเป็นธรรมที่ใช้ได้ทั้งต่อมวลราชสที่ใช้ในการครองเรือน และต่อบรรพชิต ที่ใช้หลักธรรมข้อสันโดษนี้เป็นพื้นฐานชั้นสำคัญในการก้าวล่วงสู่ขั้นแห่งการบรรลุธรรมด้วยเหตุผลข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาความจริงเกี่ยวกับหลักธรรมข้อสันโดษนี้ เพื่อเป็นการค้นหาหลักความสันโดษที่ถูกต้อง ตามหลักคำสอนในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ทั้งยังเป็นการศึกษาสันโดษที่ปรากฏในสังคมไทย ซึ่งมีในพระเถระ และของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เพื่อเป็นการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการนำหลักคำสอนเรื่องสันโดษที่อยู่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนามาใช้ในสังคมไทย ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่าหลักคำสอนเรื่องสันโดษนี้ จะเป็นพื้นฐานในการนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินชีวิตของตนเองในการอยู่ร่วมกันของสังคมไทยในปัจจุบัน และนำหลักธรรมเรื่องสันโดษไปสู่ชีวิตที่มีความสุข หรือบรรลุถึงเป้าหมายในชีวิตได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาหลักคำสอนเรื่องสันโดษที่มีในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาคำสอน รวมถึงแนวปฏิบัติเรื่องสันโดษ ของพระเถระ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการนำหลักคำสอนและแนวปฏิบัติตามหลักธรรมเรื่องสันโดษมาใช้ในสังคมไทย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในการศึกษาคครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ดังต่อไปนี้ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ จากคัมภีร์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ทราบถึงหลักการและแนวคิดสำคัญๆ ที่เกี่ยวกับสันโดษในแง่มุมต่างๆ เพื่อเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสันโดษตามที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้เป็นหลักฐานปรากฏในพระไตรปิฎก
2. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) คือ วรรณคดี ปรณวิเสสฎีกา อนุฎีกา รวมถึงตำราและเอกสารงานวิจัยเพื่อเป็นการอธิบายขยายความเนื้อหาเพิ่มเติมจากพระไตรปิฎก
3. ศึกษาข้อมูลจากหนังสืองานนิพนธ์ บทบรรยายและปฏิบัติ ตลอดจนผลงานที่เกี่ยวข้องของพระเถระในสังคมไทย 5 รูป คือ พระธรรมโกศาจารย์ (พระพุทธทาส ภิกขุ), พระโพธิญาณเถร (หลวงพ่ocha สุภโท), พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมปนโน) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) และพระไพศาล วิสาโล ที่ได้กล่าวถึงสันโดษในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางของท่านเหล่านั้นในการนำเอาหลักการและแนวคิดไปพัฒนาการปฏิบัติและสั่งสอนพุทธศาสนิกชน
4. ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ รวมถึงบทความ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชจริยวัตร, พระบรมราโชวาท และทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ที่เกี่ยวกับแนวปฏิบัติตามหลักความสันโดษ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9
5. ประมวล และวิเคราะห์ข้อมูลการนำหลักสันโดษมาใช้ในสังคมไทย ในแง่วิเคราะห์การตีความหมาย การแก้ปัญหาสังคม, เศรษฐกิจและการเมือง ที่มีความสัมพันธ์ทั้งในส่วนที่สนับสนุนเชื่อมโยงหลักธรรม และข้อธรรมที่เป็นปฎิบัติทั้งในส่วนภายในคัมภีร์พระพุทธศาสนา คำสอนของพระเถระ และในส่วนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เห็นถึงแนวทางการนำหลักคำสอนเรื่องสันโดษไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในสังคมไทย
6. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะถึงการนำความรู้ที่ได้ไปศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านอื่นต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แนวทางในการแก้ปัญหาการตีความคำว่าสันโดษ ประกอบด้วย 1) สถาบัน หรือ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรมีบทบาทในการให้ความกระจ่างเรื่องการตีความหมายของคำว่าสันโดษ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคำสอนทางพระพุทธศาสนาต่อไป 2) แสดงความหมายของคำว่าสันโดษควบคู่ไปกับคำว่า พอดี, ความพอเพียง, ความเพียร, ความไม่ประมาท 3) ใช้การอธิบายเพิ่มเติมในการแสดงความหมายของคำว่าสันโดษให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ได้แก่ การนำเสนอลักษณะบุคคลผู้มีความสันโดษ ในคูครองเพียงคนเดียว นิทานที่แสดงถึงประโยชน์การมีหลักสันโดษ และโทษของผู้นิเสธ

2. แนวทางการใช้วัตถุโดยหลักสันโดษของบรรพชิต คือการใช้วัตถุปัจจัย เพียงเพื่อหล่อเลี้ยงการดำรงชีวิตของของบรรพชิตเท่านั้น หากพิจารณาถึงบรรพชิตจะไม่เกิดความวุ่นวาย กระวนกระวายใจ ในเรื่องวัตถุปัจจัย ความสันโดษทำให้บรรพชิตยังยินดีในเพศของตน ยินดีในการภาวนา ยินดีในการปฏิบัติธรรม ทำให้บรรพชิตได้ ในส่วนของแนวทางการใช้วัตถุโดยหลักสันโดษของฆราวาส ซึ่งเป็นผู้ครองเรือน มีการประกอบอาชีพ มีฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไป ควรมีการปลูกฝังจิตใจให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการใช้วัตถุสิ่งของในการดำเนินชีวิต พึงพิจารณาในคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม สันโดษเป็นแนวคิด และแนวทางการปฏิบัติที่สามารถทำให้เกิดความสุขได้

3. แนวทางในการแก้ปัญหาครอบครัว โดยใช้หลักความสันโดษมี 2 ประการ คือ 1) สมาชิกภายในครอบครัว ปลูกฝังให้เยาวชนมีความสันโดษ โดยเริ่มจากครอบครัว ให้มีการเลี้ยงดูที่ดีด้วยความเอาใจใส่ ที่สำคัญคือ เป็นแบบอย่างที่ดีในความสันโดษ สอนให้เยาวชนสามารถพึ่งตนเองได้ รับผิดชอบตนเองได้ ไม่ทำตัวให้เป็นปัญหา หรือเป็นภาระให้กับสังคมหรือครอบครัว และ 2) เมื่อครอบครัวมีความสันโดษเกิดขึ้นหลายครอบครัว จะแผ่ขยายไปสู่ชุมชน รวมถึงสังคมไทยที่มีความสันโดษ เกิดเป็นวัฒนธรรมแห่งที่ดี มีแต่ความยินดีในตน ในครอบครัว ในสังคม ไม่ยินร้ายหรือคิดปองร้ายผู้อื่น ปัญหาครอบครัวจะลดน้อยลงกลายเป็นสังคมที่มีความสุขในที่สุด

4. แนวทางการแก้ปัญหาเศรษฐกิจด้วยหลักความสันโดษ ประกอบด้วยหลักธรรมข้ออื่นเชื่อมโยง ได้แก่ ความพอประมาณ ความขยันหมั่นเพียร การที่เก็บรักษาทรัพย์ที่หาได้ การที่ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และการคบมิตร

ที่ดี ไม่นำพาซึ่งความเสื่อม รวมถึงใช้วิธีเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีแนวความคิด ซึ่งประกอบด้วยหลักสันโดษ จากนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของตนตามความเหมาะสม

5. แนวทางการแก้ปัญหาการเมืองด้วยหลักความสันโดษประกอบด้วย 2 ประการ 1) ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งผู้แทนของตน ควรมีความยินดีพอใจ มีค่านิยมในการพิจารณาผู้ที่มีคุณสมบัติที่ดี มีลักษณะความสันโดษ เพื่อที่ในการเป็นผู้แทนประชาชน 2) ในส่วนของนักการเมืองเอง ควรปลูกฝังความยินดีพอใจ มีความพอดีในการปฏิบัติตน มีการแก้ปัญหาด้วยปัญญา มีอุดมการณ์ที่ดีทางการเมือง เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความยินดีที่จะเข้ามาบริหารจัดการ แจกจ่ายทรัพยากรให้ประชาชน มีความยินดีแม้ตนหรือฝ่ายตรงข้ามได้รับเลือกตั้ง เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

สรุปผล

1. จากการศึกษาหลักสันโดษจากคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนานั้น พบว่า คำว่าสันโดษ มาจากคำภาษาบาลีว่า สันตุกฺขี หมายถึง ความยินดี ความพอใจ ด้วยวัตถุปัจจัย ซึ่งเกิดจากภายนอก รวมถึง การมีความสุข ความพอใจ ซึ่งเกิดจากภายใน ลักษณะของความสันโดษคือ มีความยินดีตามมี ยินดีตามได้ ยินดีตามกำลัง สันโดษมีประโยชน์ต่อบรรพชิต ในฐานะที่ดำรงพระวินัย ในฐานะที่เป็นอริยวงศ์ 4 และในฐานะที่เป็นนาคกรณธรรม ซึ่งเป็นธรรมที่ช่วยให้บรรพชิต และเพื่อความเรียบร้อยอันดีในชุมชนเพศบรรพชิตช่วยให้บรรพชิตพอใจในการใช้ปัจจัย 4 ตามความจำเป็นต่อการครองเพศบรรพชิต เป็นหลักธรรมพื้นฐานสนับสนุนความมีวินัยให้จิตใจ มีความเด็ดเดี่ยว แน่วแน่ มีความเพียรปฏิบัติธรรม อันเป็นคุณสมบัติที่ช่วยให้บรรพชิตในที่สุด ส่วนความสันโดษมีความสำคัญต่อฆราวาส คือ ทำให้มีความสุขความพอใจในการดำเนินชีวิตทั้งการครองตนและครองเรือน ช่วยป้องกันปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการครองเรือนของฆราวาส ประโยชน์ที่มีในฆราวาส จะทำให้บุคคลมีจริยธรรมอันดีในการครองชีวิต ก่อเกิดความผาสุกในสังคม

2. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับสันโดษ ในส่วนของหลักที่เป็นข้าศึกของสันโดษ ได้แก่ ตัณหา โดยเฉพาะในส่วนของความโลภ ซึ่งความสันโดษจะเกิดขึ้นยากมากหากจิตใจคนเราเต็มไปด้วยพื้นที่แห่งความโลภ ดังนั้นโทษของการดำเนินชีวิตโดยปราศจากความสันโดษ คือโทษที่เกิดขึ้นกับปัจเจกบุคคล คือทำให้เกิดความวุ่นวายใจ ความไม่ยินดีภายในบุคคล

เกิดความทุกข์ใจ และโทษที่เกิดขึ้นกับสังคม คือ เมื่อเกิดความทุกข์ใจแล้วจึงเกิดการกระทำที่ส่งผลต่อสังคมได้ เช่น การประพฤติ ปฏิบัติโดยไม่ชอบในการได้มาซึ่งสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นผลกระทบก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ในส่วนหลักธรรมที่สนับสนุนสันโดษ คือ ความเพียรประกอบความดีและความไม่ประมาท มีสติรู้ตัวในการดำเนินชีวิตตนให้เป็นไปในทางเจริญละเว้นการดำเนินไปในทางเสื่อม

3. บุคคลตัวอย่างในเรื่องความสันโดษที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในสังคมไทย ได้แก่

3.1 พระธรรมโกศาจารย์ (ท่านพุทธทาส ภิกขุ) มีปฏิปทาที่เป็นแบบอย่างในการศึกษาคำสอนทางพระพุทธศาสนาทั้งด้านปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ท่านมีความรู้แตกฉานมีความเพียรในการค้นคว้า หลักคำสอนเรื่องสันโดษของท่านได้แสดงไว้ทั้งในการเทศนาธรรม และผลงานการเขียนหนังสือ โดยเฉพาะในหนังสือชื่อ สันโดษเป็นทรัพย์ยิ่ง ซึ่งคำสอนดังกล่าวตรงกับพุทธพจน์ที่ว่า สุนตฺถุฐิปรมฺ หนํ ท่านมีเทคนิควิธีการในเรื่องการนำหลักสันโดษมาแสดงทั้งในรูปแบบการแต่งกลอน การเปรียบเทียบทำให้เห็นถึงความสันโดษได้หลายแง่มุมอีกทั้งท่านยังปฏิบัติตนตามหลักสันโดษทั้งในเรื่องการใช้วัตถุบริวารเพียงเท่าที่จำเป็น และที่สำคัญท่านนำหลักสันโดษมาใช้เพื่อพิจารณาในการปฏิบัติธรรม คือ การมีสันโดษขั้นสูงนั้นจะมีเมื่อสิ้นอาสวะ

3.2 พระโพธิญาณเถร (หลวงพ่ocha สุภโท) มีความเคารพนับถือในครูอาจารย์ ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการลงมือปฏิบัติ ที่ถือเป็นการสอนได้โดยไม่ต้องอธิบายความมาก และสามารถเผยแพร่ธรรมให้กับชาวต่างชาติได้แม้จะปรากฏการแสดงหลักสันโดษในพระโพธิญาณเถรไม่มากนัก แต่ท่านเน้นการสอนเรื่องสันโดษในเรื่อง การใช้ปัจจัยที่มีค่าน้อย มีความเป็นอยู่เรียบง่าย มีการประมาณในการบริโภค การสร้างที่อยู่อาศัย โดยลักษณะการปฏิบัติตามหลักธรรมของท่าน เป็นการปฏิบัติตนให้ดูเป็นแบบอย่างในความเป็นสมณะเพศ ทำให้เกิดความศรัทธาต่อผู้พบเห็น ซึ่งตรงกับหลักคำสอนเรื่องสันโดษในอังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาตว่า “ภิกษุเป็นผู้สันโดษด้วยปัจจัยที่มีค่าน้อย และหาได้ง่ายนี้ เรากล่าวว่าเป็นองค์ประกอบแห่งความเป็นสมณะ” ซึ่งหลักคำสอนและการปฏิบัติตนของท่านมีความสอดคล้องในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

3.3 พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) ท่านมีปฏิปทาเป็นแบบอย่างในเรื่องสัจจะและความเพียรในการปฏิบัติธรรม ท่านมีความเคารพบูชา

ในอาจารย์เป็นอย่างมาก และมีความเมตตากรุณาต่อสังคมไทย หลวงตาพระมหาบัวท่านได้แสดงหลักคำสอนและแนวปฏิบัติเรื่องสันโดษ คือ สอนให้มีความพอดี รู้จักฐานะของตนและผู้อื่น ไม่อิจฉา ไม่ล่งเินอยากได้ของผู้อื่นและเห็นว่าสันโดษนั้นเป็นธรรมที่มีความจำเป็นทั้งนักบวชและฆราวาส เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำไปใช้ตามเพศและฐานะของตนซึ่งมีความสอดคล้องกับคำสอนเรื่องสันโดษในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่ว่า หลักสันโดษนี้เป็นธรรม เป็นวินัย เป็นสัตตสุสาน คือคำสอนของพระศาสดาที่ควรค่าแก่การนำไปใช้ทั้งบรรพชิตและฆราวาส

3.4 พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ท่านมีพระคุณต่อวงการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เป็นแบบอย่างที่ดีในวิถีชีวิตความสันโดษ ดำเนินชีวิตเรียบง่าย มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ท่านได้แสดงเรื่องสันโดษดังปรากฏในหนังสือ และการใช้หลักสันโดษในการดำเนินชีวิตของท่านนั้น เห็นได้จากปฏิปทาของท่านซึ่งเรียบง่ายให้เห็นเป็นแบบอย่าง ในเรื่องข้าวของเครื่องใช้ท่านใช้อย่างคุ้มค่าและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในเรื่องการฉันอาหาร ในเรื่องของจีวร ซึ่งสอดคล้องกับคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่ให้มีความสันโดษในจีวร แม้ท่านจะสันโดษในเรื่องข้าวของเครื่องใช้ แต่ท่านไม่ได้สันโดษในการปฏิบัติคุณธรรม เช่น ในเรื่องการจัดทำหนังสือเพื่อเผยแพร่หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ท่านขยันหมั่นเพียรทำโดยไม่รับค่าตอบแทนใด หวังเพียงเป็นประโยชน์เพื่อการศึกษา

3.5 พระไพศาล วิสาโล ท่านเป็นนักคิด นักเขียนยุคใหม่ หลักคำสอนเรื่องสันโดษนั้น ท่านได้อธิบายความสันโดษที่คู่กับความเพียร โดยมองว่ามิใช่เพียรพยายามที่ตนอย่างเดียว หากแต่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมด้วยจึงเรียกว่าสันโดษแท้ ซึ่งเป็นความแตกต่างในการอธิบายความเรื่องสันโดษจากพระเถระรูปอื่นและจากคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทอยู่บ้าง แต่ถือว่าเป็นมุมมองการสอนหลักสันโดษที่น่าสนใจ ในส่วนของเทคนิควิธีการแสดงธรรมข้อนี้ ท่านได้ยกตัวอย่างเรื่องราวของบุคคลในต่างประเทศ ซึ่งทำให้หลักความสันโดษนี้เป็นสากล ในส่วนการนำหลักสันโดษมาใช้สำหรับท่านนั้น ท่านเน้นการฝึกสติอยู่กับปัจจุบันขณะ โดยไม่จำเป็นต้องปลีกวิเวก

3.6 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงมีความสันโดษทั้งในพระราชจริยาวัตร และปรากฏในคำสอน อีกทั้งหลักสันโดษนี้ยังปรากฏเป็นแนวคิดทางเศรษฐกิจตามนโยบายแห่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนับว่าเป็นจุดเด่นในการนำหลักสันโดษมาใช้ประโยชน์ อันมีความสอดคล้องใน

คำสอนทางพระพุทธศาสนาเถรวาท คือให้ใช้สันโดษกับการใช้ปัจจัย 4 รวมถึงความสันโดษนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งบรรพชิตและฆราวาส ส่วนการนำหลักสันโดษมาใช้ ส่วนพระองค์นั้น เป็นที่ประจักษ์ในการใช้ชีวิตอยู่อย่างรู้คุณค่าของพระองค์ อันเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่พสกนิกรชาวไทยในเรื่องความสันโดษ

4. วิเคราะห์แนวทางการนำหลักคำสอนเรื่องสันโดษมาใช้ในสังคมไทย

4.1 แนวทางในการแก้ปัญหาครอบครัวโดยใช้หลักความสันโดษ คือสมาชิกภายในครอบครัวปลูกฝังให้เยาวชนมีความสันโดษ โดยเริ่มจากครอบครัวให้มีการเลี้ยงดูที่ดีด้วยความเอาใจใส่ ที่สำคัญคือ เป็นแบบอย่างที่ดีในความสันโดษสอนให้เยาวชนสามารถพึ่งตนเองได้ รับผิดชอบตนเองได้ ไม่ทำตัวให้เป็นปัญหา หรือเป็นภาระให้กับสังคมหรือครอบครัว เมื่อครอบครัวมีความสันโดษเกิดขึ้นหลายครอบครัว จะแผ่ขยายไปสู่ชุมชน รวมถึงสังคมไทยที่มีความสันโดษ เกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดี มีความยินดีในตน ในครอบครัว ในสังคม ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น ปัญหาครอบครัวจะลดน้อยลงไป กลายเป็นสังคมที่มีความสุขในที่สุด

4.2 แนวทางการแก้ปัญหาเศรษฐกิจด้วยหลักความสันโดษนั้นต้องประกอบด้วยหลักธรรมข้ออื่นเชื่อมโยง ได้แก่ ความพอประมาณ ความขยันหมั่นเพียร การที่เก็บรักษาทรัพย์ที่หามาได้ การที่ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และการคบมิตรที่ดี ไม่นำพาซึ่งความเสื่อม รวมถึงใช้ชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีแนวความคิดซึ่ง

ประกอบด้วยหลักสันโดษ จากนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของตนตามความเหมาะสม

4.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาการเมืองด้วยหลักความสันโดษ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนของตนควรมีความยินดีพอใจ มีค่านิยมในการพิจารณาผู้ที่มีคุณสมบัติที่ดี มีลักษณะความสันโดษ ในส่วนของนักการเมืองควรปลูกฝังความยินดีพอใจ มีความพอดีในการปฏิบัติตน มีการแก้ปัญหาด้วยปัญญา มีอุดมการณ์ที่ดีทางการเมืองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความยินดีที่จะเข้ามาบริหารจัดการ แจกจ่ายทรัพยากรให้ประชาชน มีความยินดีแม้นทนหรือฝ่ายตรงข้ามได้รับเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะ

1. สถาบันการศึกษาทุกระดับ ควรมีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในหลักสันโดษให้มากขึ้น จากนั้นส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักความสันโดษด้วยวิถีเศรษฐกิจพอเพียงตามความเหมาะสมในแต่ละอาชีพ

2. เมื่อศึกษาและปฏิบัติตามหลักสันโดษแล้วควรปลูกฝังให้เป็นค่านิยมให้คนในสังคมไทยได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ เช่น หลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) ที่พระพุทธองค์ทรงมุ่งเน้นให้บังเกิดทุกหมู่เหล่าให้

3. หลักธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นธรรมที่ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับทุกชีวิต และข้อธรรมต่างๆ มีความเกี่ยวข้องกัน หากว่ามีการศึกษาถึงธรรมข้อใดๆ ก็จะสามารถเชื่อมโยง และสามารถตอบโจทย์ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้

รายการอ้างอิง

คณะกรรมการฝ่ายจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึก ในคณะกรรมการอำนวยการงานเฉลิมฉลองครบรอบ 100 ปี วันคล้ายวันพระราชสมภพ

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี. (2543). **รวมธรรมะ**. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่งจำกัด.

ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม. (2549). **คำสอนของพ่อ**. กรุงเทพฯ : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.

พระธรรมสิงหบุราจารย์. (2547). **การทำพระนิพพานให้แจ้ง**. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองวิริยะพัฒนาโรงพิมพ์.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 17.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระไพศาล วิสาโล. (2553). **มรรคาแห่งชีวิต**. กรุงเทพฯ : ปริมา พับลิชชิ่ง.

พระครูกลัปปาณสัทธวิวัฒน์. (มปป). **อัตตคัมภีร์ในพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ : วัดราชสิทธาราม.

พระมหาวิมลชัย วชิรเมธี. (2552). **เคล็ดลับดับทุกข์**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2550**. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อานนท์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2515). **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บำรุงนุกุลกิจ.

การประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ในจังหวัดร้อยเอ็ด

Needs Assessment of Environment for Electronic Local Administrative Accounting System (E-LAAS) in Roi Et Province

นัฐภัสสร จันทระ *

ไพศาล แนนอุดร **

จรีวัลย์ ภักดีวุฒิ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Electronic Local Administrative Accounting (E-LAAS)) ในจังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นบุคลากรขององค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้ปฏิบัติงานในระบบ E-LAAS ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 242 คน เลือกโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สอบถามเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน E-LAAS ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความเชื่อมั่น 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ คำนวณค่าหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์โดยวิธีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบ E-LAAS ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทุกด้านพบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น มีค่าเท่ากับ 0.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านนโยบายผู้บริหาร มีค่าดัชนี ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก (0.31) ลำดับที่ 2 คือ ด้านเทคโนโลยี(0.30) ลำดับที่ 3 คือด้านคู่มือปฏิบัติงาน (0.23) ลำดับที่ 4 คือด้านบุคลากร(0.23) และลำดับที่ 5 คือ ด้านซอฟต์แวร์(0.19)

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบ E-LAAS ในจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้านจัดเรียงลำดับตามค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ มีดังนี้

2.1 ด้านนโยบายผู้บริหาร พบว่า ค่าดัชนี ลำดับที่ 1 คือการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานระบบ E-LAAS (0.40) ลำดับที่ 2 คือการสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมาใช้ (0.35) ลำดับที่ 3 คือการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติ (0.31) ลำดับที่ 4 การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานระบบ E-LAAS (0.28) และลำดับที่ 5 คือการจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน(0.24)

2.2 ด้านเทคโนโลยี พบว่า ค่าดัชนี ลำดับที่ 1 คือความเร็วของอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในหน่วยงาน (0.43) ลำดับที่ 2 คือวัสดุและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ(0.34) ลำดับที่ 3 คือความมีเสถียรภาพของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง(0.32) ลำดับที่ 4 คืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์มีเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน (0.27) และลำดับที่ 5 ความเร็วในการประมวลผลของโปรแกรมระบบบัญชี (0.18)

2.3 ด้านคู่มือปฏิบัติงาน พบว่า ค่าดัชนีลำดับที่ 1 คือคู่มือการปฏิบัติงานมีการแนะนำการปฏิบัติงาน ชัดเจนถูกต้อง(0.29) ลำดับที่ 2 คือคู่มือการปฏิบัติงานมีการจัดเรียงเนื้อหาตามลำดับ/ขั้นตอน มีความต่อเนื่องและชัดเจน (0.28)

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

*** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ลำดับที่ 3 คือคู่มือการปฏิบัติงานมีเนื้อหาครอบคลุมตรงกับความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน (0.21) ลำดับที่ 4 คือคู่มือการปฏิบัติงานมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย เป็นปัจจุบัน (0.19) และลำดับที่ 5 คือความรู้จากคู่มือปฏิบัติงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้จริง(0.18)

2.4 ด้านบุคลากร พบว่า ค่าดัชนีลำดับที่ 1 คือบุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ(0.45) ลำดับที่ 2 คือมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงาน (0.29) ลำดับที่ 3 คือมีความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์/โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ (0.22) ลำดับที่ 4 คือมีบุคลากรเพียงพอต่อการปฏิบัติงานระบบ E-LAAS (0.20) ลำดับที่ 5 คือมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านพัสดุ การเงินและบัญชี การจัดเก็บรายได้ และงบประมาณ (0.02)

2.5 ด้านซอฟต์แวร์ พบว่า ค่าดัชนีลำดับที่ 1 คือโปรแกรมระบบ E-LAAS สามารถใช้การได้ง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน (0.27) ลำดับที่ 2 คือระบบ E-LAAS สามารถช่วยให้การปฏิบัติงานได้รวดเร็วถูกต้อง (0.23) ลำดับที่ 3 คือระบบ E-LAAS มีความเชื่อมโยงสมบูรณ์ทำให้การบันทึกข้อมูลระบบบัญชีมีความรวดเร็ว ถูกต้อง(0.17) ลำดับที่ 4 คือระบบ E-LAAS สามารถสนับสนุนการบริหารการคลังท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ(0.16) และลำดับที่ 5 โปรแกรมระบบ E-LAAS มีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ (0.15)

ABSTRACT

The objectives of this research were to assess the needs of environment for Electronic Local Administrative Accounting System (E-LAAS) in Roi Et Province.

The sample group was 242 staff of Subdistrict Administrative Organization operating E-LAAS in Roi Et Province selected by simple random sampling. Rating scale questionnaire with the reliability of 0.89 regarding needs assessment of E-LAAS in Roi Et Province was used as a research instrument. The statistic used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Modified Priority Need Index (PIN modified).

Findings revealed that:

1. The overall result of needs assessment of environment for E-LAAS in Roi Et Province showed that the priority needs index (PNI) was 0.25.

The administrative policies had the highest PNI (0.31), followed by technology (0.30), procedure manual (0.23), staff (0.23) and software (0.19) respectively.

2. Results of needs assessment of environment for E-LAAS in Roi Et Province in each aspect sorting by PNI were as follows:

2.1 Regarding administrative policies, E-LAAS performance monitoring and evaluation had the highest PNI among staff working with e-LAAS (0.40), followed by the support of advance and efficient technology implementation to E-LAAS (0.35), the support of human resource development to enhance work performance of E-LAAS (0.31), budgeting for E-LAAS (0.28) and sufficient staff allocation for E-LAAS (0.24) respectively.

2.2 Regarding technology, the internet speed in the organization had the highest PNI among staff working with e-LAAS (0.43), followed by materials and computer/internet equipment efficiency (0.34), the consistency of internet network stability (0.32), sufficiency of computer equipment (0.27) and processing E-LAAS speed (0.18) respectively.

2.3 Regarding procedure manual, the clearness and accuracy of manual had the highest PNI among staff working with e-LAAS (0.29), followed by the continuity and clarity of manual sequence/step (0.28), the operator's requirement on manual (0.21), the up-to-date information (0.19) and the applicable and practical knowledge (0.18) respectively.

2.4 Regarding staff, the knowledge and capability of staff to work through the entire process had the highest PNI among staff working with e-LAAS (0.45), followed by the understanding of E-LAAS process (0.29), the understanding of using computer and programs (0.22), the sufficiency of staff for E-LAAS (0.20) and the understanding of

materials, finance and accounting, revenue collecting and budget (0.02) respectively.

2.5 Regarding software, the simplicity of E-LAAS program had the highest PNI among staff working with e-LAAS (0.27), followed by the usefulness of E-LAAS for the accurate and fast performance (0.23), the complete link of E-LAAS for the accurate and fast accounting system (0.17), the sufficient support to local administrative (0.16) and the constant up-to-date program (0.15) respectively.

คำสำคัญ : การประเมิน,ความต้องการจำเป็น ,
สิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน,
ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์

Keywords : Needs , Assessment,
Electronic Local Administrative
Accounting Systems(E-LAAS)

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น มีทรัพย์สิน หนี้สิน รายได้ รายจ่าย มีงบประมาณเป็นของตนเอง ในด้านการบัญชีกำหนดให้จัดการการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบันทึกบัญชีเป็นรูปแบบเดียวกัน เหมาะสมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิดเผยข้อมูลรายงานทางการเงินให้ประชาชนได้รับทราบและสามารถตรวจสอบได้ กรมการปกครองจึงกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีการจัดทำทะเบียน และรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 ขึ้นเป็นรูปแบบเดียวกัน แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถที่จะจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน ไม่สามารถให้ข้อมูลทางการเงิน การคลัง ได้ทันตามความต้องการของส่วนกลาง ส่วนพัฒนาระบบบัญชีท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้พัฒนาการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ผู้บริหารสามารถติดตามผลการดำเนินการรับและเบิกจ่ายเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เป็นปัจจุบัน จึงดำเนินโครงการฝึกอบรมการบันทึกบัญชีและจัดทำรายงานการเงิน

ด้วยระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ โดยหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ มท 0808.4/ว 2155 ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2550 กำหนดให้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบ ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการกองคลังหรือสำนักการคลัง เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่งบประมาณหรือเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ และเจ้าหน้าที่พัสดุ เข้ารับการฝึกอบรมการจัดทำ ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS; Electronic Local Administrative Accounting Systems) ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อรองรับระบบ E-Government ของภาครัฐ ทำให้องค์กรทั่วประเทศ มีการบริหารงานที่คล่องตัวมากขึ้น สามารถแสดงฐานะการคลังเป็นรายวัน เชื่อมโยงข้อมูลทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ที่สำคัญทำให้สามารถกำหนดทิศทางในการวางแผนกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูประบบบัญชีภาครัฐ เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศได้ใช้ระบบดังกล่าวแล้ว จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้สะดวก ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน สามารถให้ข้อมูลผู้บริหารได้อย่างรวดเร็วเป็นปัจจุบันก่อให้เกิดการควบคุมภายในที่ดี อีกทั้งระบบดังกล่าว สามารถรองรับการปฏิบัติงานสำหรับทุกโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2551) ซึ่งระบบดังกล่าวประกอบไปด้วยระบบ งานย่อย 5 ระบบ ได้แก่ ระบบงบประมาณ ระบบรายรับ ระบบรายจ่าย ระบบบัญชี และการบริหารจัดการระบบ โดยถือเป็นการสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานและสร้างระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานของท้องถิ่นได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นปัจจุบันและทันต่อเหตุการณ์และเพื่อให้การบริหารงานด้านการเงินการคลังมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ในปีงบประมาณ 2551 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS มาใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจากสถิติการเข้าใช้งานระบบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ณ วันที่ 17 ตุลาคม 2556 พบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถบันทึกบัญชีและจัดทำรายงานทางการเงินด้วยระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ได้สำเร็จ เพียง 1,214 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 15 ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 7,851 แห่ง และยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบปัญหาในการใช้งานระบบอีกจำนวนมาก โดยมีผู้วิจัยหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว

พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการใช้ระบบบัญชีการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก่ ระบบบัญชี E-LAAS ยังมีความผิดพลาดเมื่อนำไปปฏิบัติงานจริง (ภูษิชา เรืองขันธ. 2554) โปรแกรมที่ใช้ในระบบที่เข้าใจยาก (กาญจนา ศรีสุข. 2554) ขาดการกำกับดูแลอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สุรัสวดี ทีเชียว. 2553) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน (นิลนตร พรหมมี. 2554) และมีทัศนคติในการทำงานที่มีความยุ่งยากซับซ้อนเกิดความล่าช้าในการทำงาน (ธัญลักษณ์ แสงสว่างและลลิตโกศิยานนท. 2555) และจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้วยระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายเรื่องในด้านปัญหาอุปสรรคของการดำเนินโครงการพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในการปฏิบัติงาน เช่น ด้านเทคโนโลยี เครือข่ายอินเทอร์เน็ตขององค์กรบริหารส่วนตำบลมีความเร็วต่ำกว่าที่กำหนด ทำให้การทำงานผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตล่าช้าในการบันทึกข้อมูลและบางแห่งไม่มีเครื่องปริ้นเตอร์ที่สามารถพิมพ์เช็คจ่ายในระบบบัญชีได้ ปัจจุบันยังเขียนเช็คส่งจ่ายด้วยระบบมือ การใช้งานในระบบงบประมาณการเพิ่มโครงการตามข้อบัญญัติงบประมาณที่ไม่เหมือนในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์กำหนด ไม่สามารถเพิ่มโครงการได้ และระบบการจ่ายเงินในระบบบัญชีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุการใช้งานค่อนข้างยุ่งยากเพราะต้องมาพิมพ์รายละเอียดประกอบนอกระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ เพิ่มเติม อีกทั้งบุคลากรที่เข้ารับการฝึกอบรมสั้มนขั้นตอนในการดำเนินงานในระบบทำให้้องค์กรบริหารส่วนตำบลบางแห่งไม่สามารถดำเนินงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ได้ และขาดการประเมินมาตรฐานในหัวข้อการดำเนินงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

การประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นกระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นและสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หากมีความขัดแย้งระหว่างความแตกต่างที่พบก็จะชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยนำความต้องการของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบเป็นตัวตั้ง (สิ่งที่ควรจะเป็น) ไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริง(สิ่งที่เป็นอย่าง) แล้วจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ซึ่งจะพบสิ่งที่ต้องการแก้ไขปัญหาว่าสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีคุณลักษณะตามที่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานต้องการหรือไม่สิ่งใดที่ขาดไป และควรแก้ไขปัญหาและอุปสรรคใดเพื่อให้การปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บรรลุตามวัตถุประสงค์

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศึกษาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในจังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่สามารถบันทึกบัญชีและจัดทำรายงานทางการเงินด้วยระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ซึ่งมีจำนวนมากถึงร้อยละ 85 ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศนำไปใช้ในการปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาในการใช้งานระบบฯ และเป็นแนวทางการพัฒนาระบบฯให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้งานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการนำระบบมาใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ในจังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของ้องค์การบริหารส่วนตำบลผู้ปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 130 อบต.ๆ ละ 5 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการกองคลังหรือผู้รักษาราชการแทน 2) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 3) เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี 4) เจ้าหน้าที่พัสดุ และ 5) เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ รวมประชากรทั้งสิ้น 650 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 242 คน

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก (Lottery) จากรายชื่อตำแหน่งของประชากรทั้ง

5 ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด 130 แห่ง โดยแยกกลุ่มจากแต่ละตำแหน่งๆ ละ 50 คน รวม 250 คนและสุ่มจับออก 8 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี สำหรับสอบถามความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา หน้าที่รับผิดชอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี ด้านซอฟต์แวร์ ด้านคู่มือปฏิบัติงาน และด้านนโยบายของผู้บริหาร โดยมีลักษณะของข้อคำถามเป็นคำถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ระดับความคิดเห็น 5 ระดับใช้ทฤษฎีของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

5 หมายถึง ความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นจริง/สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 130 แห่ง ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยส่งหนังสือพร้อมกับแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยส่งไปรษณีย์ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ไปรษณีย์ขอความอนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูลแล้วส่งกลับคืน สำหรับแบบสอบถามที่ไม่ได้มีการส่งกลับ ได้มีการติดตามด้วยตนเอง

3.3 นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบบสอบถามตอนที่ 1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์โดยนำเสนอในรูปของตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 วิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยาย โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การคำนวณหาค่าความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modify Priority Needs Index : $Pni_{modified}$ ที่ปรับปรุงโดยนัยลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (สุวิมล ว่องวานิช, 2548 : 18) ซึ่งเป็นวิธีหาค่าความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นแล้วหารด้วยสภาพที่เป็นอยู่

โดยนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์โดยจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการ (PNI Modify) โดยนำความต้องการของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบเป็นตัวตั้ง (สิ่งที่ควรจะเป็น) ไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริง (สิ่งที่เป็นอย่าง)

สรุปผล

1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทุกด้านพบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น มีค่าเท่ากับ 0.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านนโยบายผู้บริหาร มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก (0.31) ลำดับที่ 2 คือด้านเทคโนโลยี (0.30) ลำดับที่ 3 คือด้านคู่มือปฏิบัติงาน (0.23) ลำดับที่ 4 คือด้านบุคลากร (0.23) และลำดับที่ 5 คือด้านซอฟต์แวร์ (0.19)

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ในจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้าน โดยจัดเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้

2.1 ด้านนโยบายผู้บริหาร พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ด้านนโยบายผู้บริหาร ลำดับที่ 1 คือการติดตามประเมิน ผลการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS(0.40) ลำดับที่ 2 คือการสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมาใช้ในการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS(0.35) ลำดับที่ 3 คือการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติ งานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS(0.31) ลำดับที่ 4 การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS(0.28) และลำดับที่ 5 คือการจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS(0.24)

2.2 ด้านเทคโนโลยี พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ด้านเทคโนโลยี ลำดับที่ 1 คือความเร็วของอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในหน่วยงาน (0.43) ลำดับที่ 2 คือวัสดุและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (0.34) ลำดับที่ 3 คือความมีเสถียรภาพของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง (0.32) ลำดับที่ 4 คืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์มีเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน (0.27) และลำดับที่ 5 ความเร็วในการประมวลผลของโปรแกรมระบบบัญชี (0.18)

2.3 ด้านคู่มือปฏิบัติงาน พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ด้านคู่มือปฏิบัติงาน ลำดับที่ 1 คือคู่มือการปฏิบัติงานมีการแนะนำการปฏิบัติงานชัดเจน ถูกต้อง (0.29) ลำดับที่ 2 คือคู่มือการปฏิบัติงานมีการจัดเรียงเนื้อหาตามลำดับ/ขั้นตอน มีความต่อเนื่องและชัดเจน (0.28) ลำดับที่ 3 คือคู่มือการปฏิบัติงานมีเนื้อหาครอบคลุม ตรงกับความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน (0.21) ลำดับที่ 4 คือคู่มือการปฏิบัติงานมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน (0.19) และลำดับที่ 5 คือความรู้จากคู่มือปฏิบัติงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้จริง (0.18) ด้านบุคลากร พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ลำดับที่ 1 คือบุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ (0.45) ลำดับที่ 2 คือมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS

(0.29) ลำดับที่ 3 คือมีความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์/โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ (0.22) ลำดับที่ 4 คือมีบุคลากรเพียงพอต่อการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS (0.20) ลำดับที่ 5 คือมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านพัสดุ การเงินและบัญชี การจัดเก็บรายได้ และงบประมาณ (0.02) ด้านซอฟต์แวร์ พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ด้านซอฟต์แวร์ ลำดับที่ 1 คือโปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS สามารถใช้งานได้ง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน (0.27) ลำดับที่ 2 คือระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS สามารถช่วยให้การปฏิบัติงานได้รวดเร็วถูกต้อง (0.23) ลำดับที่ 3 คือระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS มีความเชื่อมโยงสมบูรณ์ ทำให้การบันทึกข้อมูลระบบบัญชีมีความรวดเร็ว ถูกต้อง(0.17) ลำดับที่ 4 คือระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS สามารถสนับสนุนการบริหารการคลังท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ(0.16) และลำดับที่ 5 โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS มีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ(0.15)

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแยกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ในจังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี ด้านซอฟต์แวร์ ด้านคู่มือปฏิบัติงาน และด้านนโยบายผู้บริหาร ในภาพรวมพิจารณาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามค่าดัชนีลำดับความสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า ด้านนโยบายผู้บริหาร มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก (0.31) ลำดับที่ 2 คือด้านเทคโนโลยี (0.30) ลำดับที่ 3 คือด้านคู่มือปฏิบัติงาน (0.23) ลำดับที่ 4 คือด้านบุคลากร (0.23) และลำดับที่ 5 คือด้านซอฟต์แวร์ (0.19) บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมีความคิดเห็นว่านโยบายผู้บริหารมีความสำคัญที่สุดในการผลักดันให้การปฏิบัติงานในระบบบรรลุผลสำเร็จ การติดตามประเมินผลการวางแผนนโยบายต่างๆ สนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี ระบบเครือข่าย ถ้าขาดการสนับสนุนและการติดตามประเมินผลจากผู้บริหาร

การดำเนินงานตามโครงการที่อาจประสบผลสำเร็จได้ยาก ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของอรพรรณ อินทรแหยม (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีปัญหามากที่สุดคือ ด้านบุคลากร ซึ่งขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการดูแลระบบคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะ รองลง มาคือด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เรื่องความเร็วของอินเทอร์เน็ตในการ Download/Upload ข้อมูล ด้านการให้ความช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และด้านความเหมาะสมของระบบตามลำดับ

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ในจังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านนโยบายผู้บริหาร มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก (0.31) เมื่อพิจารณาจากรายการประเมินที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดในด้านนโยบายผู้บริหารได้แก่ “การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS” (0.40) รองลงมาคือ “การสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมาใช้ในการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS” (0.35) “การสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS” (0.31) การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS (0.28) และการจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS (0.24) ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS อาจมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารควรมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในโปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS เพื่อกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ และจะได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขให้การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลให้สัมฤทธิ์ผล เช่น บุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน การขาดงบประมาณในการจัดหาเทคโนโลยีที่ใช้สนับสนุนการปฏิบัติงาน ผู้บริหารไม่สนับสนุนงบประมาณในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อทบทวนหรือเพื่อเพิ่มศักยภาพ

บุคลากรจึงขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิกร อินทะจักร์ (2553) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัญหาการนำระบบ E-LAAS ไปใช้ในการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเจ้าหน้าที่งบประมาณเทศบาลตำบล จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงาน การสนับสนุนการดำเนินงานจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี คือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 34 แห่งไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมหรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการระบบ E-LAAS เพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารงานบางส่วนให้ความสำคัญและความเข้าใจในระบบน้อย ไม่มีการกำหนดนโยบายและขาดการวางแผนงาน/โครงการที่ชัดเจนเพื่อเตรียมการรองรับ ขาดความพร้อมและความไม่เพียงพอในการสนับสนุนการบริหารงาน ทั้งในด้านงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น อาทิ การจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้งานเฉพาะความไม่ต่อเนื่องในการพัฒนาบุคลากรและไม่มีระบบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งการเสริมสร้างกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

2.2 ด้านเทคโนโลยี มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญสูงเป็นลำดับที่สอง (0.30) และเมื่อพิจารณาจากรายการประเมินที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญสูงสุดในด้านเทคโนโลยีได้แก่ “ความเร็วของอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในหน่วยงาน” (0.43) รองลงมาคือ “วัสดุและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (0.34) “ความมีเสถียรภาพของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง” (0.32) “อุปกรณ์คอมพิวเตอร์มีเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน” (0.27) และ “ความเร็วในการประมวลผลของโปรแกรมระบบบัญชี” (0.18) ตามลำดับจากการเรียงลำดับความสำคัญดังกล่าว บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS อาจมีความคิดเห็นว่า อินเทอร์เน็ตที่ใช้ในหน่วยงานควรมีระดับความเร็วที่สามารถประมวลผลข้อมูลได้รวดเร็ว อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ควรมีคุณลักษณะเฉพาะที่สามารถทำให้ประสิทธิภาพในการประมวลผลได้ดี ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตควรมีความเสถียรระบบอินเทอร์เน็ตไม่ขาดตอนเพื่อการปฏิบัติงานที่รวดเร็ว ต่อเนื่อง มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพียงพอ และระบบโปรแกรมบัญชีคอมพิวเตอร์มีความสามารถในการประมวลผลได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารารัตน์ ละว้า (2553) ศึกษาเรื่องปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวทอง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการดำเนินงาน

ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ด้านเทคโนโลยี เป็นส่วนที่สำคัญเพราะการทำงานในระบบเป็นการทำงานแบบ Online ต้องใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา ศรีสุข (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลสัมฤทธิ์ผลของการใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ของเทศบาลในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้งานในส่วนต่างๆของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ด้านระบบเครือข่ายเชื่อมโยงข้อมูล(Network) มีปัญหาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกคือ 1) ระบบเครือข่ายการเชื่อมโยงข้อมูลมักเกิดการล้มเหลว 2) การแก้ไขระบบเครือข่ายเชื่อมโยงข้อมูลที่ล้มเหลวล่าช้าและ 3) ระบบเครือข่ายเชื่อมโยงข้อมูลล่าช้า

2.3 ด้านคู่มือปฏิบัติงาน มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญสูงเป็นลำดับที่สาม(0.23) เมื่อพิจารณาจากรายการประเมินที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญสูงสุดในด้านคู่มือปฏิบัติงานได้แก่ “คู่มือการปฏิบัติงานมีการแนะนำการปฏิบัติงาน ชัดเจน ถูกต้อง”(0.29) รองลงมาคือ “คู่มือการปฏิบัติงานมีการจัดเรียงเนื้อหาตามลำดับ/ขั้นตอน มีความต่อเนื่องและชัดเจน”(0.28) “คู่มือการปฏิบัติงานมีเนื้อหาครอบคลุมตรงกับความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน”(0.21) “คู่มือการปฏิบัติงานมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน”(0.19) และ “ความรู้จากคู่มือปฏิบัติงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้จริง” (0.18) ตามลำดับจากการเรียงลำดับความสำคัญดังกล่าว บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS อาจมีความคิดเห็นว่าคู่มือปฏิบัติงานควรมีการแนะนำการปฏิบัติงานที่ชัดเจนมากที่สุดจัดเรียงเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจนและมีการปรับปรุงข้อมูลที่ทันสมัยและสามารถตอบข้อสงสัยหรือแนะนำการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานแต่ละหน่วยงานหรือแต่ละระบบมีปัญหาไม่เหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ศรีสุข (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของการใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ของเทศบาลในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้งานในส่วนต่างๆของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ด้านการช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาการใช้ระบบปัญหาที่พบมากที่สุดคือไม่มีการช่วยเหลือในตัวระบบ ไม่มีคู่มือการใช้งานในตัวระบบและมีคู่มือการใช้งาน แต่อ่านเข้าใจยาก

2.4 ด้านบุคลากร มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญสูงเป็นลำดับที่สี่ (0.23) และเมื่อพิจารณาจากรายการประเมินที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญสูงสุด คือ “มีความ สามารถใน

การปฏิบัติงานตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ”(0.45) รองลงมาคือ “มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS”(0.28) “มีความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์/โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ” (0.22) “มีบุคลากรเพียงพอต่อการปฏิบัติงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS”(0.20) และ “มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านพัสดุ การเงินและบัญชี การจัดเก็บ รายได้ และงบประมาณ”(0.02)ตามลำดับ จากการเรียงลำดับความสำคัญดังกล่าว บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS อาจมีความคิดเห็นว่าบุคลากรผู้ปฏิบัติงานควรมีความรู้ความสามารถในงานที่ปฏิบัติและสามารถปฏิบัติงานได้ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการมีความสำคัญที่สุดเพราะบุคลากรผู้ปฏิบัติงานคือผู้ที่บันทึกข้อมูลในระบบ หากไม่มีความรู้ไม่มีความไม่เข้าใจในกระบวนการหรือในโปรแกรมที่ใช้จะทำให้การขับเคลื่อนและปฏิบัติงานในระบบไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ศรีสุข (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของการใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ของเทศบาลในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้งานในส่วนต่างๆของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ด้านความรู้และความเข้าใจของผู้ใช้ระบบ มีปัญหามากที่สุดคือผู้ใช้ระบบไม่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับระบบอย่างเพียงพอ

2.5 ด้านซอฟต์แวร์ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญสูงเป็นลำดับที่สี่ (0.19) และเมื่อพิจารณาจากรายการประเมิน ค่าดัชนีลำดับความสำคัญสูงสุดคือ “โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS สามารถใช้งานได้ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน”(0.28) รองลงมาคือ “ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS สามารถช่วยให้การปฏิบัติงานได้รวดเร็ว ถูกต้อง”(0.23) “ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS มีความเชื่อมโยงสมบูรณ์ ทำให้การบันทึกข้อมูลระบบบัญชีมีความรวดเร็ว ถูกต้อง”(0.17) “ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS สามารถสนับสนุนการบริหารการคลังท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ”(0.16) และ “โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS มีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ”(0.15)ตามลำดับ จากการเรียงลำดับความสำคัญดังกล่าว บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระบบระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS อาจมีความคิดเห็นว่า โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ควรใช้งานง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อนซึ่งผู้ปฏิบัติงานบางคนอาจมีพื้นฐานความรู้ด้านการใช้คอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมสำเร็จรูปน้อย อีกทั้งจะต้องมีความเข้าใจในระบบบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โปรแกรมระบบจึงควร

เรียนรู้และเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากโปรแกรมระบบบันทึกบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น E-LAAS เป็นโปรแกรมสำเร็จรูปที่ผู้ใช้งานจะต้องบันทึกข้อมูลต่างๆ ของหน่วยงานเอง ผู้ปฏิบัติงานในโปรแกรมบัญชีคอมพิวเตอร์จะต้องปฏิบัติงานตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการเองทั้งหมดเป็นผู้ดูแลระบบของหน่วยงานเอง บันทึกข้อมูลตั้งค่าต่างๆ เอง โปรแกรมจึงไม่ควรถูกขัดข้อง การบันทึกค่าตั้งต้นของระบบ การบันทึกข้อมูลในระบบงบประมาณ ระบบรายรับ ระบบรายจ่าย การปรับปรุงบัญชีในโปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ควรทำความเข้าใจได้ง่าย สามารถบันทึกและตรวจสอบความผิดพลาดจากการปฏิบัติงานในระบบได้ง่าย เพราะผู้ปฏิบัติงานจะคุ้นเคยกับการปฏิบัติงานด้วยระบบมือมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัสวดี ที่เขียว (2553) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการนำระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ Local Administrative Accounting System (LAAS) มาใช้ในการบริหารงานการเงินการคลังขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี พบว่าปัญหาในการบันทึกข้อมูลโดยส่วนใหญ่แล้วขั้นตอนที่เกิดปัญหามากที่สุดคือขั้นตอนการบันทึกข้อมูลในระบบ ระบบเกิดความผิดพลาดบ่อย (Error) และระบบมีความซับซ้อนยากต่อการปฏิบัติงานจริง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพที่ควรจะเป็น ด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นควรมีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ให้เพิ่มมากขึ้น โดยการส่งเข้ารับการฝึกอบรมทบทวนให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ เนื่องจากเทคโนโลยีและโปรแกรม มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการเรียนรู้การใช้งานในระบบต่างๆ อย่างลึกซึ้งและต่อเนื่องเช่นกัน

1.2 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานในระบบบันทึกบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-LAAS) ควรมีการติดตามประเมินผลความคืบหน้าในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบกฎหมายและหนังสือสั่งการของทางราชการ

1.3 ความเร็วของอินเทอร์เน็ต มีความสำคัญที่สุด เนื่องจากการบันทึกข้อมูลในระบบต้องทำงานผ่านระบบอินเทอร์เน็ต หากระบบอินเทอร์เน็ตที่หน่วยงานใช้อยู่ความเร็วช้า ไม่เสถียร หรืออินเทอร์เน็ตล่มจะทำให้ระบบไม่สามารถทำงานได้ เกิดความล่าช้าเสียหาย หน่วยงานควรใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและแยกการใช้งานอินเทอร์เน็ตสำหรับการปฏิบัติงานในระบบบันทึกบัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้ทั่วไป และควรมีระบบอินเทอร์เน็ตสำรองจากผู้ให้บริการอีกอย่างน้อย 1 ราย

1.4 ควรมีการปรับปรุงข้อมูลของคู่มือปฏิบัติงานให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน คู่มือใช้งานออนไลน์ ควรมีเมนูการค้นหาที่เข้าใจง่าย การสืบค้นหาปัญหาข้อมูลได้ง่าย การตอบคำถามการใช้งานในระบบประจำวันควรมีความรวดเร็ว หรือระบบ Call Center ควรมีเจ้าหน้าที่และระบบคู่สายที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้งาน

1.5 โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ควรใช้งานง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีเมนูการใช้งานที่เข้าใจง่าย และเชื่อมโยงสอดคล้องกับระบบบัญชีแบบ Manual เนื่องจากการตรวจสอบความผิดพลาดของด้านระบบบัญชีของโปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ยุ่งยากกว่า และผู้ปฏิบัติงานในระบบบัญชียังขาดประสบการณ์ในการตรวจสอบบัญชีในระบบ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

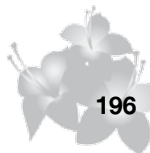
ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความเข้าใจในการปฏิบัติงานในระบบคอมพิวเตอร์ E-LAAS เพราะเนื่องจากปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนมากที่เพิ่งเริ่มดำเนินงานในระบบและแต่ละแห่งสามารถแก้ไขปัญหาและข้อผิดพลาดจากการทำงานที่เกิดขึ้นได้มาน้อยเพียงใด เพื่อการนำปัญหาและความต้องการที่ได้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในระบบโดยแท้จริง

รายการอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2551). คู่มือแนะนำการใช้งานโครงการระบบบัญชีคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ :
- กาญจนา ศรีสุข. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลของการใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ของเทศบาล ในจังหวัดสงขลา. รายงานการศึกษานิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดาร์รัตน์ ละว้า. (2553). ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ E-LAAS ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวทอง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธัญลักษณ์ แสงสว่างและลิลี โกศยานนท์. (2555). ปัญหาการจัดทำบัญชี ด้วยระบบคอมพิวเตอร์(E-LAAS) ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิกร อินทะจักร. (2553). การวิเคราะห์ปัญหาการนำระบบ E-LAAS ไปใช้ในการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีของเจ้าหน้าที่งบประมาณเทศบาลตำบล จังหวัดลำพูน.วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิลนตร พรหมมี. (2554). ปัญหาในการปฏิบัติงานบัญชีในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ (E-LAAS) ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์. รายงานการศึกษานิพนธ์ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- ภูษิชา เรืองจันทร์. (2554). ปัญหาและอุปสรรคของการใช้ระบบบัญชีการเงิน (E-LAAS) ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ รายงานการศึกษานิพนธ์ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรัสวดี ทีเขียว. (2553). ปัญหาและอุปสรรคในการนำระบบ บัญชีคอมพิวเตอร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ Local Administrativeaccounting System (LAAS) มาใช้ในการ บริหารงานการเงินการคลังขององค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อรพรรณ อินทรแหยม. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบบบัญชี คอมพิวเตอร์ E-LAAS ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การบัญชี). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

จริยธรรมของตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ Ethics of Police Officers under Kalasin Provincial Police

สุพากรณ์ ประทุม *

สังคม ศุภรัตน์กุล **

จรีวัลย์ ภาควิชา ***

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามชั้นยศ เงินเดือนประจำ และวุฒิการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 327 คน เลือกโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า มีความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.88 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจมีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรม จำแนกตามชั้นยศ เงินเดือนประจำ และจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า จริยธรรมของตำรวจ ที่ว่า ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อยู่ในระดับมากที่สุด และในด้านอื่นๆอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ.05

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the ethical practice of police officers under Kalasin Provincial Police classified by rank, salary and educational background.

The sample of this research included 327 police officers under Kalasin Provincial Police which were selected by stratified random sampling. The research instrument used was a rating scale questionnaire. The reliability coefficient of the questionnaire was 0.88. The statistics used in this study were percentage,

mean, standard deviation and One Way ANOVA.

The finding indicated as follows:

The results revealed that in overall the ethical practice of police officers under Kalasin Provincial Police classified by rank, salary and educational background were at a high level. When considering in each aspect, it was found that the code of ethic stating that police must pay respect to, trust, and adherence to the democratic form of government with the King as Head of State was considered as the highest level whereas other aspects were at a high level. The comparison of the ethical practice was found with significant differences at the level of .05 .

คำสำคัญ : จริยธรรม, ตำรวจ, การปฏิบัติ

Keywords : ethics, police, action

บทนำ

จริยธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน สืบเนื่องจากสังคมเกิดความเสื่อมถอยลง โดยการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปิดกว้าง การเลื่อนไหลของวัฒนธรรมไร้พรมแดนที่เข้าสู่สังคมไทยอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อระบบคุณค่า ความเชื่อ พฤติกรรมการดำรงชีวิต และการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังจะเห็นได้จากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่มีค่านิยมและพฤติกรรมโดยเน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น ขาดจิตสำนึกสาธารณะ ให้ความสำคัญส่วนตนมากกว่าส่วนรวม เหยียดหยามคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และไม่ยึดหลักธรรมในการดำรงชีวิต จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้คนในสังคมต้องต่อสู้ดิ้นรนแข่งขันกันเพื่อความอยู่รอด

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

*** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อุปถัมภ์แบบเล่นพรรคเล่นพวก หากขาดที่พึ่งพิงแล้วย่อมจะทำให้เกิดการตัดสินใจกระทำผิดต่อสังคมได้ ดังเช่น การลักขโมย การค้ายาเสพติด ผลของพฤติกรรมที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ทำให้ประชาชนจำเป็นอย่างยิ่งในการแสวงหาความยุติธรรมโดยการพึ่งพองค์กรตำรวจ (ปิยะรัตน์ ทรัพย์มามูล. 2555 : 1)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ในการกระบวนการยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชนตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ปฏิบัติและบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งการให้บริการประชาชนซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมองค์การในการทำงานที่ต้องอยู่ในกฎ ระเบียบวินัยแบบราชการ โดยยึดหลักการปฏิบัติงานแบบปรับตัวและแบบเครือข่าย เพื่อสร้างความไว้วางใจในการทำงาน ทำให้ตำรวจมีบทบาทสำคัญที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประชาชนอยู่ตลอดเวลา จากผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของข้าราชการตำรวจในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่ามีข้าราชการตำรวจจำนวนไม่น้อยที่ยอมเสียสละกำลังกาย กำลังใจทุ่มเทกำลังความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ดังเช่น ข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีการต่อสู้รบกับผู้ก่อการร้ายจนเสียชีวิตในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ยังมีข้าราชการตำรวจอีกจำนวนมากที่ยอมทุ่มเทกายและใจ ใช้ความรู้ความสามารถเข้าเสี่ยงอันตรายในการปฏิบัติหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ในทางตรงข้ามพบว่ามีข้าราชการตำรวจจำนวนไม่น้อยเช่นกันที่ประพฤติปฏิบัติตนไม่อยู่ในกรอบอันดี ใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทำให้ประชาชนมองภาพลักษณ์ตำรวจในแง่ลบ ดังปรากฏข่าวตามสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ได้เสนอข่าวเกี่ยวกับข้าราชการตำรวจที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น มีพฤติกรรมใช้อำนาจเกินขอบเขตในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมการใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต การจับกุมผู้กระทำความผิด หน่วงเหนี่ยว กักขัง ขู่กรโชกเอาทรัพย์สินจากผู้ถูกจับกุม หรือพฤติกรรมที่มีเจตนาใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น อาทิ การซ้อมทรมานผู้ต้องหาเพื่อให้รับสารภาพ และยิ่งปรากฏกรณีที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนจำนวนมาก อันมีพฤติกรรมการเรียกเก็บส่วยรีดไถประชาชนพร้อมส่งหลักฐานเทปวิดีโอมาเป็นพยานหลักฐาน จากผลการสืบสวนสอบสวนพบว่า ส่วนมากเป็นความจริงตามที่ถูกร้องเรียน (ผู้จัดการออนไลน์ 2553) แม้ว่างานตำรวจจะเป็น

งานที่มีความยากลำบาก ตำรวจทุกคนต้องทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการปฏิบัติงานที่เสี่ยงอันตรายมาก แต่อาชีพตำรวจก็ตกเป็นเป้าของการถูกโจมตี วิกฤตการณ์อยู่เสมอ ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุของการประพฤติ ปฏิบัติที่ผิดพลาดหรือบกพร่องของข้าราชการตำรวจเอง และทั้งจากปัญหาความขัดแย้งกับบุคคลที่สูญเสียผลประโยชน์จากการทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงความเข้มงวดตามกฎหมายของข้าราชการตำรวจเอง ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2555 พบว่าข้าราชการตำรวจกระทำความผิดวินัยและถูกลงโทษใน 10 เรื่องคือ ทุจริตหรือผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ละทิ้งหน้าที่ บกพร่องหน้าที่ (อบายมุข) บกพร่องหน้าที่ (พนักงานสอบสวน) ประพฤติตนไม่เหมาะสม ยาเสพติด การพนัน ผู้สาว อาวุธปืน และทรัพย์สินราชการเสียหาย ซึ่งล้วนมีความเกี่ยวข้องกับจริยธรรมของตำรวจทั้งสิ้น โดยระหว่างปี พ.ศ. 2552-2555 มีข้าราชการตำรวจตั้งแต่ระดับพลตำรวจตรี ลงมาถึงระดับพลตำรวจกระทำความผิดวินัย ใน 10 เรื่องที่ได้กล่าวถึงนี้ รวมทั้งสิ้น 13,225 คดี (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2556 : 7-8)

สภาพปัญหาด้านวินัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของสังคีต พิริยะรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร (2539 อ้างถึงใน กาญจนาวดี ภูสีฤทธิ์. 2553 : 5) เกี่ยวกับเศรษฐกิจนอกระบบกับนโยบายสาธารณะและได้ข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจริยธรรมของตำรวจไว้ว่าพฤติกรรมการทำผิดวินัยของตำรวจส่วนใหญ่ในสังคม มักเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ มีพฤติกรรมคอร์รัปชั่นทั้งเปิดเผยและแอบแฝง โดยเฉพาะแหล่งอบายมุขต่างๆ เกิดขึ้นและคงมิได้เพราะได้รับการสนับสนุนจากตำรวจ โดยที่ตำรวจมีส่วนได้ส่วนเสียเพราะต้องการเงินไปเป็นงบประมาณในการปฏิบัติงานทำให้สามารถปฏิบัติงานได้คล่องตัวมากขึ้น ส่วนงานวิจัยของสุพจน์ จุณนันทธรรม (2547 อ้างถึงใน กาญจนาวดี ภูสีฤทธิ์. 2553: 5-6) ศึกษาเรื่อง การทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยราชการไทย กรณีศึกษาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า รูปแบบการทุจริตคอร์รัปชั่น และพฤติการณ์จริยธรรมของข้าราชการตำรวจเริ่มต้นจากการเรียกเก็บค่าตอบแทนจาก ตู้แดงสถานบริการ ม่านรูด ร้านทอง ร้านสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ โรงงาน ยกยอกของกลางและงดเว้นการจับกุม มีการเรียกรับเงินจากบ่อน ช่อง รับจ้างจับตัวผู้ต้องหา รับจ้างสืบสวนส่วนตัว ใต้รับพนันบอล รับของกำนัลจากร้านค้าหนีภาษี สมคบกับแรงงานต่างด้าว จดเน้นการจับกุมและการสร้างผู้สนับสนุนปลอมเพื่อรับส่วนแบ่ง หากพิจารณาทางด้านสอบสวนจะพบว่า ข้าราชการตำรวจบางส่วนไม่สอบสวน บิดเบือนสำนวนสั่งฟ้องทั้งที่หลักฐานอ่อน โทเลเกลี้ยคดีโดยรับส่วนแบ่งจากคู่กรณี และการเรียกรับเงินจากการประกันตัว รวมทั้ง

เรียกเก็บเงินจากวินมอเตอร์ไซด์รับจ้าง วินรถตู้ รถสองแถว รถบรรทุกน้ำหนักเกิน เพื่อสนับสนุนงานด้านการจราจรและรวมไปถึงการเรียกร้องค่าคอมมิชชั่นในการประมูลค่าธรรมเนียมใบอนุญาตสถานบริการ การอำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการ การใช้น้ำมันราชการและการเบิกเงินล่วงหน้าสำหรับข้าราชการตำรวจในสายงานอำนวยการ เป็นต้น (กาญจนาวดี ฐิติฤทธิ์. 2553 : 5-6)

จากพฤติกรรมต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ตำรวจส่วนใหญ่ถูกสังคมมองว่าเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ และมีการทุจริตคอร์รัปชันอย่างกว้างขวาง ตำรวจเริ่มขาดคุณธรรม จริยธรรม และไม่ได้ทำหน้าที่ของผู้ที่รักษาสันติราษฎร์” ที่เป็นมิตรของประชาชนอย่างแท้จริง สังคมขาดซึ่งความไว้วางใจและความศรัทธาในตำรวจ จำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานตำรวจจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของจริยธรรมและจรรยาบรรณ ทั้งนี้ เพราะตำรวจมีหน้าที่รักษากฎหมายและใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการจัดการปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ถือเป็นอาชีพที่สามารถให้คุณหรือให้โทษแก่ประชาชนได้ตลอดเวลา หากตำรวจขาดจริยธรรมแล้ว ย่อมเกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชน และการยอมรับของสังคม ดังนั้น สิ่งที่จะช่วยควบคุมทัศนคติและพฤติกรรมของตำรวจทั้งในและนอกหน้าที่ราชการทั้งในและนอกเครื่องแบบก็คือ จริยธรรมตำรวจ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2533 : 18 อ้างถึงใน กาญจนาวดี ฐิติฤทธิ์. 2553 : 6)

ตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ ถือเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดตามดำเนินคดี อีกทั้งยังต้องทำการสืบสวน แสวงหาข้อเท็จจริงพยานหลักฐานการกระทำผิด เพื่อให้ทราบรายละเอียดแห่งความผิดนั้น และนำเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย ดังนั้น การปฏิบัติงานของตำรวจมีโอกาสที่จะไปกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ง่าย เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่งานด้านอำนวยความสะดวกยุติธรรมในการปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพ ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนและสังคม เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความเชื่อมั่นและความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับตนเอง รวมทั้งสร้างกระบวนการทำงานให้เป็นแบบอย่างที่ดี

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเกิดแนวความคิดที่จะศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมของตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อต้องการทราบว่า การปฏิบัติงานตามจริยธรรมของตำรวจ จำแนกตามชั้นยศ เงินเดือนประจำ และวุฒิการศึกษา มีมากน้อยเพียงใดและเปรียบเทียบการปฏิบัติงาน

ตามจริยธรรมของตำรวจ จำแนกตามชั้นยศ เงินเดือนประจำ และวุฒิการศึกษา มีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามชั้นยศ เงินเดือนประจำ และวุฒิการศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

ตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีชั้นยศ เงินเดือนประจำ และวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน มีจริยธรรมแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 2,186 คน โดยแบ่งเป็นระดับชั้นยศได้ ชั้นสัญญาบัตร 874 คน และชั้นประทวน 1,312 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรจำนวน 2,186 คน โดยใช้วิธีเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 327 คน

1.2.2 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยกระจายไปตามสัดส่วนตามตำแหน่ง และสุ่มด้วยการแบ่งชั้นโดยใช้ตำแหน่งเป็นเกณฑ์การจัดชั้น สุ่มที่ละชั้นโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลาก ได้เป็น ตำรวจชั้นสัญญาบัตร จำนวน 130 คน ตำรวจชั้นประทวน จำนวน 197 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับ ข้อมูล ชั้นยศ เงินเดือนประจำ และ วุฒิการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบแบบตรวจสอบรายการ (Check - List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติ ตามจริยธรรมของตำรวจ จำนวน 8 ด้าน คือ

1) ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2) ข้าราชการตำรวจต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายอื่นโดยเคร่งครัด โดยไม่เลือกปฏิบัติ

3) ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการ ประชาชน ชุมชน และประเทศชาติเป็นสำคัญ

4) ข้าราชการตำรวจต้องมีจิตสำนึกของความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ เพื่อให้ประชาชนศรัทธาและเชื่อมั่น

5) ข้าราชการตำรวจต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในศีลธรรม โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน

6) ข้าราชการตำรวจต้องภาคภูมิใจในวิชาชีพ กล้ายืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เพื่อเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของความเป็นตำรวจ

7) การปฏิบัติตนในฐานะผู้บังคับบัญชา

8) การปฏิบัติตนในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน

เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมและจริยธรรมตำรวจ เพื่อกำหนดกรอบการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2.2 สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดข้อคำถามตามนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเรียบร้อยแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแนะนำ และปรับปรุงแก้ไข

2.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญต้อง

ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา เป็นนักวิจัย เป็นนักวัดผล และเชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 5 ท่าน

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ ปรีกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้

2.2.6 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับข้าราชการตำรวจที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถาม ไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

2.2.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับจริงเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้บริหารของสถานีตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 ผู้วิจัยใช้วิธีจัดส่งเอกสารทางไปรษณีย์ โดยขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามพร้อมซองเปล่าติดชื่อที่อยู่ผู้รับ พร้อมติดแสตมป์เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้วส่งกลับคืนมายังผู้วิจัย

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกหน่วยงานด้วยตนเอง รวบรวมข้อมูลจนครบถ้วนสมบูรณ์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.4 นำแบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้องและนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ในการหาค่าทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ปรับข้อคำถามในข้อที่เป็นคำถามด้านลบให้เป็นด้านบวก ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป (SPSS) ทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

4.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลนามบัญญัติ (Nominal Scale)

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

4.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลตามจริยธรรมของตำรวจ ซึ่งเป็นข้อมูลมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายตามหลักเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 77)

4.4 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจ จำแนกตามชั้นยศ วิเคราะห์โดยใช้การคำนวณค่าที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test)

4.5 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจ จำแนกตามเงินเดือนประจำ และวุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้การคำนวณหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของ แอล เอส ดี (LSD:Least Significant Difference)

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจ จำแนกตามชั้นยศ ปรากฏผลดังนี้

1.1 โดยรวมข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรมีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าด้านที่ 2 ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายอื่นโดยเคร่งครัดโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านที่ 1 ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่วนด้านอื่นๆ มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมอยู่ระดับมากทุกด้าน โดยพบว่า ด้านที่ 8 การปฏิบัติตนในฐานะผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมน้อยกว่าทุกด้าน

ส่วนข้าราชการตำรวจชั้นประทวนมีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าด้านที่ 1 ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่นๆ มีการปฏิบัติ

หน้าที่ตามจริยธรรมอยู่ระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านที่ 5 ข้าราชการตำรวจต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในศีลธรรม โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตัว มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมน้อยกว่าทุกด้าน

1.2 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน โดยรวมมีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมแตกต่างกันโดยข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรมีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมมากกว่า ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจ จำแนกตามเงินเดือนประจำปรากฏผลดังนี้

2.1 ข้าราชการตำรวจที่มีเงินเดือนประจำต่ำกว่า 15,000 บาท 15,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท และ 30,001 บาทขึ้นไป มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เงินเดือนประจำต่ำกว่า 15,000 บาท มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุดมี 3 ด้าน คือ ด้านที่ 3 ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการ ประชาชน ชุมชน และประเทศชาติเป็นสำคัญ ด้านที่ 1 ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และด้านที่ 2 ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายอื่นโดยเคร่งครัด โดยไม่เลือกปฏิบัติตามลำดับ ส่วนด้านอื่นๆ มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เงินเดือน 15,001-20,000 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เงินเดือน 20,001-30,000 บาท เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่ 1 ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมมากที่สุด ส่วนด้านอื่นๆ มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และข้าราชการตำรวจที่มีเงินเดือนประจำ 30,001 บาทขึ้นไปพบว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมระดับมากที่สุดอยู่ 2 ด้าน คือด้านที่ 2 ข้าราชการตำรวจต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายอื่นโดยเคร่งครัด โดยไม่เลือกปฏิบัติ และด้านที่ 1 ข้าราชการตำรวจ

ต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามลำดับ ส่วนด้านอื่นๆ มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.2 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจ พบว่าข้าราชการตำรวจ ทุกช่วงเงินเดือน มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีเงินเดือนประจำ 30,001 บาทขึ้นไป มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมมากที่สุด รองลงมาคือผู้ที่มีเงินเดือนประจำต่ำกว่า 15,000 บาท ผู้ที่มีเงินเดือนประจำ 20,001-30,000 และ 15,001-20,000 บาท ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ.05

3. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจ จำแนกตาม วุฒิการศึกษาปรากฏผลดังนี้

3.1 ข้าราชการตำรวจที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือด้านที่ 1 ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน วุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่ 1 ข้าราชการตำรวจต้องเคารพศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ระดับมากทุกด้าน และวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดมี 2 ด้าน คือด้านที่ 1 ข้าราชการตำรวจต้องเคารพศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และด้านที่ 2 ข้าราชการตำรวจต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายอื่นโดยเคร่งครัดโดยไม่เลือกปฏิบัติ ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3.2 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจ ทุกกลุ่มการศึกษา มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ.05

อภิปรายผล

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและอภิปรายผลจากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของข้าราชการตำรวจในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากเนื่องจากข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเอง เคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุด มีจิตสำนึกของความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ มีความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในศีลธรรม ยึดประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความภูมิใจในวิชาชีพ กล้ายืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนในฐานะผู้บังคับบัญชาและปฏิบัติตนในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับสุรศักดิ์ มีเสารือน (2552) ได้ศึกษาเรื่อง จริยธรรมของข้าราชการตำรวจในอำเภอเมืองเชียงใหม่ตามโครงสร้างจริยธรรมตำรวจและวิธีการเสริมสร้างจริยธรรม ผลการศึกษาพบว่าจริยธรรมของข้าราชการตำรวจในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับนครา รุ่งวรรณ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาจริยธรรมในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการตำรวจมีระดับจริยธรรมในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านพบว่า ด้านข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากข้าราชการตำรวจ มีความเข้าใจในอำนาจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ยึดมั่นในสถาบันชาติ เขตศาสนาและเขตพุทธมณฑล สนับสนุนให้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้วยศรัทธา ความเป็นกลางทางการเมืองไม่เป็นผู้บริหารหรือกรรมการพรรคการเมือง และไม่กระทำการใดๆ อันเป็นคุณหรือโทษแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น ไม่นอนหลับทับสิทธิการเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้งครั้งใดก็ออกไปใช้สิทธิทุกครั้ง

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามชั้นยศ พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมทั้งโดยรวมและรายด้านของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยจะเห็นว่า ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรมีการปฏิบัติสูงกว่าข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ทั้งนี้เนื่องจากภาระหน้าที่ของความเป็นที่รับผิดชอบที่สูงกว่า มีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิสูงกว่าเป็นทั้งฝ่ายผู้บริหารและผู้บังคับบัญชา และฝ่ายปฏิบัติคือผู้ใต้บังคับบัญชา

ในคราวเดียวกัน ทำให้ต้องรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งหากไม่มีจริยธรรมหรือน้อยย้อมส่งผลให้การปฏิบัติงานผิดพลาด ส่งผลกระทบต่อองค์กร สังคม และประชาชนได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ นครา รุ่งวรรณ (2554) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาจริยธรรมในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ พบว่าผลการเปรียบเทียบจริยธรรมในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจระหว่างชั้นประทวนกับสัญญาบัตรพบว่า ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรมีจริยธรรมในการทำงานสูงกว่า ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจ จำแนกตามเงินเดือนประจำ พบว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยข้าราชการตำรวจที่มีเงินเดือนประจำ 30,001 บาทขึ้นไป มีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมสูงกว่าข้าราชการตำรวจที่มีเงินเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท และผู้มีเงินเดือนประจำต่ำกว่า 15,000 บาท มีการปฏิบัติตามจริยธรรมสูงกว่าผู้มีเงินเดือนประจำ 20,001-30,000 บาท และ 15,001-20,000 บาท ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนาวดี ภูสีฤทธิ์ (2553) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของข้าราชการตำรวจทางหลวง สังกัดกองกำกับการ 4 กองบังคับการตำรวจทางหลวง (จ.ขอนแก่น) ซึ่งผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของข้าราชการตำรวจทางหลวง สังกัดกองกำกับการ 4 กองบังคับการตำรวจทางหลวง (จ.ขอนแก่น) กองบังคับการตำรวจสอบสวนกลาง

4. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าข้าราชการตำรวจที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอาชีพข้าราชการตำรวจเป็นอาชีพที่มีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ มีการบังคับบัญชาตามลำดับชั้น ยศ ตำแหน่ง และสายงาน อีกทั้งข้าราชการตำรวจมีวินัยตำรวจเป็นกรอบบังคับให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ แบบอย่างธรรมเนียม ให้เป็นผู้มีความประพฤติดีละเว้นการปฏิบัติตนในทางที่ไม่ชอบไม่ควร ซึ่งไม่ว่าข้าราชการตำรวจจะมีวุฒิการศึกษาใดย่อมต้องปฏิบัติตาม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านข้าราชการตำรวจต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในศีลธรรม โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตัว ข้าราชการตำรวจมีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

มีเงินเดือนไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพตามสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน สอดคล้องกับ อัมพร จันทะเส (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจนครบาลทุ่งสองห้องกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่าปัจจัยที่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของข้าราชการตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจนครบาลทุ่งสองห้อง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และระดับชั้นข้าราชการตำรวจ และสอดคล้องกับ กาญจนาวดี ภูสีฤทธิ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมทางจริยธรรมของข้าราชการตำรวจทางหลวง สังกัดกองกำกับการ 4 กองบังคับการตำรวจทางหลวง (จ.ขอนแก่น) ผลทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของข้าราชการตำรวจทางหลวง สังกัดกองกำกับการ 4 กองบังคับการตำรวจทางหลวง (จ.ขอนแก่น) กองบังคับการตำรวจสอบสวนกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 เนื่องจากปัจจุบันพบว่าเงินเดือนประจำของข้าราชการตำรวจไม่สอดคล้องกับภาระค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งที่มาของความไม่เพียงพอของรายได้ที่สำคัญประการหนึ่งมาจากค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ข้าราชการตำรวจต้องรับผิดชอบเอง ทำให้ข้าราชการตำรวจต้องทำงานเสริมนอกเวลาราชการ หรืออาจส่งผลให้ข้าราชการตำรวจไปแสวงหารายได้ในทางที่ผิด ดังนั้น ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการปรับปรุงระบบเงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าเลี้ยงชีพ และสวัสดิการให้แก่ข้าราชการตำรวจให้มีความเหมาะสมกับภาระงานที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีศักดิ์ศรี และสามารถดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมได้ ซึ่งจะนำไปสู่การลดปัญหาการบริหารกำลังพล ที่สำคัญอย่างปัญหาการทุจริต และความไม่เพียงพอของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้ข้าราชการตำรวจประพฤติปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมตำรวจโดยการมอบรางวัลและประกาศเชิดชูเกียรติ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจที่ได้รับรางวัลเกิดความภาคภูมิใจและยับยั้งในการกระทำ ความผิดอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ข้าราชการตำรวจท่านอื่นๆ ต่อไป

1.3 การบริหารงานของผู้บังคับบัญชาควรเน้นระบบการกระจายอำนาจ เพื่อเปิดโอกาสผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่

1.4 ส่งเสริมให้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ เพื่อนร่วมงาน รักใคร่สมานฉันท์ และมีมนุษยสัมพันธ์ ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติหน้าที่โดยยึดความสำเร็จของงานและชื่อเสียงของหน่วยเป็นที่ตั้ง

1.5 ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้นำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนหรือเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมควบคู่กับความประพฤติของตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งระดับชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค และสาเหตุที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจไม่

สามารถปฏิบัติได้ตามโครงสร้างหรือแผนและแนวทางการเสริมสร้างจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจที่ได้วางไว้

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการสังเกตการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจ เพื่อให้ได้มาของข้อมูลที่เป็นจริงแม่นยำในการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรม เนื่องจากการวิจัยจริยธรรมเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนต้องวัดจากเหตุการณ์จริงๆ เพราะบางครั้งผู้ตอบแบบสอบถามตอบด้วยสามัญสำนึกทั่วไปหรือสามัญพื้นฐานที่ตำรวจที่มีจริยธรรมทั่วไปควรมี แต่นั่นไม่ได้บอกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามนี้ ข้อนี้อตอบอย่างนี้แล้ว จะคิดอย่างนั้นหรือทำอย่างนั้นจริงๆ เพราะเป็นเพียงระดับสามัญสำนึก ดังนั้นจะเป็นการตอบเพื่อแสดงให้เห็นคนอื่นรับรู้ว่าตนทำดี คิดดีปฏิบัติดีอย่างไรก็ได้ ไม่ได้บ่งบอกว่าคิดเห็นอย่างนั้นจริงๆ

รายการอ้างอิง

- กาญจนา วาตี ภูสีฤทธิ์. (2553). พฤติกรรมทางจริยธรรมของข้าราชการตำรวจทางหลวง สังกัดกองกำกับการ 4 กองบังคับการตำรวจทางหลวง (จ.ขอนแก่น) กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ. สารนิพนธ์ ropic. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นครา รุ่งวรรณ. (2554). แนวทางการพัฒนาจริยธรรมในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ. วิทยานิพนธ์ ปด.ด. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- ปิยะรัตน์ ทรัพย์มามูล. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อจริยธรรมของข้าราชการตำรวจกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 5. การค้นคว้าอิสระ ropic. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2553). พงศพัฒนาโชว์หลักฐานมัดตำรวจปล้น-รีด-รับส่วย สังกายนา ดร.เบง. [ระบบออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2554. เข้าถึงได้จาก : <http://www.manager.co.th/crime/viewnews.aspx?newsID=9530000145544>.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2556). สถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัยระหว่างปี พ.ศ. 2552-2555. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ.
- สุรศักดิ์ มีเสาเรือน. (2552). จริยธรรมของข้าราชการตำรวจในอำเภอเมืองเชียงใหม่ตามโครงสร้างจริยธรรมตำรวจและวิธีการเสริมสร้างจริยธรรม. การค้นคว้าอิสระ ropic. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัมพร จันทะเส. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจนครบาลทุ่งสองห้อง กองบัญชาการตำรวจนครบาล. สารนิพนธ์ ropic. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

การสำรวจความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกายของชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

A Survey of Cyclists Needs in Exercise of Roi-Et Rajabhat University Cycling Club for Health

ธนพล แก้ววงษ์ *

กฤษชัย สารกุล **

อรัญญา ถนอมเมฆ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 2) เปรียบเทียบความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกายของชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ 3) แนวทางการพัฒนาการใช้จักรยานในมหาวิทยาลัยด้านต่างๆ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร 3 คน บุคลากรและนักศึกษา เฉพาะที่เป็นสมาชิกชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1) ความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกายของชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความต้องการด้านเส้นทางจักรยานในการปั่นออกกำลังกาย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.41 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ พบว่า ควรมีการทาสีเส้นทางจักรยานเพื่อช่วยในการจราจรอย่างปลอดภัย เวลากลางวัน มีที่จอดจักรยานที่ความสะดวกสบาย และปลอดภัย มีไฟฟ้าส่องสว่างเพียงพอ

2) ผลการเปรียบเทียบความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกายชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาจำแนกตามเพศพบว่า ผู้ใช้จักรยานที่มีเพศแตกต่างกัน มีความต้องการในการใช้จักรยานไม่แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยเพศชาย มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการสูงกว่าเพศหญิง

3) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ กำหนดแผนพัฒนาการจัดทำเส้นทาง ติดสัญลักษณ์สื่อความหมายในการใช้เส้นทางจักรยาน สนับสนุนที่จอดรถจักรยานที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน และให้การสนับสนุนการใช้จักรยานในมหาวิทยาลัย รวมทั้งการอบรมให้ความรู้ที่นำมาสู่การใช้จักรยานที่ปลอดภัย

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) survey cyclists' needs in cycling for exercise of Roi-Et Rajabhat University Cycling Club for Health and to 2) compare cyclists' needs in cycling for exercise classified by gender 3) investigate guidelines in various aspects for developing cycling in Roi Et Rajabhat University. The subjects of this study were three administrators and 35 members of Roi-Et Rajabhat University Cycling Club for Health. The instruments used in the research were questionnaires and interview. Percentage, mean, standard deviations and t-test were employed for the statistical analysis.

The results of the study were as follows:

1) In overall aspects, cyclists' needs in cycling for exercise was found at the highest level. When considering each aspect, the cyclists' needs of cycling route was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.55) followed by the safety behavior of cycling ($\bar{X}$ = 4.41). The respondents also suggested that there should be painted bicycle lanes in order to help cycling safely at night including comfortable, safe, and adequate bicycle parking with electricity for security.

2) When comparing opinions towards needs of cycling classified by cyclists' gender, there was no statistical significant difference at the level of 0.05. Male cyclists have a higher average demand in cycling than females.

3) The interviews revealed guidelines in various aspects for developing cycling. Planning for bicycle route development, giving clear road signs for cycling, providing standard and secure bicycle parking facilities, encouraging cycling on campuses campaign and Safe Cycling Training Program for cyclists were recommended.

คำสำคัญ : ความต้องการ, การออกกำลังกาย, จักรยาน, ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ

Keywords : Needs, Exercise, Cycling, Cycling Club

บทนำ

ปัจจุบันเนื่องด้วยผู้คนให้ความสนใจเรื่องสภาวะรักขโลก ลดใช้พลังงานมากขึ้น จนทำให้เกิดกระแสในการปั่นจักรยานเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย (จิราวัฒน์ คงแก้ว. 2558) ซึ่งในปัจจุบันพฤติกรรมของประชากรหันมาให้ความสนใจกับเรื่องการออกกำลังกายมากขึ้นโดยกลุ่มที่สนใจก็มีตั้งแต่ระดับนักเรียน จนถึงผู้สูงอายุ ประชากรที่ออกกำลังกายกับจะมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน เช่น การลดน้ำหนัก

การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพให้แข็งแรง เป็นต้น ซึ่งการปั่นจักรยาน ณ ปัจจุบันเป็นที่นิยมอย่างมากไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นักศึกษา พนักงานออฟฟิศ หรือจะเป็นเจ้าของกิจการที่หันมาสนใจในการออกกำลังกายโดยการปั่นจักรยานมากขึ้นนอกจากการปั่นจักรยานจะช่วยรักษาสุขภาพแล้ว ยังเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่คนลดน้ำหนักได้เป็นอย่างดี

การออกกำลังกายเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพประการหนึ่งที่สำคัญโดยมีการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้อวัยวะระบบต่างๆ ของร่างกายได้ทำงานอย่างเต็มที่ เช่นระบบกล้ามเนื้อและข้อต่อ ระบบไหลเวียนโลหิต ระบบหายใจ เป็นต้น นอกจากนี้ยังก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อบุคคลทุกเพศทุกวัย ทั้งบุคคลที่มี

สุขภาพดีและบุคคลที่เจ็บป่วยและอีกทั้งยังสามารถช่วยป้องกันโรคหรือลดอัตราเสี่ยงของการเกิดโรคต่างๆ เช่น โรคอ้วน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2549) การออกกำลังกายโดยการปั่นจักรยานสามารถกระทำได้ทุกอายุ และทุกสภาพความแข็งแรง เป็นการออกกำลังกายที่ไม่ทำให้ ข้อเข่าเสื่อมเพิ่มขึ้น ปกติจะใช้พลังงานประมาณ 500 กิโลแคลอรีต่อ 45 นาทีนอกจากนั้น การปั่นจักรยานอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นการออกกำลังกายแบบแอโรบิกที่ได้ผลดีทำให้หัวใจแข็งแรง กล้ามเนื้อหัวใจทำงานได้ดีขึ้น ช่วยกระตุ้นระบบไหลเวียนของเลือดดีขึ้น ซึ่งรวมถึงเส้นเลือดที่หล่อเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจและอวัยวะสำคัญในร่างกาย ได้แก่สมอง ไต ลดการเก็บสะสมตะกรันไขมันในหลอดเลือดทั่วร่างกาย

การปั่นจักรยาน ณ ปัจจุบันเป็นที่นิยมอย่างมากไม่ว่าจะเป็น นักเรียน/นักศึกษา พนักงานออฟฟิศ หรือจะเป็นเจ้าของกิจการ ที่หันมาสนใจในการออกกำลังกายโดยการปั่นจักรยานมากขึ้น นอกจากการปั่นจักรยานจะช่วยรักษาสุขภาพแล้วยังเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่คนลดน้ำหนักเลือกใช้ในการลดน้ำหนักได้เป็นอย่างดี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2554) สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลโดย พล.อ.ประยุทธ์ กล่าวว่า ปัจจุบันไทยมีผู้ใช้จักรยานมากขึ้น ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วจะรณรงค์ให้ประชาชนใช้ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ หรือรถจักรยานที่สร้างมลภาวะน้อยกว่า หากคนไทยตื่นตัวและมีความพร้อม รัฐบาลก็พร้อมสนับสนุน กำหนดเป็นนโยบายหลักให้การปั่นจักรยานเป็นวิธีการเดินทางระยะสั้น ที่สำคัญเกิดวัฒนธรรมการใช้จักรยานให้เป็นวิถีชีวิตของคนไทย รวมถึงส่งเสริมการรวมตัวของกลุ่มคนปั่นจักรยาน และเพิ่มปริมาณนักปั่นหน้าใหม่ ทุกเพศ ทุกวัย โดยมอบหมายให้กระทรวงต่างๆ ร่วมขับเคลื่อน และกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน ซึ่งรัฐบาลมุ่งส่งเสริมให้จักรยานเป็นวิถีทางหนึ่งในการสร้างเสริมสุขภาพ การสัญจร การคมนาคม ส่งเสริมการท่องเที่ยวรวมถึงเศรษฐกิจชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเป็นสถาบันการศึกษาที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ค่อนข้างมีความอุดมสมบูรณ์ ระยะเวลาที่พักภายในมหาวิทยาลัยและเอกชนโดยรอบมหาวิทยาลัย มีระยะทางที่ไม่ไกลนัก จึงควรมีการวางแผนพัฒนาเส้นทางจักรยาน ให้สะดวก ปลอดภัย ทั้งการสัญจรในมหาวิทยาลัย และชุมชน การเชื่อมต่อกับระบบขนส่งสาธารณะ เช่น มีสัญลักษณ์และป้ายบอกที่ชัดเจน กำหนดพื้นที่จำกัดความเร็วของยานยนต์ในเขตชุมชน สนับสนุนให้เกิดการใช้จักรยานในสถาบันการศึกษาทั้งในด้านกายภาพ จักรยานยืมเรียน และส่งเสริมให้การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องจักรยาน เป็นส่วนหนึ่ง

ของหลักสูตรการเรียนการสอน อีกทั้งจักรยานเป็นการออกกำลังกายที่ดีมีประโยชน์ต่อสุขภาพ และเหมาะกับทุกช่วงวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุ

จากความสำคัญที่กล่าวมาผู้จัดทำวิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้จักรยานในการออกกำลังกายจึงทำการสำรวจ รวบรวมข้อมูล ความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกายของชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อนำผลและข้อมูลเหล่านี้มาศึกษา ทั้งในเรื่องปัญหาอุปสรรคและความต้องการต่อการจัดการในมหาวิทยาลัย เพื่อรองรับกับการออกกำลังกายและการเดินทางด้วยจักรยาน และพิจารณาสนับสนุนเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจมาใช้จักรยานมากขึ้น รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการใช้จักรยานภายในมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกายชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง สำรวจความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 3 คน

ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงในด้านการพัฒนามหาวิทยาลัย เพราะในทุกๆ ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกายของบุคลากรและนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ 1) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 3 คน (ตำแหน่งอธิการบดีและรองอธิการบดี) 2) บุคลากรและนักศึกษา เฉพาะที่เป็นสมาชิกชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 35 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 3 คน (ตำแหน่งอธิการบดีและรองอธิการบดี) และบุคลากรและนักศึกษา เฉพาะที่เป็นสมาชิกชมรมจักรยาน

เพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 35 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ประชากรทั้งหมด มากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างขึ้นและปรับปรุงโดยการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี และแนวคิดจากตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด (Close Ended) โดยครอบคลุมถึงความต้องการใช้จักรยานของบุคลากรทางการศึกษาและนักศึกษา ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย โดยกำหนดประเด็นรายละเอียดไว้ดังต่อไปนี้ คือ

- 1) ด้านเส้นทางจักรยานในการปั่นออกกำลังกาย
- 2) ด้านความปลอดภัย
- 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
- 4) ด้านความรู้และประโยชน์ของการปั่นจักรยาน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามชนิดปลายเปิด (Opened-Ended Questionnaires)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาและ บุคลากร ที่เป็นสมาชิกชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดทุกคน ซึ่งมีทั้งสิ้นจำนวน 35 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ นำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์ แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 3 คน (ตำแหน่งอธิการบดีและรองอธิการบดี) ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้นำ ผู้รู้ มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงในด้านการพัฒนามหาวิทยาลัย การวางแผนการพัฒนามหาวิทยาลัยและมีบทบาทในการกำหนดพื้นที่สิ่งปลูกสร้างร่วมกับทางมหาวิทยาลัย

เพื่อพัฒนาเส้นทางจักรยาน ตลอดจนการส่งเสริมการใช้จักรยานในมหาวิทยาลัย นำข้อมูลจากการบันทึกเทปการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล แล้วสรุปประเด็นโดยอธิบายเชิงพรรณนา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำบทสัมภาษณ์ไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วนำไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ หลังจากนั้นจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการบันทึกเทปการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล แล้วสรุปประเด็นโดยอธิบายเชิงพรรณนา

4.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4.3 นำข้อมูลจากแบบสอบถามความในด้านต่างๆ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์ โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนจากคำตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทั้งนี้จะมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100) แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4.4 ทดสอบความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ยความต้องการใช้จักรยานของบุคลากรทางการศึกษาและนักศึกษาชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยใช้ค่าสถิติ (t-test) กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยบุคลากรและนักศึกษาสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดทั้ง 3 คน ผู้วิจัยสามารถสรุปใจความสำคัญได้ดังนี้ ในด้านเส้นทางจักรยาน มีความคิดเห็นตรงกันว่า ต้องการส่งเสริมปลูกฝังให้คนในมหาวิทยาลัยมองเห็นคุณค่าของจักรยานเสียก่อน การสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัย ในช่วงแรกคงต้องอาศัยข้อมูลจำนวนผู้ใช้จักรยานควบคู่กับผล

สำรวจความต้องการดังกล่าว โดยเฉพาะเส้นทางจักรยาน เพราะเส้นทางจักรยานส่วนใหญ่เป็นเส้นทางที่ต้องใช้ร่วมกันกับพาหนะอื่น จึงทำให้เกิดความไม่สะดวกมากนัก ในอนาคตอาจจะกำหนดแผนการจัดทำเส้นทางและมีการติดสัญลักษณ์สื่อความหมาย ทำให้นักศึกษามีการใช้จักรยานในการเดินทางและการออกกำลังกายเพิ่มมากขึ้น และหากมีผู้ใช้จักรยานอย่างจริงจัง ก็อาจจัดสรรงบประมาณ จัดทำเส้นทางจักรยานควบคู่ไปกับถนนสายหลักโดยมีการตีเส้นของทางจักรยานชัดเจนซ้ายสุดของถนนโดยเริ่มจากภายในมหาวิทยาลัยเป็นหลัก พร้อมทั้งรณรงค์การใช้จักรยานที่เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยให้ผู้ใช้จักรยานได้มีส่วนร่วมในการวางแผน สำหรับในส่วนของการอำนวยความสะดวกเห็นว่าที่จอดรถจักรยานที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานมีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะป้องกันการสูญหายของจักรยาน ส่วนเรื่องไฟส่องสว่างตามถนนสายหลัก ในเบื้องต้นมหาวิทยาลัยมีการติดตั้งไฟส่องสว่างอยู่แล้ว ในประเด็นด้านความปลอดภัย ผู้ใช้จักรยานเองควรมีการศึกษากฎจราจรรวมถึงสัญลักษณ์ทางเพื่อใช้ในการเปลี่ยนทิศทาง รวมทั้งป้ายเตือนต่าง ๆ ซึ่งนักศึกษาและบุคลากร ทางมหาวิทยาลัยมีการจัดอบรมอยู่แล้วทุกปี เพื่อความถูกต้องและเข้าใจตรงกันของผู้ขับขี่ยานพาหนะทุกชนิด ก็จะช่วยให้ผู้ขับขี่ปลอดภัยมากขึ้นและลดอุบัติเหตุภายในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ในด้านความรู้และประโยชน์ของการปั่นจักรยานควรที่จะมีการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมผู้ใช้จักรยานในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมการปั่นจักรยานเพื่อสุขภาพ อบรมการใช้สัญลักษณ์ทางของผู้ใช้จักรยาน การซ่อมบำรุงจักรยานด้วยตนเอง และการสร้างค่านิยมในการหันมาใช้จักรยาน และเกิดผู้ใช้จักรยานหันมาใช้จักรยานทั้งเดินทางและการออกกำลังกายเพิ่มมากขึ้น

2. ผลสำรวจความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. ชาย	27	77.10
2. หญิง	8	22.90
รวม	35	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ใช้จักรยานที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 77.10 และเพศหญิง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความต้องการที่ทำให้ท่านเลือกใช้จักรยาน

ความต้องการที่ทำให้เลือกใช้จักรยาน	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. ต้องการมีสุขภาพแข็งแรง	24	68.60
2. ความคล่องตัวในการเดินทาง	6	17.10
3. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์	-	14.30
4. กระแสความนิยมทางสังคม	5	
รวม	35	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ใช้จักรยานที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความต้องการที่ทำให้เลือกใช้จักรยาน ต้องการมีสุขภาพแข็งแรง คิดเป็นร้อยละ 68.60 รองลงมาคือความคล่องตัวในการเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 17.10

ตาราง 3 จำนวน และค่าร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม อุปสรรคในการใช้จักรยาน

การใช้จักรยานของท่านมีอุปสรรคอะไรบ้าง	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. ไม่มีช่องทางเดินรถจักรยาน	15	42.90
2. กลัวคนดูถูกว่าจน	-	-
3. ไม่มีที่จอดรถจักรยาน	1	2.90
4. สภาพทางเป็นพิษ เช่น ฝุ่น/ควันไอเสีย	9	25.70
5. สภาพพื้นผิวถนนไม่เหมาะสมเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิต	10	28.50
รวม	35	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ใช้จักรยานที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ การใช้จักรยานของมีอุปสรรค ไม่มีช่องทางเดินรถจักรยาน จำนวน 15 คิดเป็นร้อยละ 42.90 รองลงมาคือสภาพพื้นผิวถนนไม่เหมาะสมเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิต จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50

ตาราง 4 จำนวน และค่าร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม จุดประสงค์ในการใช้จักรยาน

จุดประสงค์ในการใช้จักรยาน	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. ออกกำลังกาย	18	51.40
2. พาหนะในการเดินทาง	2	5.80
3. งานอดิเรก (สิ่งที่ทำยามว่าง)	6	17.10
4. เข้าร่วมกลุ่ม / เข้าร่วมชมรม	6	17.10
5. ช่วยโลก / ลดโลกร้อน	3	8.60
รวม	35	100.00

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ใช้จักรยานที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จุดประสงค์ในการใช้จักรยาน เพื่อออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ 51.40 จำนวน 18 คน รองลงมาคือ เข้าร่วมกลุ่ม/เข้าร่วมชมรม คิดเป็นร้อยละ 17.10 จำนวน 6 คน และ งานอดิเรก(สิ่งที่ทำยามว่าง) จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกายชมรมจักรยาน เพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ความต้องการของผู้ใช้จักรยาน	($\bar{X}$)	S.D	แปลผล
1. ด้านเส้นทางจักรยานในการปั่นออกกำลังกาย	4.55	0.28	มากที่สุด
2. ด้านความปลอดภัย	4.41	0.20	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.34	0.29	มาก
4. ด้านความรู้และประโยชน์ของการปั่นจักรยาน	4.37	0.3	มาก
รวม	4.42	0.03	มาก

จากตาราง 5 พบว่าค่าเฉลี่ยความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกายชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านเส้นทางจักรยานในการปั่นออกกำลังกาย

มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงสุด ($\bar{X}$) = 4.55 รองลงมา
ด้านความปลอดภัย ($\bar{X}$) = 4.41

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
การแปลความหมายความต้องการของผู้ใช้จักรยาน
ในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ด้านเส้นทาง
จักรยาน

ความต้องการของผู้ใช้จักรยาน	($\bar{X}$)	S.D	แปลผล
ด้านเส้นทางจักรยานใน การปั่นออกกำลังกาย			
1. ต้องการเส้นทางจักรยานอย่าง ชัดเจนควรมีความกว้างอย่างน้อย 2 เมตร	4.71	0.52	มากที่สุด
2. พื้นผิวของเส้นทาง ควรมีความเรียบสม่ำเสมอ ไม่ขรุขระ	4.71	0.57	มากที่สุด
3. ควรมีป้ายบอกทางและ ป้ายเตือนอันตราย บน เส้นทางเป็นระยะ	4.26	0.66	มาก
4. ควรมีป้ายเตือนจุด เริ่มต้นและสิ้นสุดของ เส้นทางจักรยาน	4.23	0.69	มาก
5. ควรจัดทำป้ายบอกทาง เป็นระยะ ๆ และเพียงพอ	4.49	0.74	มาก
6. ควรมีการจัดทำเส้น ทางจักรยานอย่างชัดเจน	4.77	0.60	มากที่สุด
7. เส้นทางที่ใช้ร่วมกัน ควรมีการปิดฟาทอระบายน้ำที่ มั่นคงแข็งแรง	4.66	0.54	มากที่สุด
รวม	4.55	0.28	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยความต้องการ ด้านเส้นทาง
จักรยานในการปั่นออกกำลังกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด โดยประเด็นควรมีการจัดทำเส้นทางจักรยานอย่าง
ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงสุด ($\bar{X}$) = 4.77 และ
ประเด็นควรมีป้ายบอกทางและป้ายเตือนอันตราย
บนเส้นทางเป็นระยะ มีค่าเฉลี่ยความต้องการต่ำที่สุด
($\bar{X}$) = 4.26

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
การแปลความหมายความต้องการของผู้ใช้จักรยาน
ในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ด้านความปลอดภัย

ความต้องการของผู้ใช้จักรยาน	($\bar{X}$)	S.D	แปลผล
ด้านความปลอดภัย			
1. เส้นทางจักรยานเพื่อ การมองเห็นในเวลากลางคืนควร ทาสีด้วยสีเขียวย่น	4.71	0.57	มากที่สุด
2. ผู้ขับขี่จักรยานต้องขับ ให้ชิดทางด้านซ้ายเส้นทาง สำหรับรถจักรยาน	4.20	0.68	มาก
3. เคารพกฎจราจร และปฏิบัติตามสัญลักษณ์ บนป้ายอย่างเคร่งครัด	4.31	0.63	มาก
4. การเปลี่ยนทิศทางใน การเลี้ยวควรให้สัญญาณ มือทุกครั้ง	4.09	0.61	มาก
5. จักรยานควรมีไฟหน้า สีขาวที่สว่าง ไฟหลังติด ด้วยวัสดุสีแดงไม่ต้องใช้ แสงสว่างมาก	4.69	0.53	มากที่สุด
6. การแต่งกายควรใส่เสื้อ กางเกงที่ออกแบบมาเพื่อ ขี่จักรยานสามารถมอง เห็นได้ง่าย ในเวลากลางคืน	4.57	0.60	มากที่สุด
7. ควรสวมใส่ที่รัดคาง และ หมวกกันกระแทก	4.51	0.82	มากที่สุด
8. ก่อนใช้จักรยานควร ตรวจสอบสภาพให้อยู่ในสภาพ ที่ดีและพร้อมใช้งาน	4.23	0.49	มาก
9. การใช้กระดิ่งให้เสียง สัญญาณเพื่อเตือนผู้ใช้ถนน ให้ได้ยิน ในระยะไม่ น้อยกว่า 30 เมตร	3.74	0.66	มาก
10. ควรเลือกจักรยานให้เหมาะ กับลักษณะการใช้งาน	4.77	0.43	มากที่สุด
11. ผู้ขับขี่ต้องขับในเส้นทางซ้าย หรือทางจักรยาน	4.57	0.70	มากที่สุด
12. สถานที่ควรมีไฟฟ้า และแสงสว่างที่เพียงพอ	4.54	0.70	มากที่สุด
13. ควรมีการตรวจสอบ เบรกให้พร้อมใช้งานอยู่ เสมอ	3.80	0.76	มาก
รวม	4.41	0.20	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยความต้องการ โดยภาพรวม ด้านความปลอดภัย และทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดย ประเด็น มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงที่สุด ควรเลือกจักรยาน ให้เหมาะกับลักษณะการใช้งาน ($\bar{x}$) = 4.77 และประเด็น ควรมีการตรวจสอบ เบรกให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ย ความต้องการต่ำที่สุด ($\bar{x}$) = 3.80

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การแปลความหมายความต้องการของผู้ใช้จักรยาน ในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความต้องการของผู้ใช้จักรยาน	($\bar{x}$)	S.D	แปลผล
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
1. ควรมีลู่วิ่งจักรยาน ระยะสั้น เพื่อรองรับผู้ที่ จักรยานระยะสั้นๆ	3.94	0.48	มาก
2. ที่จอดจักรยาน มีความ สะดวกสบายในการใช้งาน	4.77	0.43	มากที่สุด
3. ที่จอดจักรยานควรมีความ ปลอดภัยต่อการสูญหาย	4.80	0.53	มากที่สุด
4. บริเวณที่จอดจักรยาน ควรมีป้ายบอกอย่าง ชัดเจน	4.60	0.70	มากที่สุด
5. ควรมีการกำหนดเส้น ทางของเส้นทางจักรยาน อย่างชัดเจน	4.31	0.72	มาก
6. มีที่จอดจักรยาน อย่างเพียงพอ	4.63	0.65	มากที่สุด
7. ควรมีจุดพักจอดรถ จักรยานในเส้นทาง	3.74	0.78	มาก
8. ที่จอดสามารถล็อคตัวรถ จักรยานและล้อทั้ง สองข้างกับที่จอดรถ	4.40	0.70	มาก
9. ควรมีจุดบริการซ่อมจักรยาน และร้านปั๊มลมยางในมหาวิทยาลัย	3.89	0.83	มาก
รวม	4.34	0.29	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า ค่าเฉลี่ยความต้องการ โดยภาพรวม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็น ที่จอดจักรยานควรมีความ ปลอดภัยต่อการสูญหาย มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงที่สุด ($\bar{x}$) = 4.80 และ ประเด็นควรมีจุดพักจอดรถจักรยานในเส้นทางมีค่าเฉลี่ย ความต้องการต่ำที่สุด ($\bar{x}$) = 3.74

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ การแปลความหมายความต้องการของผู้ใช้จักรยาน ในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ด้านความรู้และ ประโยชน์ของการปั่นจักรยาน

ความรู้และประโยชน์ของ การปั่นจักรยาน	($\bar{x}$)	S.D	แปลผล
1. มีการส่งเสริมการอบรม สำหรับผู้เริ่มปั่นใหม่ เพื่อหลักปฏิบัติเพื่อสุขภาพ	4.69	0.63	มากที่สุด
2. อบรมให้ความรู้ในการ ปฏิบัติตนเมื่อมีอาการ เมื่อยมือแขน, ขา และฝ่าเท้า จาก การปั่น	4.74	0.56	มากที่สุด
3. ที่ส่งเสริมการสื่อสารการใช้ สัญญาณมือกับคนที่ปั่นตาม	4.11	0.68	มาก
4. การให้ความรู้หลักการ บำรุงรักษาจักรยานเบื้องต้น	4.46	0.74	มากที่สุด
5. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้หันมา ปั่นจักรยาน	4.09	0.70	มาก
6. ให้ความรู้ในด้านการ เลือกจักรยาน การใช้สิ่ง อำนวยความสะดวก และหลักแห่ง ความปลอดภัย	3.86	0.60	มาก
7. สื่อสารประโยชน์การ ขับขี่จักรยานทำให้สมรรถภาพของ ร่างกายแข็งแรง	4.66	0.54	มาก
รวม	4.37	0.32	มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่า ค่าเฉลี่ยความต้องการ โดย ภาพรวม ด้านความรู้และประโยชน์ของการปั่นจักรยานและ ทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็น อบรมให้ ความรู้ในการปฏิบัติตนเมื่อมีอาการเมื่อยมือแขน, ขา และ ฝ่าเท้า จากการปั่น มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงที่สุด ($\bar{x}$) = 4.74 และประเด็นการให้ความรู้หลักการบำรุงรักษาจักรยาน เบื้องต้น มีค่าเฉลี่ยความต้องการต่ำที่สุด ($\bar{x}$) = 4.66

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำแนกตามเพศ ด้วยสถิติแบบ t-test

ความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย					
เพศ	($\bar{X}$)	S.D	t	P-Value	
1. ด้านเส้นทางจักรยานในการปั่นออกกำลังกาย					
ชาย	4.55	0.29	0.750	0.485	
หญิง	4.55	0.28			
2. ด้านความปลอดภัย					
ชาย	4.38	0.22	0.958	0.614	
หญิง	4.30	0.25			
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
ชาย	4.38	0.27	1.505	0.699	
หญิง	4.21	0.34			
4. ด้านความรู้และประโยชน์ของการปั่นจักรยาน					
ชาย	4.40	0.32	0.865	0.911	
หญิง	4.29	0.33			
(t≥1.98)					

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เพศชาย และเพศหญิง มีระดับความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกันอย่างมีความนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีระดับค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่าเพศหญิง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังนี้ จากผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ใช้จักรยานส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 77.1 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 22.90 การใช้จักรยานมีอุปสรรค ไม่มีช่องทางเดินรถจักรยาน คิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมาคือ สภาพพื้นผิวถนนไม่เหมาะสมเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิต คิดเป็นร้อยละ 28.57 โดยมีจุดประสงค์ในการใช้จักรยานเพื่อออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ 51.43 รองลงมาคือ เข้าร่วมกลุ่ม เข้าร่วมชมรม คิดเป็นร้อยละ 17.14 และ งานอดิเรกคิดเป็นร้อยละ 17.14 ส่วนผลการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกายมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าผู้ใช้จักรยานมีระดับความต้องการสูงที่สุดในด้านด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยประเด็นที่จอดจักรยานควรมีความปลอดภัยต่อการสูญหาย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ

ด้านเส้นทางจักรยาน ได้แก่ ควรมีการจัดทำเส้นทางจักรยานอย่างชัดเจน แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกรายด้านได้ดังนี้

ด้านเส้นทางจักรยานในการปั่นออกกำลังกายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นควรมีการจัดทำเส้นทางจักรยานอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด และประเด็นควรมีป้ายบอกทางและป้ายเตือนอันตรายบนเส้นทางจักรยานเป็นระยะ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำที่สุด

ด้านความปลอดภัย และทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็น มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ควรมีเลือกจักรยานให้เหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน และประเด็นควรมีการตรวจสอบเบรกให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำที่สุด

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่จอดจักรยานควรมีความปลอดภัยต่อการสูญหาย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด และประเด็นควรมีจุดพักจอดรถจักรยานในเส้นทาง มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำที่สุด

ด้านความรู้และประโยชน์ของการปั่นจักรยานและทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็น อบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติตนเมื่อมีอาการเมื่อยมือ แขน ขา และฝ่าเท้าจากการปั่น มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด และประเด็นการให้ความรู้หลักการบำรุงรักษาจักรยานเบื้องต้น มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำที่สุด

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม เพศชายและเพศหญิง มีระดับความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกันอย่างมีความนัย สำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีระดับค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่าเพศหญิง

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องสำรวจความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด นำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

ผู้ใช้จักรยานส่วนใหญ่มีความต้องการด้านเส้นทางในการปั่นออกกำลังกาย โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาารายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ ควรมีการจัดทำเส้นทางจักรยานอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ส่วนควรมีป้ายบอกทางและป้ายเตือนอันตรายบนเส้นทางจักรยานเป็นระยะ มีค่าเฉลี่ย

ความคิดเห็นต่ำที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ (AASHTO. 1991) ได้กล่าวไว้ว่าความพอเพียงของการตั้งป้ายหรือสัญญาณเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความปลอดภัย และประสิทธิภาพของทางจักรยานทุกรูปแบบ ป้ายและสัญญาณเป็นสิ่งที่ช่วยชี้ทางไปยังสถานที่ต่างๆ และเตือนถึงผู้ใช้รถจักรยานถึงอันตรายหรืออุปสรรคต่างๆ ทั้งยังช่วยเตือนผู้ขับขี่รถยนต์ จักรยานยนต์ คนเดินถนนให้ระมัดระวังการสัญจรด้วยรถจักรยาน ตามเส้นทางที่มีการใช้รถจักรยานร่วมอยู่ด้วย และสอดคล้องกับแนวคิด เรื่องการออกแบบเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้รถจักรยานของ Slinn, Matthews & Guest (1998) ที่ได้กล่าวว่า มีเครื่องหมายเตือนสำคัญที่สังเกตเห็นได้ง่ายบริเวณทางแยกต่างๆ มีเส้นให้หยุดบนทางจักรยานเมื่อถึงบริเวณที่มีทางเลี้ยวหรือทางแยก เพื่อเตือนให้ผู้ขับขี่รถจักรยานให้ระมัดระวังที่มาจากเส้นทางอื่น มีการทาสีให้เป็นเส้นทางเพื่อแบ่งแยกพื้นที่ทางจักรยานและรถยนต์โดยรถยนต์ไม่สามารถล้ำเส้นเข้ามาได้ แต่ในบริเวณที่อนุญาตให้รถยนต์แล่นผ่านทางจักรยานได้ก็มีการทาสีให้เป็นเส้นประ

ในประเด็นความต้องการด้านความปลอดภัย โดยเฉพาะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ ควรเลือกจักรยานให้เหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด รองลงมาเส้นทางจักรยานเพื่อช่วยการมองเห็นในเวลากลางคืน ควรทาสีให้สว่างขึ้น ส่วนประเด็นควรมีการตรวจสอบเบรกให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับวิสูตร ประยูรศร (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบสภาพรถจักรยานก่อนใช้ ดูสภาพทั่วไป ไม่มีชิ้นส่วนใดที่เสียหาย หลวมโยกคลอน บิดเบี้ยวล้อทั้งสองข้างสลับสับเปลี่ยน และยางอยู่ในสภาพดี ซึ่งลวดไม่หักไม่ไหม้หรือหย่อนเกินไป (ระยะที่ยืดหยุ่นได้ ในแนวตั้งประมาณ 2 ซม.) เบรกพร้อมใช้งาน ทั้งด้านหน้าและด้านหลังจุดหมุนต่างๆ หมุนได้โดยไม่ติด หากฝืดหรือมีเสียงดังควรจะใส่น้ำมันหล่อลื่นเฟืองและโซ่ท้ายพร้อมใช้งาน หากจะต้องขี่ในตอนกลางคืน

ประเด็นความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่ ที่จอดจักรยานควรมีความปลอดภัยต่อการสูญหาย รองลงมาคือที่จอดจักรยาน มีความสะดวกสบายในการใช้งาน ส่วนประเด็นควรมีจุดพักจอดรถจักรยานในเส้นทาง มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ จรินทร์ ธาณรัตน์ (2524 ; อ้างถึงใน ธวัชชัย สุกใส. 2550 : 54) กล่าวว่า ความต้องการในการออกกกำลังกายของประชาชนมีมากขึ้นก็จริงแต่เมื่อ

เปรียบเทียบสัดส่วน ระหว่างสถานที่กับความต้องการในการออกกกำลังกายของประชาชนแล้วยังไม่สมดุลกัน จึงเห็นว่าควรจะทำให้ความสนใจต่อกีฬาเพื่อมวลชน หมายถึง การจัดกีฬาเพื่อชนส่วนใหญ่ของประเทศได้มีโอกาสได้เล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ และสมรรถภาพทางกายของตนเองอย่างจริงจัง และจะเป็นผลดีต่อสังคมส่วนรวมด้วยซึ่งจะทำให้ปัญหาในการออกกกำลังกายต่างๆ ของประชาชนลดน้อยลง และ (ASCE. 1980; อ้างถึงใน พรณนิภา จำงวิทยา. 2540 : 10) กล่าวโดยสรุปไว้ว่า จอรรถจักรยานเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างหนึ่งที่ต้องมีร่วมกับทางจักรยาน ซึ่งจะต้องมีอยู่ตามสถานที่ต่างๆ เพื่อให้สะดวกในการจอดรถจักรยานให้ผู้ขับขี่ทั่วไป ซึ่งลักษณะของที่จอดรถจักรยานก็มาตรฐานและสิ่งจำเป็น

ผู้ใช้จักรยานมีความต้องการด้านความรู้และประโยชน์ของการปั่นจักรยาน โดยเฉพาะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามต้องการในระดับมากที่สุด ได้แก่อบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติตนเมื่อมีเวลาว่างเมื่อมีเวลาว่าง, ขา และฝ่าเท้า จากการปั่น มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด ส่วนประเด็นประเด็นการให้ความรู้หลักการบำรุงรักษาจักรยาน เบื้องต้น มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทวีไทย บริบูรณ์ (2542) ได้กล่าวว่า บ้านโดรง เป็นที่สำหรับให้ผู้ใช้ได้ใช้เท้าส่งแรงถีบรถให้เคลื่อนที่ซึ่งติดอยู่กับก้านบันไดเพื่องใหญ่ มีโซ่คล้องอยู่ติดกับเพื่องหลัง ส่วนนี้ทำให้รถเคลื่อนที่ไปได้ บ้านโดรงเวลาขี่ต้องวางเท้าให้เสมอกันโดยใช้ส่วนหน้าของเท้าเป็นที่สัมผัสกับบันได และราวีวัฒน์ รัตนโกเศศ (2551) ก่อนนำรถเข้าเก็บควรปรับหย่อนสายตริงเกียร์เพื่อให้สปริงยึดเพื่องเกียร์หลังได้เข้าสู่ปกติ โดยปรับโซ่รถให้อยู่เพื่องหลังตัวต่ำสุดและอยู่จานหน้าใบต่ำสุด และราวีวัฒน์ รัตนโกเศศ (2551) ผ่อนคลายกล้ามเนื้อด้วยท่ากายบริหารหรือด้วยการพูดคุย หลังเสร็จกิจกรรมเพื่อลดอาการบาดเจ็บที่จะตามมาสาเหตุที่เป็นเช่นนี้ การปั่นจักรยานจะมีอาการเมื่อยมือ แขน ขา และฝ่าเท้าการปั่นให้มีการเปลี่ยนท่าเริ่มเป็นอย่างช้าๆ ไม่หักโหม เพราะอาจจะทำให้ร่างกายได้รับการบาดเจ็บได้ ปรับอานให้เหมาะกับสภาพของผู้ขี่เบาควรมีสปริงเพื่อยืดหยุ่นกัน สะเทือน

การเปรียบเทียบความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกกำลังกาย ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดที่มีเพศต่างกัน จากการศึกษาเมื่อพิจารณาตามเพศระหว่าง เพศชายกับเพศหญิง พบว่า ผู้ใช้จักรยานที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นความต้องการใช้จักรยานในการออกกกำลังกาย ในด้านเส้นทางจักรยานในการปั่นออกกกำลังกาย ด้านความปลอดภัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านความรู้และประโยชน์ของการปั่นจักรยาน ไม่แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีระดับความต้องการของผู้ใช้จักรยานในการออกกำลังกายสูงกว่าเพศหญิง ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่าการเลือกใช้จักรยานในการออกกำลังกายหรือการเดินทางนั้น ไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็ตาม

ความต้องการในด้านต่างๆ เหมือนกัน เนื่องจากการใช้จักรยานมีความเหมาะสม ข้อจำกัดในการใช้น้อย และมีประโยชน์ค่อนข้างมากในด้านสุขภาพและการเดินทาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จัดทำเส้นทางจักรยานภายในชุมชนมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

1.2 ทาสีเส้นทางให้ชัดเจนเพื่อช่วยในการมองเห็นเวลากลางคืน มีการกำหนดจุดที่จอดจักรยาน สำหรับจอดและล็อกจักรยานได้ และมีความปลอดภัยสูง

1.3 มหาวิทยาลัยควรนำข้อมูลในการวิจัยเชิงสำรวจนี้เป็นข้อมูลในการกำหนดแผนงานเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัย

1.4 จัดอบรมให้ความรู้ในการใช้จักรยานการดูแลรถจักรยาน การเลือกจักรยานให้มีความเหมาะสมกับผู้ใช้ การดูแลรักษา รวมทั้งสัญญาณจราจรจักรยาน

รายการอ้างอิง

กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข. (2549). **แนวทางการปฏิบัติงานเมืองไทยแข็งแรง (Healthy Thailand)**. (Online).

สืบค้นได้จาก <http://www.planning.anamai.moph.go.th/product/hthailand.htm>. (18 กันยายน 2549).

กรุงเทพฯ : ศูนย์วิชาการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ.

จรินทร์ ธานีรัตน์. (2524). **กีฬาเพื่อมวลชน**. วารสารศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ, 7(202)

จิราวัฒน์ คงแก้ว. (2558). **Spornosexual เทรนด์ตลอด หมู่มล่า กล้ามโต**. ข้อมูลวันที่ 31 มกราคม 2558, จากกรุงเทพธุรกิจ, www.bangkokbiznews.com.

ทวีไทย บริบูรณ์. (2542). **จักรยานโบราณ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บริษัท ไทยเทอร่า เซรามิก จำกัด.

ธวัชชัย สุกใส. (2550). **ความต้องการการออกกำลังกายของประชาชนในเขตอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี**. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พรรณนิภา จำงวิทยา. (2540). **การพัฒนาโครงข่ายทางจักรยานในเทศบาลเมืองนครปฐม**. วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต (การวางผังเมือง). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราวีวัฒน์ รัตนโกเศศ. (2551). **การฝึกจักรยานเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

วิสูตร ประยูรศร. (ม.ป.ป.). **เรื่องการเตรียมตัวขี่จักรยานอย่างปลอดภัยในท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สมาคมจักรยานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). **การสำรวจพฤติกรรมการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายของประชากร พ.ศ. 2554**.

สืบค้นจาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/exerExec54.pdf>.

American Association of Stage Highway and Transportation Officials ASSHTO (1991). **Guide for the development of bicycle facilities**. Washington : ASSHTO.

Slinn, M. et. al. **Traffic Engineering Design**. Principles and Practice. n.p., 1998.

การพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน Development of Quality Culture Indicators of Secondary Schools under the Office of the Basic Education Commission

เชี่ยวชาญ ภาระวงศ์ *

วาโร เฟิงสวัสดิ์ **

จำนง วงษ์ชาวม ***

พรเทพ เสถียรนพแก้ว ****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การดำเนินการวิจัย มี 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยศึกษาเอกสารงานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง 3 รอบ และระยะที่ 3 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล ปีการศึกษา 2559 จำนวน 674 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าสถิติพื้นฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลัก 31 องค์ประกอบย่อย

และ 123 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ด้านผู้นำเน้นคุณภาพ จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ ด้านครู และบุคลากรคุณภาพ จำนวน 16 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้เรียนคุณภาพ จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ด้านทีมคุณภาพ จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการคุณภาพ จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ และผลลัพธ์แห่งคุณภาพ จำนวน 21 ตัวบ่งชี้

2. โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=48.53$ $df=49$ $p=0.49394$ $GFI=0.97$ $AGFI=0.94$ $RMSEA=0.000$ $CN=827.92$) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยเป็น ดังนี้ ผลลัพธ์แห่งคุณภาพ (1.00) กระบวนการคุณภาพ (0.96) ทีมคุณภาพ (0.59) ผู้เรียนคุณภาพ (0.23) การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (0.14) ผู้นำเน้นคุณภาพ (0.03) ครู และบุคลากรคุณภาพ (0.03) และกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ (0.02) ตามลำดับ

ABSTRACT

The objectives of this study were to develop quality culture indicators of secondary schools under the Office of the basic Education Commission and to examine the goodness-of-fit of the confirmatory factor analysis model of quality culture indicators of secondary schools under the Office of the basic Education Commission with the empirical data. The study was conducted in 3 phases.

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** , *** , **** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Research conceptual framework was constructed in Phase 1 by the analysis of related documents and studies, as well as interviewing 5 academic experts. Phase 2 was the development of the quality culture indicators by enquiring 21 experts for 3 rounds, using Modified Delphi Technique. Goodness-of-fit test of the quality culture indicators of quality culture indicators of schools under the Office of the Basic Education Commission structural model with the empirical data was executed in Phase 3. The subjects were 693 directors and teachers in World- Class Standard School, selected through stratified random sampling. Research tool used was 5 level rating scale questionnaire. The data was then analysed to find the basic statistics. LISREL program was employed to analyse the confirmatory factors. The study results could be concluded as follows:

1. Quality culture indicators of secondary schools under the Office of the basic Education Commission comprised of 8 major components, 31 minor components and 123 indicators. They could be further classified as follows: 17 indicators on Quality Leadership, 16 indicators on teachers and education personnel, 22 indicators on quality student, 14 indicators on strategy of quality improvement, 14 indicators on continuous quality improvement, 9 indicators on quality team, 19 indicators on quality system, 21 indicators on quality outcomes

2. Confirmatory factors analysis model of quality culture indicators of secondary schools under the Office of the basic Education Commission has goodness-of-fit with the empirical data (Chi-Square= 48.53 df=49 p=0.49394 GFI=0.97 AGFI=0.94 RMSEA=0.000 CN=827.92). The factor loading of each component could be sorted in descending order as follows : outcomes of quality (1.00) quality system (0.96) team quality (0.59) quality of student (0.22) continuous quality improvement (0.14) quality Leadership (0.03) quality of teacher (0.03) and quality of strategy (0.02)

คำสำคัญ : ตัวชี้วัด, วัฒนธรรมคุณภาพ.

Keywords : Indicator, Quality culture.

บทนำ

จากอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมรวมทั้งการศึกษาดังนั้นเพื่อความอยู่รอดในสถานการณ์ปัจจุบันและเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ในอนาคตที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งปัจจุบันโลกแห่งการสื่อสาร โลกไร้พรมแดนจึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถเลี่ยงจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สังคมไทยจึงต้องศึกษาหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิต รวมถึงแม้กระทั่งการจัดการระบบการศึกษา หรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู โดยระบบการจัดการศึกษาหรือแม้กระทั่งระบบการจัดการเรียนการสอนที่ดีจะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณภาพ

ในปี พ.ศ. 2553 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนโลกบนพื้นฐานของศักดิ์ศรีและความสามารถในการเรียนการสอนที่ลงถึงระดับห้องเรียนอย่างมีคุณภาพ อันเป็นผลมาจากการมีผู้บริหารและครูมืออาชีพ รวมทั้งมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพ (รัตนา ดวงแก้ว. 2556 : 11) ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบ คุณภาพของโรงเรียนเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพ ให้พร้อมในการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ มีผู้เรียนที่มีคุณภาพ มีระบบการเรียนการสอนที่ดี มีอุปกรณ์ครบครัน มีห้องสมุด มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

บทบาทสำคัญเพื่อพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชากรนำไปสู่การพัฒนาประเทศ และเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงที่มากับกระแสโลกาภิวัตน์ (ช่วงโชติ พันธุเวช. 2552 : 2) คือโรงเรียน ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการประเภทหนึ่ง มีหน้าที่สำคัญ คือพัฒนาการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงในการบริหารจัดการ รวมทั้งกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาเช่นเดียวกับองค์กรประเภทอื่นๆ ที่บริหารโดยยึดเกณฑ์คุณภาพขององค์กรของตน และมีการทำอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวัฒนธรรมคุณภาพ ที่ก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร

ดังนั้นการบริหารโรงเรียนในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี คือพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ไปพร้อมๆ กัน เพื่อผลิตนักเรียนให้มีคุณภาพแก่สังคมมนุษย์ ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อีกทั้งการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมสังคมฐานแห่งความรู้ (Knowledge-based Society) ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนหรือผู้รับบริการ และแนวโน้มการพัฒนาสังคมโลกไปสู่สังคมเศรษฐกิจยุคใหม่ที่ต้องพึ่งพานวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นหลัก ความรู้ความสามารถของกำลังคนและภูมิปัญญาของประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของประเทศในการแข่งขันกับนานาประเทศ ส่งผลให้ทุกๆ ประเทศทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับการศึกษา ในฐานะเป็นกลไกหรือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพกำลังคน สังคมและประเทศ ประเด็นสำคัญในการพัฒนา ด้านการศึกษา คือ การมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพ เพราะหากประชาชนของประเทศมีคุณภาพ การพัฒนาประเทศก็จะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และยังบ่งบอกถึงความสามารถในการแข่งขัน ในระดับนานาชาติอีกด้วย เมื่อโรงเรียนมีคุณภาพ ก็จะทำให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนนั้นๆ

วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ซึ่งอิทธิพลของวัฒนธรรม ที่มีต่อการบริหารนี้จะมีมาก แม้แต่การตัดสินใจและการประพฤติปฏิบัติของบุคคล จะต้องอยู่ในกรอบระเบียบ ข้อบังคับ หรือหลักการจัดการขององค์กรก็ตาม ถ้าหากระเบียบและข้อบังคับ ต่างๆ ที่ใช้อยู่ขัดกับวัฒนธรรมของบุคคลนั้นแล้ว บุคคลนั้นก็พยายามหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทำให้ระเบียบหรือกฎเกณฑ์เป็นอย่างหนึ่ง แต่การปฏิบัติเป็นไปอีกอย่างหนึ่ง ดังจะพิจารณาได้จากสังคมได้นำเอาเทคนิคหรือหลักเกณฑ์ตลอดจนหลักการต่างสังคมมาใช้ แต่ขัดกับวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ จึงนำมาใช้ไม่ได้ผล ต้องประสบความล้มเหลวไปในที่สุด ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการบริหารหรือวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อการบริหาร (วิไลวรรณ มีแฮม. 2551 : 11-12) แต่เมื่อไต่ร่ก็ตามวัฒนธรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร หรือโรงเรียน หากได้รับการพัฒนาให้เป็นวัฒนธรรมคุณภาพจะทำให้เกิดประสิทธิผลต่อองค์กรหรือโรงเรียนเนื่องจากวัฒนธรรมคุณภาพเป็นแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการหรือหัวหน้ากลุ่มบริหารระดับสูงจะต้องยอมรับวัฒนธรรมคุณภาพ เสมือนหนึ่งปรัชญาการดำเนินชีวิต ทำให้คุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของงาน เพราะคุณภาพจะเป็นตัวกระตุ้นให้

เกิดการเปลี่ยนแปลงในครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือแม้กระทั่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จากการทำงาน ตามคำสั่งกลายเป็นการดูแลรับผิดชอบในผลงานของตนเอง ปัจจุบันโรงเรียนหลายๆ แห่งมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ภายนอกที่เปลี่ยนไป การนำวัฒนธรรมคุณภาพมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของโรงเรียน แต่การนำวัฒนธรรมคุณภาพมาใช้ในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ไม่ง่ายเมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าความผูกพันต่อองค์กร หรือโรงเรียนนั้นจะเป็นตัวนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความสำเร็จของโรงเรียน ดังนั้นสิ่งที่โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงก็คือ จะทำอย่างไรที่จะทำให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกิดความผูกพันต่อ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 การจัดการศึกษาได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายซึ่งก็คือ "คุณภาพ" ซึ่งคุณภาพจะนำองค์การไปสู่เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. 2553 : 1-11) การนำแนวทางการบริหารจัดการตามเกณฑ์รางวัลการบริหารสู่ความเป็นเลิศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรมีแนวทางในด้านวิธีปฏิบัติงานและผลการดำเนินการในการบริหาร สู่ความเป็นเลิศตามระดับมาตรฐานโลก และพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการในองค์กรในประเทศไทยซึ่งจะช่วยให้ได้ประเด็นและแนวทางการปรับปรุงคุณภาพการบริหารจัดการของตนเองตามกำลังศักยภาพของตนเอง และหากองค์กรได้พัฒนาตามกรอบประเด็นการบริหารจัดการที่ก้าวหน้าไปได้ไกลมากๆ ก็สามารถที่จะก้าวนำไปสู่ระดับความเป็นองค์กรแนวโรงเรียนมาตรฐานสากลที่เป็นระบบได้ดียิ่งขึ้นต่อไป ในการเปลี่ยนแปลงที่เราควรจะคำนึงถึงที่จะนำไปสู่ ความสำเร็จคือ "วัฒนธรรม" (Schien. 1992 : 13-14) (Porter et al. 1975 : 489-490) ดังเช่น Denison Daniel R. (1990 : 4) และ David Parker (2007 : 181) ได้ศึกษาพบว่า มีงานวิจัยอีกส่วนหนึ่งได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของ "วัฒนธรรมองค์กร" "การบริหารผลงานองค์กร" และ "ประสิทธิผล" ทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ จึงทำให้งานวิจัยที่จะศึกษาต่อไปนี้ได้รับการสนับสนุนว่าวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรจะมีส่วนกับการดำเนินงานขององค์กรและมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารงานขององค์กร โดยวัฒนธรรมหรือวัฒนธรรมคุณภาพยังมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาความรู้สึกรักของครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เกิดความผูกพันและเสียสละให้กับองค์กร วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน จะทำให้สมาชิกขององค์กรรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร พร้อมทั้งจะทุ่มเท กำลังกาย

กำลังใจให้กับองค์การอย่างเต็มที่ บรรณาณาที่จะอยู่กับองค์การนั้นตลอดไปจนกระทั่งมีการพัฒนาไปเป็นวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน นั่นก็แสดงว่าครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เกิดความผูกพันกับองค์การ พร้อมทั้งจะก้าวไปข้างหน้าร่วมกับองค์การไม่ว่าองค์การจะอยู่ในสถานการณ์เช่นใด โดยวัฒนธรรมที่เกิดจากความเชื่อ ค่านิยม วิธีคิด ระเบียบแบบแผน และธรรมเนียมในการปฏิบัติต่างๆ เป็นการสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นในองค์การจะเป็นแนวทางสำคัญที่นำคุณภาพการบริหารที่ดีขององค์การที่เกิดขึ้นได้

ปัจจุบันหน่วยงานและองค์การทั้งในระดับชาติและนานาชาติต่างตระหนักในความสำคัญของสถานศึกษาว่าต้องเป็นแหล่งผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพ โดยสถานศึกษาผู้บริหาร ครู ต้องมีคุณภาพ จนมีคำกล่าวยกย่องและให้กำลังใจครูที่เป็นผู้สร้างศิษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคมว่า “คุณภาพศิษย์สะท้อนคุณภาพครู” ในสภาพปัจจุบันที่สังคมทุกภาคส่วนมีอิทธิพลต่อการศึกษาดตามอัธยาศัยของผู้เรียนอย่างมาก ดังนั้น สังคมจึงต้องให้ความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกับสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด เรื่องศิษย์คุณภาพจึงต้องเริ่มต้นที่ครู ที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอให้เป็นวิถีชีวิตจนเกิดเป็น “วัฒนธรรมคุณภาพ” (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2557 : 1) พัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจนสามารถเข้าสู่การแข่งขันทับนานาชาติในเวทีโลกได้นั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบูรณาการจัดการศึกษาของประเทศให้ได้ระดับมาตรฐานทั้งในระดับประเทศ และสามารถเทียบเคียงสมรรถนะได้กับมาตรฐานของนานาชาติ ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการการศึกษาของรัฐ การบริหารและจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การบริหารและจัดการการศึกษาของเอกชน และในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ได้วางกรอบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการการศึกษา ยุคใหม่ไว้ประกอบด้วย 1) กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา 2) พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม และมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ ให้มากขึ้น และ 5) พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานหรือบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพยายามดำเนินการอย่างมีคุณภาพเพียงไรก็ยังมีข้อมูลที่บ่ง

บอกถึงผลของการจัดการศึกษานั้นว่ายังไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็นมากนัก ดังเช่นผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่างๆ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทั้งผลการทดสอบระดับชาติ (O - NET) ผลการสอบ PISA และที่ผ่านมามีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังไม่ได้รับรองมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในรอบแรก ถึงร้อยละ 65 จากสถานศึกษาทั่วประเทศทั้งทั่วประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ในวิชาหลัก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ร้อยละ 50 ส่วนการประเมินของสมศ. รอบที่สอง พบว่า สถานศึกษา ที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา จำนวน 22,425 แห่ง มีถึงร้อยละ 79.7 ที่ได้มาตรฐาน และอีกร้อยละ 20.3 ต้องได้รับการพัฒนา และผลการรับรองมาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวนทั้งสิ้น 29,557 แห่ง มีผลการรับรองระดับดีมาก 2,198 แห่ง ระดับดี 15,803 แห่ง และยังไม่รับรอง 11,556 แห่ง

จากสภาพ ปัญหา และผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมคุณภาพขององค์การมีต่อการพัฒนาระบบคุณภาพการบริหารการศึกษาของโรงเรียน โดยส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนทั้งระบบ โดยส่งผลกระทบต่อบุคลากรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน อันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน อีกทั้งสถาบันต่างๆ ได้ให้ความสนใจกับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลหรือทรัพยากรที่เป็นส่วนสนับสนุนการจัดการศึกษา ตลอดจนในเรื่องของกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้นการพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพ จะทำให้โรงเรียนสามารถตรวจสอบสภาพคุณภาพปัจจุบันของตนเอง แต่ปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาและสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างชัดเจนว่าวัฒนธรรมคุณภาพในโรงเรียนควรประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ผลการประเมินจากตัวชี้วัดดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และการพัฒนาตัวบ่งชี้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับองค์ประกอบของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน แยกเป็น นักวิชาการ 2 คน ผู้บริหารการศึกษา 2 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 21 คน แยกเป็น นักวิชาการ 7 คน ผู้บริหารการศึกษา 7 คน และ ผู้บริหารสถานศึกษา 7 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้

ระยะที่ 3 การตรวจสอบตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2,150 และครู จำนวน 40,741 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้น จำนวน 42,891 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่อยู่ในโรงเรียนมาตรฐานสากล ปีการศึกษา 2559 จำนวน 693 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สำนักงานศึกษาธิการภาคเป็นชั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และการพัฒนาตัวบ่งชี้

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้

รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากองค์ประกอบของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบชนิดเลือกตอบเห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย และแบบปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

รอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ แบบสอบถามความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติขององค์ประกอบของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเป็น 3 ระยะตามขั้นตอนการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และการพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาทั้งหมด 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ แบบสอบถามชุดนี้ครอบคลุมพฤติกรรมบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา 8 ด้าน เพื่อสอบถามความสอดคล้องในการเป็นตัวบ่งชี้แบ่งออกเป็น 8 ตอน ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ 2) ด้านครู และบุคลากรคุณภาพ 3) ด้านผู้เรียนคุณภาพ 4) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ 5) ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 6) ด้านทีมคุณภาพ 7) ด้านกระบวนการคุณภาพ และ 8) ด้านผลลัพธ์แห่งคุณภาพ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งและรับคืนแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 693 คน ได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างมาทั้งหมด 674 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.26

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์และตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม และความสอดคล้องพฤติกรรมบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ระยะที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ใช้การวิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ระยะที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบและกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยที่ใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และทำการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยที่เป็นตัวแบบเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptives Statistics) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

5.1 ค่ามัธยฐาน (Median)

5.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

5.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.4 ค่าไคสแควร์ (chi-square statistics)

5.5 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (goodness-of-fit index: GFI)

5.6 ดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (adjusted goodness-of-fit index: AGFI)

5.7 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (root mean square error of approximation: RMSEA)

สรุปผล

การวิจัยในครั้งนี้ พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลัก 31 องค์ประกอบย่อย และ 123 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ด้านผู้นำเน้นคุณภาพ จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ ด้านครู และบุคลากรคุณภาพ จำนวน 16 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้เรียนคุณภาพ จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ ด้านกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จำนวน

14 ตัวบ่งชี้ ด้านทีมคุณภาพ จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการคุณภาพ จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ และ ด้านผลลัพธ์แห่งคุณภาพ จำนวน 21 ตัวบ่งชี้

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	Skew	Kur	ความเหมาะสม
1. ผู้นำเน้นคุณภาพ	4.49	0.60	-0.66	-0.72	มาก
2. ครู และบุคลากรคุณภาพ	4.59	0.54	-0.93	-0.15	มากที่สุด
3. ผู้เรียนคุณภาพ	4.49	0.56	-0.63	0.54	มาก
4. กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ	4.57	0.54	-0.79	-0.27	มากที่สุด
5. การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.38	0.60	-0.43	-0.72	มาก
6. ทีมคุณภาพ	4.31	0.59	-0.21	-0.66	มาก
7. กระบวนการคุณภาพ	4.46	0.58	-0.56	-0.63	มาก
8. ผลลัพธ์แห่งคุณภาพ	4.47	0.57	-0.57	-0.63	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน และอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านครู และบุคลากรคุณภาพ ($\bar{X}=4.59$, S.D. =0.54) 2) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ ($\bar{X}=4.57$, S.D. =0.54) 3) ด้านผู้เรียนคุณภาพ ($\bar{X}=4.49$, S.D. =0.56) 4) ด้านผู้นำเน้นคุณภาพ ($\bar{X}=4.49$, S.D. =0.60) 5) ด้านผลลัพธ์แห่งคุณภาพ ($\bar{X}=4.47$, S.D. =0.57) 6) ด้านกระบวนการคุณภาพ ($\bar{X}=4.46$, S.D. =0.58) 7) ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.38$, S.D. =0.60) และ 8) ด้านทีมคุณภาพ ($\bar{X}=4.31$, S.D. =0.57)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square : X^2) เท่ากับ 48.51 ไม่มีนัยสำคัญค่า df เท่ากับ 58 เมื่อพิจารณาค่า X^2/df เท่ากับ 0.998 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์คือต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ยังพบว่าค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.94 และค่าดัชนีแสดงขนาด ของกลุ่มตัวอย่างที่จะยอมรับดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (CN) เท่ากับ 827.72 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ (Chi-Square = 48.53 df=49 p=0.49394 GFI=0.97 AGFI=0.94 RMSEA = 0.000 CN = 827.92)

น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 กระบวนการคุณภาพ (PQ) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 ทีมคุณภาพ (TQ) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.59 ผู้เรียนคุณภาพ (ST) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.23 การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (DQ) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.14 ด้านผู้นำคุณภาพ (LQ) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.03 และครู และบุคลากรคุณภาพ (TC) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.03 และกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ (SQ) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.02 ตามลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ขององค์ประกอบย่อยทั้ง 31 องค์ประกอบย่อย มีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 123 ตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.30 – 0.94 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า สามารถเขียนสมการโครงสร้างตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังนี้

$$QS = 1.00(OP) + 0.96(PQ) + 0.59(TQ) \\ + 0.23(ST) + 0.14(DQ) + 0.03(LQ) \\ + 0.03(TC) + 0.02(SQ)$$

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทุกตัวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสอดคล้องในระดับมาก จึงได้คัดสรรไว้ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 8 องค์ประกอบ คือ ด้านผู้นำเน้นคุณภาพ ด้านครู และบุคลากรคุณภาพ ด้านผู้เรียนคุณภาพ ด้านกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ด้านทีมคุณภาพ ด้านกระบวนการคุณภาพ และ ผลลัพธ์แห่งคุณภาพ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณความเป็นครู รวมทั้งการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับจิตวิญญาณความเป็นครู เช่น การสัมภาษณ์ การสอบถามผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง แล้วนำมาวิเคราะห์หาระดับความเหมาะสมของการเป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งปรากฏว่าตัวบ่งชี้โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จึงถือว่าตัวบ่งชี้ใช้ได้ทุกตัว สอดคล้องกับ นิภาพร แสนเมือง (2557) และ วัชรารักษ์ ที่สุกะ (2557) ที่ได้พัฒนาตัวบ่งชี้โดยดำเนินการหลายขั้นตอนตามกระบวนการสร้างตัวบ่งชี้ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ตัวบ่งชี้ การนิยามตัวบ่งชี้ การรวบรวมข้อมูลการสร้างตัวบ่งชี้ การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และการวิเคราะห์ตามบริบทที่ต้องการศึกษาและการนำเสนอรายงาน ทำให้ตัวบ่งชี้ทุกตัวที่ผ่านกระบวนการทั้งหมดมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบหลักของวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 8 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านผู้นำเน้นคุณภาพ 2) ด้านครู และบุคลากรคุณภาพ 3) ด้านผู้เรียนคุณภาพ 4) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ 5) ด้านการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 6) ด้านทีมคุณภาพ 7) ด้านกระบวนการคุณภาพ และ 8) ผลลัพธ์แห่งคุณภาพ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ

กรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ โดยองค์ประกอบต่างๆ จะทำให้การดำเนินการในด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และการสนับสนุนต่างๆ จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีทั้งกับโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู หรือนักเรียน สอดคล้องกับ สุตารัตน์ โยธาบรรบาล (2554 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การมีความเชื่อมโยงกับผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน หมายความว่าวัฒนธรรมองค์การมีส่วนส่งเสริมให้เกิดผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน Denison (1990 : abstract) พบว่า วัฒนธรรมองค์การส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร เป็นการอธิบายถึงผลกระทบที่วัฒนธรรมองค์การสามารถมีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 แนวคิด ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กร 2) การปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใหม่ในขณะที่ยังคงรักษาตัวอักษรพื้นฐานของตน 3) ความสอดคล้องที่แข็งแกร่ง และชัดเจนของวัฒนธรรม และ 4) พันธกิจที่มีความหมายและทิศทางชัดเจน โดยแนวคิดเหล่านี้ถูกนำเสนอความคิดผ่านเอกลักษณ์และการบูรณาการวัฒนธรรมองค์การ ส่งผลให้สมาชิกในองค์กรเกิดทัศนคติเชิงบวกต่อองค์กร และ Grover (2001 : abstract) พบว่า ปัจจัยต่อไปนี้มีอิทธิพลช่วยสนับสนุนต่อการใช้ความรู้ร่วมกันขององค์การ คือ วัฒนธรรมที่มีการเปิดเผยและไว้วางใจกัน ช่องทางการสื่อสาร การให้การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง และการมีระบบการให้รางวัล ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าระบบการให้รางวัลเป็นปัจจัยสำคัญของวัฒนธรรมที่จะส่งเสริมให้เกิดการใช้ความรู้ร่วมกันในองค์การ จะต้องมีการออกแบบให้มีความโปร่งใส

รายการอ้างอิง

- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2557). **อัตลักษณ์ผู้เรียน เอกลักษณ์สถานศึกษา**. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- ช่วงโชติ พันธุเวช. (2552). **การจัดการคุณภาพ TQM (Total Quality Management)**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นิภาพร แสนเมือง. (2557). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงรุกของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ป.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2556ก). **“การประยุกต์ใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา” ในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา**. หน่วยที่ 14 หน้า 1-79 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัชรภรณ์ ที่สุกะ. (2557). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ**. วิทยานิพนธ์ ป.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิไลวรรณ มีแฮม. (2551). **วัฒนธรรมโรงเรียน :กรณีศึกษาโรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำผลการวิจัยไปใช้กำหนดมาตรฐานการบริหารงานโรงเรียน และกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ชี้ให้เห็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่สำคัญของวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำผลการวิจัยไปเผยแพร่หรือกำหนดมาตรการให้โรงเรียนในสังกัดนำไปใช้ในการตรวจสอบ หรือประเมินตนเอง ตามองค์ประกอบ โดยใช้คู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ประกอบซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนของตนเอง และใช้ผลประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาโรงเรียน และพัฒนาตนเอง

2. ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างเครื่องมือที่สามารถวัด และประเมินการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถประเมินได้ลึก และเจาะจงในส่วนงานของตนเองมากขึ้น โดยใช้ผลการศึกษานี้เป็นแนวทางในการศึกษา

สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. (2553). **เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประจำปี 2553-2554 (TQA Criteria for Performance Excellence 2553-2554)**. กรุงเทพฯ : บริษัท ศิवा โกลด์ มีเดีย จำกัด.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

David Parker. (2007). **Organizational Theory Design and Change**. New Jersey : Pearson Education.

Denison Daniel R. (1990). **Corporate Culture and organizational Effectiveness**. New York : John Wiley & Son.

Grover, V. & Darvenport T. (2001). **General perspective on knowledge management: fostering a research addenda**. General of management information system, 18(1): 5-21.

Porter, Lyman W. et. al. (1975). **Behavior in Organization**. Tokyo : McGraw-Hill.

Schein, E.H. (1992). **Organizational Culture and Leadership**. San Francisco : Jossey-Bass

กระบวนการจัดทำแผน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล ในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

The Process of Creating a Plan that Affect the Performance of the Development Plan of Three Years of the Municipal Government District in Pho Chai Roi Et Province

สรารุณ ไสยรส *

รังสรรค์ อินทจันทร์ **

รัชนิดา ไสยรส ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา ระดับประสิทธิภาพความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา และข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 117 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ใช้วิธีการพรรณนาและอธิบาย ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีระดับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีอยู่ในระดับมากทั้งหมด จำนวน 7 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือด้านขั้นการคัดเลือกยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนา รองลงมา คือ ด้านขั้นการเตรียมการจัดทำแผน ด้านขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา ด้านขั้นการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีเทศบาล ด้านขั้นการจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี ด้านขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านขั้นการจัดรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา

2. ระดับประสิทธิภาพของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีระดับประสิทธิภาพ

อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความถูกต้องและสมบูรณ์ รองลงมา คือ ด้านประสิทธิผลในการจัดทำแผนด้านความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ มีระดับประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านความยืดหยุ่นและการยอมรับนำไปปฏิบัติ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีกับประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

4. ข้อเสนอแนะ พบว่า การดำเนินการตามแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 โดยเคร่งครัด แผนควรมีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการความยืดหยุ่นและการยอมรับนำไปปฏิบัติ และประสิทธิผลในการจัดทำแผนการจัดทำแผนพัฒนาต้องคำนึงถึงงบประมาณและสถานะทางการคลังของเทศบาลเป็นหลัก การดำเนินการตามแผนพัฒนาจะมีการแบ่งงบประมาณออกให้กับแต่ละพื้นที่ให้ทั่วถึง

ABSTRACT

This research aims to study ; The process level development plan, the performance of the development plan, the relationship of the process to create a development plan and the suggestions

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

*** อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

in the development of a process to create a plan to develop a three year of the municipal government district in Pho chai, Roi Et province. The population and the group examples, 117 people of the municipal government district in Pho chai, Roi Et province. and statistics that are used in Data Analysis include a frequency distribution of the Average Standard Deviation. The hypothesis testing with statistical correlation coefficient of the Pearson Statistical Significance level .05 and Qualitative data the Principal Investigator to describe and explain. The results of research :

1. The process of creating a plan to develop the three years of the municipal government district in pho chai district in the level when considered as the level is the process of creating a development plan of three years in the level of the total number of 7 The Sort by the average to the side of the stage of the Strategy Selection approaches to development is the steps to prepare for the plan the steps to configure the purpose of the guidelines for the development of the stage of approval and the promulgation of the development plan three years. The Municipal steps to create a plan to develop three years of the data collection and analysis of data and the steps to the project details/Development Activities.

2. The performance of the development plan of three years of the municipal government district in pho chai and the level when considered as a performance level is in the level of the number 3 to the Sort by the average value to the is the correct and complete is the effectiveness of the plan of the problem and the need to have a performance level is average in the Number 1 is the flexibility and accept the implementation.

3. The results of the analysis of the relationship of the process to create a development plan of three years with the performance of the municipal government in the Sub-district, Pho chai, Roi Et Province. The overall Relationship value is in the medium level.

4. The suggestions for the action plan to develop a three year of the municipal government district in Pho chai, Roi Et province. According to the Regulations of the Ministry of Interior that with the development plan of the local government organization in 2005. Plan should with the problem and the need for flexibility and acceptance of the implementation and effectiveness of the plan. Plan is to be aware of the budget and the status of the fiscal status of the municipal government as a plan to develop it is divided into the budget to each area thoroughly.

คำสำคัญ : กระบวนการ, ประสิทธิภาพ, แผนพัฒนาสามปี

Keywords : process, performance, plan to develop the three years.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 281 กำหนดว่า รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน ในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น หน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และมาตรา 282 กำหนดว่า การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและ เหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งการปกครองตนเองตาม เจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือนอกเหนือจากที่ กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้ และมาตรา 283 กำหนดว่าองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแล จัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและ การคลัง และมีหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึง ความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็น ส่วนรวมด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 : 112)

การวางแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลแผนกระทรวง แผนกรม และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาอำเภอ ซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาระดับจังหวัดและอำเภอนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาคมจะมีส่วนเกี่ยวข้อง (กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น. 2546 : 11-12)

ประสิทธิผลในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปีสามารถทำได้ดังต่อไปนี้ 1) เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด 2) คำนึงถึงผังเมืองหรือการใช้ประโยชน์ที่ดิน ควรพิจารณาใช้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ 3) เลือกใช้วิธีและเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสม 4) เชิญผู้แทนภาครัฐวิสาหกิจเข้าร่วมในการจัดทำแผน 5) ประสานขอรับการสนับสนุนจากอำเภอหรือจังหวัด 6) จัดทำแผนพัฒนาตามเค้าโครงที่กำหนด 7) สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน 8) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. 2544 : 20)

ผู้วิจัยเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอโพธิ์ชัย มีเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่ จำนวน 4 แห่ง คือเทศบาลตำบลชัยวารี เทศบาลตำบลคำพอง เทศบาลตำบลอัครคำและเทศบาลตำบลเชียงใหม่ ที่จะต้องดำเนินการบริการสาธารณะให้ประชาชนในเขต โดยโครงการที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องบรรจุลงในแผนพัฒนาสามปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างเหมาะสมนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา และจะทำให้การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของเทศบาลประสบผลสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมาย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาระบบการจัดทำแผนที่มีส่งผลต่อประสิทธิภาพของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงเป็นแนวทางการพัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีกับประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ บุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาลและพนักงานเทศบาลที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของหน่วยงาน จำนวน 164 คน (สำนักงานท้องถิ่นอำเภอโพธิ์ชัย ณ 4 มกราคม 2559) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1973 : 727) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 117 คน ซึ่งจะดำเนินการหาสัดส่วนประชากรกับกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

กลุ่มที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือ บุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 16 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาเทศบาล จำนวน 4 คน
- 2) ผู้แทนคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จำนวน 4 คน
- 3) ผู้แทนคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล จำนวน 4 คน
- 4) ผู้แทนพนักงานเทศบาลที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของหน่วยงาน จำนวน 4 คน ซึ่งไม่ใช่บุคคลเดียวกันกับประชากรกลุ่มที่ 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 งานวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ทำงานในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบระบุรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำแผน 2) ขั้นตอนการคัดเลือกยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนา 3) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล 4) ขั้นตอนกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา 5) ขั้นตอนการจัดรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา 6) ขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี 7) ขั้นตอนการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีเทศบาล ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบโดยใช้แบบเลือกตอบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความถูกต้องและสมบูรณ์ 2) ความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ 3) ความยืดหยุ่นและการยอมรับนำไปปฏิบัติ 4) ประสิทธิภาพในการจัดทำแผน ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบโดยใช้แบบเลือกตอบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 งานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่พัฒนามาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยเลือกประเด็นที่น่าสนใจมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์พร้อมทั้งศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามคำศัพท์ และงานวิจัยเกี่ยวข้องให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด เพื่อสัมภาษณ์ผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาเทศบาล จำนวน 4 คน ผู้แทนคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล จำนวน 4 คน ผู้แทนคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล จำนวน 4 คน และผู้แทนพนักงานเทศบาลที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของหน่วยงาน จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด จำนวน 16 คน โดยไม่ใช่บุคคลเดียวกันกับประชากรกลุ่มที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกำหนดแนวทางไว้ (In-depth interview)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขออนุญาตรับรองและหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกเทศมนตรีที่จะขอเข้าเก็บข้อมูลเพื่อขออนุญาตและความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองจนครบ

3.3 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองทุกคน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ระดับกระบวนการและประสิทธิภาพ ของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดทำและประสิทธิภาพแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปรับปรุงการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4.4 ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์

4.4.1 เรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาเทศบาล จำนวน 4 คน ผู้แทนคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลจำนวน 4 คน ผู้แทนคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล จำนวน 4 คน ผู้แทนพนักงานเทศบาลที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของหน่วยงาน จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด จำนวน 16 คน

4.4.2 จัดกลุ่มข้อเสนอแนะปรับปรุงการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4.4.3 สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะปรับปรุงการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดจากการสัมภาษณ์

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ จะทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเครื่องคอมพิวเตอร์

5.1.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) จะเป็นการวิเคราะห์ขั้นตอนที่นำเสนอการพรรณนาลักษณะของข้อมูล สถิติที่ใช้ดังนี้

5.1.1.1 ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency)

5.1.1.2 สถิติที่ใช้ในการวัดระดับกระบวนการและประสิทธิภาพการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.1.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่ออ้างอิงประชากรซึ่งผู้วิจัยจะใช้สถิติหลักเพื่อการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) นี้สำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการพรรณนาและอธิบายผลที่ได้จากการศึกษาตัวแปรต่างๆ ว่ามีลักษณะสอดคล้องหรือแตกต่างจากการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณอย่างไร เพื่อให้การสรุปและการเสนอแนะในมุมมองและความสัมพันธ์ในแต่ละมิติเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งและเชื่อมั่นให้กับงานวิจัยในเชิงวิชาการ

สรุปผล

1. ระดับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีระดับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีอยู่ในระดับมากทั้งหมด จำนวน 7 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านขั้นการคัดเลือกยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนา รองลงมา คือด้านขั้นการเตรียมการจัดทำแผนด้านขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา ด้านขั้นการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีเทศบาล ด้านขั้นการจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี ด้านขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลและ ด้านขั้นการจัดรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา

2. ระดับประสิทธิภาพของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีระดับประสิทธิภาพ

อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความถูกต้องและสมบูรณ์รองลงมา คือ ด้านประสิทธิผลในการจัดทำแผนด้านความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ มีระดับประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านความยืดหยุ่นและการยอมรับนำไปปฏิบัติ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีกับประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

4. ข้อเสนอแนะ พบว่า การดำเนินการตามแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 โดยเคร่งครัด แผนควรความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการความยืดหยุ่นและการยอมรับนำไปปฏิบัติ และประสิทธิผลในการจัดทำแผน การจัดทำแผนพัฒนาต้องคำนึงถึงงบประมาณและสถานะทางการคลังของเทศบาลเป็นหลัก การดำเนินการตามแผนพัฒนา จะมีงบแบ่งงบประมาณออกให้กับแต่ละพื้นที่ให้ทั่วถึง

การอภิปรายผล

ผลการศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. สมมติฐานกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิภาพของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะดา ลาภเกิน (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสาวตรี ศรีบ้าน (2553 : 56-58) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคูวัด ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีควรมีการดำเนินการ

ไปตามขั้นตอนของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แต่ในวิธีปฏิบัติ พบว่า การดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคูวัด ตามหลักการที่ต้องให้องค์กรการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล อันประกอบไปด้วย คณะกรรมการพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล เป็นผู้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กลับเป็นเพียงเจ้าหน้าที่ปฏิบัติที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนเท่านั้นเป็นผู้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาสามปีที่เกิดขึ้น ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ตรงตามความต้องการของประชาชนและไม่เหมาะสมกับศักยภาพขององค์กรที่มีอยู่ ทำให้ต้องมีการปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับองค์กรการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคูวัด และพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคูวัด โดยที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติคอยประสานงานและแนะนำขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาที่ถูกต้องตามขั้นตอนของหลักการแห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 จนกระทั่งกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลคูวัด เสร็จสมบูรณ์และนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรีย์ พิมพ์ปฐ (2553 : 51-54) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาและความต้องการของประชาชนจากแผนชุมชน จุดอ่อนคือ ข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นข้อมูลเก่าและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้นานแล้วไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการของหมู่บ้านและประชาชนได้ ข้อเสนอแนะควรมีการประสานความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐทุกระดับ และมีการประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา คณะกรรมการท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมตำบล เพื่อร่วมพิจารณาคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา เพื่อเป็นกรอบในการพิจารณาจัดทำโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาสามปี จุดอ่อน คือ การสรรหาคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จะคัดเลือกและแต่งตั้งจากบุคคลที่ใกล้ชิดกับคณะผู้บริหาร ไม่ได้เป็นตัวแทนที่ได้มาจากประชาชน การประชุม

ประชาคมประชาชนไม่ให้ความสำคัญ เพราะคิดว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของ อบต. ข้อเสนอแนะ ควรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมพัฒนา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำรายละเอียด/โครงการในด้านเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ งบประมาณ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดความสำเร็จ จุดอ่อน คือ งบประมาณที่ อบต. ได้รับการจัดสรรและการจัดเก็บรายได้มีจำนวนจำกัด จึงทำให้แผนพัฒนา อบต. ไม่สามารถนำไปจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้หมด

2. สมมติฐานระดับประสิทธิภาพของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากผลการวิจัย พบว่า ระดับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชณี ทองเกลี้ยง (2552 : 70-73) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการวางแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลในเขตจังหวัดตรัง ผลการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพการวางแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลในเขตจังหวัดตรังจากองค์ประกอบ 4 ด้าน โดยภาพรวม พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสาลินี เกษมวงศ์ (2552 : 85-91) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2552-2554) ของเทศบาลในเขตอำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษา พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2552-2554) ของเทศบาลในเขตอำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการวางแผน ขั้นการปฏิบัติตามแผนและขั้นตอนการประเมินผล ยังมีบางประเด็นที่ควรมีการปรับปรุง คือ ควรเพิ่มเติมข้อมูลในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ ข้อมูลการเมือง การปกครอง ควรเพิ่มการรายงานความก้าวหน้าในระหว่างการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลเสนอต่อผู้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ ในด้านคุณภาพในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2552-2554) ของเทศบาลในเขตอำเภอมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ใน 4 ด้าน คือ ด้านความถูกต้องและความสมบูรณ์ขององค์ประกอบแผน ด้านความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ ด้านความยืดหยุ่นหรือการยอมรับนำไปปฏิบัติได้ และด้านความมีประสิทธิภาพในการจัดทำแผน มีประเด็นที่ควรปรับปรุง คือ ความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนยังไม่เหมาะสม เพราะเน้นแต่นโยบาย ปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยไม่คำนึงถึงความพร้อมขององค์กร ควรมี

การนำผลที่ได้จากการติดตามและประเมินผล มาใช้เป็นข้อมูล เพื่อแก้ไขปรับปรุงการวางแผนครั้งต่อไป ข้อมูลที่ได้จากการ จัดเก็บยังไม่ได้รับการยอมรับ เพราะส่วนใหญ่ไม่มีการจัดเก็บ ข้อมูลใหม่เพิ่มเติมให้เป็นปัจจุบัน สรุปแล้วจัดทำแผนพัฒนา สามปีของเทศบาล ยังไม่ได้รับการยอมรับจากฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติการ และประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพราะโครงการ ในแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลจากปีก่อนๆ ที่ยังไม่ได้นำไป ปฏิบัติได้จริงมีจำนวนมาก

3. สมมุติฐานกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กับประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัด ร้อยเอ็ด มีความสัมพันธ์กันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีกับประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในอำเภอ โพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งผลงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ ศรีสันเทียะ (2554 : 86-89) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องประสิทธิภาพ ในการนำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไป ปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนคร ศรีอยุธยา ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า อายุ เพศ อาชีพ สถานภาพ สมรส การศึกษา และรายได้ มีผลต่อประสิทธิภาพในการนำ วางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไปปฏิบัติ การฝึกอบรม และประสบการณ์

ทั้งนี้ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาสามปีของ เทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดำเนินการ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 โดยเคร่งครัด แผนควรสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ ความยืดหยุ่นและการยอมรับนำไปปฏิบัติ และประสิทธิภาพ ในการจัดทำแผนการจัดทำแผนพัฒนาต้องคำนึงถึงงบประมาณ

และสถานะทางการคลังของเทศบาลเป็นหลัก การดำเนินการ ตามแผนพัฒนาจะมีการแบ่งงบประมาณออกให้กับแต่ละพื้นที่ ให้ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ยังขาดการประชาสัมพันธ์เชิงชุมชนประชาชน ให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีประชาคมหมู่บ้านใน ขั้นตอนการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน

1.2 คณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา สามปีไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำแผนเท่าที่ควร

1.3 ควรสื่อสารให้ประชาชนเห็นความสำคัญ ของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

1.4 จะต้องจัดลำดับความสำคัญ และความ เร่งด่วนของโครงการ

1.5 ควรคำนึงถึงงบประมาณรายรับ รายจ่าย ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกรอบในการพิจารณา ก่อนที่จะมีการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการ ศึกษาเฉพาะเทศบาลตำบลในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ทำให้มีความจำกัดในส่วนของการวิจัยรวมทั้งประชากร ที่ใช้ในการวิจัยดังนั้นเพื่อให้เกิดความแตกต่างจึงควรศึกษา ในจังหวัดอื่นด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของการนำ แผนพัฒนาสามปีไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกรูปแบบ

2.3 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผล การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายการอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). **กระทรวงมหาดไทยกับการกระจายอำนาจ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสาการศึกษา

ดินแดนกรมการปกครอง. กรุงเทพฯ : สถาบันดำรงราชานุภาพ.

ปิยะดา ลาภเก็น. (2555). **แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

รัชณี ทองเกลี้ยง. (2552). **ประสิทธิภาพการวางแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลในเขตจังหวัดตรัง**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครองส่วนท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ราชกิจจานุเบกษา. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550**, เล่มที่ 124. ตอนที่ 47 ก. หน้า 112. 24 สิงหาคม 2550.

- สาลินี เกษมวงศ์. (2552). การจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2552-2554). การศึกษาค้นคว้าอิสระ ropic. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สาวิตรี ศรีบ้าน. (2553). การปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลคูวัด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ropic. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานท้องถิ่นอำเภอโพธิ์ชัย. (2559). รายงานข้อมูลประจำปีงบประมาณ 2559. ร้อยเอ็ด.
- สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, กรมการปกครอง. คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและเมืองพัทยา. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย, 2544.
- สุพจน์ ศรีสันเทียะ. (2554). ประสิทธิภาพในการนำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ropic. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรีย์ พิมพ์ปฐ. (2553). การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ropic. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Yamane, Taro. (1973). Statistics ; An Introductory Analysis. 3rd ed. New York : Harper & Row Publishers. Inc.

การพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม : โดยการประเมินเสริมพลัง

The Registration and Evaluation Development in Institute of Physical Education Mahasarakham Campus : Empowerment Evaluation

สุริย์พร พลเรืองทอง *

อรนุช ศรีสะอาด **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาปัญหา งานทะเบียนและประมวลผล 2) เพื่อพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล โดยใช้การประเมินเสริมพลัง 3) เพื่อเปรียบเทียบผล การพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล ของบุคลากรก่อนและ หลังการประเมินเสริมพลัง 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของงาน ทะเบียนและประมวลผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยเลือกสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคามเป็นกรณีศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล แบบสังเกตการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถามความพึงพอใจ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Signed Ranks Test ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผลการสัมภาษณ์ปัญหา การพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม จากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน การปฏิบัติงาน พบปัญหาสรุปได้ดังนี้คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา งานทะเบียนและประมวลผลขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบ การลงทะเบียนผ่านระบบ E-education และการประเมิน ผลการศึกษาผ่านระบบ E-education

2. การพัฒนางานทะเบียนและประมวลผลสถาบัน การพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม โดยใช้การประเมิน เสริมพลัง จากกิจกรรมที่ 1 ระบบการลงทะเบียน และ กิจกรรมที่ 2 ระบบการประเมินผลการศึกษา ด้วยการระดม ความคิดและการประชุมปฏิบัติการเสริมพลัง สูงกว่าก่อนการให้

การประเมินเสริมพลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของบุคลากรต่อการปฏิบัติงาน ของงานทะเบียนและประมวลผลสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ในแต่ละข้อบ่งชี้ของงานทะเบียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the problems in developing the registration and evaluation section, 2) develop the registration and evaluation section through the empowerment evaluation, 3) compare the result of the development of registration and evaluation section by the section staff between before and after the implementation of the empowerment evaluation, 4) study the satisfaction toward the registration and evaluation section, the institute of physical education, Mahasarakham campus. The target group was Mahasarakham campus as the case study. The research instruments were the test on the development of registration and evaluation section, the observation forms on workshop, structured interview, a questionnaire concerning satisfaction with the reliability of 0.88. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Wilcoxon Signed Ranks Test. The findings revealed as follows:

* นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. According to the interview of stakeholders, problems in developing the physical education Mahasarakham campus were, the staffs involved in developing the registration and evaluation section lacked of knowledge and understanding in the enrollment through E-education program and lacked of the knowledge and the understanding of learning evaluation through E-education program.

2. According to the development of the registration and evaluation section, The Institute of physical education, Mahasarakham campus, through the empower evaluation from activity 1 enrollment system and activity 2 learning evaluation system through brainstorming and workshop.

3. According to the comparison, the development on registration and evaluation section after the implementation of activity 1 and 2 through the empower evaluation was higher than those of before statistically significance at the 0.01 level.

4. According to the satisfaction toward the performance of the registration and evaluation section, the institute of physical education, Mahasarakham campus, the total satisfaction was much level.

คำสำคัญ : งานทะเบียนและประมวลผล
การประเมินเสริมพลัง

Keywords : Registration and Evaluation,
Empowerment Evaluation

บทนำ

สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศ จนมีผู้เปรียบเทียบกับข้อมูลข่าวสารว่าเป็นคลื่นลูกที่สาม ดังนั้นระบบข้อมูลและสารสนเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากความสำคัญของการมีระบบสารสนเทศที่ดี องค์กรทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่เจริญก้าวหน้า เข้ามามีบทบาทต่อการจัดการศึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการศึกษาในหลายๆ ด้าน เช่น การจัดการเรียนการสอน การช่วยการสืบค้นข้อมูล และจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนระบบงานทางการศึกษา

ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการติดต่อประสานงาน การให้บริการข้อมูลข่าวสาร และบริการผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต สามารถทำได้อย่างสะดวกรวดเร็วทันเหตุการณ์

งานทะเบียนและประมวลผล ฝ่ายวิชาการ เป็นหน่วยงานกลางของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ซึ่งเป็นหน่วยงานของภาครัฐ ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนภารกิจของสถาบัน ในด้านการเรียนการสอน ตั้งแต่การรับเข้าศึกษา จนกระทั่งการสำเร็จการศึกษา ซึ่งงานทะเบียนและประมวลผลได้พัฒนาระบบการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความถูกต้อง สะดวก และรวดเร็วแก่ผู้รับบริการ เช่น การรับสมัครออนไลน์ การชำระเงินค่าธรรมเนียม การลงทะเบียนออนไลน์ การเช็คผลการเรียนออนไลน์ เพื่อตอบสนองการให้บริการแก่นักศึกษา คณาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย งานทะเบียนและประมวลผล จึงจำเป็นต้องพยายามหาแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพ การให้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นการพัฒนางานและในขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้บริการ

การประเมินเสริมพลัง (Empowerment Evaluation) เป็นการประเมินและการควบคุมความเสี่ยงทางการศึกษา เป็นการดำเนินการจัดการคุณภาพของโรงเรียนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนทั้งกระบวนการตรวจสอบสภาพการณ์การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดวิธี และการแสดงความก้าวหน้าในการปฏิบัติ รวมทั้งร่วมกันรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น จึงส่งผลต่อความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ ความรู้ความสามารถและทักษะเกี่ยวกับการประเมินและการควบคุมความเสี่ยงให้ดีขึ้น เอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพต่างๆ เพื่อช่วยปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสถาบันและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ นอกจากนี้การใช้การประเมินแบบเสริมพลังภายในสถาบัน ยังเป็นการศึกษาเกี่ยวกับองค์การ ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาอย่างละเอียดและครอบคลุม จึงจะได้คำตอบที่มีความถูกต้องชัดเจน เพราะสถาบัน เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมที่มีลักษณะเฉพาะตัวและมีสิ่งที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันทั้งที่เป็นระบบและไม่เป็นระบบอย่างซับซ้อน กล่าวคือต้องศึกษาถึงโครงสร้างวัฒนธรรมและค่านิยม กระบวนการบริหารจัดการบรรยากาศ รวมถึงเจตคติของอาจารย์ที่มีต่อสถาบัน (Heck และ Marcoulides. 1996 : 77)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล เพื่อให้สามารถทำ ความเข้าใจในสภาพการดำเนินงานและค้นพบปัญหาเพื่อ ปรับปรุง และพัฒนางานทะเบียนและประมวลผลของ สถาบัน โดยใช้การประเมินเสริมพลัง นั่นคือการอาศัยความ ร่วมมือจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อนำมา ซึ่งข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตลอดจน แนวทางและวิธีการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับระบบงานทะเบียน และประมวลผล ของสถาบันที่สามารถสร้างความพึงพอใจ ให้กับทุกฝ่าย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหางานทะเบียนและประมวลผล ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม
2. เพื่อพัฒนางานทะเบียนและประมวลผลภายใน ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม โดยใช้การประเมิน เสริมพลัง
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนางานทะเบียนและ ประมวลผล ของบุคลากร ในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขต มหาสารคาม ก่อนและหลังการใช้การประเมินเสริมพลัง
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการพัฒนางานทะเบียน และประมวลผล ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขต มหาสารคาม โดยผู้วิจัยแยกกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ผู้วิจัย หมายถึง ผู้ดำเนินการวิจัย จำนวน 1 คน

1.2 ผู้ร่วมวิจัย หมายถึง เจ้าหน้าที่งานทะเบียน และประมวลผล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในงานทะเบียน และประมวลผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 3 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูล หมายถึง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่าย วิชาการ หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานทะเบียน หัวหน้ากลุ่ม วิชาการ 3 คณะ หัวหน้างานทะเบียน 3 คณะ และผู้สังเกต พฤติกรรมการประเมินเสริมพลัง จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับ ปัญหางานทะเบียนและประมวลผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม แล้วนำผลของเครื่องมือมาหาดัชนี

ความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.80–1.00

2.2 แบบทดสอบ จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

2.2.1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับระบบ การลงทะเบียน ก่อนและหลังการใช้การประเมินเสริมพลัง (ฉบับที่ 1) ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.80–1.00

2.2.2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับระบบ การประเมินผลการศึกษา ก่อนและหลังการใช้การประเมิน เสริมพลัง (ฉบับที่ 2) ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.80–1.00

2.3 แบบสังเกตการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 ฉบับ

2.3.1 แบบสังเกตการประชุมเชิงปฏิบัติการ การลงทะเบียน (กิจกรรมที่ 1) ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า ระหว่าง 0.80–1.00

2.3.2 แบบสังเกตการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประเมินผลการศึกษา (กิจกรรมที่ 2) ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.80–1.00

2.4 แบบบันทึกการประชุมปฏิบัติการจำนวน 2 ฉบับ

2.4.1 แบบบันทึกการประชุมปฏิบัติการ การลงทะเบียน (กิจกรรมที่ 1) ค่าดัชนีความสอดคล้องมี ค่าระหว่าง 0.80–1.00

2.4.2 แบบบันทึกการประชุมปฏิบัติการ การประเมินผลการศึกษา (กิจกรรมที่ 2) ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.80–1.00

2.5 แบบสอบถามความพึงพอใจของบุคลากร ต่อการปฏิบัติงานทะเบียนและประมวลผลสถาบันการพล ศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ได้มีการวิเคราะห์หาค่าอำนาจ จำแนกของแบบสอบถามเป็น รายข้อ โดยวิธี Item-total Correlation ผลการวิเคราะห์ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.23 ถึง 0.62 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหางานทะเบียนและ ประมวลผล ของผู้เข้าร่วมวิจัย จำนวน 3 คน โดยใช้แบบ สัมภาษณ์ปัญหางานทะเบียนและประมวลผล สถาบันการ พลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ก่อนและหลังการใช้การ ประเมินเสริมพลัง

3.2 รวบรวมและสรุปประเด็นปัญหาที่บุคลากร มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ลำดับที่ 1 ระบบการลงทะเบียน (กิจกรรมที่ 1) และลำดับที่ 2 ระบบการประเมินผลการศึกษา

(กิจกรรมที่ 2) เพื่อจัดกิจกรรมที่ต้องการพัฒนา โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้เข้าร่วมวิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 คน

3.3 กำหนดกิจกรรมที่ต้องการพัฒนาระบบการลงทะเบียนและระบบการประเมินผลการศึกษา

3.3.1 การพัฒนากิจกรรมที่ 1 ระบบการลงทะเบียน

1) ทดสอบความรู้เกี่ยวกับระบบการลงทะเบียน ที่เป็นปัญหาของบุคลากร อันดับที่ 1 ก่อนการใช้การประเมินเสริมพลัง โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยประเมินตนเอง ก่อนการประเมินเสริมพลังโดยการทำแบบทดสอบวัดความรู้ จำนวน 3 คน

2) เริ่มต้นการพัฒนาระบบงานทะเบียนและประมวลผล ที่เป็นปัญหอันดับ 1 ของบุคลากรในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ที่เข้าร่วมการวิจัย จำนวน 3 คน โดยใช้การประเมินเสริมพลัง ได้ยึดแนวคิดหลักปฏิบัติการประเมินเสริมพลังของ Fetterman (2005) ซึ่งผู้วิจัยร่วมปฏิบัติงานกับผู้ร่วมวิจัยไปพร้อมกัน และใช้แบบสังเกตในการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนา กิจกรรมที่ 1 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมขณะทำการประเมินเสริมพลัง

3) ผลการพัฒนาที่เป็นปัญหาของบุคลากรอันดับ 1 หลังการใช้การประเมินเสริมพลัง โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยประเมินตนเอง หลังการประเมินเสริมพลังจำนวน 3 คน

3.3.2 การพัฒนากิจกรรมที่ 2 ระบบการประเมินผลการศึกษา

1) ทดสอบความรู้เกี่ยวกับระบบการประเมินผลการศึกษา ที่เป็นปัญหาของบุคลากร อันดับที่ 2 ก่อนการใช้การประเมินเสริมพลัง โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยประเมินตนเอง ก่อนการประเมินเสริมพลัง โดยการทำแบบทดสอบวัดความรู้ระบบการประเมินผลการศึกษา จำนวน 3 คน

2) เริ่มต้นการพัฒนาระบบการประเมินผลการศึกษา ที่เป็นปัญหอันดับ 2 ของบุคลากรในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ที่เข้าร่วมการวิจัย จำนวน 3 คน โดยใช้การประเมินเสริมพลังได้ยึดแนวคิดหลักปฏิบัติการประเมินเสริมพลังของ Fetterman (2005 : 32) ซึ่งผู้วิจัยในฐานะผู้ประเมิน ลดบทบาทการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานกับผู้ร่วมวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และใช้แบบสังเกตในการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนา

กิจกรรมที่ 2 โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมขณะทำการประเมินเสริมพลัง

3) ผลการพัฒนาที่เป็นปัญหาของบุคลากรอันดับที่ 2 หลังการใช้การประเมินเสริมพลัง โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยประเมินตนเอง ก่อนการประเมินเสริมพลังจำนวน 3 คน

สรุปผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม โดยการใช้การประเมินเสริมพลัง หลังการใช้การประเมินเสริมพลังสูงกว่าก่อนการใช้การประเมินเสริมพลัง สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. จากการสัมภาษณ์ปัญหา การพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม จากการสัมภาษณ์ในการปฏิบัติงาน พบปัญหาสรุปได้ดังนี้คือ

1.1 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนางานทะเบียนและประมวล ขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบการลงทะเบียนผ่านระบบ E-education

1.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในระบบการประเมินผลการศึกษาผ่านระบบ E-education

2. ผลการพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม จากกิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 โดยการใช้การประเมินเสริมพลังของ Fetterman (2005) โดยการใช้การระดมความคิด และการประชุมปฏิบัติการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมที่ 1 และพัฒนากิจกรรมที่ 2 สิ่งที่ต้องพัฒนาพบว่า 1) พัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรในการลงทะเบียนผ่านระบบ E-education 2) พัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรในการประเมินผลการศึกษา ผ่านระบบการ E-education

3. ผลการพัฒนาระบบด้านกิจกรรมที่ 1 ด้านกิจกรรมที่ 2 สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม หลังการใช้การประเมินเสริมพลัง สูงกว่า ก่อนการใช้การประเมินเสริมพลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (T ตารางเท่ากับ 3 มากกว่า T คำนวณเท่ากับ 0)

4. ความพึงพอใจของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานของงานทะเบียนและประมวลผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ในแต่ละขอบข่ายของงานทะเบียน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อระบบการรับสมัครและรับรายงานตัวนักศึกษา ระบบการลงทะเบียนเรียนระบบการจัดทำทะเบียนสะสมและการขอ

อนุมัติงบประมาณ ระบบการประเมินผลการศึกษา การออกเอกสารหลักฐานการศึกษาระบบการประกาศพื้นสภาพการเป็นนักศึกษาความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อประสานงานของงานทะเบียนและประมวลผลความรวดเร็วในการทำงานของงานทะเบียนและประมวลผลและภาพรวมความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของงานทะเบียนและประมวลผล

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม หลังการใช้การประเมินเสริมพลัง สูงกว่าก่อนการใช้การประเมินเสริมพลังสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. จากการสำรวจปัญหา งานทะเบียนและประมวลผลของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม จากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน พบปัญหาสรุปได้ดังนี้คือ 1) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานทะเบียนและประมวลผล ขาดความรู้ความเข้าใจในการลงทะเบียนผ่านระบบ E-education 2) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานทะเบียนและประมวลผล ขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลการศึกษาผ่านระบบ E-education จากการดำเนินงานด้านงานทะเบียนและประมวลผลสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสริน อัคระวิวัฒน์กุล (2556 : 4 -10) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานทะเบียนและประมวลผล วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการเชียงใหม่พบว่า สภาพปัญหาของงานทะเบียนและประมวลผล ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการเชียงใหม่ มีการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานหลายขั้นตอนทำให้การจัดทำเอกสารต่างๆ ลำช้าและเป็นการเพิ่มภาระงานโดยไม่จำเป็นและในส่วนของการลงทะเบียนที่เกิดปัญหานั้น เกิดจากการขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์รายละเอียดขั้นตอนเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการลงทะเบียนของนักศึกษาและนอกจากนั้นแล้วยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสังวาล ศิริ (2551 : 114 -115) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประมวลผล กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า งานประมวลผลมีสภาพปัญหาในด้านการประมวลผลการศึกษา ซึ่งทำให้หนังสือได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับผลการศึกษา มีความล่าช้า และมีความผิดพลาด โดยเกิดจากการที่บุคลากรมีการปฏิบัติงานด้านการประมวลผลปฏิบัติงานอย่างไม่มีระบบและลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติงาน และยังส่งผลทำให้เกิดปัญหาการขออนุมัติการสำเร็จการศึกษาไม่ทันตามเวลาที่กำหนด

และส่งผลต่อการออกเอกสารสำคัญทางการศึกษามีความล่าช้า

2. ผลการพัฒนางานทะเบียนและประมวลผลสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม จากกิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 โดยใช้การประเมินเสริมพลังของ Fetterman (2005) โดยใช้ การระดมความคิดและการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนา กิจกรรมที่ 1 และพัฒนางานกิจกรรมที่ 2 สิ่งที่ต้องพัฒนาพบว่า 1) พัฒนาความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรในการลงทะเบียนผ่านระบบ E-education 2) พัฒนาความรู้ความเข้าใจบุคลากรในการประเมินผลการศึกษาผ่านระบบ E-education จากแนวทางการปฏิบัติงานข้อปฏิบัติการจัดการศึกษาตามระเบียบสถาบันการพลศึกษา ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2556 ของสถาบันการพลศึกษา ได้กำหนดแนวทางการใช้งานผ่านระบบของงานทะเบียนและประมวลผลในทุกด้าน ได้แก่ การรับสมัครและรับรายงานตัวนักศึกษา การลงทะเบียนการจัดทำทะเบียนสะสมการขออนุมัติจบการออกเอกสารหลักฐานการศึกษาระบบการประเมินผลการศึกษา การประกาศพื้นสภาพการเป็นนักศึกษาด้านการเงินประกาศพื้นสภาพการเป็นนักศึกษา ด้านผลการเรียน และการประกาศพื้นสภาพการเป็นนักศึกษา ด้านความประพฤติและการประมวลผลทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนางานทะเบียนและประมวลผล จึงควรให้ความสำคัญกับทุกข้อบ่งชี้ของงานทะเบียนและประมวลผล โดยมีการใช้การประเมินเสริมพลัง เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถดำเนินการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับคู่มือการใช้ระบบ E-education ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ ศิริสุวพัฒน์ (2556 : 88-89) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลศรีประจักษ์กุล: โดยการประเมินเสริมพลัง ผลการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภายในโรงเรียนอนุบาลศรีประจักษ์กุลจากกิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 โดยใช้การประเมินเสริมพลัง จากการระดมความคิดและการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้มีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจให้บุคลากรในการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน และมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจบุคลากรในการสร้างแบบทดสอบที่มีคุณภาพจากแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรี ประจัญ (2555 : 76-80) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม : ประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบเสริมสร้างพลังอำนาจ ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม มีทักษะทางสังคมหลังจากการจัดกิจกรรม และมีคะแนนสูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ

3. ผลการพัฒนาระบบด้านกิจกรรมที่ 1 ด้านกิจกรรมที่ 2 และด้านการพัฒนาระบบงานทะเบียนและประมวลผลของสถาบันการศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม หลังการใช้การประเมินเสริมพลัง สูงกว่าก่อนการใช้การประเมินเสริมพลัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (T ตารางเท่ากับ 3 มากกว่า T ค่ารวมเท่ากับ 0) โดยเป็นการนำกระบวนการที่เอาแนวคิดวิธีการ และข้อค้นพบที่ได้จากการประเมิน มาใช้ประโยชน์ให้เกิดการพัฒนาและช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งกระบวนการนี้เป็นการนำวิธีการทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มาประยุกต์ใช้โดยมุ่งเน้นไปที่กระบวนการที่ครอบคลุม และผลผลิตจากกระบวนการที่สามารถช่วยให้บุคคลพัฒนาทักษะจนเป็นผู้แก้ปัญหาและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ได้มีขั้นตอนการประเมิน 4 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ Fetterman (2005 : 32) โดยมีขั้นตอนการคือ 1) การรวบรวมข้อมูล (Taking stock) เป็นการตรวจสอบสถานะภาพของกระบวนการว่าอยู่ ณ จุดใดรวมไปถึงการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง ของกระบวนการดำเนินงาน โดยผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ร่วมกันรวบรวม จากแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสืบค้น 2) การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุผล (Setting Goals) โดยเป้าหมายที่มีการกำหนดนั้นต้องมีลักษณะสัมพันธ์กับกิจกรรมการดำเนินงาน แหล่งทรัพยากร ความท้าทาย และแสดงถึงศักยภาพ ในขั้นนี้ผู้มีส่วนร่วมในโครงการร่วมกันกำหนดเป้าหมาย อาจจะด้วยวิธีการระดมสมองซึ่งมีลักษณะบรรยากาศแบบประชาธิปไตย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนได้เป้าหมายที่ทุกคนเห็นสอดคล้องกัน หรือเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่ต้องการจะบรรลุโดยการจัดความสำคัญของปัญหากระบวนการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของโรงเรียน และร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหานำเสนอต่อที่ประชุม เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งจะสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมและความเกี่ยวข้องในปัญหา และการลงมือที่จะแก้ไขปัญหาาร่วมกัน แล้วจัดทำเป็นข้อสรุปในภาพรวมของงานทะเบียนและประมวลผลของสถาบัน 3) การพัฒนากลยุทธ์เพื่อปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย (Developing Strategies) ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการช่วยกันรับผิดชอบในการเลือกพัฒนากลยุทธ์เพื่อให้กิจกรรมดำเนินงานได้อย่างประสบผลสำเร็จ 4) การจัดหาหลักฐานที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน (Documenting Progress)

ในขั้นนี้ ผู้มีเกี่ยวข้องในกระบวนการควรพิจารณาใช้หลักฐานที่แสดงให้เห็นความก้าวหน้าสัมพันธ์กับเป้าหมายของการดำเนินงาน และหลักฐานต้องมีความน่าเชื่อถือด้วย โดยการกำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวังและมีแนวทางในการสร้างวิธีการประเมินร่วมกัน เพื่อประเมินผลการพัฒนาที่เกิดจากการประเมินเสริมพลัง และสะท้อนผลการประเมินเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสวัสดีชัย ศรีพนมธนากร (2550 : 71-386) ได้ศึกษาการพัฒนาการประเมินเสริมพลังสำหรับการประเมินระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การประเมินเสริมพลังเปิดโอกาสให้คณะครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ มีส่วนร่วมและร่วมมือกันสะท้อนและปรับปรุงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของคณะครูในโรงเรียน นอกจากนั้นแล้วผลการประเมินการดำเนินงานประเมินเสริมพลังทุกรายการตามมาตรฐานการประเมินด้านความเป็นประโยชน์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และมาตรฐานการประเมินตามหลักปฏิบัติการประเมินเสริมพลัง อยู่ในระดับดี ถึง ดีเยี่ยม และรูปแบบการประเมินเสริมพลังสำหรับการประเมินระบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นความสัมพันธ์ของ 8 องค์ประกอบที่ร่วมกันอธิบายแนวทางการประเมินเสริมพลังในประเด็นของ ข้อตกลงเบื้องต้น บริบท นิยาม คุณค่า จุดมุ่งหมาย วิธีการประเมิน องค์ความรู้ และประโยชน์ที่ได้จากการประเมินเสริมพลัง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อินตอง ศรีอุดม (2552 : 57-96) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาการวัดผลและการประเมินผลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 : กรณีโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 96 (ชุมชนบ้านธาตุ) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหาร พัฒนาการวัดผลและการประเมินผลที่เหมาะสมกับโรงเรียน คือ สะท้อนผลการปฏิบัติการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการวิจัยเพื่อพัฒนาการวัดผลและการประเมินผลเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการวัดผลและการประเมินผล ในทุกขั้นตอนปรับเปลี่ยนรูปแบบการนิเทศของศึกษานิเทศก์เป็นแบบเรียนรู้ร่วมกันกับโรงเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร ไม่เป็นการตรวจสอบและประเมินโรงเรียนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับโรงเรียนอื่น และสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น เพื่อความร่วมมือและความช่วยเหลือในการพัฒนา กระบวนการวัดผลและการประเมินผลของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรี ประจัญ (2555 : 76-80) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม : ประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมิน

เสริมสร้างพลังอำนาจ ผลการศึกษา พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมมีคะแนนทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมตามแนวคิดการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจของ Fetterman สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียนสูงขึ้น อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียนต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิริตีกานต์ศิริสุวัฒน์ (2556 : 88-89) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลศรีประจักษ์กุล: โดยการประเมินเสริมพลังผลการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภายในโรงเรียนอนุบาลศรีประจักษ์กุล โดยใช้การประเมินเสริมพลัง จากการระดมความคิดและการประชุมปฏิบัติการได้มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรในการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจบุคลากร ในการสร้างแบบทดสอบที่มีคุณภาพ มีการพัฒนาระบบด้านกิจกรรมที่ 1 ด้านกิจกรรมที่ 2 และด้านระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของโรงเรียนอนุบาลศรีประจักษ์กุล หลังการใช้การประเมินเสริมพลัง สูงกว่าก่อนการใช้การประเมินเสริมพลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และมีความพึงพอใจของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4. ความพึงพอใจของบุคลากรในการพัฒนางานทะเบียนและประมวลผลของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากในทุกระบบและในภาพรวม ได้แก่ ระบบการรับสมัครและรับรายงานตัวนักศึกษา ระบบการลงทะเบียนเรียน ระบบการจัดทำทะเบียนสะสมและการขออนุมัติจบ ระบบการออกเอกสารหลักฐานการศึกษา ระบบการประเมินผลการศึกษา ระบบการประกาศพันสภาพการเป็นนักศึกษาความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อประสานงานของงานทะเบียนและประมวลผล ความรวดเร็วในการทำงานของงานทะเบียนและประมวลผล และภาพรวมความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของงานทะเบียนและประมวลผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวีรัตน์พิทักษพงศ์ (2553: 4-5) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง : การศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการ สำนักสงเสริมวิชาการและงานทะเบียน ปการศึกษา 2552 พบว่า ผู้รับบริการผานเคานเตอร์บริการ สำนักสงเสริมวิชาการและงานทะเบียน มีระดับความพึงพอใจสามด้าน คือ ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ นั่นคือ เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ใ

บริการ มีการดูแลเอาใจใส่ กระตือรือร้นเต็มใจ ให้บริการสามารถสื่อสาร วิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาได้ตรงตามความต้องการได้ถูกต้อง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยในพื้นที่การให้บริการของสำนักสงเสริมวิชาการและงานทะเบียน มีเครื่องปรับอากาศ มีเครื่องมืออุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการดูแลผลการศึกษา การลงทะเบียนออนไลน์ผานเครือข่าย ในการพิมพ์ผลการศึกษา พิมพ์ใบแจ้งการชำระเงินค่างานทะเบียน ซึ่งไม่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและด้านคุณภาพการให้บริการ นั่นคือ ผู้ให้บริการของสำนักสงเสริมวิชาการและงานทะเบียนมีความรับผิดชอบสูง มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความสามารถในการเรื่องที่ให้บริการ สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริการที่รวดเร็ว ประหยัดเวลา และตรงต่อเวลาให้บริการด้วยจิตใจที่รักในงานด้านบริการ (Service Mind) มีความรู้ในงานที่ให้บริการถูกต้องแม่นยำ โดยใช้ประสบการณ์และทักษะการให้บริการที่ เป็นประโยชน์แก่ผู้รับบริการและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิสริน อัคระวิวัฒน์กุล (2556 : 12) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการปฏิบัติงานทะเบียนและประมวลผล วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมผู้ให้บริการมีความพึงพอใจต่อกระบวนการปฏิบัติงานมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านบุคลากรที่ให้บริการและสถานที่มีความพึงพอใจต่อกระบวนการปฏิบัติงานมากที่สุดส่วนด้านที่เหลือนีมีความพึงพอใจต่อกระบวนการปฏิบัติงานมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือการจัดทำเอกสารทางการศึกษาการลงทะเบียนเรียนการจัดทำรายงานผลการเรียนและการรับสมัครนักศึกษาและจัดทำประวัติซึ่งผลจากการสนทนากลุ่มสรุปได้ว่าการพัฒนาระบบการปฏิบัติงานทะเบียนและประมวลผลวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการเชียงใหม่ทำให้งานทะเบียนและประมวลผลเกิดการพัฒนามตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดมีข้อค้นพบจากความพึงพอใจของผู้ให้บริการก่อนการพัฒนากระบวนการผู้ให้บริการมีความพึงพอใจปานกลางต่อกระบวนการปฏิบัติงานกับหลังการพัฒนาระบบการผู้ให้บริการมีความพึงพอใจมากต่อกระบวนการปฏิบัติงานและสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวิมล จงจรวัยสกุล (2551: 8) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการบริการของงานทะเบียนและวัดผล ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาในการบริการของงานทะเบียนและวัดผลทุกคณะมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากและผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจโดยรวมนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความพึงพอใจ ต่อการให้บริการงาน

ทะเบียนและวัดผลแตกต่างกันส่วนผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนนักศึกษาแต่ละคณะ มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบเป็นรายคณะนิติศาสตร์มีความพึงพอใจแตกต่างจากคณะบริหารธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญความพึงพอใจของนักศึกษาในการบริการของงานทะเบียนและวัดผลทุกคณะมีความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการต้อนรับ ด้วยอัธยาศัยที่ดี สุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน การจัดทำระเบียบว่าด้วยงานทะเบียนและประมวลผล เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติและยังเกี่ยวข้องกับผู้เรียนทุกคนตั้งแต่เข้าเรียนจนจบการศึกษาและออกจากสถานศึกษา และสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทั้งกำหนดให้คณะกรรมการฝ่ายวิชาการระดับสถาบัน ระดับคณะ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรทั้งระดับสถาบัน และระดับคณะ มีส่วนรับผิดชอบ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรผู้รับผิดชอบควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทะเบียนและประมวลผล ผ่านระบบ E-education เพื่อลดปัญหาความชำนาญใน และควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจและเสริมสร้างทักษะเกี่ยวกับขั้นตอนของงานทะเบียนและประมวลผล

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำรับผิดชอบงานทะเบียนและประมวลผล เพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรสำรวจปัญหาการพัฒนางานทะเบียนและประมวลผลของสถาบันการพลศึกษา ใน 17 วิทยาเขต เพื่อเป็นการตรวจสอบสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และหาหนทางการแก้ปัญหาในภาพรวมของสถาบันการพลศึกษา

2.2 การพัฒนางานทะเบียนและประมวลผลควรเน้นการพัฒนาแบบเชิงกลยุทธ์ โดยยึดหลักการประเมินเสริมพลังตามแนวคิดของ Fetterman ที่มีความต้องการแก้ปัญหาโดยกำหนดให้ผู้วิจัยมีส่วนร่วมในการวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

รายการอ้างอิง

- กิริติกานต์ ศิริสุวัฒน์. (2553). การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของบุคลากรในโรงเรียนอนุบาลศรีประจักษ์ โดยใช้การประเมินเสริมพลัง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิสรีน อัครวิวัฒน์กุล. (2556). การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานทะเบียนและประมวลผล วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนการเชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ศษ.ม (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยพายัพอีสเทอร์น.
- พัชรี ประจัญ. (2555). การพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม ประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินเสริมพลังอำนาจ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม .
- วรรณวิมล จงจรรย์สกุล. (2551). ความพึงพอใจในการบริการของงานทะเบียนและวัดผล. นนทบุรี : วิทยาลัยราชพฤกษ์
- สวัสดิชัย ศรีพนมธนากร. (2550). การพัฒนารูปแบบการประเมินเสริมพลังสำหรับการประเมินระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. การศึกษาคุชฎบัณฑิต กศ.ด. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สังวาล ศิริ. (2551). การพัฒนาระบบงานประมวลผล กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อินตอง ศรีอุดม. (2552). รูปแบบการพัฒนาการวัดผลและการประเมินผลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 : กรณีโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 96 (ชุมชนบ้านธาตุ). วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย .
- Fetterman, D.M. (1996). "Empowerment Evaluation : An Introduction to Theory and Practice," in Fetterman, D. M., Kaftrian, S.J. and Wandersman, A. (eds). **Empowerment Evaluation : Knowledge and Tools for Self-assessment and Accountability**. Thousand Oaks, CA : Sage.

Heck, R. & Marcoulides, G. (1996). School culture and performance: Testing the invariance of an organizational model. *School Effectiveness and School Improvement*, 7(1), 76-95.

โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กร ของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ A Structural Equation Model of Factors Affecting Organizational Loyalty of Lecturer's in Rajabhat Universities

ภัทรวรรณ คำแปล *

เฉลย ภูมิพันธ์ **

เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏจำแนกตามขนาดของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามโมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้น และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนากับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 601 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

ตัวแปรที่ศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วยปัจจัยด้านการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร ปัจจัยด้านความพึงพอใจในการทำงาน และปัจจัยด้านภาพลักษณ์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นบนฐานแนวคิดของตัวแปร การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ไค-สแควร์ (χ^2) สถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอน มีความจงรักภักดีในองค์กรอยู่ในระดับมาก คือ ความจงรักภักดี ($\bar{X} = 4.29$) ด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.26$) ด้านบรรทัดฐาน ($\bar{X} = 4.21$) ด้านจิตใจ ($\bar{X} = 4.16$) และด้านความคงอยู่ ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความจงรักภักดีในองค์กรของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏขนาดต่างกั้มีความจงรักภักดีในองค์กรแตกต่างกัน

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานจากมากไปหาน้อยมีดังนี้ (1) อิทธิพลทางตรงมี 2 ปัจจัย การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อภาพลักษณ์องค์กร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .858 และความพึงพอใจในการทำงาน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .956 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความจงรักภักดีในองค์กรผ่านภาพลักษณ์องค์กร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .122 และความพึงพอใจในการทำงาน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ .577 นอกจากนี้การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรยังส่งผลทางอ้อมต่อความพึงพอใจในการทำงานโดยส่งผ่านผ่านภาพลักษณ์ (2) รองลงมาภาพลักษณ์องค์กรส่งผลทางตรงต่อความจงรักภักดีในองค์กร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ .122 และความพึงพอใจในการทำงาน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .050 และส่งผลทางอ้อมต่อความจงรักภักดีในองค์กรโดยส่งผ่านความพึงพอใจในการทำงาน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .577 (3) การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรเป็นตัวแปร

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

*** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ที่มีอิทธิพลรวมต่อความจงรักภักดีในองค์กร โดยส่งผ่านภาพลักษณ์องค์กร และความพึงพอใจในการทำงาน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ .346 เมื่อพิจารณาค่า R-square พบว่าตัวแปรที่นำมาศึกษาในรูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ร้อยละ 47

3. โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบสุดท้ายมีค่าสถิติดังนี้ $\chi^2 = 97.650$, $df = 80$, $\chi^2 / df = 1.22$ p-value = 0.0875 CFI = 0.994, TLI = 0.988 RMSEA = 0.019, SRMR = 0.028

ABSTRACT

The study was to develop a linear structural equation model of factors affecting organizational loyalty of lecturers in Rajabhat universities in Thailand and to confirm a structural equation model of those factors with empirical data from survey research. The research sample consisted of 601 lecturers in Rajabhat universities in Thailand. The sampling method was the multi-stage random sampling, using questionnaires and construct hypothesis model based on variables from a review of theories and researches.

The hypothesis model has 1 exogenous latent variable: organizational loyalty and 3 endogenous latent variables: organizational justice, job satisfaction, and organizational image. The collected data was analyzed with a packaged program to obtain basic statistics of mean ($\bar{x}$), standard deviations (S.D.), Chi-square (χ^2), F-test and Pearson's product moment coefficients. The packaged program was further employed to construct the linear structural equation model and confirmation factor analysis.

The research findings were as follows:

1. The sample of lecturers in Rajabhat universities had organizational loyalty at a high level on average with organizational loyalty ($\bar{x}$ =4.29), behavior ($\bar{x}$ =4.26),normalization($\bar{x}$ =4.21), affective factors ($\bar{x}$ =4.16) and persistence ($\bar{x}$ =4.12), respectively. When organizational loyalty of the sample were classified by size, Findings indicated that

sample groups working in Rajabhat universities with different sizes had different organizational loyalty.

2. The factors that had direct, indirect and total effect towards organizational loyalty of lecturers in a Rajabhat university by decreasing the order of standardized path coefficients were Direct Effect, Indirect Effect, and Total Effect: (1) Direct Effect : The factors which had the highest direct effect on organizational loyalty of lecturers was organizational image, which had standardized path coefficients of .858, followed by job satisfaction with the coefficient of .956. Organizational justice had an indirect effect on job satisfaction and organizational image.

(2) Indirect effect factors on organizational image had a standard path coefficient of .122, followed by job satisfaction, which had a standard path coefficient of .050, and an indirect effect on organizational loyalty with a standard path coefficient of .577. (3) Total Effect: The factor having the highest total effect on organizational loyalty of lecturers was organizational justice, followed by organizational image and job satisfaction which had a standard path coefficient of .346.

The R-square of structural equation model of factors affecting organizational loyalty of lecturers in Rajabhat universities can explain the variances of organizational loyalty with the prediction power of 47 percent

3. A structural equation model of factors affecting organizational loyalty of lecturers in Rajabhat universities was designed by the researcher to fit the empirical data. The final model showed that the fitness between the data and model indices were as follows: $\chi^2 = 97.650$, $df = 80$, $\chi^2/df = 1.22$, p-value = 0.0875, CFI = 0.994, TLI = 0.988, RMSEA = 0.019, SRMR = 0.028

คำสำคัญ : ความจงรักภักดีในองค์กร, การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร, ความพึงพอใจในงาน

Keywords : organizational Loyalty, organizational Justice, job satisfaction

บทนำ

การพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพนั้นทุนมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานในองค์กร “ทรัพยากรบุคคล” คุณภาพของพนักงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากพนักงานเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย และวิสัยทัศน์ขององค์กร ตลอดจนความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานจึงเป็นปัจจัยสำคัญ ที่พร้อมเป็นแรงผลักดันให้พนักงานมีความคงอยู่และทำงานกับองค์กรได้อย่างยืนยาวกับองค์กร ความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานจึงเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อในการยอมรับเป้าหมายในการทำงาน มีการยอมรับค่านิยมขององค์กร โดยพนักงานมีความพร้อมและความเต็มใจ ที่จะทุ่มเทความพยายามทำงานให้กับองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงสร้างคุณประโยชน์ให้แก่องค์กรอย่างสูงสุด พนักงานจึงมีความปรารถนาที่จะรักษาการเป็นสมาชิกขององค์กรที่ดี หากพนักงานมีความจงรักภักดีในองค์กรก็จะส่งผลในเรื่องของความพึงพอใจในการทำงาน พนักงานพยายามที่จะทำงานให้ดีที่สุด เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าขององค์กรให้ดียิ่งๆขึ้นไป ดังนั้นจึงก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ร่วมส่งเสริมในการทำงาน เช่น พนักงานเกิดความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการทำงาน เอาใจใส่และทุ่มเทการทำงานนอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ ที่องค์กรกำหนดภายในองค์กร ความจงรักภักดีในองค์กรที่ส่งผลต่อพนักงานมีอยู่ 4 ด้าน คือ ความจงรักภักดีต่อองค์กรด้านจิตใจ ด้านความคงอยู่ ด้านบรรทัดฐาน และด้านพฤติกรรม จากการศึกษาวิจัยพบว่าพนักงานที่มีความจงรักภักดีต่อองค์กรด้านจิตใจสูงจะคงอยู่กับองค์กรเพราะเหตุผลที่ว่าด้วยการอยากอยู่ พนักงานที่มีความจงรักภักดีในองค์กรด้านความคงอยู่คงอยู่กับองค์กรเพราะเหตุผลที่ว่าจำเป็นต้องอยู่ และพนักงานที่มีความจงรักภักดีต่อองค์กรด้านบรรทัดฐานสูงนั้นจะคงอยู่กับองค์กรเพราะเหตุที่ว่าควรอยู่ (ธนพร แยมสุตา. 2549 : 1)

เนื่องจากพนักงานมหาวิทยาลัยเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายขององค์กรที่วางไว้ ดังนั้นความจงรักภักดีในองค์กรจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ผลักดันให้พนักงานคงอยู่ทำงานกับองค์กรได้อย่างต่อเนื่องปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง กระจายตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งมีภารกิจหลักตามกรอบที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ดังนี้ “มาตรา 7” ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญา

ของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง และยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืนโดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทุนบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู

ในสภาวะปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาเป็นสถานที่ผลิตและพัฒนาทรัพยากรบุคคล สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ที่มีพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการหรืออาจารย์ที่มีสติปัญญาดีเลิศ เข้ามาพัฒนาในแต่ละคณะ ในอดีตที่ผ่านมาบัณฑิตที่ได้รับเกียรตินิยมต่างมุ่งจะเข้ามาเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้เพราะได้รับการยกย่องมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีและได้รับค่าตอบแทนในอัตราที่สูง ต่อมาฐานะของอาจารย์ได้เสื่อมถอยลง ส่วนหนึ่งเพราะมหาวิทยาลัยเป็นระบบราชการที่อาจารย์มีฐานะเช่นเดียวกับข้าราชการโดยทั่วไป ปัจจุบันนี้สวัสดิการของข้าราชการที่ผ่านมามีต่ำกว่าอัตราเงินเพื่อและค่าครองชีพมาตลอด ฐานะของข้าราชการจึงด้อยลงซึ่งสื่อถึงความเหลื่อมล้ำทำให้อาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกในหลายสาขาที่ได้รับค่าตอบแทน และสวัสดิการน้อยกว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และในระดับปริญญาโท ที่สำเร็จการศึกษาใหม่ทำงานในองค์กรของภาคเอกชนเพื่อให้ยังชีพได้สมควรแก่ฐานะจึงต้องหารายได้เพิ่มเติมจากงานประจำ จึงไม่มีเวลาอุทิศตนให้แก่การพัฒนาทางวิชาการ ทั้งนี้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยไม่สามารถลงโทษผู้ที่มีผลงานทางวิชาการน้อยหรือไม่รับผิดชอบงาน นอกจากนั้นอาจารย์ยังมีเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอนมากซึ่งการทำงานในลักษณะนี้ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานให้อาจารย์ไม่แข่งขันกันที่จะหาชื่อเสียงทางวิชาการ (สมิตร สุวรรณ และคณะ. 2552 :1)

พฤติกรรมของพนักงานที่ดีเป็นปัจจัยหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญต่อองค์กร ทำให้การทำงานของสังคมในองค์กรมีความราบรื่น เกิดความยืดหยุ่นในการทำงาน พนักงานในองค์กรมีการปรับตัวพึ่งพาอาศัยกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง การสร้างและสนับสนุนปัจจัยที่ส่งผลให้พนักงานเกิดพฤติกรรมการเป็นบุคลากรที่ดีนั้น มีส่วนช่วยส่งเสริมองค์กรนั้นให้มีประสิทธิภาพต่อการทำงานได้ดียิ่งขึ้น องค์กรจะประสบผลสำเร็จหรือสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้นั้น ต้องอาศัยการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่ชัดเจน มีความเหมาะสมกับ

การดำเนินงานขององค์กรรวมไปถึงบุคลากรในองค์กรต้องมีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว และมีความชำนาญ ให้ความช่วยเหลือกับบุคลากรในองค์กรรวมไปถึงการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ให้ความร่วมมือทางด้านกิจกรรมของมหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ ที่องค์กรจัดขึ้น รวมทั้งการใช้ทรัพยากรในองค์กรอย่างประหยัดและสร้างสรรค์ สิ่งที่ดีและเกิดประโยชน์ต่อองค์กร รักษาผลประโยชน์ให้องค์กรรวมทั้งพยายามผลักดันและทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ดีที่สุด ดังนั้นลักษณะของพฤติกรรมดังกล่าวเรียกว่า พฤติกรรมการเป็นบุคลากรที่ดีขององค์กร นอกจากบุคลากรในองค์กรจะมุ่งปฏิบัติงานให้แก่องค์กรอย่างมีคุณภาพและตรงตามเป้าหมายขององค์กร องค์ประกอบสำคัญคือความจงรักภักดีต่อองค์กร สามารถที่จะแสดงออกถึงความเชื่อมั่น ความซื่อสัตย์ ไม่คิดโยกย้ายไปทำงานองค์กรอื่น มุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มที่ (พิชิต ขัติเรือง. 2550 : 1)

การรับรู้ความยุติธรรมองค์กร เป็นสิ่งที่บุคคลได้รับการจากงาน พนักงานและลักษณะของบุคคลที่ให้ผลต่องาน บุคคลแต่ละคนย่อมแสวงหาความเสมอภาคทางสังคม เมื่อพิจารณาจากผลตอบแทนที่ได้รับจากความยุติธรรมในองค์กร (Organizational Justice) จึงเป็นทฤษฎีที่พัฒนาต่อมาจาก Equity Theory โดยเน้นถึงความรับรู้และการตัดสินใจของพนักงานว่ามีความยุติธรรมเกิดขึ้นในกระบวนการหรือในการตัดสินใจต่างๆ ขององค์กรหรือไม่ ซึ่งแยกเป็น 4 ประการคือ 1) การรับรู้ของความยุติธรรมของการจัดสรรทรัพยากรและผลตอบแทนในองค์กร ซึ่งใกล้เคียงกับหลักการของ equity theory แต่สามารถนำไปใช้ได้กว้างขวางมากกว่า เช่น ใช้กับการเมืองในองค์กร การเลื่อนตำแหน่ง การสอนงาน ทีม ระดับความพึงพอใจของผลประโยชน์ที่ได้รับ 2) การรับรู้ถึงความเสมอ

ภาคหรือความยุติธรรมของกระบวนการองค์การ ในการกระจายการตัดสินใจ พนักงานจะกังวลในเรื่องความยุติธรรมในการตัดสินใจในทุกแง่มุมการทำงาน การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการชดเชยค่าตอบแทน การประเมินผลงาน การฝึกงานและการแบ่งงานเป็นกลุ่มความยุติธรรมของกระบวนการต่างๆ จะแสดงถึงผลกระทบเชิงบวกบนปฏิริยาต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยพันธสัญญาขององค์การแรงกระตุ้นภายในความตั้งใจที่จะอยู่กับการเป็นพลเมืองขององค์การความไว้วางใจผู้บังคับบัญชาความพอใจในผลการตัดสินใจแรงกระตุ้นการทำงานผลงานผลกระทบทางบวกของความยุติธรรมของกระบวนการต่างๆ พบในการตัดสินใจสำคัญขององค์การรวมถึงการจ่ายผลประโยชน์ การคัดเลือกคนทำงาน และการประเมินผลงาน เพราะความยุติธรรมของกระบวนการต่างๆ

เป็นประโยชน์ต่อการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Adams, J. Stacey (1965 : 267-299)

ภาพลักษณ์องค์กรในแง่ของพฤติกรรมที่แสดงถึงการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของชุมชนโดยมีการประชาสัมพันธ์ด้านการศึกษาได้อย่างครอบคลุมและเกิดความน่า ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมให้มีความโดดเด่นร่วมกับมหาวิทยาลัยและชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมการทำงาน การให้บริการได้อย่างครบถ้วน และมีการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและครอบคลุมในพื้นที่ให้บริการ มีอยู่ 4 ด้านด้วยกัน 1) การจัดการองค์กร การจัดระเบียบกิจกรรมต่างๆ ในมหาวิทยาลัยโดยมอบหมายงานให้พนักงานมหาวิทยาลัยปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการจัดการที่ดี จะช่วยให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพได้ 2) การจัดการศึกษา การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสร้างองค์ความรู้ อันเกิดที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 3) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม คือกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ 4) การประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมีการสื่อสารความคิดเห็นข่าวสาร ข้อเท็จจริงต่างๆ ไปสู่กลุ่มประชาชน

การศึกษาวิจัยรูปแบบสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานของระบบทรัพยากรบุคคล ผู้วิจัยมีความสนใจและเห็นความสำคัญของการวิจัยเรื่องนี้จึงต้องการศึกษาเปรียบเทียบความจงรักภักดีในสถาบัน โดยการสะท้อนความคิดเห็นของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอน (อาจารย์) มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ตลอดจนการมีขวัญกำลังใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง มีสิทธิประโยชน์ มีเกียรติศักดิ์ศรีของอาชีพ และอาจรวมไปถึงเรื่องความจงรักภักดีต่อองค์กรด้วยเพื่อต้องการทราบเจตคติของความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่จะศึกษานั้น เพื่อนำมาใช้พัฒนาแนวทางส่งเสริมบุคลากรในองค์กรให้มีคุณลักษณะที่ดี ผลักดันให้บุคลากรได้ทำงานอย่างมีความสุข และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และเป็นประโยชน์

ต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสามารถบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับของความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏจำแนกตามขนาดของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนากับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามโมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้น

วิธีดำเนินการการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏในประเทศไทย ปีการศึกษา 2556 จำนวน 8,075 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2556) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ด้วยสถิติขั้นสูง และมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จึงต้องพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างควบคู่ไปกับจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า โดยอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์ หรือตัวแปรควรจะเป็น 20 : 1 (Thompson. 1987 : 42-46) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนเส้นพารามิเตอร์ 24 เส้นโดยแบ่งตามขนาดของพนักงานมหาวิทยาลัยดังเกณฑ์ต่อไปนี้กลุ่มเล็ก 0-249 คน กลุ่มกลาง 250-399 คนและกลุ่มใหญ่ 400-650 คน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กล่าวมาจากนั้นจึงสุ่มตัวอย่าง 650 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏสายผู้สอน 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2556) ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว โดยครอบคลุมความจงรักภักดีในองค์กร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยดำเนินการขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และแจ้งให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มตัวอย่างทราบและขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ จำนวน 650 ฉบับ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 2 สัปดาห์โดยทางไปรษณีย์

3.3 ดำเนินการติดตามเก็บแบบสอบถามคืนจำนวน 650 ฉบับ และนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบจำนวนแบบสอบถาม และความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบ จำนวน 601 ฉบับ สำหรับมหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยยังไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยจะประสานทางโทรศัพท์เพื่อขอเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

3.4 ตรวจสอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไปและหากพบว่ามีมหาวิทยาลัยราชภัฏใดยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอีกครั้ง และส่งทางไปรษณีย์ด่วน (EMS)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติบรรยาย

4.1.1 การแจกแจงความถี่ และร้อยละ ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.1.2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง ใช้สำหรับวิเคราะห์ระดับการแสดงออกของความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ และระดับการแสดงออกของปัจจัยที่นำมาศึกษา

4.1.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างอายุ ประสบการณ์การเป็นพนักงาน

มหาวิทยาลัยสายผู้สอน และขนาดของมหาวิทยาลัย ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) (กัลยา วิทยชัยบัญชา. 2552 : 3-8)

4.2 สถิติอ้างอิง

4.2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เพื่อวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลสมการโครงสร้าง

4.2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างตามขนาดของมหาวิทยาลัย ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) (กัลยา วิทยชัยบัญชา. 2552 : 3-8)

4.2.3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญด้วยสถิติทดสอบที (t-test)

4.2.4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) มีสถิติที่เกี่ยวข้อง เช่น สัมประสิทธิ์ความแปรผันพหุคูณ

4.2.5 การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (path analysis) แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา ทดสอบความมีนัยสำคัญด้วยสถิติทดสอบที เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏขึ้นพื้นฐานดังนี้

1) การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (goodness-of fit measures) เพื่อศึกษาภาพรวมของโมเดลว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติที่จะตรวจสอบ ดังนี้ (Brown & Cudeck. 1993 : 136-162)

2) ค่าสถิติไค-สแควร์ (chi-square statistics) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าเป็นศูนย์ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าต่ำมาก หรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไรแสดงว่าข้อมูลโมเดล มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Boolen, 1989: 330-316)

3) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (goodness-of-fit index: GFI) ซึ่งเป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความสอดคล้องจากโมเดลก่อน และหลังปรับโมเดลกับฟังก์ชัน ความสอดคล้องก่อนปรับโมเดล ค่า GFI หากมีค่ามากกว่า 0.90 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hoyle. 2000 : 465-497)

4) ใช้ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (adjusted goodness-of-fit index: AGFI) ซึ่งนำ GFI มาปรับแก้และคำนึงถึงขนาดของตัวแปรและกลุ่มตัวอย่าง คำนี้นี้ใช้ เช่นเดียวกับ GFI และ AGFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hoyle. 2000 : 465-497)

5) ค่า RMSEA (root mean square error of approximation) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่สอดคล้องของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากรซึ่ง ได้อธิบายว่า ค่า RMSEA ที่น้อยกว่า .05 แสดงว่ามีความสอดคล้องสนิท (close fit) แต่อย่างไรก็ตาม ค่าที่ใช้ได้และถือว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับโมเดลไม่ควรจะเกิน .08

6) ค่าการเปรียบเทียบ (Comparative fit index : CFI) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงการเปรียบเทียบความฟิตของโมเดล มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.95 แสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบความสอดคล้องของโมเดล

7) ค่า Tucker-Lewis index (TLI) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.95 แสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบความสอดคล้องของโมเดล

8) ค่า Weight root mean square residual (WRMR) ค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.90 แสดงให้เห็นถึงค่าน้ำหนัก (สุนทรพจน์ ดำรงพานิช. 2555 : 198)

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและการแจกแจงของตัวแปรการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ทราบลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างและการแจกแจงของตัวแปร โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปร ดังนั้นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 601 คน คิดเป็นร้อยละ เพศชาย จำนวน 380 คน คิดเป็นร้อยละ 63 และเพศหญิง จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 37 ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31-40 ปี หรือร้อยละ 50 ในขณะที่กลุ่มอายุระหว่างไม่เกิน 30 ปี อายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวนกลุ่มอายุละ 100 คน หรือร้อยละ 17 เมื่อพิจารณาประสบการณ์ของพนักงานมหาวิทยาลัยและขนาดของมหาวิทยาลัยราชภัฏพบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์เป็นพนักงานมหาวิทยาลัย 6-10 ปี จำนวน 260 คน หรือร้อยละ 35 รองลงมา คือ 11-15 ปี หรือร้อยละ 13 และ 16-20 ปี หรือร้อยละ 8 ตามลำดับ ส่วนขนาดมหาวิทยาลัย

ราชภัฏ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏขนาดเล็ก จำนวน 376 คน หรือร้อยละ 62 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏขนาดกลาง จำนวน 135 คน หรือร้อยละ 22 และ เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏขนาดใหญ่ จำนวน 90 คน หรือร้อยละ 15 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) เพื่อเปรียบเทียบความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำแนกตามขนาดพบว่า พนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ทำงานในมหาวิทยาลัยที่มีขนาดต่างกัน มีความจงรักภักดีโดยรวมแตกต่างกัน ($F=4.130$) เมื่อพิจารณารายด้านของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนที่ทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ขนาดต่างกัน คือด้านจิตใจ และด้านบรรทัดฐาน ($F=0.570$ และ 0.3112 ตามลำดับ)

โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนด้านความคงอยู่ และด้านพฤติกรรมไม่ต่างกัน เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว พบว่าตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ($\bar{x}$) คือ ความจงรักภักดี ($\bar{x} = 4.29$) ด้านพฤติกรรม ($\bar{x} = 4.26$) ด้านบรรทัดฐาน ($\bar{x} = 4.21$) ด้านจิตใจ ($\bar{x} = 4.16$) และด้านความคงอยู่ ($\bar{x} = 4.12$) ตามลำดับ

1. เมื่อพิจารณาความจงรักภักดีในองค์กรด้านจิตใจ พบว่าความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏขนาดกลางมีความจงรักภักดีในองค์กรแตกต่างกันกับขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

2. เมื่อพิจารณาความจงรักภักดีในองค์กรด้านบรรทัดฐาน พบว่าความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ขนาดกลางมีความจงรักภักดีในองค์กรไม่แตกต่างกันกับขนาดเล็ก

ตัวแปร	$\bar{x}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ความจงรักภักดีในองค์กรด้านบรรทัดฐาน		4.23	4.13	4.27
ขนาดเล็ก	4.23	-	.10	-.04
ขนาดกลาง	4.13		-	-.14
ขนาดใหญ่	4.27			-

* $p < .05$

3. เมื่อพิจารณาความจงรักภักดีในองค์กรโดยรวม พบว่า ความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ขนาดเล็กมีความจงรักภักดีในองค์กรแตกต่างกันกับขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05

ตัวแปร	$\bar{x}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ความจงรักภักดีในองค์กร		4.32	4.31	4.19
ขนาดเล็ก	4.32	-	.01	.13*
ขนาดกลาง	4.31		-	.12
ขนาดใหญ่	4.19			-

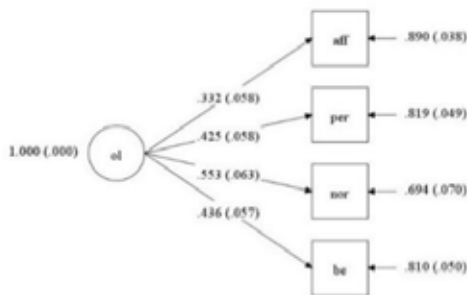
* $p < .05$

1. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรสหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยมากที่สุดคือความจงรักภักดีในองค์กร ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความจงรักภักดีในองค์กร ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์องค์กร การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรและปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอน จำนวน 4 ตัวแปรแฝง พบว่าตัวแปรแฝงทั้งหมดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .30 ขึ้นไป แสดงว่าตัวแปรแฝงทุกตัวมีความตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตัวแปร	$\bar{x}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ความจงรักภักดีในองค์กรด้านจิตใจ		4.20	4.05	4.18
ขนาดเล็ก	4.20	-	.15*	.02
ขนาดกลาง	4.05		-	-.13
ขนาดใหญ่	4.18			-

ตัวแปรแฝงความจงรักภักดีในองค์กรซึ่งผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรแฝงความจงรักภักดีในองค์กร ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว คือ องค์ประกอบด้านจิตใจ (Affective) องค์ประกอบด้านความคงอยู่ (Persistence) องค์ประกอบด้านบรรทัดฐาน (Normalization) และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรมีความสอดคล้อง

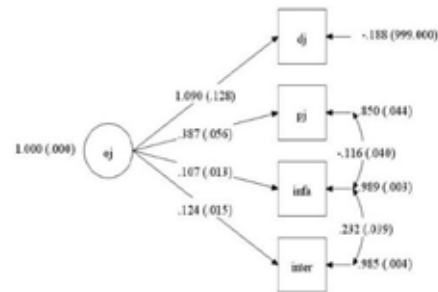
กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า ไค-สแควร์ (Chi-Square =1.38 df=2) ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 2 (P-value=0.2507) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMSEA=0.025) ค่าดัชนีความกลมกลืน (CFI=0.993) ค่าดัชนีที่ปรับแก้แล้ว (TLI) มีค่าเท่ากับ 0.979 และค่า SRMR มีค่าเท่ากับ 0.015 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของตัวแปรแฝง ความจงรักภักดีในองค์กร ทุกตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ยอมรับได้ คือมากกว่า 0.30 ดังนั้นตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงความจงรักภักดีในองค์กรจึงสามารถใช้วัดความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานได้จริง

ภาพ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงความจงรักภักดีในองค์กร

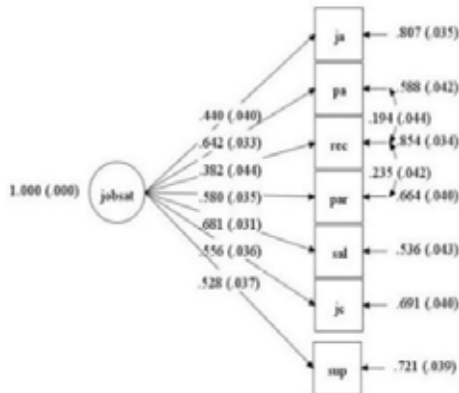
2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรแฝงการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว คือ องค์ประกอบด้านการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรด้านผลตอบแทน (Distributive Justice) องค์ประกอบการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรด้านกระบวนการ (Procedural Justice) องค์ประกอบการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรด้านข้อมูลข่าวสาร (Informational Justice) และองค์ประกอบการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร (Interpersonal Justice) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square =0.48, df=2) ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 2 (P-value =0.6156) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMSEA = 0.000) ค่าดัชนีความกลมกลืน (CFI = 1.000) ค่าดัชนีที่ปรับแก้แล้ว (TLI) มีค่าเท่ากับ 1.018 และค่า SRMR มีค่าเท่ากับ 0.014 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของตัวแปรแฝงการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร ทุกตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ยอมรับได้ ดังนั้นตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร จึงสามารถใช้วัด

การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรจึงสามารถใช้วัดความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานได้จริง

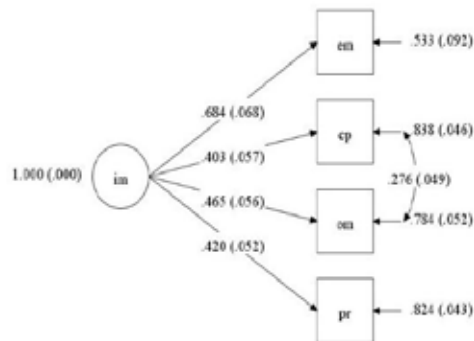
ภาพ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรแฝงของตัวแปรความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัว คือ องค์ประกอบความพึงพอใจในการทำงาน (Job Satisfaction) องค์ประกอบจ่ายค่าจ้างทุกคนอย่างเป็นธรรม (Salary) องค์ประกอบปรับปรุงคุณภาพการบังคับบัญชา (Supervision) องค์ประกอบอำนาจการควบคุมในองค์กร (Policy Administration) องค์ประกอบมอบหมายงานให้สอดคล้องกับความสนใจของพนักงาน (Job Characteristic) องค์ประกอบการให้พนักงานมีส่วนร่วม (Participant) องค์ประกอบสร้างใจกว้างใจ (Recognition) และองค์ประกอบหน้าที่การทำงานที่มั่นคงและมีโอกาสในการเจริญก้าวหน้า (Job Advancement) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า ไค-สแควร์ (Chi-Square =2.52 df=12) ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 3.00 (P-value = 0.0025) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMSEA=0.050) ค่าดัชนีความกลมกลืน (CFI=0.977) ค่าดัชนีที่ปรับแก้แล้ว (TLI) มีค่าเท่ากับ 0.960 และค่า SRMR มีค่าเท่ากับ 0.027 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของตัวแปรแฝงความพึงพอใจในการทำงาน ทุกตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ยอมรับได้ ดังนั้นตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงความพึงพอใจในการทำงาน จึงสามารถใช้วัดความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานได้

ภาพ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงความพึงพอใจในการทำงาน

4. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรแฝงภาพลักษณ์องค์กร ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว คือองค์ประกอบด้านการจัดการศึกษา (Educational Management) องค์ประกอบด้านการจัดการองค์กร (Organizational Management) องค์ประกอบด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (Culture Preservation) และองค์ประกอบด้านการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ ($\chi^2 = 0.25$ $df=1$) ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นเข้าใกล้ 3.00 ($P\text{-value} = 0.6124$) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ ($RMSEA=0.000$) ค่าดัชนีความกลมกลืน ($CFI=1.000$) ค่าดัชนีที่ปรับแก้แล้ว (TLI) มีค่าเท่ากับ 1.018 และค่า $SRMR$ มีค่าเท่ากับ 0.014 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของตัวแปรแฝงภาพลักษณ์องค์กร ทุกตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ยอมรับได้ ดังนั้นตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภาพลักษณ์องค์กร จึงสามารถใช้วัดภาพลักษณ์องค์กรได้จริง

ภาพ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงภาพลักษณ์องค์กร

5. ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบโดยใช้การทดสอบโมเดลตามแนวทางที่ 3 คือเมื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของรูปแบบสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่มีความสอดคล้องกันก็ดำเนินการพัฒนารูปแบบและได้รูปแบบที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ชนิดที่สามารถอธิบายค่าพารามิเตอร์ได้ดีที่สุดพบว่ารูปแบบสมมติฐานนี้ยังไม่มี ความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าไค-สแควร์ ค่า $RMSEA$ ยังมากกว่า 0.05 ค่า CN ยังน้อยกว่า 200 ค่า $SRMR$ ยังมากกว่า 0.05 ค่า $CFI = 0.615$ ยังน้อยกว่า 0.90 และค่า $TLI = 0.988$ มีค่ามากกว่า 0.90

ภายหลังปรับปรุงแบบ รูปแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของรูปแบบคือค่าไค-สแควร์ $\chi^2 = 97.650$ ที่องศาอิสระ $df = 80$, $\chi^2/df = 1.22$ ความน่าจะเป็น $p\text{-value} = 0.0875$ ค่า $CFI = 0.994$ ค่า $TLI = 0.988$ ค่า $RMSEA = 0.019$ และค่า $SRMR = 0.028$ สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีตัวแปรความจงรักภักดีในองค์กร ความพึงพอใจในการทำงานและภาพลักษณ์องค์กรมีค่า 0.47, 0.99 และ 0.73 ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่มีค่าสูงหมายถึงตัวแปรภายในรูปแบบร่วมกันพยากรณ์ความจงรักภักดีในองค์กร ได้ร้อยละ 47 ความพึงพอใจในการทำงาน ได้ร้อยละ 99 และภาพลักษณ์องค์กร ได้ร้อยละ 73 ตามลำดับ

ผลของเส้นทางอิทธิพลสามารถอธิบายถึงความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยได้ดีจากรูปแบบพบว่ามีความสอดคล้องกันดีระหว่างรูปแบบสมมติฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ดังนี้

การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อภาพลักษณ์องค์กร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ .858 ($IE = .000$) และค่า ($TE = .858$) และความพึงพอใจในการทำงานด้วยค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ .956 ($IE = 0.00$) และค่า ($TE = .965$) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความจงรักภักดีในองค์กรผ่านภาพลักษณ์องค์กร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .122 ($IE = .029$) และค่า ($TE = .151$) และความพึงพอใจในการทำงาน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ .577 ($IE = 0.00$) และค่า ($TE = .577$) นอกจากนี้การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรยังส่งผลทางอ้อมต่อความพึงพอใจในการทำงานโดยส่งผ่านผ่านภาพลักษณ์ ภาพลักษณ์องค์กรส่งผลทางตรงต่อความจงรักภักดีในองค์กร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์

เท่ากับ .122 ($IE = .029$) และค่า ($TE = .151$) และความพึงพอใจในการทำงาน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .050 ($IE = 0.00$) และค่า ($TE = .050$) และส่งผลทางอ้อมต่อความจงรักภักดีในองค์กร โดยส่งผ่านความพึงพอใจในการทำงาน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .577 ($IE = 0.00$) และค่า ($TE = .577$) ความพึงพอใจในการทำงาน มีอิทธิพลทางตรงต่อความจงรักภักดีในองค์กร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ .577 ($IE = 0.00$) และค่า ($TE = .577$)

การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อความจงรักภักดีในองค์กร โดยส่งผ่านภาพลักษณ์องค์กร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ .065 ($IE = .015$) และค่า ($TE = .081$) และส่งผลทางตรงต่อความจงรักภักดีในองค์กร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ .346 ($IE = .280$) และค่า ($TE = .346$) รองลงมา ปัจจัยการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อความจงรักภักดีในองค์กรซึ่งส่งผ่านความพึงพอใจในการทำงาน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ .041 ($IE = .000$) และค่า ($TE = .041$) และส่งผลทางตรงต่อความจงรักภักดีในองค์กร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ .346 ($IE = .053$) และค่า ($TE = .346$) และปัจจัยการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อความจงรักภักดีในองค์กร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ .346 ($IE = .013$) และค่า ($TE = .346$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏ สรุปรวมตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับของความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏจำแนกตามขนาดของมหาวิทยาลัยราชภัฏระดับความจงรักภักดีในองค์กรของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอน พบว่า มีความจงรักภักดีในองค์กรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับ ด้านที่สูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านความจงรักภักดีด้านพฤติกรรม ด้านบรรทัดฐาน ด้านจิตใจ และด้านความคงอยู่ ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความจงรักภักดีในองค์กรของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏขนาดต่างกันมีความจงรักภักดีในองค์กรแตกต่างกัน

การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร มีอิทธิพลรวมต่อความจงรักภักดีในองค์กรสอดคล้องกับงานวิจัย Kuhn & Beam (1982 : 192-193) ความจงรักภักดีคือข้อผูกมัดที่เกิดจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายได้ตกลงใจอย่างแน่วแน่ที่จะช่วยให้อีกฝ่ายหนึ่งประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ จากทฤษฎีที่พัฒนาต่อมาจาก Equity theory โดย

เน้นถึงความรับรู้และการตัดสินใจของพนักงานว่ามีความยุติธรรมเกิดขึ้นในกระบวนการหรือในการตัดสินใจต่างๆ ขององค์กรหรือไม่ ซึ่งแยกเป็น 4 ประเภทคือ 1) Distributive Justice คือ การรับรู้ของความยุติธรรมของการจัดสรรทรัพยากรและผลตอบแทนในองค์การสามารถนำไปใช้ได้กว้างขวางมากกว่า 2) Procedural Justice คือ การรับรู้ถึงความเสมอภาคหรือความยุติธรรมของกระบวนการองค์การในการกระจายการตัดสินใจ พนักงานจะกังวลในเรื่องความยุติธรรมในการตัดสินใจในทุกแง่มุมการทำงาน การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการชดเชย พบในการตัดสินใจสำคัญขององค์การ รวมถึงการจ่ายผลประโยชน์ การคัดเลือกคนทำงาน และการประเมินผลงาน เพราะความยุติธรรมของกระบวนการต่างๆ เป็นประโยชน์ต่อองค์การ 3) Interpersonal justice คือ ความรับรู้ของพนักงานถึงความยุติธรรมว่าพวกเขาได้รับการปฏิบัติโดยหัวหน้าในองค์การอย่างเป็นธรรมหรือไม่ การรับรู้เช่นนี้จะเกิดเมื่อหัวหน้าปฏิบัติกับพนักงานไปในทางเหมาะสมและน่าเคารพ 4) Informational justice กล่าวถึง การที่พนักงานมีความรับรู้ว่าการตัดสินใจและการสื่อสารจากหัวหน้าได้รับการโน้มน้าวที่เป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Allen, Shore & Griffeth (2003 : 99-118) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการรับรู้บทบาทและการสนับสนุนจากองค์การ การสนับสนุนการปฏิบัติงานทางด้านสหวิทยาการมนุษย์ที่มีผลต่อกระบวนการลาออกจากงาน ซึ่งได้ศึกษาจากพนักงานขายจากการตัดสินใจของพนักงาน แสดงให้เห็นว่าการได้รับผลตอบแทนอย่างยุติธรรมและโอกาสในการได้รับความเจริญก้าวหน้ามีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การจากผลการศึกษาของ Loi, Hang-yue & Foley (2006 : 101-120) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในความยุติธรรมด้านผลลัพธ์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการรับรู้การสนับสนุนขององค์การโดยการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ Hierarchical regression ซึ่งสำรวจข้อมูลจากหน่วยงานความจำแนก 514 คน ในเกาะฮ่องกง การศึกษาของ Hochwartert และคณะ (Hochwarter and other. 2003 : 438-456) เกี่ยวกับความสำคัญของการรับรู้ นโยบายและผลลัพธ์ของการทำงาน โดยมีการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การเป็นตัวกลาง

ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความจงรักภักดีในองค์กร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ พนักงานมหาวิทยาลัยสายผู้สอนมหาวิทยาลัยราชภัฏมีความเชื่อในเรื่องของการสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน พนักงานมหาวิทยาลัยเข้าใจสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานในชีวิตประจำวัน และเข้าใจสถานการณ์ในปัจจุบันขององค์กร โดยมีการวางแผน

คุณภาพชีวิตการทำงาน มีการประเมินผลการทำงานที่ดีพนักงานมีความพึงพอใจในการทำงานและมีความรู้สึกภาคภูมิใจในองค์กรที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ และได้รับความรู้สึกที่ดีในการทำงานทั้งด้านกายภาพ ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการการยอมรับและความจงรักภักดีในองค์กร พนักงานมหาวิทยาลัยมีความต้องการได้รับความสูงสุดในชีวิต ความต้องการมีฐานะทางสังคมและรู้สึกว่ามีค่า สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดความจงรักภักดีในองค์กร จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพอใจในงานอยู่ในงานที่ทำ ปัจจัยที่สามารถก่อให้เกิดความพอใจในงานได้สูง ได้แก่ ลักษณะของงาน ความสำเร็จของงาน โอกาสได้เลื่อนตำแหน่ง โอกาสได้ก้าวหน้า และได้รับการยอมรับ เป็นต้น Herzberg จึงเรียกปัจจัยนี้ว่า ปัจจัยจูงใจ (Motivators) ส่วนปัจจัยที่อาจทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ ไม่ใช่งาน แต่เป็นเงื่อนไขแวดล้อมภายนอกของงาน เช่น การบังคับบัญชา ค่าจ้างหรือค่าตอบแทน นโยบายเงื่อนไขการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้อื่น และความปลอดภัย ปัจจัยนี้หากได้รับการตอบสนอง จะช่วยป้องกันปฏิกิริยาทางลบจากพนักงาน Herzberg เรียกปัจจัยนี้ว่า ปัจจัยสุขอนามัยหรือปัจจัยเพื่อการคงอยู่ (Hygiene or Maintenance Factors) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของทฤษฎีปัจจัยคู่ของ Herzberg (Herzberg's Two-Theory) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีของ Locke, E.A. (2000) สรุปได้ว่าหากผู้บริหารต้องการทำให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ต้องเอาใจใส่ในการปรับเปลี่ยนเกี่ยวกับการทำงานให้สอดคล้องกับแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกัน เช่น พนักงานที่ให้ความสำคัญด้านโอกาสการได้เลื่อนตำแหน่ง ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้วิธีการพัฒนาทักษะและความรู้ด้านต่างๆ ที่จำเป็นกับตำแหน่งใหม่ให้กับพนักงานและให้โอกาสด้านประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรงกับงานจึงมีส่วนทำให้ พนักงานนั้นเกิดความรู้สึกพึงพอใจในงานมากขึ้น

ภาพลักษณ์เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีในองค์กรมากที่สุด และเป็นตัวแปรที่เป็นอิทธิพลทางอ้อมต่อความจงรักภักดีในองค์กรด้วยเช่นกัน กล่าวคือนันธิการ์ จิตริงาม (2551 : 83) ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยต้องมีการเปิดรับข่าวสารในด้านการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยอย่างสม่ำเสมอโดยผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของไพศาล คงสถิตสถาพร (2549 : 41) ได้สรุปภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในมุมมองของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจากการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

ราชภัฏ ได้แก่ ด้านองค์กร ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมของมหาวิทยาลัย/นักศึกษา และด้านการประชาสัมพันธ์มีภาพลักษณ์เชิงบวก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกรนก วิโรจนศรีสกุล (2546 : 36) ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเด่นในด้านการเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียง เก่ง มีความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอน และเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศ เป็นสถาบันที่ประชาชนยอมรับในฐานะผู้นำทางการศึกษา ทางด้านทัศนคติของประชาชน มหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับทัศนคติและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางตรงสูงสุดคือความพึงพอใจในการทำงานแสดงให้เห็นว่าพนักงานมหาวิทยาลัยเห็นถึงความพึงพอใจในการทำงานหรือมีเจตคติต่อความพึงพอใจในการทำงานของตนเองในแง่บวก ดังนั้นหากองค์กรคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ก็จะส่งผลให้มีพนักงานที่พร้อมและอยากทำงานกับองค์กรและมีความภักดีในองค์กรและทำให้เกิดผลสูงสุดในการทำงาน เพราะความพึงพอใจในการทำงานสามารถใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานมหาวิทยาลัยได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สามารถพิจารณาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรของพนักงานมาใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม เช่น แรงจูงใจในการทำงาน เป็นต้น

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรสืบค้นแนวคิดทฤษฎี และมีการสร้างโมเดลเพื่อเป็นทางเลือกไว้อย่างน้อย 3 รูปแบบ ที่มีความแตกต่างเพื่อการทดสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วเมื่อพบว่าโมเดลใดมีความกลมกลืนดีที่สุด จึงเลือกโมเดลนั้นมาใช้อธิบายความแปรปรวนของตัวแปรที่ศึกษา

2.3 ควรมีการพัฒนาโมเดลความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัย เพราะเป็นตัวแปรที่มีข้อมูลในเชิงลึกและมีความชัดเจนยิ่งขึ้นอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพประกอบกัน และนำไปสู่องค์ความรู้เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีในองค์กรและความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานต่อไป

รายการอ้างอิง

- กรกนก วิโรจนศรีสกุล. (2546). **ภาพลักษณ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในสายตาประชาชนเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กัลยา วาณิชบัญชา. (2552). **สถิติสำหรับงานวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนพร แยมสุตา. (2549). **ความยืดหยุ่นผูกพันต่อองค์การของบุคลากรกรมแพทยทหารเรือ**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ.
- นันทิการ์ จิตเรียง. (2551). **ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตามการรับรู้ของชุมชนท้องถิ่นอำเภอหาดใหญ่**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (นิเทศศาสตร์ธุรกิจ). สงขลา : มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ชติเรือง. (2550). **ความพึงพอใจโดยรวมและความจงรักภักดีต่อองค์การที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานบริษัท สุพรีม พรซิชั่น แมนูแฟคเจอร์ จำกัด**. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพศาล คงสถิตสถาพร. (2549). **ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตในมุมมองของบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**. วิทยานิพนธ์ ว.ม. (การจัดการการสื่อสารภาครัฐและเอกชน). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุนทรพจน์ ดำรงพานิช. (2555). **โปรแกรม Mplus กับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุมิตร สุวรรณ และคณะ. (2552). **การจัดระบบเงินเดือนและสวัสดิการเพื่อพัฒนาองค์กร สุ่มมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ : บทสะท้อนจากพนักงานมหาวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). **สถิติอุดมศึกษา**. ออนไลน์. แหล่งที่มา : <http://www.info.mua.go.th/information/>
- Adams, J. Stacey. (1965). "Inequity in social exchange", New York : Academic Press. (2) : 267-299.
- Allen, D.G., Shore, L.M., & Griffeth, R.W. (2003). The role of perceived organizational support And supportive human resource practices in the turnover process. **Journal of Management**. (29) : 99-118.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). **Alternative ways of assessing model fit**. IN: K. A. Bollen & J. S. Long (1989), **Testing structural equation models**. Beverly Hills, CA: Sage.
- Hoyle, R. H. (2000). **Confirmatory factor analysis**. New York : Academic Press.
- Hochwarter, W.A., and other. (2003). "Perceived organizational support as a mediator of the relationship between politics perceptions and work outcomes," **Journal of Vocational Behavior**. (63) : 438-456
- Herzberg, F. (1966). **Work and the Nature of Man**. Cleveland: World.
- Kuhn, A & Beam, R.D. **The logic of organization**. San Francisco : Jossey-Bass.
- Loi, R., Hang-Yue, N., & Foley, S. (2006). **Linking employees' justice perception to organizational occupational and organizational psychology**, The British Psychological Society. 79 (1) : 101-120.

การบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด Merit System in Personnel Administration of Sub-District Municipality in Roi-Et Province

ชัยชนะ ทองเจริญ *

ไพศาล แนนอุดร **

กษพร นานาผล ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม ประเภทของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ ตามขนาดของเทศบาลตำบลขนาดเล็กกับเทศบาลตำบลขนาดกลางกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 346 คน เลือกโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย กำหนดกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973 : 727) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's scale) 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลตามหลักคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักความมั่นคง ด้านหลักความสามารถ และด้านหลักความเป็นกลางทางการเมืองผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำพบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความสามารถ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาและสภาพการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดของข้าราชการการเมือง กับข้าราชการประจำ ตามขนาด

เทศบาลตำบลขนาดเล็กกับเทศบาลตำบลขนาดกลาง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ จำแนกตามเทศบาลตำบลขนาดเล็กและเทศบาลตำบลขนาดกลาง พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ จำแนกตามเทศบาลตำบลขนาดเล็ก และเทศบาลตำบลขนาดกลาง โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ABSTRACT

The purpose of this research aimed to study and compare the merit system of Personnel Administration of Sub-District Municipality, Roi Et Province, which classified by types of political servants and servants, and sizes of small and medium sub-district. The sample included 346 people that work as political servants and servants of Sub-District Municipality, Roi Et Province. All participants were selected by simple random sampling and defined by Yamane formula. The instruments used for data collection were a checklist and five rating scale questionnaire with the reliability of 0.97.

The results of the study indicated that;

1. The merit system of Personal Administration of Sub-District Municipality, Roi Et Province overall was moderately in four main core themes. Descending order as follows; Equality, Stability, Capacities, and Political Neutrality.

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Comparative results of personnel administration in the merit system of political servants and servants of Sub-District Municipality, Roi Et Province found that overall opinion of personal management in the merit system was no different. When considering each aspect, the study found that a core competence had the statistically significant difference in the level of .05.

2. The overall merit system of personal administration, which classified by size of small and medium sub-district was moderately in both dimensions.

Comparative results of four main core subjects (Equality, Stability, Capacities, and Political Neutrality) which classified by size of small and medium sub-district overall were no difference.

คำสำคัญ : การบริหารงานบุคคล, ระบบคุณธรรม, เทศบาลตำบล

Keywords : Personnel, Merit system, Sub-District Municipality

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นระบบการปกครองที่สืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจของรัฐสู่ท้องถิ่นให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลตนเอง ทั้งในด้านการบริหารงบประมาณการบริหารงานบุคคล และพื้นที่ โดยรัฐทำหน้าที่กำกับดูแลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อหลักการปกครองตนเอง และเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะเห็นว่าท้องถิ่นมีความใกล้ชิดประชาชนสามารถรับรู้ปัญหาและแก้ไขปัญหาได้รวดเร็วทันต่อความต้องการของประชาชน (นิศารวรรณ รักโคตร. 2547 : 2)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ และการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้มีศักยภาพในการรองรับภารกิจที่ถ่ายโอน ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นของตนเองเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง เพื่อให้การบริหารงานบุคคลของ

พนักงานส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบมีทิศทางที่เหมาะสมและเป็นธรรม จึงกำหนดให้คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นดังกล่าวมีลักษณะไตรภาคีประกอบด้วย ผู้แทนจากส่วนราชการท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานและแนวทางการบริหารงานบุคคลรวมทั้งกำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น แต่ทั้งนี้การกำหนดค่าใช้จ่ายด้านกำลังคนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะกำหนดสูงกว่า ร้อยละ 40 ของเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่ได้ (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. 2542)

ในปี พ.ศ. 2476 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกที่สนับสนุนการปกครองตนเองของท้องถิ่น ในปัจจุบันพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ได้กำหนดให้มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด อันได้แก่ เมืองพัทยาและกรุงเทพมหานคร และองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นราชการส่วนท้องถิ่น แนวคิดในการจัดให้มีการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาล เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการลดภาระของรัฐบาลในการจัดทำบริการสาธารณะซึ่งรัฐบาลต้องดำเนินการเอง โดยรัฐบาลมอบหมายให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ

ในปัจจุบันได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 12 พ.ศ.2552 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารของเทศบาล ให้เทศบาลเป็นทรวงการเมืองโดยให้นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลดำเนินการภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ของกฎหมายไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของส่วนกลาง แต่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ การดำเนินกิจการของเทศบาลมีฝ่ายบริหารได้แก่ นายกเทศมนตรี และรองนายกเทศมนตรี ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่สภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการบริหารที่ยึดหลักความถูกต้องชอบธรรมทางกฎหมายเป็นสำคัญ

การบริหารงานบุคคล นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งต่อองค์การที่จะทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยทางด้านบุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในบรรดาทรัพยากรทั้งหมดเพราะสามารถที่จัดการหรือหาวิธีที่จะดำเนินการให้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นบุคลากรจึงเป็นที่มาของความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรอีกด้วย ซึ่งในการบริหารประเทศก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ให้ “คน” เป็นยุทธศาสตร์ของการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หมายถึง การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ให้มีขีดความสามารถเพื่อที่จะพัฒนารอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2540 : 71) การบริหารงานบุคคลหรือ “การบริหารทรัพยากรมนุษย์” ในระบบราชการไทยนับเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญ กล่าวคือ การบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลย่อมส่งผลถึงความสำเร็จของการบริหารราชการ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หากตัวข้าราชการไทยเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีพฤติกรรมค่านิยม หรือทัศนคติที่ดีในการให้บริการประชาชนแล้ว ประชาชนย่อมเกิดความพอใจและสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลในระดับประชาธิปไตยนั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลระบบคุณธรรมนี้ได้มีนักทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์บุคคลสำคัญ คือ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ได้ให้แนวคิดหลักเกี่ยวกับระบบคุณธรรมในทัศนะกับลักษณะของระบบราชการว่าระบบราชการมีลักษณะเป็นการแบ่งแรงงานจะมีการแบ่งงานออกตามความสามารถและความถนัดของบุคคล มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความประพฤติถูกนำมาใช้อย่างเสมอภาคกันและการทำงานต้องอาศัยความรู้ความสามารถ (merit) เป็นสำคัญ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นพื้นฐานในการบริหารงานบุคคลของประเทศต่างๆ ทั่วโลกมาจนถึงปัจจุบันสภาพปัญหาของข้าราชการพลเรือน และข้าราชการส่วนท้องถิ่น ของจังหวัดร้อยเอ็ด มีปัญหาในการบริหารงานบุคคลของแต่ละส่วน โดยแยกปัญหาของข้าราชการแต่ละประเภทดังนี้

1. ข้าราชการพลเรือน มีลักษณะปัญหา ดังนี้

- 1.1 การแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามคุณลักษณะเฉพาะสำหรับตำแหน่ง
- 1.2 ปัญหาการเล่นพรรคเล่นพวกในการแต่งตั้ง
- 1.3 ปัญหาการซื้อขายตำแหน่ง

1.4 ปัญหาในการขาดกลไกในการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของผู้มีอำนาจแต่งตั้ง

2. ข้าราชการส่วนท้องถิ่น มีลักษณะปัญหา ดังนี้

2.1 ปัญหาความไม่สามารถจูงใจบุคคลเข้าสู่ท้องถิ่น เนื่องจากการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นไม่สามารถจูงใจให้คนเก่งเข้าสู่ระบบได้มีขั้นตอนมากและวุ่นวาย ตั้งแต่กระบวนการสรรหา การสอบ การขึ้นบัญชี การแต่งตั้ง การโยกย้าย รวมถึงอัตราเงินเดือนทำให้ท้องถิ่นไม่สามารถสรรหาคนมีความสามารถมาทำงานให้กับท้องถิ่นได้

2.2 ปัญหาความซับซ้อนและล่าช้าในกระบวนการบริหารงานบุคคล มีขั้นตอนมากทำให้เกิดความล่าช้า และสร้างความเสียหายให้กับท้องถิ่น เช่น การบรรจุตำแหน่งที่ว่างอยู่ท้องถิ่นต้องขออนุมัติต่อ ก.จังหวัด เพื่อที่จะปรับปรุงตำแหน่งแล้วก็บรรจุแต่งตั้งขอใช้บัญชีที่มีอยู่ในบางครั้งต้องใช้เวลา 3-4 เดือน การบรรจุทุกอย่างต้องเข้าที่ประชุมคณะกรรมการซึ่งใช้เวลาหลายเดือน

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่ทำงานในตำแหน่ง บุคลากร สังกัดเทศบาลตำบลขาว อำเภอสว่างภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเกี่ยวข้องและมีขอบเขตหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของเทศบาลตำบล จึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของฝ่ายข้าราชการการเมือง กับฝ่ายข้าราชการประจำ และตามขนาดเทศบาลตำบลขนาดเล็ก และเทศบาลตำบลขนาดกลางว่าอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดของข้าราชการการเมือง กับข้าราชการประจำ
2. เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดของข้าราชการการเมือง กับข้าราชการประจำตามขนาดเทศบาลตำบลขนาดเล็กกับเทศบาลตำบลขนาดกลาง

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำตามขนาดเทศบาลตำบลขนาดเล็ก

กับเทศบาลตำบลขนาดกลาง เทศบาลตำบลขนาดกลาง
ข้าราชการการเมือง จำนวน 884 คน ข้าราชการประจำ จำนวน
1.040 คน รวม 1,924 คน เทศบาลตำบลขนาดเล็กข้าราชการ
การเมือง จำนวน 340 คน ข้าราชการประจำ 300 คน รวม 640 คน
ที่ปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 72 แห่ง
รวม 2,564 คน

กลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ที่ใช้ใน
การวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการการเมืองและข้าราชการ
ประจำตามขนาดของเทศบาลตำบลขนาดเล็กกับเทศบาล
ตำบลขนาดกลาง ที่ปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลตำบลในเขต
จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้วิจัย

1.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตร
ของยามานะ (Yamane. 1973 : 727) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 346 คน

1.2 กระจายกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของเทศบาล
ตำบล โดยวิธีการเทียบสัดส่วนประชากร

1.3 ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยใช้ขนาดและ
ตำแหน่งเป็นเกณฑ์จัดชั้นและสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก
รายชื่อของบุคลากรแต่ละคนและบันทึกรายชื่อไว้ แล้วนำ
สลากใส่คืนเพื่อให้ทุกรายชื่อมีโอกาสถูกเลือกเท่ากัน หากได้
รายชื่อซ้ำกันให้ใส่กลับคืนอีก จนได้รายชื่อครบจำนวน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้
โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับสังคมศาสตร์ในการประมวลผล
ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามรวบรวมได้ตรวจสอบ
ความถูกต้องและความสมบูรณ์พบว่า สมบูรณ์ถูกต้องทุกฉบับ

2.2 นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วลง
รหัสตามแบบการลงรหัส(Coding form)

2.3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนน
แต่ละข้อ

ข้อในแบบสอบถามกำหนดไว้ 5 ระดับ ของลิเคิร์ท
ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 102-105)

ระดับการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรม

5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ มากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ มาก

3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ ปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ น้อย

1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด

2.4 นำแบบสอบถามไปประมวลผลด้วยโปรแกรม
สถิติสำเร็จรูปสำหรับสังคมศาสตร์ และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์

ข้อมูลโดยหลักทางสถิติเปรียบเทียบเกณฑ์การให้ความหมาย
ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 103)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์บัณฑิตวิทยาลัย
ออกหนังสือขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลเพื่อขออนุญาตเทศบาล
ตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 72 แห่ง

3.2 ทำหนังสือขอความร่วมมือถึงนายกเทศมนตรี
ของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยการ
แนบซองเปล่าที่ระบุชื่อ ที่อยู่ของผู้จัดส่ง พร้อมกับดวงตรา
ไปรษณีย์พร้อมกับซองที่ส่งแบบสอบถามเมื่อได้ไม่ครบได้เก็บ
เพิ่มเติมด้วยตนเอง จนได้ครบ 346 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม
หลังการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 บันทึกข้อมูลโดยการแจกแจงผลลงในเครื่อง
คอมพิวเตอร์ แล้ววิเคราะห์ผลการศึกษาต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับ
สังคมศาสตร์ (Statistical Package for social sciences : SPSS)
ตามรายละเอียด ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่า
ร้อยละ (Percentage)

4.2 การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคล
ตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด
ของข้าราชการการเมือง กับข้าราชการประจำสถิติที่ใช้ ได้แก่
ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test Independent
sample)

4.3 การศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงาน
ตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด
ประเภทตำแหน่ง ข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ
ตามขนาดของเทศบาลตำบลขนาดเล็กกับเทศบาลตำบลขนาดกลาง
สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation) และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test
(Independent sample)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับ
สังคมศาสตร์ (Statistical Package for social sciences : SPSS)
ดังนี้

ตอนที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2

การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดของข้าราชการการเมือง กับข้าราชการประจำ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t - test (Independent sample)

ตอนที่ 3

การศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดประเภทตำแหน่ง ข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ และขนาดของเทศบาลตำบลขนาดเล็กกับเทศบาลตำบลขนาดกลางสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test (Independent sample)

สรุปผล

การวิจัยการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดในครั้งนี้ ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามเป็นดังนี้

1. เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 85.26 และส่วนมากอยู่ในผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นข้าราชการการประจำ คิดเป็นร้อยละ 52.89 ส่วนมากเป็นเทศบาลตำบลขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.29 อีกทั้งส่วนมากมีอายุ 45-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.15

2. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักความมั่นคง ด้านหลักความสามารถ และด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านความเสมอภาค โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 10 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 10 กระบวนการดำเนินการทางวินัยขององค์กรเป็นไปตามหลักกฎหมายและยึดหลักความยุติธรรม ($\bar{x} = 3.48$) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 6 บุคลากรในหน่วยงานมีโอกาสได้รับการพัฒนา

ความรู้อย่างเท่าเทียมกัน เช่น การอบรม การศึกษาต่อ การนิเทศงาน ($\bar{x} = 3.41$) และข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 4 การบรรจุผู้สอบแข่งขันได้ตามลำดับคะแนนที่ขึ้นบัญชีอย่างเสมอภาค ($\bar{x} = 3.00$)

2.2 ด้านหลักความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 8 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ข้อ 18 มาตรฐานการปฏิบัติงานแต่ละงานที่ชัดเจนและสามารถวัดได้ ซึ่งได้แก่ คุณภาพ ปริมาณงาน ประสิทธิภาพประสิทธิผลของการปฏิบัติ ความสามารถ อุตสาหะ ความเป็นธรรม จริยธรรม รักหาวินัย และการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน ($\bar{x} = 3.45$) รองลงมาได้แก่ ข้อ 16 การประกาศขั้นตอน หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างทั่วถึง และโปร่งใส ($\bar{x} = 3.35$) และข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 12 การสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ($\bar{x} = 3.07$)

2.3 ด้านหลักความมั่นคง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 11 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 22 การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาอบรมอย่างทั่วถึง ($\bar{x} = 3.48$) รองลงมาได้แก่ ข้อ 27 ให้สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลที่เหมาะสม ($\bar{x} = 3.41$) และข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 29 การให้พนักงานได้รับประโยชน์เกื้อกูลในการเกษียณอายุราชการ ($\bar{x} = 3.08$)

2.4 ด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 8 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ข้อ 30 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารโดยเท่าเทียมกันทุกฝ่าย ($\bar{x} = 3.41$) รองลงมาได้แก่ข้อ 36 ผู้บริหารมีทัศนคติที่เป็นกลางโดยยอมรับฟังข้อเสนอนะจากทุกฝ่าย ($\bar{x} = 3.29$) และข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 35 การปฏิบัติงานปราศจากการครอบงำจากผู้อื่น ($\bar{x} = 2.99$)

2.5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ พบว่าความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความสามารถมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ของข้าราชการการเมือง กับข้าราชการประจำ ตามขนาดเทศบาลตำบลขนาดเล็กกับเทศบาลตำบลขนาดกลาง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดของเทศบาลตำบล พบว่า

3.1 เทศบาลตำบลขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักความเสมอภาค ($\bar{x} = 2.71$) ด้านหลักความสามารถ ($\bar{x} = 2.63$) ด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง ($\bar{x} = 2.58$) และด้านหลักความมั่นคง ($\bar{x} = 2.51$)

3.2 เทศบาลตำบลขนาดกลาง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักความเสมอภาค ($\bar{x} = 3.08$) ด้านหลักความสามารถ ($\bar{x} = 2.89$) ด้านหลักความมั่นคง ($\bar{x} = 2.77$) และด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง ($\bar{x} = 2.74$)

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ จำแนกตามเทศบาลตำบลขนาดเล็กและเทศบาลตำบลขนาดกลาง พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ จำแนกตามเทศบาลตำบลขนาดเล็ก และเทศบาลตำบลขนาดกลาง โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายผลตามประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดของข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ยังไม่เปิดโอกาสเท่าเทียมกันเท่าที่ควรในการสมัครงานสำหรับผู้มีคุณสมบัติและความรู้ตามที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการประชาสัมพันธ์ในการสอบแข่งขันหรือการสอบคัดเลือกยังไม่อาจกล่าวได้ว่ามีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ทุกครั้ง และการสร้างขวัญกำลังใจในการ

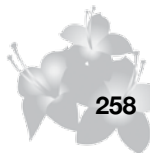
ปฏิบัติงานของบุคลากรยังไม่มากเท่าที่ควร อีกทั้งผู้บริหารของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด มีทัศนคติที่ไม่เป็นกลางโดยยอมรับฟังข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายเพียงบางเรื่อง และเป็นบางครั้งเท่านั้นสอดคล้องกับผลการวิจัย บุญเพ็ญมูลมณี (2554 : 85-86) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นไปได้ว่าปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้อง เช่น กระบวนการบริหารงานบุคคลยังขาดความชัดเจน ขาดการปฏิบัติงานที่จริงจัง ประกอบกับการบริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด มีการมอบหมายงานให้กับเจ้าหน้าที่ในแต่ละกอง / ฝ่ายงานรับผิดชอบโดยตรง ทำให้บุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องรับทราบมากนักส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล เช่น ปัจจัยด้านการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ฯลฯ จึงทำให้บุคลากรของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดมองถึงระดับการปฏิบัติงานบริหารงานบุคคลของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดภาพรวมจะต้องมีการปรับปรุงเพิ่มมากขึ้น

การที่ผลการศึกษาการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

1.1 ด้านหลักความเสมอภาค เนื่องจากเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด มีนโยบายการบริหารงานแตกต่างกัน และให้ความสำคัญในการบริหารงานบุคคลแตกต่างกัน เช่น การสรรหาบุคลากรเข้ามาทำงานในองค์กร ผู้บริหารอาจจะเลือกผู้เข้ามาทำงานแล้ว เพียงแต่ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานบริหารงานบุคคลประกาศรับสมัคร ให้เป็นไปตามระเบียบซึ่งไม่เป็นการเปิดโอกาสโดยเท่าเทียมกัน

1.2 ด้านหลักความสามารถ เนื่องจากระบบการคัดเลือกคนเข้าทำงานที่ไม่โปร่งใสมีการทุจริตการสอบคัดเลือก ระบบการเลื่อนขั้นเงินเดือนที่ไม่เป็นธรรม เช่น นำระบบเครือญาติมาใช้ ผู้ที่ไม่ใกล้ชิดกับผู้บริหารแม้จะทำงานขยัน มีผลงาน แต่ก็ไม่ได้รับพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือมีคณะกรรมการพิจารณาประเมินผลระบบการเลื่อนขั้นเงินเดือน แต่คณะกรรมการไม่นำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานการปฏิบัติงาน ทำให้การบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรม ด้านหลักความสามารถ ไม่เป็นที่ยอมรับ

1.3 ด้านหลักความมั่นคง เนื่องจากผู้บริหารของเทศบาลตำบลมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี มีหมดวาระทำให้การบริหารงานบุคคลขาดความต่อเนื่อง บุคลากร

ผู้ปฏิบัติงานก็ต้องยอมรับ และขวัญกำลังใจพนักงานบางส่วนก็ลดลงด้วย ซึ่งส่งผลต่อการทำงานของบุคลากรทำให้คิดว่าเมื่อผู้บริหารใหม่เข้ามาตัวเองอาจถูกเลิกจ้าง หรือไม่ได้รับการเลื่อนระดับ หรือเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือค่าตอบแทนด้วย

1.4 ด้านหลักความเป็นกลางทางการเมืองเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาลหรือผู้บริหารนโยบายก็มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรในหน่วยงานอาจไม่ยอมรับในตัวผู้บริหารหรือนโยบายทำให้เกิดความเอนเอียงทางการเมือง หรือการปฏิบัติงานต้องถูกรวบงำจากผู้ที่เห็นด้วยกับผู้บริหารจึงจะสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยที่ตัวเองไม่พอใจหรือเต็มใจ และผู้บริหารไม่ยอมรับฟังข้อเสนอแนะจากบุคลากรในหน่วยงานโดยยึดถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้ใต้บังคับบัญชา

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ พบว่า การบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ที่ผลการเปรียบเทียบเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการบริหารงานบุคคลปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายด้วยกันซึ่งหากไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบก็ไม่สามารถทำได้ ดังนั้นการบริหารงานบุคคลจึงจำเป็นต้องใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารงานซึ่งมีองค์ประกอบของระบบคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ หลักความเสมอภาค หลักความสามารถ หลักความมั่นคง และหลักความเป็นกลางทางการเมือง สอดคล้องกับแนวคิดของ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ได้ให้แนวคิดหลักเกี่ยวกับระบบคุณธรรมในทัศนะกับลักษณะของระบบราชการว่า ระบบราชการมีลักษณะเป็นการแบ่งงาน จะมีการแบ่งงานออกตามความสามารถและความถนัดของบุคคล มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความประพฤติถูกนำมาใช้อย่างเสมอภาคกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญเพ็ญ มุลมณี (2554 : 85-86) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า บุคลากรจำแนกตามประเภทตำแหน่งและอายุมีความคิดเห็นการบริหารงานบุคคลตามหลักคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ พระมหาสุเทพ สุเทวเมธี (ดีเยี่ยม) (2556 : 136-138) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีทัศนะ

คติต่อการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน

2. ผลการศึกษาการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ ตามขนาดเทศบาลตำบลขนาดเล็กและเทศบาลตำบลขนาดกลาง โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ด้าน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารงานบุคคลของเทศบาลตำบลขนาดเล็กและเทศบาลตำบลขนาดกลางนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันอันสืบเนื่องมาจากไม่ว่าเทศบาลตำบลขนาดเล็กหรือเทศบาลตำบลขนาดกลางก็ใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเดียวกัน คือ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 ซึ่งได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานของเทศบาลไว้ สอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2544 ได้กำหนดมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบให้มีทิศทางที่เหมาะสมและเป็นธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของประสงค์ พิมพ์พิทักษ์ (2548 : 63-64) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนางตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนางตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระปวิวัฒน์ ปิยสีโล (จักรนต์) (2554 : 147-148) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรประชาชนที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ของข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ ตามขนาดเทศบาลตำบลขนาดเล็กกับเทศบาลตำบลขนาดกลาง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่ผลการเปรียบเทียบเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากขนาดของเทศบาลตำบลไม่มีผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรม เพราะเทศบาลทุกขนาด ทุกระดับย่อมต้องบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตาม ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2544 ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของ

การบริหารงานบุคคลของเทศบาลไว้ จึงทำให้การบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญเพ็ญ มุลมณี (2554 : 85-86) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักคุณธรรม พบว่า บุคลากรจำแนกตามประเภทตำแหน่ง และอายุ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุพิน กอศรี (2551 : 58-59) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการเปรียบเทียบบุคลากรโรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัยที่มีระดับตำแหน่ง แตกต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานบุคคล โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระปลัดสายชล จิตตกาโร (อาจปักษาส) (2555 : 122) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอคำแพงแสน จังหวัดนครปฐมตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอคำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ตามหลักอิทธิบาท 4 ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือน มีผลให้ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอคำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน

รายการอ้างอิง

- นิศรารวรรณ รักโคตร. (2547). **การบริหารงานบุคคลของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม. (สาขา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (ครั้งที่ 6)**. กรุงเทพฯ : สุริยาสานการพิมพ์.
- บุญเพ็ญ มุลมณี. (2554). **การบริหารงานบุคคลตามหลักคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม. (สาขา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2526). **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- ปราณี วิธรวาณิช. (2542). **จริยธรรมกับชีวิต**. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- พระปลัดสายชล จิตตกาโร (อาจปักษาส). (2554). **การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ พธ.บ. (พระพุทธศาสนา). นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล. (จักรกต). (2554). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์ พธ.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์).แพร่ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุเทพ สุเทวเมธี. (2556). **การบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก**. การค้นคว้าอิสระ พธ.บ. (พระพุทธศาสนา). พิษณุโลก : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรม เพียง 2 ด้าน คือ ด้านหลักความมั่นคง และด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง ดังนี้

1.1 ด้านหลักความมั่นคง ควรเพิ่มเงินเดือนและค่าตอบแทนให้ได้รับอย่างเหมาะสมควรให้บุคลากรในหน่วยงานได้รับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึง ควรลงโทษทางวินัยบุคลากรให้เป็นไปตามขั้นตอนและระเบียบราชการควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการโอนและควบคุมการดำเนินการให้พ้นจากตำแหน่งโดยการโอนอย่างถูกต้อง

1.2 ด้านหลักความเป็นกลางทางการเมือง คือ พนักงานเทศบาลควรปฏิบัติตามนโยบายเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคณะผู้บริหารโดยเท่าเทียมกันทุกรัฐบาลบุคลากรควรปฏิบัติงานโดยยึดอำนาจอธิปไตยโดยไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของฝ่ายการเมือง บุคลากรของเทศบาลตำบลควรยอมรับและภักดีต่อระบอบราชการ บุคลากรควรยอมรับและภักดีต่อระบอบการเมืองการปกครอง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผลการศึกษายู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เพื่อให้การบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 114 ก. หน้า 45-86.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 120 ก. หน้า 1, 29 พฤศจิกายน. “พระราชราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 120 ตอนที่ 108 ก. หน้า 1.

ยุพิน กอศรี. (2551). ปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงพยาบาลพยัคภูมิพิสัย. การค้นคว้าอิสระ รม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2540). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่แปด พ.ศ. 2540-2544.

Yamane, T. (1973). *Statistics and Introductory Analysis*. 3rd ed. New York : Harper & Row.

กลยุทธ์การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น Integrated Information Technology Strategies for Local Development

พิกุล มีมานะ *

สัญญา เคนาภูมิ **

ภักดี โพธิ์สิงห์ ***

สนุก ลิ้งห่มมาตร ****

บทคัดย่อ

เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาในปัจจุบัน โดยเฉพาะการใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จนสามารถประหยัดแรงงาน การลดต้นทุน การปฏิบัติงาน การบริหารงานภาครัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนและชุมชนที่สุด จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการสาธารณะที่จะสนองตอบความจำเป็นต้องการของประชาชนในพื้นที่ บทความนี้จึงขอเสนอกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ 1) การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ 2) การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสังคม 3) การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว 4) การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประชาสัมพันธ์งานท้องถิ่น และ 5) การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการให้บริการประชาชนในท้องถิ่น

ABSTRACT

Information technology currently plays an important role in country development especially in order for optimizing work performance in terms of labour economy and cost reduction of working. The public sector management particularly local government organizations as the public units running for local people needs to prepare information technology for managing the public service thoroughly in order to meet their needs. This article proposes strategies of integrated information technology for local development ; 1) management information systems,

2) social development systems, 3) tourism and economy supporting systems, 4) local publishing systems, and 5) local service systems.

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบูรณาการ, เทคโนโลยีสารสนเทศ, การพัฒนาท้องถิ่น

Keywords : Integrated Strategy, Technology Information, Local Development

บทนำ

ในภาวะที่โลกมีการแข่งขันทางความรู้และเทคโนโลยีสูงทำให้องค์กรของรัฐทุกภาคส่วนตกอยู่ในสภาพที่เป็นโลกาภิวัตน์หรือโลกไร้พรมแดนสืบเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการสื่อสารตลอดจนการคมนาคมและเศรษฐกิจ ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องใช้เทคโนโลยีสร้างฐานการพัฒนาให้เข้มแข็งมากขึ้นทำให้ผู้คนในโลกสามารถติดต่อสื่อสารไปมาหาสู่กัน เรียนรู้เรื่องราวของกันและกันได้อย่างรวดเร็ว จากกระแสของโลกาภิวัตน์ในโลกไหลสู่ภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมของประเทศไทย ก้าวหน้าไปสู่เทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มศักยภาพให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ อีกทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่เร่งขยายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ส่งผลให้ประเทศไทยมีทิศทางการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมและความเป็นเมืองมากขึ้น ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีในระดับที่สูงขึ้นและมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ การนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศมาใช้ การวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการกระจายเทคโนโลยีจากศูนย์กลางไปสู่ภูมิภาคและชนบทในประเทศที่พัฒนามานานับปัจจัยหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ และพัฒนาคุณภาพชีวิตไปสู่การกินดีอยู่ดี

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

** รองศาสตราจารย์ อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

**** อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ของประชากรโดยส่วนรวมนั้น คือ การมีฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้มแข็งมีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างจริงจังเพื่อเป้าหมายสูงสุด คือประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นรากฐานและแข่งขันเป็นแหล่งปัญญาแก่สังคมเพื่อคุณภาพชีวิตเป็นพลังจรรโลง รักษาสิ่งแวดลอม

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมาก มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ประหยัดแรงงาน ลดต้นทุนการทำงาน ทั้งนี้เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สำหรับประเทศไทยนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ การสื่อสาร การแพทย์ เทคโนโลยีพลังงาน นอกจากนี้ เทคโนโลยีช่วยพัฒนาด้านการเกษตร โดยมีการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิต เป็นต้น ซึ่งครอบคลุมทั้งประเทศไม่ว่ากระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ล้วนจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการให้องค์กรมีประสิทธิภาพ ทันสมัยและตรวจสอบได้ ในการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาวนั้น องค์กรจะต้องพยายามบูรณาการแนวทางการจัดการองค์ความรู้ และการสนับสนุนให้บุคลากรคิดหรือแลกเปลี่ยนความรู้ขึ้นด้วยการประสานเชื่อมโยงหน่วยงานภายในขององค์กรเข้าด้วยกัน รวมถึงการเชื่อมโยงเข้าเครือข่ายสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารข้อมูลและสารสนเทศระหว่างหน่วยงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นๆ ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป การพัฒนาด้านเทคโนโลยีนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ร่วมกับสถาบันวิจัยศึกษาวิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2557-2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่รองรับภารกิจการบริหารจัดการภาครัฐของหน่วยงาน มีทิศทางการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศของกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนแผนยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พร้อมทั้งรองรับนโยบายประชาคมเขตเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community- AEC) ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารและขับเคลื่อนนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนและชุมชนที่สุด จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในด้านเทคโนโลยีที่จะก้าวไป

อย่างไม่สิ้นสุด การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นและการบริหารงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การวางผังเมืองศึกษาลักษณะของท้องถิ่นเพิ่มบทบาทให้ท้องถิ่นมีศักยภาพให้มากขึ้น

ผู้เขียนเห็นว่าปัจจุบันการบริหารงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นอยู่ในยุคโลกไร้พรมแดนที่มีพื้นที่ทางไกลออกไปและยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ การติดต่อสื่อสารหรือการใช้งานยังไม่เต็มประสิทธิภาพที่ประชาชนยังเข้าไม่ถึงทุกคนทุกพื้นที่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงควรมีกยุทธ์เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการใช้ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกันในการบริหารราชการ การบริการประชาชนของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองจะมีโครงสร้างพื้นฐานหลักเป็นมาตรฐานสำหรับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะมีต่อไปอีกมากในอนาคต ซึ่งจะทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการจัดหาทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการกระจายตัวของทรัพยากรอย่างเหมาะสม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้สามารถเพิ่มสมรรถนะการให้บริการแก่ประชาชนจึงจำเป็นต้องมีเทคโนโลยีช่วยสนับสนุนจึงจะทำให้ประชาชนและท้องถิ่นมีคุณภาพต่อไป

ระเบียบวิธีดำเนินการ

บทความนี้ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการโดยเฉพาะการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเริ่มพัฒนาเนื้อหาสารเป็นกรอบแนวคิดจากการศึกษาจากปรากฏการณ์ (Phenomena) (Kenaphoom. 2014 : 49-51) เป็นการเบื้องต้น จากนั้นทำการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลายเริ่มต้นจากวิธีการคิดเชิงเหตุผล (Kenaphoom. 2014 : 1-19) การศึกษานำร่อง (Pilot study) ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นการพัฒนากรอบแนวคิดจากทฤษฎีสถานะ (Kenaphoom. 2015) การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหารงานท้องถิ่นด้วยวิธีการจัดการความรู้ (KM) (Kenaphoom. 2014 : 13-32) ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อหาความลงตัวของเนื้อหาสาระ (Kenaphoom. 2014) และทำการตรวจสอบกรอบความคิดให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นโดยวิธีการบูรณาการระเบียบวิธีที่หลากหลาย (Kenaphoom. 2013 : 169-185) จากการดำเนินการดังกล่าวผู้เขียนจึงขอเสนอเชิงพรรณนา

วิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในการจัดการมากที่สุด คือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องอิเล็กทรอนิกส์แบบอัตโนมัติ ซึ่งทำหน้าที่เหมือนสมองกล ใช้สำหรับการแก้ปัญหาต่างๆ ทั้งที่ง่ายและซับซ้อนโดยวิธีทางคณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ในยุคเริ่มแรกจะเป็นลักษณะเครื่องจักรกลหรือสิ่งประดิษฐ์ขึ้นเพื่อช่วยในการคำนวณ โดยที่ยังไม่มีการนำวงจรอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ประโยชน์ร่วมด้วย ตั้งแต่คอมพิวเตอร์ยุคแรกที่สร้างจากสุญญากาศ มีขนาดใหญ่เท่ากับห้องทั้งห้อง การทำงานไม่ได้รวดเร็วอะไรมากนักขั้นตอนการปฏิบัติงานยาก ซับซ้อน และต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้ใช้อย่างมาก รวมทั้งปรนนิบัติกับเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี เมื่อ 5,000 ปีที่ผ่านมามนุษย์ได้พยายามคิดค้นเครื่องมือที่ใช้ทำงาน และผ่อนแรง ตลอดจนให้ความสะดวกแก่ตนเองและผู้อื่น เช่น ในการนับจำนวนเลข มนุษย์ในสมัยโบราณรู้จักใช้นิ้วมือ ในการนับ และใช้วิธีต่างๆ เช่น ใช้รอยขีด ก้อนหิน หรือแท่งไม้ เพื่อนับจำนวนสมาชิกในครอบครัวหรือนับจำนวนสัตว์ที่ล่ามาได้ ต่อมาประมาณ 2,600 ปีก่อนคริสตกาล ชาวจีนได้ประดิษฐ์เครื่องมือเพื่อใช้ในการ คำนวณขึ้นมาสักชนิดหนึ่ง เรียกว่า ลูกคิด ซึ่งถือได้ว่าเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ช่วยการคำนวณที่เก่าแก่ที่สุดในโลก และยังคงใช้งานมาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เร็วมากขึ้น ความสามารถมากขึ้น แต่ราคาถูกลง และมีขนาดเล็กลงจนคุณสมบัติน่าพิศวงติดตัวไปยังสถานที่ต่างๆ ได้อย่างสะดวก โดยใช้พลังงานเพียงเล็กน้อย ความเร็วสูงเกินกว่า 1 กิกะหน่วยความจำหลายร้อยเมก เทคโนโลยีที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ไปมากมายเพียงใดก็ตาม แต่ลักษณะโครงสร้างพื้นฐานคอมพิวเตอร์ยังเหมือนเดิม การใช้ระบบคอมพิวเตอร์สามารถที่จะแบ่งออกเป็นยุคต่างตามลำดับได้ดังนี้

ยุคที่ 1 หลอดสุญญากาศ (Vacuum tube) เป็นการสร้างเครื่องคำนวณโดยไม่มีชิ้นส่วนกลไกที่เคลื่อนไหว แต่ใช้กระแสไฟฟ้าแทน ซึ่งเครื่องคำนวณนี้ทำการประมวลผลด้วยอุปกรณ์ที่ทำงานด้วยกระแสไฟฟ้าหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เรียกว่าอินทิเกรต (Electronic Numerical Integrator and Computer: ENIAC) หรือเครื่องคำนวณอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้หลอดสุญญากาศเป็นต้นกำลังในการประมวลผลเพื่อใช้ในการคำนวณตารางวิถีกระสุนปืนใหญ่ แทนข้อมูลด้วยเลขฐานสอง (Binary) แทนเลขฐานสิบที่เคยใช้ ทำให้ตัวเลขแต่ละหลักมีค่าเพียงสองค่าคือ 1 และ 0 เนื่องจากมี 2 สถานะ ลดความซับซ้อนในการคำนวณ ทำให้ง่ายต่อการคำนวณมากขึ้น และมีความน่าเชื่อถือของระบบเพิ่มขึ้นและใช้สวิตช์อัตโนมัติติดต่อวงจร แทนการใช้ “คน” ต่อเชื่อมสายระหว่างวงจร ซึ่งจะช่วยให้

ให้ทำงานรวดเร็วขึ้น สามารถควบคุมการทำงานด้วยสัญญาณไฟฟ้าด้วยคำสั่งตัดต่อวงจรด้วยเลขฐานสอง เรียกว่า ชุดคำสั่ง (program) และสามารถเตรียมชุดคำสั่งไว้ล่วงหน้าได้โดยเก็บในหน่วยความจำแบบเดียวกับข้อมูล เรียกแนวคิดนี้ว่า Stored Program Concept

ยุคที่ 2 ทรานซิสเตอร์ (Transistor) ในยุคนี้นี้ให้ความสำคัญกับหน่วยความจำมากขึ้น โดยหน่วยความจำหลักถูกสร้างด้วยแกนแม่เหล็ก (Magnetic core) ซึ่งมีลักษณะเป็นตาข่ายแม่เหล็กใช้สำหรับเก็บข้อมูล และมีการพยายามสร้างหน่วยความจำให้มีขนาดเล็กลง และความเร็วเพิ่มขึ้น ส่วนสื่อข้อมูลในยุคนี้นี้ยังคงใช้บัตรเจาะรูและเทปแม่เหล็ก (Magnetic tape) และภาษาคอมพิวเตอร์ได้รับการพัฒนามาเป็นภาษาแอสเซมบลี (Assembly Language) และได้เกิดการพัฒนาระดับสูงต่างๆ ได้แก่ ภาษา Fortran ภาษา Algo และ ภาษา Cobol

ยุคที่ 3 วงจรรวม (Integrated circuit) ทรานซิสเตอร์ถูกพัฒนามาเป็น แผงวงจรรวม (Integrated circuit: IC) โดยแผงวงจรรวมประกอบด้วยทรานซิสเตอร์จำนวนมากบนแผ่นซิลิกอนเล็กๆ ซึ่งทำให้คอมพิวเตอร์มีขนาดเล็กลง และมีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น สามารถทำงานได้เร็วขึ้นประมาณ 5 ล้านคำสั่งต่อวินาที และใช้พลังงานต่ำ เทคโนโลยีทางด้านหน่วยความจำหลัก ได้นำหน่วยความจำชนิดสารกึ่งตัวนำ (Semiconductor) มาใช้แทนแม่เหล็ก มีระบบปฏิบัติการที่ควบคุมการทำงานคอมพิวเตอร์อย่างแท้จริง

ยุคที่ 4 ไมโครโพรเซสเซอร์ (Microprocessor) เป็นยุคที่นำสารกึ่งตัวนำมาสร้างเป็นวงจรรวมโดยย่อส่วนวงจรรวมหลายๆ วงจรเข้ามาในวงจรเดียวกันให้อยู่บนแผ่นซิลิกอนขนาดเล็กทำให้เกิดไมโครโพรเซสเซอร์ (Microprocessor) ตัวแรกของโลก เป็นหน่วยประมวลผล จึงทำให้เครื่องมีขนาดเล็กลง ราคาถูกลง และมีความสามารถในการทำงานสูงและรวดเร็วมาก จึงทำให้มีคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (Personal Computer) ถือกำเนิดขึ้น และเป็นลักษณะเฉพาะของเครื่องคอมพิวเตอร์ยุคที่ 4 และยังได้รับการพัฒนาให้สามารถติดต่อสื่อสารกันระหว่างคอมพิวเตอร์ 2 เครื่องได้ จึงทำให้แพร่หลายในวงการธุรกิจและชีวิตประจำวันมากขึ้น สื่อที่ใช้บันทึกข้อมูล บัตรเจาะรูเริ่มได้รับความนิยมน้อยลง แต่หันมาใช้เทปแม่เหล็กและจานแม่เหล็ก (Magnetic disk) กันมากขึ้น และเริ่มมีการพัฒนาให้คอมพิวเตอร์สามารถโต้ตอบกับผู้ใช้ได้ โดยผ่านอุปกรณ์อุปกรณ์รับข้อมูล (Input) / อุปกรณ์ส่งข้อมูล (Output)

ยุคที่ 5 ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ยุคนี้ได้มุ่งเน้นการพัฒนา ความสามารถในการทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ และความสะดวกสบายในการใช้งานเครื่อง

คอมพิวเตอร์อย่างชัดเจน มีการพัฒนารูปแบบการโต้ตอบและการแสดงผลทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ให้ใช้งานง่ายขึ้นด้วยรูปแบบการนำเสนอแบบกราฟิก (Graphic User Interface: GUI) มีการพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ให้สามารถเชื่อมโยงและสื่อสารกันได้ทั่วโลกและพัฒนาสร้างเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาขนาดเล็กขนาดเล็ก (Portable Computer) ขึ้น นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาให้คอมพิวเตอร์สามารถเลียนแบบกระบวนการคิดของมนุษย์ จึงเกิดโครงการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ในยุคนี้ (คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยบูรพา : 2560)

ยุคปัจจุบันมีความเจริญของเทคโนโลยีสูงมากมีการขยายขอบเขตของการประมวลผลข้อมูลไปสู่การสร้างและการผลิตสารสนเทศทำให้สามารถสร้างทางเลือกและรูปแบบใหม่ของสินค้าและบริการ มีความซับซ้อนมากขึ้นใช้คุณลักษณะเวอร์ชันเลขขึ้น มีการสื่อสารข้อมูล มีการสนับสนุนระบบการจัดการฐานข้อมูล ระบบจัดการสารสนเทศ มีอินเทอร์เน็ต/เอทีพี มีการใช้โปรแกรมประยุกต์ต่างๆ มีระบบช่วยในการตัดสินใจ รวมถึงการติดต่อระยะไกลข้ามประเทศข้ามทวีปโดยใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเรียกว่า “ยุคอินเทอร์เน็ตเทคโนโลยี” หรือ “ยุคไอที” โดยการใช้ระบบคอมพิวเตอร์และระบบการสื่อสารโทรคมนาคมเป็นเครื่องมือช่วยในการจัดทำระบบสารสนเทศ และเน้นความคิดเรื่องการให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นวัตถุประสงค์สำคัญ

เทคโนโลยีสารสนเทศมีพัฒนาการที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นประโยชน์กับงานสารสนเทศอยู่ตลอดเวลา ทำให้วงการวิชาชีพหันมาปรับปรุงกลไกในวิชาชีพของตนให้ทันกับสังคมสารสนเทศเพื่อให้ทันต่อกระแสโลก จึงทำให้เกิดการบริการรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายผ่านอินเทอร์เน็ต การให้บริการส่งข่าวสาร SMS หรือการโหลดเพลงผ่านเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ ยังได้สร้างระบบงานสารสนเทศในหน่วยงานของตนเองขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น การทำเว็บไซต์ของหน่วยงานเพื่อใช้ประโยชน์จากสารสนเทศเหล่านั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางและคุ้มค่า โดยสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อใช้ในการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา หรือการตัดสินใจเพื่อการวางแผนและการจัดการ ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีบทบาทและความสำคัญมากในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในอนาคต เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นับตั้งแต่การผลิต การจัดเก็บ การประมวลผล การเรียกใช้ การ

สื่อสารสารสนเทศ การแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

ระบบสารสนเทศระดับองค์กร คือ ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนงานขององค์กรในภาพรวม ระบบในลักษณะนี้จะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานร่วมกันในหลาย แผนก โดยการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และส่งผ่านถึงกันจากแผนกหนึ่งข้ามไปยังอีกแผนกหนึ่งได้ระบบสารสนเทศดังกล่าวนี้จึงสามารถสนับสนุนการใช้ข้อมูลเพื่อการบริหารงานในระดับปฏิบัติการ และสนับสนุนการบริหาร และจัดการในระดับที่สูงขึ้นได้ด้วย เนื่องจากสามารถให้ข้อมูลจากแผนกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาประกอบการตัดสินใจ โดยอาจนำข้อมูลมาแสดงในรูปแบบสรุปหรือในรูปแบบฟอร์มที่ต้องการได้ บ่อยครั้งที่การบริหารงานในระดับสูงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลร่วมกันจากหลายแผนกเพื่อประกอบการตัดสินใจระบบการประสานงานเพื่อการสร้างรายได้ให้กับธุรกิจการค้า เป็นตัวอย่างระบบสารสนเทศระดับองค์กรในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้า โดยมีฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในองค์กรหลายฝ่าย เช่น ฝ่ายการขาย ฝ่ายสินค้าคงคลัง ฝ่ายพัสดุ และฝ่ายการเงิน แต่ละฝ่ายอาจมีระบบข้อมูลหรือระบบคอมพิวเตอร์ที่สนับสนุนการปฏิบัติการของฝ่ายเอง และยังมีระบบการสื่อสารหรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อการเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์ระหว่างฝ่ายได้ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลไปตามสาย การเชื่อมโยงเนื่องจากจุดประสงค์ของการทำธุรกิจก็เพื่อสร้างผลกำไรให้กับบริษัท ถ้ามีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างฝ่ายอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมทำให้เกิดการขายสินค้าและการตามเก็บเงินได้อย่างรวดเร็ว

แนวคิดหลักการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นของไทย เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่การปฏิรูประบอบราชาธิปไตย ในสมัยรัชกาลที่ 5 ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ประเทศไทยได้จัดระเบียบการบริหารราชการ เป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการ บริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 โดยในส่วนของราชการส่วนท้องถิ่น ได้มีการจัดตั้ง เทศบาล ขึ้น ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 และได้มีการตั้ง สุขาภิบาล ขึ้น แทนเทศบาลในท้องที่ที่ยังไม่มีฐานะเป็นเทศบาล ตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495

ปัจจุบันก็ได้มีการปรับปรุงการบริหารส่วนท้องถิ่นในส่วนพื้นที่ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดให้มีการบริหารส่วน

ตำบลขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งแล้วทั่วประเทศ 6,397 แห่ง ซึ่งนับว่าเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่ที่เล็กและใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด อย่างไรก็ตามขณะนี้ได้มีการปรับปรุง พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 โดยกำหนดให้มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลด้วย แต่ให้อำนาจมีหน้าที่ดำเนินการในกิจการที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการไม่ได้ หรือต้องประสานงานร่วมกัน ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่ง เป็นต้น ดังนั้นปัจจุบันประเทศไทยจึงมีรูปแบบการปกครองท้องถิ่น ทั้งหมด 5 รูปแบบ คือ 1) กรุงเทพมหานคร 2) เมืองพัทยา 3) เทศบาล (แยกเป็นเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล) 4) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และ 5) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

การพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นกลไกอันสำคัญที่กำหนดทิศทาง นโยบาย แนวทางและกระบวนการในการพัฒนา เพื่อไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ชุมชนขึ้นคือประชาชนที่สุขสมบูรณ์ การพัฒนาชุมชนเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ อันประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ สภาพทั่วไปของปัญหา ความต้องการ กระบวนการแก้ไขปัญหา และผู้เกี่ยวข้องในระบบ และปัจจัยภายนอก อันได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ การพัฒนาชุมชนเป็นการบริหารจัดการชุมชนที่มีกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งองค์การ หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักและประชาสังคมเป็นผู้รับประโยชน์ที่สุขสมบูรณ์จึงเป็นภาระหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์สุขร่วมกัน หลักการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นความจริงแห่งชีวิต ของการพัฒนาชุมชนซึ่งยึดถือเป็นสรณะ คือ ความเชื่อมั่นและศรัทธาในมนุษยชาติ ว่ามนุษย์ทุกชีวิตมีคุณค่า มีความหมาย มีศักดิ์ศรี และมีศักยภาพ กล่าวคือ มีฐานะแห่งความเป็นมนุษย์ที่ไม่ควรจะได้รับกรเหยียดหยาม ดูหมิ่น เหยียดหยามจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง มีความสามารถจากการเป็นมนุษย์ที่ควรได้รับการยอมรับและทำให้ปรากฏเป็นจริงในทางปฏิบัติจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง ดังนั้น การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่แท้จริง คือ หลักประชาชนเริ่มต้นที่ประชาชนโดยยึดจุดเดียวกับประชาชน มองโลก มองชีวิต มองปัญหา จากทัศนะของประชาชน เพื่อให้เข้าใจปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้เข้าถึงชีวิตจิตใจของประชาชนและการทำงานร่วมกับประชาชน โดยการ

คำนึงถึงการที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจปัญหาของตนเองและของท้องถิ่น และมีกำลังใจลุกขึ้นต่อสู้กับปัญหา ช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ไขปัญหานั้น ย่อมมีหนทางที่จะกระทำได้อย่างไม่ยาก หากเข้าใจปัญหาและเข้าถึงจิตใจของประชาชน (พรณิฉัย นิติโรจน์. 2557 : 32)

อย่างไรก็ดีหลักการในการพัฒนาท้องถิ่นต้องให้ชุมชนเป็นผู้กระทำเอง ทางทางเป็นผู้สนับสนุน ไม่ใช่ไปสั่งการให้เกิดการพัฒนาซึ่งก่อให้เกิดความผิดเพี้ยน พิจารณ์ ไม่ยั่งยืน ต้องเป็นกระบวนการทางปัญญา ใช้ความรู้ ใช้การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ มีการจัดการโดยใช้ความรู้ ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันด้วยการเรียนรู้ ไม่ใช่โดยการใช้อำนาจและมีกลไกการจัดการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เช่น การรวมตัวกันด้วยความสมัครใจมิใช่โดยตำแหน่ง หรือถ้าเป็นองค์กรของรัฐก็เป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ในทำนองเดียวกับ สสส. (สำนักงานสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ), สปสช. (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสามารถก้าวผ่านไปสู่การเป็นองค์กรนำในการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งถือเป็นรากฐานในการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมๆ กัน (ประเวศ วสี. 2546)

แนวกลยุทธ์การพัฒนาท้องถิ่น

กลยุทธ์ หมายถึงการวิเคราะห์ภายนอกเพื่อพิจารณาหาโอกาส (Opportunity) และ ภัยอันตราย (Threat) ตลอดจนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในขององค์กรเพื่อหาจุดอ่อน (Weakness) และจุดแข็ง (Strength) ซึ่งได้แบ่งระดับของกลยุทธ์เป็น 3 ระดับ คือ คือ (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. 2544 : 5) 1) กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับทิศทางขององค์กรในอนาคต รวมทั้งการดำเนินงานตามหน้าที่ต่างๆ ที่ต้องปฏิบัติ 2) กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) เป็นการกำหนดกลยุทธ์ในหน่วยที่ย่อยลงไป ซึ่งกลยุทธ์ในระดับนี้เป็นกลไกหรือแนวทางเพื่อบรรลุทิศทางธุรกิจที่ถูกกำหนดในระดับองค์กร และ 3) กลยุทธ์ในระดับหน้าที่ (Function Strategy) เป็นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดมีประสิทธิภาพขององค์กรในแต่ละหน้าที่ต่างๆ และในการกำหนดทิศทางหรือวิธีการในการกำหนดกลยุทธ์ จะต้องประสานประสาน และพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ วิเคราะห์ปัญหาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกลยุทธ์ กำหนดและสร้างทางเลือกในการกำหนดนโยบายเพื่อหากลยุทธ์ที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดในการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ ประเมินทางเลือกที่เหมาะสมและตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ปฏิบัติตามทางเลือกเพื่อให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปตามความต้องการประเมินผลและ

ควบคุมการปฏิบัติการตามกลยุทธ์ เพื่อให้การดำเนินกลยุทธ์เป็นไปตามความต้องการ

ส่วนคำว่า แผนกลยุทธ์ นั้นหมายถึง เครื่องมือเพื่อช่วยชี้แนะการบริหารขององค์กร ที่เกิดจากกระบวนการระดมสมอง ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมีส่วนร่วม โดยยึดหลักการวิเคราะห์ให้ทราบสภาวะแวดล้อม เพื่อชี้แนะเป้าประสงค์ และกลยุทธ์กลวิธีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม และมีการจัดลำดับความสำคัญกลยุทธ์กลวิธี เพื่อการจัดสรรทรัพยากรการบริหาร โดยใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเป็นการพิจารณา ประเมิน ตรวจสอบ สิ่งที่มีอิทธิพล อยู่ในแต่ละกระบวนการทำงาน และผลงานขององค์กร โดยการพิจารณาบทบาทของตัวแปรภายในที่เป็นบวกต่อองค์กรที่มีอยู่และที่เป็นอยู่ และเป็นปัจจัยผลักดันองค์กรให้สามารถพัฒนาสู่ความสำเร็จได้ เป็นสภาวะแวดล้อม “จุดแข็ง” อันเป็นสภาวะที่องค์กรมีสมรรถนะและความได้เปรียบ ที่มีผลต่อการแข่งขันไปสู่ชัยชนะได้และบทบาทตัวแปรภายในองค์กรทางลบ ที่มีอยู่ที่เป็นอยู่ เป็นสภาวะแวดล้อม “จุดอ่อน” อันเป็นภาวะด้อยกว่าที่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ เป็นปัจจัยที่ต้องแก้ไขหรือตัดทิ้งไปขององค์กรโดยสรุปการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อหาโอกาสและอุปสรรค เพื่อนำสภาพการเปลี่ยนแปลงมาใช้ให้เกิดประโยชน์ 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เพื่อหาจุดอ่อนและจุดแข็ง เพื่อให้ทราบถึงทรัพยากร และความสามารถต่างๆ ที่จะทำให้บรรลุความสำเร็จ 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ และ 4) การกำหนดกลยุทธ์และนำกลยุทธ์ไปใช้ให้เกิดผล (อุทิศ ขาวเขียว. 2546)

อย่างไรก็ตามกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นที่สำคัญเกี่ยวข้องกับหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านสังคมเกี่ยวกับการศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อมและการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาวนั้น องค์กรจะต้องพยายามบูรณาการแนวทางการจัดการองค์ความรู้และการสนับสนุนให้บุคลากรคิดหรือแลกเปลี่ยนความรู้ขึ้นด้วยเพื่อการประสานเชื่อมโยงหน่วยงานภายในขององค์กรเข้าด้วยกัน รวมถึงการเชื่อมโยงเข้าเครือข่ายสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารข้อมูลและสารสนเทศระหว่างหน่วยงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และประชาชนโดยทั่วไป เมื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายต้องไม่ลืมว่าการพัฒนาของการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญยิ่ง กล่าวคือ หากนำประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการตามมิติต่างๆ เช่น 1) ด้านประสิทธิภาพของการทำงาน ทำให้เกิดผล คือ รวดเร็ว เก็บข้อมูลข่าวสารได้มาก เข้าถึงเร็ว

การสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ลดต้นทุน การประสานงานได้ดี 2) ด้านประสิทธิผล ทำให้การตัดสินใจของผู้บริหารได้เร็วและถูกต้อง เลือกการให้บริการได้ถูกต้อง แม่นตรง ความได้เปรียบในการทำงาน การแข่งขัน ทำให้บริการประชาชนดีขึ้น 3) ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน ทำให้ลดข้อจำกัดในเรื่องสถานที่จัดเวลาทำงานได้ตามต้องการ ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงาน มีความอิสระส่วนตัวมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคสมัยใหม่จะต้องตื่นตัวและต้องพัฒนาบุคลากรให้ทันตามเทคโนโลยี (สุภาวดี เชื้อวงศ์. 2557 : 20)

กลยุทธ์การบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

การนำระบบสารสนเทศและการจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สนับสนุนกลยุทธ์เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปตามพันธกิจ ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการทำงาน จากการทำงานแบบเดิม เช่น หนังสือราชการเสนอไปตามลำดับขั้น จะต้องเปลี่ยนมาเป็นรูปแบบที่ไม่เป็นทางการมากขึ้น ผู้บริหารควรทำงานในลักษณะผู้นำ ไม่จำเป็นต้องเซ็นเอกสารทุกแผ่นที่ออกจากสำนักงาน แค่มอบอำนาจให้ผู้บริหารระดับรองทำแทนเป็นต้น การทำงานแบบทำคนเดียว ต้องเปลี่ยนมาทำแบบเป็นทีม องค์กรควรจะมีขนาดเล็ก เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาวนั้น องค์กรจะต้องพยายามบูรณาการแนวทางการจัดการองค์ความรู้และการสนับสนุนให้บุคลากรคิดหรือแลกเปลี่ยนความรู้ขึ้นด้วยเพื่อการประสานเชื่อมโยงหน่วยงานภายในขององค์กรเข้าด้วยกัน รวมถึงการเชื่อมโยงเข้าเครือข่ายสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารข้อมูลและสารสนเทศระหว่างหน่วยงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และประชาชนโดยทั่วไป

เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบสารสนเทศ จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพของภาครัฐ โดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ ซึ่งภาครัฐจะต้องเน้นประสิทธิผลในด้านการจัดการความรู้และการใช้สารสนเทศมากกว่าการจัดการเทคโนโลยี โดยเฉพาะความจำเป็นที่ต้องเร่งรัดให้มีการเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลสารสนเทศระหว่างหน่วยงานภาครัฐ การติดตามตรวจสอบและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ดังนั้น องค์กรภาครัฐ ผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องวางกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบสารสนเทศที่ไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาทดแทนหรือปรับปรุงระบบงานปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะ

สร้างคุณค่าให้แก่ผู้รับบริการในด้านความสะดวก รวดเร็ว รวมถึงความโปร่งใสตรวจสอบได้ของระบบบริหารราชการ อันจะสนับสนุนบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาในภาพรวม แผนการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการให้บริการมีโครงการต่างๆ ดังนี้

1.1 พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน ท้องถิ่นอันได้แก่การบริหารแผนงานบริหารงบประมาณ บริหารงานพัสดุ บริหารการเงินการคลัง การใช้กฎหมาย ระเบียบต่างๆ ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามนโยบายรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของ รัฐบาล

1.2 พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อนำเทคโนโลยี สารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานตามภารกิจของ ท้องถิ่น

1.3 พัฒนาระบบสำนักงานอัตโนมัติเป็นการ เพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในสำนักงาน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานรวมทั้งการติดต่อสื่อสาร ระหว่างพนักงานภายในท้องถิ่นและการติดต่อกับหน่วยงาน ภายนอก ระบบสำนักงานอัตโนมัติจะช่วยให้การประมวลผล เก็บรักษาและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านทางอุปกรณ์ สื่อสารต่างๆ ในรูปของสื่อผสมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้วัตถุประสงค์ เพื่อการบริหารสำนักงานจะเป็นส่วน เชื่อมต่อกับระบบบริหารงานของท้องถิ่นที่เป็นระบบ

1.4 พัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร เน้นที่การสร้างสารสนเทศเพื่อสนับสนุนความต้องการด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้บริหารเป็นการสร้างระบบ สารสนเทศที่จะใช้ผลลัพธ์ของระบบต่างๆ รวมถึงแหล่งข่าวสาร จากหน่วยงานภายนอก เพื่อประมวลผลและนำเสนอผลต่อ ผู้บริหารประกอบการตัดสินใจ

2. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนา ด้านสังคม

เพื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการ พัฒนาด้านสังคมของท้องถิ่นจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการให้บริการด้านสังคม ด้านสาธารณสุข ความจำเป็น พื้นฐานด้านชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ข้อมูล การดำเนินโครงการต่างๆ วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ เพื่อการพัฒนาสังคม

3. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการส่งเสริม เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

เพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว มีจุดมุ่งหมายในการขยายการใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คในการ ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวให้มี

ประสิทธิภาพครอบคลุมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภท ติดป้าย ประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์ตามสถานที่ที่เหมาะสม

4. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประชาสัมพันธ์ งานท้องถิ่น

เพื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมา ใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ ของท้องถิ่นให้ เข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้โดยง่าย ปัจจุบันการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศมีการขยายตัวสูงขึ้น ประชาชนมีการใช้อินเตอร์เน็ตกันมากขึ้น ดังนั้น การเผยแพร่ ข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตจึงเป็นช่องทางที่จะกระจายข่าวสารไป ยังผู้รับหรือประชาชนได้สะดวกและประหยัด แผนพัฒนาระบบ สารสนเทศเพื่อประชาสัมพันธ์งานท้องถิ่นมี 1 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารและติดตามเรื่องราวร้องทุกข์ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร แก่ประชาชนหรือผู้ที่สนใจทั่วไปเกี่ยวกับงานด้านต่างๆ รวมถึง การบริการความรู้ และอื่นๆ

5. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการให้บริการ ประชาชนในท้องถิ่น

เป็นการพัฒนาการให้บริการของท้องถิ่นให้เป็นที่ยัง พพอใจของประชาชนผู้รับบริการ โดยการบูรณาการ การ ให้บริการต่างๆ ได้แก่ การขออนุญาตประกอบกิจการ การเก็บ ภาษี การชำระค่าธรรมเนียมต่างๆ และบริการอื่นๆ มาไว้เป็น จุดเดียว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ประกอบการและประชาชนได้รับความ สะดวกรวดเร็ว ถูกต้องในการรับบริการซึ่งก่อให้เกิดความมี ประสิทธิภาพของงานและมีความโปร่งใส แผนพัฒนาระบบ สารสนเทศเพื่อการให้บริการมีโครงการ

สรุปเป็นผังมโนทัศน์เชิงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Kenaphoom. 2014E : 33-42) ดังนี้

ภาพ 1 กลยุทธ์การบูรณาการเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

สรุปผล

ในภาพการณ์ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาท ต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมาก มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการ ผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ประหยัดแรงงาน ลดต้นทุนและรักษาสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ เทคโนโลยีที่มีบทบาท

ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตร และอุตสาหกรรมอื่นๆ ในประเทศไทย เช่น คอมพิวเตอร์ และอิเล็กทรอนิกส์ การสื่อสาร เทคโนโลยีชีวภาพและพันธุกรรม การสื่อสาร การแพทย์ เทคโนโลยีพลังงาน หน่วยงานของรัฐทั้งกระทรวง กรม หน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อบริการประชาชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนและชุมชนที่สุด จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้นย่อมจะส่งผลดีต่อการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในมิติต่างๆ เช่น 1) ด้านประสิทธิภาพของการทำงานทำให้เกิดผล คือ รวดเร็ว เก็บข้อมูลข่าวสารได้มาก เข้าถึงเร็ว การสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ลดต้นทุน การประสานงานได้ดี 2) ด้านประสิทธิผล ทำให้การตัดสินใจของผู้บริหารได้เร็วและถูกต้อง เลือกการ

ให้บริการได้ถูกต้อง แม่นตรง ความได้เปรียบในการทำงาน การแข่งขัน ทำให้บริการประชาชนดีขึ้น 3) ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน ทำให้ลดข้อจำกัดในเรื่องสถานที่ จัดเวลาทำงานได้ตามต้องการ ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงาน มีความอิสระส่วนตัวมากขึ้น องค์กรภาครัฐ หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ ผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในท้องถิ่นจะต้องวางกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดีสู่การบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ, การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาด้านสังคม, การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว, การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อประชาสัมพันธ์งานท้องถิ่นและการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้บริการประชาชนในท้องถิ่น ผลสุดท้ายประโยชน์ก็จะเกิดกับการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

รายการอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2556). **แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2560). **ประวัติของคอมพิวเตอร์**. แหล่งที่มา URL: <https://staff.informatics.buu.ac.th/~janya/88612159>
- ประเวศ วสี. (2546). **การพัฒนาอย่างบูรณาการและยั่งยืนโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้งเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขทุกหมู่บ้านทุกตำบลและทุกจังหวัด**. สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร.
- พรณิฉัย นิติโรจน์. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร: ศึกษาเฉพาะกรณีการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเองเขตวังทองหลาง**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขา). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2544). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- สุภาวดี เชื้อวงศ์. (2557). **ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากร เทศบาลตำบลดอนหัวฬ่ออำเภอเมืองชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (สาขา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา
- อุทิศ ขาวเอียร. (2546). **การวางแผนกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kenaphoom. (2013). "The Creating of the Survey Research Conceptual Framework on Public Administration" **Valaya Alongkorn Review Vol. 3 No. 2 July–December 2013** : 169–185.
- Kenaphoom. (2014). "Research Philosophy: Quantity Quality" **Journal of Political Science and Law, Rajabhat Kalasin University, 3 (2), 49–51.**
- Kenaphoom. (2014). "Establish the Research Conceptual Framework in Public Administration by the Rational Conceptual thinking". **PhetchabunRajabhat Journal, 16 (1) : January–June 2014** : 1–19.
- Kenaphoom. (2014). "A Creation of a Research Conceptual Framework for Public Administration by Knowledge Management Methodology" **Journal of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani University, 5 (2), 13–32.**

- Kenaphoom. (2014). "The creating of Quantitative Research Conceptual Framework of Public Administration by Literature Review". *Udonthani Rajabhat University Journal of Humanities and Social Science*, 3 (1) : January-June 2014.
- Kenaphoom. (2014). "The Writing Format of Research Conceptual Frameworks on Management" *RMU.J.(Humanities and Social Sciences)*. 8(3) : September-December 2014 : 33-42
- Kenaphoom. (2015). "The research Conceptual Framework Establishment by the Grounded Theory" *VRU Research and Development Journal*, 10 (3) (September-December, 2015)

การประยุกต์ใช้สมรรถนะ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ Application of Competencies for Human Resources Development

ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี *

จินตกานต์ สุธรรมดี **

บทคัดย่อ

“มนุษย์” ถูกมองเป็นสินทรัพย์ทางการบริหาร ที่มีคุณค่ามากที่สุดในองค์การ บนความเชื่อว่ามนุษย์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์การได้โดยผ่านระบบการสรรหาคัดเลือก และพัฒนามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ จึงก่อให้เกิดกระบวนการศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในรูปแบบต่างๆ โดยมีพัฒนาการที่หลากหลายซับซ้อนมากขึ้น เช่น รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บนพื้นฐานแนวคิดสมรรถนะ (Competency) ที่สามารถดำเนินการผ่านกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร 2) การจัดทำเส้นทางการฝึกอบรม 3) การประเมินผลงาน 4) การจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ 5) พัฒนาบุคลากรรายบุคคล 6) การโยกย้าย การเลิกจ้าง และ 7) การเลื่อนตำแหน่ง ดังนั้นการทราบสมรรถนะของแต่ละคน แต่ละตำแหน่งจะทำให้องค์การสามารถพัฒนาบุคคลได้ง่ายและเหมาะสม รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยแนวคิดสมรรถนะ เป็นฐานจึงสามารถประยุกต์ใช้โดยนำหลักการจัดการทางคุณภาพที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่การวางแผนที่ต้องคำนึงถึง แนวคิดสมรรถนะของแต่ละคน วางคนให้เหมาะกับงานและความสามารถรวมทั้งการติดตามการทำงาน และการประเมินผลก็พิจารณาจากแนวคิดสมรรถนะเป็นสำคัญ และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการทำงานในองค์การให้สำเร็จต่อไป

ABSTRACT

"Human" is seen as a valuable asset management in most organizations on the assumption that humans can add value to the organization through the recruitment, selection, development and human performance. Therefore, there are various more complex formats of development of human resources. The competency-based human resource development can be carried out through the following activities : 1) the recruitment and selection. 2) Preparation of training routes. 3) Appraising performance 4) Preparation of a career path. 5) Individualized development 6) Migration 7) Dismissal and promotion. Therefore, classification and knowledge of the individually specified competencies for each position will assist organizational development easily and affordably. The competency-based human resource management model can incorporate the principles of quality management cycle well known as PDCA, applying them into the planning of human resources, which must take into account the concept of performance (Competency) of each person, including the ability to track and evaluate

* อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

** อาจารย์ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

the work, based on the concept of performance (Competency). The result of the undertaking is brought about to improve the functioning of the organization toward further success.

คำสำคัญ : สมรรถนะ, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

Keywords : Competency, Human Resource Development

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน รวมถึงสภาพการแข่งขันอย่างรุนแรงทำให้องค์กรทุกแห่งต้องเผชิญความเสี่ยงที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องและแนวโน้มทางสังคม องค์กรยุคคลาสสิก (Classical Organization) ในศตวรรษที่ 20 ไม่สามารถดำเนินการได้ดีภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้าง (Structure) ระบบ (Systems) การปฏิบัติ (Practices) และวัฒนธรรม (Culture) เป็นเหตุที่ทำให้เกิดความล่าช้าและเป็นอุปสรรคทำให้ยากต่อการเปลี่ยนแปลง (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2545 : 17) การมีทรัพยากรมนุษย์ที่อุดมไปด้วยความรู้ทักษะ ความสามารถที่พร้อมจะต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่จะต้องการทุกแห่งต้องการอีกทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก ได้มีการกล่าวว่าการมีทรัพยากรมนุษย์มีมากเท่าใดไม่สำคัญเท่ากับความสามารถในการบริหารการจัดการทรัพยากรแรงงาน และคุณภาพของคน (วรการณีสามโกเศศ. 2542 : 6)

จุดเริ่มต้นของแนวคิดสมรรถนะมีพื้นฐานมาจากการมุ่งเสริมสร้างความสามารถให้ทรัพยากรบุคคล โดยมีความเชื่อว่าเมื่อพัฒนาคนให้มีความสามารถแล้ว คนจะมีความสามารถที่มีไปผลักดันให้องค์กรบรรลุเป้าหมายดังนั้นการนำเรื่องสมรรถนะมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงควรมุ่งพัฒนาทรัพยากรบุคคลขององค์กรเป็นสำคัญ ต้องมีการพิจารณาว่าบุคคลในองค์กรมีความสามารถอย่างไร จึงจะทำให้้องค์กรชนะคู่แข่งและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ แนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ (Competency) หรือความสามารถของบุคคลในองค์กร ได้เริ่มขึ้น จากการเสนอบทความทางวิชาการของ McClelland. (1999) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาวาร์ด ซึ่งได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ดี (Excellent Performer) ของบุคคลในองค์กรกับระดับทักษะ ความรู้ ความสามารถ โดยระบุว่าการวัด IQ และการทดสอบบุคลิกภาพเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมในการทำนายความสามารถ

แต่ควรใช้บุคคลที่มีความสามารถ มากกว่าคะแนนทดสอบ (Test Scores) จุดเชื่อมที่สำคัญคือ McClelland ได้รับการติดต่อให้ช่วยคัดเลือกเจ้าหน้าที่ ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประเทศสหรัฐอเมริกา (Foreign Service Information Officer : FSIOS) ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งก่อนหน้านั้นการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ FSIOS ใช้แบบทดสอบที่มุ่งทดสอบด้านทักษะที่คิดว่าจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าว แต่พบว่าผู้ที่ทำคะแนนสอบได้ดี ไม่ได้มีผลการปฏิบัติงานที่องค์กรต้องการ McClelland ได้พัฒนาเครื่องมือชนิดใหม่ ในการคัดเลือกคนที่สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานได้ดีแทนข้อทดสอบแบบเก่า โดยใช้วิธีการประเมินที่เรียกว่า Behavioral Event Interview (BEI) เพื่อค้นหาลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่ปฏิบัติงานดี แล้วเปรียบเทียบกับผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์เฉลี่ย เพื่อหาพฤติกรรมที่แตกต่างกัน แล้วเรียกพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีว่า สมรรถนะ (สุภัญญา รัชมีธรรมโชติ. 2548 : ก) จนกระทั่งในปี 1973 McClelland ได้แสดงแนวคิดเรื่องสมรรถนะ ไว้ในบทความชื่อ Testing for Competence Rather Than Intelligence ว่า IQ ซึ่งประกอบด้วย ความถนัดหรือความเชี่ยวชาญทางวิชาการ ความรู้ และความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ไม่ใช่ตัวชี้วัดที่ดีของผลงานและความสำเร็จโดยรวม แต่สมรรถนะบุคคลกลับเป็นสิ่งที่สามารถคาดการณ์ความสำเร็จในงานได้ดีกว่าซึ่งสะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ผู้ที่ทำงานเก่ง มิได้หมายถึงผู้ที่เรียนเก่งเสมอไป แต่ผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการทำงานต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักการหรือวิชาการที่มีอยู่ในตัวเอง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในงานที่ตนทำ จึงจะกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นมีสมรรถนะ (Stone. 1999) แนวคิดเรื่องสมรรถนะ ของ McClelland ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สมรรถนะ หรือความสามารถของบุคคล ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานมากกว่า IQ ทำให้ได้รับความสนใจจากนักวิชาการทั่วไปอย่างมาก และมีพัฒนาการขึ้นเป็นลำดับ ปี ค.ศ. 1982 Boyatzis ได้เขียนหนังสือชื่อ The Competent Manager : A Model of Effective Performance โดยได้ใช้คำว่า Competencies เป็นคนแรก ปี ค.ศ. 1994 Hamel และ Prahalad เขียนหนังสือชื่อ Competing for The Future และได้นำเสนอสิ่งที่เรียกว่า สมรรถนะหลัก (Core Competencies) หรือความสามารถหลักขององค์กร โดยระบุว่าเป็นความสามารถที่จะทำให้องค์กรมีความได้เปรียบในการแข่งขัน และเป็นสิ่งที่คู่แข่งไม่อาจเลียนแบบได้

แนวคิดการนำสมรรถนะมาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นได้เริ่มต้นในงานบริหารบุคคลในหน่วยงานราชการของสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดว่าในแต่ละตำแหน่งงาน จะต้องมีความรู้พื้นฐานทักษะ ความรู้ และความสามารถ หรือพฤติกรรมใดบ้าง และอยู่ในระดับใดจึงจะทำให้บุคลากรนั้นมีคุณลักษณะที่ดี มีผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง และได้ผลการปฏิบัติงานตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กร หลังจากนั้น แนวความคิดเรื่องสมรรถนะ ได้ขยายผลมายังภาคธุรกิจเอกชนของสหรัฐอเมริกามากยิ่งขึ้น สามารถสร้างความสำเร็จให้แก่ธุรกิจอย่างเห็นผลได้ชัดเจนนิตยสาร Fortune ฉบับเดือนกันยายนปี ค.ศ. 1998 ได้สำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารระดับสูงกว่า 4,000 คน จาก 15 ประเทศ พบว่าองค์กรธุรกิจชั้นนำได้นำแนวความคิดนี้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารมากถึงร้อยละ 67 และบริษัทที่ปรึกษาด้านการจัดการชื่อ Bain and Company ได้สำรวจบริษัทจำนวน 708 บริษัททั่วโลกในปี ค.ศ. 1998 พบว่า Core Competency เป็นเครื่องมือบริหารสมัยใหม่ ที่บริษัทนิยมนำมาใช้ปรับปรุงการจัดการที่ได้รับความพึงพอใจสูงสุดเป็นอันดับ 3 และในปี ค.ศ. 2005 อยู่ในลำดับที่ 6 จากจำนวนเครื่องมือทางการบริหาร 25 รายการ

สำหรับประเทศไทยได้มีการนำแนวความคิดสมรรถนะ มาใช้ในองค์กรที่เป็นเครือข่ายบริษัทข้ามชาติ ก่อนที่จะแพร่หลายเข้าไปสู่บริษัทชั้นนำของประเทศ เช่น ไทยธนาคาร เครือปูนซิเมนต์ไทย ซินคอร์เปอร์เซ็น บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เนื่องจากภาคเอกชนที่ได้นำแนวคิดสมรรถนะไปใช้ ทำให้เกิดผลสำเร็จอย่างเห็นได้ชัดเจน มีผลให้เกิดการตื่นตัวในวงราชการ และได้มีการนำแนวคิดนี้ไปทดลองใช้ในหน่วยราชการ โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้นำแนวความคิดนี้มาใช้ในการพัฒนาข้าราชการพลเรือน ในระยะแรกได้ทดลองใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยยึดหลักสมรรถนะ (Competency Based Human Resource Development) ในระบบการสรรหาผู้บริหารระดับสูง (Senior Executive System-SES) ใช้ในการปรับปรุงระบบจำแนกตำแหน่งและค่าตอบแทนในภาครัฐโดยยึดหลักสมรรถนะ และกำหนดสมรรถนะต้นแบบของข้าราชการเพื่อพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการและประสิทธิผลของหน่วยงานภาครัฐ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2547 : ก)

ดังนั้น การศึกษาการประยุกต์ใช้สมรรถนะเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะช่วยเพิ่มองค์ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่มีอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งจะสะท้อนออกมาในรูปของผลการปฏิบัติงาน ซึ่งแต่ละ

คนจะมีระดับสมรรถนะที่แตกต่างกัน และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ในโลกยุคการแข่งขัน

ความหมาย และความสำคัญของสมรรถนะ

มีคำในภาษาไทยหลายคำที่ใช้แทนคำว่า Competency เช่น สมรรถนะ ความสามารถ และสมรรถภาพ คำว่า สมรรถนะ (สมัตถะณะ) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 แปลว่าความสามารถ คำว่า ความสามารถ ตามแนวคิดทางจิตวิทยา ใช้คำว่า Ability หมายถึงความสามารถในการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติงานหรือความสามารถและความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน แนวคิดด้านการวัดและประเมินผลบุคคล ใช้คำว่า Potential มีจุดเน้นที่ขีดความสามารถในการทำงานของบุคคลที่มีประสิทธิภาพ แนวคิดทางจิตวิทยาการจัดการใช้คำว่า Core Competency ซึ่งหมายถึง ความสามารถหลักขององค์กรธุรกิจ ที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ส่วนคำว่า สมรรถภาพ (Capability) หมายถึง คุณลักษณะของบุคคล ที่ต้องการทักษะทางวิชาชีพ ศักยภาพในการเรียนรู้และความสามารถที่จำเป็นต่อความสำเร็จ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548 : ก) ใช้คำว่า สมรรถนะ แทนคำ Competency ส่วนสฤกัญญา รัชมิธรรมโชติ (2548 : ก) และอาภรณ์ ภูววิทยพันธ์ (2548) ใช้คำ Competency เช่นเดียวกับ ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547 : ข) ซึ่งได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า Competency ประกอบด้วย ความรู้ พฤติกรรม ทักษะ ความเชื่อและอุปนิสัยของบุคคล เพียงแต่คำว่า Competency จะช่วยจัดระบบขององค์ประกอบดังกล่าวให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนขึ้นโดยสรุปแล้วนักวิชาการส่วนใหญ่ใช้คำว่าสมรรถนะ ที่หมายถึงความสามารถ สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ใช้คำว่า สมรรถนะ ที่แปลว่าความสามารถ ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 และสอดคล้องกับแนวคิดทางจิตวิทยาการจัดการซึ่งนำแนวคิดสมรรถนะไปใช้ในทางธุรกิจอย่างแพร่หลาย

สำหรับความหมายของสมรรถนะ ตามแนวคิดของ McClelland (1999) หมายถึง บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ Spencer และ Spencer (1993) ให้ความหมายสอดคล้องกันกับ McClelland คือ สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นของบุคคล (Underlying Characteristics of an Individual) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของงานเป็นคุณลักษณะในส่วนลึกเฉพาะของบุคคล ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมที่สามารถทำนายผลลัพธ์ที่ดีเลิศ (Superior Performance) ในงานได้ Parry, Scott B. (1997) นิยาม

คำว่าสมรรถนะว่า คือ กลุ่มของความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะ (attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่งๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังกล่าว สัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้นๆ และสามารถวัดผลเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้ โดยผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา (สุกัญญา รัชมิธรรมโชติ. 2548 : 48) อานนท์ คักดีรวิชญ์ (2547 : 61) ได้สรุปคานิยามของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะ คือ ลักษณะของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะความสามารถ และคุณสมบัติต่างๆ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพ และอื่นๆ ซึ่งจำเป็นและสอดคล้องกับความเหมาะสมกับองค์การโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถจำแนกได้ว่าผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ต้องมีคุณลักษณะเด่นๆ อะไรหรือลักษณะสำคัญๆ อะไรบ้าง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือสาเหตุที่ทำงานแล้วไม่ประสบความสำเร็จเพราะขาดคุณลักษณะบางประการคืออะไร เป็นต้น

โดยสรุป สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่มีอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งจะสะท้อนออกมาในรูปของผลการปฏิบัติงาน ซึ่งแต่ละคนจะมีระดับสมรรถนะที่แตกต่างกัน และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การให้ประสบความสำเร็จ

ความสำคัญของสมรรถนะ

จากการศึกษาความหมายและขอบข่ายของสมรรถนะพบว่า สมรรถนะมีความสำคัญต่อการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และต่อองค์การหลายประการ ซึ่งนักวิชาการ นักบริหารและนักการศึกษาหลายท่านได้สรุปความสำคัญของสมรรถนะเอาไว้ เช่น David C. McClelland (อ้างถึงใน เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม. 2553) สมรรถนะนั้น มีความสำคัญต่อการสรรหาคัดเลือก ประเมินและพัฒนาบุคลากรให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของตำแหน่งงานและองค์การได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2547) ที่ระบุว่า สมรรถนะมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคคลและองค์การโดยรวม โดยช่วยให้การคัดสรรบุคคลที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และพฤติกรรมที่เหมาะสมกับงานตามที่ต้องการต้องการอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงระดับความรู้ความสามารถของตนเองว่าอยู่ในระดับใดและจะต้องพัฒนาเรื่องใด ด้วยวิธีใดจึงจะทำให้ตนเองพัฒนาได้มากขึ้น และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรในองค์การให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรและองค์การ อีกทั้ง

ช่วยสนับสนุนให้ตัวชี้วัด 6 หลักของผลงาน (KPIs) บรรลุเป้าหมาย เพราะสมรรถนะจะเป็นตัวบ่งบอกได้ว่าถ้าต้องการให้บรรลุเป้าหมาย ตามตัวชี้วัด 6 หลัก แล้วจะต้องใช้สมรรถนะใดบ้าง

นอกจากนี้สมรรถนะยังช่วยตรวจสอบความสามารถของบุคลากรในองค์การ หล่อหลอมสมรรถนะส่วนบุคคลของทุกคนในองค์การให้เป็นสมรรถนะขององค์การ

ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับเอนกกลาง สุทธินันท์ (2548) ที่กล่าวถึงความสำคัญของสมรรถนะ ว่าเป็นแนวทางการคัดเลือก พัฒนา โยกย้ายบุคลากรเป็นแนวทางการสร้างวัฒนธรรมการทำงาน ช่วยให้เกิดความเป็นธรรมในการประเมินผลงานของบุคลากรในองค์การ ป้องกันความสูญเสียที่จะเกิดจากการทำงาน และเป็นแนวทางในการนำไปใช้สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน และสิมา สีมานันท์ (2553) ยังกล่าวถึงความสำคัญของสมรรถนะว่า ช่วยให้บุคลากรมีความมุ่งมั่น และเข้มแข็งเอาใจจริงเอาใจในงาน มีความกระตือรือร้นไม่ย่อท้อต่องานอย่างง่าย ๆ บุคลากรมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบอย่างสูงที่จะทำงานให้ถูกต้อง สมบูรณ์ที่สุด บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะตามงานในหน้าที่ของตนและขององค์การ บุคลากรมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ มีส่วนร่วมในความสำเร็จ และมีความรู้สึกรู้ร้อนรู้หนาวไปด้วยเมื่อองค์การมีปัญหา

Dave Ulrich (อ้างถึงใน สิมา สีมานันท์. 2553) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสมรรถนะดังนี้ ช่วยดึงดูดเพิ่มแรงจูงใจ รักษาไว้ซึ่งคนเก่งให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กร สร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่บุคคลและองค์การได้อย่างรวดเร็ว บุคลากรขององค์กรมีส่วนร่วมและเข้าใจคุณค่าหลักขององค์กรเป็นหนึ่งเดียว บุคลากรมีความรับผิดชอบสูง ที่จะผลิตผลงานให้ดีที่สุดทุกคนทำงานด้วยความร่วมมือร่วมใจจนเกิดพลัง ทำให้ทุกคนในองค์กรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำสามารถสร้างความเชื่อมั่น และความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้องยืดหยุ่นศาสตร์เป็นศูนย์กลางในการทำงานอย่างมีเอกภาพ ทุกคนร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานทั้งเนื้องานและวิธีการทำงานจนกลายเป็นนวัตกรรมใหม่

จากหลากหลายความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของสมรรถนะ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันจึงสรุปได้ว่า สมรรถนะ มีความสำคัญเกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานหรือการพัฒนาบุคคลให้ตรงกับความต้องการขององค์การ ช่วยตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การได้ชัดเจนขึ้น บุคลากรและองค์การได้รับการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน บุคลากรในองค์กรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานช่วยให้ทุกคนมีส่วนร่วม

ในการทำงานมากขึ้นจนทุกคนในองค์กรมีความผูกพันกัน ร่วมกันสร้างงาน ผลงานเพื่อไปสู่เป้าหมายอันเดียวกัน อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพจนกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กร

องค์ประกอบของสมรรถนะ

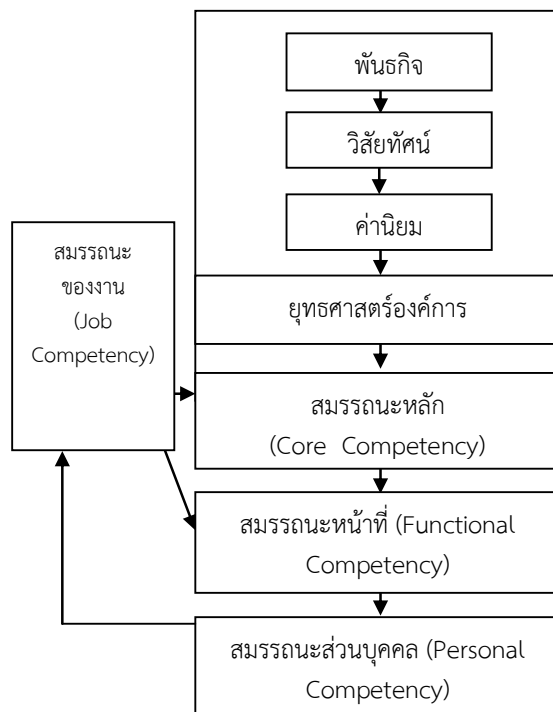
สมรรถนะบุคคลตามแนวคิดของ McClelland เกิดจากองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ทักษะ (Skill) หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำได้ดี และฝึกปฏิบัติจนชำนาญ เช่นทักษะการอ่าน
2. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้เฉพาะด้านของบุคคล เช่นความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ความรู้ด้านการบริหารการศึกษา
3. ทศนคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-Concept) เช่น คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confident) จะเชื่อว่าตนเองสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้
4. บุคลิกประจำตัวบุคคล (Trait) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลผู้นั้น เช่น เป็นคนที่น่าเชื่อถือ ไว้วางใจได้ มีคุณลักษณะเป็นผู้นำ
5. แรงจูงใจหรือแรงขับภายใน (Motive) ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่สิ่งที่เป็นเป้าหมาย เช่น บุคคลที่มุ่งผลสำเร็จ (Achievement Orientation) จะพยายามทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย และปรับปรุงวิธีการทำงานของตนเองตลอดเวลาองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ ที่รวมกันเป็นคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล และก่อให้เกิดสมรรถนะ เป็นสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายใน จะเห็นได้เฉพาะพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นได้เท่านั้น Spencer และ Spencer (1993) ได้เปรียบเทียบคุณลักษณะดังกล่าวไว้ในโมเดลน้ำแข็ง (Iceberg Model) และอธิบายว่าคุณลักษณะของบุคคลแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่สามารถมองเห็นได้ คือ ความรู้ และทักษะ ซึ่งสามารถพัฒนาได้ไม่ยากนัก ด้วยการศึกษาค้นคว้า ทำให้เกิดความรู้ และการฝึกฝนปฏิบัติ ทำให้เกิดทักษะ และส่วนที่ซ่อนอยู่ภายในซึ่งสังเกตได้ยาก ได้แก่ ทศนคติ ค่านิยม ความเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง บุคลิกลักษณะประจำตัวบุคคล รวมทั้งแรงจูงใจ เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ยาก

แนวทางการกำหนดสมรรถนะ

การกำหนดสมรรถนะ หรือการสร้างรูปแบบสมรรถนะ (Competency model) สามารถกำหนดได้ ดังนี้ (อานนท์ ศักดิ์วีระชัย. 2547 : 62, สุกัญญา รัชมิธรรมโชติ. 2548 : 50-51, 58-59) ในการกำหนดสมรรถนะจะเริ่มจากการนำวิสัยทัศน์ (vision) พันธกิจ

(mission) ค่านิยม (values) ขององค์การมาเป็นแนวทาง ในการกำหนดสมรรถนะ ดังภาพประกอบ 1

ภาพ 1 แนวทางการกำหนดสมรรถนะ

จากภาพจะเห็นความสอดคล้อง ไปในทิศทางที่ต่อเนื่องกันของสมรรถนะที่จะช่วยให้งานเป็นไปด้วยดี (Alignment) ซึ่งเริ่มจาก วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือค่านิยม สู่เป้าหมายขององค์การ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ขององค์การ จากนั้นมาพิจารณาถึงสมรรถนะหลักที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์การมีอะไรบ้าง จะใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอะไรที่จะผลักดันให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ จากสมรรถนะหลักก็มาพิจารณาสมรรถนะของหน้าที่ของบุคคลในองค์การตามตำแหน่งต่างๆ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับสมรรถนะของบุคคล สมรรถนะของบุคคลกับสมรรถนะหน้าที่จะไปในทางเดียวกัน งานต่างๆ ก็จะไปในทางเดียวกันโดยมุ่งไปสู่สมรรถนะในหน่วยที่เล็ก และมีความสำคัญเช่นกันคือสมรรถนะระดับบุคคล

การนำสมรรถนะ มาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ข้อมูลจากการนำสมรรถนะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในงานทรัพยากรบุคคลได้ ดังนี้ (ขจรศักดิ์ ศิริมัย. 2555)

1. นำมาใช้กับการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร (Recruitment and Selection) เพื่อให้ได้คุณสมบัติของผู้ที่มาปฏิบัติงานในตำแหน่งงาน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการวางแผนในการคัดเลือกพนักงานโดยพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครงาน/พนักงานให้ตรงกับสมรรถนะของตำแหน่งงานและใช้สมรรถนะเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้สมัครงานทำให้เป็นแบบแผนเหมือนกันทั้งองค์กร

2. นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดทำเส้นทางอาชีพ (Career Path) นำเอาข้อมูลของสมรรถนะที่หามาได้ทำการประเมินหาช่องว่างสมรรถนะเพื่อทำการวางแผนเส้นทางอาชีพ สร้างหลักสูตรอบรมเพื่อลดช่องว่างสมรรถนะของพนักงานในองค์กรให้อยู่ในระดับความคาดหวัง (Expectation) ขององค์กรหรือเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานให้สูงขึ้น

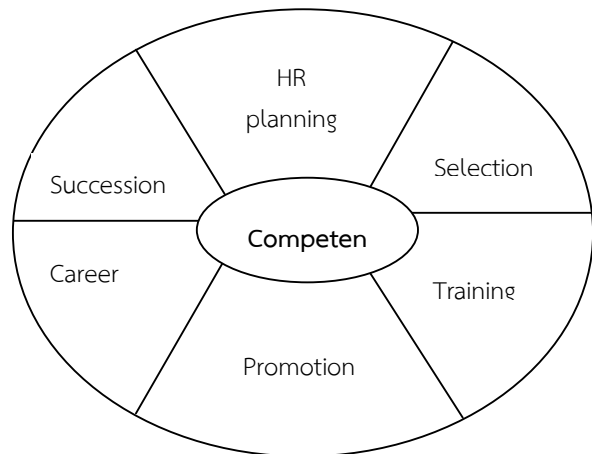
3. การประเมินผลงาน (Performance Management) เพื่อปรับขึ้นค่าตอบแทน หรือการเลื่อนตำแหน่งของพนักงานโดยการพิจารณาระดับสมรรถนะของพนักงาน หากอยู่ในเกณฑ์หรือระดับความคาดหวังของบริษัทก็สามารถพิจารณาปรับขึ้นค่าตอบแทนหรือเลื่อนตำแหน่งให้แก่พนักงาน

4. การจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) เมื่อสามารถหาสมรรถนะของพนักงานในแต่ละตำแหน่งแล้ว สามารถทราบถึงความรู้ความสามารถหรือสมรรถนะที่จำเป็นในตำแหน่งต่างๆ ของสายอาชีพนั้น ทำให้พนักงานสามารถเตรียมตัวในการพัฒนาสมรรถนะเพื่อที่จะก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงกว่า

5. พัฒนาศักยภาพรายบุคคล (Individual Development) ข้อมูลสมรรถนะหลังจากทำการประเมินจะทำให้ทราบถึงช่องว่างสมรรถนะของพนักงานแต่ละคนว่าคนไหนที่จำเป็นต้องเสริมความรู้ความสามารถในส่วนใด เพื่อให้พนักงานคนนั้นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การโยกย้าย การเลิกจ้าง การเลื่อนตำแหน่ง (rotation termination and promotion) การทราบสมรรถนะของแต่ละคนทำให้สามารถบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับการโยกย้าย การเลิกจ้าง และการเลื่อนตำแหน่งได้อย่างและเหมาะสม สมช. การจัดการผลการปฏิบัติงาน

(Performance management) เป็นการนำหลักการจัดการทางคุณภาพที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่การวางแผนที่ต้องคำนึงถึงสมรรถนะ ของแต่ละคน วางคนให้เหมาะกับงานและความสามารถรวมทั้งการติดตามการทำงาน และการประเมินผลก็พิจารณาจากสมรรถนะ เป็นสำคัญ และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงต่อไป แสดงรายละเอียดดังภาพประกอบ 2

ภาพ 2 การประยุกต์ใช้สมรรถนะ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

สรุปผล

การประยุกต์ใช้แนวคิดสมรรถนะเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยมุ่งให้ความสนใจในการพัฒนาขีดความสามารถของบุคคลโดยยึดแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและความสามารถที่มาจากตัวคนที่ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปของพฤติกรรมการทำงานที่มีความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลและก่อให้เกิดผลลัพธ์สูงสุด (Superior Performance) ที่องค์กรต้องการ โดยมีที่มาจากพื้นฐานความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) วิถีคิด (Self-Concept) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) และแรงจูงใจ (Motive) ดังนั้นเมื่อนำแนวคิดสมรรถนะไปสู่การประยุกต์ใช้ความสามารถเชิงสมรรถนะ จะทำให้เกิดประโยชน์กับทุกฝ่ายและสัมพันธ์กันในทุกระดับขององค์การดังที่ เกริกเกียรติ ศรีเสริมโชค (2546) มีความเห็นว่าสมรรถนะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาระดับพนักงาน ระดับผู้บริหารและระดับองค์กร กล่าวคือด้านประโยชน์ที่มีต่อพนักงานทำให้พนักงานสามารถประเมินตนเองว่า มีจุดแข็งจุดอ่อนในด้านใด เมื่อเทียบกับมาตรฐาน

ในองค์การ สามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเรามีมาตรฐานกลางร่วมกัน ประโยชน์ที่มีต่อผู้บริหาร คือ ทำให้ผู้บริหารมีมาตรฐานในการบริหารงานทรัพยากรบุคคลสามารถพัฒนาทรัพยากรบุคคลได้ตรงตามความต้องการของหน่วยงาน องค์การใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารไปยังพนักงานทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะว่า เป้ามาตรฐานเดียวกันลดความเป็นอคติในการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานซึ่งจะส่งผลต่อประโยชน์ในระดับองค์การคือทำให้องค์การมีมาตรฐานกลางในการบริหารงานบุคคลผลการประเมิน มีความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกันมากขึ้น ผู้ที่ทำการตัดสินใจในองค์การมีความมั่นใจในความสามารถและทักษะที่แท้จริงของพนักงาน สามารถคาดคะเนสมรรถนะของแรงงานที่ต้องการและที่มีอยู่ในองค์การได้ถูกต้อง ปรับปรุงประสิทธิภาพในการสรรหาบุคคลเข้าทำงาน โดยการปรับสมรรถนะที่ต้องการให้สอดคล้องกับตำแหน่งงานที่เสนอในการรับสมัครงาน สามารถที่จะลงทุนในการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้องค์การสามารถพัฒนาและปรับเปลี่ยนความสามารถของบุคคลมาเป็นความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนขององค์การได้การนำแนวคิดสมรรถนะไปใช้ในองค์การมีประโยชน์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเพิ่มความสามารถขององค์การและความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจใช้ใน

การบริหารงานบุคคลตั้งแต่การสรรหาให้ตรงกับความต้องการขององค์การการพัฒนาบุคลากร การพิจารณาค่าตอบแทนและใช้ในระบบบริหาร ผลการปฏิบัติงาน ช่วยสนับสนุนวิสัยทัศน์ภารกิจและกลยุทธ์ขององค์การเป็นกรอบในการสร้างวัฒนธรรมองค์การ และเป็นเครื่องมือในการบริหารงานด้านทรัพยากรมนุษย์สมรรถนะเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญตั้งแต่ในระดับบุคคลจนถึงระดับองค์การการค้นหาค้นหาและพัฒนาสมรรถนะที่บุคคลมีอยู่เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญว่าบุคคลใดจะมีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นกว่าการทำงานโดยทั่วไป เมื่อเกิดสมรรถนะบุคคล แล้วผลที่เกิดขึ้นต่อองค์การ คือ ฝ่ายบริหารสามารถนำผลการประเมินมาเป็นตัวชี้วัดในการคัดเลือกเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งบุคลากรในองค์การ สามารถระบุสมรรถนะหลักที่แท้จริงขององค์การในการแข่งขันกับองค์การอื่นได้ สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนา เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความสามารถในการแข่งขันได้ผลสุดท้ายก็คือ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในระดับชาติ ดังนั้นการศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้ระบบสมรรถนะเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเกี่ยวเนื่องกับการค้นหา และการระบุคุณลักษณะที่เหมาะสมของผู้ปฏิบัติงาน อันได้แก่พนักงานทุกระดับขององค์การ ที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลการปฏิบัติงานที่ดีเลิศ เพื่อสร้างสรรค์ให้องค์การเจริญเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

รายการอ้างอิง

- เกริกเกียรติ ศรีเสริมโภค. (2546). **การพัฒนาความสามารถเชิงสมรรถนะ**. บริษัทโกบอล คอนเซิร์น จำกัด. กรุงเทพฯ.
- ขจรศักดิ์ ศิริมัย. (2555). [ออนไลน์]. **แนวทางการพัฒนาระบบสมรรถนะเพื่อพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**. [สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2555]. จาก <http://competency.mutp.ac.th>
- เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม. (2553). **การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน สมรรถนะหลัก**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). **มารู้จัก COMPETENCY กันเถอะ**. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- วรารณ สามโกเศศ. (2542). **โลกนี้มีอะไรฟรี**. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2547). **การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์**. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สมรรถนะของข้าราชการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- สีมา สีมานนท์. (2553). **การพัฒนาสมรรถนะขององค์การ**. มติชน. 23 พฤศจิกายน 2553.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2548). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ด้วยCOMPETENCYBASEDLEARNING**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น.
- อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. (2547). **แนวคิดเรื่องสมรรถนะ Competency: เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง**. Chulalongkorn Review. 16 (ก.ค. - ก.ย.) : 57 - 72.
- อาภรณ์ ภูวพิพันธ์. (2548). **Competency dictionary**. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

อเนกलग สุทธินันท์. (2548). แนวทางการนำสมรรถนะทั้ง 5 ไปเพิ่ม ประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานอย่างได้ผล.
กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.

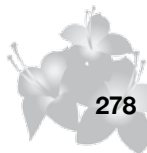
McClelland, David C. (1999). (Online). “Identifying Competencies with Behavioral-event
interviews”. Psychological Science, 9(5). [Retrieved December 11, 2005].
from www.eiconsortium.org/research/business_case_for_ei.htm.

Parry, Scott B. (1997). **Evaluating the Impact of Training**. Alexandria, Virginia : American Society for
Training and Development.

Spencer, LM. and Spencer, SM. (1993). (Online). **Competence at Work : Models for Superior
Performance**. Retrieved December 11, 2005. from www.joe.org/joe/1999december/iw4.html

Spencer, LM. and Spencer, SM. (1993). (Online). **Competence at Work : Models for Superior
Performance**. Retrieved December 11, 2005. from

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด The Academic Administration of General Buddhist Scripture School in Roi Et Province

พระวุฒิไกร ตรีภพ *
เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 122 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด แยกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ควรจัดอบรมสัมมนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูให้ปรับพัฒนาแนวการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน พบว่า ควรจัดให้मानีเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ 4) ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พบว่าควรมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า ควรพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย 6) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ พบว่า ควรจัดให้มีการทัศนศึกษานอกสถานที่ให้กับนักเรียนทุกปี 7) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ควรกระตุ้นให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 8) ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ พบว่า ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับการอบรมทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง เป็นประจำทุกปี

ABSTRACT

This research aimed to 1) study academic administration of General Buddhist Scripture schools in Roi Et, 2) compare academic administration of General Buddhist Scripture schools in Roi Et in different school size, 3) investigate suggestions for academic administration of General Buddhist Scripture schools in Roi Et. The samples were 338 teachers, head of academic affair and administrators of the schools. The research instrument for data collection was a questionnaire and interview. The collected data was analyzed through frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test (One way ANOVA) and content analysis.

The results were found as follows :

- 1) As a whole of all aspects and each aspect, academic administration of General Buddhist Scripture schools in Roi Et were rated at high level.
- 2) The Comparison of academic administration of General Buddhist Scripture schools in Roi Et in different school size in overall was not different.

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Curriculum development of school aspect was statistically difference at level of .05.

3) The suggestions of academic administration of General Buddhist Scripture schools in Roi Et are 1) curriculum development of school aspect, school should prepare seminar to give teacher understanding and participate in curriculum development, 2) development learning process aspect, schools should give and guide teachers to change activities become student-centered, 3) measurement aspect, schools should observe the instruction continuously and systematically, 4) quality assurance in education and standard aspect, school should develop the quality of education follow quality assurance in education system, 5) development, use mass media and technology for the education aspect, teachers suppose to use technology in teaching, 6) development and supporting source of knowledge aspect, schools should field trip in every year, 7) research for education development aspect, school should motivate teachers to do classroom research, 8) academic community's supporting aspect, students should be trained academic training continuously in every year.

คำสำคัญ : การบริหาร, งานวิชาการ,
โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Keywords : Administration, Academic,
Buddhist Scripture Schools

บทนำ

การศึกษา เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และการศึกษาสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทุกด้านของประเทศ โดยมีสถานศึกษาเป็น หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา เห็นได้จากการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 และประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553 โดยการมุ่งเน้นภารกิจหลักในการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความรู้ คู่คุณธรรม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับภารกิจหลักตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติด้วยการพัฒนาทั้งระบบ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีระบบประกันคุณภาพภายในอยู่ในกระบวนการบริหารจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปฏิบัติงานโดยใช้แนวทางการบริหารและจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2545 โดยกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ซึ่งงานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดในการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียน

ขอบข่ายดังกล่าวมีรายละเอียดปลีกย่อยอีกมากมาย ทำให้ประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน คือการขาดความรู้ ทักษะ และความไม่เข้าใจต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการที่โรงเรียนเปลี่ยนจากหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 ไปบริหารตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

จากปัญหาดังกล่าว การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ดยังประสบปัญหาอยู่หลายประการ นับว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการบริหารและพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องหาทางแก้ไขร่วมกัน เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ว่าการบริหารงานวิชาการ ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2545 มีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญา และพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานวิชาการ ให้มีการบริหารจัดการที่ดี ส่งผลต่อความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีขนาดต่างกัน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัย ครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูและผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 15 โรงเรียน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 177 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูและผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 15 โรงเรียน ซึ่งกำหนดขนาดจากตารางของ เครจซี่กับมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 122 คน

นำกลุ่มตัวอย่างไปหาสัดส่วนใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ใช้ขนาดโรงเรียนเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ และแจกแบบสอบถามโดยวิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออก 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงผู้อำนวยการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย

3.2 การดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยขอความร่วมมือไปยังครูและผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

3.3 ทำการแจกแบบสอบถามโดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้ฟังและให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมด เพื่อดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ววิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 ทดสอบสมมติฐาน โดยเปรียบเทียบจากค่าเฉลี่ย ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ตัวแปรมี 2 ตัว ใช้การทดสอบ t-test และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

4.4 ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประกอบการบรรยาย

สรุปผล

ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ดสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า บุคลากรในสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีตำแหน่งครู จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 63.10 รองลงมา มีตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวนเท่ากัน 15 คน แต่ละตำแหน่งคิดเป็นร้อยละ 12.30 ส่วนใหญ่อยู่โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 81.97 และรองลงมาอยู่โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 18.03

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 รองลงมาคือด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11

3. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน การบริหารงานวิชาการ แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกันมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือโรงเรียนขนาดกลาง ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน

3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำแนกตามตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก

สามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

3.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามขนาดที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือโรงเรียนขนาดกลาง ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามขนาดของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3.4 ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนขนาดกลาง ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามขนาดของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3.5 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนขนาดกลาง

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามขนาดของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3.6 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนขนาดกลาง ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามขนาดของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3.7 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน อยู่ในระดับ

มาก และเมื่อแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนขนาดกลาง ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามขนาดของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3.8 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการจำแนกตามตำแหน่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตาม ขนาดของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนขนาดกลางผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด สามารถแยกเป็นด้าน เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ตามขนาดของโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามขนาดโรงเรียนขนาดเล็ก มากที่สุดคือ ด้านที่ 2 การพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่ คือ 1) ควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูให้ปรับพัฒนาแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ควรสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ให้มีกิจกรรมร่วมกัน มีการประสานงานและติดตามงานซึ่งกันและกัน รองลงมาคือด้าน 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ 1) ควรจัดอบรมสัมมนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา 2) ควรมีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และน้อยที่สุดด้าน 8 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ คือควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับการอบรมทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง เป็นประจำทุกปี

รายการอ้างอิง

- กรมการศาสนา. กองพุทธศาสนศึกษา. (2551). รวมกฎหมายการศึกษาสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กรมวิชาการ. (2546). สำนักงานคู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). คู่มือการประเมินภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานอาชีวศึกษาด้านผู้เรียน. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553” (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545”. (2545, 19 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก. หน้า 16.
- สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10. (2557). แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา2557. ร้อยเอ็ด : สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10.
- สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา. (2545). ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2546, 4 มิถุนายน). ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีโครงการจัดทำ “วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด” วารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยฯ กำหนดจัดพิมพ์วารสารปีละ 2 ฉบับ จึงขอเรียนเชิญบุคลากร นักศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัย ได้เข้าร่วมเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 **วัตถุประสงค์** เพื่อให้คณาจารย์ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดและบุคคลทั่วไป ได้เผยแพร่ความรู้ ผลงานวิจัย และนวัตกรรมทางวิชาการสู่สาธารณชนในรูปแบบการนำเสนอทางวารสารวิชาการ และเพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้

1.2 **ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์** ประกอบด้วย บทความวิชาการ บทความวิจัย

1.3 **ขอบเขตเนื้อหา** ประกอบด้วย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน วิทยาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.4 **กำหนดพิมพ์เผยแพร่** ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายนและกรกฎาคม-ธันวาคม)

2. นโยบายการพิจารณากลับกรองบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน ขึ้นไปตอบบทความและเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไขเพิ่มเติม หรือพิมพ์ใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหา หรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 **การเตรียมต้นฉบับ** มีรายละเอียดดังนี้

1) **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษขนาดเอ 4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.5 เซนติเมตร ด้านล่าง, ขวาและซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรม ไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

1) ท้ายกระดาษ ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดาเอียง ขิดขอบกระดาษซ้าย ประกอบด้วย

* หลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา

** ตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา สถาบันการศึกษา

*** ตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา สถาบันการศึกษา

2) ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขิดขอบกระดาษทางขวา

3) ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขิดขอบกระดาษทางขวา

4) ชื่อผู้เขียน ขนาด 12 ชนิดตัวหนาเอียง ตำแหน่งขิดขอบกระดาษทางขวา

ชื่อ สกุล*

5) เริ่มพิมพ์เป็นแบบ 2 คอลัมน์ (COLUMN) ตั้งแต่ส่วนนี้เป็นต้นไป โดยกำหนดการตั้งค่า หน้ากระดาษดังนี้

ความกว้างของแต่ละคอลัมน์ 7.6 ซม.

ระยะห่างระหว่างคอลัมน์ 0.8 ซม.

ตัวอักษรขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตั้งระยะ Tab ที่ 1.25, 1.75, 2.45, 2.85 ตามลำดับ

6) หัวข้อ ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขิดขอบด้านซ้าย

7) เนื้อหา ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 2 คอลัมน์ เว้นระยะ 1 Tab จาก ขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ขิดขอบทั้งสองด้าน

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่เกิน 12 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้น และกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.2 ชื่อผู้เขียน เป็นภาษาไทยและระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

4.3 บทคัดย่อ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจ ง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อ ภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษให้เนื้อหาตรงกัน

4.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ

4.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัยและควรอ้างอิง งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

4.6 วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4.7 วิธีการดำเนินการวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยกล่าวถึงวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มา ของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล การเก็บและรวบรวมข้อมูลการใช้เครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

- 4.8 สรุปผลการวิจัย** เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตารางกราฟ แผนภาพ ประกอบการอธิบายทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบ ตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางแบบธรรมดาไม่มีสี ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับภาพประกอบ ควรเป็นรูปภาพ ขาว-ดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายได้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้
- 4.9 อภิปรายผล** เป็นการสรุปผลที่ได้จากการวิจัย ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่ เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม
- 4.10 ข้อเสนอแนะ** แสดงให้เห็นถึงการนำผลไปใช้ประโยชน์ เสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต
- 4.11 รายการอ้างอิง** เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ MLA (Modern Language Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสาร
- 4.12 ในกรณีที่เขียนบทความภาษาอังกฤษ** ต้องมีคำแปล ABSTRACT เป็นภาษาไทยด้วย

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

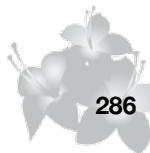
- หนังสือ
ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.
- วารสาร
ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปี, วัน เดือน). “ชื่อบทความ,” **ชื่อวารสาร**. ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์), เลขหน้าที่อ้างอิง.
- วิทยานิพนธ์
ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. ชื่อปริญญา ชื่อย่อปริญญา (สาขาวิชา). เมืองที่พิมพ์ : สถาบันศึกษา.
- รายงานการประชุม
ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม**. วัน เดือนปีที่จัด. สถานที่จัด : สำนักพิมพ์. เลขหน้า.
- สื่ออินเทอร์เน็ต
ชื่อ-นามสกุลผู้เผยแพร่. (ปี เดือน วันที่อ้างอิง). **ชื่อเรื่อง**. จำนวนหน้า.
แหล่งที่มา : [URL:http://](http://)

การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย

5. การส่งบทความ

วิธีการส่งบทความ ผู้เสนอจัดส่งบทความต้นฉบับ และแบบเสนอบทความ 1 ชุด จัดส่งเอกสารถึง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120 พร้อมส่งไฟล์ต้นฉบับและไฟล์แบบเสนอบทความ โดยบันทึกลงแผ่นซีดี หรือจัดส่งทางอีเมลล์มาที่ gradreru@hotmail.co.th

ติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <http://grad.reru.ac.th/> หรือติดต่อสอบถามข้อมูลได้ที่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120 หรือ อีเมลล์ gradreru@hotmail.co.th เบอร์โทรศัพท์ 0 4355 6231, 0 4355 6001-8 ต่อ 1027

3.5 ซม.

ชื่อเรื่องภาษาไทย(TH SarabunPSK 18 หน้า)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ(TH SarabunPSK 16 หน้า)

Tab 1.25 1.75 2.45 2.75

ชื่อ สกุล *

ชื่อ สกุล อาจารย์ที่ปรึกษา **

ชื่อ สกุล อาจารย์ที่ปรึกษา ***

7.6 ซม.

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK 14 หน้า)

เริ่มเนื้อหาบทคัดย่อ.....

0.8 ซม.

ABSTRACT

เริ่มเนื้อหาบทคัดย่อ.....

คำสำคัญ : ภาษาไทย 3 คำ

Keyword(s): ภาษาอังกฤษ 3 คำ

บทนำ

เริ่มเนื้อหาบทคัดย่อ.....

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหา.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื้อหา.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื้อหา.....

สรุปผลการวิจัย

เริ่มเนื้อหาบทคัดย่อ.....

1. เนื้อหา.....

1.1 เนื้อหา.....

← 2.5 ซม. → วัตถุประสงค์

1. เนื้อหา.....

2. เนื้อหา.....

อภิปรายผล

เริ่มเนื้อหา.....

1. เนื้อหา.....

← 2.5 ซม. →

วิธีการดำเนินงานวิจัย

เริ่มเนื้อหาบทคัดย่อ.....

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื้อหา.....

ข้อเสนอแนะ

เริ่มเนื้อหา.....

1. เนื้อหา.....

1.1 เนื้อหา.....

รายการอ้างอิง

หนังสือ ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

วารสาร ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปี,วัน เดือน). "ชื่อบทความ," ชื่อวารสาร. ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์),เลขหน้าที่อ้างอิง.

วิทยานิพนธ์ ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ชื่อปริญญา ชื่อย่อปริญญา (สาขาวิชา).เมืองที่พิมพ์ :

สถาบันศึกษา.

รายงานการประชุม ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วันเดือนปีที่จัด.

สถานที่จัด : สำนักพิมพ์. เลขหน้า.

สื่ออินเทอร์เน็ต ชื่อ-นามสกุลผู้เผยแพร่. (ปี เดือน วันที่อ้างอิง). ชื่อเรื่อง. จำนวนหน้า.แหล่งที่มา : URL:http://

* หลักสูตร..... สาขาวิชา..... มหาวิทยาลัย.....

** ตำแหน่งทางวิชาการ ประจำสาขาวิชา..... มหาวิทยาลัย.....

*** ตำแหน่งทางวิชาการ ประจำสาขาวิชา..... มหาวิทยาลัย.....

ขนาดอักษร 12 เฌียง

2.5 ซม.